ISSN 2229-547X VIDEHA

ʋɪd̪eːɦə 366 mə ə̃kə 15 mɑːrt͡ʃə 2023 (ʋərʂə 16 mɑːs̪ə 183 ə̃kə 366)

[ʋɪd̪eːɦə ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004) www.videhĕa.co.in]

ʋɪd̪eːɦə məɪt̪ʰɪliː s̪ɑːɦɪt̪jə ɑːn̪d̪oːlən̪əː mɑːn̪uʂiːmɪɦə s̪ə̃s̪kɾɨt̪ɑːm

ʋɪd̪eːɦə- prət̪ʰəmə məɪt̪ʰɪliː pɑːkʂɪkə iː-pət̪rɪkɑː

s̪əmpɑːd̪əkəː gəd͡ʒeːn̪d̪rə t̪ʰɑːkurə.

Videhĕa eJournal (link www.videhĕa.co.in) is a multidisciplinary online journal dedicated to tht̆e promotion and preservation of tht̆e Maitht̆ili language, literature and culture. It is a platform for schčolars, researchčers, writers and poets to publishš tht̆eir works and shšare tht̆eir knowledge about Maitht̆ili language, literature, and culture. ThŤe journal is publishšed online to promote and preserve Maitht̆ili language and culture. ThŤe journal publishšes articles, researchč papers, book reviews, and poetry in Maitht̆ili and Englishš languages. It also features translations of literary works from otht̆er languages into Maitht̆ili. It is a peer-reviewed journal, whw̌ichč means tht̆at articles and papers are reviewed by experts in tht̆e field before tht̆ey are accepted for publication.
Font/ Keyboard Source: https://fonts.google.com/ , https://githt̆ub.com/virtualvinodhď/akshšaramukhǩa-fonts , https://keyman.com/

Videhĕa e-Journal: Issue No. 366 at www.videhĕa.co.in

s̪əmaːn̪aːn̪t̪ərə pərəmpəraːkə ʋɪd̪jaːpət̪ɪ- *t͡ʃit̪rə vɪd̪eːɦə s̪əmmaːn̪əs̪ə̃ s̪əmmaːn̪ɪt̪ə ʃriː pən̪əkəlaːlə mən̪d̪ələ d̪vaːraː*

məɪt̪ʰɪliː bʰaːʂaː d͡ʒəgəd͡ʒd͡ʒən̪ən̪iː s̪iːt̪aːjaːhə̆ bʰaːʂaː aːs̪iːt̪. ɦən̪uməntəhə̆ ukt̪əʋaːn̪ə-maːn̪uʂiːmɪɦə s̪ə̃s̪krɨt̪aːm.

<u>əkkʰərə kʰəmbʰaː (aːkʰərə kʰaːmɦə)</u>

t̪ɪɦuən̪ə kʰeːt̪t̪əɦɪ kaːɲɪ t̪əs̪u kɪt̪t̪ɪʋəllɪ pəs̪əreːɪ. əkkʰərə kʰəmbʰaːrəmbʰə d͡ʒə_u məɲt͡ʃoː bən̪d̪ʰɪ n̪ə d̪eːɪ.. ***(****kiːrt̪ɪlət̪aː prət̪ʰəməhə̆ pəlləʋəhə̆ pəɦɪlə d̪oːɦaː.****)***

maːn̪eː aːkʰərə ruːpiː kʰaːmɦə n̪ɪrmaːn̪ə kəə/ oːɪpərə **(***gəd̪jə-pəd̪jə ruːpiː***)** mə̃t͡ʃə d͡ʒə̃ n̪əɪ baːn̪ɦələ d͡ʒaːjə t̪ə̃ əɪ t̪rɪbʰuʋən̪əruːpiː kʂeːt̪rəmeː oːkərə kiːrt̪ɪruːpiː lət̪t̪iː keːn̪aː pəs̪ərət̪ə.

Do not judge eachč day by thťe hˇarvest you reap but by thťe seeds thťat you plant. -Robert Louis Stevenson

...

Videhĕa: Maithťili Literature Movement

□

oːm d̪jəuː ʃaːn̪t̪ɪrən̪t̪ərɪkʂə gʋə̃gə ʃaːn̪t̪ɪː

□□ :□ □ □□ □ □ □□ □ :

ən̪ukrəmə

əɪ ə̃kəmeː ət͡ʃʰɪ:-

1.1.gəd͡ʒeːn̪d̪rə ʈʰɑːkurə- n̪uːt̪ən̪ə ə̃kə s̪əmpɑːd̪əkiːjə

1.2.ə̃kə 365 pərə ʈɪppəɳiː

2.gəd̪jə kʰəɳɖə

2.1.ɾəmaːkəɾə t͡ʃəud̪ʰəriː- kɪɖən̪iː ɑː oːkəɾə s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː/ kɪɖən̪iː biːmɑːɾiː s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə ən̪jə ɑːʋəʃjəkə bɑːt̪ə/ kɪɖən̪iː s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː ɦeːt̪u upət͡ʃɑːɾə/ lɪʋəɾə (jəkrɨt̪ə) / d͡ʒɪgəɾə/ lɪʋəɾə biːmɑːɾiːkə s̪urəkʂɑː, oːkəɾə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə ɑː upət͡ʃɑːɾə/ ɦrɨd̪əjə(Heart)/ ɦrɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃rət͡ʃən̪ɑː/ ɦrɨd̪əjəkə ɑ̃ːt̪əɾɪkə s̪ə̃rət͡ʃən̪ɑː/ ɦrɨd̪əjə meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə ʋɑːlʋə(ʋɑːlʋə)/ ɦrɨd̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː(əs̪t̪ʰɪɾə eːn̪əd͡ʒɑːɪn̪ɑː)- ɦrɨd̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə kɪt͡ʃʰu s̪ɑːmɑːn̪jə biːmɑːɾiː ɑː biːmɑːɾiː t͡ʃɪn̪əɦəɪkə leːlə ən̪eːkɑːn̪eːkə pəriːkʂəɳə

2.2.s̪ə̃t̪oːʂə kumɑːɾə ɾɑːjə 'bəʈoːɦiː'- ləgʰukət̪ʰɑː- kən̪əpʰus̪s̪iː

2.3.ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːn̪ən̪d̪ə mənɖələ- ɑːd̪əɾʃə put̪ɾə

2.4.ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ- s̪ɑːd̪ɑː d͡ʒiːʋən̪ə ut͡ʃt͡ʃə ʋɪt͡ʃɑːɾə

2.5.ɑːt͡ʃɑːrjə ɾɑːmɑːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ- məɪʈʰɪliː s̪ɑːɦɪʈjə meː pərɪʋərʈən̪ə s̪eː ɑːs̪ə d͡ʒɑːgələ

2.6.ɾəbiːn̪d̪ɾə n̪ɑːɾɑːjəɳə mɪʃɾə- s̪əɾɪs̪əʋə bɑːliː kɑːkiː

2.7.kumɑːɾə mən̪oːd͡ʒə kəʃjəpə- ɖʰiːʈʰə

2.8.n̪ɪɾmələː kərɳə- əgn̪ɪ ʃɪkʰɑː (kʰeːpə-15)

2.9.d͡ʒəgəd̪iːʃə pɾəs̪ɑːd̪ə mənɖələ- moːɽəpəɾə (d̪ʰɑːɾɑːʋɑːɦɪkə upən̪jɑːs̪ə eːgɑːɾəɦəmə pəɽɑːʋə)

2.10.d͡ʒəgəd̪iːʃə pɾəs̪ɑːd̪ə mənɖələ- s̪ɪmɑːn̪əkə d͡ʒʰəgəɽɑː

2.11.ɾəbiːn̪d̪ɾə n̪ɑːɾɑːjəɳə mɪʃɾə- mɑːt̪ɾɨbʰuːmɪ (upən̪jɑːs̪ə)-23 mə kʰeːpə

2.12.n̪ɪt̪ə n̪əʋələ d̪ɪn̪eːʃə kumɑːɾə mɪʃɾə (leːkʰəkə gəd͡ʒeːn̪d̪ɾə ʈʰɑːkuɾə)

2.13.n̪ɪt̪ə n̪əʋələ s̪uʃiːlə (leːkʰəkə gəd͡ʒeːn̪d̪ɾə ʈʰɑːkuɾə)

3.pəd̪jə kʰəɳɖə

3.1.ɾɑːd͡ʒə kɪʃoːɾə mɪʃɾə- t̪ʰɑːkələ t͡ʃʰiː mud̪ɑː t̪ʰəkələɦũ n̪əɦɪ

3.2.ɑːʃiːʂə ən̪ət͡ʃɪn̪ɦɑːɾə- 2 ʈɑː gəd͡ʒələ

3.3.ud̪əjə n̪ɑːɾɑːjəɳə s̪ĩɦə n̪ət͡ʃɪkeːt̪ɑː- 2 ʈɑː kəʊɪt̪ɑː

4.ʋɪd̪eːɦə peːʈɑːɾə VIDEHA ARCHIVE

4.1.ʋɪd̪eːɦə iː-pət̪ɾɪkɑːkə s̪əbʰəʈɑː puɾɑːn̪ə ə̃kə Videhĕa e journal's all old issues

4.2.məɪt̪ʰɪliː poːt̪ʰiː ɖɑːun̪əloːɖə Maithĭli Books Download

4.3.məɪt̪ʰɪliː ʋiːɖɪjoːkə s̪ə̃kələn̪ə Maithĭli Videos

4.4.məɪt̪ʰɪliː ʃɪʃu, bɑːlə ɑː kɪʃoːɾə s̪ɑːɦɪt̪jə Maithĭli ChČildren Literature

4.5.ʋɪd̪eːɦə s̪t̪ɾiː koːn̪ɑː

4.6.ʋɪd̪eːɦə s̪uːt͡ʃən̪ɑː s̪ə̃pəɾkə ən̪ʋeːʂəɳə

4.7.ʋɪd̪eːɦə iː-ləɾn̪ɪŋgə

4.8.mɪt̪ʰɪlɑː ɾət̪n̪ə

4.9.mɪt̪ʰɪlɑːkə kʰoːd͡ʒə

4.10.1. məɪt̪ʰɪliːmeː t͡ʃʰəd̪mə s̪əmiːkʂɑː ɑː kəməlɑːn̪ən̪d̪ə d͡ʒʰɑː (prəs̪ə̃gə- t͡ʃoːɾə leːkʰəkə pə̃kəd͡ʒə d͡ʒʰɑː pəɾɑːʃəɾəkə n̪uːt̪ən̪ə s̪ɑːɦɪt̪jə t͡ʃoːɾɪkə kʰulɑːs̪ɑːpəɾə pɑːʈʰəkiːjə ʈɪppəɳiː)

4.10.2. prəs̪ə̃gə- t͡ʃoːɾə leːkʰəkə pə̃kəd͡ʒə d͡ʒʰɑː pəɾɑːʃəɾəkə puɾɑːn̪ə s̪ɑːɦɪt̪jɪkə t͡ʃoːɾɪkə kʰulɑːs̪ɑːpəɾə pɑːʈʰəkiːjə ʈɪppəɳiː ɑː kɪt͡ʃʰu prəmɑːɳə

□

oːm d̪jəu: ʃɑːn̪t̪ɪrən̪t̪ərɪkʂə gʊə̃gə ʃɑːn̪t̪ɪhĭ prɨt̪ʰʊiː ʃɑːn̪t̪ɪrɑːpə: ʃɑːn̪t̪ɪroːʂəd̪ʰəjə: ʃɑːn̪t̪ɪ ʋən̪əʂpət̪əjə: ʃɑːn̪t̪ɪrʊɪʃʋeː d̪eːʋɑːː ʃɑːn̪t̪ɪrbrəɦmə

□ □ : □ □ □□ □ □ □
□ □ ◌□ □ □ □ □ □ □:
□ □ □ □□□: □ □ □□□ □□:
□ □ □ □ □ □ :
□ □ □ □□

brəɦmən̪əʂə̃ prɑːrt̪ʰən̪ɑː d͡ʒeː d̪juloːkəmeː, ə̃t̪ərɪkʂəmeː, prɨt̪ʰʊiːpərə, d͡ʒələmeː, əuʂəd̪ʰəmeː, ʋən̪əʂpət̪ɪmeː, ʋɪʃʋəmeː, ʂəbʰə d̪eːʋət̪ɑːgən̪əmeː ɑː brəɦməmeː ʃɑ̃ːt̪ɪ ɦuəjə.

oːm-brəɦmən̪ə, d̪jəu-ʂuːrjə-t̪əreːgən̪ə, ə̃t̪ərɪkʂə- prɨt̪ʰʊiː ɑː d̪juːloːkəkə biːt͡ʃə, ɑːpə:-d͡ʒələ, ʋɪʃʋeːd̪eːʋɑː- ʂəbʰə d̪eːʋət̪ɑː, brəɦmə- ʂərd͡ʒəkə.

□ □ □□ □ □ □ □
□ □ □□ , □ □□ □ □ , □ □ □□,
□□□ , □□□□ , □□□ □ □ , □ □ □ , □□
□ □□ □□□ □ □ □ □ □ □ □ □□.
□-□ □ □, □ -□ □ -□□ □□,
□ □□ □ - □ □ □ □ □ □□ □ □,
□□:-□□, □ □ □ □ - □□ □ □□ , □ □ -
□□ □.

□□

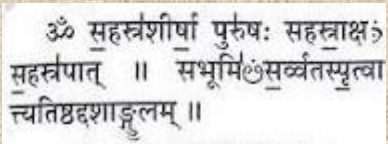
oːm, ʂə↓ɦəʂrə↑ʃiːrʂɑː↓ puru↑ʂəhə̆. ʂə↓ɦə↓ʂrɑː↓kʂəhə̆
ʂə↓ɦəʂrə↑pɑːt̪.

□, □↓□□ ↑□ □ ↓□ □ ↑□ .
□↓□↓□ ↓□ □↓□□ ↑□ □ .

s̪ə bʰuːmĩ↑ gʊə̃gə ʊɪ↓ʃʊət̪oː↑ ʊrɨ↓t̪ʊɑː. ət̪jə↑t̪ɪʂʈʰəd̪ d̪əʃɑːŋgu↓ləm..

□ □ □ ↑□ □ ↓□ □ ↑ □ ↓□ .
□□ ↑□ □ □ □□ □ ↓□□ ..

ɦəd͡ʒɑːɾə mɑːt̪ʰə, ɦəd͡ʒɑːɾə ɑ̃ːkʰɪ, ɦəd͡ʒɑːɾə pəeːɾə s̪ə̃gə ʊɪʃʊəkẽː ɑːt͡ʃt͡ʃʰɑːd̪ɪt̪ə keːn̪eː ət͡ʃʰɪ, d̪əs̪ə ɑ̃ːguɾəkə gən̪ət̪iːkə ʊəʃəmeː n̪əɪ ət͡ʃʰɪ oː.

ॐ सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ सभूमिꣳसर्व्वतस्पृत्वा त्त्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥

pə↓d̪bʰjɑːg̃↑ ʃuː↓d̪ɾoː ə↑d͡ʒɑːjət̪ə..

□↓□ □ □ ◌□↑ □ ↓□ □↑□ □□..

pəeːɾəs̪ə̃ ʃuːd̪ɾəkə ut̪pət̪t̪ɪ bʰeːlə..

pə↓d̪bʰjɑ̃ː bʰuːmɪ↓ɾd̪ɪʃəhə̆↓ ʃɾoːt̪ɾɑː↑↑t̪.

□↓□ □ □ □ ↓□ □ ↓
□ □ ↑↑□ .

mud̪ɑː pəeːɾeːs̪ə̃ bʰuːmɪjoːkə ut̪pət̪t̪ɪ.

❀ (WhŴite Florette- innocence and purity)

☸ (WhŴeel of DhĎarma)

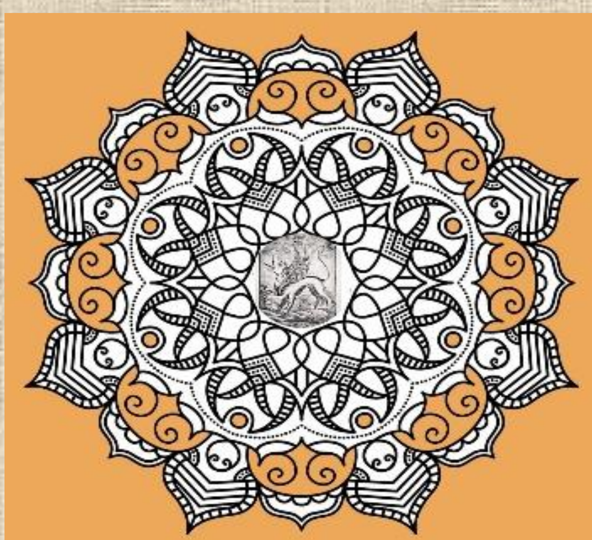
□ (Swastik)

□ (s̪ɪd̪d̪ʰɪɾəs̪t̪u, s̪ɪd̪d̪ʰəmə □ □ □□ , □ □ □ Devanagari Anji)

□ (Gwang gʊə̃gə- two small circles connected by u and a dot placed over it, used in reference of Vedic texts)

□ (Tirhřuta Anji, Ankushš of Ganeshšji, placed at thťe beginning of somethťing)

□

1.1.gəd͡ʒeːn̪d̪rə ʈʰɑːkurə- n̪uːt̪ən̪ə ə̃kə s̪əmpɑːd̪əkiːjə

1.2.ə̃kə 365 pərə ʈɪppəɳiː

1.1.gəd͡ʒeːn̪d̪rə ʈʰɑːkurə -n̪uːt̪ən̪ əə̃ kəs̪əmpɑːd̪əkiːjə

1

MAITHILI SIGN LANGUAGE (DEVANAGARI/ MITHILAKSHAR/ KAITHI/ NEWARI)

məɪt̪ʰɪliː s̪ə̃keːt̪ə lɪpɪ (s̪ə̃keːt̪ə bʰɑːʂɑː)

məɪt̪ʰɪliː s̪ə̃keːt̪ə lɪpɪ muːkə ʋəd̪ʰɪrə leːlə s̪ɑ̃ːkeːt̪ɪkə bʰɑːʂɑː ət͡ʃʰɪ.

əmeːrɪkɑː (American Sign Language- ASL) ɑː brɪʈɪʃə (Britishš Sign Language- BSL) s̪ə̃ meːkeːt̪ə lɪpɪ n̪ɪrmɑːɳə bʰeːlə d͡ʒeː ʋɪʃʋə bʰərɪmeː prəjukt̪ə bʰəə/rəɦələ ət͡ʃʰɪ . əmeːrɪkɑː (American Sign Language- ASL) eːkə ɦɑːt̪ʰəs̪ə̃ ɑː brɪʈɪʃə (Britishš Sign Language- BSL) d̪un̪uː ɦɑːt̪ʰəs̪ə̃ s̪ə̃keːt̪ə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

bʰɑːrət̪ ə ɑːn̪ eːpɑːləmeːs̪ eːɦoːs̪ə̃keːt̪ ə lɪpɪkən̪ɪrmɑːɳə bʰeːlə.

bʰɑːrət̪ əkəs̪ə̃keːt̪ əlɪpɪkẽː (Indian Sign Language- ISL) kəɦələd͡ʒɑːɪt̪ əət ʃʰɪd͡ʒeː Indian Sign Language Researchč and Training Centre http://www.islrtc.nic.in/ *d̪vaːraː vɪkəs̪ɪt̪ə kəeːlə geːlə aː oːɪmeː eːkəruːpət̪aː aːn̪ələ geːlə. aːɪ.eːs̪ə.eːlə. d̪ɪkʃən̪əriː a ː s̪ə̃keːt̪ə bʰaːʂaːmeː kɪt͡ʃʰu eːn̪ə.s̪iː.iː.aːrə.ʈiː. keːrə poːt̪ʰiː upələbd̪ʰə ət͡ʃʰɪ lĩkə* https://www.youtube.com/@islrtcnewdelhĭi4069/playlists *pərə.*

kət͡ʃəʈəʈəpə ɑːd̪ʰɑːrɪt̪ə d̪eːʋən̪ɑːgəriː lɪpɪmeː rəmeːʃə eːmə. kɑːgələkərə http://rameshškagalkar.appspot.com *mərɑːʈʰiːmeː ɑː* Nepal National Federation of thĭe Deaf & Hard of Hearing (NFDH) *n̪eːpaːliːmeː eːkəraː vɪkəs̪ɪt̪ə keːlən̪ɦɪ. eːməpaːvərə*

ka:n̪pʰe:ɾe:n̪s̪ə 2021 me: əmələ d͡ʒu:ɖə a:ʃʋɪn̪ə, s̪un̪i:lə kuma :ɾə ko:ppa:ɾa:pu: a: ʋi:. ʃɾi:n̪ɪʋa:s̪ə t͡ʃəkɾəʋəɾt̪i: t̪əmɪlə a: a:n̪ə ɪɳɖɪkə lɪpɪ le:lə əpən̪ə s̪ə̃kəlpən̪a: pɾəs̪t̪ut̪ə ke:lən̪ɦɪ.

mu:kə-ʋəd̪ʰɪɾə s̪ku:lə s̪əbʰəme: mo:ʈɑ:-mo:ʈi: əme:ɾɪkən̪ ə s̪ɑ:ɪn̪ əlaĩgue:d pəɽʰɑ:jələ ʒəd͡ʒɑ:ɪt̪ əət͡ ʃʰɪmud̪ ɑ: ɪɳɖɪkə s̪ kɾɪpʈə bɾɪʈɪʃəs̪ɑ:ɪn̪ əlaĩgue:d ʒəd̪ ʋɑ:ɾɑ: be:ʃi:n̪i:kəs̪ə̃ pɾəd̪əɾʃɪt̪ ə kəe:ləd ʒɑ:s̪əkəɪt̪ ə ət͡ʃʰɪ. *məɪt̪ʰɪli: (d̪e:ʋən̪a:gəɾi:, mɪt̪ʰɪla:kʂəɾə, kəɪt̪ʰi:, n̪e:ʋa:ɽi:-t͡ʃa:ɾu: kət͡ʃəʈəʈəpə a:d̪ʰa:ɾɪt̪ə)* *s̪ə̃ke:t̪ə lɪpɪ* bɾɪʈɪʃə (Britishš Sign Language- BSL) pəɾə ɑ:d̪ʰɑ:ɾɪt̪ əət͡ʃʰɪ ɑ:d̪un̪u: ɦɑ:t̪ʰəs̪ə̃ s̪ə̃ke:t̪ əkəɾəɪt̪ əət͡ʃʰɪ.

s̪ə̃ke:t̪ə lɪpɪ ʋi:ɖɪjo:

ma:t̪ɾə po:t̪ʰi:kə ma:d̪ʰjəməs̪ə̃ s̪ə̃ke:t̪ə lɪpɪ n̪əɪ s̪i:kʰələ d͡ʒa: s̪ək əɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. e:n̪ə.s̪i:.i:.a:ɾə.ʈi:. 22 bʰa:ʂa:me: s̪ə̃ke:t̪ə lɪpɪkə ʋi:ɖi :jo: d͡ʒa:ɾi: ke:n̪e: ət͡ʃʰɪ, d͡ʒə_ɪme: məɪt̪ʰɪli:, n̪e:pa:li: , məɾa:ʈʰi : a: t̪əmɪləkə lĩkə n̪i:t͡ʃə̃: d̪e:lə ge:lə ət͡ʃʰɪ. ʃe:ʂə s̪əbʰəʈa: bʰa:ʂa :kə lĩkə əɪ po:t̪ʰi:kə ən̪t̪əme: d̪e:lə ge:lə ət͡ʃʰɪ.

məɪt̪ʰɪli:: https://youtu.be/Jo3T3E20JRM

n̪e:pɑ:li:: https://youtu.be/9_A3EK_fV24

məɾɑ:ʈʰi:: https://youtu.be/93BVVsJVUks

t̪əmɪlə: https://youtu.be/6ecBHlL_Hu4

əɪ ʋi:ɖɪjo: s̪əbʰəkə ʋɪʃe:ʂəʈɑ: ət͡ʃʰɪ:

1.əɪ s̪əbʰəme: d̪ʰʋən̪ɪ s̪e:ɦo: ət͡ʃʰɪ, s̪e: i: mu:kə-ʋəd̪ʰɪɾəkə ət̪ɪɾɪkt̪ə ɑ:n̪o: lo:kə ɑ: d̪ɾɨʂʈɪ bɑ:d̪ʰɪt̪ə lo:kə le:lə s̪e: ɦo: upəjo:gi: ət͡ʃʰɪ.

2.d̪ʰʋən̪ɪkə s̪ə̃kə ʋi:ɖɪjo:me: s̪ə̃ke:t̪ə lɪpɪkə pɾəjo:gə bʰe:lə ət͡ʃ

ʰɪ.

3.ʋiːdɪjoːmeː t̪rãːs̪krɪpt̪ə s̪eːɦoː d̪eːkʰɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒə_ɪmeː oːɪ bʰɑːʂɑːkə s̪ə̃gə oːkərə ɦɪn̪d̪iː ɑː ə̃gɾeːd͡ʒiː ən̪uʋɑːd̪ə s̪eːɦoː d̪eːlə geːlə ət͡ʃʰɪ. əɪ lɪkə https://ncert.nic.in/bs-2021.phpp pəɾə əɪ bɑːɪs̪oː bʰɑːʂɑːkə piː.ɖiː.eːpʰə. s̪eːɦoː upəl əbd̪ʰə ət͡ʃʰɪ d͡ʒə_ɪmeː oːɪ bʰɑːʂɑːkə lɪpɪkə pɑːʈʰəkə s̪ə̃geː oːɪ bʰɑːʂɑːkẽː d̪eːʋən̪ɑːgəɾiː ɑː ɾoːmən̪ə lɪpɪmeː s̪eːɦoː lɪkʰələ geːlə ət͡ʃʰɪ, d͡ʒeː ɦɪn̪d̪iː ɑː ə̃gɾeːd͡ʒiː ən̪uʋɑːd̪əkə ət̪ɪɾɪkt̪ə ət͡ʃʰɪ.

s̪ə̃keːt̪ə lɪpɪ koːʂə

s̪ə̃keːt̪ə lɪpɪ koːʂə **http://www.islrtc.nic.in/** lĩkəpəɾə upələbd̪ʰə ət͡ʃʰɪ.

RESOURCES:

Indian Sign Language Researchč and Training Centre based Projects of ISL http://www.islrtc.nic.in/

ISLRTC YouTube ChČannel (for ISL Dictionary and some NCERT Books): https://www.youtube.com/@islrtcnewdelhĬi4069/playlists *pəɾə.*

Rameshš M. Kagalkar http://rameshškagalkar.appspot.com

Nepal National Federation of thĭe Deaf & Hard of Hearing (NFDH)

Empowering Speechč and Hearing Impaired: A Unified Fingerspelling System for Indic Scripts-(https://empower2021.iiitb.ac.in/paper2021/) Authĭors (1)AMAL JUDE ASHWIN F, BhĔupat & Jyoti Mehĕta Schčool of Biosciences, Department of Biotechčnology, IIT

Madras, India (2) SUNIL KUMAR KOPPARAPU, TCS Researchč, Tata Consultancy Services Limited, India & (3) V. SRINIVASA CHAKRAVARTHY, BhŬupat & Jyoti Mehĕta Schčool of Biosciences, Department of Biotechčnology, IIT Madras, India

SIGN LANGUAGE VIDEOS IN 22 LANGUAGES https://www.youtube.com/@videhĕa_ejournal (courtesy:BHASHA SANGAM https://ncert.nic.in/bs-2021.phpp)

MAITHILI: https://youtu.be/Jo3T3E20JRM

NEPALI: https://youtu.be/9_A3EK_fV24

MARATHI: https://youtu.be/93BVVsJVUks

KONKANI: https://youtu.be/gTjPY_ebTfU

GUJARATI: https://youtu.be/kEVuF08mYuM

SAMSKRIT: https://youtu.be/IU6o_oNSckQ

BANGLA: https://youtu.be/JTr0w8vVTtA

ASAMIYA: https://youtu.be/MpX9d-NI7dg

ODIYA: https://youtu.be/XROIdeGqnXk

SANTHALI: https://youtu.be/3lxtfz3_R-c

Hindi: https://youtu.be/2PoOrwsnY88

URDU: https://youtu.be/6UWTq5Z9U2c

PUNJABI: https://youtu.be/gWw4IQFCZ2w

DOGRI: https://youtu.be/DPKtPI9qJbY

KASHMIRI: https://youtu.be/vIVr4E5H-6c

BODO: https://youtu.be/DhĎRLfc-uWLA

SINDHI: https://youtu.be/SJAmLreMz4s

TAMIL: https://youtu.be/6ecBHlL_Hu4

MALAYALAM: https://youtu.be/nW9e5eO6a_E

KANNADA: https://youtu.be/U0SdbM9Qs1w

TELUGU: https://youtu.be/_Gz1Sudphp̆3Q

MANIPURI: https://youtu.be/WBHcO-wShŠJk

2

□

KEYMAN TIRHUTA/ VEDIC SANSKRIT KEYBOARD FOR WINDOWS/ MAC OS/ LINUX UBUNTU-WASTA_LINUX-DEBIAN OS/ ANDROID PHONE/ APPLE IPHONE-IPAD/ WEB

□□ .□ □ □□ □ □ □□ □ ◌□

oːmd̪jəu: ʃɑːn̪t̪ɪrən̪t̪ ərɪkʂəgʊə̃gə ʃɑːn̪t̪ɪ:

I.

FOR WINDOWS DESKTOP

GO TO https://keyman.com/windows/download.phpp

OR

GO TO https://keyman.com/keyboards?q=tirhruta

Download "Tirhruta" Keyboard from https://downloads.keyman.com/windows/stable/16.0.138/keyman-setup.tirhruta.exe?_ga=2.26983796.856782072.1678802904-87949676.1676042074 if you are comfortable witht Remington Inscript Keyboard (it uses "Mithtila Uni" font) othterwise Download "Malar Tirhruta" keyboard from https://downloads.keyman.com/windows/stable/16.0.138/keyman-setup.malar_tirhruta.exe?_ga=2.26983796.856782072.1678802904-87949676.1676042074 if you are comfortable witht phponetic writing (it uses "NOTO SANS TIRHUTA" font).

GO TO https://downloads.keyman.com/windows/stable/16.0.138/keyman-setup.itrans_devanagari_sanskrit_vedic.exe?_ga=2.267216455.856782072.1678802904-87949676.1676042074 (For Vedic Sanskrit phponetic keyboard)

II.

FOR APPLE MAC OS

Go to https://keyman.com/mac/download.phpp and

download thĕe software.

III.

FOR LINUX DESKTOP

GO TO https://keyman.com/linux/download.phĕp

IV.

FOR ANDROID PHONES

GO TO "GOOGLE PLAY STORE" on your phĕone and download Keyman APP (details at https://keyman.com/android/)

V.

FOR APPLE IPHONE/ IPAD IOS

GO TO APPLE APP STORE ON YOUR PHONE AND DOWNLOAD KEYMAN APP. (details at https://keyman.com/iphĕone-and-ipad/)

VI.

FOR ONLINE WEB TYPEWRITER

GO TO https://keymanweb.com/

ʋɪd̪eːɦəprət̪ :ʰəmə məɪt̪ʰɪliː pɑːkʂɪkə iːpət̪-rɪkɑː ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004)

http://videhĕa.co.in/

- Gajendra ThŤakur, editor, Videhĕa (Be part of

Videhĕa www.videhĕa.co.in -send your WhŴatsApp no to +919560960721 so thŭat it can be added to thĕe Videhĕa WhŴatsApp Broadcast list.)

əpəna̪ mə̃ʈ̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com pərə pəʈʰɑːu.

1.2.ə̃kə 365 pərə ʈɪppəɳiː

ə̃kə 365 pərə ʈɪppəɳiː
ɑːʃiːʂə əna̪ət͡ʃɪna̪ɦɑːrə
s̪əne̪ːs̪ə ʈ̪ʰɪkə d̪uːrʊɑːd̪ələ, ɑːʃiːrʊɑːd̪əkə,
mɑːlə-d͡ʒɑːlə ət͡ʃʰɪ rəkəʈələ, əkəreː s̪oːɑːd̪əkə.
ummeːd̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː rɑːd͡ʒəkɪʃoːrə mɪʃrəd͡ʒiː əpəna̪ rət͡ʃəna̪ɑːʃiːləʈ̪ɑː bəne̪ːne̪ː rəɦəʈ̪ɑːɦə.
ʃəmbʰu kumɑːrə s̪ĩɦə ɑː roːʃəna̪ d͡ʒəna̪əkəpuɽiː d͡ʒiː lɑːgɑːʈ̪ərə ɑːbɪ rəɦələ t͡ʃʰəʈ̪ʰɪ s̪eː n̪iːkə. kumɑːrə məno̪ːd͡ʒə kəʃjəpə d͡ʒiːkə ləgʰukəʈ̪ʰɑː keːrə ʋɪʂəjə ʈʰiːkə ət͡ʃʰɪ mud̪ɑː oːkərə ə̃ʈ̪əkẽː ɑːrə ʈʰoːs̪ə bəna̪ɑːeːlə d͡ʒɑː s̪əkəɪ t͡ʃʰələɪ.

əpəna̪ mə̃ʈ̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

2.gəd̪jə kʰəɳɖə

2.1.ɾəmaːkəɾə t͡ʃəud̪ʰəɾiː- kɪɖən̪iː ɑː oːkəɾə s̪ə̃bə̃d̪ʰɪʈ̪ə biːmɑːɾiː/ kɪɖən̪iː biːmɑːɾiː s̪ə̃bə̃d̪ʰɪʈ̪ə ən̪jə ɑːʋəʃjəkə bɑːʈ̪ə/ kɪɖən̪iː s̪əmbən̪d̪ʰɪʈ̪ə biːmɑːɾiː ɦeːʈ̪u upət͡ʃɑːɾə/ lɪʋəɾə (jəkɾɨʈ̪ə) / d͡ʒɪgəɾə/ lɪʋəɾə biːmɑːɾiːkə s̪uɾəkʂɑː, oːkəɾə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə ɑː upət͡ʃɑːɾə/ ɦɾɨd̪əjə(Heart)/ ɦɾɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃ɾət͡ʃən̪ɑː/ ɦɾɨd̪əjəkə ɑ̃ːʈ̪əɾɪkə s̪ə̃ɾət͡ʃən̪ɑː/ ɦɾɨd̪əjə meː əʋəs̪ʈ̪ʰɪʈ̪ə ʋɑːlʋə(ʋɑːlʋə)/ ɦɾɨd̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪʈ̪ə biːmɑːɾiː(əs̪ʈ̪ʰɪɾə eːn̪əd͡ʒɑːɪn̪ɑː)- ɦɾɨd̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪʈ̪ə kɪt͡ʃʰu s̪ɑːmɑːn̪jə biːmɑːɾiː ɑː biːmɑːɾiː t͡ʃɪn̪əɦəɪkə leːlə ən̪eːkɑːn̪eːkə pəɾiːkʂəɳə

2.2.s̪ə̃ʈ̪oːʂə kumɑːɾə ɾɑːjə 'bəʈ̪oːɦiː'- ləgʰukəʈ̪ʰɑː- kən̪əpʰus̪s̪iː

2.3.ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːn̪ən̪d̪ə məɳɖələ- ɑːd̪əɾʃə puʈ̪ɾə

2.4.ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ- s̪ɑːd̪ɑː d͡ʒiːʋən̪ə ut͡ʃt͡ʃə ʋɪt͡ʃɑːɾə

2.5.ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ- məɪʈ̪ʰɪliː s̪ɑːɦɪʈ̪jə meː pəɾɪʋəɾʈ̪ən̪ə s̪eː ɑːs̪ə d͡ʒɑːgələ

2.6.ɾəbiːn̪d̪ɾə n̪ɑːɾɑːjəɳə mɪʃɾə- s̪əɾɪs̪əʋə bɑːliː kɑːkiː

2.7.kumɑːɾə mən̪oːd͡ʒə kəʃjəpə- ɖʰiːʈʰə

2.8.n̪ɪɾməlɑː kəɾɳə- əgn̪ɪ ʃɪkʰɑː (kʰeːpə-15)

2.9.d͡ʒəgəd̪iːʃə pɾəs̪ɑːd̪ə məɳɖələ- moːʈəpəɾə (d̪ʰɑːɾɑːʋɑːɦɪkə upən̪jɑːs̪ə eːgɑːɾəɦəmə pəʈɑːʋə)

2.10.d͡ʒəgəd̪iːʃə pɾəs̪ɑːd̪ə məɳɖələ- s̪ɪmɑːn̪əkə d͡ʒʰəgəʈɑː

2.11.ɾəbiːn̪d̪ɾə n̪ɑːɾɑːjəɳə mɪʃɾə- mɑːt̪ɾɨbʰuːmɪ (upən̪jɑːs̪ə)- 23 mə kʰeːpə

2.12.n̪ɪt̪ə n̪əʋələ d̪ɪn̪eːʃə kumɑːɾə mɪʃɾə (leːkʰəkə gəd͡ʒeːn̪d̪ɾə ʈʰɑːkuɾə)

2.13.n̪ɪt̪ə n̪əʋələ s̪uʃiːlə (leːkʰəkə gəd͡ʒeːn̪d̪ɾə ʈʰɑːkuɾə)

2.1.ɾəmaːkəɾə t͡ʃəud̪ʰəɾiː- kɪɖən̪iː ɑː oːkəɾə s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː/ kɪɖən̪iː biːmɑːɾiː s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə ən̪jə ɑːʋəʃjəkə bɑːt̪ə/ kɪɖən̪iː s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː ɦeːt̪u upət͡ʃɑːɾə/ lɪʋəɾə (jəkɾɨt̪ə) / d͡ʒɪgəɾə/ lɪʋəɾə biːmɑːɾiːkə s̪uɾəkʂɑː, oːkəɾə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə ɑː upət͡ʃɑːɾə/ ɦɾɨd̪əjə(Heart)/ ɦɾɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃ɾət͡ʃən̪ɑː/ ɦɾɨd̪əjəkə ɑ̃ːt̪əɾɪkə s̪ə̃ɾət͡ʃən̪ɑː/ ɦɾɨd̪əjə meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə ʋɑːlʋə(ʋɑːlʋə)/ ɦɾɨd̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː(əs̪t̪ʰɪɾə eːn̪əd͡ʒɑːɪn̪ɑː)- ɦɾɨd̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə kɪt͡ʃʰu s̪ɑːmɑːn̪jə biːmɑːɾiː ɑː biːmɑːɾiː t͡ʃɪn̪əɦəɪkə leːlə ən̪eːkɑːn̪eːkə pəɾiːkʂəɳə

ɾəmɑːkəɾə t͡ʃəud̪ʰəɾiː, s̪eːʋɑːn̪ɪʋɾɨt̪t̪ə t͡ʃiːpʰə məɪn̪eːd͡ʒəɾə, bʰɑːɾət̪iːjə s̪ʈeːʈə bəĩkə

kɪɖən̪iː ɑː oːkərə s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə biːmɑːriː/ kɪɖən̪iː biːmɑːriː s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə ən̪jə ɑːʋəʃjəkə bɑːt̪ə/ kɪɖən̪iː s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmɑːriː ɦeːt̪u upət͡ʃɑːrə/ lɪʋərə (jəkrit̪ə) / d͡ʒɪgərə/ lɪʋərə biːmɑːriːkə s̪urəkʂɑː, oːkərə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə ɑː upət͡ʃɑːrə/ ɦrɨd̪əjə(Heart)/ ɦrɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃rət͡ʃən̪ɑː/ ɦrɨd̪əjəkə ɑ̃ːt̪ərɪkə s̪ə̃rət͡ʃən̪ɑː/ ɦrɨd̪əjə meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə ʋɑːlʋə(ʋɑːlʋə)/ ɦrɨd̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmɑːriː(əs̪t̪ʰɪrə eːn̪əd͡ʒɑːɪn̪ɑː)- ɦrɨd̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə kɪt͡ʃʰu s̪ɑːmɑːn̪jə biːmɑːriː ɑː biːmɑːriː t͡ʃɪn̪əɦəɪkə leːlə ən̪eːkɑːn̪eːkə pəriːkʂəɳə

1

kɪɖən̪iː ɑː oːkərə s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə biːmɑːriː

pɑːt͡ʃən̪ə t̪ə̃t̪ɾə meː kɪɖən̪iːkə bʰuːmɪkɑː ət̪ɪ məɦət̪ʋəpuːɾɳə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɑːɪ kɑːlɦɪ d̪eːkʰɪ ɾəɦələ t͡ʃʰiː d͡ʒeː əd̪ʰɪkɑ̃ːʃə loːkə kɪɖən̪iː s̪əmbə̃d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː s̪ə̃ gɾəs̪ɪt̪ə bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ. ɦəmə kɪɖən̪iː ɑː oːɦɪ s̪ə̃ s̪əmbə̃d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː ɑː oːkəɾə s̪uɾəkʂɑː ɑː upət͡ʃɑːɾə ʋɪʂəjə meː t͡ʃəɾt͡ʃɑː kəjə ɾəɦələ t͡ʃʰiː.
kɪɖən̪iːkə bʰuːmɪkɑː ʃəriːɾə meː upəs̪t̪ʰɪt̪ə ləʋəɳə, poːʈɑːs̪ɪjəmə, pʰɔs̪pʰoːɾəs̪ə ɪt̪jɑːd̪ɪ kẽː n̪ɪjə̃t̪ɾɪt̪ə kəɾəɪ meː mukʰjə ət͡ʃʰɪ.
kɪɖən̪ɪkə biːmɑːɾiː əɦɑ̃ːkə kʰɑːɪ-pɪbəɪkə ɑːd̪əɪt̪ə , d͡ʒiːʋən̪ə t͡ʃəɽjɑː, ɑː ʋə̃ʃɑːn̪ugət̪ə kɑːɾəkə ɪt̪jɑːd̪ɪ kɑːɾəɳə s̪ə̃ ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
kɪɖən̪iː d͡ʒoːɽɑː meː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, ʈʰiːkə pɑ̃ːd͡ʒɑːɾəkə n̪ɪt͡ʃt͡ʃɑː meː. oːkəɾə ɑːkɑːɾə muʈʈʰiː d͡ʒəkɑ̃ː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oː meːɾud̪ə̃ɖəkə
d̪un̪uː bʰɑːgə meː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ . eːkə ʈɑː eːkə bʰɑːgə ɑː d̪oːs̪əɾə d̪oːs̪əɾə bʰɑːgə meː.
kɪɖən̪iː s̪ʋəs̪t̪ʰə ɾəɦəɪkə leːlə pəɾəmə ɑːʋəʃjəkə ə̃gə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oː ɾəkt̪ə keː t͡ʃʰɑːn̪ɪ ʃud̪d̪ʰə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɾəkt̪ə meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə ʋɪʂɑːkt̪ə pəd̪ɑːɾt̪ʰə, ʋjəɾt̪ʰə pəd̪ɑːɾt̪ʰə jɑː ən̪jə s̪əbə d̪oːʂəpuːɾɳə pəd̪ɑːɾt̪ʰə keː t͡ʃʰɑːn̪ɪ kẽː ɦəʈɑː d̪əɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. iː ʋjəɾt̪ʰə pəd̪ɑːɾt̪ʰə s̪əbə t̪ʰəɪliː meː d͡ʒəmɑː bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː oː peːʃɑːʋə mɑːd̪ʰjəmə s̪ə̃ ʋɑːɦəɾə n̪ɪkəɪlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
kɪɖən̪iː ʃəriːɾəkə piːeːt͡ʃə(PH) n̪ɪjə̃t̪ɾɪt̪ə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, oː eːkə

t̪ərəɦəkə ɦɔrmoːn̪ə ʃraːʋɪt̪ə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː rəkt̪ə t͡ʃaːpə n̪ɪjə̃t̪rɪt̪ə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, rəkt̪ə koːʃikaː n̪ɪrmaːɳəkə prəkrɪjaː meː s̪eːɦoː kɪɖən̪ɪkə bʰuːmɪkaː ət͡ʃʰɪ aː oː eːkə t̪ərəɦəkə
ʋɪʈaːmɪn̪ə ɖiː kẽː s̪əkrɪjə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ãːt̪ə d̪ʋaːraː kəɪlʃɪjəmə əʋəʃoːʂəɳə meː s̪əɦaːjəkə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ t̪ərəɦẽː kɪɖən̪iː ət̪ɪ məɦət̪ʋəpuːrɳə ət͡ʃʰɪ.
əd̪ʰɪkə rəkt̪ə t͡ʃaːpə aː məd̪ʰumeːɦə s̪ə̃ kɪɖən̪iː krəmɪkə ruːpə s̪ə̃ kʰəraːʋə bʰə d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. əd̪ʰɪkə t̪ərə ən̪eːkə t̪ərəɦẽː ʃəriːrə rugɳə rəɦəlaːkə kaːrəɳə s̪ə̃ s̪eːɦoː kɪɖən̪iː pərə əs̪əɪrə pəɽɪ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
kɪɖən̪iːkə kʰəraːbiː s̪ə̃ ən̪eːkaːn̪eːkə ʃaːriːrɪkə s̪əməs̪jaː aːbɪ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɦəɖɖiː kəməd͡ʒoːrə, n̪əs̪ə kəməd͡ʒoːrə, ʃəriːrə meː ʋɪʈaːmɪn̪ə aː pəus̪ʈɪkə t̪ət̪ʋə s̪əbʰəkə bəɦut̪ə kəmiː ɪt̪jaːd̪ɪ ɦoːməjə laːgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. əgərə bəɦut̪ə d̪ɪn̪ə t̪əkə kɪɖən̪iː kʰəraːbə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ə ə̃t̪ət̪əɦə̆ puːrɳə ruːpeːɳə kɪɖən̪iː kaːd͡ʒə keːn̪aːjə bən̪d̪ə kə d̪əɪt̪ə ət͡ʃʰɪ aː t̪əkʰən̪ə məriːd͡ʒə kẽː ɖaːjəlaːjəs̪ɪs̪ə pərə raːkʰɪ rəkt̪ə keː s̪aːpʰə ʃəriːrə s̪ə̃ baːɦərə kərəjə pəɽəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ s̪ə̃ biːmaːriː t͡ʃʰuʈəɪt̪ə n̪əɦɪ ət͡ʃʰɪ bəlkɪ kɪt͡ʃʰu s̪əməjə t̪əkə eːɦɪ upət͡ʃaːrə s̪ə̃ d͡ʒɪ̃d̪əgiː d͡ʒəruːrə bãːt͡ʃələ rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. t̪ẽː ɦeːt̪u kɪɖən̪iː keːn̪aː s̪ʋəs̪t̪ʰə bən̪ələ rəɦəjə eːɦɪ pərə praːrəmbʰə s̪ə̃ d̪ʰjaːn̪ə d̪eːbaːkə t͡ʃaːɦiː.
kɪɖən̪iː s̪əbən̪d̪ʰɪt̪ə ən̪eːkə t̪ərəɦəkə biːmaːriː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
1. d̪iːrgʰəkaːlɪkə kɪɖən̪iː biːmaːriː.
d͡ʒəkʰən̪ə rəkt̪ət͡ʃaːpə bəɽʰələ rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ jaː məd̪ʰumeːɦə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkʰən̪ə d̪ʰiːreː d̪ʰiːreː oː kɪɖən̪iː meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə gloːmureːlaːiː keː kʂət̪ɪ pəɦũt͡ʃəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. gloːmureːlaːɪ kɪɖən̪iː meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə ət̪jə̃t̪ə ləgʰu rəkt̪ə ʋaːɦɪkaː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ət̪ʰaː ɪeːɦə rəkt̪ə keː t͡ʃʰən̪əɪt̪ə ət͡ʃʰɪ aː d̪oːʂəpuːrɳə pəd̪aːrt̪ʰə keː ɦəʈəʋəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. krəməs̪əɦə̆ d̪ʰiːreː d̪ʰiːreː əd̪ʰɪkə rəkt̪ə t͡ʃaːpə t̪ət̪ʰaː məd̪ʰumeːɦə s̪ə̃ oː ə̃t̪ət̪əɦə̆ puːrɳəruːpeːɳə kʂət̪ɪ bʰə d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ aː t̪əkʰən̪ə kəɦəɪt̪ə t͡ʃʰiː d͡ʒeː kɪɖən̪iː kaːd͡ʒə keːn̪aːjə bən̪d̪ə kə d̪eːləkə ərt̪ʰaːt̪ə kɪɖən̪iː pʰeːlə. eːɦɪ t̪ərəɦəkə kɪɖən̪iːkə kʰəraːbiː d̪iːrgʰəkaːliːkə biːmaːriː kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
2. kɪɖən̪iː meː paːt̪ʰərə.

d͡ʒəkʰən̪ə ʋjərt̪ʰə pəd̪ɑːrt̪ʰə t̪ət̪ʰɑː kʰən̪ɪd͡ʒə t̪ət̪ʋə(minerals) s̪əbʰəkə krɪs̪t̪iliːkərəɳə kɪɖən̪iː meː bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkʰən̪ə oː t̪ʰoːs̪ə pɑːt̪ʰərə ruːpə meː kɪɖən̪iː meː kʰərɑːbiː kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. əks̪ərə t͡ʃʰoːʈə pɑːt̪ʰərə peːʃɑːʋə mɑːd̪ʰjəmə s̪ə̃ n̪ɪkəlɪ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ məgərə n̪əməɦərə t̪ə̃ ʃəljə t͡ʃɪkɪt̪s̪ɑː s̪ə̃ bɑːɦərə n̪ɪkɑːlələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. s̪əməjə s̪ə̃ upət͡ʃɑːrə kəjə puːrɳə ruːpeːɳə eːɦɪ s̪ə̃ t͡ʃə̃gɑː bʰeːlə d͡ʒɑː s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

3. gloːmeːruloːn̪eːpʰrɑːɪʈɪs̪ə

d͡ʒəkʰən̪ə gloːmeːru ərt̪ʰɑːt̪ə kɪɖən̪ɪkə ə̃d̪ərəkə t͡ʃʰoːʈə n̪ələʋɑːɦɪkɑː s̪ə̃krəmɪt̪ə bʰəs

pʰulɪ (inflamted) d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ , oːkərɑː "gloːmeːruːloːn̪eːpʰrɑːɪʈɪs̪ə" kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. kəkʰən̪oː kɑːlə bət͡ʃt͡ʃɑːkə d͡ʒən̪mə kɑːlə oː bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə pərən̪t͡ʃə oː əpən̪eː ʈʰiːkə bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə. eːkərə upət͡ʃɑːrə eːn̪ʈiːɪn̪pʰeːkʃən̪ə d̪əʋɑːɪ s̪ə̃ bʰəjə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

4.pəliːs̪ɪs̪ʈɪkə biːmɑːriː.

kɪɖən̪iː meː s̪ɑːd̪ʰɑːrəɳə s̪ɪs̪ʈə bʰə s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. kəkʰən̪oː kɑːlə eːɦɪ s̪ɪs̪ʈə s̪əbʰəkə kɑːrəɳeː kɪɖən̪iːkə kɑːrjə ʋɑːd̪ʰɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

5. muːt̪rə prəɳɑːliːkə s̪ə̃krəməɳə (Urinary tract infection) ɑː t̪ət̪pəʃt͡ʃɑːt̪ə kɪɖən̪iː biːmɑːriː.

muːt̪rə prəɳɑːliː meː roːgɑːɳu d̪ʋɑːrɑː s̪ə̃krəməɳə ɦoːjəbə s̪ɑːmɑːn̪jə t̪ʰɪkə. iː s̪ə̃krəməɳə, bəɪkʈiːrɪjɑː d̪ʋɑːrɑː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. iː puːrɳət̪əjɑː d̪əʋɑːɪ s̪ə̃ ʈʰiːkə bʰə s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. əgərə oːkərɑː s̪ə̃krəmɪt̪ə t͡ʃʰoːɽɪ d̪eːlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkʰən̪ə s̪ə̃krəməɳə kɪɖən̪iː d̪ʰərɪ pəɦũt͡ʃɪ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. t̪ɑːɦɪ s̪ə̃ krəmɪkə ruːpeːɳə kɪɖən̪iː kɑːrjə ʋɑːd̪ʰɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ə̃t̪ət̪əɦə̆ kɪɖən̪iː pʰeːlə bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. t̪ẽː s̪əməjə rəɦəɪt̪ə muːt̪rə prəɳɑːliːkə s̪ə̃krəməɳə t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə s̪ud͡ʒʰɑːʋə ən̪uruːpə d̪əʋɑːɪ kʰɑː puːrɳət̪əjɑː ʈʰiːkə kə leːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː.

2

kɪɖən̪iː biːmɑːriː s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə ən̪jə ɑːʋəʃjəkə bɑːt̪ə

kɪɖən̪iː biːmɑːriːkə ləks̪əɳə

d͡ʒɑːʋət̪ə d̪ʰərɪ ləkʂəɳə n̪əɦɪ əbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ɑːʋət̪ə d̪ʰərɪ kɪt͡ʃʰu pət̪ɑː n̪əɦɪ t͡ʃələɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː kɪɖən̪iː krəmɪkə kʰərɑːbə ɦoːɪ keː t̪ərəpʰə ət͡ʃʰɪ. t̪ẽː ɦeːt̪u oːkərə s̪urəkʂɑː (prevention) ɦeːt̪u d̪ʰjɑːn̪ə rəɦəkə t͡ʃɑːɦiː ɑː s̪əməjə s̪əməjə pərə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə s̪eːɦoː kəreːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː. t͡ʃʰoːʈə moːʈə ləkʂəɳə t̪ə pət̪ɑː s̪eːɦoː n̪əɦɪ t͡ʃəlɪ pəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː oːkərɑː loːkə d̪ʰjɑːn̪õː n̪əɦɪ d̪ə pəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
(kə)t͡ʃʰoːʈə moːʈə ləkʂəɳə
1. əpən̪ə prət̪ɪ d̪ɪn̪əkə d̪ɪn̪ət͡ʃərjɑː pərə , kɑːd͡ʒə s̪əbʰə pərə pʰoːkəs̪ə n̪əɦɪ kə pəbəɪt̪ə t͡ʃʰiː ɑː t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə s̪ʈreːs̪ə keː ən̪umɑːn̪ə ləgɑː d̪əʋɑːɪ s̪eːɦoː d̪ə d̪əɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
2. t̪ʰəkɑːn̪ə t̪ʰəkɑːn̪ə keː ən̪ubʰuːt̪ɪ ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ʃɑːriːrɪkə s̪pʰuːrt̪ɪ kəmə bʰə geːlə ət͡ʃʰɪ iː ən̪ubʰuːt̪ɪ kəs ɑːləs̪jə meː rəɦəɪt̪ə t͡ʃʰiː.
3. ʈʰiːkə s̪ə̃ s̪ut̪əɪt̪ə n̪əɦɪ t͡ʃʰiː. kəɦəɪt̪ə t͡ʃʰiː d͡ʒeː n̪iːn̪d̪ə meː d̪ɪkkət̪ə bʰə rəɦələ ət͡ʃʰɪ.
4.ərut͡ʃɪ s̪eːɦoː bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. bʰoːd͡ʒən̪ə rut͡ʃɪ puːrʊəkə n̪əɦɪ kərəɪt̪ə t͡ʃʰiː.
5.ən̪ubʰəʋə kərəɪt̪ə t͡ʃʰiː d͡ʒəgəɦə d͡ʒəgəɦə ɦəmərə mɑ̃ːʃə peːʃiː əĩʈʰə rəɦələ ət͡ʃʰɪ.
6. pəɪrə əurə ʈəkʰən̪ɑː pʰulɪ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
7.ɑ̃ːkʰɪ keːrə n̪ɪt͡ʃuləkɑː ɦɪs̪s̪ɑː s̪eːɦoː pʰuːlɪ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
8. ʃəriːrəkə t̪ʋət͡ʃɑː rukʂə bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.
9. d̪eːrə rɑːt̪rɪ meː peːʃɑːbəkə ʋeːgə kɪt͡ʃʰu əd̪ʰɪkeː ɑːbəjə ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

iː s̪əbə bʰeːlə t͡ʃʰoːʈə t͡ʃʰoːʈə ləkʂəɳə . məgərə eːɦɪ s̪əbə ləkʂəɳə s̪ə̃ eːɦɪ n̪ɪʂkərʂə pərə kəd̪ɑːt͡ʃɪt̪ə n̪əɦɪ d͡ʒɑː s̪əkəɪt̪ə t͡ʃʰiː d͡ʒeː kɪɖən̪iː biːmɑːriː bʰə_ɪjeː geːlə. məgərə s̪ə̃bʰɑːʋən̪ɑː t̪ə ət͡ʃʰɪjeː d͡ʒeː ɦoː n̪ə ɦoː kəɦĩː kɪɖən̪iː biːmɑːriː n̪əɦɪ t̪ə bʰə rəɦələ ət͡ʃʰɪ. t̪ẽː d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə kərɑː pəkkɑː bʰə d͡ʒɑːjə t̪ɑːɦɪ meː koːn̪ə ɦərd͡ʒɑː.

(kʰə)kɪɖən̪iː biːmɑːriːkə kɪt͡ʃʰu gəmbʰiːrə ləkʂəɳə d͡ʒəkərɑː pərə d̪ʰjɑːn̪ə d̪eːn̪ɑːjə ət̪ɪ ɑːʋəʃjəkə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ɦərə s̪əməjə d͡ʒiː mɪt͡ʃələɪt̪ə rəɦəbə, rəd̪d̪ə ɦoːjəbə, bʰoːd͡ʒən̪ə kərəbaːkə bɪlkulə ɪt͡ʃt͡ʃʰaː n̪əɦɪ ɦoːjəbə, peːʃaːbə bʰeːn̪aːɪ bɪlkulə kəmə bʰə d͡ʒaːjəbə, laːlə rəkt̪ə koːʃikaː kəmə bʰə d͡ʒaːjəbə, ʃəriːrə meː paːn̪ɪ d͡ʒəmaː bʰə d͡ʒaːjəbə(fluid retention), ʃəriːrəkə poːt̪aːs̪ɪjəmə s̪t̪ərə s̪aːmaːn̪jə s̪ə̃ əd̪ʰɪkə eːkaːeːkə bʰə d͡ʒaːjəbə, ɦrɨd̪əjə(heart) keː uːpəriː bʰaːgə peːriːkaːrd̪ɪjəmə pʰulɪ d͡ʒaːjəbə eːɦɪ t̪ərəɦẽː iː s̪əbə gəmbʰiːrə ləkʂən̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒaːɦɪ pərə t̪urən̪t̪ə d̪ʰjaːn̪ə d̪ə prət̪ɪkaːrəkə ɦeːt̪u upaːjə praːrəmbʰə kə d̪eːbaːkə t͡ʃaːɦiː.

s̪ə̃bʰaːʋjə kaːrəkə

kɪd̪ən̪iː biːmaːriː kɪn̪əkaː ɦoːɪkə əd̪ʰɪkə s̪ə̃bʰaːʋən̪aː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

1. əgərə kɪjoː məd̪ʰumeːɦə s̪ə̃ grəʂɪt̪ə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ aː oːɦɪ pərə oː d̪ʰjaːn̪ə n̪əɦɪ d̪əɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ t̪əkʰən̪ə s̪ə̃bʰaːʋən̪aː rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː krəmɪkə ruːpeːn̪ə ɦun̪əkərə kɪd̪ən̪iː kʰəraːbə bʰə rəɦələ t͡ʃʰən̪ɦɪ.

2. əgərə kɪn̪əkoː s̪əd̪əɪʋə rəkt̪ə t͡ʃaːpə bəɽʰələ rəɦəɪt̪ə t͡ʃʰən̪ɦɪ aː oː eːkərə upət͡ʃaːrə n̪əɦɪ kərəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ t̪əkʰən̪ə ɦun̪əkoː kɪd̪ən̪iː biːmaːriː ɦeːbaːkə s̪ə̃bʰaːʋən̪aː rəɦəɪt̪ə t͡ʃʰən̪ɦɪ.

3. pərɪʋaːrə mẽː d͡ʒə̃ kɪn̪əkoː kroːn̪ɪkə kɪd̪ən̪iː biːmaːriː bʰeːlə t͡ʃʰən̪ɦɪ , t̪əs kɪt͡ʃʰu s̪ə̃bʰaːʋən̪aː rəɦəɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə kɪd̪ən̪iːkə biːmaːriː leːlə.

4.bəɦut̪ə əd̪ʰɪkə umrəkə loːkə kẽː s̪eːɦoː s̪ə̃bʰaːʋən̪aː rəɦəɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə kɪd̪ən̪iː s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə biːmaːriː leːlə.

pəriːkʂən̪ə

t͡ʃikɪt̪s̪əkə loːkən̪ɪ ʋɪbʰɪn̪n̪ə t̪ərəɦəkə pəriːkʂən̪ə kəjə pət̪aː kərəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒeː kɪd̪ən̪iː bəd̪ʰɪjə̃ː d͡ʒəkə̃ː əpən̪ə kaːrjə kə

ɾəɦələ t͡ʃʰəɪkə ʋɑː n̪əɦɪ. əgəɾə n̪əɦɪ t̪ə kiː s̪t̪ʰɪt̪ɪ t͡ʃʰəɪkə. ɑː t̪əd̪ə ən̪ukuːlə upət͡ʃɑːɾə kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ.

1. GFR pəɾiːkʂəɳə.

iː pəɾiːkʂəɳə ət͡ʃʰɪ "gloːmeːɾulərə pʰɪlʈəɾeːʃən̪ə ɾeːʈə"

eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə s̪ə̃ pət̪ɑː t͡ʃəlɪ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː kɪɖən̪iː kət̪eːkə n̪iːkə d͡ʒəkɑ̃ː əpən̪ə kɑːɾjə kə ɾəɦələ t͡ʃʰəɪkə. əɾt̪ʰɑːt̪ə kɪɖən̪ɪkə kɑːɾjəkə ʋɑːs̪t̪əʋɪkə s̪t̪ʰɪt̪ə kiː t͡ʃʰəɪkə.

2. əlʈɾɑːs̪ɑːũɖə / s̪iː ʈiː s̪kəɪn̪ə

eːɦɪ s̪ə̃ t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə d̪eːkʰɪ iː pət̪ɑː kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒeː kɪɖən̪ɪkə ɑːkɑːɾə pɾəkɑːɾə (shšape/size) ʈʰiːkə ət͡ʃʰɪ kɪ n̪əɦɪ, koːn̪oː ʈjuːməɾə n̪əɦɪ t̪ə t͡ʃʰəɪkə, peːʃɑːbə n̪əliː(Urinary tract) s̪eːɦoː d̪eːkʰɪ ləɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ. eːɦɪ t̪əɾəɦẽː d̪eːkʰɪ pət̪ɑː kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒeː kɪɖən̪iː s̪ɑːmɑːn̪jə ət͡ʃʰɪ ʋɑː n̪əɦɪ.

3. bɔjoːps̪iː

eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə meː t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə məɾiːd͡ʒə kẽː beːɦoːʃə kə eːkə ʈɑː t͡ʃʰoːʈə ʈukəɽiː kɪɖən̪iː meː s̪ə̃ n̪ɪkɑːlɪ pəɾiːkʂəɳə kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ ɑː pət̪ɑː kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒeː koːn̪ə t̪əɾəɦəkə biːmɑːɾiː t͡ʃʰəɪkə ɑː kɪɖən̪iː keː kət̪eːkə d͡ʒoːkʰɪmə pəɦũt͡ʃeːn̪eː t͡ʃʰəɪkə.

4. peːʃɑːbə pəɾiːkʂəɳə

eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə s̪ə̃ t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə pət̪ɑː kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒeː peːʃɑːbə meː kəɦĩː eːlbjuːmɪn̪ə n̪əɦɪ t̪ə ɑːbɪ ɾəɦələ t͡ʃʰəɪkə. eːlbjuːmɪn̪ə eːkə t̪əɾəɦəkə pɾoːʈiːn̪ə t͡ʃʰəɪkə ɑː oːkəɾə peːʃɑːbə meː upəs̪t̪ʰɪt̪ə bət̪əbəɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə d͡ʒeː kɪɖən̪iːkə kʂət̪ɪ bʰə ɾəɦələ t͡ʃʰəɪkə.

5.rəkt̪ə kre:t̪i:n̪ə st̪ərə pəri:kʂəɳə

o:kərə s̪ɑ:mɑ:n̪jə s̪t̪ərə ɦo:ɪt̪ə ət͡ʃʰɪ 0.5 s̪ə̃ 1 .0 d̪ʰərɪ. d͡ʒə̃ s̪ɑ:mɑ:n̪jə s̪ə̃ bəɽʰələ əbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkʰən̪ə i: ɪ̃gɪt̪ə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒe: kɪɖən̪i: ke: kʂət̪ɪ bʰə rəɦələ t͡ʃʰəɪkə.

e:ɦɪ t̪ərəɦẽ: i: s̪əbə ʋɪbʰɪn̪n̪ə t̪ərəɦəkə pəri:kʂəɳə ɦo:ɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒɑ:ɦɪ s̪ə̃ t͡ʃikɪt̪s̪əkə lo:kən̪ɪ e:ɦɪ n̪ɪʂkərʂə pərə pəɦũt͡ʃəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒe: kɪɖən̪i:kə bi:mɑ:ri: t͡ʃʰəɪkə ʋɑ: n̪əɦɪ. əgərə t͡ʃʰəɪkə t̪ə̃ ko:n̪ə s̪t̪ʰɪt̪ɪ me: t͡ʃʰəɪkə. t̪əd̪ə ən̪uku:lə upət͡ʃɑ:rə kərəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ.

3

kɪɖən̪i: s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə bi:mɑ:ri: ɦe:t̪u upət͡ʃɑ:rə

ʋɑ:s̪t̪əʋɪkət̪ɑ: ət͡ʃʰɪ d͡ʒe: e:kərə upət͡ʃɑ:rə me: i: d̪ʰjɑ:n̪ə d̪e:lə d͡ʒɑ:ɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒe: bi:mɑ:ri: ɦo:ɪkə kɑ:rəɳə ki: s̪əbə t͡ʃʰələɪkə. kəɦĩ: ʃəri:rəkə rəkt̪ə t͡ʃɑ:pə n̪əɦɪ t̪ə bəɽʰələ rəɦəɪt̪ə t͡ʃʰələɪkə, kəɦĩ: məd̪ʰume:ɦə n̪əɦɪ t̪ə bəɖʰɪ ge:lə t͡ʃʰələɪkə, kəɦĩ: ko:le:s̪t̪rɔlə n̪əɦɪ t̪ə bəɽʰələ t͡ʃʰələɪkə, i: s̪əbə d̪ʰjɑ:n̪ə me: rəkʰəɪt̪ə t͡ʃikɪt̪s̪əkə o:ɦe:n̪ə d̪əʋɑ:ɪ d̪əɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒɑ:ɦɪ s̪ə̃ i: s̪əbə n̪ɪjə̃t̪rəɳə me: rəɦəɪkə ɑ: kɪɖən̪i:kə kʰərɑ:bi: əurə n̪əɦɪ bəɽʰəɪ . kɪɖən̪i: əpən̪ə kɑ:rjə kərəɪt̪ə rəɦəɪkə o:kərə d̪ʰjɑ:n̪ə d̪e:lə d͡ʒɑ:ɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, ərt̪ʰɑ:t̪ə o:kərə kɑ:rjə kərəɪkə kʂəmət̪ɑ: s̪ə̃rəkʂɪt̪ə rəɦəɪkə. e:ɦɪ me: t͡ʃikɪt̪s̪əkə pʰu:lən̪ɑ:ɪ kəmə ɦo:ɪ le:lə t̪ət̪ʰɑ: lɑ:lə rəkt̪ə ko:ʃikɑ: me: brɨd̪d̪ʰɪ ɦo:ɪkə le:lə(d͡ʒə̃ e:n̪i:mɪjɑ: bʰə ge:lə t͡ʃʰəɪkə) d̪əʋɑ:ɪ d̪ə s̪əkəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ əgərə e:ɦɪ s̪əbə t̪ərəɦəkə ləkʂəɳə d̪e:kʰɑ: pəɽəɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə.

s̪əmut͡ʃɪt̪ə ɖɑ:ɪt̪ə jɑ: kʰɑ:n̪əpɑ:n̪əkə məɦət̪ʋə d̪əʋɑ:ɪ s̪ə̃ kəmə n̪əɦɪ t̪ẽ: o:ɦɪ pərə d̪ʰjɑ:n̪ə d̪e:n̪ɑ:jə ət̪ɪ ɑ:ʋəʃjəkə bʰə d͡ʒɑ:ɪt̪ə

t͡ʃʰəɪkə. kɪɖən̪iː s̪ə̃d̪ərbʰɪt̪ə biːmɑːɾiːkə kɑːɾəɳə s̪əbʰə kẽː d̪uːɾə kəɾəʋɑːkə leːlə n̪iːt͡ʃɑː lɪkʰələ kɪt͡ʃʰu pəɾɑːməɾʃə ət͡ʃʰɪ.

1. kʰɑːn̪ə pɑːn̪ə əuɾə d̪əʋɑːɪ keː pɾəʋən̪d̪ʰən̪ə oːɦeːn̪ə ɦeːʋɑːkə t͡ʃɑːɦiː d͡ʒeː məd̪ʰumeːɦə bɪlkulə n̪ɪjə̃t̪ɾəɳə meː ɾəɦəjə.

2.əd̪ʰɪkə koːleːs̪t̪ɾələjukt̪ə pəd̪ɑːɾt̪ʰə n̪əɦɪ kʰeːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː.

3. pɾət̪ɪ d̪ɪn̪əkə ɑːɦɑːɾə meː n̪uːn̪əkə mɑːt̪ɾɑː kəmə kəɾiː.

4. d͡ʒeː pəd̪ɑːɾt̪ʰə ɦɾɨd̪əjə(heart) s̪ʋɑːs̪t̪ʰjə leːlə bəɖʰɪjɑ̃ː n̪əɦɪ t͡ʃʰəɪkə d͡ʒeːn̪ɑː t̪eːlə gʰiː keː ɑːɦɑːɾə meː ʋəɾd͡ʒɪt̪ə jɑː kəmə kəɾuː. oːɦɪ leːlə bəɖʰɪjɑ̃ː d͡ʒeː ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə d͡ʒeːn̪ɑː pʰələ s̪əbd͡ʒiː ɪt̪jɑːd̪ɪ oːkəɾɑː pəɾə d̪ʰjɑːn̪ə d̪eːʋɑːkə t͡ʃɑːɦiː.

5. məd̪ɪɾɑː pɑːn̪ə t̪ət̪ʰɑː s̪ɪgəɾeːʈə bɪlkulə ʋəɾd͡ʒɪt̪ə.

6. pɾət̪ɪ d̪ɪn̪ə ʃəɾiːɾə s̪ə̃ kɑːɾjəʃiːlə

(active) ɾəɦuː. ɦəlkɑː ʈəɦələn̪ɑːɪ pʰɑːjəd̪ɑː kəɾət̪ə.

7. əpən̪ə ʃəɾiːɾəkə ʋəd͡ʒən̪ə n̪ɪjə̃t̪ɾɪt̪ə ɾəɦəbɑːkə t͡ʃɑːɦiː.

d͡ʒə̃ eːkə beːɾə kɪɖən̪iː kʰəɾɑːbə bʰə geːlə t̪ə̃ oː əuɾə əd̪ʰɪkə kʰəɾɑːbə n̪əɦɪ ɦoː t̪ɑːɦɪ leːlə upət͡ʃɑːɾə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ . ɑːgɑ̃ː d͡ʒə̃ kʰəɾɑːbə ɦoːɪt̪eː d͡ʒɑːjət̪ə t̪ə̃ ə̃t̪ət̪əhə̆ kɪɖən̪iː əpən̪ə kɑːɾjə keːn̪ɑːjə puːɾɳət̪əhə̆bən̪d̪ə kəjə d̪əɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə. oːɦən̪ɑː pəɾɪs̪t̪ʰɪt̪ɪ meː mɑːt̪ɾə ɖɑːjəliːs̪ɪs̪ə upət͡ʃɑːɾə jɑː kɪɖən̪iː ʈɾɑ̃ːs̪əplɑ̃ːʈə iː d̪uː t̪ɑː upɑːjə ət͡ʃʰɪ. ɖɑːjəliːs̪ɪs̪ə meː ɾəkt̪ə keː gə̃d̪əgiː keː t͡ʃʰɑːn̪əɪkə pɾəkɾɪjɑː ʃəɾiːɾə s̪ə̃ bɑːɦəɾə məʃiːn̪ə d̪ʋɑːɾɑː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ . 3-4 gʰə̃ʈɑː lɑːgɪ d͡ʒɑːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə pɾəkɾɪjɑː meː. əks̪əɾə s̪əpt̪ɑːɦə meː əus̪ət̪ən̪ə 3 beːɾə kəɾɑːbəjə pəɽəɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə.(məɾiːd͡ʒəkə ɦɑːlət̪ə d͡ʒeːɦən̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪eːɦən̪ə

upət͡ʃɑːrə)

t̪rɑ̃ːs̪plɑ̃ːʈə meː d͡ʒə̃ kɪjoː ɖoːn̪ərə t̪əɪjɑːrə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪn̪ɦə t̪əkʰən̪ə ɦos̪pɪʈələ t̪ət̪ʰɑː t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə kẽː s̪əbə t̪ərəɦẽː kɪɖən̪iː məɪt͡ʃĩgə s̪ə̃d̪ərbʰɪt̪ə s̪ə̃t̪uʂʈɪ upərɑːn̪t̪ə kɪɖən̪iː t̪rɑ̃ːs̪əplɑ̃ːʈə kəs d̪eːlə d͡ʒɑː s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

s̪ərʋoːt̪t̪əmə t̪ət̪ʰjə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː s̪əbʰə kɪjoː keː əpən̪ə s̪ʋɑːs̪t̪ʰjə keː prət̪ɪ d͡ʒɑːgəruːkə ɦeːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː. eːkə t̪ə̃ oːɦeːn̪ə d̪ɪn̪ə t͡ʃərjɑː, ɑːɦɑːrə - ʋɪɦɑːrə ɦeːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː d͡ʒeː kɪɖən̪iː kʰərɑːbə ɦeːbɑːkə s̪ə̃bʰɑːʋən̪ɑː bɪlkulə n̪əɦɪ ʋɑː bəɦut̪ə kəmə ɦoːɪkə . d̪oːs̪ərə s̪ə̃bʰɑːʋjə kɑːrən̪ə s̪ə̃ prəbʰɑːʋɪt̪ə t͡ʃʰiː ʋɑː n̪əɦɪ , kəɦĩː kʰərɑːbə bʰeːn̪ɑːɪ prɑːrəmbʰə n̪əɦɪ t̪ə bʰə geːlə t̪ɑːɦɪ leːlə n̪ɪjəmɪt̪ə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə əʋəʃjə kəreːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː t̪ɑːkɪ s̪əməjə rəɦəɪt̪ə prət̪ɪkɑːrə kəs s̪əkiː.

ʋɪʃeːʂə d̪ʰjɑːn̪ə d̪eːʋɑːkə joːgjə bɑːt̪ə d͡ʒɑːɦɪ s̪ə̃ kɪɖən̪iː s̪ə̃bə̃d̪ʰɪt̪ə biːmɑːriːkə s̪ə̃bʰɑːʋən̪ɑː keː kəmə kəeːlə d͡ʒɑː s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

1. d͡ʒə̃ eːs̪pɪrɪn̪ə jɑː ɑːɪbruːpʰeːn̪ə d̪əʋɑːɪ kʰɑːjə pəɽəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ə̃ t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə pərɑːmərʃə s̪ə̃ oːkərə kʰoːrɑːqə prəʋən̪d̪ʰən̪ə ɦeːt̪u əʋəʃjə s̪ə̃pərkə kəruː. kɑːrən̪ə oː kɪɖən̪iː kẽː kʂət̪ɪ pəɦũt͡ʃəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. koːʃɪʃə kəruː kəmə kʰɑːjə keː prəjoːd͡ʒən̪ə ɦoːɪkə. əpən̪eː moːn̪eː n̪əɦɪ. t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə keːrə ən̪uʃə̃s̪ɑː pərəmə ɑːʋəʃjəkə.

2.d̪ɪn̪ə bʰərɪ meː pɑːn̪ɪ ut͡ʃɪt̪ə s̪ə̃ kəmə kət̪ʰəməpɪ n̪əɦɪ pɪbuː. ʃəriːrəkə mut̪ɑːʋɪkə d͡ʒeː ut͡ʃɪt̪ə ət͡ʃʰɪ əʋəʃjə piːbuː.

3.rəkt̪ə t͡ʃɑːpə t̪ət̪ʰɑː məd̪ʰumeːɦə biːmɑːriː bɪlkulə n̪ɪjə̃t̪rən̪ə meː rəɦəjə t̪ɑːɦɪ leːlə prəʋən̪d̪ʰə kərəʋɑːkə t͡ʃɑːɦiː.

4. s̪ɪgəreːt̪ə ɑː məd̪ɪrɑː s̪ə̃ pərəɦeːd͡ʒə keːn̪ɑːjə n̪iːkə rəɦət̪ə.

5. kʰɑːn̪ə pɑːn̪ə meː n̪uːn̪əkə mɑːt̪rɑː kəmə rəɦəjə oːkərə prəjɑːs̪ə bəɖʰɪjɑ̃ː rəɦət̪ə.

6. əd̪ʰɪkə n̪uːn̪ə, əd̪ʰɪkə d͡ʒɑːn̪əʋərə ʋəlɑː proːʈiːn̪ə(t͡ʃɪkən̪ə), pɑːləkə, biːʈə, s̪əkərəkə̃d̪ə meː oːɦeːn̪ə rəs̪ɑːjən̪ə s̪eːɦoː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒɑːɦɪ s̪ə̃ kɪɖən̪iː meː pət̪ʰəriːkə s̪ə̃bʰɑːʋən̪ɑː bəɽʰəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ẽː oː s̪əbə s̪əmiːt͡ʃiːn̪ə ruːpə s̪ə̃ kʰeːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː.

7. bɪn̪ɑː t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə pərɑːmərʃə ən̪ɦɑːgʰɑːɦɪs̪ə kəɪlʃɪjəmə s̪əpliːmẽːʈə s̪eːɦoː ʈʰiːkə n̪əɦɪ. kɑːrəɳə koːn̪oː koːn̪oː s̪əpliːmẽːʈə kɪɖən̪iː pət̪ʰəriːkə s̪ə̃bʰɑːʋən̪ɑː bəɽʰəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

s̪əbə kɪt͡ʃʰu keː bɑːd̪ə iː ʃreːjəs̪kərə ɦoːjət̪ə d͡ʒeː s̪əməjə s̪əməjə pərə s̪əbə kɪt͡ʃʰu leːlə n̪ɪjəmɪt̪ə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə kərɑːoːlə d͡ʒɑːjə t̪ɑːkɪ s̪əməjə pərə s̪əmut͡ʃɪt̪ə kʰɑːn̪ə pɑːn̪ə əurə d̪ɪn̪ət͡ʃərjɑː s̪ə̃ s̪əbʰə kɪt͡ʃʰu n̪ɪjə̃t̪rəɳə kəeː s̪əkiː.

4

lɪʋərə (jəkrɨt̪ə) / d͡ʒɪgərə

lɪʋərə(Liver)

lɪʋərəkə n̪ɑːmə jəkrɨt̪ə , d͡ʒɪgərə , kəleːd͡ʒɑː s̪eːɦoː ət͡ʃʰɪ.

pɑːt͡ʃən̪ə t̪ə̃t̪rəkə eːkə ət̪jəd̪ʰɪkə məɦət̪ʋəpuːrɳə ə̃gə ət͡ʃʰɪ. iː eːkə prəkɑːrəkə grə̃t̪ʰɪ t͡ʃʰiː.

ʃəriːrəkə ɑ̃ːt̪ərɪkə ə̃gə mẽː lɪʋərə s̪əbəs̪ə̃

n̪əməɦərə ə̃gə /grə̃t̪ʰɪ ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oːkərə ɑːkɑːrə pʰuʈəbələ

d͡ʒəkɑ̃ː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. mukʰjət̪əjɑː oː peːʈəkə upərəkɑː bʰɑːgə meː d̪ɑːɦɪn̪ɑː t̪ərəpʰə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɖɑːjəpʰrɑːmə keː n̪ɪt͡ʃt͡ʃɑː ɑː əmɑːʃəjə(stomachĕ) s̪ə̃ uːpərə. eːkərə t̪ʰoːreː bəɦut̪ə bʰɑːgə peːʈəkə bɑ̃ːjɑ̃ː t̪ərəpʰə t̪əkə s̪eːɦoː rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

eːkərə ʋəd͡ʒən̪ə kəriːbə ɖeːɽʰə kɪloː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ʃəriːrə meː pɑːt͡ʃən̪ə krɪjɑː t̪ət̪ʰɑː ʃəriːrəkə s̪urəkʂɑː(defence) meː lɪʋərəkə bəɦut̪ə əd̪ʰɪkə məɦət̪ʋə ət͡ʃʰɪ. ʃəriːrəkə ə̃d̪ərə s̪əɪkəɽõː rɑːs̪ɑːjən̪ɪkə krɪjɑː meː lɪʋərəkə bʰuːmɪkɑː məɦət̪ʋəpuːrɳə ət͡ʃʰɪ. ʃəriːrə meː ɑːn̪oː ə̃gəkə əʋəʃjəkiːjə rəs̪ɑːjən̪ə s̪əbʰə lɪʋərə d̪ʋɑːrɑː ʃrɑːʋɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ẽː oːkərɑː ɑːʋəʃjəkə grə̃t̪ʰɪ kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

s̪ɑːrɑ̃ːʃə meː lɪʋərəkə mukʰjə kɑːrjə ət͡ʃʰɪ

1. pɑːt͡ʃən̪ə t̪ə̃t̪rə s̪ə̃ əʋəɪ ʋəlɑː s̪əbʰə rəkt̪ə kẽː ʃud̪d̪ʰə kə ən̪jə ə̃gə kẽː ɑːpuːrt̪ɪ kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

2. ʃəriːrəkə ə̃d̪ərə rɑːs̪ɑːjən̪ɪkə prəkrɪjɑː meː d͡ʒeː koːn̪oː ɦɑːn̪ɪkɑːrəkə(toxic) rəs̪ɑːjən̪ə bən̪əɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkərɑː ɦɑːn̪ɪrəɦɪt̪ə(detoxify) kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

3. d̪əʋɑːɪ d͡ʒeː ɦəmə s̪əbə kʰəɪt̪ə t͡ʃʰiː oːkərɑː meːʈɑːboːlɑːɪd͡ʒə kə ʃəriːrə d̪ʋɑːrɑː əʋəʃoːʂɪt̪ə ɦeːʋɑːkə joːgjə rəs̪ɑːjən̪ə meː pərɪʋərt̪ɪt̪ə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

4.ʃəriːrəkə ə̃d̪ərə ʋɪbʰɪn̪n̪ə t̪ərəɦəkə kɑːrjə ɦeːt̪u ʋɪbʰɪn̪n̪ə t̪ərəɦəkə proːʈiːn̪əkə ɑːʋəʃjəkət̪ɑː pəɽəɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə d͡ʒeːn̪ɑː kɪ rəkt̪əkə t̪ʰəkkɑː bən̪əʋəɪkə leːlə proːʈiːn̪ə. iː proːʈiːn̪ə s̪əʋə liːʋəreː bən̪əbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

5.ʃəriːrə meː d͡ʒeː urd͡ʒɑːkə upəjoːgə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ glɑːɪkoːd͡ʒən̪ə ruːpə meː. bʰoːd͡ʒən̪ə s̪ə̃ prɑːpt̪ə gluːkoːzə s̪ə̃ glɑːɪkoːd͡ʒən̪ə meː pərɪʋərt̪ən̪əkə kɑːrjə lɪʋərə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː iː glɑːɪkoːd͡ʒən̪ə lɪʋərə koːʃikɑː eːʋə̃ ʃəriːrəkə mɑ̃ːʃəpeːʃiː

ko:ʃɪkɑ: me: d͡ʒəmɑ: ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. e:ɦɪ s̪ə̃ɾəkʂɪt̪ə u:ɾd͡ʒɑ: s̪ə̃ ʃəɾi:ɾə d͡ʒəɾu:ɾət̪ə pəɾəlɑ: pəɾə u:ɾd͡ʒɑ:kə upəjo:gə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

6. ko:le:s̪t̪ɾɔlə e:ʋə̃ t̪ɾɑ:jəgəli:s̪əɾɑ:ɪɖə n̪ɪɾmɑ:ɳə me: lɪʋəɾə ke: bʰu:mɪkɑ: ɦo:ɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

7.lɪʋəɾə pɪt̪t̪ə(bile) ke: n̪ɪɾmɑ:ɳə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒe: kəe:lə ge:lə bʰo:d͡ʒən̪ə ke: pət͡ʃəʋəɪ me: s̪əɦɑ:jəkə ɦo:ɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

8.lɪʋəɾə ɪn̪s̪ulɪn̪ə ɦɔɾəmo:n̪ə t̪ət̪ʰɑ: ən̪jə ɦɔɾəmo:n̪ə s̪əbə ke: t̪o:ɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑ: o:kəɾə upəjo:gə me: ən̪əɪkə jo:gjə bən̪əbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

9. lɪʋəɾə kəe:lə ge:lə bʰo:d͡ʒən̪ə s̪ə̃ ʋɪʈɑ:mɪn̪ə (ʋɪʈɑ:mɪn̪ə e: , ʋɪʈɑ:mɪn̪ə ɖi:, ʋɪʈɑ:mɪn̪ə i:, ʋɪʈɑ:mɪn̪ə ke:, ʋɪʈɑ:mɪn̪ə bi: 12)ɑ: kʰən̪ɪd͡ʒə s̪əbə(ɑ:jəɾən̪ə pʰe:ɾi: ʈi:n̪ə ɾu:pə me: d͡ʒɑ:ɦɪ s̪ə̃ n̪əjɑ: ɾəkt̪ə kəɳə bən̪əɪt̪ə ət͡ʃʰɪ) kẽ: s̪ə̃gɾəɦɪt̪ə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑ: ɑ:ʋəʃjət̪ɑ:n̪us̪ɑ:ɾə o:kəɾə s̪əbʰəkə kɑ:d͡ʒə ʃəɾi:ɾə me: ɦo:ɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

10. lɪʋəɾə bʰo:d͡ʒən̪ə me: le:lə ge:lə ʋəs̪ɑ: (fat) ke: ələgə ke:n̪ɑ:jə ɑ: o:kəɾɑ: s̪ə̃gɾəɦɪt̪ə ke:n̪ɑ:jə ke: kɑ:ɾjə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɑ:ʋəʃjət̪ɑ:n̪us̪ɑ:ɾə d͡ʒəkʰən̪ə ɑ:ʋəʃjət̪ɑ: ɦo:ɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, o:ɦɪ s̪ə̃ ʃəɾi:ɾəkə ɦe:t̪u u:ɾd͡ʒɑ: n̪ɪɾgət̪ə ɦo:ɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

11. lɪʋəɾə ʃəɾi:ɾə me: d͡ʒəɾu:ɾət̪ə ɦo:ɪ bəlɑ: ẽ:ʈi:bɑ:ɖi: əuɾə ẽ:ʈi:d͡ʒən̪ə s̪əbʰəkə s̪e:ɦo: n̪ɪɾmɑ:ɳə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

e:ɦɪ t̪əɾəɦẽ: lɪʋəɾə ʃəɾi:ɾə me: bəɦut̪ə məɦət̪ʋəpu:ɾɳə kɑ:d͡ʒə s̪əbʰə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. lɪʋəɾə s̪ʋəs̪t̪ʰə ɾəɦəjə t̪ɑ:ɦɪ le:lə ut͡ʃɪt̪ə kʰɑ:n̪ə pɑ:n̪ə əuɾə d̪ɪn̪ət͡ʃəɾjɑ: ət̪ɪ ɑ:ʋəʃjəkə ət͡ʃʰɪ.

lɪʋərə ʋɪʂəjə meː eːkə məɦəʈ̪ʋəpuːrɳə t̪ət̪ʰjə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː oː bəɦut̪ə ʃəkt̪ɪʃɑːliː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oːkərɑː əpən̪ə pun̪ərn̪ɪrmɑːɳə keː kʂəmət̪ɑː əd̪bʰud̪ə ət͡ʃʰɪ. ʃəriːrəkə kəriːbə 10 prət̪ɪʃət̪ə rəkt̪ə lɪʋərə meː rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

5

lɪʋərə biːmɑːriːkə ʂurəkʂɑː, oːkərə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə ɑː upət͡ʃɑːrə

lɪʋərəkə biːmɑːriː ɑː oːkərə ʂurəkʂɑː eːʋə̃ upət͡ʃɑːrə.

d͡ʒə̃ əpən̪ə kʰɑːn̪ə pɑːn̪ə əurə d͡ʒɑːgəruːkət̪ɑː ʂud̪rɨɖʰə rəɦəjə t̪ə̃ əd̪ʰɪkɑːd̪ʰɪkə ʂə̃bʰɑːʋən̪ɑː rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː lɪʋərə ʂəmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmɑːriː ʂə̃ bɑ̃ːt͡ʃələ rəɦiː.

ʂurəkʂɑː ɦeːt̪u kiː ʂəbə pərə d̪ʰjɑːn̪ə d̪eːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː , kɪt͡ʃʰu bɑːt̪ə n̪ɪt͡ʃt͡ʃɑː bət̪ɑː rəɦələ t͡ʃʰiː.

1. məd̪ɪrɑː pɑːn̪ə bɪlkulə n̪əɦɪ kəruː ɑː d͡ʒə̃ kərəbeː kərəɪt̪ə t͡ʃʰiː t̪ə̃ bɪlkulə əlpə mɑːt̪rɑː eːʋə̃ ʂə̃d͡ʒəmɪt̪ə ruːpə ʂə̃.

2. ʃəriːrəkə ʋəd͡ʒən̪ə əgərə bəɖʰɪ rəɦələ ət͡ʃʰɪ t̪ə̃ oːɦɪ pərə d̪ʰjɑːn̪ə d̪ɪjəukə d͡ʒeː əd̪ʰɪkə n̪əɦɪ bəɽʰəeː.

3.məd̪ʰumeːɦə biːmɑːriː kʰɑːʂə kə ʈɑːɪpə 2 ɦeːbɑː ʂə̃ bɑ̃ːt͡ʃələ rəɦuː. kəmə əurə ʂəmut͡ʃɪt̪ə glɑːjəʂeːmɪkə loːɖə bəlɑː ɑːɦɑːrə ʂə̃ t̪ə eːɦɪ biːmɑːriː ʂə̃ bɑ̃ːt͡ʃələ rəɦələ d͡ʒɑː ʂəkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

4. ʃəriːrə pərə koːn̪oː t̪ərəɦəkə ʈəɪʈuː n̪əɦɪ bən̪əbeːbɑːkə t͡ʃɑːɦiː.

5. ʃəriːrə meː d͡ʒə̃ ʂuɪjɑː leːbɑːkə prəjoːd͡ʒən̪ə pəɽəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ə̃

d̪ʰjaːn̪ə d̪eːbaːkə t͡ʃaːɦiː d͡ʒeː d͡ʒaːɦɪ s̪uɪjaːkə prəjoːgə bʰə ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ oː bɪlkulə d̪oːs̪əɾaː keː s̪uɪjaː d̪əɪ meː prəjoːgə n̪əɦɪ bʰeːlə ɦoː. əɾt̪ʰaːt̪ə bɪlkulə n̪əjaː .

6. d̪oːs̪əɾaːkə ʃəɾiːɾəkə ɾəkt̪ə jaː ʃəɾiːɾə t̪əɾələ s̪ə̃ s̪ə̃pəɽkə s̪ə̃ s̪uɾəkʂɪt̪ə ɾəɦəbaːkə t͡ʃeːs̪ʈaː kəɾuː.

7. kʰuːn̪ə t͡ʃəɖʰeːʋaːkə prəjoːd͡ʒən̪ə pəʈəlaː pəɾə d̪ʰjaːn̪ə d̪eːʋaːkə t͡ʃaːɦiː d͡ʒeː iː puːɾɳə s̪uɾəkʂɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

8. əs̪uɾəkʂɪt̪ə s̪eːks̪ə bɪlkulə n̪əɦɪ.

9. kɪt͡ʃʰu oːɦeːn̪ə ɾəs̪aːjən̪ə jaː ʈoːks̪ɪn̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒaːɦɪ s̪ə̃ lɪʋəɾə biːmaːɾiːkə s̪ə̃bʰaːʋən̪aː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ s̪ə̃ s̪uɾəkʂɪt̪ə ɾəɦəkə t͡ʃaːɦiː.

10. kɪt͡ʃʰu kẽː paːɾɪʋaːɾɪkə ɪt̪ɪɦaːs̪ə ɾəɦəɪt̪ə t͡ʃʰən̪ɦɪ lɪʋəɾə biːmaːɾiː kẽː. ɦun̪əkaː bɪlkulə s̪ət̪əɽkə əuɾə s̪əd͡ʒəgə ɾəɦəbaːkə t͡ʃaːɦiː.

11. s̪aːpʰə s̪əpʰaːiː pəɾə d̪ʰjaːn̪ə d̪eːbaːkə t͡ʃaːɦiː. bʰoːd͡ʒən̪ə kʰeːbaː meː, bən̪eːbaː meː, paːn̪ɪ pɪbəɪkə meː ɪt̪jaːd̪ɪ s̪əbʰə meː t̪aːkɪ koːn̪oː t̪əɾəɦəkə s̪ə̃krəmən̪ə s̪ə̃ d̪uːɾə ɾəɦiː.

12. bɪn̪aː t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə ən̪uʃə̃s̪aːkə d̪əʋaːɪ ən̪ɦaːgʰaːɦɪs̪ə n̪əɦɪ kʰeːbaːkə t͡ʃaːɦiː.

13. d͡ʒə̃ s̪ə̃bʰaːʋən̪aː ɦoː d͡ʒeː ɦeːpeːʈaːɪʈɪs̪ə ʋəlaː loːkəkə s̪ə̃pəɽkə meː aːbɪ s̪əkəɪt̪ə t͡ʃʰiː t̪ə̃ ʈiːkaː lə leːbə ʃreːjəs̪kəɾə.

lɪʋəɾə biːmaːɾiːkə kaːɾəɳə aː oːkəɾə ʋɪbʰɪn̪ə prəkaːɾə.

1. *s̪ə̃kɾəməɳə*

pəɾəd͡ʒiːʋiː (parasites) eːʋə̃ ʋɑːjəɾəs̪ə s̪ə̃ lɪʋəɾəkə s̪ə̃kɾəmɪt̪ə ɦeːbɑːkə s̪ə̃bʰɑːʋən̪ɑː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. s̪ə̃kɾəməɳə bʰeːlɑː pəɾə lɪʋəɾə meː s̪ud͡ʒən̪ə bʰəeː d͡ʒɑːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə ɑː oːkəɾə kɑːɾjə kəɾəɪkə ks̪əmət̪ɑː d̪ʰiːɾeː d̪ʰiːɾeː kəmə ɦoːməjə ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. d͡ʒɑːɦɪ ʋjəkt̪ɪ keː lɪʋəɾə ,ʋɑːjəɾəs̪ə s̪ə̃ s̪ə̃kɾəmɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oːkəɾə ɾəkt̪ə, s̪iːmeːn̪ə, d͡ʒuːʈʰɑː bʰoːd͡ʒən̪ə, pɑːn̪ɪ ɑː s̪ə̃pəɾkə s̪ə̃ iː pəs̪əɾɪ s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. s̪ɑːmɑːn̪jət̪əjɑː t̪iːn̪ə t̪əɾəɦəkə ɦeːpeːʈɑːɪʈɪs̪ə ʋɑːjəɾəs̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ɦeːpeːʈɑːɪʈɪs̪ə A

ɦeːpeːʈɑːɪʈɪs̪ə B

ɦeːpeːʈɑːɪʈɪs̪ə C

2. *ɪmjuːn̪ə s̪ɪs̪ʈəmə ɑːd̪ʰɑːɾɪt̪ə*

ʃəɾiːɾəkə ɪmjuːn̪ə s̪ɪs̪ʈəmə pɾəɦɑːɾə s̪ə̃ ʋjəkt̪ɪkə koːn̪oː ə̃gə pɾəbʰɑːʋɪt̪ə bʰəeː s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒəkəɾɑː ɔʈoː ɪmjuːn̪ə ɖɪs̪əɔɾɖəɾə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ meː d͡ʒə̃ lɪʋəɾə pɾəbʰɑːʋɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oːkəɾɑː ɔʈoː ɪmjuːn̪ə lɪʋəɾə biːmɑːɾiː kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. mukʰjət̪əjɑː t̪iːn̪ə pɾəkɑːɾəkə iː biːmɑːɾiː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

1.ɔʈoː ɪmjuːn̪ə ɦeːpeːʈɑːɪʈɪs̪ə

2.pɾɑːɪməɾiː bɑːjələɾiː koːlən̪əd͡ʒɑːjəʈɪs̪ə

3.pɾɑːɪməɾiː s̪kəleːɾoːs̪ĩgə koːlən̪əd͡ʒɑːjəʈɪs̪ə

3. *ʋə̃ʃɑːn̪ugət̪ə lɪʋərə biːmɑːɾiː*

d͡ʒə̃ mɑːt̪ɑː pɪt̪ɑː d̪un̪uː mẽː jɑː koːn̪oː eːkə meː lɪʋərə biːmɑːɾiː ɦeːt̪u əs̪ɑːmɑːn̪jə d͡ʒiːn̪ə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ə̃ s̪ə̃bʰɑːʋən̪ɑː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː oːkərə bət͡ʃt͡ʃɑː mẽː iː ʋə̃ʃɑːn̪ugət̪ə biːmɑːɾiː ɦoːɪkə.

eːɦɪ biːmɑːɾɪkə n̪ɑːmə ət͡ʃʰɪ

1.ɦɪmoːkɾoːmeːʈoːs̪ɪs̪ə

2.ʋɪls̪ən̪ə lɪʋərə biːmɑːɾiː

3.əlpʰɑː-1 eːn̪ʈiːʈɾɪps̪ɪn̪ə kəmiː lɪʋərə biːmɑːɾiː.

4. *lɪʋərə kəĩs̪ərə*

5. *lɪʋərəkə ən̪jə biːmɑːɾiː*

lɪʋərə meː ʋəs̪ɑː keːɾə d͡ʒəmɑːʋə(Non Alcohŏolic Fatty Liver Disease)

əlkoːɦələ s̪eːʋən̪ə ɑːd̪ʰɑːɾɪt̪ə lɪʋərə biːmɑːɾiː.

lɪʋərə biːmɑːɾiː kẽː d͡ʒə̃ bɪn̪ɑː upət͡ʃɑːɾə t͡ʃʰoːʈɪ d̪eːlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkʰən̪ə lɪʋərə ʃɪɾoːs̪ɪs̪ə bʰəeː d͡ʒɑːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə ɑː ə̃t̪ət̪əɦə̆ oː

kɑːd͡ʒə keːn̪ɑːjə bɪlkulə bən̪d̪ə kəeː d̪əɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə. t̪ẽː oːkərə upət͡ʃɑːrə bɪn̪ɑː d̪eːɾiː prɑːɾəmbʰə əʋəʃjə kərəbɑːkə t͡ʃɑːɦiː.

lɪʋərə biːmɑːɾiːkə ləkʂəɳə ɪt̪jɑːd̪ɪ.

eːɦɪ biːmɑːɾiː meː ʂəd̪əɪʋə ɾoːgə pəɦət͡ʃɑːn̪ə kərəɪ bəlɑː ləkʂəɳə ɦeːbeː kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ koːn̪oː d͡ʒəɾuːɾiː n̪əɦɪ. t̪ẽː oːkərə t͡ʃɪkɪt̪ʂiːjə pəɾiːkʂəɳə kərəbəɪt̪ə ɾəɦən̪ɑːɪ d͡ʒəɾuːɾiː ət͡ʃʰɪ.

oːn̪ɑː kəkʰən̪oː kɑːlə kɪt͡ʃʰu ləkʂəɳə ʂeːɦoː d̪eːkʰɑː pəɽəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦəmə n̪ɪt͡ʃt͡ʃɑː meː bət̪ɑː ɾəɦələ t͡ʃʰiː.

1. t̪ʋət͡ʃɑː ɑː ɑ̃ːkʰɪ piːjərə bʰə d͡ʒɑːjəbə.

2.peːʈə d̪ərd̪ə ɑː peːʈə pʰuːlələ ɾəɦəbə.

3.pəɪɾə ɑː ʈəkʰən̪iː meː ʂuːd͡ʒən̪ə

4.t͡ʃəməɽiː meː kʰud͡ʒəlɑːɦəʈə.

5. peːʃɑːbəkə ɑː pəɪkʰɑːn̪ɑːkə ɾə̃gə kʰuːbə piːjərə.

6.ət̪jəd̪ʰɪkə əɾut͡ʃɪ

7.t̪ʰəkɑːn̪ə t̪ʰəkɑːn̪əkə ən̪ubʰuːt̪ɪ

8. ɾəd̪d̪ə ɦeːʋɑːkə prəʋɪɾt̪t̪ɪ

lɪʋərə biːmɑːɾiːkə pəɦət͡ʃɑːn̪ə ɦeːt̪u d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə

oːn̪ɑː t̪ə̃ ʋɪʃɪʂʈə ɾuːpə s̪ə̃ d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə ɦeːt̪u ələgə ələgə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, məgərə s̪ɑːmɑːn̪jət̪əjɑː eːlə eːpʰə ʈiː (Lever Function Test) s̪ə̃ eːkə n̪əd͡ʒərɪ meː bəɦut̪ə kɪt͡ʃʰu pət̪ɑː t͡ʃəlɪ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː liːʋərə bəɖʰɪjɑ̃ː s̪ə̃ kɑːd͡ʒə kəeː ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ ʋɑː n̪əɦɪ. ɑːgɑ̃ː əlʈɾɑːs̪ɑːũɖə, s̪iː ʈiː s̪kəɪn̪ə, bɑːiːɔps̪ɪ , ɦeːpeːʈɪʈɪʈɪs̪ə pəriːkʂəɳə kəeːlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ , iː s̪un̪ɪʃt͡ʃɪt̪ə ɦoːɪkə leːlə d͡ʒeː koːn̪ə t̪əɾəɦəkə lɪʋərə biːmɑːɾiː ət͡ʃʰɪ.

lɪʋərə biːmɑːɾɪkə upət͡ʃɑːɾə.

lɪʋərə biːmɑːɾiːkə d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə meː koːn̪ə t̪əɾəɦəkə biːmɑːɾiː pəɦət͡ʃɑːn̪ə meː ɑːjələ ət͡ʃʰɪ eːɦɪ ən̪uɾuːpə t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə upət͡ʃɑːɾə kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ. kɪt͡ʃʰu t̪ə̃ eːɦeːn̪ə kʰəɾɑːbiː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː mɑːt̪ɾə d̪ɪn̪ət͡ʃəɾjɑː ʈʰiːkə keːlɑː s̪ə̃ d̪uːɾə bʰəeː d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeːn̪ɑː əlkoːɦələ bən̪d̪ə kəeː d̪eːn̪ɑːjə, əpən̪ə ʋəd͡ʒən̪ə ɑːɦɑːɾə eːʋə̃ d̪əɪn̪ɪkə ʋjɑːjɑːmə s̪ə̃ n̪ɪjə̃t̪ɾɪt̪ə keːn̪ɑːjə.

kɪt͡ʃʰu oːɦeːn̪ə lɪʋərə biːmɑːɾiː d͡ʒeːn̪ɑː s̪ə̃kɾəməɳə ɑːd̪ʰɑːɾɪt̪ə biːmɑːɾiː. eːɦɪ ɦeːt̪u t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə d̪əʋɑːɪkə ən̪uʃə̃s̪ɑː kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ.

kɪt͡ʃʰu oːɦeːn̪ə lɪʋərə biːmɑːɾiː d͡ʒɑːɦɪ meː ʃəljə t͡ʃɪkɪt̪s̪ɑː eːʋə̃ ʈɾɑ̃ːs̪əplɑ̃ːʈə ɦeːt̪u ɑːʋəʃjəkət̪ɑː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

s̪ɑːɾɑ̃ːʃə meː iː bɑːt̪ə s̪ət̪jə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː lɪʋərə ʃəriːɾə meː ət̪ɪ məɦət̪ʋəpuːɾɳə eːʋə̃ ʃəkt̪ɪʃɑːliː ə̃gə ət͡ʃʰɪ . kɪt͡ʃʰu biːmɑːɾiː oːkərə ʃəkt̪ɪʃɑːliː ɦeːbɑːkə kɑːɾəɳə s̪ə̃ kɪt͡ʃʰu pərəɦeːd͡ʒə mɑːt̪ɾə s̪ə̃ ɑːɾɑːmə bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. (d͡ʒeːn̪ɑː kɪ ɦeːpeːʈɑːɪʈɪs̪ə -A) lɪʋərə eːkə mɑːt̪ɾə ə̃gə ət͡ʃʰɪ d͡ʒəkəɾɑː pun̪əhə̆s̪ɾɨd͡ʒən̪ə(Regenerate) kərəɪkə kʂəmət̪ɑː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

oːɦɪ s̪ə̃ s̪əmbə̃d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː ɦoːɪ leːlə bɑːɦəɾiː kɑːɾəkə d͡ʒəkəɾɑː loːkə əpən̪ə s̪ɑːʋəd̪ʰɑːn̪iː ɾɑːkʰɪ ɾoːkɪ s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. s̪ɑːʋəd̪ʰɑːn̪iː ɾəkʰəlɑː s̪ə̃ bət͡ʃɑːʋə bɪlkulə s̪ə̃bʰəʋə ət͡ʃʰɪ eːʋə̃ upət͡ʃɑːɾə s̪ə̃ bət͡ʃɑːʋə pəɾə əd̪ʰɪkə d͡ʒoːʈə d̪eːlə d͡ʒɑːjə oː ʃɾeːjəʂkəɾə ət͡ʃʰɪ.

6

ɦɾɨd̪əjə(Heart)

mɑːn̪əʋə ɦɾɨd̪əjə

ɦɾɨd̪əjə muʈʈʰiː ɑːkɑːɾəkə eːkə ə̃gə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː s̪əmpuːɾɳə ʃəɾiːɾə mẽː s̪əbʰə ə̃gə keː ɾəkt̪ə bʰeːd͡ʒəɪkə leːlə ɾəkt̪əkə pə̃pə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ɦɾɨd̪əjə ɾəkt̪ə ʋəɦɪkɑː t̪ə̃t̪ɾəkə mukʰjə əuɾə pɾɑːt̪ʰəmɪkə ə̃gə t̪ʰɪkə ɑː oːkəɾə t͡ʃɑːɾɪ pɾəkoːʂʈʰə ɦoːɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ . iː pɾəkoːʂʈʰə s̪əbʰə mə̃ːʃəpeːʃiː s̪ə̃ bən̪ələ ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ət̪ʰɑː oː ʋɪd̪jut̪iːjə ɑːʋeːgə s̪ə̃ s̪ə̃t͡ʃɑːlɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ɦɾɨd̪əjə ʋəkʂə(thŏrax) keː ə̃d̪əɾə t͡ʃʰɑːt̪iːkə bə̃ːjə̃ː bʰɑːgə meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ʃəɾiːɾəkə s̪əbʰə ə̃gə s̪ə̃ ɑːjələ ɾəkt̪ə keː ɦɾɨd̪əjə pə̃pə kəeː lə̃gs̪ə(Lungs) meː pəɦũt͡ʃəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː oːt̪əjə s̪əbʰəʈɑː ɾəkt̪əoks̪iːd͡ʒən̪ə s̪ə̃ jukt̪ə bʰəeː d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. pun̪əhə̆ iː ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə ɾəkt̪ə lə̃gs̪ə s̪ə̃ ɦɾɨd̪əjə meː ləuʈə əbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː ɦɾɨd̪əjə iː ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə ɾəkt̪ə kẽː pəmpə kəeː s̪əmpuːɾɳə ʃəɾiːɾəkə s̪əbʰə ə̃gə keː pəʈʰəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɦɾɨd̪əjəkə ʋɪʂəjə meː iː eːkə ɾoːt͡ʃəkə bɑːt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː mən̪uʂjəkə ɦɾɨd̪əjə puːɾɑː d͡ʒɪn̪əgiː meː əus̪ət̪ə kəɾiːbə s̪ɑːʈʰeː t̪iːn̪ə əɾəʋə beːɾə d̪ʰəɖəkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːkəɾə ʋəd͡ʒən̪ə mɑːt̪ɾə 200 s̪ə̃ 425 gɾɑːmə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɾoːd͡ʒə oː 6000 s̪ə̃ 7500 liːʈəɾə ɾəkt̪ə kẽː pəmpə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ɦrɨd̪əjəkə mukʰjə kɑːɾjə

1. pəmpə kəeːɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə ɾəkt̪ə kẽː s̪əbʰə ə̃gə meː pəʈʰeːn̪əɪ.

2.ʃəriːɾəkə s̪əbʰə ə̃gə leːlə ɑːʋəʃjəkiːjə t̪ət̪ʋə ɑː ɦɔrmoːn̪ə s̪ə̃t͡ʃərəɳə ɦeːt̪u kɑːɾjə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

3. ʃəriːɾəkə ə̃gə s̪əbʰə s̪ə̃ n̪juːn̪ə ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə ɾəkt̪ə kẽː prɑːpt̪ə keːn̪ɑːjə ɑː oːkərɑː pəmpə kəeː ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə kərəɪkə leːlə lə̃gs̪ə meː pəʈʰeːn̪əɪ.

4. ʃəriːɾə meː upəs̪t̪ʰɪt̪ə kɑːɾbən̪əɖɑːiː ɔks̪ɑːɪɖə eːʋə̃ beːkɑːɾə pəd̪ɑːɾt̪ʰəkə pərɪʋəɦən̪əkə (transporting) kɑːɾjə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

5. ʃəriːɾəkə ɾəkt̪ə t͡ʃɑːpə s̪ɑːmɑːn̪jə bən̪eːn̪eː ɾəkʰəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

eːɦɪ t̪ərəɦẽː ɦrɨd̪əjə, ɾəkt̪ə ɑː ɾəkt̪ə ʋəɦɪkɑː iː t̪iːn̪uː mɪlɪ ɦrəd̪əjə prəɳɑːliː (cardio vascular system) kəɦəbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː oː s̪əd̪əɪʋə kɑːɾjə kərəɪt̪ə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ɦrɨd̪əjə ɑː pərɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə t̪ə̃t̪ɾə

ɦrɨd̪əjə kẽː əpən̪ə kɑːɾjə s̪ut͡ʃɑːru ɾuːpə s̪ə̃ kərəɪkə leːlə pərɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə t̪ə̃t̪ɾəkə bʰuːmɪkɑː bəɦut̪ə məɦət̪ʋəpuːɾɳə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

oːkərə ʋɪbʰɪn̪n̪ə prəkɑːɾə

1. pʰuffəs̪iː(pəlmoːn̪əɾiː) pəɾɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə.

(Pulmonary Circulation)

eːɦɪ pəɾɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə mẽː ɦɾɨd̪əjəkə d̪ɑːɦɪn̪ɑː bʰɑːgəkə ʋẽːʈɾɪkələ s̪ə̃ ɔks̪iːd͡ʒən̪ə ɾəɦɪʈ̪ə ɾəkʈ̪ə(De-oxydised blood) pʰupʰpʰus̪ə (lə̃gs̪ə) mẽː d͡ʒɑːɪʈ̪ə ət͡ʃʰɪ ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukʈ̪ə ɦoːɪkə leːlə ɑː pun̪əhə̆ oː ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukʈ̪ə ɾəkʈ̪ə pʰeːɾə ɦɾɨd̪əjə mẽː əʋəɪʈ̪ə ət͡ʃʰɪ.

2. d̪əɪɦɪkə pəɾɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə(systemic circulation)

eːɦɪ pəɾɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə mɑːd̪ʰjəmə s̪ə̃ ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukʈ̪ə ɾəkʈ̪ə kẽː ɦɾɨd̪əjə d̪ʋɑːɾɑː pəmpə kəeː s̪əmpuːɾɳə ʃəɾiːɾəkə ə̃gə s̪əbʰə kẽː pəɦũt͡ʃɑːjələ d͡ʒɑːɪʈ̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː oːɦɪ ʃəɾiːɾəkə ə̃gə s̪ə̃ ɔks̪iːd͡ʒən̪əɾəɦɪʈ̪ə (de-oxydised blood) kẽː pun̪əhə̆ ɦɾɨd̪əjə mẽː ɑːn̪ələ d͡ʒɑːɪʈ̪ə ət͡ʃʰɪ.

3. koːɾoːn̪əɾiː pəɾɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə(coronary circulation)

s̪ʋəjə̃ ɦɾɨd̪əjə mɑ̃ːʃəpeːʃiː s̪ə̃ bən̪ələ ɦoːɪʈ̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː oː s̪əmpuːɾɳə ʃəɾiːɾəkə ə̃gə s̪əbʰə keː ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukʈ̪ə ɾəkʈ̪ə ləgɑːʈ̪ɑːɾə krəmə mẽː pəɦũt͡ʃəbəɪʈ̪ə ɾəɦəɪʈ̪ə ət͡ʃʰɪ .oːkəɾɑː n̪ɪɾə̃ʈ̪əɾə kɑːɾjə kəɾəɪkə ɦeːʈ̪u s̪eːɦoː ələgə s̪ə̃ ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukʈ̪ə ɾəkʈ̪ə t͡ʃɑːɦiː.d͡ʒɑːɦɪ pəɾɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə mɑːd̪ʰjəmə s̪ə̃

ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə rəkt̪əkə ɑːpuːrt̪ɪ ɦrɨd̪əjə kẽː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oːkərɑː koːroːn̪əriː pərɪs̪ə̃t͡ʃərən̪ə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. iː ət̪jə̃t̪ə d͡ʒəruːriː pərɪs̪ə̃t͡ʃərən̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

oːɦiː t̪ərəɦẽː məs̪t̪ɪʂkə keː ələgə s̪ə̃ bɪlkulə t̪ɑːd͡ʒɑː əurə ʃud̪d̪ʰə ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə rəkt̪ə n̪ɪrən̪t̪ərə kɑːrjəʃiːlə rəɦəɪkə leːlə t͡ʃɑːɦiː d͡ʒeː kɪ pərəs̪ə̃t͡ʃɑːrɪt̪ə ɦoːɪt̪ə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

7

ɦrɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃rət͡ʃən̪ɑː

ɦrɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃rət͡ʃən̪ɑː.

(1).ɦrɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃rət͡ʃən̪ɑː meː s̪ərʋəprət̪ʰəmə peːriːkɑːrɖɪjəmə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɦrrɨd̪əjə eːkə t̪ərələ s̪ə̃ bʰərələ kəɪʋɪt̪iː meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oːɦɪ kəɪʋɪt̪iː kẽː peːrɪkɑːrɖɪjələ kəɪʋɪt̪iː kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ kəɪʋɪt̪iːkə d̪iːʋɑːlə əurə pərət̪ə d͡ʒʰɪlliː ruːpə meː rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː t̪əkəreː peːriːkɑːrɖɪjəmə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

iː peːriːkɑːrɖɪjəmə, ɦrɨd̪əjə kẽː pʰɑːɪbərə d͡ʒʰɪlliː s̪ə̃ t͡ʃɑːru kɑːt̪ə s̪ə̃ gʰeːrɪ s̪urəkʂɪt̪ə keːn̪eː rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

oː eːkə t̪ɑː t̪ərələ ʃrɑːʋɪt̪ə s̪eːɦoː kərəɪt̪ə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦrɨd̪əjə leːlə t͡ʃɪkən̪əiː(Lubricant) pəd̪ɑːrt̪ʰə t̪ʰɪkə ɑː oːɦɪ s̪ə̃ ɦrɨd̪əjə ən̪jə ə̃gəkə gʰərʂən̪ə s̪ə̃ s̪urəkʂɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ɦrɨd̪əjə d͡ʒeː pʰəɪlə_ɪt̪ə s̪ɪkurəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ɑːɦɪ leːlə s̪eːɦoː peːriːkɑːrɖɪjəmə meː oːt̪eːkə kʰɑːliː d͡ʒəgəɦəkə(hollow space)

ʋjəʋəs̪tʰɑː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒɑːɦɪ s̪ə̃ ɦɾɨd̪əjə kẽː əpən̪ə puːɾn̪ə əd̪ʰɪkət̪əmə ɑːkɑːɾə leːbɑː meː ɑːs̪ɑːn̪iː ɾəɦəɪkə . əɾt̪ʰɑːt̪ə ɦɾɨd̪əjəkə d͡ʒəgəɦə s̪əmɑːʋeːʃə (positioning) leːlə peːɾiːkɑːɾɖɪjəmə jukt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

peːɾiːkɑːɾɖɪjəmə 2 pəɾət̪ə meː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. (kə)pəɦɪlə bɑːɦjə pəɾət̪ə kẽː ʋɪs̪eːɾələ pəɾət̪ə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. iː pəɾət̪ə s̪iːd̪ʰɑː ɦɾɨd̪əjə keː bɑːɦəɾə t̪əɾəpʰə s̪ə̃ gʰeːɾən̪eː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

(kʰə) ʋɪs̪eːɾələ pəɾət̪ə s̪ə̃ ʈʰiːkə bɑːd̪ə d̪oːs̪əɾə pəɾət̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː peːɾiːʈələ pəɾət̪ə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

peːɾɪʈələ pəɾət̪ə t̪ʰəɪliːn̪umɑː(sac) ɾuːpə meː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦɾɨd̪əjəkə ʋɑːɦjət̪əmə bʰɑːgə meː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ . kəɪʋɪʈiː jukt̪ə eːɦɪ pəɾət̪ə meː t̪əɾələ ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː kɪ ɦɾɨd̪əjə leːlə t͡ʃɪkən̪əiː(lubricant) ud̪d̪eːʃjəkə puːɾt̪ɪ kəɾəɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

(2). ɦɾɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃ɾət͡ʃən̪ɑː meː ɑːʋə ɦɾɨd̪əjə bʰɪt̪t̪ɪkə (Heart wall) ʋɪʂəjə meː t͡ʃəɾt͡ʃɑː kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰiː.

ɦɾɨd̪əjə bʰɪt̪t̪ɪkə t̪iːn̪ə pəɾət̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

pɾət̪ʰəmə pəɾət̪ə eːpɪkɑːɾɖɪmə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. iː ʋɑːɦjət̪əmə pəɾət̪ə meː eːkə pɑːt̪əɾə d͡ʒʰɪlliː ʋəlɑː pəɾət̪ə s̪eːɦoː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː t͡ʃɪkən̪əiː (lubricant) pɾəd̪ət̪t̪ə kəɾəɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ ɑː

ʋɑːɦjə bʰɑːgə kẽː s̪urəkʂɪt̪ə ɾəkʰəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

d̪oːs̪əɾə pəɾət̪ə kẽː mɑːjoːkɑːɾɖɪjəmə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. iː mɑ̃ːʃəpeːʃiː ut̪t̪əkə s̪ə̃ bən̪ələ moːʈə pəɾət̪ə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ . pəmpə kəɾəɪkə kɑːd͡ʒə eːɦiː mɑːjoːkɑːɾɖɪjəmə d̪ʋɑːɾɑː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oːkəɾɑː ɦɾɨd̪əjə bʰɪt̪t̪ɪkə məd̪ʰjə pəɾət̪ə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

t̪eːs̪əɾə pəɾət̪ə kẽː ẽːɖoːkɑːɾɖɪjəmə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. s̪əbəs̪ə̃ bʰɪt̪uɾəkɑː pəɾət̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦɾɨd̪əjəkə ə̃d̪əɾə t͡ʃəɪmbəɾə(pɾəkoːʂʈʰə) eːʋə̃ ʋɑːlʋə s̪əbʰə kẽː əpən̪ə pəɾət̪əkə ə̃d̪əɾə ɾəkʰən̪eː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. iː ɦɾɨd̪əjəkə ə̃d̪əɾuːn̪iː d̪eːʋɑːlə pəɾə ɾəkt̪ə kẽː s̪əʈəɪ(stick) s̪ə̃ bət͡ʃəʋəɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə t̪ɑːkɪ ɾəkt̪ə t̪ʰəkkɑː kʰət̪əɾɑː s̪ə̃ s̪uɾəkʂɪt̪ə ɾəɦələ d͡ʒɑː s̪əkəɪ.

eːɦɪ t̪əɾəɦẽː iː bʰeːlə ɦɾɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃ɾət͡ʃən̪ɑː.

8

ɦɾɨd̪əjəkə ɑ̃ːt̪əɾɪkə s̪ə̃ɾət͡ʃən̪ɑː

ɾəkt̪ə ʋəɦɑːʋə n̪ɪjə̃t̪ɾən̪ə ɦeːt̪u ɦɾɨd̪əjəkə ə̃d̪əɾə pɾəkoːʂʈʰə eːʋə̃ ʋɑːlʋə n̪ɪɾə̃t̪əɾə kɑːɾjə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. mɑːn̪əʋə ɦɾɨd̪əjə meː t͡ʃɑːɾɪ goːʈə pɾəkoːʂʈʰə(t͡ʃəɪmbəɾə) ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. n̪ɪt͡ʃt͡ʃɑː t͡ʃɑːɾukə n̪ɑːmə ət͡ʃʰɪ.

1.ʋɑːmə bʰɑːgəkə eːʈɾɪjəmə

2.d̪əɦɪn̪ɑː bʰɑːgəkə eːʈɾɪjəmə

3. ʋɑːmə bʰɑːgəkə ʋẽːʈɾɪkələ

4.d̪əɦɪn̪ɑː bʰɑːgəkə ʋẽːʈɾɪkələ

eːʈɾɪjəmə/eːʈɾɪjɑː

eːʈɾɪjɑː ʋẽːʈɾɪkələ s̪eː t͡ʃʰoːʈə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːʈɾɪjɑːkə d̪iːʋɑːlə ʋẽːʈɾɪkələ kẽː t̪ulən̪ɑː meː pɑːt̪əɾə ɑː t̪ʰoːɽeːkə kəmə mɑ̃ːʃəpeːʃiː ʋəlɑː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

eːʈɾɪjɑː ɾəkt̪ə pɾɑːpt̪ə kəɾəɪkə ɦeːt̪u eːkə pɾəkoːʂʈʰə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː bəɽiː n̪əs̪ə(Large vein) s̪ə̃ ɾəkt̪ə pɾɑːpt̪ə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ʋẽːʈɾɪkələ

ʋẽːʈɾɪkələ n̪əməɦəɾə pɾəkoːʂʈʰə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ s̪ə̃gəɦɪ oː əd̪ʰɪkə mɑ̃ːʃəpeːʃiː

s̪ə̃ bən̪ələ ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oː pəmpə kəɾəɪkə kɑːd͡ʒə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. pəmpə

kəeː oː ɾəkt̪ə kẽː s̪ə̃t͡ʃəɾəɳə(s̪əɾkuleːʃən̪ə) ɦeːt̪u d̪ʰəkeːlə d̪əɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə.

oː bəɽiː d̪ʰəməɳiː s̪ə̃ d͡ʒuɾələ ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeːkɪ ɾəkt̪ə pəɾɪs̪ə̃t͡ʃəɾəɳə ɦeːt̪u ɾəkt̪ə n̪ɪɾgət̪ə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

d̪əɦɪn̪ɑː eːʈɾɪjəmə eːʋə̃ d̪əɦɪn̪ɑː ʋẽːʈɾɪkələ ʋɑːmə bʰɑːgəkə pɾəkoːʂʈʰə(eːʈɾɪjəmə eːʋə̃ ʋẽːʈɾɪkələ) s̪ə̃ t̪ulən̪ɑːt̪məkə d̪ɾɨʂʈɪ s̪ə̃ t͡ʃʰoːʈə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

oːkəɾə (d̪əɦɪn̪ɑː bʰɑːgəkə pɾəkoːʂʈʰə) d̪iːʋɑːlə s̪eːɦoː kən̪iː pɑːt̪əɾə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə, ɑːkɑːɾə s̪eːɦoː kəmə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə, kən̪iː

kəmə mɑ̃ːʃəpeːʃiː ʋəlɑː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ kɑːrəɳə d̪əɦɪn̪ɑː ɑː ʋɑːmə bʰɑːgə ʋəlɑː prəkoːʂʈʰəkə kɑːɾjə ələgə ələgə ət͡ʃʰɪ.

d͡ʒeː d̪əɦɪn̪ɑː t̪ərəpʰə s̪ə̃ rəkt̪ə əʋəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oː pʰupʰus̪ə (pəlmoːn̪əriː) pərɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə s̪ə̃ məgərə ʋɑːmə bʰɑːgə ʋəlɑː rəkt̪ə d͡ʒeː prəkoːʂʈʰə s̪ə̃ əʋəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oːkərɑː pəmpə kəeː s̪əmpuːrɳə ʃəriːrəkə s̪əbʰə ə̃gə meː pəʈʰəulə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. prəkoːʂʈʰəkə kɑːɾjəkə ən̪uruːpə oːkərə ɑːkɑːrə eːʋə̃ prəkɑːrə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

rəkt̪ə ʋəɦɪkɑː(Blood vessels)

mən̪us̪jə meː bən̪d̪ə pərɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə t̪ə̃t̪rə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oːkərə ərt̪ʰə iː ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː eːɦɪ pərɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə t̪ə̃t̪rə meː rəkt̪ə bən̪d̪ə n̪əlɪkɑː meː ʋəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

rəkt̪əkə d̪əʋɑːʋə ɑː gət̪ɪ əd̪ʰɪkə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. pəd̪ɑːrt̪ʰəkə ɑːd̪ɑːn̪ə prəd̪ɑːn̪ə ut̪t̪əkə t̪ərələ s̪ə̃ ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

eːɦɪ t̪ərəɦəkə pərɪs̪ə̃t͡ʃərəɳə meː ʋəɦɪkɑːkə(vessels) ɑːkɑːrə prəkɑːrə ɑːʋəʃjət̪ɑːn̪us̪ɑːrə kət̪t̪əu t͡ʃʰoːʈə ɑː kət̪t̪əu pəɪgʰə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

ɦrɨd̪əjəkə ʋɑːɦjə s̪ə̃rət͡ʃən̪ɑː meː ən̪eːkɑːn̪eːkə rəkt̪ə ʋəɦɪkɑː kɑːɾjə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, əurə oː ɦrɨd̪əjə ə̃t̪ərgət̪ə ən̪jə prəmukʰə(major) rəkt̪ə ʋəɦɪkɑːkə s̪ə̃gə mɪlɪ eːkə n̪eːʈəʋərkə bən̪eːn̪eː rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ət̪ʰɑː s̪əməgrə ruːpeːɳə pəd̪d̪ʰət̪ɪ (systematic)s̪ə̃ kɑːɾjə kərəɪt̪ə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

rəkt̪ə ʋəɦɪkɑː(Blood vessels) ʋɪbʰɪn̪n̪ə prəkɑːrəkə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .

1. n̪əs̪ə(vein) : - n̪əs̪ə d̪ʋɑːrɑː əks̪iːd͡ʒən̪ərəɦɪt̪ə(De oxygenated) rəkt̪ə ɦrɨd̪əjə meː pəɦũt͡ʃəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɦrɨd̪əjə meː pəɦũt͡ʃəlɑː s̪ə̃ pəɦɪleː rəkt̪ə ɪn̪pʰiːrɪjərə eːʋə̃ s̪upiːrɪjərə ʋeːn̪ɑː

kaːʋaː meː d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ aː oːt̪əjə s̪ə̃ oːkərə n̪ɪkaːs̪iː d̪əɦɪn̪aː bʰaːgəkə eːʈrɪjəmə meː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

2. keːʃɪkaː(capillaries):- d̪ʰəmən̪iː əurə n̪əs̪əkə biːt͡ʃə eːkə rəkt̪ə ʋəɦɪkaːkə n̪eːʈəʋərkə d͡ʒeː bəɦut̪ə paːt̪ərə ʈjuːbə d͡ʒəkãː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkəraː keːʃɪkaː (capillary) rəkt̪ə ʋəɦɪkaː kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

3.d̪ʰəmən̪iː(Arteries):- rəkt̪ə ʋəɦɪkaː d͡ʒəkərə d̪iːʋaːrə(wall) mãːʃəpeːʃiː s̪ə̃ bən̪ələ(Mascular) ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ aː oː eːkə ʈjuːbə d͡ʒəkãː ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ɦrɨd̪əjə s̪ə̃ ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə rəkt̪ə ʃəriːrəkə ʋɪbʰɪn̪n̪ə ə̃gə meː oːɦiː rəkt̪ə ʋəɦɪkaː d̪ʋaːraː d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ rəkt̪ə ʋəɦɪkaː kẽː d̪ʰəmən̪iː kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

s̪əbəs̪ə̃ n̪əməɦərə d̪ʰəmən̪iː əɪroːʈaː kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒəkərə ʃaːkʰaː prəʃaːkʰaː ʋɪbʰɪn̪n̪ə ə̃gə s̪ə̃ t͡ʃʰoːʈə t͡ʃʰoːʈə d̪ʰəmən̪iː s̪ə̃ d͡ʒurələ rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ t͡ʃʰoːʈə t͡ʃʰoːʈə d̪ʰəmən̪iː s̪ə̃ s̪əbʰə ə̃gə d̪ʰərɪ ɔks̪iːd͡ʒən̪əjukt̪ə rəkt̪ə aːpuːrt̪ɪ ɦoːɪt̪ə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

9

ɦrɨd̪əjə meː əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə ʋaːlʋə(ʋaːlʋə)

ʋaːlʋə ɦrɨd̪əjəkə t͡ʃəɪmbərə s̪əbʰə meː n̪əs̪ə kẽː biːt͡ʃə pʰaːɪbərə s̪ə̃ bən̪ələ pʰləɪpə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː rəkt̪ə keː s̪əd̪əɪʋə aːgãː t̪ərəpʰə d͡ʒaːjə , paːt͡ʃʰãː t̪ərəpʰə gʰurɪ n̪əɦɪ əbəɪkə t̪aːɦɪ leːlə upəs̪t̪ʰɪt̪ə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ʋaːlʋə s̪un̪ɪʃt͡ʃɪt̪ə kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː rəkt̪əkə ʋəɦaːʋə eːkkeː d̪ɪʃaː (Unidirection) meː ɦoːɪkə.

ʋaːlʋəkə kaːrjəkə ən̪us̪aːrə oː d̪uː prəkaːrəkə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

1.eːʈrɪjoːʋẽːʈrɪkulərə ʋaːlʋə:- eːʈrɪjaː əurə ʋẽːʈrɪkələkə biːt͡ʃə d͡ʒeː ʋaːlʋə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oːkəraː eːʈrɪjoːʋẽːʈrɪkulərə ʋaːlʋə kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. d̪əɦɪn̪aː kaːt̪əkə eːʈrɪjaː aː ʋẽːʈrɪkələ kẽː biːt͡ʃə d͡ʒeː ʋaːlʋə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkəraː ʈrɪkəs̪əpɪɖə(Tricuspid)

ʋaːlʋə kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

oːɦiː t̪ərəɦẽː ʋaːmaː t̪ərəpʰə eːʈrɪjaː aː ʋẽːʈrɪkələ kẽː biːt͡ʃə d͡ʒeː ʋaːlʋə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkəraː mɪʈərələ(Mitral) ʋaːlʋə kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

2.s̪eːmɪɭuːn̪ərə ʋaːlʋə(ərd̪ʰə t͡ʃə̃d̪raːkaːrə ʋaːlʋə):- ʋaːmaː kaːt̪əkə ʋẽːʈrɪkələ t̪ət̪ʰaː əɪroːʈaːkə biːt͡ʃə d͡ʒeː ʋaːlʋə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkəraː s̪eːmɪɭuːn̪ərə ʋaːlʋə kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oːɦiː t̪ərəɦẽː d̪əɦɪn̪aː kaːt̪əkə ʋẽːʈrɪkələ t̪ət̪ʰaː

pəlmoːn̪əriː d̪ʰəmən̪iːkə biːt͡ʃə eːkə ʈaː ʋaːlʋə rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ t̪əkəroː s̪eːmɪɭuːn̪ərə ʋaːlʋə kəɦələ d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

10

ɦrid̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmaːriː(əs̪t̪ʰɪrə eːn̪əd͡ʒaːɪn̪aː)- ɦrid̪əjə s̪ə̃ s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə kɪt͡ʃʰu s̪aːmaːn̪jə biːmaːriː aː biːmaːriː t͡ʃɪn̪əɦəɪkə leːlə ən̪eːkaːn̪eːkə pəriːkʂəɳə

* *əs̪t̪ʰɪrə eːn̪əd͡ʒaːɪn̪aː**

eːɦɪ meː t͡ʃʰaːt̪iː , bəĩɦə, d͡ʒəbəɽaː, kən̪ɦaː, gərd̪əɪn̪ə meː d̪ərd̪ə eːʋə̃ kʰĩt͡ʃaːʋəkə ən̪ubʰuːt̪ɪ ɦoːməjə ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. aːraːmə keː s̪t̪ʰɪt̪ɪ meː jaː koːn̪oː mɪɦən̪ət̪ə n̪əɦɪjõː keːlaːkə s̪t̪ʰɪt̪ə meː eːɦɪ t̪ərəɦəkə d̪ərd̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

s̪ãːs̪ə pʰulən̪əɪ,pəs̪iːn̪aː eːn̪əɪ, rədd̪ə bʰeːn̪əɪ, peːʈə meː d̪ərd̪ə bʰeːn̪əɪ, t͡ʃəkkərə eːn̪əɪ, t̪ʰəkaːn̪ə ləgən̪əɪ,beːɦoːʃiː eːn̪əɪ ɪt̪jaːd̪ɪ s̪əbʰə s̪eːɦoː bʰə s̪əkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. kəkʰən̪oː kaːlə eːɦɪ s̪əbə ləkʂəɳə kẽː ʈʰiːkə s̪ə̃ n̪əɦɪ buːd͡ʒʰɪ pəbəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ. məgərə eːɦɪ s̪əbə pərə d̪ʰjaːn̪ə d̪eːbaːkə t͡ʃaːɦiː.

kəkʰən̪oː kaːlə peːʈə meː gəɪs̪əkə kaːrəɳə s̪ə̃ s̪eːɦoː t͡ʃʰaːt̪iː meː d̪ərd̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oː kɪt͡ʃʰu kʰeːlaː pɪlaːkə kaːrəɳə s̪ə̃ ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ aː oː t̪ʰoːreː kaːləkə baːd̪ə s̪ʋəjə̃ ʈʰiːkə bʰə d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

s̪t̪ʰɪɾə eːn̪əd͡ʒɑːɪn̪ɑː meː d̪əɾd̪ə ʃəɾiːɾəkə s̪t̪ʰɪt̪ɪ bəd̪ələlɑː pəɾə ɑːɾɑːmə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. s̪əmut͡ʃɪt̪ə d̪əʊɑːɪ əuɾə ɑːɾɑːmə oːkəɾə upət͡ʃɑːɾə t̪ʰɪkə. əs̪t̪ʰɪɾə eːn̪əd͡ʒɑːɪn̪ɑː kẽː gə̃bʰiːɾə mɑːn̪ɪ t̪uɾən̪t̪ə əuɾə ʃiːgʰɾɑːt̪ɪ ʃiːgʰɾə n̪iːkə t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə eːʊə̃ t͡ʃɪkɪt̪s̪ɑːləjə s̪ə̃ s̪ə̃pəɾkə kəɾəʊɑːkə t͡ʃɑːɦiː. eːɦɪ meː d̪əɾd̪əkə ən̪ubʰuːt̪ɪ ʃəɾiːɾəkə koːn̪oː pəɪʈəɾn̪ə meː ɦoːɪt̪eː ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. ʃəɾiːɾəkə pəɪʈəɾn̪ə pəɾə n̪ɪɾbʰəɾə n̪əɦɪ ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .

**əs̪t̪ʰɪɾə eːn̪əd͡ʒɑːɪn̪ɑːkə ʊɑːs̪t̪eː jɑː ən̪jə ɦɾɨd̪əjə s̪əmbən̪d̪ʰɪt̪ə biːmɑːɾiː s̪əbʰə leːlə pəɾiːkʂəɳə(Tests)*

1. ɾəkt̪ə pəɾiːkʂəɳə:- ɾəkt̪ə pəɾiːkʂəɳə kəeː t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə ɦɾɨd̪əjəkə ʈɾoːpoːn̪ɪn̪ə(cardiac troponin) s̪t̪əɾə d̪eːkʰəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ. eːɦɪ s̪t̪əɾə kẽː d̪eːkʰɪ oː s̪un̪ɪʃt͡ʃɪt̪ə kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒeː t͡ʃʰɑːt̪iːkə d̪əɾd̪ə ɦɾɨd̪əjə gʰɑːt̪əkə eːn̪əd͡ʒɑːɪn̪ɑːkə kɑːɾəɳə s̪ə̃ ət͡ʃʰɪ jɑː ən̪jə kɑːɾəɳə s̪ə̃. t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə oːkəɾə əlɑːʊɑː ʊəs̪ɑː, koːleːs̪ʈɾɔlə, s̪əɾəkəɾɑː eːʊə̃ pɾoːʈiːn̪ə s̪əbʰəkə s̪eːɦoː s̪t̪əɾə d̪eːkʰəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒɑːɦɪ s̪ə̃ t͡ʃɪkɪt̪s̪ɑː kəɾəɪ meː s̪uʊɪd̪ʰɑː ɦoːn̪ɪ. ʈɾoːpoːn̪ɪn̪ə l keːɾə s̪ɑːmɑːn̪jə s̪t̪əɾə 0-0.04 mɑːn̪ələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

2. ɪleːkʈɾoːkɑːɾɖɪjoːgɾɑːmə(ECG):-

eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə s̪ə̃ iː pət̪ɑː t͡ʃələɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦɾɨd̪əjəkə ə̃d̪əɾə ʊɪd̪jut̪iːjə ɑːʊeːgəkə(electrical impulse) kiː s̪t̪ʰɪt̪ɪ ət͡ʃʰɪ?ɦɾɨd̪əjəkə d̪ʰəɽəkən̪ə kəɦĩː kɑːpʰiː əd̪ʰɪkə -kəmə n̪əɦɪ t̪ə̃ t͡ʃʰəɪkə ʊɑː d̪ʰəɽəkən̪ə t͡ʃʰəɪɦoː ʊɑː n̪əɦɪ? ɦɾɨd̪əjəkə d̪ʰəɽəkən̪ə (Heart rhr̆yme) s̪ə̃ eːɦɪ pəɪʈəɾn̪ə kẽː pət̪ɑː t͡ʃələɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦɾɨd̪əjə meː ɾəkt̪ə pɾəʊɑːɦə mə̃d̪ə ət͡ʃʰɪ jɑː ɾukəɪt̪oː ət͡ʃʰɪ?

eːɦɪ t̪ərəɦẽː iː pəriːkʂəɳə ɦrɨd̪əjəgət̪ə biːmɑːriː meː məɦət̪ʋəpuːrɳə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

3.t͡ʃʰɑːt̪iːkə eːks̪ə- reː(X-ray):-

t͡ʃʰɑːt̪iːkə eːks̪ə -reː s̪ə̃ t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə iː s̪un̪ɪʃt͡ʃɪt̪ə kərəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒeː kəɦĩː ən̪jə kɑːrəɳə s̪ə̃ t̪ə n̪əɦɪ t͡ʃʰɑːt̪iːkə d̪ərd̪ə ət͡ʃʰɪ. oːɦɪ s̪ə̃ ɦrɨd̪əjə keː ɑːkɑːrə kẽː d̪eːkʰələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. lə̃gs̪ə(pʰupʰus̪ə) s̪eːɦoː d̪eːkʰələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

4. t̪ən̪ɑːʋə pəriːkʂəɳə(Stress Test):-

t̪ən̪ɑːʋəkə d̪ərəmɪjɑːn̪ə ɦrɨd̪əjəkə kɑːrjə kərəɪkə s̪t̪ʰɪt̪ɪ kiː rəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ , oːɦɪ d̪ərəmɪjɑːn̪ə s̪ə̃d̪ərbʰɪt̪ə ən̪jə pəɪmɑːn̪ɑː s̪əbʰəkə pəriːkʂəɳə , ɦrɨd̪əjəkə d̪ʰəɽəkən̪ə ɪt̪jɑːd̪ɪ ɦeːt̪u t̪ən̪ɑːʋə pəriːkʂəɳə kərɑːoːlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ pəriːkʂəɳə meː məriːd͡ʒə kẽː ʈreːd̪əmɪlə , jɑː t͡ʃɪkɪt̪s̪iːjə s̪ɑːiːkələ pərə t͡ʃəɽʰɑː kẽː d͡ʒɑ̃ːt͡ʃə kəeːlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

t͡ʃɪkɪt̪s̪əkə iː d̪eːkʰəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ d͡ʒeː t̪ən̪ɑːʋəkə s̪t̪ʰɪt̪ɪ meː ɦrɨd̪əjə keːɦeːn̪ə prət̪ɪkrɪjɑː kərəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

5. ɪkkoːkɑːrd̪ɪjoːgrɑːmə pəriːkʂəɳə(Echčo cardiogram Test):-

eːɦɪ pəriːkʂəɳə meː d̪ʰʋən̪ɪ t̪ərə̃gəkə mɑːd̪ʰjəmə s̪ə̃ t͡ʃələɪt̪ə(moving) ɦrɨd̪əjəkə t͡ʃɪt̪rə prɑːpt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ s̪ə̃ d̪eːkʰələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦrɨd̪əjə ə̃d̪ərə rəkt̪əkə ʋəɦɑːʋə

s̪ɑːmɑːn̪jə ət͡ʃʰɪ ʋɑː n̪əɦɪ. iː pəɾiːkʂəɳə t̪ən̪ɑːʋə s̪t̪ʰɪt̪ɪ meː s̪eːɦoː kəɾɑːjələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒəkəɾɑː t̪ən̪ɑːʋə ɪkoːkɑːɾɖɪjoːgɾɑːmə(stress Echčo Test) kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

6.n̪juːklɪjəɾə t̪ən̪ɑːʋə pəɾiːkʂəɳə(Nuclear Stress Test):-

eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə kẽː eːməpiːɑːiː(MPI) pəɾiːkʂəɳə s̪eːɦoː kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːməpiːɑːiː(MPI) əɾt̪ʰɑːt̪ə mɑːjoːkɑːɾɖɪjələ pəɾəpʰjuːd͡ʒən̪ə ɪmeːd͡ʒĩgə. eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə s̪ə̃ ɦɾɨd̪əjə mɑ̃ːʃəpeːʃiː meː ɾəkt̪əkə pɾəʋɑːɦə ɑːɾɑːmə keː s̪t̪ʰɪt̪ɪ meː t̪ət̪ʰɑː t̪ən̪ɑːʋəkə s̪t̪ʰɪt̪ɪ d̪un̪uː s̪t̪ʰɪt̪ɪ meː keːɦeːn̪ə ət͡ʃʰɪ iː pət̪ɑː ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə meː eːkə ɾeːɖɪjoːd̪ʰəɾmiː ən̪uɾeːkʰəkə(radio active tracer) ɾəkt̪ə meː ɪn̪d͡ʒeːkʃən̪ə d̪ʋɑːɾɑː d̪eːlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːkəʈɑː ʋɪʃiʂʈə s̪kəɪn̪əɾə s̪eːɦoː lɑːgələ ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː d̪eːkʰəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː koːn̪ɑː koːn̪ɑː ɾeːɖɪjoː eːkʈɪʋə ʈɾeːs̪əɾə ɾəkt̪ə d̪ʋɑːɾɑː ɦɾɨd̪əjəkə d̪ʰəmən̪iː meː d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. d͡ʒət̪əjə oːkəɾə upəs̪t̪ʰɪt̪ɪ n̪juːn̪ə jɑː bɪlkulə n̪əɦɪ ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oː d̪ɾɨʂʈɪgət̪ə bʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə meː kɪt͡ʃʰu s̪əməjə t̪ə̃ ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ məgəɾə t̪ən̪ɑːʋə pəɾiːkʂəɳə t̪ʰoːɾeː s̪əʈiːkə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ.

7.kɑːɾɖɪeːkə kə̃pjuːʈəɾiːkɾɨt̪ə ʈoːmoːgɾɑːpʰiː (CT) pəɾiːkʂəɳəː-

eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə s̪ə̃ iː pət̪ɑː t͡ʃələɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː kəɦĩː ɦɾɨd̪əjəkə ɑːkɑːɾə kəɦĩː n̪əməɦəɾə((enlarged) n̪əɦɪ t̪ə̃ bʰəeː geːlə ət͡ʃʰɪ. ɪɦoː pət̪ɑː t͡ʃələɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦɾɨd̪əjəkə d̪ʰəmən̪iː kət̪əjə pɑːt̪əɾə bʰə geːləɪkə ət͡ʃʰɪ.

8.eːməɑːɾəɑːɪ(MRI) pəɾiːkʂəɳəː- kɑːɾɖɪeːkə məɪgn̪eːʈɪkə

ɾeːd͡ʒoːn̪ẽːs̪ə ɪmeːd͡ʒĩgə

eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə meː t͡ʃumbəkiːjə kʂeːt̪ɾə eːʋə̃ ɾeːɖɪjoː t̪əɾə̃gəkə mɑːd̪ʰjəmə s̪ə̃ ɦɾɨd̪əjəkə eːʋə̃ oːkəɾə ɾəkt̪ə ʋəɦɪkɑː s̪əbʰəkə ʋɪs̪t̪ɾɨt̪ə foːʈoː leːlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ . n̪iːkə s̪ə̃ pət̪ɑː t͡ʃələɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː ɦɾɨd̪əjəkə s̪ə̃ɾət͡ʃən̪ɑː eːʋə̃ ɾəkt̪ə ʋəɦɪkɑːkə s̪t̪ʰɪt̪ɪ keːɦeːn̪ə ət͡ʃʰɪ.

9. koːɾoːn̪əɾiː ẽːd͡ʒɪjoːgɾɑːpʰiː:-

eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə meː ɦɾɨd̪əjəkə ɾəkt̪ə ʋəɦɪkɑːkə (Blood Vessels) əʋəloːkən̪ə eːʋə̃ pəɾiːkʂəɳə ɦeːt̪u eːks̪ə-ɾeː keːɾə pɾəjoːgə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə kẽː kɑːɾɖɪeːkə kəɪt̪ʰiːʈeːɾɑːɪd͡ʒeːʃən̪ə s̪eːɦoː kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə meː eːkə pɑːt̪əɾə ʈjuːbə d͡ʒəkəɾɑː kəɪt̪ʰeːʈəɾə kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, oːkəɾɑː bəĩɦə ʋɑː gɾoːɪn̪ə(d͡ʒɑ̃ːgʰə ɑː peːʈəkə biːt͡ʃəkə s̪t̪ʰɑːn̪ə) meː upəs̪t̪ʰɪt̪ə ɾəkt̪ə ʋəɦɪkɑːkə mɑːd̪ʰjəmə s̪ə̃ ɦɾɨd̪əjəkə d̪ʰəmən̪iː meː pɾəʋeːʃə kəɾɑːjələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. eːkə t̪əɾəɦəkə ɾə̃gə(dye) kẽː kəɪt̪ʰeːʈəɾə meː ĩd͡ʒeːkʈə kəeːlə d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. oːɦən̪ɑː s̪t̪ʰɪt̪ɪ meː eːks̪ə ɾeː d̪ʋɑːɾɑː d͡ʒeː foːʈoː kʰĩt͡ʃələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oː bəɦut̪ə s̪pəʂʈə bət̪əbəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː koːn̪ɑː koːn̪ɑː ɾəkt̪əkə bəɦɑːʋə d̪ʰəmən̪iː s̪əbʰə meː bʰə ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ. koːn̪oː ɾəkt̪ə pɾəʋɑːɦə əʋəɾud̪d̪ʰət̪ɑː jɑː n̪juːn̪ə əʋəɾud̪d̪ʰət̪ɑː kẽː pət̪ɑː t͡ʃəlɪ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ eːɦɪ pəɾiːkʂəɳə s̪ə̃.

əpən̪ə mə̃t̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pəɾə pəʈʰɑːu.**

2.2.s̪ə̃t̪oːʂə kumaːɾə ɾaːjə 'bəʈoːɦiː'- ləgʰukət̪ʰaː- kən̪əpʰus̪s̪iː

s̪ə̃t̪oːʂə kumaːɾə ɾaːjə 'bəʈoːɦiː'
ləgʰukət̪ʰaː -kən̪əpʰus̪s̪iː

"kaːn̪ə bəɽə kukujaːt̪ əət͡ʃʰɪ. bud͡ʒʰən̪aː d͡ʒaːjət̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeːn̪aː kaːn̪ə meː kɪt͡ʃʰu kuɾəbuɾaːjət̪ə ət͡ʃʰɪ .kaːn̪ə meː kaːʈʰiː d̪eːlaː s̪ə̃ n̪iːkə bʰəs d͡ʒaːjəbə ", ɪpʰus̪əpʰus̪aːjət̪ ə budɖʰɪjaː kaːkiː ãːgən̪ əs̪ə̃ n̪ɪkəliːɦiː.

mɪt̪ʰɪlaː meː kəɦəbiː t͡ʃʰəɪ " -kaːn̪ə kəuʋaː ləs geːlə."
d̪oːs̪əɾəkə gəpə kəɾəbəɪ t̪ə̃oːɦiːn̪aː ɦoːeːt̪ə .ɪ bəɾəbəɾaːjət̪ə
 ɦəməɾə kaːkaː gəliːd̪ɪs̪ əs̪ə̃ d̪aːlaːn̪ ə pəɾəəbəɪt̪ əbəd͡ʒəlaːɦə, " bəɽəd̪ɪn̪ əs̪ə̃ t̪ oːɾaːkəɦəɪt̪ ət ʃʰɪjəujə, kən̪əpʰus̪s̪iː ləkəs n̪əɦɪ uɽə, t̪ə̃ t̪ũː ɦəməɾaː buɾəbəkə bud͡ʒʰəɪt̪ə t͡ʃʰəĩ. ' ɦəɾə bəɦəɪs̪eː
 kʰəɾə kʰaːjə bəkəɾiː kʰaːjəə̃t͡ʃaːɾə' , t̪ə̃aːbə bud͡ʒʰəɦiː .oːkəɾə ɦaːt̪ʰəkə t̪iːmən̪ə t̪oːɾaː bəɽə n̪iːkə ləgəɪt̪ə t͡ʃʰələuɦə ɑːoːɾə kʰuːbə kʰoː".

ka:ka: ka:ki: ke:d̪əməɪs̪ə kəs kəɦəɪt̪ə t͡ʃʰələt̪ʰɪn̪ɦə,
"əɦã: kẽ: kəɦən̪e: t͡ʃʰələɦũ- kubəra: ke: bʰi:n̪ə kəs d̪ɪjəu s̪e: t̪ə̃ke:lɪjəɪ n̪əɦɪ ".

ka:ka:kẽ :'ɾe:ɖə be:lə' bəɪd͡ʒə ge:lən̪ɦɪ " -kət̪ ʰi: kəɦəli:ɦi:, pʰe:ɾə ba:d͡ ʒə; ɦəmərə ga:t͡ʃʰə-ʋɪɾi:t͡ ʃʰə, kʰe:t̪ə-kʰəlɪɦa:n̪ə, gʰəɾə- gʰəɾa:ɾi: ʋəgəɪɾəɦət̪ o:ɦəɾə ba:pəkə̃ t͡ʃʰɪjəujəd͡ ʒe:bã :ʈɪ d̪ ɪjəu? a:o:ɾə bʰi:n̪ə kəs d̪ɪjəu ? d̪ʰən̪əma: kẽ: s̪əs̪uɾə kẽ: əɾəd͡ʒələ t͡ʃʰɪjəɪjə .s̪ ɪməɾi: ʋa:li:kẽ :bʰət̪ a:ɾəəɾəd͡ʒən̪ e:t͡ʃʰəɪ."

a:gã : a:o:ɾəbəd͡ʒəɪt̪ ə ka:ka:klɪn̪ʈən̪ ə,
" ɦəmə bʰi:n̪əɦɪ kəɾəbəɪ. d͡ʒəkəɾa: d͡ʒət̪əs d͡ʒe:ba:kə t͡ʃʰəu s̪e: d͡ʒo: .kʰu:bə t͡ʃʰɪɾəɦa:ɾa: kʰe:ləɪ d͡ʒo: .ka:ja: me: d͡ʒəɦɪja: gʰun̪ə la:gɪ d͡ʒe:t̪əu t̪ə̃əbɪe:əĩɦə .ɦəməɾə ....upa:ɾɪ-upa:ɾɪ kẽ: kʰəĩɦẽ:".

ka:ka: ka:ki:kẽ :kəɦəɪt̪ əbəd͡ ʒəla:ɦə, " t̪ũ:ɦõ: gʰə̃gʰo:ɾə d͡ʒo:, bəʈəd̪ɪn̪ə bʰəs ge:ləu ɾa:d͡ ʒəkuma:ɾəkẽ :əĩ ʈʰəʈʃəʈəla:. a:o:ɾə uɦo:d̪un̪ us̪ a:ɾəkẽ : kəɦi:- ɦəmərə gʰəɾə kʰa:li:kəɾət̪ə. əpən̪ə -əpən̪ əd̪un̪ ɪja:d̪e:kʰət̪əɪ. s̪əs̪uɾə a:o:ɾəs̪a:ɾə kẽ: s̪o:d̪ʰɪ kẽ: kʰe:t̪əɪ .bəʈə bʰəs t͡ʃukələɪ s̪əɾəka:ɾi: s̪e:ʋa: .n̪əɪ ma:d̪ ʰo: kẽ: le:n̪ a:n̪ əɪud̪ ʰo:kẽ :d̪e:n̪a:."

bəd͡ ɾe:ɖə be:ləʒəla: d̪e:kʰɪ kəs ka:ki: gʰəɾa:ɾi:
d̪ɪs̪ə pəʈe:li:ɦə .ka:ka: kɪt͡ʃʰu d̪uɾɪ ɦun̪əka: pã:t͡ʃʰa: d̪əuʈələ ge:la:ɦə " -ɾukə ma:d̪əɾə ke:....ɾukə .....ɾu:kə t͡ʃʰɪn̪əɾa: kẽ:...ɾukə" .

ka:ki: ga:t͡ ʃʰi:d̪ɪs̪ ən̪ɪt͡ʃʰo:ɦə bʰa:gɪ ge:li:ɦə. ka:ka: ɦəkəməɪt̪ə ʈʰa:ʈə bʰəs ge:la:ɦə. bəɾəbəɾəɪt̪ə t͡ʃupə bʰe:la:ɦə . gʰəɾa:ɾi: pəɾə ləkəʈi: pəɾə bəɪs̪əla:ɦə .kən̪ e:kəd̪ e:ɾəs̪us̪t̪i: kə pʰe:ɾəd̪əla:n̪ əd̪ɪs̪ əʋɪd̪a: bʰe:la:ɦə.

əkʰən̪o: d̪ʰəɾɪ ka:ka: kukujəɪt̪ə t͡ʃʰəla:ɦə , "s̪a:ɾə s̪əbʰə kʰa:li:

kʰɑːjət̪ə ət͡ʃʰɪ ɑ ːoːɾə gʰəɾə meːgʰus̪ɪəɪt̪ əət͡ʃʰɪ."

d̪əlɑːn̪ə s̪ə̃ ɑ̃ːgən̪ə d̪ɪs̪ə ʋɪd̪ɑː bʰeːlɑːɦə .ɑ̃ːgən̪ ə meːgʰus̪əɪt̪ ə bəd͡ʒəlɑːɦə-" gʰəɾə kʰɑːliː kəɾət̪ũ ːd̪un̪ u. koːɾoːn̪ ɑː kəɦɪjɑː n̪ əɪkʰət̪əmə bʰeːləɪ. pəɾəɲt͡ʃə t̪oːɾɑː d̪un̪u leːlə kəɾoːn̪ɑː t͡ʃʰeːbeː kəɾəɪ. bʰɑːgəd̪un̪ us̪ɑːɾə. d̪un̪u d͡ʒʰõːʈə kẽː n̪ɪkɑːlə bɑːɦəɾə .bəpəut̪ iːn̪ əɦɪt͡ʃʰən̪ ɦɪd̪un̪ ukẽː. s̪əbəɦəkə leːlə kɑːmə-d̪ʰə̃d̪ ʰɑːt͡ʃʰəɪ ɑːoːɾət̪ oːɾɑːd̪un̪ u leːlə kɑːmeːn̪ əɦɪt͡ʃʰəɪ ."

kubəɾɑː gɑːmə pəɾəəgəɦən̪ ə2020 s̪ə̃gʰəɾə oːgəɾən̪eː t͡ʃʰəɪ ɑːoːɾə pələʈu pʰɑːgun̪ ə2020 s̪ə̃ bə̃bəiː s̪ə̃ɑːjələ t̪ə̃ d͡ʒəɪ kẽː n̪ɑːmə n̪əɦɪ ləɪt̪ə t͡ʃʰəɪ.

kubəɾɑːkəɦəɪt̪ əət͡ʃʰɪd͡ʒeː ʃəɦəɾə meː kɑːmə-d̪ʰə̃d̪ʰɑː n̪əɦɪ t͡ʃʰəɪ .d̪ ɪlliː meːd͡ʒəɪ ɦoːʈələ meː kɑːd͡ʒəkəɾəɪt̪ ət͡ʃʰələ oːkəɾə mɑːlɪkə kəɾoːn̪ ɑː s̪ə̃məɾɪ geːlɑːɦə .ɦoːʈələ bən̪n̪ə bʰəs geːləɪ.

pələʈukẽ ːəpən̪ əkʰɪs̪s̪ ɑːt͡ʃʰəɪ. u ɑːbə bɑːɦəɾən̪ əɦɪd͡ʒəɪ leːlə t͡ʃɑːɦəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. kəɾoːn̪ɑː kɑːlə meː oːkəɾɑː koːləkɑːt̪ ɑːs̪ə̃ pəɪɾeː ɑːbəs pəʈələɪt̪əkʰən̪ əd͡ʒɑːkəs d͡ʒɑːn̪ə bət͡ʃələɪ.

u mɑːjə s̪ə̃ kəɦəɪt̪ə t͡ʃʰəɪ "-t͡ʃəukə pəɾə kəɦiː pɑːpɑːkẽː ɦəməɾɑː eːkəʈɑːd̪oːkɑːn̪ ə kʰoːlɪd̪eːt̪ə."

kɑːkɑːkəɦəɪt̪ ət͡ʃʰət̪ʰɪn̪ ɦəd͡ʒeː oːkəɾɑːd̪oːkɑːn̪ ən̪ əɦɪt͡ʃələulə ɦeːt̪əɪ. iː ləbəʈɑː-lut͡ʃt͡ʃɑː s̪ə̃geː uʈʰəɪt̪ə-bəɪʈʰəɪt̪ ət͡ʃʰəɪ. ʈɑːkɑː buɾɑːd̪eːt̪ə.

iː eːkeːd͡ʒɪd̪d̪ ə pəɾə əʈələət͡ʃʰɪ- " ɦəmə bɑːɦəɾən̪ əɦɪd͡ʒɑːjəbə. kɪt͡ʃʰu kəɾəbə t̪ə kəɾəbə gʰəɾeː pəɾə.

kəɾoːn̪ ɑː kɑːlə meːmɾɨt̪jukə- t̪ɑ̃ːɖəʋə d̪eːkʰɪ kəs pələʈu gʰəbəʈɑːjələt͡ʃʰəɪ. n̪ɑːn̪ɑː n̪əɦɪ məɾəɦiːəĩ d͡ʒeː oː ɑːbə ʃəɦəɾə d͡ʒɑːjət̪ə ɑːbə oː .məɾət̪ ət̪ə gɑːmeː meː, d͡ʒiːbət̪ə t̪ə gɑːmeː

meː .t͡ʃaːɦeː kʰɑːkəs mərəɪt͡ ʃaːɦeːbɪn̪ə kʰɑːkəs .ʃəɦərə kẽː d͡ʒɪn̪əgiː kẽː n̪ərəkə mɑːn̪əɪt̪ə ət͡ʃʰɪ oː.

'bə_ uɑː kəɦəɪməus̪ iː gɑːməd͡ʒɑːjəbə' iː kəɦəbiː kubərɑː leːlə s̪ əɦiːt͡ʃʰəɪ. kubərɑː bə̃gəloːrə, guʋɑːɦɑːʈiː, bə̃bəiː , d̪ɪlliː, lud̪ʰɪjɑːn̪ɑː, t͡ʃeːn̪n̪əiː ʋəgəɪrəɦə gʰumɪ-gʰɑːmə kəs gʰərə oːgərən̪ eːt͡ʃʰəɪ. oːkərɑːkət̪ əun̪ iːkən̪ əɦɪləgəɪt̪ ət͡ʃʰəɪ. oː ɦərəd̪ əmə gʰərəʋɑːliː keːkʰõːt͡ ʃɑː meːn̪ ukɑːlərəɦəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. s̪əbʰə kɑːd͡ʒə oːkərɑː leːlə beːkɑːrə t͡ʃʰəɪ .d͡ʒɪjət̪ ət̪ əbĩd̪ɑːs̪ əs̪ə̃ , mərət̪ə t̪ə bĩd̪ɑːs̪ə s̪ə̃. kəmeːn̪-iːkʰəʈeːn̪iː t͡ʃəʋən̪n̪iː kʰərət͡ʃɑː rupəjɑː .d͡ʒəjən̪ əgərəkə̀ s̪əɪpʰən̪ ə pərəbən̪n̪uːkə-bən̪n̪uːkə rɑːʈɪ kəs kʰeːlɑːɪt̪ əət͡ʃʰɪ.

oːkərə kəɦəbəət͡ʃʰɪ- n̪ɑːt͡ʃuː t̪ə̃ʈɑːkɑː leːlə .pəɖʰələ-lɪkʰələ ɖʰeːlɑː ɑːoːrə pʰəɪʃən̪ə n̪əʋɑːbiː .t͡ʃoːrə-t͡ʃoːrə məs̪ɪjəut̪ə .t͡ʃɑːlɪ-t͡ʃələn̪ə n̪iːkə n̪əɦɪ t͡ʃʰəɪ .gʰərəʋɑːliː keːrə gəɦən̪ɑː-guɽɪjɑː bən̪ɦəkə rɑːkʰɪ kəs lɑːlə-ɦərɪjərə pɑːn̪ ɪ piːbə rəɦələt͡ʃʰəɪ. kʰəd͡ʒəuliː-d͡ʒəjən̪ əgərəkərəɪt̪ əd̪ɪn̪ ə kɑːʈɪ rəɦələt͡ʃʰəɪ. bɑːpə kẽ ːkəməɪt̪ə-kəməɪt̪ə ɦəɖɖiː d͡ʒʰələkət̪iːt͡ʃʰəɪ. t̪əĩ s̪ərɪpəɦũ kɑːkɑː keːrə 'reːɖə beːlə' bəd͡ʒəs ləgəɪt̪ə t͡ʃʰən̪ɦɪ.

rət̪ən̪ə keːrə kɑːd͡ʒə n̪iːkə t͡ʃʰeːləɪ .mɑːlɪkə n̪iːkə t͡ʃʰeːləɪ . əɖɑːn̪iː grupə s̪ə̃ d͡ʒuɽələ kɑːd͡ʒə t͡ʃʰeːləɪ .əɖɑːn̪iː keː ɦĩɖən̪ə rɪpoːrʈəkə bɑːd̪ə ʃeːjərə gɪrəs ləgələɪ ɑːoːrə oːkərə mɑːlɪkə d̪ɪʋɑːlɪjɑː bʰə geːlɑːɦə.

t͡ʃələn̪iː ləkəs pɑːn̪ɪ ugʰgʰuː. iː bʰəs rəɦələt͡ʃʰəɪ. pʰɪriːʃɑːn̪ə bʰə kubərɑːd̪ərə-d̪ərə kẽː ʈoːkərə kʰɑː rəɦələ t͡ʃʰəɪ, pərəɲt͡ʃə moːn̪ə mɑːpʰɪkə kɑːd͡ʒə oːkərɑː n̪əɦɪ bʰeːʈə rəɦələ t͡ʃʰəɪ .eːkə b ərəkʰəs̪ə̃ s̪əũs̪eː bʰɑːrət̪ ə gʰumɪ rəɦələət͡ ʃʰɪ ɑːoːrəpɪkən̪ ɪkə əpən̪ eː ɑːpəməɪn̪ ə rəɦələt͡ʃʰəɪ.

n̪iːkə-n̪iːkə pəɖʰələ- lɪkʰələrəs̪t̪ɑː pərə bə_uɑːɪt̪ ə t͡ʃʰət̪ʰɪ.koːn̪oː kɑːd͡ ʒən̪əɦɪ bʰeːʈəɪt̪ ət͡ʃʰəɪ. məɦə̃gɑːiː s̪əbʰəɦəkə n̪əukəriː kʰɑː rəɦələ t͡ʃʰəɪ .n̪ɪd͡ ʒiːkərən̪ən̪ əukəriː kʰɑː rəɦələ

t͡ʃʰəɪ. ɑːbə peːʈə bʰeːləs̪ əbʰəɦəkə pəɦɑːɽə.

kɑːkiːkẽː kɑːn̪əpʰus̪s̪ iː kəkeːs̪əbʰə mə_ ugiːɦun̪ əkɑː gələbəd͡ʒəun̪ iːbən̪əun̪ eːɾəɦəɪʈ̪ ət͡ʃʰəɪ. bʰəɾɪ ʈoːlə meː kɑːkiː ɑːgɪləgəun̪ eːɾəɦəɪʈ̪ ət͡ʃʰəɪ. keː beːʈəkʰəukiː ɦəməɾɑː gʰəɾə meːn̪əd͡ʒəɾə ləgəuləkə. kəməɪʈ̪ə puʈ̪ə gʰəɾə oːgəɾələkə . mɪʃɾəulɪjɑː ʋɑːlɑː bʰəgəʈ̪ɑː s̪ə̃ d̪eːkʰɑː kəs beːʈəkʰəukiːs̪ əbʰə kẽː gʰəɾə meː əgəɾɑːɦiː ləgəubəɪ.

kɑːkɑːkẽ ːɑ̃ːgən̪ ə meːuʈ̪ʈ̪əɾə-d̪əkkʰɪn̪ə d̪ɪs̪ə leːʈɑː d̪eːn̪eː t͡ʃʰən̪ɦɪ .mɑːʈ̪ʰɑː ləgə ɑːgɪ d͡ʒəɪɾə ɾəɦələ t͡ʃʰəɪ .eːkəʈ̪ɑː ɖɑːbɑː meː kuʃə ɾɑːkʰələ t͡ʃʰəɪ .kɑːkiː n̪oːɾə poːt͡ʃʰɪ ɾəɦələ t͡ʃʰəʈ̪ʰɪ.ɑːbə kɑːkɑː kɪn̪əkoː n̪əɦɪ ɖəʈəʈ̪ɪn̪ɦə .ɑːbə oː t͡ʃuppiː s̪ɑːd̪ʰɪ leːləɪʈ̪ʰə . ɑːbə kɑːkiː keːɾə kən̪əpʰus̪s̪iː bən̪n̪ə bʰə geːləɪ.

əpən̪ə mə̃ʈ̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pəɾə pəʈʰɑːu.**

2.3.ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːn̪ən̪d̪ə mənɖələ- ɑːd̪əɾʃə puʈ̪ɾə

ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ

ɑːd̪əɾʃə puʈ̪ɾə

goːpɑːləpuɾə gɑːmə meː d̪uːgoː pəɾɪʋɑːɾə ɾəɦeː.puɾəbɑːɾiː ʈoːlɑː meː gəɾiːbən̪ə d̪ɑːs̪ə əpən̪ə pət̪n̪iː d͡ʒəs̪oːd̪ɑː ɑː beːʈɑː pʰuːd̪ən̪ə d̪ɑːs̪ə keː s̪ə̃geː ɾəɦeː.pʰuːd̪ən̪ə d̪ɑːs̪ə gɑːmə keː pɾɑːɪməɾiː s̪kuːlə meː pə̃t͡ʃɑːjət̪ə ʃɪkʂəkə ɾəɦeː.ʋoːkəɾə bɪɑːɦə bʰeː geːlə ɾəɦeː.gəɾiːbən̪ə d̪ɑːs̪ə t͡ʃʰoːʈə moːʈə gɾɨɦəs̪t̪ʰə ɾəɦələn̪ə. əppən̪ə kʰeːt̪iː bɑːɾiː kəɾeː.d͡ʒəɪɪmeː ʃɪkʂəkə ɾəɦəlɑː keː bɑːbəd͡ʒuːd̪ə pʰuːd̪ən̪ə əppən̪ə bɑːbuː keː kʰeːt̪iː bɑːɾiː meː s̪ə̃gə d̪eːbeː.pʰuːd̪ən̪ə keː pət̪n̪iː əpən̪ə s̪ɑːs̪ə keː s̪ə̃geː gʰəɾə keː kɑːd͡ʒə s̪ə̃bʰɑːleː.gəɾiːbən̪ə d̪ɑːs̪ə bʰəĩs̪iː bʰiː pɑːleː. s̪ubəɦə s̪ɑ̃ːd͡ʒʰə gəɾiːbən̪ə bʰəĩs̪iː d̪ũːɦeː t̪ə pʰuːd̪ən̪ə əpən̪ɑː gəmət͡ʃʰɑː s̪eː mɑːt͡ʃʰiː keː uɽɑːbeː ɑː ɖəũs̪ə keː mɑːɾeː.t̪ə d͡ʒəs̪oːd̪ɑː d̪ʰũɑː d̪ʰukuɾə kəɾeː.ʃeːʂə s̪əməjə meː gəɾiːbən̪ə d̪ɑːs̪ə bʰəkt̪ɪ bʰəd͡ʒən̪ə kəɾeː.gəɾiːbən̪ə d̪ɑːs̪ə kəbiːɾə pə̃t̪ʰiː ɾəɦələn̪ə d̪ɑːɽʰiː keːʃə bəɖʰəɪleː ɾəɦələn̪ə .gəlɑː mẽː t̪uləs̪iː keː kə̃ʈʰiː ɾəɦeː.kə̃ʈʰiː meː eːkeːʈɑː bəɽəkɑː t̪uləs̪iː keː d̪ɑːn̪ɑː ɾəɦeː. ud͡ʒəɾə t͡ʃən̪ən̪ə n̪ɑːkə s̪eː upəɾə mɑːt̪ʰɑː t̪əkə ɾəɦeː.ɑːs̪ə pəɽoːs̪ə meː kəɦĩː bʰə̃ɖɑːɾɑː ɦoːjə t̪ə d̪un̪uː bɑːpət̪eː d͡ʒɑːjə. d̪ʰiːɾeː d̪ʰiːɾeː pʰuːd̪ən̪ə d̪ɑːs̪ə bʰiː kəbiːɾə pə̃t̪ʰə keː ən̪uɑːjiː bʰeː geːlə ɾəɦeː.mɑːjə bɑːpə keː ɑːd͡ʒɲɑːkɑːɾiː ɾəɦeː.ʋoː s̪kuːlə mẽː bʰiː bət͡ʃt͡ʃɑː s̪əbʰə keː kʰuːbə pəɖʰɑːbeː.ʋoː ʋjəʋəɦɑːɾə kuʃələ ɾəɦeː.

pət͡ʃʰɪjɑːɾiː ʈoːlɑː meː ɾɑːməpuːd͡ʒən̪ə ʃəɾmɑː əpən̪ə pət̪n̪iː s̪umɪt̪ɾɑː ɑː beːʈɑː ɑːʃut̪oːs̪ə s̪ə̃geː ɾəɦeː. ɾɑːməpuːd͡ʒən̪ə ʃəɾmɑː bəgələ keː gɑːmə s̪oːn̪əpuɾə keː ʋɪt̪t̪ə ɾəɦɪt̪ə ut͡ʃt͡ʃə ʋɪd̪jɑːləjə meː s̪əɦɑːjəkə ʃɪkʂəkə ɾəɦələn̪ə.ʋoː eːkəʈɑː s̪ə̃pən̪n̪ə kɪs̪ɑːn̪ə bʰiː ɾəɦələn̪ə. ɑːʃut̪oːs̪ə pəɖʰeː mẽː bəɽɑː t̪eːd͡ʒə ɾəɦeː. pəʈən̪ɑː ĩd͡ʒɪn̪ɪjəɾĩgə kɔleːd͡ʒə s̪eː pɑːs̪ə kəɪlɑː keː bɑːd̪ə əmeːɾɪkɑː keː eːgoː kə̃pən̪iː mẽː kɑːd͡ʒə kəɾeː lɑːgələ. bɑːd̪ə mẽː ʋəɦĩː əppən̪ə s̪əɦəkəɾmiː s̪eː pɾeːmə bɪɑːɦə kə leːlən̪ə. ʋəɦĩː ɾəɦeː ləgən̪ən̪ə. moːbɑːɪlə s̪eː mɑːjə bɑːbuː s̪eː bɑːt̪ə kəɾəɪt̪ə ɾəɦələn̪ə. ɾupəjɑː bʰeːd͡ʒeː keː kəɦɪjoː d͡ʒəɾuːɾət̪ə n̪ə pəɽələ.

pərə̃t͡ʃə s̪eːʋaː n̪ɪʋɾɨt̪t̪əbud̪ʰə baːpə ɑː maːjə keː d͡ʒeː put̪ɾə s̪eː pɾeːmə ɑː s̪eːʋaː mɪleː keː t͡ʃaːɦiː ʋoː ɑːʃut̪oːs̪ə d̪eːbeː mẽː əs̪əmərt̪ʰə ɦoː geːlən̪ə. baːbuː maːjə moːbaːɪlə s̪eː laːkʰə kəɦələn̪ə kɪ ɑːʃut̪oːs̪ə t̪uː əbə ĩɦaː ɑː d͡ʒaː. ɦəməɾaː put̪oːɦu keː bʰiː leː ɑːbaː.ɦəmə t̪oːɾaː ɑː əpən̪ə put̪oːɦu keː d̪eːkʰeː keː t͡ʃaːɦeː t͡ʃʰiː. t̪oːɾaː ĩɦaː koːn̪ə kəmiː ɦəuə. t̪oːɾaː kəmaːjə keː koːn̪oː d͡ʒəɾuɾiː n̪ə ɦəuə.pərə̃t͡ʃə ɑːʃut̪oːs̪ə kəɦeː kɪ paːpaː ə̃ɦaː keː put̪oːɦu loːlɪt̪aː d͡ʒaːjə keː leːlə t̪əɪjaːɾə n̪ə ɦəɪjə. loːlɪt̪aː kəɦəɪ ɦəeː kɪ bʰaːɾət̪ə keː klaːɪmeːʈə meː ɦəmə s̪əɾəʋaːɪbʰə n̪ə kəɾə paːjəbə ɑː paːpaː ʋoː pɾɪgəmẽːʈə bʰiː ɦəeː.

paːpaː ɦəməɾaː maːpʰə kə d̪ũː.ɦəmə bʰaːɾət̪ə n̪ə ɑːjə paːjəbə. ɾaːməpuːd͡ʒən̪ə ʃəɾmaː ɑː s̪umɪt̪ɾaː bɪmaːɾə pəʈə geːlə. beːʈaː put̪oːɦu s̪eː moːɦə t̪oːɾəɪt̪ə d̪un̪ɪjaː s̪eː gud͡ʒəɾə geːlən̪ə.gaːmə keː d̪eːjaːd̪ə meː keː bʰaːiː s̪ə̃t̪oːʂə moːbaːɪlə s̪eː s̪əbʰə s̪əmaːt͡ʃaːɾə ɑːʃut̪oːs̪ə keː d̪eːləkə. ɑːʃut̪oːs̪ə kəɦələkə ɦəmə əbʰiː bət͡ʃt͡ʃaː keː ɦaːs̪piːʈələ mẽː t͡ʃʰiː. ɦəməɾaː beːʈaː d͡ʒən̪əmə leːləkə ɦəɪjə.eːɦən̪ə pəɾɪs̪t̪ʰɪt̪ɪ meː t̪uː s̪əbʰə kaːmə kɾɪjaː kəɾə d̪oːɦu.ɦəmə d̪uː laːkʰə ɾupəjaː t̪oːɾaː kʰaːt̪aː mẽː ʈɾãːs̪əpʰəɾə kə d̪eːu t͡ʃʰɪjəu.d̪eːjaːd̪ə ɑː gaːmə keː loːgə s̪əbʰə mɪlə keː d̪un̪uː goːɾeː keː eːkeː t͡ʃɪt̪aː pəɾə ɾaːkʰɪ keː d̪aːɦə s̪ə̃s̪kaːɾə kə d̪eːləkə. mukʰaːgn̪ɪ d̪eːləkə d̪eːjaːd̪ə keː bʰət̪ɪd͡ʒaː s̪ə̃t̪oːʂə.kʰubə bʰoːd͡ʒə bʰaːt̪ə bʰeːlə leːkɪn̪ə ɾaːməpuːd͡ʒən̪ə ʃəɾmaː keː eːkələut̪aː put̪ɾə ɑːʃut̪oːs̪ə n̪ə ɑːjələ.ʋoːkəɾə s̪ə̃pət̪t̪ɪ keː d̪eːkʰəɾeːkʰə s̪ə̃t̪oːʂə kəɾəɪt̪ə ɦəeː.ən̪n̪ə upəd͡ʒaː keː beːt͡ʃə keː s̪ə̃t̪oːs̪ə, ɑːʃut̪oːs̪ə keː kʰaːt̪aː mẽː ʈɾãːs̪əpʰəɾə kə d̪əɪt̪ə ɦəeː.

kut͡ʃʰə d̪ɪn̪ə baːd̪ə gəɾiːbən̪ə d̪aːs̪ə bɪmaːɾə pəɾə lən̪ə.pʰuːd̪ən̪ə d̪aːs̪ə əpən̪aː baːbuː keː kʰubə s̪eːʋaː kəɪlən̪ə.s̪kuːlə s̪eː t͡ʃʰuʈʈiː leːkeː d̪ɪn̪ə ɾaːt̪ə eːkə ʈãːgɪ pəɾə kʰəɽaː ɾəɦələn̪ə. leːkɪn̪ə baːbuː s̪ət̪əloːkə t͡ʃələ geːlən̪ə.pʰuːd̪ən̪ə kəbiːɾə pə̃t̪ʰə keː ən̪us̪aːɾə əpən̪ə baːbuː gəɾiːbən̪ə d̪aːs̪ə keː s̪əmaːd̪ʰɪ d̪eːlən̪ə. d͡ʒəɪmeː d̪eːjaːd̪ə s̪ə̃geː gaːmə keː s̪əbʰə loːgə bʰaːgə leːlən̪ə.s̪aːd̪ʰu s̪əts̪ə̃gə bʰeːlə.

bʰə̃ɖɑːrɑː bʰeːlə.gɑːmə keː s̪əbʰə loːgə pʰuːd̪ən̪ə keː bəɽɑːiː kərəɪt̪ə ɦəeː.bʰəgəʋɑːn̪ə pʰuːd̪ən̪ə d͡ʒəɪs̪ən̪ə beːʈɑː s̪əbʰə keː d̪eːt̪ə pərə̃t͡ʃə ɑːʃut̪oːs̪ə d͡ʒəɪs̪ən̪ə beːʈɑː d̪uʃmən̪oː keː n̪ə d̪eːt̪ə.pʰuːd̪ən̪ə əpən̪ɑː pət̪n̪iː s̪ə̃gə əpən̪ɑː mɑːjə keː kʰuːbə s̪eːʋɑː kərəɪt̪ə ɦəeː.pʰuːd̪ən̪ə ɑːɪ gɑːmə meː ɑːd̪ərʃə put̪rə mɑːn̪ələ d͡ʒɑːɪt̪ə ɦəeː.

-ɑːt͡ʃɑːrjə rɑːmɑːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ s̪ɑːmɑːd͡ʒɪkə t͡ʃĩt̪əkə s̪iːt̪ɑːməɽʰiː.,*s̪eːvaːn̪ɪvrɨt̪t̪ə prəd̪ʰaːn̪aːd̪ʰjaːpəkə, maːt̪aː-t͡ʃən̪d̪rə d̪eːviː, pɪt̪aː-s̪və0raːd͡ʒeːʃvərə mə̃ɖələ, pət̪n̪iː-prəmɪlaː d̪eːviː, d͡ʒən̪mə t̪ɪt̪ʰɪ-01 d͡ʒən̪əvəriː 1960 joːgjət̪aː- eːmə-eːs̪əs̪iː (rəs̪aːjən̪ə ʃaːs̪t̪rə), eːmə eː (hɪn̪d̪iː). ruːt͡ʃɪ- s̪aːɦɪt̪jɪkə, məɪt̪ʰɪliː-ɦɪn̪d̪iː kəvɪt̪aː -kəɦaːn̪iː leːkʰən̪ə aː aːleːkʰə. prəkaːʃɪt̪ə poːt̪ʰiː -məɪt̪ʰɪliː kəvɪt̪aː s̪ə̃grəɦə bʰaːs̪aː keː n̪ə bə̃ːʈɪjoː. 2022 prəkaːʃɪt̪ə rət͡ʃən̪aː - s̪əd͡ʒʰɪjaː kəvɪt̪aː s̪ə̃grəɦə poːt̪ʰiː - d͡ʒən̪əkə n̪ə̃d̪ɪn̪iː d͡ʒaːn̪əkiː aː ʃəurjə gaːn̪ə. 2022 pət̪rɪkaː -mɪt̪ʰɪlaː s̪əmaːd͡ʒə, gʰərə -baːɦərə aː əpuːrvaː (məɪs̪aːmə). əkʰəbaːrə -d̪əɪn̪ɪkə məɪt̪ʰɪlə pun̪ərd͡ʒaːgərəɳə prəkaːʃə. s̪aːmaːd͡ʒɪkə-s̪aːmaːd͡ʒɪkə t͡ʃĩt̪ən̪ə, d̪aːjɪt̪və- puːrvə d͡ʒɪlaː prət̪ɪn̪ɪd̪ʰɪ, praːt̪ʰəmɪkə ʃɪkʂəkə s̪ə̃gʰə, ɖuməraː, s̪iːt̪aːməɽʰiː. s̪t̪ʰaːjiː pət̪t̪aː- graːmə-pɪpəraː vɪʃən̪əpurə t̪ʰaːn̪aː-pərɪɦaːrə d͡ʒɪlaː-s̪iːt̪aːməɖʰiː. vərt̪əmaːn̪ə pət̪aː-pɪpəraː s̪əd̪ən̪ə,murəlɪjaːt͡ʃəkə vaːrɖə-04 s̪iːt̪aːməɽʰiː poːs̪t̪ə-t͡ʃəkəməɦɪlaː d͡ʒɪlaː-s̪iːt̪aːməɖʰiː raːd͡ʒjə-bɪɦaːrə pɪn̪ə-843302*

əɪ rət͡ʃən̪ɑːpərə əpən̪ə mə̃t̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

2.4.ɑːt͡ʃɑːrjə rɑːmɑːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ- s̪ɑːd̪ɑː d͡ʒiːʋən̪ə ut͡ʃt͡ʃə

ʋɪt͡ʃɑːɾə

ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ

s̪ɑːd̪ɑː d͡ʒiːʋən̪ə ut͡ʃt͡ʃə ʋɪt͡ʃɑːɾə

eːkə d̪ɪn̪ə kəmɑːliː d͡ʒiː bʰeːʈə kəɾeː ɑːjələ ɾəɦət̪ʰɪ.

ɦəmə put͡ʃʰəliː -d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə kɪ ɦɑːlə t͡ʃələ ɦəeː.

kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələn̪ə-ʋoː t̪ə koːɾoːn̪eː kɑːlɪ meː kəbɾə meː t͡ʃələ geːlən̪ə.

s̪əɾəd̪iː kʰɑ̃ːs̪iː ɾəɦə_ɪ.

ɦəmə n̪ɪː ʃəbd̪ə ɦoː geːliː.ɦəmə ət̪iːt̪ə meː kʰoː geːliː.

biːpiːeːs̪əs̪iː keː ən̪uʃə̃s̪ɑː pəɾə pɾɑːt̪ʰəmɪkə ʃikʂəkə keː pəd̪ə pəɾə məd̪ʰjə ʋɪd̪jɑːləjə, pʰuːləʋɑːɾiː meː d͡ʒʋɑːɪn̪ə kəɪliː ɾəɦeː. ʋɪd̪jɑːləjə meː d̪uːʈɑː ɑːuɾə ʃikʂəkə d͡ʒʋɑːɪn̪ə

kəɪlən̪ə.ɪs̪ərɑːpʰɪlə d͡ʒiː ɑː kəmɑːliː d͡ʒiː.mɑːn̪eː kɪ t̪iːn̪ə ʈɑː ʃɪkʂəkə d͡ʒʊɑːɪn̪ə kəɪliː.ũɦɑː pəɦɪleː s̪ə̃ kɑːd͡ʒə kərəɪt̪ə ɾəɦələn̪ə. prəd̪ʰɑːn̪ɑːd̪ʰjɑːpəkə keː ɾuːpə meː t͡ʃəud̪ʰəɾiː d͡ʒiː ɑː s̪əɦɑːjəkə ʃɪkʂəkə keː ɾuːpə mẽː ɾɑːjə d͡ʒiː,d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə ɑː n̪əɪn̪ɑː kumɑːɾiː.

d͡ʒʊɑːɪn̪ə kəɪlɑː keː pəɦɪləkɑː ʊɪpʰeːʊɑːɾə keː prəd̪ʰɑːn̪ə d͡ʒiː bət̪əɪlən̪ə ɑːɪ ʊɪd̪jɑːləjə meː ɦɑːpʰə ɖeː pəɖʰɑːiː ɦoːjət̪ə ɑː kɑːlɦɪ ʃukəɾə ɦəeː.kɑːlɦɪ ʊɪd̪jɑːləjə meː s̪ɑːpt̪ɑːɦɪkə bə̃d̪iː ɾəɦət̪ə.ɦəmə ət͡ʃəkət͡ʃəɪliː.ʃukəɾə keː bə̃d̪iː.ʊoː bət̪əɪlən̪ə kɪ əpən̪ə ʊɪd̪jɑːləjə urd̪uː ʊɪd̪jɑːləjə ɦəeː. ʃukəɾə keː mus̪ələmɑːn̪ə loːgə d͡ʒummɑː keː ʊɪʃeːʂə ɾuːpə s̪ə̃ n̪əmɑːd͡ʒə pəɖʰəɪt̪ə ɦəeː. t̪ə_ɪlɑː ʃukəɾə keː bə̃d̪iː ɾəɦə_ɪ ɦəeː . ɦĩd̪iː ʊɪd̪jɑːləjə meː ʃən̪ɪ keː ɦɑːpʰə ɖeː pəɖʰɑːiː ɦoːjə ɦəeː ɑː ɾəʊɪʊɑːɾə keː bə̃d̪iː ɾəɦə_ɪ ɦəeː .ɦəmə n̪ə d͡ʒɑːn̪ə_ɪt̪ə ɾəɦiː ɪ s̪əbə n̪ɪjəmə kɑːn̪uːn̪ə. ɦĩd̪iː ɑː urd̪uː s̪kuːlə.pəɾə̃t͡ʃə ɪs̪əɾɑːpʰɪlə d͡ʒiː ɑː kəmɑːliː d͡ʒiː ɪ s̪əbʰə d͡ʒən̪əɪt̪ə ɾəɦələn̪ə.

s̪əbʰə ʃɪkʂəkə meː ɖʰiːlɑː ɖʰiːliː kuɾt̪ɑː pɑːjəd͡ʒɑːmɑː ɑː s̪ɑːd̪ʰɑːɾəɳə t͡ʃəppələ pəɦɪɾeː ʊɑːlɑː d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə d͡ʒjɑːd̪ɑː loːkəprɪjə ɾəɦeː.

gɑ̃ːʊə meː bʰiː ʊoː loːkəprɪjə ɾəɦələn̪ə.ɦun̪əkəɾə jəɦiː gɑ̃ːʊə meː məməɦəɾɑː ɑː s̪əs̪uɾɑːɾə ɾəɦeː.mɑːmiː keː ʊoː məmɑːn̪iː boːləɪt̪ə ɾəɦələn̪ə. ʊoː gɑ̃ːʊə keː ɦĩd̪uː loːgə s̪ə jət̪ʰoːt͡ʃɪt̪ə s̪ə̃bə̃d̪ʰə ɾɑːkʰəɪt̪ə. kɪn̪əkoː n̪ɑːn̪ɑː-mɑːmɑː kəɦəɪt̪ə ɾəɦələn̪ə t̪ə kɪn̪əkoː s̪ɑːɾə s̪ə̃ s̪ə̃boːd̪ʰɪt̪ə kəɾəɪt̪ə ɾəɦələn̪ə.s̪ɑːɾə-bəɦən̪oːiː meː mɪt̪ʰɪlɑː keː pəɾəmpəɾɑːgət̪ə gɑːɾiː-gəɾɪjoːələ kəɾəɪt̪ə ɾəɦət̪ʰɪ. ʊoː ʊɪd̪jɑːləjə keː ʊoː bəĩkə məĩs̪eːd͡ʒəɾə ɾəɦət̪ə. gut͡ʃt͡ʃʰɑːn̪t̪əɾgət̪ə mɑːn̪eː məd̪ʰjə ʊɪd̪jɑːləjə s̪eː s̪ə̃bəd̪d̪ʰə d̪uːʈɑː pɾɑːt̪ʰəmɪkə ʊɪd̪jɑːləjə keː ʊeːt̪ən̪ə ʊɪpət̪ɾõː ʊoːɦəɪ bən̪ɑːbət̪ə ɑːuɾə ʈɾeːzəɾiː s̪eː leːkeː peːmẽːʈə t̪əkə kəɾɑːbət̪ʰɪ. ə_ɪmeː eːkə d̪ɪn̪ə ʈɾeːzəɾiː mẽː ʊɪt̪əɾəɳə ʊɪpət̪ɾə d͡ʒəmɑː kəɾeː.d̪oːs̪əɾə d̪ɪn̪ə bəɪkə s̪eː ɖɾɑːpʰʈə lɑːʊeː.t̪eːs̪əɾə d̪ɪn̪ə ɖɾɑːpʰʈə pəɾə prəd̪ʰɑːn̪ɑːd̪ʰjɑːpəkə s̪ə̃ ɦəs̪t̪ɑːkʂəɾə kəɾɑː keː

bəĩkə mẽː d͡ʒəmɑː kəɾɑːʋeː. t͡ʃəut̪ʰɑː d̪ɪn̪ə bəĩkə s̪ə̃ bʰugət̪ɑːn̪ə kəɾɑːʋeː. pɾəd̪ʰɑːn̪ɑːd̪ʰjɑːpəkə ɑː d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə kəɪʃɪjəɾə s̪ə̃ bʰugət̪ɑːn̪ə leːkeː d͡ʒʰõːɾɑː meː ɾəkʰə keː bəĩkə mẽː eːkə d͡ʒəgəɦə bəɪʈʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ɾəɦələn̪ə.s̪əbʰə ʃɪkʂəkə ɦun̪əkɑː ɑːgeː əɾd̪d̪ʰəʋɾɨt̪ɑːkɑːɾə meː bəɪʈʰə d͡ʒɑːɪt̪ə ɾəɦeː. s̪əbəs̪eː pəɦɪleː ɾuːpəjɑː keː gəɖɖiː keː gən̪ət̪ən̪ə. bɑːd̪ə meː bʰugət̪ɑːn̪ə pə̃d͡ʒiː kʰoːlə keː n̪ɑːmə pəɖʰət̪ən̪ə ɑː n̪ɑːmə pukɑːɾə keː bʰugət̪ɑːn̪ə kəɾəɪt̪ə ɑː n̪ɑːmə keː ɑːgɑː s̪ɑːʈələ ɾɑːd͡ʒəs̪ʋə ʈɪkəʈə pəɾə ɦəs̪t̪ɑːkʂəɾə leːɪt̪ə ɾəɦələn̪ə. pəɪt͡ʃɑː pɑːləʈə keː ɦɪs̪ɑːbə kəɾəɪt̪ə ɾəɦələn̪ə. bəɪkə meː d̪oːs̪əɾoː gut͡ʃt͡ʃʰə ʋɪd̪jɑːləjə keː peːmẽːʈə ɦoːɪt̪ə ɾəɦeː.ʃɪkʂəkə s̪əbʰə keː bʰẽːʈə gʰɑːʈə ɦoːɪt̪ə ɾəɦeː..puɾən̪əkɑː ʃɪkʂəkə s̪əbʰə əpən̪ə peːmẽːʈə leː keː əpən̪ə əpən̪ə gʰəɾə keː ɾɑːs̪t̪ɑː pəkəɽə leːt̪ʰɪ.pəɾə̃t͡ʃə d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə n̪əjəkɑː ʃɪkʂəkə s̪əbʰə keː ɾoːkə keː n̪ɑːʃt̪ɑː,t͡ʃɑːjə ɑː pɑːn̪ə kʰuɑː keː bɑːd͡ʒət̪ʰɪ -ɑːbɪ ə̃ɦɑː s̪əbʰə əpən̪ə gʰəɾə d͡ʒɑːu.n̪əjəkɑː ʃɪkʂəkə s̪əbʰə keː koːn̪oː t̪əɾəɦəkə d̪iːkkət̪ə n̪ə ɦoːjə s̪eː ɦun̪əkəɾə t͡ʃɪ̃t̪ɑː ɾəɦəɪjə. koːn̪oː gɑ̃ːʋə keː gɑːɾd͡ʒɪjən̪ə ɑːɪlə.ɦun̪əkɑː s̪əbʰə keː n̪əjəkɑː ʃɪkʂəkə s̪əbʰə keː pəɾɪt͡ʃəjə kəɾɑːbət̪ʰɪ ɑː gəɾʋə s̪ə̃ kəɦəɪt̪ə kɪ ɪ s̪əbʰə biːpiːeːs̪əs̪iː pɾət̪ɪjoːgɪt̪ɑː pəɾiːkʂɑː pɑːs̪ə kə keː ʃɪkʂəkə bən̪ələn̪ə ɦəeː. ʋɪd̪jɑːləjə ɑː gɑ̃ːʋə keː leːlə pɾət̪ɪʂʈʰɑː keː bɑːt̪ə ɦəeː. ʋɪd̪jɑːləjə keː s̪ɑːpʰə s̪əpʰɑːiː, pəɽʰɑːiː ɑː kɑːɾjɑːləjə kɑːɾjə s̪əbʰə pəɾə ɦun̪əkəɾə n̪əd͡ʒəɾə ɾəɦə_ɪn̪ə.bət͡ʃt͡ʃɑː s̪əbʰə keː kʰubə pəɽʰɑːbəɪt̪ə ɑː kʰeːlɑːbəɪt̪ə.ɦə̃,uɾd̪uː ʋɪd̪jɑːləjə keː ɾəɦɪt̪oː pəɽʰɑːiː keː mɑːd̪ʰjəmə ɦĩd̪iː bʰeː geːlə ɾəɦeː.ɪ ɦɑːlət̪ə uɾd̪uː ʋɑː uɾd̪uː keː d͡ʒɑːn̪əkɑːɾə ʃɪkʂəkə keː əbʰɑːʋə keː kɑːɾən̪ə ɦoː geːlə ɾəɦeː. mus̪ələmɑːn̪ə keː bət͡ʃt͡ʃɑː s̪əbʰə uɾd̪uː gɑ̃ːʋə keː pɾɑːɪʋeːʈə məd̪əɾəs̪ɑː meː pəɖʰeː. məd̪əɾəs̪ɑː s̪əɾəkɑːɾiː ʋɪd̪jɑːləjə keː ʃəɪkʂən̪ɪkə əʋəd̪ʰɪ keː pəɦɪleː ʋɑː bɑːd̪ə mẽː s̪ə̃t͡ʃɑːlɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ɾəɦeː.

d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə n̪əjəkɑː ʃɪkʂəkə s̪əbʰə keː ʋeːt̪ən̪ə ʋɪpət̪ɾə keː t̪əɪjɑːɾə kəɾən̪ɑːɪ keː s̪ɑːt̪ʰə leːkʰɑː bəɦiː keː s̪ə̃d̪ʰɑːɾən̪ə s̪ə̃geː kɑːɾjɑːləjə kɑːɾjə keː kəɾeː keː s̪ɪkʰɑːʋət̪ʰɪ.ɑː boːlət̪ən̪ə kɪ ɑːgeː ə̃ɦɑː s̪əbʰə keː kɑːd͡ʒə d̪eːt̪ə. ə̃ɦɑː s̪əbʰə ut͡ʃt͡ʃə

joːgjət̪ɑːd̪ʰɑːɾiː t͡ʃʰiː. ut͡ʃt͡ʃə pəd̪ə t̪əkə d͡ʒɑːjəbə.d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə s̪ɑːd̪ɑː d͡ʒiːʋən̪ə ɑː ut͡ʃt͡ʃə ʋɪt͡ʃɑːɾə mẽː ʋɪʃʋɑːs̪ə ɾɑːkʰət̪ʰɪ.

kəmɑːliː d͡ʒiː ʈoːkələn̪ə -d̪əjɑːn̪ə̃d̪ə bɑːbuː.kə̃ɦɑː kʰoː geːliː.ɦəmə kəɦəlɪjən̪ə d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə meː kʰoː geːliː.keːt̪eː n̪ɪkə ɑːd̪əmiː ɾəɦət̪ən̪ə d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə.kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələɪn̪ə -ɦə̃.ɦun̪əkɑː s̪ən̪ə ɑːd̪əmiː ɑːbɪ mɪləɪt̪ə kə̃ɦɑː ɦəeː.ɦəməɾoː ʋoː jɑːd̪ə əbəɪ ɦət̪ɪ.

ɦəmə put͡ʃʰəliː -ɑːɪ kɑːlɪ ə̃ɦɑː kə̃ɦɑː poːs̪ʈeːɖə t͡ʃʰiː.kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələɪn̪ə - məd̪ʰjə ʋɪd̪jɑːləjə,ɦus̪əɪn̪ɑː meː ɦeːɖəmɑːs̪ʈəɾə t͡ʃʰiː.

ɦəmə put͡ʃʰəliː -ɪs̪əɾɑːpʰɪlə d͡ʒiː kə̃ɦɑː ɦət̪ən̪ə.

kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələɪn̪ə -ʋoː məd̪ʰjə ʋɪd̪jɑːləjə pəɾɪɦɑːɾə meː ɦət̪ən̪ə.

ɦəmə put͡ʃʰəliː -pɾəd̪ʰɑːn̪ɑːd̪ʰjɑːpəkə t͡ʃəud̪ʰəɾiː d͡ʒiː kə̃ɦɑː ɦət̪ɪ.

kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələɪn̪ə -ɦəməɾɑː n̪ə pət̪ɑː ɦəɪjə.

ɦəmə put͡ʃʰəliː -ɾɑːjə d͡ʒiː kə̃ɦɑː ɦət̪ən̪ə.

kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələɪn̪ə -ʋoː t̪ə s̪ʋəɾgə s̪ɪd̪ʰɑːɾə geːlən̪ə.

ɦəmə kəɦəliː -ɾɑːjoː d͡ʒiː n̪ɪkə loːgə ɾəɦət̪ʰɪ.

kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələɪn̪ə -ɦə̃.

ɦəmə put͡ʃʰəliː -n̪əɪn̪ɑː d͡ʒiː kə̃ɦɑː ɦət̪ɪn̪ə.

kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələɪn̪ə -ɾɪʈɑːjəɾɖə ɦoːkeː gʰəɾə pəɾə ɦət̪ən̪ə.

ɦəmə put͡ʃʰəliː -d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə keː beːʈiː -beːʈɑː keː kɪ ɦɑːlə t͡ʃɑːlə ɦəeː.

kəmɑːliː d͡ʒiː bəd͡ʒələɪn̪ə -beːʈiː keː t̪ə bɪɑːɦə ɦoː geːlə_ɪ.ɑː beːʈɑː ut͡ʃt͡ʃə ʃɪks̪ɑː prɑːpt̪ə kə ɾəɦələ ɦəeː.

n̪ɑːs̪t̪ɑː pɑːn̪iː kə keː kəmɑːliː d͡ʒiː t͡ʃələ geːlən̪ə.ɑːɪ ɦəmə prəd̪ʰɑːn̪ɑːd̪ʰjɑːpəkə s̪eː ɾɪʈɑːjəɾɖə ɦoːkeː d͡ʒiːʋən̪ə bɪt̪ɑː ɾəɦələ t͡ʃʰiː.pəɾə̃t͡ʃə d͡ʒəməʃəɪd̪ə s̪ɑːɦəbə keː jɑːd̪ə n̪ə geːlə. ʋoː d̪ʰɑːɾmɪkə ɾəɦət̪ən̪ə pəɾə kəʈʈəɾə n̪ə_ɪ ɾəɦət̪ʰɪ. ɾəməd͡ʒɑːn̪ə meː ɾoːd͡ʒə d̪ɪn̪ə gɑ̃ːʋə meː keː məs̪d͡ʒɪd̪ə mẽː ʈɪpʰɪn̪ə mẽː ɪs̪əɾɑːpʰɪlə d͡ʒiː ɑː kəmɑːliː d͡ʒiː keː s̪ə̃geː d͡ʒɑːɪt̪ə ɾəɦələn̪ə. ɦun̪əkəɾə məd̪ʰuɾə ʋjəʋəɦɑːɾə , s̪ɑːd̪ɑː d͡ʒiːʋən̪ə ɑː ut͡ʃt͡ʃə ʋɪt͡ʃɑːɾə mən̪ə meː jɑːd̪ə ɾəɦə geːlə.

-aːt͡ʃaːrjə ɾaːmaːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ, s̪ɑːmɑːd͡ʒɪkə t͡ʃĩt̪əkə s̪iːt̪ɑːməɽʰiː.,*s̪eːvaːn̪ɪvrɨt̪t̪ə prəd̪ʰaːn̪aːd̪ʰjaːpəkə, maːt̪aː-t͡ʃən̪d̪rə d̪eːviː, pɪt̪aː-s̪və0raːd͡ʒeːʃvərə mə̃ɖələ, pət̪n̪iː-prəmɪlaː d̪eːviː, d͡ʒən̪mə t̪ɪt̪ʰɪ-01 d͡ʒən̪əvəriː 1960 joːgjət̪aː- eːmə-eː s̪əs̪iː (rəs̪aːjən̪ə ʃaːs̪trə), eːmə eː (ɦɪn̪d̪iː). ruːt͡ʃɪ- s̪aːɦɪtjɪkə, məɪt̪ʰɪliː-ɦɪn̪d̪iː kəvɪt̪aː -kəɦaːn̪iː leːkʰən̪ə aː aːleːkʰə. prəkaːʃɪt̪ə poːt̪ʰiː - məɪt̪ʰɪliː kəvɪt̪aː s̪ə̃grəɦə bʰaːs̪aː keː n̪ə bə̃ːʈɪjoː. 2022 prəkaːʃɪt̪ə rət͡ʃən̪aː - s̪əd͡ʒʰɪjaː kəvɪt̪aː s̪ə̃grəɦə poːt̪ʰiː - d͡ʒən̪əkə n̪ə̃d̪ɪn̪iː d͡ʒaːn̪əkiː aː ʃəurjə gaːn̪ə. 2022 pət̪rɪkaː -mɪt̪ʰɪlaː s̪əmaːd͡ʒə, gʰərə -baːɦərə aː əpuːrvaː (məɪs̪aːmə). əkʰəbaːrə - d̪əɪn̪ɪkə məɪt̪ʰɪlə pun̪ərd͡ʒaːgərəɳə prəkaːʃə. s̪aːmaːd͡ʒɪkə-s̪aːmaːd͡ʒɪkə t͡ʃĩt̪ən̪ə, d̪aːjɪt̪və- puːrvə d͡ʒɪlaː prət̪ɪn̪ɪd̪ʰɪ, praːt̪ʰəmɪkə ʃɪks̪əkə s̪ə̃gʰə, ɖumərəː, s̪iːt̪aːməɽʰiː. s̪t̪ʰaːjiː pət̪t̪aː- graːmə-pɪpəraː vɪʃən̪əpurə t̪ʰaːn̪aː-pərɪɦaːrə d͡ʒɪlaː-s̪iːt̪aːməɖʰiː. vərt̪əmaːn̪ə pət̪aː-pɪpəraː s̪əd̪ən̪ə,murəlɪjaːt͡ʃəkə vaːrɖə-04 s̪iːt̪aːməɽʰiː poːs̪t̪ə-t͡ʃəkəməɦɪlaː d͡ʒɪlaː-s̪iːt̪aːməɖʰiː raːd͡ʒjə-bɪɦaːrə pɪn̪ə-843302*

əpəṉə mə̃ʈ̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

2.5.ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːṉə̃ḏə mə̃ɖələ- məɪʈ̪ʰɪliː s̪ɑːɦɪʈ̪jə meː pəɾɪʋəɾʈ̪əṉə s̪eː ɑːs̪ə d͡ʒɑːgələ

ɑːt͡ʃɑːɾjə ɾɑːmɑːṉə̃ḏə mə̃ɖələ

məɪʈ̪ʰɪliː s̪ɑːɦɪʈ̪jə meː pəɾɪʋəɾʈ̪əṉə s̪eː ɑːs̪ə d͡ʒɑːgələ

bɑːt̪ə ʃuɾuː kəɾəbə d͡ʒjoːt̪ɪʃʋəɾə s̪eː əd͡ʒɪt̪ə ɑːd͡ʒɑːd̪ə t̪əkə. d͡ʒjoːt̪ɪʃʋəɾə ɑː məɦɑːkəʋɪ ʋɪd̪jɑːpət̪ɪ məɪt̪ʰɪliː meː s̪ɑːɦɪt̪jə n̪ə ɾət͡ʃələn̪ə.ʋoː s̪ə̃s̪kɾɨt̪ə ɑː əʋəɦəʈʈə meː s̪ɑːɦɪt̪jə ɾət͡ʃələn̪ə. məɦɑːkəʋɪ t̪ə əʋəɦəʈʈə keː d̪eːs̪ɪlə bəjən̪ɑː kəɦələn̪ə.ʋoːɪ s̪əməjə meː məɪt̪ʰɪliː bʰɑːs̪ɑː n̪ɑːmoː n̪ə ɾəɦəjə.bɑːd̪ə meː eːkəɾə n̪ɑːmə məɪt̪ʰɪliː bʰɑːs̪ɑː n̪ɑːmə pəɾələ. ə_ɪmeː bʰɑːs̪ɑːʋɪd̪ə əʊɾɑːɦəmə gɾɪjəɾs̪ən̪ə keː bʰɑːs̪ɑː s̪əɾʋeː ɾɪpoːɾʈə keː əɦəmə joːgəd̪ɑːn̪ə ɦəjə. pəɾən̪t̪u ʋoː məɪt̪ʰɪliː keː ʋɪbʰɪn̪n̪ə boːliː d̪əkʂɪn̪iː məɪt̪ʰɪliː, pət͡ʃt͡ʃʰəmiː məɪt̪ʰɪliː ɑː ʈʰeːʈʰiː ɑːd̪ɪ keː t͡ʃəɾt͡ʃɑː kəɪlən̪ə.bɑːd̪ə mẽː ɾɑːɦulə s̪ɑ̃ːkɾɨt̪jɑːjən̪ə d̪əkʂɪn̪iː məɪt̪ʰɪliː keː ə̃gɪkɑː ɑː pət͡ʃt͡ʃʰəmiː məɪt̪ʰɪliː keː bəd͡ʒd͡ʒɪkɑː n̪ɑːmə d̪eːlən̪ə ɑː məɪt̪ʰɪliː s̪eː ələgə mɑːn̪ələn̪ə.2003 meː məɪt̪ʰɪliː bʰɑːs̪ɑː s̪ə̃ʋɪd̪ʰɑːn̪ə keː əʂʈəmə s̪uːt͡ʃiː meː d͡ʒuɽələ. ɦɑ̃ːlɑ̃ːkɪ ɑːɪ t̪əkə ə̃gɪkɑː-bəd͡ʒd͡ʒɪkɑː keː bʰɑːs̪ɑː keː d̪əɾd͡ʒɑː n̪ə mɪlələ ɦəjə. ɦɑːlɑ̃ːkɪ bʰɑːs̪ɑː keː leːlə kʰəɖəjə̃t̪ɾə d͡ʒɑːɾiː ɦəjə ɑː məɪt̪ʰɪlɪjoː mẽː kʰəɖəjə̃t̪ɾə d͡ʒɑːɾiː ɦəɪbeː kəɾeː.məɦɑːkəʋɪ s̪ə̃s̪kɾɨt̪ə ɑː d̪eːs̪iː bəjən̪ɑː meː s̪ɑːɦɪt̪jə ɾət͡ʃələn̪ə t̪ə d̪uːn̪uː keː pɾəkɾɨt̪ɪ bʰɪn̪n̪ə ɾəkʰələn̪ə. pəɾə̃t̪u bɑːd̪ə meː s̪ə̃pɑːd̪ən̪ə meː d̪eːs̪ɪlə bəjən̪ɑː keː s̪ə̃s̪kɾɨt̪ən̪ɪs̪ʈʰə bən̪ɑː d̪eːlə geːlə.kɑːjət̪ʰə ɑː bɑːbʰən̪ə mɪlə keː mɪt̪ʰɪlɑː pəɾə ləgəbʰəgə ɑːʈʰə s̪əu ʋəɾʂə ʃɑːs̪ən̪ə kəɪlən̪ə.bɑːd̪ə keː ʃɑːs̪əkə məɪt̪ʰɪliː ɑː məɪt̪ʰɪlə pəɾə əd̪ʰɪpət̪jə d͡ʒəməɪlən̪ə.mɑːn̪eː kɪ bɑːbʰən̪ə ɑː kɑːjət̪ʰə keː s̪ə̃s̪kɾɨt̪ən̪ɪs̪ʈʰə boːliː keː məɪt̪ʰɪliː ɑː bɑːbʰən̪ə ɑː kɑːjət̪ʰə keː məɪt̪ʰɪlə bən̪əɪlən̪ə. bɑːd͡ʒɑːpt̪ɑː məɪt̪ʰɪlə məɦɑːs̪əbʰɑː eːkəɾə gʰoːs̪ən̪ɑː kəɪləkə.d̪oːs̪əɾə d͡ʒɑːt̪ɪ keː məɪt̪ʰɪlə məɦɑːs̪əbʰɑː meː pɾəʋeːʃə n̪ɪs̪eːd̪ʰə kə d̪eːləkə.eːkəɾə ʋɪɾoːd̪ʰə jɑːd̪əʋə məɦɑːs̪əbʰɑː kəɪlən̪ə pəɾə̃t̪u əɾən̪jə ɾoːd̪ən̪ə ɾəɦə keː ɾəɦə geːlə. s̪əbəs̪eː məɦət̪ʋəpuːɾn̪ə ɪ bɑːt̪ə bʰeːlə d͡ʒeː ɦəməɾə boːliː bʰɑːs̪ɑː ɑː t̪oːɦəɾə bʰɑːs̪ɑː boːliː bən̪ɑː d̪eːlə geːlə.bɑːd̪ə meː s̪ɑːɦɪt̪jə əkɑːd̪əmiː məɪt̪ʰɪliː bʰɑːs̪ɑː ʋɪbʰɑːgə ə_ɪ s̪ɪd̪d̪ʰɑ̃ːt̪ə keː pɾəʃɾəjə d̪eːlən̪ə. s̪ɑːɦɪt̪jə əkɑːd̪əmiː keː n̪ɪɾmɑːn̪ə s̪eː 2022t̪əkə s̪ə̃joːd͡ʒəkə pəd̪ə pəɾə gəɪɾə bɑːbʰən̪ə s̪ə̃joːd͡ʒəkə n̪ə bən̪ə pɑːjələ ɑː 2020 t̪əkə gəɪɾə

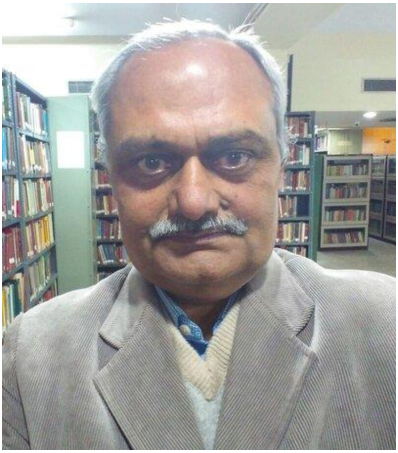
s̪əʋərn̪ə keː əkaːd̪əmiː keː muːlə purəs̪kaːrə n̪ə bʰẽːʈələ.2021keː muːlə əkaːd̪əmiː purəs̪kaːrə pə̃gu upən̪jaːs̪ə pərə d͡ʒəgəd̪iːʃə prəs̪aːd̪ə mə̃ɖələ gəɪrə s̪əʋərn̪ə keː kaːpʰiː ʋɪroːd̪ʰə keː baːd̪ə mɪlələ. aː 2022 keː muːlə əkaːd̪əmiː purus̪kaːrə n̪ɪrʋɪʋaːd̪ə rupə s̪eː baːbʰən̪ə əd͡ʒɪt̪ə aːd͡ʒaːd̪ə keː mɪlələ. t̪ə 2022 meː əkaːd̪əmiː keː məɪt̪ʰɪliː bʰaːs̪aː keː s̪ə̃joːd͡ʒəkə pəd̪ə pərə bʰaːriː mət̪ə s̪eː pəɦɪləʋaːrə gəɪrə baːbʰən̪ə bʰaːs̪aːʋɪd̪ə proː ud̪əjə n̪aːraːjən̪ə s̪ĩɦə n̪ət͡ʃɪkeːt̪aː s̪eː n̪ɪrʋaːt͡ʃɪt̪ə bʰeːlən̪ə.əbə ɦɪn̪əkaː s̪eː mɪt̪ʰɪlaː aː məɪt̪ʰɪliː bʰaːs̪iː keː bəɖə aːs̪ə ɦəjə. pərə̃t̪u ɪ kə̃ːʈəkə t̪aːd͡ʒə ɦəjə. keːn̪aː məɪt̪ʰɪliː keː bʰaːs̪aː aː boːliː meː s̪aːmə̃d͡ʒəs̪jə bəɪʈʰəɪjət̪ən̪ə.kaːrən̪ə d̪uːn̪uː meː s̪aːɦɪt̪jə rət͡ʃələ d͡ʒaː rəɦələ ɦəjə. d͡ʒaːn̪əkaːriː keː mut̪aːbɪkə ə̃greːd͡ʒiː keː pə̃ːt͡ʃə ʃəɪliː mẽː ə̃greːd͡ʒiː s̪aːɦɪt̪jə rət͡ʃələ d͡ʒaː rəɦələ ɦəjə. məɪt̪ʰɪliː meːjoː boːliː n̪ə kəɦəkeː ʃəɪliː kəɦələ ʋaː maːn̪ələ d͡ʒaːjə. əkaːd̪əmiː keː s̪əbʰə koːs̪ə̃ːgə s̪əmaːʋeːʃiː bən̪aːbeː keː aːʋəʃjəkət̪aː ɦəjə.n̪ət͡ʃɪkeːt̪aː d͡ʒiː bʰaːs̪aːʋɪd̪ə ɦət̪ən̪ə pərə̃t̪u maːn̪əkə,raːrə aː ʈʰeːʈʰiː keː mɪʈaːbeː meː məɪt̪ʰɪliː bʰaːs̪aːʋɪd̪ə kəukəs̪ə s̪eː n̪ɪpəʈən̪aːɪ kə̃ːʈaː bʰərələ raːɦə ɦəjə. ə_ɪ keː leːlə məɪt̪ʰɪlə-məɪt̪ʰɪliː bʰaːs̪iː keː puːrəd͡ʒoːrə s̪əɦəjoːgə keː aːʋəʃjəkət̪aː ɦəjə. ɦaːlə̃ːkɪ s̪ə̃joːd͡ʒəkə pəd̪ə pərə ə_ɪ pərɪʋərt̪ən̪ə s̪eː məɪt̪ʰɪliː s̪aːɦɪt̪jə s̪aːd̪ʰəkə aː mɪt̪ʰɪlaː -məɪt̪ʰɪliː əbʰɪjaːn̪iː keː aːs̪ə d͡ʒaːgələ ɦəjə.n̪əʋə s̪ə̃joːd͡ʒəkə keː bəd̪ʰaːiː s̪ə̃geː ʃubʰəkaːmən̪aː.

-aːt͡ʃaːrjə raːmaːn̪ə̃d̪ə mə̃ɖələ s̪aːmaːd͡ʒɪkə t͡ʃĩt̪əkə s̪iːt̪aːməɽʰiː,*s̪eːʋaːn̪ɪʋrɨt̪t̪ə prəd̪ʰaːn̪aːd̪ʰjaːpəkə, maːt̪aː-t͡ʃən̪d̪rə d̪eːʋiː, pɪt̪aː-s̪ʋə0raːd͡ʒeːʃʋərə mə̃ɖələ, pət̪n̪iː-prəmɪlaː d̪eːʋiː, d͡ʒən̪mə t̪ɪt̪ʰɪ-01 d͡ʒən̪əʋəriː 1960 joːgjət̪aː- eːmə-eːs̪əs̪iː (rəs̪aːjən̪ə ʃaːs̪t̪rə), eːmə eː (ɦɪn̪d̪iː). ruːt͡ʃɪ- s̪aːɦɪt̪jɪkə, məɪt̪ʰɪliː-ɦɪn̪d̪iː kəʋɪt̪aː -kəɦaːn̪iː leːkʰən̪ə aː aːleːkʰə. prəkaːʃɪt̪ə poːt̪ʰiː -məɪt̪ʰɪliː kəʋɪt̪aː s̪ə̃grəɦə bʰaːs̪aː keː n̪ə bə̃ːʈɪjoː. 2022 prəkaːʃɪt̪ə rət͡ʃən̪aː - s̪əd͡ʒʰɪjaː kəʋɪt̪aː s̪ə̃grəɦə poːt̪ʰiː - d͡ʒən̪əkə n̪əd̪ɪn̪iː d͡ʒaːn̪əkiː aː ʃəurjə gaːn̪ə. 2022 pət̪rɪkaː -mɪt̪ʰɪlaː*

s̪əmaːd͡ʒə, gʰərə -baːɦərə aː əpuːrvaː (məɪs̪aːmə). əkʰəbaːrə - d̪əɪn̪ɪkə məɪt̪ʰɪlə pun̪ərd͡ʒaːgərəɳə prəkaːʃə. s̪aːmaːd͡ʒɪkə-s̪aːmaːd͡ʒɪkə t͡ʃĩt̪ən̪ə, d̪aːjɪt̪və- puːrvə d͡ʒɪlaː prət̪ɪn̪ɪd̪ʰɪ, praːt̪ʰəmɪkə ʃɪkʂəkə s̪ə̃gʰə, ɖuməraː, s̪iːt̪aːməɽʰiː. s̪t̪ʰaːjiː pət̪t̪aː- graːmə-pɪpəraː vɪʃən̪əpurə t̪ʰaːn̪aː-pərɪɦaːrə d͡ʒɪlaː-s̪iːt̪aːməɖʰiː. vərt̪əmaːn̪ə pət̪aː-pɪpəraː s̪əd̪ən̪ə,murəlɪjaːt͡ʃəkə vaːrɖə-04 s̪iːt̪aːməɽʰiː poːs̪ʈə-t͡ʃəkəməɦɪlaː d͡ʒɪlaː-s̪iːt̪aːməɖʰiː raːd͡ʒjə-bɪɦaːrə pɪn̪ə-843302

əpən̪ə mə̃t̪əʊjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

2.6.rəbiːn̪d̪rə n̪ɑːrɑːjəɳə mɪʃrə- s̪ərɪs̪əʊə bɑːliː kɑːkiː

<u>rəbiːn̪d̪rə n̪ɑːrɑːjəɳə mɪʃrə</u>

s̪ərɪs̪əʋəbɑːliː kɑːkiː

ɦəmə d͡ʒəɦɪɑːs̪ə̃ moːn̪ə pɑːɽəɪt̪ə t͡ʃʰiː,s̪ərɪs̪əʋəbɑːliː kɑːkiːkẽː oːɦɪn̪ɑː d̪eːkʰəlɪən̪ɪ . ud͡ʒd͡ʒərə t͡ʃəkə-t͡ʃəkə n̪uɑː pəɦɪrən̪eː mɑːt̪ʰə d͡ʒʰəpən̪eː,bəɦut̪ə n̪əɦuː-n̪əɦuː bəd͡ʒəɪt̪ə əpən̪ə bɑːt̪ə kəɦɪt̪ət̪ʰɪ . ən̪ɦəroːkʰeːmeː əpən̪ə d̪ɪjɑːd̪ɪn̪iː bərəmɑːbɑːliː kɑːkiːkə s̪ə̃geː n̪əʋəkɑː poːkʰərɪpərə s̪n̪ɑːn̪ə-puːd͡ʒɑː kərəbɑːkə ɦeːt̪u d͡ʒə_ɪt̪ət̪ʰɪ . rəs̪t̪ɑːmeː eːkɑːd̪ʰəgoːɽeː ɑːoːrə s̪ə̃gə bʰəeː d͡ʒə_ɪt̪ət̪ʰɪn̪ə . s̪əbʰəgoːɽeː gʰɑːɽəpərə s̪n̪ɑːn̪ə kərəɪt̪ə gʰərə-bɑːɦərəkə gəppə-s̪əppə kərɪt̪ət̪ʰɪ , məɦɑːd̪eːʋəkẽː d͡ʒələ ɖʰɑːrɪt̪ət̪ʰɪ ɑː ʋɑːpəs̪ə gʰərə d͡ʒəkʰən̪ə ɑːbɪ rəɦələ ɦoːɪt̪ət̪ʰɪ t̪əkʰən̪ə gɑːməkə loːkəs̪əbʰə oːt͡ʃʰɑːoːn̪ə t͡ʃʰoːɽəbɑːkə upəkrəməmeː rəɦəɪt̪ə . d͡ʒɑːɽəkə mɑːs̪ə rəɦəɪt̪ə t̪ə̃ əd̪ʰɪkɑ̃ːʃə loːkə gʰuːrəkə s̪eːʋən̪ə kərəɪt̪ə rəɦəɪt̪ə. bʰoːreː-bʰoːrə t͡ʃɑːɦə piːbɑːkə t͡ʃələn̪ɪ oːɦɪ s̪əməjə gɑːməs̪əbʰəmeː n̪əɦɪ rəɦəɪkə . mud̪ɑː keːoː-keːoː t͡ʃɑːɦə piːbəɪt̪ə t͡ʃʰəlɑːɦə,s̪eː s̪əbʰə əɽeːrət͡ʃəukəpərə pəɦũt͡ʃɪ d͡ʒə_ɪt̪ət̪ʰɪ . kɪs̪ɑːn̪əs̪əbʰə d͡ʒən̪ə əɽʰəbəeː t͡ʃəlɪ d͡ʒə_ɪt̪ət̪ʰɪ . d͡ʒə̃ əgəɦən̪əkə mɑːs̪ə ət͡ʃʰɪ t̪ə̃ d̪ərəbəd͡ʒeː-d̪ərəbəd͡ʒeː d̪ɑːun̪ə ɦoːbəeː ləgəɪt̪ə. krəməʃəhə̆ məus̪əmə bəd̪ələɪt̪ə,loːkəkə d̪ɪn̪ət͡ʃərjɑː

t̪əd̪ən̪ukuːlə bəd̪əlɪ d͡ʒaːɪt̪ə . mud̪aː s̪əɾɪs̪əʋəbaːliː kaːkiːkẽː n̪ɪt̪jə oːɦɪn̪aː d̪eːkʰɪən̪ɪ . maːgʰoːmaːs̪əmeː ɦun̪əkaː oːɽʰən̪aː oːɽʰən̪eː n̪əɦɪ d̪eːkʰɪən̪ɪ . s̪n̪aːn̪ə-puːd͡ʒaː kəeː ləut̪əɪt̪ə kaːlə d͡ʒaːɽəkə maːs̪əmeː t̪ʰəɾə-t̪ʰəɾə kəpəɪt̪ə kɪt͡ʃʰu-kɪt͡ʃʰu mə̃t̪ɾə pəɽʰəɪt̪ə oː ʋaːpəs̪ə əpən̪ə gʰəɾə aːbɪ d͡ʒə_ɪt̪ət̪ʰɪ .

ɦəməs̪əbʰə n̪eːn̪aː ɾəɦiː, d͡ʒəbaːn̪ə bʰeːləɦũ . mud̪aː s̪əɾɪs̪əʋəbaːliː kaːkiː oːɦɪn̪aːkə-oːɦɪn̪aː ɾəɦət̪ʰɪ . ɦun̪əkaː kəɦɪoː bʰəɾɪmoːn̪ə ɦə̃s̪əɪt̪ə n̪əɦɪ d̪eːkʰəlɪən̪ɪ . d͡ʒəkʰən̪ə kəkʰən̪oː ɦun̪əkəɾə aːŋən̪ə d͡ʒaːɪ t̪ə̃ oː koːn̪oː -n̪eː -koːn̪oː kaːd͡ʒəmeː baːd͡ʒʰələ ɾəɦət̪ət̪ʰɪ. ɦun̪əkəɾə ɦaːt̪ʰəkə bən̪aːoːlə bʰoːd͡ʒən̪əkə pɾəʃə̃s̪aː d͡ʒət̪eːkə kəɾiː t̪ət̪eːkə kəmə . kəɪkəbeːɾə ɦəməɾaː ɦun̪əkaː oːɦɪʈʰaːməs̪ə̃ n̪oːt̪ə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰələ. aːbə s̪oːt͡ʃəɪt̪ə t͡ʃʰiː t̪ə̃ s̪oːt͡ʃɪt̪eː ɾəɦɪ d͡ʒaːɪt̪ə t͡ʃʰiː . kət̪eːkə mən̪oːjoːgəpuːɾʋəkə oː bʰoːd͡ʒən̪ə bən̪əbəɪt̪ə t͡ʃʰəliːɦə . aːŋən̪əmeː d͡ʒaːɪt̪eː ləgəɪt̪ə d͡ʒeːn̪aː koːn̪oː bəɦut̪ə pəʋɪt̪ɾə s̪t̪ʰaːn̪əpəɾə aːbɪ geːlə t͡ʃʰiː . s̪əũs̪eː aːŋən̪əmeː eːkəʈaː kʰəɽʰə n̪əɦɪ d̪eːkʰaːɪt̪ə . s̪əd̪ɪkʰən̪ə t͡ʃəmət͡ʃəmə kəɾəɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə t͡ʃʰələn̪ɪ ɦun̪əkəɾə aːŋən̪ə .

oːɦɪ aːŋən̪əmeː geːlaːkə baːd̪ə eːkəʈaː əd̪bʰut̪ə ʃɑ̃ːt̪ɪpuːɾn̪ə ʋaːt̪aːʋəɾən̪ə ɾəɦəɪt̪ə t͡ʃʰələ . kuləmɪlaː kəeː t͡ʃaːɾɪgoːʈeː oːɦɪgʰəɾəmeː ɾəɦət̪ʰɪ. bʰaːɪd͡ʒiː)s̪ʋəɾgiːjə ən̪ugɾəɦə n̪aːɾaːjən̪ə d͡ʒʰaː),s̪əɾɪs̪əʋəbaːliː kaːkiː,bəɾəmaːbaːliː kaːkiː, aː kaːməd̪eːʋə bʰaːɪ. jəd̪jəpɪ s̪ə̃bə̃d̪ʰəmeː oː kaːkaː ləgɪt̪ət̪ʰɪ t̪ət̪ʰaːpɪ ɦəməs̪əbʰə n̪eːn̪eːs̪ə̃ ɦun̪əkaː bʰaːɪd͡ʒiː kəɦəɪt̪ə t͡ʃʰəlɪən̪ɪ . oː kaːʃiːs̪ə̃ s̪ə̃skɾɪt̪ə pəɽʰən̪eː t͡ʃʰəlaːɦə . d͡ʒjoːt̪ɪʂə ɾəɦət̪ʰɪ . ɦəməɾə gaːməkə mukʰɪaː s̪eːɦoː n̪ɪɾʋɪɾoːd̪ʰə t͡ʃun̪ələ geːlə ɾəɦət̪ʰɪ . bʰuːd̪aːn̪ə ɑ̃ːd̪oːlən̪əmeː ʋɪn̪oːbaː bʰaːʋeː s̪ə̃geː bəɦut̪ə s̪əkɾɪjə t͡ʃʰəlaːɦə . eːkəbeːɾə t̪ə̃ oː əpən̪əs̪əbʰəʈaː d͡ʒəmiːn̪ə bʰuːd̪aːn̪ə ɑ̃ːd̪oːlən̪əmeː d̪aːn̪ə kəeː d̪eːn̪eː ɾəɦət̪ʰɪ. ɦun̪əkaː loːkən̪ɪkə oːeːɦə d͡ʒəmiːn̪əs̪ə̃ d͡ʒiːʋɪkaː t͡ʃələɪt̪ə t͡ʃʰələn̪ɪ . t̪ẽː ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː bʰəʋaːʋeːʃəmeː oː iː kaːd͡ʒə kəeː d̪eːn̪eː ɾəɦət̪ʰɪ baːd̪əmeː bəɾəmaː baːliː kaːkiːkə pɾəjaːs̪əs̪ə̃ oː d͡ʒəmiːn̪əs̪əbʰə ʋaːpəs̪ə bʰeːlə t͡ʃʰələ .

ɦəmərə prəpɪt̪ɑːməɦə s̪ʊərgiːjə gumɑːn̪iː mɪʃrə bəɦut̪ə s̪ə̃pən̪n̪ə loːkə rəɦət̪ʰɪ . ɦun̪əkɑː t͡ʃʰəoːʈɑː put̪rə ɑː d̪uːʈɑː put̪riː rəɦət̪ʰɪn̪ə . eːkəʈɑːput̪rə bɪɑːɦəkə bɑːd̪ə kəmeː bəeːs̪əmeː mərɪ geːləkʰɪn̪ə . eːkəʈɑːkẽː koːn̪oː s̪ə̃t̪ɑːn̪ə n̪əɦɪ bʰeːlən̪ɪ. t͡ʃɑːrɪʈɑːkẽː s̪ə̃t̪ɑːn̪əs̪əbʰə bʰeːlən̪ɪ . eːkəʈɑː kən̪jɑːkə bɪɑːɦə ʊəbʰən̪əgɑːmɑː)d͡ʒən̪əkəpurə ləgə ,n̪eːpɑːləmeː} rəɦən̪ɪ . d̪oːs̪ərə kən̪jɑːkẽː bɪɑːɦəkə bɑːd̪ə gɑːmeː bəs̪ɑːoːlə geːlən̪ɪ . oːɦɪ s̪əməjəmeː beːʈiːkẽː bəs̪eːn̪ɑːɪ,gɑːməmeː bʰəgɪn̪əmɑːn̪əkẽː rɑːkʰəbə, gəurəʊəkə bɑːt̪ə buːd͡ʒʰələ d͡ʒɑːɪt̪ə t͡ʃʰələ . ɦun̪əkɑː d͡ʒəmiːn̪ə,kələmə,poːkʰərɪ s̪əbʰət͡ʃiːd͡ʒəmeː ɦɪs̪s̪ɑː d̪eːlə geːlə rəɦən̪ɪ . ɦun̪əkɑː t̪iːn̪əʈɑː put̪rə bʰeːlən̪ɪ. oːɦɪmeːs̪ə̃ eːkəʈɑː rəɦət̪ʰɪ bʰɑːɪd͡ʒiː. d̪oːs̪ərə rəɦət̪ʰɪ-s̪ʊərgiːjə d͡ʒəgəd̪iːʃə d͡ʒʰɑː . oː ʊɑːʈəs̪ən̪ə ɪs̪əkuːlə məd̪ʰubən̪iːmeː pəɽʰəɪt̪ə rəɦət̪ʰɪ . geːn̪əkʰeːliːmeː n̪ɑːmə keːn̪eː rəɦət̪ʰɪ . mud̪ɑː kəmeː bəeːs̪əmeː ʈiːbiː bɪmɑːriːs̪ə̃ ɦun̪əkərə mrɨt̪ju bʰəeː geːlən̪ɪ. ɦun̪əkeː pət̪n̪iːkẽː ɦəməs̪əbʰə bərəmɑː bɑːliː kɑːkiː kəɦɪən̪ɪ .)bərəmɑː beːt̪ɪɑː ləgə koːn̪oː gɑːmə t͡ʃʰəɪkə .) ɦəməs̪əbʰə n̪eːn̪ɑːmeː ɦun̪əkərə eːkəʈɑː gruːpəpʰoːʈoː d̪eːkʰən̪eː rəɦiː d͡ʒeː ɦun̪əkərə pərɪʊɑːrə ləgəmeː ɦun̪əkərə eːkəʈɑː n̪ɪs̪ɑːn̪ə t͡ʃʰələ . geːn̪əkʰeːliːmeː oː bəɦut̪ə rɑːs̪ə t̪əgəmɑːs̪əbʰə d͡ʒɪt̪ən̪eː rəɦət̪ʰɪ. s̪eːɦoː ɦəməs̪əbʰə n̪eːn̪ɑːmeː d̪eːkʰən̪eː rəɦiː. bərəmɑːbɑːliː kɑːkiː bəɦut̪ə d͡ʒoːgɑː kəeː iː d̪un̪uː bəs̪t̪u rəkʰən̪eː rəɦət̪ʰɪ . ɦun̪əkɑː eːkəʈɑː put̪rə t͡ʃʰət̪ʰɪ kɑːməd̪eːʊə bʰɑːɪ . bɑːbɑːkə bəɦɪn̪əkə n̪ɑːmə rəɦən̪ɪ d̪urgɑː d̪ɑːɪ . d̪urgɑː d̪ɑːɪkə t̪eːs̪ərə put̪rəkə bɪɑːɦə s̪ərɪs̪əʊəbɑːliː kɑːkiːs̪ə̃ rəɦən̪ɪ. ɦəmə kəɦɪoː ɦun̪əkɑː n̪əɦɪ d̪eːkʰəlɪən̪ɪ . loːkəs̪əbʰə kəɦəɪt̪ə d͡ʒeː oː bɪɑːɦəkə kɪt͡ʃʰueː d̪ɪn̪əkə bɑːd̪ə ʈiːbiː bɪmɑːriːs̪ə̃ mərɪ geːlət̪ʰɪ . t̪əkərəbɑːd̪ə s̪ərɪs̪əʊəbɑːliː kɑːkiː ʊɪd̪ʰəʊɑː bʰəeː geːliːɦə . ɦun̪əkərə s̪əũs̪eː d͡ʒiːʊən̪ə oːɦɪn̪ɑː ud͡ʒərɑː s̪ɑːriː pəɦɪrən̪eː biːt̪ɪ geːlən̪ɪ.

ɦəmə d͡ʒəkʰən̪ə kəkʰən̪oː oːɦɪ ɑːŋən̪ə d͡ʒɑːɪ,s̪ərɪs̪əʊəbɑːliː kɑːkiːkẽː kɑːd͡ʒeː kərəɪt̪ə d̪eːkʰɪən̪ɪ . gʰərəkə kɑːd͡ʒəs̪ə̃ d͡ʒəkʰən̪ə pʰurəs̪ət̪ɪ ɦoːn̪ɪ t̪ə̃ t͡ʃərəkʰɑː

kɑːʈət̪ʰɪ . oːɦɪ s̪əməjəmeː t͡ʃərəkʰɑː t͡ʃəleːbɑːkə eːkəʈɑː ɦəʋɑː bəɦələ ɾəɦəɪkə . ɦəmərəs̪əbʰəkə gɑːmeːmeː kʰɑːd̪iː bʰə̃ɖɑːɾə ɾəɦəɪkə . oːɦɪ mɑːd̪ʰjəməs̪ə̃ kət̪eːkoː gəɾiːbə məɦɪlɑːs̪əbʰəkə gud͡ʒəɾə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰələɪkə . məɦɪlɑː kət̪t̪ɪn̪əs̪əbʰə məɦiːn̪ə s̪ə̃ məɦiːn̪ə t̪ɑːgə kɑːʈət̪ʰɪ . d͡ʒət̪eːkə məɦiːn̪ə t̪ɑːgə t̪əkəɾə t̪ət̪eːkə beːs̪iː d̪ɑːmə bʰeːʈɪt̪əɪkə . t̪ɑːgə kət̪eːkə məɦiːn̪ə bʰeːlə t̪əkəɾə n̪ɪɾɳəjə kʰɑːd̪iː bʰə̃ɖɑːɾəkə kɑːɾjəkəɾt̪ɑː kəɾəɪt̪ə t͡ʃʰəlɑːɦə . t͡ʃərəkʰɑːs̪əbʰə s̪eːɦoː kəɪkə prəkɑːɾəkə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰələɪkə . s̪əbʰəs̪ə̃ pəɪgʰə t͡ʃərəkʰɑːkẽː ə̃bəɾə t͡ʃərəkʰɑː kəɦələ d͡ʒɑːɪkə . oːɦɪ t͡ʃərəkʰɑːmeː eːkəɦɪ s̪ə̃geː kəɪkəʈɑː s̪uːt̪ə n̪ɪkələɪt̪ə t͡ʃʰələ . oːkəɾɑː t͡ʃələbəeːmeː beːs̪iː pəɾɪʃɾəmə d͡ʒəɾuːɾə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰələ mud̪ɑː s̪uːt̪əkə ut̪pɑːd̪ən̪ə s̪eːɦoː kəɪkə gun̪ɑː beːs̪iː ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰələ . kət̪t̪ɪn̪əs̪əbʰə əpən̪ə-əpən̪ə s̪uːt̪ə kʰɑːd̪iː bʰə̃ɖɑːɾəmeː d͡ʒəmɑː kəeː d̪eːt̪ʰɪ ɑː t̪əkəɾɑː bəd̪əlɑːmeː beːs̪iːkɑːlə kʰɑːd̪iː kəpəʈɑː d̪eːlə d͡ʒɑːɪt̪ə t͡ʃʰələ . ʈɑːkɑː kəmeː kɑːlə d̪əɪt̪ə t͡ʃʰələ . eːɦɪ t̪əɾəɦəs̪ə̃ kəʈʰoːɾə pəɾɪʃɾəmə kəeː oː s̪əbʰə əpən̪ə d̪eːɦə d͡ʒʰəpəɪt̪ə t͡ʃʰəliːɦə ɑː peːʈoː bʰəɾəɪt̪ə t͡ʃʰəliːɦə . s̪əɾɪs̪əʋəbɑːliː kɑːkiː ɑː bəɾəmɑː bɑːliː kɑːkiː d̪un̪uːgoːʈeː ə̃bəɾəkə t͡ʃərəkʰɑː t͡ʃələbəɪt̪ə t͡ʃʰəlɪ .

s̪əɾɪs̪əʋəbɑːliː kɑːkiːkə s̪ʋəɾəmeː əd̪bʰut̪ə məd̪ʰuɾət̪ɑː ɾəɦən̪ɪ . bʰəgəʋət̪iːkə giːt̪ə,bɪɑːɦəkə s̪əməjəkə giːt̪ə ,ʋəɾəkə pəɾɪt͡ʃʰən̪ə ɑː beːʈiːkə d͡ʒeːbɑː kɑːlə s̪əməd̪ɑːun̪ə oː t̪ət̪eːkə məd̪ʰuɾə gəbəɪt̪ə t͡ʃʰəliːɦə d͡ʒəkəɾə ʋəɾɳən̪ə kəɾəbə moːs̪əkɪlə ət͡ʃʰɪ .

ɦun̪əkɑːmeː s̪ɑːmɑːd͡ʒɪkə kɑːd͡ʒəmeː məd̪ət̪ɪ kəɾəbɑːkə d͡ʒəbəɾəd̪əs̪t̪ə prəbrɨt̪ɪ t͡ʃʰələn̪ɪ . kəkəɾoː gʰəɾəmeː bɪɑːɦə,upən̪ɑːjən̪ə ɦoːɪt̪ə t̪ə̃ oː d̪ɪn̪ə-ɾɑːt̪ɪ eːkə kəeː d̪ɪt̪ət̪ʰɪ . upən̪əjən̪əkə məɾəbɑːmeː lɪkʰɪɑː-pəɽʰɪɑː kəɾəbɑːmeː ɦun̪əkɑː məɦɑːɾət̪ə t͡ʃʰələ . s̪əũs̪eː məɾəbɑːmeː t̪əɾəɦə-t̪əɾəɦəkə t͡ʃɪt̪ɾəs̪əbʰə ɦɑːt̪ʰəs̪ə̃ bən̪əbəɪt̪ə t͡ʃʰəliːɦə . ɑːd͡ʒukə s̪əməjə ɾəɦəɪt̪ə t̪ə̃ ɦun̪əkəɾə eːɦɪ prət̪ɪbʰɑːs̪əbʰəkẽː s̪əmɑːd͡ʒəmeː prət͡ʃɑːɾə ɦoːɪt̪ə ,ɦun̪əkɑː kɪt͡ʃʰu ɑːɾt̪ʰɪkə lɑːbʰoː ɦoːɪt̪ən̪ɪ . mud̪ɑː oːɦɪ s̪əməjəmeː s̪eː s̪əbʰə t̪ə̃ n̪əɦɪ ɾəɦəɪkə . məd̪ʰubən̪iː

t͡ʃɪt̪rəkəlaːkə prət͡ʃaːɾə-prəs̪aːɾə bʰeːləɪkə d͡ʒəruːɾə mud̪aː bəɦut̪ə d̪eːriːs̪ə̃ . t̪aːbeː ɦun̪əkaː s̪ən̪ə-s̪ən̪ə kət̪eːkoː məulɪkə kəlaːkaːɾəs̪əbʰə s̪aːd̪ʰən̪aː kəɾəɪt̪ə-kəɾəɪt̪ə eːɦɪ s̪ə̃s̪aːɾəkẽː t͡ʃʰoːʈɪ d̪eːlət̪ʰɪ.

gaːməmeː kəkəɾoː beːʈiːkə bɪaːɦə ɦoːɪt̪əɪkə t̪ə̃ məd̪ʰuʃraːʋən̪iːmeː kən̪ɪaːkẽː kʰɪs̪s̪aː kəɦəbaːkə ɦeːt̪u oː d͡ʒaːɪt̪ə t͡ʃʰəliːɦə . ɦun̪əkaː s̪əbʰəkɪt͡ʃʰu kə̃ʈʰaːgrə ɾəɦən̪ɪ . ləgə-paːs̪əkə məɦɪlaːs̪əbʰə bəɪs̪ɪt̪ət̪ʰɪ,kən̪ɪaː bəɪs̪ɪt̪ət̪ʰɪ , d͡ʒə̃ ʋəɾə aːeːlə t͡ʃʰət̪ʰɪ t̪ə̃ oːɦoː bəɪs̪ɪt̪ət̪ʰɪ aː s̪əbʰəgoːʈeː n̪ɪjəməpuːɾʋəkə ɦun̪əkəɾə kʰɪs̪s̪aː s̪un̪ɪt̪ət̪ʰɪ .

məd̪ʰuʃraːʋən̪iːkə s̪əmaːpt̪ɪpəɾə d͡ʒeː ʋɪd̪ʰə-ʋjəʋəɦaːɾə ɦoːɪkə s̪eː s̪əbʰə oː kəɾəbəɪt̪ə t͡ʃʰəliːɦə . bəd̪əlaːmeː ɦun̪əkaː kiː bʰeːʈəɪt̪ə t͡ʃʰələn̪ɪ? d͡ʒə̃ kən̪ɪaːkə s̪aːs̪uɾəs̪ə̃ ɦun̪əkoː leːlə n̪uaː aːbɪ geːlə t̪ə̃ s̪eː ɦun̪əkaː bʰeːʈɪ d͡ʒaːɪt̪ə t͡ʃʰələn̪ɪ n̪əɦɪ t̪ə̃ pʰoːkəlaː . mud̪aː ɦun̪əkaː eːɦɪs̪əbʰəs̪ə̃ n̪ɪɾlɪpt̪ə d̪eːkʰɪən̪ɪ . d͡ʒeːn̪aː oː eːɦɪ prɨt̪ʰʋiːpəɾə t͡ʃupət͡ʃaːpə s̪əbʰəkɪt͡ʃʰu s̪əɦɪ d͡ʒeːbaːkə ɦeːt̪u aːeːlə ɦoːt̪ʰɪ . kəɦɪoː kəkəɾoː koːn̪oː t̪əɾəɦəkə prət̪ɪʋaːd̪ə n̪əɦɪ,aːgrəɦə n̪əɦɪ,ɪt͡ʃt͡ʃʰaː-əbʰɪlaːʂaː n̪əɦɪ .

kəɪkəbeːɾə paːbən̪ɪs̪əbʰəmeː ɦun̪əkaː əpən̪aː oːɦɪʈʰaːmə kɪt͡ʃʰu-kɪt͡ʃʰu bən̪əbəɪt̪ə d̪eːkʰɪən̪ɪ . d͡ʒeːn̪aː t̪ɪlaːs̪ə̃krãːt̪ɪmeː t͡ʃuɾəlaːɪ bən̪əbəeːmeː oː ɦəməɾə maːeːkẽː məd̪ət̪ɪ kəɾɪt̪ət̪ʰɪ . eːɦɪ kaːd͡ʒəmeː t̪ə̃ bəɾəmaːbaːliː kaːkiː s̪eːɦoː laːgələ d̪eːkʰɪən̪ɪ . s̪əbʰəgoːʈeː gəppə-s̪əppə kəɾɪt̪ət̪ʰɪ aː t͡ʃuɾəlaːɪoː bən̪əbəɪt̪ə ɾəɦət̪ət̪ʰɪ . eːɦɪ t̪əɾəɦeː t͡ʃʰɪʈʈaːkə-t͡ʃʰɪʈʈaː t͡ʃuɾəlaːɪ bən̪əɪt̪ə t͡ʃʰələ aː ɦəməs̪əbʰə t̪əkəɾaː kət̪eːkoː d̪ɪn̪ə d̪ʰəɾɪ kʰaːɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə t͡ʃʰələɦũ .

s̪əɾɪs̪əʋəbaːliː kaːkiːkẽː əpən̪ə koːn̪oː s̪ə̃t̪aːn̪ə n̪əɦɪ ɾəɦən̪ɪ . bʰaːɪd͡ʒiːkẽː s̪eːɦoː əpən̪ə koːn̪oː s̪ə̃t̪aːn̪ə n̪əɦɪ ɾəɦən̪ɪ . ɦun̪əkəɾə pət̪n̪iː kəɦɪ n̪əɦɪ kəɦɪaː ʃuɾueːmeː məɾɪ geːləkʰɪn̪ə . kəɦãːd̪ən̪ɪ ɦun̪əkaːs̪əbʰəkẽː eːkəʈaː put̪rə bʰeːlə ɾəɦən̪ɪ d͡ʒeː d̪əs̪ə ʋəɾʂəkə bʰəeː kəeː məɾɪ geːlət̪ʰɪ . bəɾəmaː baːliː kaːkiː

s̪eːɦoː ʃuɾueːmeː ʋɪd̪ʰəbɑː bʰəeː geːlət̪ʰɪ . mud̪ɑː s̪ə̃joːgəs̪ə̃ ɦun̪əkɑː eːkəʈɑː put̪ɾə bʰeːlə ɾəɦət̪ʰɪn̪ə-kɑːməd̪eːʋə bʰɑːɪ . t̪iːn̪uː pʰəɾɪkeːn̪əmeː oːeːɦəʈɑː s̪ə̃t̪ɑːn̪ə ɾəɦət̪ʰɪ . s̪ɑːlə bʰəɾɪ pəɦɪn̪eː əs̪s̪iːs̪ɑːləkə bəeːs̪əmeː ɦun̪əkəɾə mɾɨt̪ju bʰəeː geːlən̪ɪ . . ɦun̪əkɑː bʰəɾələ-puɾələ pəɾɪʋɑːɾə t͡ʃʰən̪ɪ . s̪əɾɪs̪əʋəbɑːliː s̪əbʰəd̪ɪn̪ə ɦun̪əkeː əpən̪ə s̪ə̃t̪ɑːn̪ə buːd͡ʒʰɪ d͡ʒiːbɪ geːliːɦə . kəɦɪoː kəkəɾoːs̪ə̃ kɪt͡ʃʰu əpeːks̪ɑː n̪əɦɪ. bʰəgəʋɑːn̪ə t͡ʃʰoːɽɪ keːoː məd̪ət̪ɪ keːn̪əɦɑːɾə n̪əɦɪ . kəɦɪoː kɑːlə ɦun̪əkɑː mɑːeːkə ləgə n̪oːɾə poːt͡ʃʰəɪt̪ə d̪eːkʰɪən̪ɪ . s̪ɑːɪt̪ə moːn̪əmeː gəʈələ kəs̪ʈə əs̪əɦjə bʰəeː d͡ʒɑːɪt̪ə ɦoːn̪ɪ. kət̪əɦũ t̪ə̃ oːkəɾɑː əbʰɪʋjəkt̪ɪ t͡ʃɑːɦəɪt̪ə t͡ʃʰələɪkə .

n̪əukəɾiːkə kɾəməmeː ɦəmə bɑːɦəɾə t͡ʃəlɪ geːləɦũ . eːkəd̪ɪn̪ə s̪un̪əlɪəɪkə d͡ʒeː s̪əɾɪs̪əʋəbɑːliː kɑːkiː n̪əɦɪ ɾəɦəliːɦə . s̪əd̪ɑː-s̪əɾʋəd̪ɑːkə leːlə eːkəʈɑː d̪ukʰiː ɑːt̪mɑː eːɦɪ s̪ə̃s̪ɑːɾəkẽː t͡ʃʰoːɽɪ geːliːɦə . bɪn̪ɑː kɪt͡ʃʰu kəɦən̪eː,bɪn̪ɑː kɪt͡ʃʰu mə̃gən̪eː .

-ɾəbiːn̪d̪ɾə n̪ɑːɾɑːjəɳə mɪʃɾə, pɪt̪ɑːkə n̪ɑːməː s̪ʋəɾgiːjə s̪uːɾjə n̪ɑːɾɑːjəɳə mɪʃɾə, mɑːt̪ɑːkə n̪ɑːməː s̪ʋəɾgiːjɑː d̪əjɑːkɑːʃiː d̪eːʋiː, bəeːs̪əː 69 ʋəɾs̪ə, pəɪt̪ɾɨkə gɾɑːməː əɽeːɾə ɖiːɦə, mɑːt̪ɾɨkəː s̪ɪn̪gʰɪɑː ɖjoːɽʰiː, ʋɾɨt̪ɪː bʰɑːɾət̪ə s̪əɾəkɑːɾəkə upə s̪ət͡ʃɪʋə (s̪eːʋɑːn̪ɪʋɾɨt̪t̪ə), s̪peːʃələ meːʈɾoːpoːlɪʈən̪ə məd͡ʒɪs̪ʈɾeːʈə, d̪ɪlləiː(s̪eːʋɑːn̪ɪʋɾɨt̪t̪ə), ʃɪks̪ɑːː t͡ʃən̪d̪ɾəd̪ʰɑːɾiː mɪt̪ʰɪlɑː məɦɑːʋɪd̪jɑːləjəs̪ə̃ biːeːs̪ə-s̪iː. bʰəut̪ɪkə ʋɪd͡ʒɲɑːn̪əmeː pɾət̪ɪs̪ʈʰɑː : d̪ɪlliː ʋɪʃʋəʋɪd̪jɑːləjəs̪ə̃ ʋɪd̪ʰɪ s̪n̪ɑːt̪əkə, pɾəkɑːʃɪt̪ə kɾɨt̪ɪː məɪt̪ʰɪliːmeːː pɾəkɑːʃən̪ə ʋəɾs̪əɦə̆2017 1.bʰoːɾəs̪ə̃ s̪ɑ̃ːd͡ʒʰə d̪ʰəɾɪ (ɑːt̪mə kət̪ʰɑː),2. pɾəs̪ə̃gəʋəʃə (n̪ɪʋə̃d̪ʰə), 3.s̪ʋəɾgə eːt̪əɦɪ ət͡ʃʰɪ (jɑːt̪ɾɑː pɾəs̪ə̃gə); pɾəkɑːʃən̪ə ʋəɾs̪əɦə̆2018 4. pʰəs̪ɑːd̪ə (kət̪ʰɑː s̪ə̃gɾəɦə) 5. n̪əməs̪t̪əs̪jəɪ (upən̪jɑːs̪ə) 6. ʋɪʋɪd̪ʰə pɾəs̪ə̃gə (n̪ɪʋə̃d̪ʰə) 7.məɦəɾɑːd͡ʒə(upən̪jɑːs̪ə) 8.ləd͡ʒəkoːʈəɾə(upən̪jɑːs̪ə); pɾəkɑːʃən̪ə ʋəɾs̪əɦə̆2019 9.s̪iːmɑːkə oːɦɪ pɑːɾə(upən̪jɑːs̪ə)10.s̪əmɑːd̪ʰɑːn̪ə(n̪ɪʋə̃d̪ʰə s̪ə̃gɾəɦə) 11.mɑːt̪ɾɨbʰuːmɪ(upən̪jɑːs̪ə) 12.s̪ʋəpn̪əloːkə(upən̪jɑːs̪ə); pɾəkɑːʃən̪ə ʋəɾs̪əɦə̆2020 13.ʃə̃kʰən̪ɑːd̪ə(upən̪jɑːs̪ə) 14.ɪeːɦə t̪ʰɪkə

d͡ʒiːvən̪ə(s̪ə̃s̪mərəɳə)15.ɖʰəɦəɪʈə d̪eːbaːlə(upən̪jaːs̪ə); prəkaːʃən̪ə vərʂəɦə̆2021 16.paːʈ̪ʰeːjə(s̪ə̃s̪mərəɳə) 17.ɦəmə aːbɪ rəɦələ t͡ʃʰiː(upən̪jaːs̪ə) 18.prələjəkə pəraːʈ̪ə(upən̪jaːs̪ə); prəkaːʃən̪ə vərʂəɦə̆2022 19.biːʈ̪ɪ geːlə s̪əməjə(upən̪jaːs̪ə) 20.prəʈ̪ɪbɪmbə(upən̪jaːs̪ə) 21.bəd̪əlɪ rəɦələ ət͡ʃʰɪ s̪əbʰəkɪt͡ʃʰu(upən̪jaːs̪ə) 22.raːʂʈrə mə̃d̪ɪrə(upən̪jaːs̪ə) 23.s̪ə̃joːgə(kəʈ̪ʰaː s̪ə̃grəɦə) 24.n̪aːt͡ʃɪ rəɦələ t͡ʃʰəlɪ vəs̪ud̪ʰaː(upən̪jaːs̪ə) 25.d̪iːpə d͡ʒərəɪʈ̪ə rəɦəeː (upən̪jaːs̪ə).

əpən̪ə mə̃ʈ̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

2.7.kumɑːrə mən̪oːd͡ʒə kəʃjəpə- ɖʰiːʈʰə

kumaːrə mən̪oːd͡ʒə kəʃjəpə

1 ʈaː ləgʰukət̪ʰaː

ɽʰiːʈʰə

ʈɾeːn̪ə kʰud͡ʒɪt̪eː s̪ʈeːʃən̪ə pərə bʰiːɽə kʰət̪əmə ɦuəs lɑːgələ t͡ʃʰələɪ. eːkəʈɑː məɦɪlɑː əpən̪ə n̪eːn̪ɑː keː koːɾɑː meː leːn̪eː s̪ugɑː-meːn̪ɑː bən̪ɑː gʰumɑː-gʰumɑː kəs kʰoːeːbɑːkə jət̪n̪ə kəs ɾəɦələ t͡ʃʰəliːɦə. mud̪ɑː n̪eːn̪ɑː t͡ʃʰələɪ kɪ kʰeːbɑː leːlə kɪn̪n̪əɦũ t̪əɪjɑːɾə n̪əɦĩ.... mũɦeː t͡ʃʰiːpə ləɪ ... ɑː koːɾɑː s̪ə̃ ut̪ərəbɑːkə ɦeːt̪u prəjɑːs̪ərət̪ə! kʰoːeːbɑːkə prəjɑːs̪ə meː əs̪əpʰələ bʰeːlɑː pərə s̪t̪ɾiː keː t͡ʃeːɦərɑː pərə kəkʰən̪oː-kəkʰən̪oː t̪ɑːməs̪əkə ɾeːkʰə bɪd͡ʒələukɑː d͡ʒəkɑ̃ː t͡ʃəməkɪ d͡ʒɑːiː; mud̪ɑː kʂəɳeː meː ʋɪloːpɪt̪ə s̪eːɦoː bʰə' d͡ʒɑːiː. oː oːkərɑː n̪əʋə-ʋəs̪t̪u ʋɑː loːkə keː d̪eːkʰɑː-d̪eːkʰɑː poːlɦəbəɪ d͡ʒeː kəɦun̪ɑː eːkoː-d̪uː kəuɾə ɑːɾə kʰɑː ləɪ. s̪əpʰələt̪ɑː-əs̪əpʰələt̪ɑː keː iː kʰeːlə t͡ʃəlɪt̪eː t͡ʃʰələɪ kɪ s̪əɦəs̪ɑː məɪlə s̪əs kɑːɾiː t͡ʃɪkkəʈə bʰeːlə ərd̪ʰən̪əgn̪ə d̪eːɦə, d͡ʒɑːɽə s̪əs d̪ɑ̃ːt̪ə kəʈəkəʈəbəɪt̪ə, beːɾə-beːɾə kʰəs̪əɪt̪ə põːʈɑː s̪uɽəkəɪt̪ə eːkəʈɑː pɑ̃ːt͡ʃə-t͡ʃʰəu s̪ɑːlə keː t͡ʃʰəũɽɑː jɑːt͡ʃən̪ɑː meː ɑ̃ːd͡ʒuɾə d͡ʒoːɽən̪eː oːɦɪ s̪t̪ɾiː keː bɑːʈə t͡ʃʰeːkɪ leːləkəɪ. "ɦəʈʈə ....kəlləɾə!!! keːɦən̪ə ɽʰiːʈʰə ləgɑː kəs ʈʰɑːɽʰə ət͡ʃʰɪ! s̪əpərət̪iːbʰə n̪eː d̪eːkʰɪjəu! bʰɑːgəɪ t͡ʃʰəĩ kɪ n̪əɦĩ .... eːkʰən̪eː lət̪ɪjɑː d̪eːbəu. t͡ʃʰut̪əɦərə n̪əɦĩ

t̪ən̪ə!! mɑːjə-bɑːpə d͡ʒən̪əmɑː kəs t͡ʃʰoːɽɪ d̪eːləkən̪ɪɦəĩ bʰiːkʰə mɑ̃ːgəɪ ləɪ. d͡ʒoː d͡ʒeː d͡ʒən̪əmeːləkəu t̪əkəreː kʰoː gəs ...." s̪t̪ɾiː t̪ɑːməs̪eː bəd͡ʒəɪt̪ə ɾəɦəliːɦə. mud̪ɑː oː t͡ʃʰəũɽɑː oːɦɪn̪ɑː n̪ɪɾʊɪkɑːɾə jɑːt͡ʃən̪ɑː meː ʈʰɑːɽʰə.

"məmmiː! ɦəməɾɑː bʰuːkʰə n̪əɪ ət͡ʃʰɪ t̪əɪjoː ɑːɦɑ̃ː mũɦə meː ʈʰus̪əɪ t͡ʃʰiː. oː kʰɑːiː ləɪ mɑ̃ːgəɪjəɪ t̪əɪjoː oːkəɾɑː n̪əɪ d̪əɪ t͡ʃʰɪjəɪ?' n̪eːn̪ɑːkə pɾət̪ɪʊɑːd̪ə s̪un̪ɪ kupɪt̪ə oː s̪t̪ɾiː 'ɦũɦə ....!!! ' kəɦəəɪt̪ə n̪eːn̪ɑː keː koːɾə s̪əs eːkə kɑːt̪ə ut̪ɑːɾɪ bɑːʈiː meː bɑ̃ːt͡ʃələ s̪ɑːməgɾiː ɾeːləkə pəʈəɾiː pəɾə pʰeːkəs lɑːgələ ɾəɦət̪ʰɪ.

oː t͡ʃʰəũɽɑː eːkʰən̪oː oːɦɪn̪ɑː eːkə ʈəkə bɑːʈɪjeː d̪ɪs̪ə d̪eːkʰɪ ɾəɦələ t͡ʃʰələ.

-kumɑːɾə mən̪oːd͡ʒə kəʃjəpə, s̪əmpɾət̪ɪ: bʰɑːɾət̪ə s̪əɾəkɑːɾə keː upə-s̪ət͡ʃɪʊə, **s̪ə̃pərkə:** s̪iː-11, ʈɑːʊəɾə-4, ʈɑːɪpə-5, kɪd̪əʊəiː n̪əgəɾə puːɾʊə (d̪ɪlliː ɦɑːʈə keː s̪ɑːmən̪eː), n̪əiː d̪ɪlliː-110023 moː. 9810811850 / 8178216239 iː-meːlə : writetokmanoj@gmail.com

əpən̪ə mə̃t̪əʊjə editorial.ə/taff.videhĕa@gmail.com pəɾə pəʈʰɑːu.

2.8.n̪ɪɾməlaː kəɾɳə- əgn̪ɪ ʃɪkʰaː (kʰeːpə-15)

n̪ɪɾməlaː kəɾɳə (1960-), ʃɪkʂaː - eːm eː, n̪əɪɦərə - kʰəɾaːd͡ʒəpuɾə,d̪ərəbʰəŋgaː, s̪aːs̪uɾə - goːɽʰɪjaːɾiː (bələɦaː), ʋəɾt̪t̪əmaːn̪ə n̪ɪʋaːs̪ə - ɾãːt͡ʃiː,d͡ʒʰaːrəkʰəɳɖə, d͡ʒʰaːrəkʰə̃ɖə s̪əɾəkaːɾə məɦɪlaː eːʋə̃ baːlə ʋɪkaːs̪ə s̪aːmaːd͡ʒɪkə s̪uɾəkʂaː ʋɪbʰaːgə meː baːlə ʋɪkaːs̪ə pəɾɪjoːd͡ʒən̪aː pəd̪aːd̪ʰɪkaːɾiː pəd̪ə s̪ə̃ə⁄ s̪eːʋaːn̪ɪʋɾɨt̪t̪ɪ upəɾaːn̪t̪ə s̪ʋət̪ə̃t̪ɾə leːkʰən̪ə.
muːlə ɦɪn̪d̪iː- s̪ʋəɾgiːjə d͡ʒɪt̪eːn̪d̪ɾə kumaːɾə kəɾɳə, məɪt̪ʰɪliː ən̪uʋaːd̪ə- n̪ɪɾməlaː kəɾɳə

əgn̪ɪ ʃɪkʰaː (bʰaːgə - 15)

puːɾʋə kət̪ʰaː:

puɾə̃d̪əɾə aː puɾuːɾəʋaː kə eːkə s̪ə̃gə d̪aːn̪əʋəgəɳə s̪əs jud̪d̪ʰə kəɾəʋaːkə leːlə mɪlaːpə ɦoːjə keː s̪uːt͡ʃən̪aː bʰeːʈəlaː pəɾə pəɾə d̪aːn̪əʋəɾaːd͡ʒə keːʃɪ ət̪jə̃t̪ə kupɪt̪ə ɦoːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ l oː eːɦɪ beːɾəkə jud̪d̪ʰə mẽː d̪un̪uː keː pəɾaːd͡ʒɪt̪ə kəs əpən̪ə bʰɾɨt̪jə bən̪eːʋaːkə d̪ɾɨɽʰə n̪ɪʃt͡ʃəjə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ l

aːbə aːguː:

məɳɪ,maːɳɪkə,ɾət̪n̪ə eːʋə̃ s̪ʋəɾɳə d͡ʒəɽɪt̪ə pəɾjə̃kə pəɾə s̪ut̪ələ s̪ut̪ələ puɾuːɾəʋaː ən̪jəmən̪əs̪kə s̪ən̪ə ɦoːməjə ləgəlaːɦə l oː eːkə bʰɾɨt̪jə keː maːd̪ʰjəmə s̪əs əməɾəpuɾə bʰɾəməɳəkə əpən̪ə əbʰɪlaːʂaː ĩd̪ɾə keː pɾeːʂɪt̪ə kəjələn̪ɦɪ l ĩd̪ɾə ət̪jə̃t̪ə pɾəs̪ən̪n̪ə bʰeːlaːɦə l oː ɾaːd͡ʒaːkə s̪ə̃geː s̪ʋəjə̃ t͡ʃələʋaːkə pɾəs̪t̪aːʋə kəjələn̪ɦɪ l ɾət̪ʰə pɾəs̪t̪ut̪ə bʰeːlə l d̪un̪uː goːʈeː oːɦɪ ɾət̪ʰə pəɾə bəɪs̪ə geːlaːɦə l əʃʋə t̪iːʋɾə ʋeːgə s̪əs t͡ʃələs laːgələ l pəɦɪleː

ɾɑːd͡ʒəmɑːɾgə pəɾə ɾət̪ʰə bʰɑːgəɪt̪ə ɾəɦələ,pun̪əːeːkə t͡ʃəukə ɑːjələ d͡ʒɑːɦɪ ʈʰɑːmə s̪əs ɾət̪ʰə eːkə ən̪jə d̪ɪʃɑː mẽː gʰuːmɪ geːlə l ɑːbə mɑːɾgə keː d̪un̪uː kɑːt̪ə mẽː un̪n̪ət̪ə ʋɾɨkʂə d̪ɾɨʂʈɪgət̪ə bʰəs ɾəɦələ t͡ʃʰələ l oːɦɪ ʋɾɨkʂə mẽː pɑːɾɪd͡ʒɑːt̪ə,kəlpəʋɾɨkʂə s̪əmeːt̪ə ʋɪbʰɪn̪n̪ə pɾəkɑːɾəkə ən̪jə ən̪eːkõː ʋɾɨkʂə t͡ʃʰələ,d͡ʒeː d̪eːkʰəʋɑː mẽː ət̪jə̃t̪ə mən̪oːɦəɾə lɑːgɪ ɾəɦələ t͡ʃʰələ l ɾət̪ʰə kɪt͡ʃʰu d̪eːɾə t̪əkə t͡ʃələɪt̪ə ɾəɦələ t̪ət̪pəʃt͡ʃɑːt̪ə ɪn̪d̪ɾəkə s̪ə̃keːt̪ə pɑːbɪ ʈʰəməkɪ geːlə.

ɪn̪d̪ɾə puɾuːɾəʋɑː keː ɾət̪ʰə s̪əs ut̪əɾəʋɑːkə s̪ə̃keːt̪ə kəjələn̪ɦɪ. puɾuːɾəʋɑː ɾət̪ʰə s̪əs ut̪əɾɪ geːlɑːɦə l d̪un̪uː ɑːbə n̪ə̃d̪ən̪əkɑːn̪ən̪ə keː d̪ɪʃɑː mẽː pɾəs̪t̪ʰɪt̪ə bʰəs ɾəɦələ t͡ʃʰəlɑːɦə l ɪn̪d̪ɾə mɑːɾgəkə d̪un̪uː kɑːt̪ə lɑːgələ ʋɾɨkʂə s̪əbəɦəkə pʰələpuʂpə keː ʋɪʂəjə mẽː d͡ʒɑːn̪əkɑːɾiː puɾuːɾəʋɑː keː d̪əs ɾəɦələ t͡ʃʰəlɑːɦə l

ud̪jɑːn̪ə keː məd̪ʰjə mẽː ən̪eːkə s̪ʋəɾɳə n̪ɪɾmɪt̪ə s̪ĩɦɑːs̪ən̪ə əʋəs̪t̪ʰɪt̪ə t͡ʃʰələ l oːɦɪ mẽː s̪əs d̪uːʈɑː s̪ĩɦɑːs̪ən̪ə pəɾə iː d̪un̪uː bəɪs̪ə geːlɑːɦə l s̪ɑːɾət̪ʰiː s̪əs ɪn̪d̪ɾə kɪt͡ʃʰu kəɦələn̪ɦɪ,s̪ɑːɾət̪ʰiː t͡ʃəlɪ geːlə l kɪt͡ʃʰu d̪eːɾiː keː bɑːd̪ə kɪt͡ʃʰu d̪ɪʋjə pʰələ puɾuːɾəʋɑːkə s̪əməkʂə s̪ɑːɾət̪ʰiː pɾəs̪t̪ut̪ə kəjələkə l eːkə pʰələ puɾuːɾəʋɑː kʰeːlət̪ʰɪ. pʰələ kʰɑːɪt̪əɦɪ mɑːt̪ɾə oː əpən̪ɑː mẽː s̪pʰuːɾt̪ɪ keː ən̪ubʰəʋə kəɾəs ləgələn̪ɦɪ l iː pʰələ keː kʰɑːɪt̪əɦɪ mɑːt̪ɾə ɦun̪əkə ʃəɾiːɾə mẽː əpəɾɪmɪt̪ə ʃəkt̪ɪ keː s̪ə̃t͡ʃɑːɾə ɦoːməjə lɑːgələ l puɾuːɾəʋɑː eːɦɪ ən̪ubʰəʋə s̪əs ɑːʃt͡ʃəɾjət͡ʃəkɪt̪ə bʰəjə geːlə t͡ʃʰəlɑːɦə . ɪn̪d̪ɾə keː s̪ə̃gə s̪əməs̪ɑːməjɪkə ʋɪʂəjə pəɾə t͡ʃəɾt͡ʃɑː kəɾəɪt̪ə ɾəɦəlɑːɦə kɪt͡ʃʰu kɑːlə d̪ʰəɾɪ . t̪ət̪pəʃt͡ʃɑːt̪ə oː əpən̪ə s̪əməkʂə keː ɾəməɳiːkə ʋɪɦə̃gəmə d̪ɾɨʃjə pəɾə d̪ɾɨʂʈɪpɑːt̪ə kəjələn̪ɦɪ. n̪ɪkəʈə mẽː eːkə ɾəməɳiːjə s̪əɾoːʋəɾə t͡ʃʰələ,d͡ʒɑːɦɪ mẽː bʰɑ̃ːt̪ɪ-bʰɑ̃ːt̪ɪ keː puʂpə mukulɪt̪ə t͡ʃʰələ. oː s̪əbʰə puʂpə pɾɨt̪ʰʋiːkə pəɾə ələbʰjə t͡ʃʰələ l

puɾuːɾəʋɑː oːɦɪ s̪əɾoːʋəɾəkə d̪ɪʃɑː mẽː pɾəs̪t̪ʰɑːn̪ə keːlət̪ʰɪ, ɪn̪d̪ɾə əpən̪ɑː s̪t̪ʰɑːn̪ə pəɾə bəɪs̪ələ eːkə puʂpəkə s̪uɾəbʰɪ s̪əs əpən̪ɑː keː pɾəpʰullɪt̪ə kəɾəʋɑː mẽː ʋjəs̪t̪ə t͡ʃʰəlɑːɦə l s̪əɾoːʋəɾə keː n̪ɪkəʈə pəɦũt͡ʃɪ puɾuːɾəʋɑː t͡ʃɑːɾu d̪ɪʃɑː mẽː d̪ɾɨʂʈɪpɑːt̪ə kəeːlə,mud̪ɑː ɦun̪əkɑː ən̪jə koːn̪oː d͡ʒiːʋəkə upəs̪t̪ʰɪt̪ɪ keː ɑːbʰɑːs̪ə n̪əɦɪ bʰeːlən̪ɦɪ l oː puʂkɑːɾɪɳiː keː gʰɑːʈə pəɾə bəɪs̪ə

əpən̪ə d̪un̪uː pəɪɾə keː d͡ʒələ mẽː ɖubaː leːlət̪ʰɪ l ɦun̪əkaː ət̪jən̪t̪ə aːn̪ə̃d̪əkə ən̪ubʰuːt̪ɪ bʰeːlən̪ɦɪ l puʂkaːɾɪɳiːkə mən̪oːɦəɾə d̪ɾɨʃjaːʋəliː keː əʋəloːkən̪ə mẽː ʋjəs̪t̪ə puɾuːɾəʋaː eːɦɪ baːt̪ə s̪əs ən̪əbʰɪd͡ʒɲə t͡ʃʰəlaːɦə kɪ d̪uːʈaː s̪ũd̪əɾə n̪eːt̪ɾə ɦun̪əkaː n̪ɪɾn̪ɪmeːʂə n̪ɪɦaːɾɪ ɾəɦələ t͡ʃʰələ. oːɦɪ n̪eːt̪ɾəkə s̪ʋaːmɪn̪iː keː mugd̪ʰə d̪ɾɨʂʈɪ ɦun̪əkə ʃəɾiːɾə keː t͡ʃʰuː ɾəɦələ t͡ʃʰələ l

uɾʋəʃiː t͡ʃɪt̪ɾəleːkʰaː keː s̪ə̃geː oːɦɪ puʂkaːɾɪɳiː mẽː s̪n̪aːn̪ə kəɾəʋaː ɦeːt̪u aːjələ t͡ʃʰəliːɦə ,mud̪aː ɦɪn̪əkaː s̪əbəɦəkə ɾət̪ʰə keː d̪eːkʰɪ eːkə d͡ʒʰuɾəmuʈə keː n̪ɪkəʈə t͡ʃɪt̪ɾəleːkʰaː keː s̪ə̃gə t͡ʃupət͡ʃaːpə bəɪs̪ə geːliːɦə l uɾʋəʃiː əpən̪ə d̪ɾɨʂʈɪ uʈʰaː kəs d͡ʒət̪eːkə beːɾɪ puɾuːɾəʋaː keː d̪eːkʰət̪ʰɪ ɦun̪əkə s̪ũd̪əɾət̪aː mẽː ɦun̪əkaː oːt̪əbəɦɪ əd̪ʰɪkə əbʰɪʋɾɨd̪d̪ʰɪ d̪ɾɨʂʈɪgət̪ə ɦoːɪn̪ɦə. oː bʰaːʋə ʋɪmugd̪ʰə bʰəs uʈʰəliːɦə l t͡ʃɪt̪ɾəleːkʰaː uɾʋəʃiː keː moːn̪əkə bʰaːʋə pəɽʰəʋaːkə pɾəjaːs̪ə kəjələt̪ʰɪ,mud̪aː əs̪əpʰələ ɾəɦələt̪ʰɪ l oːn̪aː ut̪s̪ukət̪aː t̪əs ɦun̪əkoː t͡ʃʰələn̪ɦɪ puɾuɾəʋaː keː d̪eːkʰəʋaːkə l uɾʋəʃiː əpən̪ə s̪ʋəɾə keːət̪jən̪t̪ə d̪ʰiːmaː kəɾəɪt̪ə bəd͡ʒəliːɦə t͡ʃɪt̪ɾəleːkʰaː s̪ə̃s -

"ʋaːɦə kət̪eːkə s̪ũd̪əɾə ɾupə t͡ʃʰən̪ɦɪ ,kət̪eːkə bəlɪʂʈʰə d̪un̪uː bʰud͡ʒaː l kət̪eːkə un̪n̪ət̪ə ɦɾɨd̪əjə-s̪t̪ʰələ l pəuɾuʂə mẽː t̪əs puɾuːɾəʋaː bəɽʰələ -t͡ʃəɽʰələ t͡ʃʰət̪ʰɪ l d̪eːʋəɾʂɪ n̪aːɾəd̪əkə pɾəʃə̃s̪aː s̪əs əd̪ʰɪkəɦɪ paːbɪ ɾəɦələ t͡ʃʰiː s̪əkʰɪ."

"ɦə̃ ! t̪õː s̪ət̪t̪eː kəɦələɦə s̪əkʰɪ! eːɦən̪ə puɾuʂə t̪əs ɦəməɦũː aːiː d̪ʰəɾɪ n̪əɦɪ d̪eːkʰən̪eː t͡ʃʰələɦũ l əpən̪ə ɾaːd͡ʒaː ɪn̪d̪ɾə pəɾjən̪t̪ə eːɦən̪ə n̪əɦɪ t͡ʃʰət̪ʰɪ." t͡ʃɪt̪ɾəleːkʰaː s̪eːɦoː əbʰɪbʰuːt̪ə t͡ʃʰəliːɦə.

"ɦũssss ɪn̪d̪ɾə t̪əs ɦɪn̪əkə pəgəd̪ʰuːlɪ keː bəɾaːbəɾə n̪əɦɪ t͡ʃʰət̪ʰɪ." kɪt͡ʃʰu kʂəɳə oːt̪əɦə bəɪs̪əlaː upəɾaːn̪t̪ə t͡ʃɪt̪ɾəleːkʰaː baːd͡ʒɪ uʈʰəliːɦə- "ɦəməs̪əbə kəkʰən̪ə t̪əkə bəɪs̪ələ ɾəɦəbə eːt̪əɦə, t͡ʃələs s̪əkʰɪ maːn̪əs̪əɾoːʋəɾə pəɾə əpən̪aː s̪əbə s̪n̪aːn̪ə kəs liː."

" n̪əɦɪ-n̪əɦɪ! eːt̪əɦɪ bəɪs̪əs n̪eː kɪt͡ʃʰu d̪eːɾiː,aːɾə d̪oːs̪əɾə ʈʰaːmə kɪeːkə d͡ʒəjəbəɦə ?" uɾʋəʃiː t͡ʃɪt̪ɾəleːkʰaː keː ɾoːkəɪt̪ə baːd͡ʒɪ uʈʰəliːɦə.

uɾʋəʃiː puɾuːɾəʋaː keː d̪eːkʰəbaː mẽː əpən̪aː keː ʋɪs̪mɾɨt̪ə keːn̪eː t͡ʃʰəliːɦə . ɦun̪əkə ɦɾəd̪əjə mẽː məd̪ʰuɾə-məd̪ʰuɾə s̪ən̪ə kɪt͡ʃʰu d̪əɾd̪əkə ən̪ubʰuːt̪ɪ bʰəs ɾəɦələ t͡ʃʰələn̪ɦɪ l ɦun̪əkə

moːn̪əkə d̪əʃɑː ʋɪt͡ʃɪʈ̪rə t͡ʃʰələ. eːkə moːn̪ə mẽː ɪt͡ʃt͡ʃʰɑː ɦoːɪn̪ɦɪ puɾuːɾəʋɑː keː d̪eːkʰɪʈ̪eː ɾəsɦiː. d̪oːs̪əɾə moːn̪ə kəɦən̪ɦɪ ʃiːgʰɾə puɾuɾəʋɑː keː ɦɾɨd̪əjə s̪əs ləpəʈɑːjə ɦun̪əkɑː ɑːlĩgən̪əbəd̪d̪ʰə kəs lət̪ʰɪ l oːɦɪ d̪əʃɑː mẽː s̪əməjə ʋjət̪iːt̪ə ɦoːɪt̪ə d͡ʒɑːjə l mud̪ɑː ɦun̪əkə eːɦɪ ɪt͡ʃt͡ʃʰɑːkə puːɾʈ̪ɪ bʰeːn̪ɑːiː s̪ə̃bʰəʋə n̪əɦɪ t͡ʃʰələ l oː t̪əs mɑːʈ̪ɾə moːn̪əkə kəlpən̪ɑː t͡ʃʰələ!d͡ʒeː moːn̪əɦɪ mẽː ɾəɦələ! puɾuːɾəʋɑː uʈʰɪ kəs ʈʰɑːɽʰə bʰəs geːlɑːɦə. oː eːkə goːʈə s̪ũd̪əɾə puʂpə əpən̪ə ɦɑːt̪ʰə mẽː n̪eːn̪eː ɪn̪d̪ɾə keː d̪ɪʃɑː mẽː pɾəs̪t̪ʰɑːn̪ə keːlət̪ʰɪ -

"ət̪jən̪t̪ə s̪ũd̪əɾə ud̪jɑːn̪ə ət͡ʃʰɪ əpən̪eːkə" - bʰɑːʋə ʋɪbʰoːɾə ɦoːɪt̪ə puɾuːɾəʋɑː ɪn̪d̪ɾə s̪əs kəɦələt̪ʰɪ. ɪn̪d̪ɾə mɑːʈ̪ɾə bɪɦũs̪əɪt̪ə ɾəɦəlɑːɦə l t̪ət̪pəʃt͡ʃɑːt̪ə puɾuːɾəʋɑː ɑːpəs̪ə d͡ʒəjəʋɑː ɦeːt̪u ud̪jət̪ə bʰəs geːlɑːɦə l ɪn̪d̪ɾə s̪ʋəjə̃ ɑːpəs̪ə d͡ʒəjəʋɑː ɦeːt̪u ʋjəgɾə t͡ʃʰəlɑːɦə. oː əpən̪ə ən̪eːkə ɑːʋəʃjəkə kɑːɾjə t͡ʃʰoːɽɪ kəs eːt̪əɦə ɑːjələ t͡ʃʰəlɑːɦə l jud̪d̪ʰəkə t̪əɪjɑːɾiː ʋɑːs̪t̪eː ut͡ʃɪt̪ə n̪ɪɾd̪eːʃə d͡ʒeː d̪eːməs keː t͡ʃʰələn̪ɦɪ ɦun̪əkɑː əpən̪ə s̪eːn̪ɑː keː l d̪un̪uː goːʈeː ɾət̪ʰə pəɾə ɑːɾuːɽʰə bʰəs pun̪əhə̆ ɑːpəs̪ə t͡ʃəlɪ bʰeːlɑːɦə, - ɪn̪d̪ɾəkə n̪əgəɾiː əməɾɑːʋət̪iːkə d̪ɪʃɑː mẽː l

------

s̪əɪn̪jə ʋjuːɦə ɾət͡ʃələ s̪us̪əd͡ʒd͡ʒɪt̪ə d̪eːʋət̪ɑːgəɳəkə ɾət̪ʰə,gʰoːɽɑː,ɦɑːt̪ʰiː s̪əbʰə pɾəs̪t̪ʰɑːn̪ə keːləkə l puɾuːɾəʋɑː əpən̪ə ʋɪʂɳu pɾəd̪ət̪t̪ə ɾət̪ʰə pəɾə ʋɪɾɑːd͡ʒəmɑːn̪ə t͡ʃʰəlɑːɦə l iː ɾət̪ʰə ɪn̪d̪ɾəkə ɾət̪ʰə s̪əs əd̪ʰɪkə s̪ũd̪əɾə t͡ʃʰələ l s̪eːn̪ɑː keː pɾəjɑːɳəkə kɑːlə ʃət͡ʃiː ɪn̪d̪ɾə keː ɾoːliː,əkʂət̪ə,goːɾoːt͡ʃən̪ə ɑːd̪ɪ keː mə̃gələ ʈiːkɑː ləgəulən̪ɦɪ l puɾuːɾəʋɑː s̪ũd̪əɾə əps̪əɾɑː s̪əbʰə keː d̪eːkʰɪ ɾəɦələ t͡ʃʰəlɑːɦə d͡ʒeː s̪əbʰə pɾəmukʰə d̪eːʋəgəɳə keː mə̃gələʈiːkɑː ləgɑː ɾəɦələ t͡ʃʰəliːɦə l oːɦɪ s̪ɪt̪ɑːɾɑː s̪əmə d͡ʒəgəməgɑːɪt̪ə əps̪əɾɑːkə d͡ʒʰuɳɖə mẽː ɦun̪əkə d̪ɾɨʂʈɪ eːkə pəɾə d͡ʒɑːkəs s̪t̪ʰɪɾə bʰəjə geːlə! d͡ʒeːkəɾɑː oː mugd̪ʰə d̪ɾɨʂʈɪ s̪ə̃s d̪eːkʰɪt̪eː ɾəɦɪ geːlɑːɦə - oː t͡ʃʰəliːɦə ʋɪs̪t̪ɾɨt̪ə ʋjoːmə mẽː s̪ɪt̪ɑːɾɑːkə məd̪ʰjə t͡ʃən̪d̪ɾəmɑː s̪ən̪ə d͡ʒəgəməgɑːɪt̪ə !əps̪əɾɑː s̪əbʰə mẽː ʃɾeːʂʈʰə "uɾʋəʃiː"!

uɾʋəʃiː mə̃gələ ʈiːkɑː mɑːʈ̪ɾə puɾuːɾəʋɑː keː ləlɑːʈə pəɾə ləgəuliːɦə. uɾʋəʃiː s̪əs mə̃gələ ʈiːkɑː ləgɑːbəjə ɦeːt̪u

puɾuːɾəʋɑː keː d͡ʒʰukəs pəʈələn̪ɦɪ. bɪɦũs̪əɪt̪ə ɾɑːd͡ʒɑː uɾʋəʃiː keː kəɦələt̪ʰɪ - "iː n̪ɾɨpə ɑːiː d̪ʰəɾɪ kət̪əɦu n̪əɦɪ d͡ʒʰukələ l mud̪ɑː əd͡ʒnɑːt̪ə əps̪əɾeː ! eːkə mɑːt̪ɾə ɑːɦɑ̃ː t͡ʃʰiː d͡ʒən̪ɪkəɾə s̪əmmukʰə iː ɾɑːd͡ʒɑː ɑːiː n̪ət̪əməs̪t̪əkə bʰeːlə ət͡ʃʰɪ."
uɾʋəʃiː ɾɑːd͡ʒɑː d̪ɪʃɪ d̪eːkʰələt̪ʰɪ d̪un̪uː keː d̪ɾɨʂʈɪ eːkə d̪oːs̪əɾə s̪ə̃s kʂəɳə mɑːt̪ɾə keː leːlə mɪlələ ɑː puɾuːɾəʋɑː əpən̪ə d̪ɪlə uɾʋəʃiː keː d͡ʒɑːd̪uː bʰəɾələɑ̃ːkʰɪ mẽː ɖubəɪt̪ə ən̪ubʰəʋə kəɾəs ləgəlɑːɦə l uɾʋəʃiː məd̪ʰuɾə s̪ʋəɾə mẽː kəɦələn̪ɪ -
"kət̪əɦu n̪əɦɪ d͡ʒʰukəs ʋəlɑː ɾɑːd͡ʒɑː keː əpən̪ə s̪əmmukʰə d͡ʒʰukələ pɑːbɪ ɦəmə əpən̪ɑː keː ət̪jə̃t̪ə s̪əubʰɑːgjəʃɑːlɪn̪iː mɑːn̪əɪt̪ə t͡ʃʰiː. ɑːiː ɦəmə d̪ʰən̪jə bʰəs geːləɦũ | ɦəmə eːkəɾə s̪əmmɑːn̪ə ɾəkʰəʋɑːkə puːɾɑː pɾəjɑːs̪ə kəɾəbə l ɦəməɾə kɑːmən̪ɑː ɾəɦət̪ə d͡ʒeː n̪ɾɨpət̪ɪ puɾuːɾəʋɑː ɦəməɾə ət̪ɪɾɪkt̪ə ən̪jə keːkəɾoː s̪əməkʂə n̪əɦɪ d͡ʒʰukət̪ʰɪ."
n̪ɾɨpə d̪eːkʰələt̪ʰɪ,uɾʋəʃiːkə n̪eːt̪ɾə pən̪ɪjɑːjələ t͡ʃʰələ! ɦun̪əkə ɦɾɨd̪əjə kəs̪əkɪ uʈʰələ! ən̪t̪əs̪ t͡ʃɪt̪kɑːɾə kəɾəs lɑːgələ! d̪ɪlə mẽː ɪt͡ʃt͡ʃʰɑː bʰeːlən̪ɪ oːɦɪ s̪ũd̪əɾiːkə n̪eːt̪ɾə kəmələ keː mukt̪əkə keː əpən̪ə ut̪t̪əɾiːjə keː ʃoːbʰɑː bən̪ɑː leːt̪ʰɪ! mud̪ɑː iː eːkʰən̪ɪ s̪ə̃bʰəʋə n̪əɦɪ t͡ʃʰələ l d̪ɪlə t̪əs ɦun̪əkə ɑːɾə bəɦut̪ə kɪt͡ʃʰu kəɦəɪt̪ə t͡ʃʰələn̪ɪ - mud̪ɑː oː s̪əbʰə kɪt͡ʃʰu s̪əməjoːt͡ʃɪt̪ə n̪əɦɪ t͡ʃʰələ. ɑːiː puɾuːɾəʋɑː əpən̪ɑː keː luʈɑːjələ-ɦeːɾɑːjələ s̪ən̪ə ən̪ubʰəʋə kəs ɾəɦələ t͡ʃʰəlɑːɦə! eːkə beːɾə əpən̪ə s̪əməkʂə uʈʰələ uɾʋəʃiːkə oːɦɪ n̪əjən̪ə mẽː əpən̪ɑː ʋɑːs̪t̪eː pɾeːmə,əpən̪ɑːpən̪ə,ɑːɾə kət̪eːkoː bʰɑːʋə d̪eːkʰɪ leːlət̪ʰɪ puɾuːɾəʋɑː l ɑːiː puɾuːɾəʋɑːkə bɾəmɦət͡ʃəɾjə ɦun̪əkɑː d͡ʒiːɾɳə bʰəʋən̪ə s̪əmə d̪ʰəɾɑːʃɑːiː ɦoːɪt̪ə ən̪ubʰəʋə bʰeːlən̪ɪ l
mɑːt̪ɾə eːkə beːɾə uʈʰələ oː n̪eːt̪ɾə-kəmələ puɾuːɾəʋɑːkə ɦɾɨd̪əjə mẽː pɾeːməkə s̪ɑːgəɾə pɾəʋɑːɦɪt̪ə kəs d̪eːləkə l uɾʋəʃiː keː pɾət̪ɪ pɾeːmə ɦun̪əkə d̪ɪlə mẽː ɦɪləkoːɾə mɑːɾəs lɑːgələ. oː əpən̪ə kəɾeːd͡ʒə keː əpən̪ɑː ɦɑːt̪ʰeː t̪ʰɑːmɪ kəs ɾət̪ʰə mẽː pɾəʋɪʂʈə bʰeːlɑːɦə l ɾət̪ʰə mẽː pɾəʋɪʂʈə bʰeːlɑːkə pəʃt͡ʃɑːt̪ə oː d̪eːkʰəs t͡ʃɑːɦələt̪ʰɪ uɾʋəʃiː keː ! mud̪ɑː t̪ɑːs d̪ʰəɾɪ oː t̪ʰɑːlə eːkə mə̃t͡ʃə pəɾə ɾɑːkʰɪ əps̪əɾɑːkə bʰiːʈə mẽː kət̪əɦu gumɪ geːlə t͡ʃʰəliːɦə.
eːmɦəɾə uɾʋəʃiːkə ɦɾɨd̪əjə əpən̪ə ʋəʃə mẽː n̪əɦɪ t͡ʃʰələn̪ɪ l oː

ʋɪɾəɦə-ʋeːd̪ən̪aː s̪əs ʋjət̪ʰɪt̪ə bʰəs uʈʰələ t͡ʃʰəliːɦə l ɦɾɨd̪əjə mẽː eːkə ɦuːkə s̪ən̪ə uʈʰɪ ɾəɦələ t͡ʃʰələn̪ɪ l kɪt͡ʃʰu kaːlə d̪ʰəɾɪ oː əpən̪aː keː s̪ə̃jət̪ə ɾəkʰəʋaːkə pɾəjaːs̪ə keːlən̪ɪ ,mud̪aː s̪əbə ʋjəɾt̪ʰə bʰeːlə . oː əpən̪aː keː s̪əmɦaːɾɪ n̪əɦɪ s̪əkəliːɦə aː aːkʰɪɾə mẽː t͡ʃeːt̪ən̪aːɦiːn̪ə bʰəs d̪ʰəɾaːʃaːiː bʰəjə geːliːɦə l uɾʋəʃiːkə s̪t̪ʰɪt̪ɪ ət̪jən̪t̪ə s̪oːt͡ʃən̪iːjə bʰəjə geːlə ət͡ʃʰɪ, ɦun̪əkə biːmaːɾiː gə̃bʰiːɾə ət͡ʃʰɪ,iː s̪əmaːt͡ʃaːɾə maːt̪ɾə əps̪əɾaː t̪əkə s̪iːmɪt̪ə n̪əɦɪ ɾəɦələ l s̪əbəɦəkə s̪ə̃gə puɾuːɾəʋaːkə kəɾɳə goːt͡ʃəɾə bʰeːlə iː baːt̪ə l ɦun̪əkaː d͡ʒɲaːt̪ə bʰəs geːlən̪ɪ iː pɾeːmə əgn̪ɪ keː d͡ʒʋaːlaː maːt̪ɾə ɦun̪əkeː bʰəs̪mə n̪əɦɪ kəs ɾəɦələ t͡ʃʰən̪ɪ,uɾʋəʃiː pəɾjən̪t̪ə eːɦɪ d͡ʒʋaːlaː s̪əs ʋɪd̪əgd̪ʰə bʰeːlə t͡ʃʰət̪ʰɪ l iː pɾeːmaːgn̪ɪ d̪un̪uː keː ɦɾəd̪əjə mẽː eːkə s̪əmaːn̪ə pɾəd͡ʒʋəlɪt̪ə ət͡ʃʰɪ l
eːmɦəɾə ɪn̪d̪ɾə uɾʋəʃiːkə iː s̪t̪ʰɪt̪ɪ d̪eːkʰə eːkə əps̪əɾaː keː ɦun̪əkaː uʈʰaːkəs ɦun̪əkə kəkʂə mẽː ləs d͡ʒaːiː keː ʋaːs̪t̪eː eːʋə̃ ut͡ʃɪt̪ə t͡ʃɪkɪt̪s̪aː kəɾaːbəjə keː s̪ə̃keːt̪ə keːlən̪ɪ l oː eːɦɪ gʰəʈən̪aː keː əmə̃gələ s̪uːt͡ʃəkə buːd͡ʒʰəs ləgəlaːɦə l pəɾə̃t͡ʃə oː jud̪d̪ʰə keː s̪t̪ʰəgɪt̪ə kəɾəʋaː mẽː əs̪əməɾt̪ʰə t͡ʃʰəlaːɦə. kɪeːkə t̪ə jud̪d̪ʰə pɾəjaːɳəkə ut͡ʃɪt̪ə mə̃gələ ləgn̪ə keːɾə ləgn̪ə-s̪ə̃keːt̪ə puɾoːɦɪt̪ə keːlən̪ɪ l t̪aːɦɪ s̪ə̃s kɾoːd̪ʰaːʋɪʂʈə ɪn̪d̪ɾə s̪əbə keː jud̪d̪ʰə ɦeːt̪u pɾəjaːɳə kəɾəʋaːkə ʋaːs̪t̪eː kəɦələn̪ɪ l d̪uːkʰə mẽː ʋɪɦʋələ ɦoːɪt̪əɦũː puɾuːɾəʋaː ɪn̪d̪ɾə keː s̪ə̃geː-s̪ə̃geː jud̪d̪ʰə keː ʋaːs̪t̪eː pɾəjaːɳə kəjələt̪ʰɪ l

kɾəməʃəhə̆

əpən̪ə mə̃t̪əʋjə editorial.əʈaff.videhĕa@gmail.com **pəɾə pəʈʰaːu.**

2.9.d͡ʒəgəd̪iːʃə pɾəs̪aːd̪ə mənɖələ- moːɽəpəɾə (d̪ʰaːɾaːʋaːɦɪkə upən̪jaːs̪ə eːgaːɾəɦəmə pəɽaːʋə)

d͡ʒəgəd̪iːʃə prəs̪aːd̪ə məɳɖələ

moːɽəpərə (d̪ʰaːraːʋaːɦɪkə upən̪jaːs̪ə)

eːgaːrəɦəmə pəɽaːʋə

s̪ət̪t̪əɪrə bərkʰəkə əʋəs̪t̪ʰaːmeː kaːmeːs̪ərə pəɦũt͡ʃə geːlaː ət͡ʃʰɪ. s̪ərəkaːriː s̪eːʋaː t̪ə̃ rəɦələɪn̪ə n̪əɦɪ d͡ʒeː əʋəkaːʃəkə s̪ə̃gə pẽːʃən̪ə bʰeːʈɪt̪əɪn̪ə. d͡ʒeːt̪eː ʋeːt̪ən̪ə t̪eːt̪eː djuːʈiː t̪ə̃ kərə_ɪ pəɽɪ rəɦələ t͡ʃʰəɪn̪ə.
ləgaːt̪aːrə baːrəɦə gʰən̪ʈaː djuːʈiː keːlaːkə pət͡ʃʰaːɪt̪ə kaːmeːs̪ərə ɖeːraː pəɦũt͡ʃəlaː. t͡ʃuːrəmə-t͡ʃuːrə d͡ʒəɦɪn̪aː d̪eːɦə bʰeːlə t͡ʃʰəɪn̪ə t̪əɦɪn̪aː kaːd͡ʒəkə oːd͡ʒʰəraːɦəʈɪs̪ə̃ mən̪oː bʰə_ɪjeː geːlə t͡ʃʰəɪn̪ə. pərɪʋaːrəmeː maːt̪rə d̪uɪjeː goːreː t͡ʃʰəɪt̪ʰə, əpən̪eː aː pət̪n̪iː. pãːt͡ʃoː beːʈiː əpən̪ə-əpən̪ə s̪aːs̪urə bəs̪əɪ t͡ʃʰəɪn̪ə aː s̪əmut͡ʃɪt̪ə d͡ʒɪn̪əgiː n̪əɦɪ bʰeːʈən̪eː beːʈaː, gulaːbə d̪ɪlliːmeː rəɦəɪ t͡ʃʰəɪn̪ə.
s̪əmut͡ʃɪt̪ə d͡ʒɪn̪əgiːkə maːn̪eː bʰeːlə d͡ʒeː d͡ʒəkʰən̪ə gulaːbə s̪kuːləmeː d͡ʒaːɪ-d͡ʒoːkərə bʰeːlə t̪əkʰən̪ə kaːmeːs̪ərəkə aːrt̪ʰɪkə s̪t̪ʰɪt̪ɪ pət̪əraː geːlə t͡ʃʰeːləɪn̪ə. oːn̪aː, beːʈaːkə d͡ʒən̪məkə upələks̪jəmeː n̪iːkə d͡ʒəkãː bʰoːd͡ʒə-bʰaːt̪ə keːn̪eː t͡ʃʰəlaː aː bʰoːd͡ʒə kʰeːn̪ɪɦaːroː s̪əbʰə maːt̪ʰəpərə ɦaːt̪ʰə d̪əɪt̪ə kəɦən̪eː rəɦəbeː kərət̪ʰɪn̪ə d͡ʒeː 'bəuaː pɪt̪oːs̪ə̃ pəɪgʰə pəd̪oː peːbəɦə aː pəɪgʰə ĩd͡ʒiːn̪ɪjəroː ɦeːbəɦə.!' mud̪aː d͡ʒəɦɪn̪aː

ʋɑːju s̪ʋəɾuːpə ʋət͡ʃən̪ə t͡ʃʰeːləɪn̪ə t̪əɦɪn̪ɑː ʋɑːjumeː mɪlɪ ʋɑːjuməɳɖələ bən̪ɪ geːləɪn̪ə. eːkələut̪ɑː beːʈɑː ɦoːɪkə kɑːɾəɳẽː, d̪un̪uː beːkət̪iːkə mɑːn̪eː mɑːt̪ɑː-pɪt̪ɑːkə puːɾɳə ɪt͡ʃt͡ʃʰɑː ɾəɦəɪn̪ə d͡ʒeː gulɑːbəkẽː n̪iːkə ɾəɦən̪ə-s̪əɦən̪ə ɑː n̪iːkə ʃɪks̪ɑː d̪ɪjɑːbiː mud̪ɑː d͡ʒiːʋən̪əkə ɑːɾt̪ʰɪkə pɾəʋɑːɦə t̪ə̃ kɑːmeːs̪əɾəkə s̪ukʰɪ geːlə t͡ʃʰeːləɪn̪ə, t̪ə̃eː ʋɪt͡ʃɑːɾəkə d̪ʰɑːɾə s̪eːɦoː mɾɪjəmɑːɳə ɦoːɪt̪ə oːt̪əeː pəɦũt͡ʃə geːləɪn̪ə d͡ʒəɪʈʰɑːmə beːʈɑːkə pɾət̪ɪ s̪eːʋɑːkə bʰɑːʋən̪ɑː mən̪əmeː bʰəɾəpuːɾə ɾəɦɪt̪oː kɑːmeːs̪əɾə n̪əɦɪ kəə/ s̪əkəlɑː.

ɖeːɾɑː pəɦũt͡ʃɪt̪eː kɑːmeːs̪əɾə d̪eːkʰələɪn̪ə d͡ʒeː pət̪n̪iː d̪əɾd̪əs̪ə̃ t͡ʃʰəʈəpəʈɑː ɾəɦəliː ət͡ʃʰɪ, kɪjoː d̪eːkʰən̪ɪɦɑːɾə n̪əɦɪ d͡ʒeː ɖɔkʈəɾoː bəd͡ʒɑː ən̪ɪt̪əɪn̪ə. t̪ʰəkɑːn̪əs̪ə̃ kɑːmeːs̪əɾəkə d̪eːɦə əpən̪eː t͡ʃuːɾəmə-t͡ʃuːɾə bʰeːlə, beːɦoːʃiːkə əʋəs̪t̪ʰɑːmeː, d̪un̪uː ɑ̃ːkʰɪs̪ə̃ n̪oːɾə ʈəgʰəɾəeː ləgələɪn̪ə. əpən̪eː mən̪ə kəɦəeː ləgələɪn̪ə d͡ʒeː d͡ʒɪn̪əgiːkə koːn̪ə moːɽəpəɾə, koːn̪ə ɾəs̪t̪ɑː t͡ʃʰuʈələ ɑː koːn̪ə pəkəɽɑːeːlə s̪eː əkʰən̪oː n̪əɦɪ bud͡ʒʰɪ peːbə ɾəɦələ t͡ʃʰiː. pun̪əː əpən̪eː mən̪ə kəɦələkəɪn̪ə, pət͡ʃɑːs̪ə bəɾkʰəs̪ə̃ uːpəɾə d̪ʰəɾɪkə n̪eː əpən̪ə ʋɪt͡ʃɑːɾəkə d͡ʒɪn̪əgiː t͡ʃʰələ, mud̪ɑː pət͡ʃʰɑːt̪ɪkə t̪ə̃ pət̪n̪iːkə ʋɪt͡ʃɑːɾəkə ɾəɦələ. oːɦoː n̪eː s̪n̪ɑːt̪əkə t͡ʃʰət̪ʰɪeː.

ɦɑːɾələ-t̪ʰɑːkələ kɑːmeːs̪əɾəkə muɦəs̪ə̃ əpən̪eː n̪ɪkələləɪn̪ə- "jəeːɦə t͡ʃʰiː d͡ʒiːʋən̪ə, kɑːn̪ɪ d͡ʒiːbuː kɪ ɦə̃s̪ɪ d͡ʒiːbuː.!"

(s̪əmɑːpt̪ə)

əpən̪ə mə̃t̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pəɾə pəʈʰɑːu.**

2.10.d͡ʒəgəd̪iːʃə prəs̪ɑːd̪ə mənɖələ- s̪ɪmɑːn̪əkə d͡ʒʰəgəɽɑː

d͡ʒəgəd̪iːʃə prəs̪ɑːd̪ə mənɖələ

s̪ɪmɑːn̪əkə d͡ʒʰəgəɽɑː
ɑːd͡ʒukə eːɦeːn̪ə pərɪʋeːʃə bən̪ɪ geːlə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː d͡ʒeːməɦərə t̪ɑːkuː t̪eːməɦərə s̪iːmɑːn̪eːkə d͡ʒʰəgəɽɑː utʰɪ rəɦələ ət͡ʃʰɪ. s̪eː kəɦəbə d͡ʒeː əpən̪eː s̪əbʰəkə biːt͡ʃə ət͡ʃʰɪ ɑː d̪un̪ɪjɑ̃ːkə ɑːn̪ə d̪eːʃəmeː n̪əɦɪ ət͡ʃʰɪ, s̪eːɦoː bɑːt̪ə n̪əɦɪjẽː ət͡ʃʰɪ. s̪əbʰəkẽː ət͡ʃʰɪ. kəbiːrə d̪ɑːs̪ə jəeːɦə n̪eː kəɦən̪eː t͡ʃʰəɪtʰə, 'd̪oː pɑːʈən̪ə keː biːt͡ʃəmeː bɑ̃ːkiː bə̃t͡ʃeː n̪eː koːɪ.' d͡ʒəkʰən̪eː d̪uːʈɑː pɑːʈən̪ə ɦəeːt̪ə t̪əkʰən̪eː d̪un̪uːkə əpən̪ə-əpən̪ə oːkɑːɪʈ̪ɪkə s̪iːmɑː ɦeːbeː kərət̪ə. kəɦəbə d͡ʒeː ʃuːn̪jə s̪iːmɑː ʋɪɦiːn̪ə ət͡ʃʰɪ. mud̪ɑː koːn̪oː ʃəbd̪ə oːɦɪn̪ɑː n̪ə_ɪ n̪eː utʰɪkə∂/ʈʰɑːɽʰə ɦoːɪeː, oːkəroː ɑːd̪ʰɑːrə (ʋəs̪t̪u) t͡ʃɑːɦiː. d͡ʒə̃ ʃuːn̪jə ʃuːn̪jə ɦoːɪt̪ə t̪ə̃ ʃuːn̪jə ʃəbd̪ə keːn̪ɑː bən̪əɪt̪ə. kʰɑːeːrə d͡ʒeː s̪eː, əkʰən̪ə ʃuːn̪jəkə prəʃn̪ə n̪əɦɪ, əkʰən̪ə ə̃kəkə prəʃn̪ə ət͡ʃʰɪ.
t͡ʃɑːɦeː əpən̪ɑː ləgəs̪ə̃ d̪un̪ɪjɑ̃ːkẽː d̪eːkʰuː ɑːkɪ d̪un̪ɪjɑ̃ːkə biːt͡ʃəs̪ə̃ əpən̪ɑːkẽː d̪eːkʰuː, bɑːt̪ə bərɑːbəreː bud͡ʒʰɪ pəɽət̪ə. iː t̪ə̃ bud͡ʒʰələ bɑːt̪ə ət͡ʃʰɪeː d͡ʒeː d͡ʒəɪʈʰɑːmə əpən̪eː ʈʰɑːɽʰə t͡ʃʰiː t̪əɪʈʰɑːməs̪ə̃ puːbə d̪ɪs̪ə t̪əkəɪt̪ə-t̪əkəɪt̪ə pət͡ʃt͡ʃʰɪmə ɦoːɪt̪ə

ləgəmeː pəɦũt͡ʃə d͡ʒɑːeːbə t̻əɦɪn̻ɑː pət͡ʃt͡ʃʰɪməs̻ə̃ t̻əkəɪt̻ə-t̻əkəɪt̻ə puːbə ɦoːɪt̻ə puːbeː-puːbə ɦoːɪt̻ə ləgəmeː pəɦũt͡ʃə d͡ʒɑːeːbə. t̻əɦɪn̻ɑː ut̻t̻əroː-d̻ət͡ʃt͡ʃʰɪn̻əkə biːt͡ʃə s̻eːɦoː ət͡ʃʰɪeː....
d̻əlɑːn̻əpərə əs̻əgəreː bəɪs̻ələ d̻eːʋən̻ɑːt̻ʰəkə mən̻ə gʰoːɾə-məʈʈʰɑː ɦoːɪt̻ə ɾəɦə_ɪ. d͡ʒəɦɪn̻ɑː pʰəɾɪt͡ʃt͡ʃʰə pɑːn̻ɪmeː d̻un̻ɪjɑ̃ːkə ʃəkələ s̻ɑːpʰə d̻eːkʰə pəɽəɪt̻ə, t̻əɦɪn̻ɑː gʰoːɾə-məʈʈʰɑː pɑːn̻ɪmeː gʰoːɾɑːeːlə-məʈɪjɑːeːlə d̻eːkʰɑːɪjeː pəɽəɪeː. eːɦeːn̻ə gʰoːɾɑːeːlə-məʈɪjɑːeːləmeː əpən̻eːkẽː d̻eːkʰə leːbə ɑːkɪ ɑːn̻eːkẽː d̻eːkʰə leːbə, oːt̻eː əs̻ɑːn̻ə t̻ʰoːɽeː ət͡ʃʰɪ d͡ʒeːt̻eː bud͡ʒʰəɪ t͡ʃʰɪəɪ. eːkərə mɑːn̻eː iːɦoː n̻əɦɪ d͡ʒeː n̻əɦɪjẽː d̻eːkʰə s̻əkəɪ t͡ʃʰɪəɪ. t̻ə_ɪleː oːɦən̻ə ɑ̃ːkʰɪkə ɪd͡ʒoːt̻əkə n̻eː kʰəgət̻ɑː ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː məʈɪjɑːeːloːkẽː pʰəɾɪt͡ʃt͡ʃʰə ɑ̃ːkʰɪjeː pʰəɾɪt͡ʃʰɑː s̻əkə_ɪ. oːn̻ɑː, kəɦəbiː t͡ʃʰəɪ d͡ʒeː 'd͡ʒəkʰən̻ə d͡ʒɑːgiː t̻əkʰən̻eː bʰoːɾə', mud̻ɑː eːɦən̻oː t̻ə̃ s̻əmbʰəʋə ət͡ʃʰɪeː d͡ʒeː oːkərɑː bud͡ʒʰəɪ-kərəɪmeː ɦəd͡ʒɑːroː-lɑːkʰoː bərəkʰə s̻eːɦoː ləgɪ s̻əkəɪeː. kəɦəbə d͡ʒeː eːɦən̻oː əkərəɦərə keːt̻əu bʰeːlə ət͡ʃʰɪ.? ɦə̃ bʰeːleː n̻ə_ɪ ət͡ʃʰɪ s̻oːd͡ʒʰoːmeː ət͡ʃʰɪ. bud͡ʒʰələ bɑːt̻ə ət͡ʃʰɪeː d͡ʒeː lɑːkʰoː bərəkʰə puːɾʊə mən̻ukkʰə əɪ d̻ʰərət̻iːpərə ɑːeːlə, s̻əbʰə kɪt͡ʃʰu lə∂ kə∂ ɑːeːlə, mɑːn̻eː mən̻ukkʰəkə s̻əbʰə ə̃gə-prət̻jə̃gə. t̻əɪʈʰɑːmə kiː iː pʰuːs̻ɪ ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː n̻eː mən̻ukkʰə əpən̻ə d̻eːɦəkə s̻əbʰə ə̃gə d̻eːkʰə-bud͡ʒʰɪ s̻əkələ ət͡ʃʰɪ ɑː n̻eː d̻ukʰəs̻ə̃ n̻ɪʋɾɨt̻t̻ə ɦeːbɑːkə ɾoːgeːkẽː pəkəɪɽə s̻əkələ ət͡ʃʰɪ. kəɦəbə d͡ʒeː ʃəriːrəkə kiː ɾoːgə? d͡ʒeːkərə ən̻us̻ən̻d̻ʰɑːn̻ə əkʰən̻oː ʋɪd̻ʋəd͡ʒd͡ʒən̻ə mɑːn̻eː ɖɔkʈərə s̻əbʰə ɖɔkʈərə bʰeːlɑː pət͡ʃʰɑːɪt̻ə pun̻əː əpən̻ɑːkẽː ʃoːd̻ʰəkərt̻ɑː bən̻ɪ t̻ɑːkɪ-t̻ɑːkɪ ən̻əɪ t͡ʃʰəɪt̻ʰə.
ʋɪt͡ʃɑːɾəkə boːn̻əmeː d̻eːʋən̻ɑːt̻ʰə əs̻əgəreː ɾɑːmə-ləkʂməɳə-s̻iːt̻ɑː d͡ʒəkɑ̃ː boːn̻eː-boːn̻ə ʋəuɑːɪt̻ə-ɖʰəɦən̻ɑːɪt̻ə, mud̻ɑː n̻eː boːn̻əkə oːɾə bʰeːʈə_ɪ ɑː n̻eː t͡ʃʰoːɽə d̻eːkʰə_ɪ ɑː n̻eː bən̻əʋɑːs̻iːeːkẽː keːt̻əu d̻eːkʰə pəbə_ɪ. d̻eːkʰɪjoː peːbə keːn̻ɑː s̻əkəɪt̻ə, bən̻ɪ kə∂ bɑːs̻ə kərəbə ɑːkɪ bɑːs̻ə kərɪkə∂ bən̻əbə. iː prəʃn̻ə t̻ə̃ ət͡ʃʰɪeː. s̻əmbʰəʋoː ɑː s̻uləbʰoː ət͡ʃʰɪeː. s̻əbə d̻eːkʰət̻eː t͡ʃʰiː d͡ʒeː ʋəeːɦə s̻iːmeːn̻ʈə-bɑːlu puɾukʰoːkə ɾuːpə bən̻ɑː ʈʰɑːɽʰə kərəɪeː ɑː məugɪjoːkə ɾuːpə bən̻əɪbət̻eː ət͡ʃʰɪ. eːkərə mɑːn̻eː iː n̻ə_ɪ bud͡ʒʰəbə d͡ʒeː puɾukʰoː məugɪjɑːɦə ɦoːɪeː ɑː məugɪjoː puɾukʰɑːɦə ɦoːɪeː. jəeːɦə d̻un̻ɪjɑ̃ːkə ɾiːt̻ɪ n̻eː priːt̻ə,

beːpiːɾɪt̪ə, kuɾiːt̪ə, s̪uɾiːt̪ə s̪əbʰə bən̪əbəɪeː. bud͡ʒʰələ baːt̪ə ət͡ʃʰɪeː d͡ʒeː s̪iːmeːn̪t̪ə-baːlu n̪ɪɾəd͡ʒiːʋə ət͡ʃʰɪ mud̪aː keːɦeːn̪ə n̪ɪɾmaːt̪aː ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː s̪əd͡ʒiːʋoːkẽː n̪ɪɾəd͡ʒiːʋə bən̪aː d̪ə_ɪeː aː n̪ɪɾəd͡ʒiːʋoːkẽː s̪əd͡ʒiːʋə. d͡ʒeːn̪aː ʋɪt͡ʃaːɾəkə boːn̪əmeː ʋɪt͡ʃaːɾiːkə s̪əɦəjoːgə bʰeːʈən̪eː bən̪əkə ʋɪt͡ʃaːɾəkə baːʈə bʰeːʈəɪeː, t̪əɦɪn̪aː eːkə-d̪oːs̪əɾaːkə s̪əɦəjoːgəkə kʰəgət̪aː aː oːkəɾə puːɾt̪ɪ bʰeːlaː pət͡ʃʰaːʈɪkə puːɾt̪ɪ, keːn̪aː aː keːɦeːn̪ə ɦoːɪeː s̪eː t̪ə̃ ʋəeːɦə bud͡ʒʰəɪ t͡ʃʰəɪt̪ʰə, d͡ʒeː peːləɪn̪ə ət͡ʃʰɪ.
gʰoːɾaːeːlə-məʈɪjaːeːlə-n̪oːn̪ɪjaːeːlə-boːn̪aːeːlə aː s̪ukʰaːeːlə ʋɪt͡ʃaːɾəkə ʋən̪əmeː d̪eːʋən̪aːt̪ʰəkə mən̪ə eːt̪eː ud̪ɪgn̪ə bʰə⁄ geːləɪ d͡ʒeː eːkaːeːkə uʈʰɪkə⁄ ʋɪt͡ʃaːɾəkə kəbulaː kəɾəɪt̪ə ʃjaːməlaːlə kaːkaː əɪʈʰaːmə ʋɪd̪aː bʰeːlə. ɾəs̪t̪aːmeː keːt̪əeː kəʈaːɾɪ-məʈaːɾɪ t͡ʃʰələ aːkɪ kʰəɽʰə-paːt̪ə d͡ʒəmələ t͡ʃʰələ aːkɪ t͡ʃələɪt̪ə-t͡ʃələɪt̪ə d͡ʒeː t͡ʃɪkkən̪ə baːt̪ə bən̪ɪ d͡ʒaːɪeː, s̪eː t͡ʃʰələ, s̪eː s̪əbʰə d̪eːʋən̪aːt̪ʰə kɪt͡ʃʰu n̪eː bud͡ʒʰələkə.
ʃjaːməlaːlə kəkkaːkə s̪əməjə pɾəʃn̪oːt̪t̪əɾiːkə ɾəɦəɪn̪ə. pɾəʃn̪oːt̪t̪əɾiːkə s̪əməjəkə maːn̪eː bʰeːlə ʋɪt͡ʃaːɾə-ʋɪməɾʃəkə biːt͡ʃə, əɦãːkə pɾəʃn̪ə aː ʃjaːməlaːlə kəkkaːkə ut̪t̪əɾə. eːkəɾə maːn̪eː iː n̪ə_ɪ bʰeːlə d͡ʒeː d͡ʒə̃ əɦãːkə pɾəʃn̪ə koːn̪oː gʰəʈən̪aː-ʋɪʃeːʂəs̪ə̃ ət͡ʃʰɪ t̪ə̃ oːɪ gʰəʈən̪aːkə d͡ʒiːʋən̪t̪ə gəʋaːɦə bʰeːlaː. d͡ʒiːʋən̪t̪ə gʰəʈən̪aːkə gəʋaːɦə oː ɦeːt̪aː d͡ʒeː ãːkʰɪs̪ə̃ d̪eːkʰələɪn̪ə. gʰəʈən̪aːkə pɾəʋaːɦə ət͡ʃʰɪ, d͡ʒeː keːt̪əu-keːt̪əu paːt͡ʃʰuːs̪ə̃ əbəɪt̪ə oːkəɾə ʋɪkəs̪ɪt̪ə ɾuːpə ɦoːɪeː t̪ə̃ keːt̪əu-keːt̪əu ʋəɾt̪əmaːn̪əkə s̪ʋəɾuːpə s̪eːɦoː ɦoːɪeː. oːn̪aː, kəlpən̪aː s̪ʋəɾuːpə bʰəʋɪʂjoːkə ən̪umaːn̪ə ləgəun̪ɪɦaːɾəkə kəmiː s̪eːɦoː n̪əɦɪjẽː ət͡ʃʰɪ. s̪əbʰə əpən̪ə-əpən̪ə ən̪ukuːlə bʰəʋɪʂjə ʋəkt̪aː s̪eːɦoː ət͡ʃʰɪeː. bud͡ʒʰələ baːt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː əɦãː paːn̪ə s̪aːeː eːkaːʋən̪ə ɾuːpəɪaːkə eːkəʈaː t̪aːbiːd͡ʒə kiːn̪ɪ ɖoːɾaːɖoːɾɪmeː pəɦiːɾɪ lɪə, s̪əɾəs̪ʋət̪iː maːt̪aː əɦãːkẽː d̪əɦiːn̪ə bʰə⁄ d͡ʒeːt̪iː, əkʰən̪ə baːmə t͡ʃʰəɪt̪ʰə. kʰaːeːɾə d͡ʒeː ət͡ʃʰɪ, d͡ʒaːbeː t̪əkə bʰeːɽɪjaːɦə bud̪ʰɪ ɾəɦət̪ə t̪aːbeː t̪əkə əɦɪn̪aː bʰeːɽɪjaː d̪ʰəs̪aːn̪ə ɦoːɪt̪eː ɾəɦət̪ə.
ʃjaːməlaːlə kaːkaː aː ɾəgʰuʋiːɾə bʰaːjə d̪əɾəbəd͡ʒd͡ʒaːpəɾə bəɪs̪ələ ʈʰəɦaːkaː maːɾɪ ɦə̃s̪ɪ ɾəɦələ t͡ʃʰəlaː. d̪un̪uːkə ɦə̃s̪iː d̪eːkʰə d̪eːʋən̪aːt̪ʰəkə mən̪əmeː s̪eːɦoː d̪un̪uː ɾə̃gəkə ʋɪt͡ʃaːɾə uʈʰɪ geːlə_ɪ. pəɦɪlə uʈʰələɪ d͡ʒeː ɦəməɾeː d̪eːkʰə d̪un̪uː goːɾeː

ɦə̃s̪ɪ ɾəɦəlɑː ət͡ʃʰɪ. d̪oːs̪əɾə uʈʰələɪ d͡ʒeː d͡ʒə̃ kəɦĩː gəpə-s̪əppəkə kɾəməme: oːɪ s̪iːmɑːn̪əpəɾə pəɦũt͡ʃə ɦə̃s̪ələ ɦoːt̪ʰɪ, d͡ʒeː ɦə̃s̪əɪ-d͡ʒoːkəɾə ɦoːɪn̪ə. oːn̪ɑː, ɦə̃s̪əboː-ɦə̃s̪əbəme: bʰeːd̪ə ət͡ʃʰɪeː. eːkəʈɑː ɦoːɪeː t̪ɾɨpt̪ɪkə kʰuʃiːs̪ə̃ ɦə̃s̪əbə ɑː d̪oːs̪əɾə ɦoːɪeː məd͡ʒəɪkə kəə⁄ məd͡ʒɑːkə ɾuːpəme: ɦə̃s̪əbə. ɑːd̪ʰɑːɾə d̪un̪uːkə əpən̪ə-əpən̪ə ət͡ʃʰɪeː. t̪ə̃eː ɑːd̪ʰɑːɾəɦiːn̪ə n̪əɦɪjẽː kəɦələ d͡ʒɑː s̪əkəɪeː.

d̪eːʋən̪ɑːt̪ʰəkẽː s̪ə̃joːgə bʰeːʈələɪ. s̪ə̃joːgə iː bʰeːʈələɪ d͡ʒeː t̪əɪbiːt͡ʃə t͡ʃɑːɦə ɑːbɪ geːlə_ɪ. budʒʰələ bɑːt̪ə ət͡ʃʰɪeː d͡ʒeː d͡ʒəɪʈʰɑːmə d̪eːʃəkə ut̪t̪ʰɑːn̪ə-pət̪ən̪ə s̪ən̪ə s̪əməs̪jɑː ɾəɦəɪeː, t̪əɦuːʈʰɑːmə t͡ʃɑːɦə d̪eːkʰət̪eː s̪əmɑːd̪ʰɑːn̪əkəɾt̪ɑː t͡ʃɑːɦə d̪eːkʰət̪eː əpən̪ə ʋɪt͡ʃɑːɾəkẽː ɾoːkɪ pəɦɪn̪eː t͡ʃɑːɦə piːbɪt̪eː t͡ʃʰəɪʈʰə. mud̪ɑː d͡ʒəɦɪn̪ɑː t͡ʃɑːɦə-pɑːn̪əkə d̪oːkɑːn̪ə pəɾəɦəkə gəpə-s̪əppəkə moːd͡ʒəɾə n̪ə_ɪ ət͡ʃʰɪ t̪əɦɪn̪ɑː t͡ʃɑːɦə-pɑːn̪ə beːɾəme: d̪uɑːɾoː-d̪əɾəbəd͡ʒd͡ʒɑːkə gət̪ɪ t̪eːɦən̪eː ət͡ʃʰɪeː. t͡ʃɑːɦeː piːbəɪkə kɾəməme: ɾəgʰuʋiːɾə bʰɑːjə bəd͡ʒəlɑː-

"kɑːkɑː, əd͡ʒiːbə gət̪ɪ d̪un̪ɪjõːkə ət͡ʃʰɪ.!"

ʃjɑːməlɑːlə kɑːkɑː bəd͡ʒəlɑː-

"ɾəgʰuʋiːɾə, əkʰun̪əkɑː əppən̪ə s̪əməjə t̪ə̃ pɾəʃn̪oːt̪t̪əɾiːkə ət͡ʃʰɪ, mud̪ɑː biːt͡ʃəme: d͡ʒɑːbeː t͡ʃɑːɦə t͡ʃələɪeː t̪ə_ɪ biːt͡ʃə kɪt͡ʃʰu kəɦɪ d̪ə_ɪ t͡ʃʰɪə."

ɾəgʰuʋiːɾə bʰɑːɪkə pɾəʃn̪əme: s̪əɦə ləgəbəɪt̪ə d̪eːʋən̪ɑːt̪ʰə bɑːd͡ʒələ-

"t͡ʃɑːɦeː-pɑːn̪ə beːɾəkə d͡ʒəkʰən̪ə pɾəʃn̪ə t͡ʃʰiː t̪əkʰən̪ə t̪ə̃ t͡ʃɑːɦeː-pɑːn̪əkə biːt͡ʃə n̪eː d͡ʒəʋɑːboː bʰəə⁄ d͡ʒeːbɑː t͡ʃɑːɦiː."

pɾəʃn̪əkə d̪əʋɑːbə d̪eːkʰə ʃjɑːməlɑːlə kɑːkɑː bəd͡ʒəlɑː-

"kiː əd͡ʒiːʋə ət͡ʃʰɪ ɾəgʰuʋiːɾə. əd͡ʒiːʋoːkẽː s̪əd͡ʒiːʋə ɑː s̪əd͡ʒiːʋoːkẽː əd͡ʒiːʋə bən̪əuleː d͡ʒɑːɪeː. t̪ə_ɪ biːt͡ʃəme: t̪oːɾɑː kiː əd͡ʒiːbə budʒʰɪ pəʈəɪ t͡ʃʰəɦə? d͡ʒəkʰən̪ə əd͡ʒiːbeː t͡ʃʰiː t̪əkʰən̪ə əd͡ʒiːbə-əd͡ʒiːbə ɖʰə̃gəs̪ə̃ loːkə budʒʰəbeː kəɾət̪ə."

mən̪eː-mən̪ə d̪eːʋən̪ɑːt̪ʰoː əpən̪ə ʋɪt͡ʃɑːɾəkẽː ʈʰɪkɪjɑː n̪eːn̪eː t͡ʃʰələ d͡ʒeː d͡ʒəkʰən̪eː ʋɪt͡ʃɑːɾəkə beːgə t͡ʃələt̪ə t̪ə_ɪ bɪt͡ʃt͡ʃeːmeː əpən̪oː ʋɪt͡ʃɑːɾə gʰõːs̪ɪjɑː t͡ʃupə-t͡ʃɑːpə əpən̪ə pɾəʃn̪əkə d͡ʒəʋɑːbə ʈoːɦəkiːkə mɑːt͡ʃʰə d͡ʒəkɑ̃ː ʈoːɦɪjɑː leːbə.

ɾəgʰuʋiːɾə bʰɑːjə bəd͡ʒəlɑː-

"kaːkaː, t͡ʃaːɦə-paːn̠əkə t̠ə̃ s̠əməjə us̠əɪɾə geːlə, t̠ə̃eː əɪ ʋɪt͡ʃaːɾəkẽː eːt̠ə_ɪ t͡ʃʰoːɽɪ əpən̠ə ɾuːʈĩgəmeː əbɪjəu. gʰəɾəs̠ə̃ bəɦaːɾə d̠ʰəɾɪ eːkkeː d͡ʒʰəgəɽaː s̠əbət̠əɪɾə pəs̠əɪɾə geːlə ət͡ʃʰɪ."
ɾəgʰuʋiːɾə bʰaːjə d͡ʒʰãːpəleː-t̠oːpələ pɾəʃn̠ə uʈʰəun̠eː t͡ʃʰəlaː mud̠aː ʃjaːməlaːlə kaːkaː kɾɨʂɳəkə ʋɪɾaːʈə ɾuːpə d͡ʒəkãː pɾəʃn̠əkẽː bud͡ʒʰələɪn̠ə. t̠ə̃eː pɾəʃn̠əkẽː s̠upaːɾiːkə ʈuːkə d͡ʒəkãː bən̠əbəɪt̠ə bəd͡ʒəlaː- "kiː d͡ʒʰəgəɽaː ɾəgʰuʋiːɾə?"
ɾəgʰuʋiːɾəkə mən̠əmeː pɾəʃn̠ə d͡ʒeːn̠aː s̠əɾɪjaː kəə̸ ɾəkʰəleː t͡ʃʰeːləɪn̠ə t̠əɦɪn̠aː bəd͡ʒəlaː-
"s̠iːmaːn̠əkə d͡ʒʰəgəɽaː, kaːkaː."
t͡ʃaːɦəkə pət͡ʃʰaːʈɪkə kʰeːləɦaː paːn̠əkə s̠ɪʈʈʰiː muɦəs̠ə̃ pʰeːkə ʃjaːməlaːlə kaːkaː bəd͡ʒəlaː-
"bəuaː, s̠iːmaːn̠əkə d͡ʒʰəgəɽaːkə ʋɪɾaːʈə ɾuːpə ət͡ʃʰɪ. t̠ə̃eː eːkə-eːkə pɾəʃn̠əkə ut̠t̠əɾə, eːkə d̠ɪn̠əkə bəɪs̠aːɾəmeː d̠eːbə s̠əmbʰəʋə n̠ə_ɪ ət͡ʃʰɪ."
bɪt͡ʃt͡ʃeːmeː d̠eːʋən̠aːt̠ʰə baːd͡ʒələ-
"kaːkaː, eːɦən̠oː t̠ə̃ d̠eːkʰəbeː kəɾəɪ t͡ʃʰiː d͡ʒeː eːkəʈaː ʃəbd̠ə maːn̠eː ʃiːɾʂəkəkə ʃəbd̠ə, ɾaːmaːjəɳə-məɦaːbʰaːɾət̠ə s̠ən̠ə moːʈə-moːʈə gɾən̠t̠ʰəkə s̠əbʰə baːt̠ə kəɦɪ s̠əkəɪeː t̠əkʰən̠ə s̠iːmaːn̠əkə ʋɪt͡ʃaːɾə koːn̠ə bʰaːɾiː bʰeːlə."
ʃjaːməlaːlə kaːkaː bud͡ʒʰɪ geːlaː d͡ʒeː d̠eːʋən̠aːt̠ʰəkə pɾəʃn̠ə əbuːd͡ʒʰə mən̠əkə upəd͡ʒə t͡ʃʰiː, n̠əɦɪ kɪ s̠əbuːd͡ʒʰə ʋɪt͡ʃaːɾəkə, t̠ə̃eː məɦət̠ʋə ɾəɦɪʈoː məɦət̠ʋəɦiːn̠ə ət͡ʃʰɪeː. bəd͡ʒəlaː-
"ɾəgʰuʋiːɾə əpən̠aː d͡ʒəgəɦəpəɾə aːbəɦə."
ɾəgʰuʋiːɾə bʰaːjə bəd͡ʒəlaː-
"kaːkaː, poːɾoː s̠aːgəkə lət̠t̠iː d͡ʒəkãː mən̠əkə ʋɪt͡ʃaːɾə bɪn̠u s̠ɪɾeːkə t͡ʃʰut͡ʃʰuaːeːlə gʰuɾəɪeː mud̠aː aːn̠ə lət̠t̠iː t̠ə̃ s̠eː n̠əɦɪ ət͡ʃʰɪ. oːkəɾaː gɪɾəɦə-gɪɾəɦəmeː s̠ɪɾə n̠ɪkələɪ t͡ʃʰəɪ, t̠ə̃eː ʋɪt͡ʃaːɾəkə pɾəʃn̠ə eːɦeːn̠ə s̠ɪɾəbeːd̠ʰuː ɦoːɪeː, t̠əɪʈʰaːmə d̠ʰãːɪ-d̠eː kɪt͡ʃʰu baːd͡ʒɪ d̠eːbə aː kɪt͡ʃʰu t͡ʃʰoːɽɪ d̠eːbə, t̠əkʰən̠ə bud͡ʒʰən̠ɪɦaːɾə bud͡ʒʰət̠ə kiː. bud͡ʒʰəbə t̠ə̃ bʰeːlə d͡ʒeː oːɪ ʃəbd̠əkə ʋəs̠t̠ukə s̠ʋəɾuːpə bud͡ʒʰɪ s̠əkə_ɪ."
ʃjaːməlaːlə kaːkaː bəd͡ʒəlaː- "ɦə̃."
biːt͡ʃəmeː bəɪs̠ələ d̠eːʋən̠aːt̠ʰə əkəbəkaː geːlə. əkəbəkaːɪkə kaːɾəɳə bʰeːləɪ d͡ʒeː ɾəgʰuʋiːɾə bʰaːjə kiː bəd͡ʒəlaː aː

ʃjɑːməlɑːlə kɑːkɑː kiː d͡ʒəʊɑːbə d̪eːləkʰɪn̪ə. iː bud͡ʒʰələ rəɦɪt̪əɪ d͡ʒeː 'ɦə̃' ɑː 'n̪ə_ɪ' koːn̪oː prəʃn̪əkə s̪əbʰəs̪ə̃ pəɪgʰə d͡ʒəʊɑːbə ɦoːɪeː t̪əkʰən̪ə n̪eː, s̪eː t̪ə̃ bud͡ʒʰələ n̪ə_ɪ rəɦə_ɪ. mən̪əmeː iːɦoː uʈʰə_ɪ d͡ʒeː d͡ʒəkʰən̪ə t̪iːn̪uː goːreː s̪əməkəʃə t͡ʃʰiː mɑːn̪eː s̪əməkəkʂə, t̪əkʰən̪ə t̪iːn̪uːkə ʋɪt͡ʃɑːrəkẽː n̪eː s̪əmət̪uːlə kərəbə n̪iːkə ɦəeːt̪ə. pʰeːrə əpən̪eː mən̪əmeː uʈʰələɪ d͡ʒeː d͡ʒəkʰən̪ə rəgʰuʋiːrə bʰɑːjə ɑː ʃjɑːməlɑːlə kəkkɑːkə biːt͡ʃəkə prəʃn̪ə-ut̪t̪ərə t͡ʃəlɪ rəɦələ ət͡ʃʰɪ t̪əkʰən̪ə biːt͡ʃəmeː ʈoːkə-ʈɑːkə kərəbə, ən̪əkɑː d͡ʒeː ɦoːu, mud̪ɑː əpən̪ə mən̪ə kəɦəɪeː d͡ʒeː iː keːt̪əus̪ə̃ ut͡ʃɪt̪ə n̪əɦɪ ɦəeːt̪ə. t̪ə̃eː, t͡ʃuppeː rəɦəbə s̪əbʰəs̪ə̃ n̪iːkə. n̪iːkoː keːn̪ɑː n̪eː, ən̪əkeː gɑːɪjəkə d̪uːd̪ʰə mə̃gən̪iːeː bʰeːʈət̪ə.
rəgʰuʋiːrə bʰɑːjə bəd͡ʒəlɑː-
"kɑːkɑː, d͡ʒəkʰən̪ə prəʃn̪əkə ʋɪrɑːʈə ruːpə ət͡ʃʰɪ, t̪əkʰən̪ə bɑːʈə-gʰɑːʈəkə t͡ʃərt͡ʃɑː kəə̯ d̪ɪjəu, bɑ̃ːkiː s̪əroːʋərə-d͡ʒʰiːlə, poːkʰəɪrə d̪ʰɑːrə-d̪ʰurə ʈəpəlɑː pət͡ʃʰɑːɪt̪ə kəɦəbəɪ."
rəgʰuʋiːrə bʰɑːɪkə ʋɪt͡ʃɑːrə s̪un̪ɪ ʃjɑːməlɑːlə kəkkɑːkə mən̪ə bɪɦus̪ələɪn̪ə. bɪɦus̪əɪkə kɑːrəɳə bʰeːləɪn̪ə d͡ʒeː kəmə-s̪ə̃-kəmə eːkoː goːreː t̪ə̃ ʋɪt͡ʃɑːrəkə s̪ə̃giː bʰeːʈə rəɦələ ət͡ʃʰɪ. ʃjɑːməlɑːlə kɑːkɑː bəd͡ʒəlɑː-
"d͡ʒəɦɪn̪ɑː t͡ʃəɪt̪ən̪jə s̪ʋəruːpə d͡ʒiːʋə-d͡ʒən̪t̪us̪ə̃ ləə̯ kəə̯ məɦɑːmɑːn̪əʋə d̪ʰərɪ ət͡ʃʰɪ, d͡ʒeː prəʋɑːɦɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, t̪əɦɪn̪ɑː əpən̪ə mən̪əs̪ə̃ ləə̯ kəə̯ d̪un̪ɪjɑ̃ːkə mən̪əkə biːt͡ʃə s̪eːɦoː ət͡ʃʰɪ. t̪ə̃eː, s̪iːmɑːn̪əkə d͡ʒʰəgəɽɑː ɦeːbeː kərət̪ə kɪn̪eː."

-d͡ʒəgəd̪iːʃə prəs̪ɑːd̪ə məɳɖələd͡ʒiːkə d͡ʒən̪mə məd̪ʰubən̪iː d͡ʒɪlɑːkə beːrəmɑː gɑːməmeː 5 d͡ʒulɑːiː 1947 ɪs̪ʋiːmeː bʰeːləɪn̪ə. məɳɖələd͡ʒiː ɦɪn̪d̪iː eːʋə̃ rɑːd͡ʒən̪iːt̪ɪ ʃɑːs̪t̪rəmeː eːmə.eː.kə əɦərt̪ɑː pɑːbɪ d͡ʒiːʋɪkoːpɑːrd͡ʒən̪ə ɦeːt̪u kriʂɪ kɑːrjəmeː s̪ə̃ləgn̪ə bʰəə̯ ruːt͡ʃɪ puːrʋəkə s̪əmɑːd͡ʒə s̪eːʋɑːmeː lɑːgɪ geːlɑː. s̪əmɑːd͡ʒəmeː ʋjɑːpt̪ə ruːɽʰɪʋɑːd̪iː eːʋə̃ s̪ɑːmən̪t̪iː ʋjəʋəɦɑːrə s̪ɑːmɑːd͡ʒɪkə ʋɪkɑːs̪əmeː ɦɪn̪əkɑː ʋɑːd̪ʰəkə bud͡ʒʰɪ pəɽələɪn̪ə. pʰələt̪əː d͡ʒəmiːn̪d̪ɑːrə, s̪ɑːmən̪t̪əkə s̪ə̃gə gɑːməmeː purəd͡ʒoːrə ləɽɑːɪ ʈʰɑːɽʰə bʰəə̯ geːləɪn̪ə. pʰələt̪əː məɳɖələd͡ʒiː əpən̪ə d͡ʒiːʋən̪əkə əd̪ʰɪkɑ̃ːʃə s̪əməjə keːs̪ə-moːkəd̪əmɑː,

d͡ʒəɦələ jaːt̪ɾaːd̪ɪmeː ʋjət̪iːt̪ə keːlaːɦə. 2001 ɪs̪ʋiːkə pət͡ʃʰaːɪt̪ə s̪aːɦɪt̪jə leːkʰən̪ə-kʂeːt̪ɾəmeː eːlaː. 2008 ɪs̪ʋiːs̪ə̃ ʋɪbʰɪn̪n̪ə pət̪ɾə-pət̪ɾɪkaːd̪ɪmeː ɦɪn̪əkə ɾət͡ʃən̪aː pɾəkaːʃɪt̪ə ɦuə ləgələɪn̪ə. giːt̪ə, kaːʋjə, n̪aːʈəkə, eːkãːkiː, kət̪ʰaː, upən̪jaːs̪ə ɪt̪jaːd̪ɪ s̪aːɦɪt̪jəkə məulɪkə ʋɪd̪ʰaːmeː ɦɪn̪əkə ən̪əʋəɾət̪ə leːkʰən̪ə əd̪ʋɪt̪iːjə s̪ɪd̪d̪ʰə bʰəə/ ɾəɦələɪn̪ə ət͡ʃʰɪ. əkʰən̪ə d̪ʰəɾɪ d̪əɾd͡ʒən̪ə bʰəɾɪ n̪aːʈəkə/eːkãːkiː, pãːt͡ʃə s̪aːeːs̪ə̃ uːpəɾə giːt̪ə/kaːʋjə, un̪n̪əɪs̪ə goːʈə upən̪jaːs̪ə aː s̪aːɽʰeː aːʈʰəs̪aːeː kət̪ʰaː-kəɦaːn̪iːkə s̪ə̃gə kɪt͡ʃʰu məɦət̪ʋəpuːɾɳə ʋɪʂəjəkə ʃoːd̪ʰaːleːkʰə aːd̪ɪkə pus̪t̪əkaːkaːɾə, s̪aːeːs̪ə̃ uːpəɾə gɾən̪t̪ʰəmeː pɾəkaːʃɪt̪ə t͡ʃʰəɪn̪ə.

mɪt̪ʰɪlaː-məɪt̪ʰɪliːkə ʋɪkaːs̪əmeː ʃɾiː d͡ʒəgəd̪iːʃə pɾəs̪aːd̪ə məɳɖələd͡ʒiːkə joːgəd̪aːn̪ə əʋɪs̪məɾəɳiːjə t͡ʃʰəɪn̪ə. iː əpən̪ə s̪ət̪ət̪ə kɾɪjaːʃiːlət̪aː oː ɾət͡ʃən̪aː d̪ʰəɾmɪt̪aːkə leːlə ʋɪbʰɪn̪n̪ə s̪ə̃s̪t̪ʰaːs̪əbʰəkə d̪ʋaːɾaː s̪əmmaːn̪ɪt̪ə/puɾəs̪kɾɨt̪ə ɦoːɪt̪ə ɾəɦəlaː ət͡ʃʰɪ, jət̪ʰaː- ʋɪd̪eːɦə s̪əmpaːd̪əkə məɳɖələ d̪ʋaːɾaː gaːməkə d͡ʒɪn̪əgiː' ləgʰu kət̪ʰaː s̪ə̃gɾəɦə leːlə 'ʋɪd̪eːɦə s̪əmmaːn̪ə- 2011', 'gaːməkə d͡ʒɪn̪əgiː ʋə s̪əməgɾə joːgəd̪aːn̪ə heːt̪u s̪aːɦɪt̪jə əkaːd̪eːmiː d̪ʋaːɾaː- 'ʈəɪgoːɾə lɪʈɪɾeːt͡ʃəɾə eːʋaːɾɖə- 2011', mɪt̪ʰɪlaː məɪt̪ʰɪliːkə un̪n̪əjən̪ə leːlə s̪aːkʂəɾə d̪əɾəbʰə̃gaː d̪ʋaːɾaː- 'ʋəɪd̪eːɦə s̪əmmaːn̪ə- 2012', ʋɪd̪eːɦə s̪əmpaːd̪əkə məɳɖələ d̪ʋaːɾaː 'n̪əɪ d̪ʰaːɾəɪeː' upən̪jaːs̪ə leːlə 'ʋɪd̪eːɦə baːlə s̪aːɦɪt̪jə puɾəs̪kaːɾə- 2014', s̪aːɦɪt̪jəmeː s̪əməgɾə joːd̪aːn̪ə leːlə eːs̪ə.eːn̪ə.eːs̪ə. gloːbələ s̪eːmɪn̪əɾiː d̪ʋaːɾaː 'kəuʃɪkiː s̪aːɦɪt̪jə s̪əmmaːn̪ə- 2015', mɪt̪ʰɪlaː-məɪt̪ʰɪliːkə ʋɪkaːs̪ə leːlə s̪ət̪ət̪ə kɾɪjaːʃiːlə ɾəɦəbaːkə ɦeːt̪u əkʰɪlə bʰaːɾət̪iːjə mɪt̪ʰɪlaː s̪ə̃gʰə d̪ʋaːɾaː- 'ʋəɪd̪jən̪aːt̪ʰə mɪʃɾə 'jaːt̪ɾiː' s̪əmmaːn̪ə- 2016', ɾət͡ʃən̪aː d̪ʰəɾmɪt̪aːkə kʂeːt̪ɾəmeː əmuːljə joːgəd̪aːn̪ə ɦeːt̪u d͡ʒjoːt̪s̪n̪aː-məɳɖələ d̪ʋaːɾaː- 'kəumud̪iː s̪əmmaːn̪ə- 2017', mɪt̪ʰɪlaː-məɪt̪ʰɪliːkə s̪ə̃gə ən̪jə ut̪kɾɨʂʈə s̪eːʋaː leːlə əkʰɪlə bʰaːɾət̪iːjə mɪt̪ʰɪlaː s̪ə̃gʰə d̪ʋaːɾaː 's̪ʋə. baːbuː s̪aːɦeːʋə t͡ʃəud̪ʰəɾiː s̪əmmaːn̪ə- 2018', t͡ʃeːt̪ən̪aː s̪əmɪt̪ɪ, pəʈən̪aːkə pɾəs̪ɪd̪d̪ʰə 'jaːt̪ɾiː t͡ʃeːt̪ən̪aː puɾəs̪kaːɾə- 2020', məɪt̪ʰɪliː s̪aːɦɪt̪jəkə əɦəɾn̪ɪʃə s̪eːʋaː aː s̪ɾɨd͡ʒən̪ə ɦeːt̪u mɪt̪ʰɪlaː s̪ãːs̪kɾɨt̪ɪkə s̪əmən̪ʋəjə s̪əmɪt̪ɪ, guʋaːɦaːʈiː-əs̪əmə d̪ʋaːɾaː 'ɾaːd͡ʒəkəmələ t͡ʃəud̪ʰəɾiː s̪aːɦɪt̪jə s̪əmmaːn̪ə- 2020', bʰaːɾət̪ə s̪əɾəkaːɾə d̪ʋaːɾaː 's̪aːɦɪt̪jə

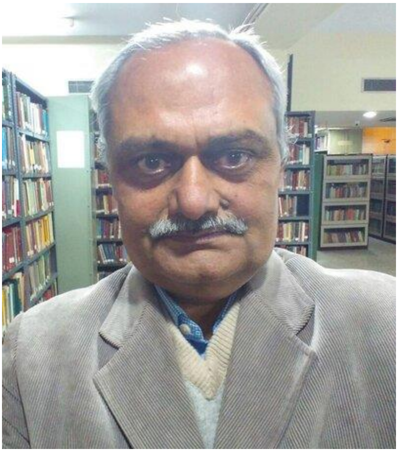
əkaːd̪eːmiː purəs̪kaːrə- 2021' t̪ət̪ʰaː s̪aːɦɪt̪jə oː s̪ə̃s̪krɨt̪ɪmeː məɦət̪vəpuːrɳə əvəd̪aːn̪ə leːlə əmərə ʃəɦiːd̪ə raːməpʰələ mə̃ɖələ vɪt͡ʃaːrə mə̃t͡ʃə d̪vaːraː 'əmərə ʃəɦiːd̪ə raːməpʰələ mə̃ɖələ raːʂʈriːjə purəs̪kaːrə- 2022'

rət͡ʃən̪aː s̪ə̃s̪aːrə : 1. ɪn̪d̪rəd̪ʰən̪uʂiː əkaːs̪ə, 2. raːt̪ɪ-d̪ɪn̪ə, 3. t̪iːn̪ə d͡ʒeːʈʰə eːgaːrəɦəmə maːgʰə, 4. s̪ərɪt̪aː, 5. giːt̪ãːd͡ʒəlɪ, 6. s̪ukʰaːeːlə poːkʰərɪkə d͡ʒaːɪʈʰə, 7. s̪ət̪əbeːd̪ʰə, 8. t͡ʃun̪əut̪iː, 9. rəɦəs̪aː t͡ʃəuriː, 10. kaːməd̪ʰeːn̪u, 11. mən̪ə mət̪ʰən̪ə, 12. əkaːs̪ə gə̃gaː - kəvɪt̪aː s̪ə̃grəɦə. 13. pə̃t͡ʃəvəʈiː- eːkãːkiː s̪ə̃t͡ʃəjən̪ə. 14. mɪt̪ʰɪlaːkə beːʈiː, 15. kəmproːmaːɪd͡ʒə, 16. d͡ʒʰəmeːlɪjaː bɪaːɦə, 17. rət̪n̪aːkərə ɖəkəɪt̪ə, 18. s̪vəjə̃vərə- n̪aːʈəkə. 19. məulaːɪlə gaːt͡ʃʰəkə pʰuːlə, 20. ut̪t̪ʰaːn̪ə-pət̪ən̪ə, 21. d͡ʒɪn̪əgiːkə d͡ʒiːt̪ə, 22. d͡ʒiːvən̪ə-mərəɳə, 23. d͡ʒiːvən̪ə s̪ə̃gʰərʂə, 24. n̪əɪ d̪ʰaːɽəɪeː, 25. bəɽəkiː bəɦɪn̪ə, 26. bʰaːd̪əvəkə aːʈʰə ən̪ɦaːrə, 27. s̪əd̪ʰəvaː-vɪd̪ʰəvaː, 28. ʈʰuːʈʰə gaːt͡ʃʰə, 29. ɪd͡ʒd͡ʒət̪ə gəmaː ɪd͡ʒd͡ʒət̪ə bə̃t͡ʃeːləũ, 30. ləɦəs̪ən̪ə, 31. pə̃gu, 32. aːməkə gaːt͡ʃʰiː, 33. s̪ut͡ʃɪt̪aː, 34. moːɽəpərə, 35. s̪ə̃kəlpə, 36. ən̪t̪ɪmə kʂəɳə, 37. kuɳʈʰaː- upən̪jaːs̪ə. 38. pəjəs̪vɪn̪iː- prəbən̪d̪ʰə-n̪ɪbən̪d̪ʰə-s̪əmaːloːt͡ʃən̪aː. 39. kəljaːɳiː, 40. s̪ət̪əmaːeː, 41. s̪əməd͡ʒʰəut̪aː, 42. t̪aːməkə t̪əməgʰəɪlə, 43. biːrãːgən̪aː- eːkãːkiː. 44. t̪əreːgən̪ə, 45. bəd͡ʒən̪t̪aː-bud͡ʒʰən̪t̪aː- biːɦəɪn̪ə kət̪ʰaː s̪ə̃grəɦə. 46. ʃə̃bʰud̪aːs̪ə, 47. rəʈən̪iː kʰəɽʰə- d̪iːrgʰə kət̪ʰaː s̪ə̃grəɦə. 48. gaːməkə d͡ʒɪn̪əgiː, 49. ərd̪d̪ʰãːgɪn̪iː, 50. s̪ət̪əbʰə̃ĩjaː poːkʰəɪrə, 51. gaːməkə ʃəkələ-s̪uːrət̪ə, 52. əpən̪ə mən̪ə əpən̪ə d̪ʰən̪ə, 53. s̪əmərət̪ʰaːɪkə bʰuːt̪ə, 54. əppən̪ə-biːraːn̪ə, 55. baːlə goːpaːlə, 56. bʰəkəmoːɽə, 57. uləbaː t͡ʃaːurə, 58. pət̪əd͡ʒʰaːɽə, 59. gəɽʰəɪn̪əgərə ɦaːt̪ʰə, 60. ləd͡ʒəbɪd͡ʒiː, 61. ukəɽuː s̪əməjə, 62. məd̪ʰumaːt͡ʃʰiː, 63. pəs̪eːn̪aːkə d̪ʰərəmə, 64. guɽaː-kʰud̪d̪iːkə roːʈiː, 65. pʰələɦaːrə, 66. kʰəs̪əɪt̪ə gaːt͡ʃʰə, 67. eːgət͡ʃt͡ʃʰaː aːməkə gaːt͡ʃʰə, 68. ʃubʰət͡ʃɪn̪t̪əkə, 69. gaːt͡ʃʰəpərə s̪ə̃ kʰəs̪əlaː, 70. ɖəbʰɪjaːeːlə gaːmə, 71. guleːt̪iː d̪aːs̪ə, 72. muɽɪjaːeːlə gʰərə, 73. biːrãːgən̪aː, 74. s̪mrɨt̪ɪ ʃeːʂə, 75. beːʈiːkə pəɪrukʰə, 76. kraːn̪t̪ɪjoːgə, 77. t̪rɪkaːləd̪ərʃiː, 78. pəĩt̪iːs̪ə s̪aːlə pət͡ʃʰuaː geːləũ, 79. d̪oːɦəriː ɦaːkə, 80. s̪ubʰɪmaːn̪iː d͡ʒɪn̪əgiː, 81.

d̪eːkʰələ d̪ɪn̪ə, 82. gəpəkə pɪjaːɦulə loːkə, 83. d̪ɪvaːliːkə d̪iːpə, 84. əppən̪ə gaːmə, 85. kʰɪlət̪oːɽə bʰuːmɪ, 86. t͡ʃɪt̪əvən̪əkə ʃɪkaːrə, 87. t͡ʃəurəs̪ə kʰeːt̪əkə t͡ʃəurəs̪ə upəd͡ʒə, 88. s̪əməjəs̪ə̃ pəɦɪn̪eː t͡ʃeːt̪ə kɪs̪aːn̪ə, 89. bʰəukə, 90. gaːməkə aːʃaː ʈuʈɪ geːlə, 91. pəs̪eːn̪aːkə moːlə, 92. krɨʂɪjoːgə, 93. ɦaːrələ t͡ʃeːɦəraː d͡ʒiːt̪ələ ruːpə, 94. rəɦəɪ d͡ʒoːkərə pərɪvaːrə, 95. kərt̪aːkə rə̃gə kərməkə s̪ə̃gə, 96. gaːməkə s̪uːrət̪ə bəd̪əɪlə geːlə, 97. ən̪t̪ɪmə pəriːkʂaː, 98. gʰərəkə kʰərt͡ʃə, 99. n̪iːkə ʈʰəkaːn̪ə ʈʰəkeːləũ, 100. d͡ʒiːvən̪əkə kərmə d͡ʒiːvən̪əkə mərmə, 101. s̪ə̃t͡ʃərəɳə, 102. bʰərɪ mən̪ə kaːd͡ʒə, 103. aːeːlə aːʃaː t͡ʃəlɪ geːlə, 104. d͡ʒiːvən̪ə d̪aːn̪ə t̪ət̪ʰaː 105. əppən̪ə s̪aːt̪iː- ləgʰu kət̪ʰaː s̪ə̃grəɦə.

əɪ **rət͡ʃən̪ɑːpərə** **əpən̪ə mə̃t̪əʋjə** editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

2.11.ɾəbiːn̪d̪ɾə n̪ɑːɾɑːjəɳə mɪʃɾə- mɑːt̪ɾɨbʰuːmɪ (upən̪jɑːs̪ə)- 23 mə kʰeːpə

ɾəbiːn̪d̪ɾə n̪ɑːɾɑːjəɳə mɪʃɾə

mɑːt̪ɾɨbʰuːmɪ (upən̪jɑːs̪ə)- 23 mə kʰeːpə

23

gɑːməkə s̪iːmɑːs̪ə̃ bɑːɦəɾə ɦoːɪt̪ə kɑːlə d͡ʒəjən̪t̪əkə ɑ̃ːkʰɪs̪ə̃ n̪oːɾə d͡ʒʰəɦəɾə-d͡ʒʰəɦəɾə kʰəs̪ɪ ɾəɦələ t͡ʃʰələ . d͡ʒɑːn̪əkiːd̪ʰɑːməs̪ə̃ ʃɪkʂɑː pɾɑːpt̪ə keːlɑːkə bɑːd̪ə oː s̪ɑːɪt̪eː s̪oːt͡ʃən̪eː ɦeːt̪ɑːɦə d͡ʒeː pʰeːɾə kəɦɪoː gɑːmə t͡ʃʰoːɽɪ kəeː d͡ʒɑːn̪əkiːd̪ʰɑːmə d͡ʒeːt̪ɑːɦə. gɑːmə d͡ʒəeːbɑːkə ɦeːt̪u oː t̪ət̪eːkə ut̪s̪ukə t͡ʃʰəlɑːɦə d͡ʒeː əpən̪ə ʃoːd̪ʰəgɾə̃t̪ʰəkə upəs̪ə̃ɦɑːɾə lɪkʰəbɑːkə ɦeːt̪u oːt̪əeː n̪əɦɪ ɾukəlɑːɦə . s̪oːt͡ʃəlɑːɦə -"gɑːməkə

s̪uɾəmjə oː s̪n̪eːɦəməjiː ʋaːt̪aːʋəɾən̪əmeː iː kaːd͡ʒə beːs̪iː n̪iːkə ɦoːeːt̪ə . oːɦɪmeː əpən̪ə-maːʈɪ paːn̪ɪkə s̪ʋaːd̪ə ɾəɦət̪ə." mud̪aː pəɾɪs̪t̪ʰɪt̪ɪ t̪eːɦən̪ə bʰəeː geːlə d͡ʒeː oːɦɪʈʰaːməs̪ə̃ ət͡ʃaːn̪əkə ɦun̪əkaː bɪd̪aː ɦoːbəeː pəʈələn̪ɪ. jəd̪jəpɪ moːn̪əmeː iː bʰaːʋən̪aː t͡ʃʰən̪ɪɦeː d͡ʒeː oː eːkəd̪ɪn̪ə pʰeːɾə əpən̪ə maːʈɪ-paːn̪ɪmeː gʰuɾɪ əoːt̪aːɦə . d͡ʒaːn̪əkiːd̪ʰaːmə d͡ʒaːeːbə t̪ə̃ eːkəʈaː maːt̪ɾə t̪aːt̪kaːlɪkə s̪əmaːd̪ʰaːn̪ə t͡ʃʰələ . mud̪aː iː bʰeːlə bəɦut̪ə kəʂʈəkəɾə gʰəʈən̪aː. d͡ʒaːɦɪ ʈʰaːmə maːt̪aːkə ən̪ən̪jə s̪ɪn̪eːɦə oː pɪt̪aːkə paːɳɖɪt̪ʋəpuːɾɳə s̪aːn̪ɪd̪ʰjəmeː ɦun̪əkəɾə paːlən̪ə bʰeːlə t̪aːɦɪʈʰaːməkə ɾɨːɳə bɪn̪aː t͡ʃukəoːn̪eː oː ʋaːpəs̪ə d͡ʒaː ɾəɦələ t͡ʃʰəlaːɦə. eːkə ɦɪs̪aːbeː ɦun̪əkaː iː bəɪmaːn̪iː bud͡ʒʰaːɪn̪ɪ . d͡ʒaːn̪ə t͡ʃəlɪ d͡ʒaːɪt̪ə s̪eː beːs̪iː n̪iːkə . t̪ət̪ʰaːpɪ oː d͡ʒiːbəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ aː əpən̪ə pɾaːɳəpɾɪjə maːt̪ɾɨbʰuːmɪs̪ə̃ ʋə̃t͡ʃɪt̪ə bʰəeː eːkəbeːɾə pʰeːɾə d̪uːɾə d͡ʒaː ɾəɦələ t͡ʃʰət̪ʰɪ. ɦun̪əkaː n̪aːgəbaːbaːpəɾə moːn̪eː-moːn̪ə kəɪkəbeːɾə t̪aːməs̪oː ɦoːn̪ɪ . mud̪aː pʰeːɾə əpən̪aːkẽː ɾoːkət̪ʰɪ .

"d̪ʰən̪jəkẽː n̪aːgəbaːbaː d͡ʒeː ɦəmə aːɪ eːɦɪ d͡ʒoːgəɾə bʰeːləɦũ ət͡ʃʰɪ.n̪əɦɪ t̪ə̃ d͡ʒəjən̪t̪ə n̪aːməkə ʋjəkt̪ɪ kəɦɪaː n̪eː baːgəmət̪iːkə d̪ʰaːɾəmeː bəɦɪ geːlə ɾəɦɪt̪ət̪ʰɪ aː kəkəɾoː eːɦɪ baːt̪əkə pət̪oː ləgəɪt̪ə kɪ n̪əɦɪ . t̪ẽː n̪eː s̪ud̪ʰaːkəɾə pəɾeːs̪aːn̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ . ɦun̪əkaː ɦɪs̪aːbeː t̪ə̃ ɦəmə kʰət̪əmə ɾəɦiː . mud̪aː bʰaːʋiː pɾəbələ ."- d͡ʒəjən̪t̪ə guməs̪umə ɪeːɦə s̪əbʰə s̪oːt͡ʃəɪt̪ə ɾəɦət̪ʰɪ kɪ ɾəs̪t̪aːkə kaːt̪əmeː məɦaːd̪eːʋəkə mə̃d̪ɪɾə d̪eːkʰeːlən̪ɪ . moːn̪əmeː bʰeːlən̪ɪ d͡ʒeː d̪əɾʃən̪ə kəeː liː." s̪aːɪt̪ə məɦaːd̪eːʋə ɦəməɾə d̪ukʰə kəmə kəeː s̪əkət̪ʰɪ." maːd̪ʰəʋə s̪eːɦoː ɦun̪əkəɾə s̪ə̃geː geːlaːɦə . məɦaːd̪eːʋəkə d̪əɾʃən̪ə kəeː oː n̪ɪkələleː t͡ʃʰəlaːɦə kɪ goːʋɪ̃d̪ə ɖaːkə d̪eːləkʰɪn̪ə-

"gaːməs̪ə̃ ʈun̪əʈun̪ə əeːlaːɦə ət͡ʃʰɪ . kɪt͡ʃʰu d͡ʒəɾuːɾiː s̪əmaːd̪ə t͡ʃʰən̪ɪ."

d͡ʒəjən̪t̪ə aː maːd̪ʰəʋə oːməɦəɾeː bɪd̪aː bʰeːlaːɦə. eːɦɪbiːt͡ʃə goːʋɪ̃d̪ə aː n̪aːgəbaːbaː gəppə kəɾəeː ləgəlaːɦə .

"bəɦut̪ə ən̪ərt̪ʰə bʰəe: ge:lə ."- go:ʋĩd̪ə bəd͡ʒəlɑ:ɦə .

"ki: bʰe:ləɪkə?"-n̪ɑ:gəbɑ:bɑ: put͡ʃʰəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ.

"bəd͡ʒəbɑ:kə s̪ɑ:ɦəs̪ə n̪əɦɪ bʰəe: rəɦələ ət͡ʃʰɪ ."

"bəd͡ʒəbəɦəkə n̪əɦɪ t̪əkʰən̪ə bud͡ʒʰəbəɪkə ko:n̪ɑ:?"

"ʈun̪əʈun̪e:s̪ə̃ gəppə kəe: lɪə ."

"kəɦɑ̃: t͡ʃʰət̪ʰɪ ʈun̪əʈun̪ə?"

"məɦɑ:d̪e:ʋəkə d̪ərʃən̪ə kərəe: ge:lɑ:ɦə ət͡ʃʰɪ ."

"ʈʰi:kə t͡ʃʰəɪkə . ɑ:bəe: d̪ɪən̪u ."

go:ʋĩd̪ə e:ɦɪ d̪urgʰəʈən̪ɑ:kə s̪əmɑ:t͡ʃɑ:rə d͡ʒəjən̪t̪əkẽ: n̪əɦɪ d̪e:bəe: t͡ʃɑ:ɦəɪt̪ə t͡ʃʰələn̪ɪ . ɦun̪əkɑ: ɖərə rəɦən̪ɪ d͡ʒe: o: e:kərɑ: bərəd̪ɑ:s̪t̪ə n̪əɦɪ kəe: s̪əkət̪ɑ:ɦə. mud̪ɑ: e:kərɑ: kət̪e:kə kɑ:lə n̪ukəo:n̪e: rəɦɪt̪ət̪ʰɪ .

ʈun̪əʈun̪əkẽ: d̪e:kʰɪt̪əɦɪ n̪ɑ:gəbɑ:bɑ: put͡ʃʰəɪt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ -

"ki: bɑ:t̪ə t͡ʃʰəɪkə s̪e: pʰərɪt͡ʃʰɑ: kəe: bɑ:d͡ʒəɦə."

"s̪ud̪ʰɑ:kərə ɑ: o:kərə ləʈʰəɪt̪əs̪əbʰə buləɖo:d͡ʒərəs̪ə̃ pɑ:ʈʰəʃɑ:lɑ:kẽ: t̪o:ɽɪ d̪e:ləkə . ɑ:bə s̪un̪əɪt̪ə t͡ʃʰi: o:ɦɪ d͡ʒəgəɦəpərə əpən̪ə gʰərə bən̪ɑ:o:t̪ə."

"gə̃ũʋɑ:s̪əbʰə kɪt͡ʃʰu n̪əɦɪ kəɦələkəɪkə?"

"ke: ki: kəɦɪt̪əɪkə? ke:o: d͡ʒʰə̃d͡ʒʰəʈəme: n̪əɦɪ pəɽəe: t͡ʃɑ:ɦələkə . pʰe:rə o:kərɑ: s̪ə̃ge: t̪ə̃ gũɖɑ:s̪əbʰəkə d͡ʒʰũɖə t͡ʃʰəɪkə . s̪əũs̪e: d̪ət͡ʃʰɪn̪əbɑ:rɪʈo:ləkə juʋəkəs̪əbʰə o:kərə pɑ:t͡ʃʰu:-pɑ:t͡ʃʰu: be:mət̪t̪ə bʰe:lə ət͡ʃʰɪ ."

"s̪əeːɦə kəɦuː? keːɦən̪ə bʰəeː geːlə gaːmə? n̪jaːjəkə s̪ə̃gə d̪eːn̪ɪɦaːɾə keːoː n̪əɦɪ?"

"s̪eː n̪əɦɪ baːd͡ʒuː. ut̪əɾəbaːɾɪʈoːlə loːkə d͡ʒaːn̪ə ləgaː d̪eːləkə . t̪ʰaːn̪aː d̪ʰəɾɪ geːlə . mud̪aː d̪əɾoːgaːd͡ʒiː s̪eːɦoː oːkəɾeː s̪ə̃gə bʰəeː geːləɪkə . un̪əʈeː ut̪əɾəbaːɾɪʈoːləkə loːkəs̪əbʰəkẽː d̪ʰəməkaː d̪eːləkəɪkə . goːliː-baːɾud̪ə t͡ʃəleːbaːkə pəɾɪs̪t̪ʰɪt̪ɪ bʰəeː geːləɪkə. s̪əbʰə d͡ʒaːn̪ə-beːd͡ʒaːn̪ə bʰaːgələ ."

d͡ʒəjən̪t̪ə eːɦɪ s̪əmaːt͡ʃaːɾəkẽː bəkəɾə-bəkəɾə s̪un̪əɪt̪ə ɾəɦɪ geːlaːɦə . kɪt͡ʃʰu baːd͡ʒələ n̪əɦɪ bʰeːlən̪ɪ . paːʈʰəʃaːlaːkə d̪uɾgət̪ɪkə s̪əmaːt͡ʃaːɾə s̪un̪ɪ ɦun̪əkəɾə ɦɾɨd̪əjə ʋɪd̪iːɾn̪ə bʰəeː geːlən̪ɪ . ɦun̪əkaː moːn̪ə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰələ d͡ʒeː t̪uɾə̃t̪eː gaːmə gʰuɾɪ d͡ʒaːɪ. mud̪aː n̪aːgəbaːbaː əʈɪ geːlaːɦə .

"s̪əbʰə kɪt͡ʃʰukə s̪əməjə ɦoːɪt̪ə t͡ʃʰəɪkə . əkʰən̪ə əɦãːkẽː gaːmə geːn̪aːɪ ut͡ʃɪt̪ə n̪əɦɪ ɦoːeːt̪ə . s̪əbaːlə maːt̪ɾə oːɦɪʈʰaːmə d͡ʒeːbeːkə n̪əɦɪ ət͡ʃʰɪ. koːn̪oː oːɦɪʈʰaːmə loːkəkə kəmiː t̪ʰoːɽeː t͡ʃʰəɪkə . mud̪aː oː s̪əbʰə d͡ʒʰuːʈʰə-muːʈʰəmeː oːd͡ʒʰəɾaːeːlə ɾəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ. jəd̪ɪ əɦũː s̪əeːɦə kəɾəeː laːgəbə t̪əkʰən̪ə kiː pʰəɾəkə bʰeːləɪkə? eːt̪eːkə pəɽʰɪ-lɪkʰɪ kəeː əɦãː əpən̪ə kʂəmət̪aːkẽː eːɦɪs̪əbʰəmeː n̪əʂʈə kəɾiː s̪eː ut͡ʃɪt̪ə n̪əɦɪ ɦoːeːt̪ə . əs̪t̪u,d̪ʰəɪɾjəpuːɾʋəkə s̪əɦiː s̪əməjəkə pɾət̪iːkʂaː kəɾuː . s̪ə̃pɾət̪ɪ ɦəməɾaː loːkən̪ɪ puːɾʋən̪ɪjoːd͡ʒɪt̪ə kaːɾjəkɾəməkə ən̪us̪aːɾə d͡ʒaːn̪əkiːd̪ʰaːmə t͡ʃəliː . oːɦɪʈʰaːmə əɦãːkə ʃoːd̪ʰəgɾə̃t̪ʰəkə ʋɪmoːt͡ʃən̪ə kəeːlə d͡ʒaːeːt̪ə . s̪ə̃gəɦɪ ʋɪd̪ʋaːn̪ə loːkən̪ɪs̪ə̃ ʋɪməɾʃə kəeː aːguːkə kaːɾjəkɾəmə bən̪aːoːlə d͡ʒaːeːt̪ə . goːʋɪ̃d̪ə aː maːd̪ʰəʋə paːʈʰəʃaːlaːkə s̪ud̪ʰɪ leːbaːkə ɦeːt̪u pəɾjaːpt̪ə t͡ʃʰət̪ʰɪ . iː d̪un̪uːgoːʈeː ʈun̪əʈun̪əkə s̪ə̃geː gaːmə ləuʈɪ d͡ʒaːt̪ʰɪ aː s̪t̪ʰɪt̪ɪkə d͡ʒaːn̪əkaːɾiː leːt̪ʰɪ . mud̪aː beːs̪iː pʰəs̪aːd̪ə n̪əɦɪ kəɾət̪ʰɪ . s̪əməjə əeːlaːpəɾə paːʈʰəʃaːlaː bən̪ɪeː kəeː ɾəɦət̪ə,eːkəɾaː ɾoːkəbə kəkəɾoː ʋəʃəkə baːt̪ə n̪əɦɪ ət͡ʃʰɪ ."

"d͡ʒeː əɦãːkə ʋɪt͡ʃaːɾə . "-d͡ʒəjən̪t̪ə bəd͡ʒəlaːɦə .

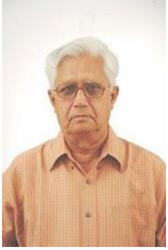
goːʋĩd̪ə ɑː mɑːd̪ʰəʊəkẽː ɪt͡ʃt͡ʃʰɑː ɾəɦən̪ɪ d͡ʒeː oː s̪əbʰə d͡ʒəjən̪t̪əkə s̪ə̃geː ɾəɦət̪ʰɪ . t̪ət̪ʰɑːpɪ n̪ɑːgəbɑːbɑːkə bɑːt̪ə mɑːn̪ɪ ɦun̪əkɑː pɾəɳɑːmə kəeː ʈun̪əʈun̪əkə s̪ə̃geː gɑːmə bɪd̪ɑː bʰəeː geːlɑːɦə . d͡ʒɑːɪt̪ə kɑːlə d͡ʒəjən̪t̪ə kəɦələkʰɪn̪ə-

"t͡ʃĩt̪ɑː n̪əɦɪ kəɾəbə . ɦəməɦu əeːbeː kəɾəbə ."

-ɾəbiːn̪d̪ɾə n̪aːɾaːjəɳə mɪʃɾə, pɪt̪aːkə n̪aːməː s̪vəɾgiːjə s̪uːɾjə n̪aːɾaːjəɳə mɪʃɾə, maːt̪aːkə n̪aːməː s̪vəɾgiːjaː d̪əjaːkaːʃiː d̪eːviː, bəeːs̪əː 69 vəɾʂə, pəɪt̪ɾɨkə gɾaːməː əɽeːɾə ɖiːɦə, maːt̪ɾɨkəː s̪ɪn̪gʰɪaː ɖjoːɽʰiː, vɾɨt̪ɪː bʰaːɾət̪ə s̪əɾəkaːɾəkə upə s̪ət͡ʃɪʋə (s̪eːvaːn̪ɪvɾɨt̪t̪ə), s̪peːʃələ meːʈɾoːpoːlɪʈən̪ə məd͡ʒɪs̪ʈɾeːʈə, d̪ɪlləiː(s̪eːvaːn̪ɪvɾɨt̪t̪ə), ʃɪkʂaːː t͡ʃən̪d̪ɾəd̪ʰaːɾiː mɪt̪ʰɪlaː məɦaːvɪd̪jaːləjəs̪ə̃ biː.eːs̪ə-s̪iː. bʰəut̪ɪkə vɪd͡ʒɲaːn̪əmeː pɾət̪ɪʂʈʰaː : d̪ɪlliː vɪʃvəvɪd̪jaːləjəs̪ə̃ vɪd̪ʰɪ s̪n̪aːt̪əkə, pɾəkaːʃɪt̪ə kɾɨt̪ɪː məɪt̪ʰɪliːmeːː pɾəkaːʃən̪ə vəɾʂəhə̆2017 1.bʰoːɾəs̪ə̃ s̪ãːd͡ʒʰə d̪ʰəɾɪ (aːt̪mə kət̪ʰaː),2. pɾəs̪ə̃gəvəʃə (n̪ɪvə̃d̪ʰə), 3.s̪vəɾgə eːt̪əɦɪ ət͡ʃʰɪ (jaːt̪ɾaː pɾəs̪ə̃gə); pɾəkaːʃən̪ə vəɾʂəhə̆2018 4. pʰəs̪aːd̪ə (kət̪ʰaː s̪ə̃gɾəɦə) 5. n̪əməs̪t̪əs̪jəɪ (upən̪jaːs̪ə) 6. vɪvɪd̪ʰə pɾəs̪ə̃gə (n̪ɪvə̃d̪ʰə) 7.məɦəɾaːd͡ʒə(upən̪jaːs̪ə) 8.ləd͡ʒəkoːʈəɾə(upən̪jaːs̪ə); pɾəkaːʃən̪ə vəɾʂəhə̆2019 9.s̪iːmaːkə oːhɪ paːɾə(upən̪jaːs̪ə)10.s̪əmaːd̪ʰaːn̪ə(n̪ɪvə̃d̪ʰə s̪ə̃gɾəɦə) 11.maːt̪ɾɨbʰuːmɪ(upən̪jaːs̪ə) 12.s̪vəpn̪əloːkə(upən̪jaːs̪ə); pɾəkaːʃən̪ə vəɾʂəhə̆2020 13.ʃə̃kʰən̪aːd̪ə(upən̪jaːs̪ə) 14.ɪeːhə t̪ʰɪkə d͡ʒiːvən̪ə(s̪ə̃s̪məɾəɳə)15.dʰəɦəɪt̪ə d̪eːbaːlə(upən̪jaːs̪ə); pɾəkaːʃən̪ə vəɾʂəhə̆2021 16.paːt̪ʰeːjə(s̪ə̃s̪məɾəɳə) 17.ɦəmə aːbɪ ɾəɦələ t͡ʃʰiː(upən̪jaːs̪ə) 18.pɾələjəkə pəɾaːt̪ə(upən̪jaːs̪ə); pɾəkaːʃən̪ə vəɾʂəhə̆2022 19.biːt̪ɪ geːlə s̪əməjə(upən̪jaːs̪ə) 20.pɾət̪ɪbɪmbə(upən̪jaːs̪ə) 21.bəd̪əlɪ ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ s̪əbʰəkɪt͡ʃʰu(upən̪jaːs̪ə) 22.ɾaːʂʈɾə mə̃d̪ɪɾə(upən̪jaːs̪ə) 23.s̪ə̃joːgə(kət̪ʰaː s̪ə̃gɾəɦə) 24.n̪aːt͡ʃɪ ɾəɦələ t͡ʃʰəlɪ vəs̪ud̪ʰaː(upən̪jaːs̪ə) 25.d̪iːpə d͡ʒəɾəɪt̪ə ɾəɦəeː (upən̪jaːs̪ə).

əpən̪ə mə̃ʈ̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

2.12.n̪ɪʈ̪ə n̪əʋələ d̪ɪn̪eːʃə kumɑːrə mɪʃrə (leːkʰəkə gəd͡ʒeːn̪d̪rə ʈʰɑːkurə)

d̪ɪn̪eːʃə kumɑːrə mɪʃrə, mɪʈ̪ʰɪlɑːkə bɑːɽʰɪ, d̪ʰɑːrə ɑː oːɪpərə bən̪ɑːoːlə t͡ʃʰəɦərə /bɑːn̪ɦə, s̪ən̪d̪ərbʰə ɦun̪əkərə bən̪d̪ɪn̪iː məɦɑːn̪ən̪d̪ɑː, bɑːgəməʈ̪ iːkəs̪əd̪gəʈ̪ɪ!, d̪uɪ pɑːʈən̪əkə biːt͡ʃə ..)koːs̪iː d̪ʰɑːrəkə kəʈ̪ʰɑː(, n̪eː gʰɑːʈə n̪eː gʰərə, bəgɑːʋəʈ̪ ə pərə

məd͡ ʒəbuːrəmɪt̪ ʰɪlaːkə kəməlaːd̪ʰaːrə, bʰut̪əɦiː d̪ʰaːrə aː t̪əkən̪iːkiː d͡ʒʰaːɽaː-pʰũːkiː. d̪ɪn̪eːʃə q umaːrə mɪʃrəkəs̪əbʰəʈaː poːt̪ ʰiː aːbəɦun̪ əkərəən̪umət̪ɪs̪ə̃ upələbd̪ ʰəət͡ ʃʰɪʊɪd̪eːɦə aːɾkaːɪʊəmeːhĕ http://videhĕa.co.in/pothĭi.h.ĭtm

(s̪aːɦɪt̪jə əkaːd̪eːmiːkə məɪt̪ʰɪliː pəraːmərʃəd̪aːt̪riː s̪əmɪt̪ɪkə s̪əd̪əs̪jə pə̃kəd͡ʒə d͡ʒʰaː pəraːʃərə d̪ʋaːraː d̪ɪn̪eːʃə kumaːrə mɪʃrə d͡ʒiːkə poːt̪ʰiː s̪əbʰəs̪ə̃pəɪraːkə pəɪraː t͡ʃoːraː kəə⁄əpən̪aː n̪aːmeː upən̪jaːs̪ə t͡ʃʰəpəbaːoːlə geːlə ət͡ʃʰɪ, d͡ʒəkəraː t͡ʃʰəd̪mə s̪əmiːkʂəkə kəməlaːn̪ən̪d̪ə d͡ʒʰaː əɪ t͡ʃoːrə leːk ʰəkəpə̃kəd͡ ʒə d͡ ʒʰaː pəraːʃərəkərɪs̪ərt͡ ʃə kəɦəɪt͡ʃʰət̪ʰɪ! lĩkə http://videhĕa.co.in/investigation.h.ĭtm pərəs̪kriːn̪əʃɔʈə əpəɖeːʈə kəeːlə geːləət͡ʃʰɪ.)

bən̪d̪ɪn̪iː məɦaːn̪ən̪d̪aː -d̪ɪn̪ eːʃə kumaːrə mɪʃrə)pət͡ʃʰɪlaː ə̃kəs̪ə̃aːgə̃ː(

<u>baːɽʰɪ aː oːkərəəɪt̪ɪɦaːs̪ ɪkəs̪ə̃d̪ərbʰə</u>

gə̃gaː beːs̪ɪn̪əkə n̪ɪrmaːɳəkə prəkrɪjaː s̪əmud̪rəs̪ə̃ s̪əmud̪rəmeː paːn̪ɪkə jaːt̪raː aː n̪əd̪iːkə maːrgə bəd̪ələbaːkə kaːrəɳəkẽː bud͡ʒʰəlaːkə baːd̪ə eːkəʈaː baːt̪ə s̪pəʂʈə ruːpəs̪ə̃ s̪oːd͡ʒʰə̃ : əbəɪeːd͡ ʒeːprɨt̪ ʰʊiːkəʊɪs̪t̪ʰaːpən̪əkẽː roːkəbaːkə koːn̪ oː aːʃaːn̪ əɪət͡ʃʰɪ. bərəkʰaː ɦoːɪt̪ ərəɦət̪ ə aːd͡ʒəkʰən̪ə iː paːn̪ ɪ maːʈɪpərəkʰəs̪ət̪ ət̪əkʰən̪ə kəʈaːʊə ɦəeːt̪ə, n̪əd̪iː əpən̪ə rəs̪t̪aː bəd̪ələt̪ə aː baːɽʰɪ əbəɪt̪ə rəɦət̪ə .mən̪ uʂjəəpən̪ ə bəud̪d̪ ʰɪkəkəuʃələs̪ə̃ maːʈiːkə kəʈaːʊə, n̪əd̪iːkə maːrgə pərɪʊərt̪ən̪ə aː baːɽʰɪs̪ə̃ kən̪iː bəd̪əlaːʊə aːn̪ɪ s̪əkəɪeː .oːkərə ɦəɪs̪ɪjət̪ə əkʰən̪ə d̪ʰərɪ əɪs̪ə̃ n̪əɪ ət͡ʃʰɪ .eː t̪əə⁄eːkəʈaː baːt̪ə d̪ʰjaːn̪ə d̪eː bəə⁄joːgjə ət͡ʃʰɪ d͡ʒ eːut̪t̪ ərə bɪɦaːrə baːgə̃gaː gʰaːʈiːkə puːraːməɪd̪aːn̪ ə eːkəʈaːupəd͡ʒaːuː kʂeːt̪ rəət͡ʃʰɪ, d͡ʒəkərə upəd͡ʒaːuː ʃəkt̪ɪ baːɽʰɪkə s̪əməjə n̪əd̪iːkə paːn̪ɪkə s̪ə̃gə aːjələ gaːd̪əkə kaːrəɳə n̪ɪʃt͡ʃɪt̪ə ruː pəs̪ə̃bəɽʰələ ət͡ʃʰɪ .praːt͡ʃiːn̪ə kaː ləs̪ə̃krɨʂɪ s̪əmrɨd̪d̪ʰə kʂeːt̪rə rəɦəbaːkə kaːrəɳə əɪ kʂeːt̪rəmeː ʊɪbʰɪn̪n̪ə s̪əbʰjət̪aːkə ʊɪkaːs̪ə bʰeːlə .prəkrɨt̪ ɪ mud̪ aː bʰɪkʂaːn̪ əɪbə̃ːʈəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. d͡ʒə̃gulaːbə ət͡ʃʰɪ t̪ə̃ s̪ə̃gə-s̪ə̃gə

kɑ̃ːʈə s̪eːɦoː .d͡ʒət̪əə/- d͡ʒət̪əə/bərəkʰɑːkə ɾuːpəmeː miːʈʰə pɑːn̪ɪk əs̪əmrɨd̪d̪ ʰəs̪roːt̪ əət͡ʃʰɪ, n̪əd̪iːkə d͡ʒɑːlə kɪt͡ʃʰu d̪uːɾə d̪ʰəɾɪ pəs̪ərələ ət͡ʃʰɪ, oːt̪əə/ bɑːɽʰɪ, kəʈɑːʋə ɑːn̪əd̪ iːkə mɑːrgə pərɪʋərt̪ən̪ə beːs̪ iːs̪un̪ əbɑːmeːəbəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. n̪əd̪iː eːkəʈɑː pəɪgʰə ks̪eːt̪rəmeː t̪ʰɑːlə/ bɑːluːpəs̪ ɑːrɪkəə/ oːkəɾɑː s̪əmud̪ ɾəmeːpəɦũʈ ʃeːbɑːkə eːkəʈɑːs̪əʃəkt̪ əs̪ɑːd̪ʰən̪ ə ət͡ʃʰɪ, d͡ʒeː bɑːɽʰɪkə s̪əməjə əpən̪ə ut̪pət̪t̪ɪs̪ə̃ s̪əmud̪rə t̪əkə pəɦũt͡ʃəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .əs̪ ələmeː əɪt̪ əɾəɦəkəd͡ʒəmiːn̪ əkən̪ ɪrmɑːɳə n̪əd̪ iːkəs̪ ʋɑːbʰɑːʋɪkə guɳəət͡ʃʰɪ. gə̃gɑː gʰɑːʈiːkə iː ks̪eːt̪ rə eːkə s̪ əməjəmeːs̪əmud̪ ɾəkə bɑːlu ɑːn̪əməkiːn̪ə pɑːn̪ɪkə ks̪eːt̪rə ɾəɦələ ɦəeːt̪ə. mud̪ɑː bərəkʰɑːkə kɑːɾəɳə ut̪t̪ərəmeː ɦɪmɑːləjəkə kɑ̃ːt͡ʃə mɑːʈɪ n̪iːt͡ʃɑ̃ː bəɦəjə lɑːgələ d͡ʒə_ɪ kɑːɾəɳə d͡ʒəmiːn̪ə upəd͡ʒɑːuː ɦoː bəə/lɑːgələ .ɦəmə d͡ʒə_ɪ ʈʰɑːməkə gəppəkəə/ ɾəɦələt͡ʃʰiː oːkərə bʰuːmɪd̪un̪ɪjɑ̃ ːkəs̪əbʰəs̪ə̃ upəd͡ʒɑːuːd͡ʒəmiːn̪əmeː gɑːn̪ ələd͡ʒɑːɪt̪ əət͡ʃʰɪ ɑː əɪn̪əd̪iːkẽ ː d͡ʒələs̪ə̃s̪ɑːd̪ʰən̪əkəeːkəmɑːt̪ ɾəs̪roːt̪ə mɑːn̪ ələd͡ʒɑːɪt̪ əət͡ʃʰɪ. bʰəut̪ɪkəʋɑːd̪iː mɑːn̪jət̪ɑːkə əlɑːbeː ɦəmə ɾɑːs̪ əbʰəkə leːlə n̪əd̪ iːkəməɦət̪ ʋə eːkəʈɑːd͡ʒiːʋən̪əd̪ ɑːjiːʃəkt̪ ɪs̪ən̪ ə ɾəɦələət͡ʃʰɪ. bʰɑːrət̪ əkəs̪ə̃s̪krɨt̪ɪkə ɑːd̪ ʰɑːɾən̪əd̪ iː ɾəɦələət͡ʃʰɪ. eːt̪ eːkə s̪əbʰjət̪ ɑː əɪn̪əd̪ iːs̪əbʰəkə kɑːt̪ əmeːən̪ɑːd̪ɪ kɑːləs̪ə̃ ʋɪkəs̪ɪt̪ə bʰeːləət͡ʃʰɪ ɑːs̪ əməjəkəs̪ə̃ gəprəkrɨt̪ɪkə koːkʰəmeː liːn̪ əbʰəə/ geːləət͡ʃʰɪ, mud̪ɑː əɪ n̪əd̪iː s̪əbʰəkə s̪ə̃gə ɦəmərə s̪əbʰəkə s̪ə̃bə̃d̪ʰə s̪əd̪ɪkʰən̪ə ʃud̪d̪ʰə ɑː preːmə mɑːt̪rɨʃəkt̪ɪ ɑː oːkərə upɑːs̪əkə s̪ən̪ə ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ .d͡ʒət̪əə/ məɦərs̪ɪ ʋeːd̪ə ʋjɑːs̪ə məɦɑːbʰɑːrət̪əmeː n̪əd̪iː s̪əbʰəkə prət̪ɪ əpən̪ə ʃrəd̪d̪ʰɑː ʋjəkt̪ə keːn̪eː t͡ʃʰət̪ʰɪ oː 'ʋɪʃʋəs̪jə mɑːt̪ərəhə̆' ərt̪ʰɑːt̪ə loːkəmɑːt̪ɑː kəɦəɪ t͡ʃʰət̪ʰɪ .kəuʈɪljə s̪ən̪ə ʋɪd̪ʋɑːn̪ə eːɦən̪ə s̪t̪ʰɑːn̪əkẽː n̪ɪʋɑːs̪əkə leːlə ʋərd͡ʒɪt̪ə mɑːn̪ən̪eː t͡ʃʰət̪ʰɪ, d͡ʒət̪əə/koːn̪oː s̪un̪d̪ərə n̪əd̪iː n̪ɪrə̃t̪ərə n̪əɪ bəɦəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .oː n̪əd̪iːkə məɦət̪ʋəkẽː ɾeːkʰɑ̃ːkɪt̪ə keːlən̪ɪ 'n̪ə t̪ət̪rə d̪ɪʋəs̪əm ʋəs̪eːt̪ə'- eːɦən̪ ə s̪t̪ʰɑːn̪ əpərə eːkkoːd̪ɪn̪ ə leːlən̪ əɪ ɾəɦəbɑːkət͡ʃɑːɦiː. əpən̪ə s̪əbʰəkə ʃubʰə s̪ə̃s̪kɑːɾəmeː bʰɑːrət̪iːjə loːkən̪ ɪd̪eːʋət̪ɑː ɑː puːɾʋəd͡ʒəkəs̪ə̃gə-s̪ə̃gə n̪əd̪iːkə ɑːɦʋɑːn̪ə kərəbə kəɦɪjoː n̪əɪ bɪs̪ərəɪ t͡ʃʰət̪ʰɪ . gə̃gɑː, jəmun̪ɑː, goːd̪ɑːʋəriː, s̪ərəs̪ʋət̪iː, n̪ərməd̪ɑː, s̪ɪn̪d̪ʰu ɑː

kɑːʋeːɾiːkə s̪məɾəɳəkə bɪn̪ɑː ɦəməɾə s̪əbəɦəkə koːn̪oː ʃubʰə
kəɾmə puː ɾɳən̪əɪ ɦoːɪt̪ əət͡ʃʰɪ. pəʋɪt̪ɾət̪ɑːkə ud̪ɑːɦəɾəɳə d̪eː bəə⁄
leːlə n̪əɾməd̪ɑːkẽː moːn̪ə pɑːɽəɪ t͡ʃʰiː ɑː gə̃gɑːkə s̪ə̃t̪ɑːn̪ə
kəɦələ d͡ʒɑːjəmeː gəɾʋɪt̪ə ɦoːɪ t͡ʃʰiː. 'mɾɨt̪jupəɾə gə̃gɑː pɾɑːpt̪ə
kəɾəbɑːkə' ɪt͡ʃt͡ʃʰɑː kəbiːɾə s̪ən̪ə s̪ɑːd̪ʰəkəmeː mɑːt̪ɾə ə ɪ leːlə
n̪ əɪ bʰeːləd͡ ʒeː oːəpən̪ əd͡ʒiːʋən̪ əkəəd̪ʰɪkɑ̃ ːʃəs̪ əməjəgə̃ gɑː
t̪ əʈəpəɾəbɪt̪eːn̪ eːt͡ʃʰəlɑː. koːn̪ oːn̪əd̪iːkẽː bʰɑːʋəs̪ə̃ gə̃gɑː
kəɦəbɑːkəpəɾə̃ pəɾɑːəkʰən̪oː ɦəməɾɑː loːkən̪ɪkə moːn̪ əmeː
d͡ʒiːʋɪt̪ əət͡ʃʰɪ. bʰəgəʋɑːn̪ ə ʃɾiːkɾɨʂɳəkət͡ʃəɾt͡ʃɑː 'kɑːlɪn̪d̪ ɪ kuːlə
kəd̪əmbə kiː ɖɑːɾən̪ə' keːn̪ eːbɪn̪ ɑː əpuːɾɳə ɾəɦɪd͡ʒɑːɪeː, t̪ə̃
kət̪eːkə beːɾə ʋɑːlmiːkɪ bʰəgəʋɑːn̪ə ɾɑːməkẽː s̪əɾəjuːkə
s̪oːd͡ʒʰɑ̃ː pɾəɳɑːmə kəɾəɪt̪ə d̪eːkʰələn̪ɪ .kʂɪpɾɑː kɑːlɪd̪ɑːs̪əkə
leːkʰən̪əkẽː lɑːlɪt̪jə d̪eːlən̪ɪ .t̪iːɾt̪ ʰəkəəʋəd̪ʰɑːɾəɳɑː (t̪iːɾt̪ʰəkə
ʃɑːbd̪ɪkə əɾt̪ʰə n̪əd̪iːkə kɑːt̪ə t̪ʰɪkə) n̪əd̪iːkə məɦɪmɑːkə
mɑːn̪jət̪ɑːkẽː əbʰɪʋjəkt̪ɪ d̪eːləkə ət͡ʃʰɪ .eːɦən̪ə ʋɪʃeːʂə
əʋəs̪əɾəpəɾə n̪əd̪iːmeː s̪n̪ɑːn̪ə kəɾəbɑːkə ɦəməɾɑː loːkən̪ɪkə
ələgə pəɾə̃pəɾɑː ət͡ʃʰɪ .gə̃ gɑːd̪əʃəɦəɾɑː, mɑːgʰə
puːɾɳɪmɑː, kɑːɾt̪ɪkə puːɾɳɪmɑː, s̪ə̃kɾɑ̃ːt̪ɪ ɑːd̪ɪ bəɦut̪ə ɾɑːs̪ə
eːɦən̪ə əʋəs̪əɾə ət͡ʃʰɪ d͡ʒəkʰən̪ə ɦəməɾɑː loːkən̪ɪkə puːɾʋəd͡ʒə
loːkən̪ɪ loːkəkẽː n̪əd̪iːkə s̪əmiːpə ən̪əbɑːkə ʋjəʋəs̪t̪ʰɑː keːn̪eː
t͡ʃʰəlɑː .n̪əd̪ iːkəʃud̪d̪ʰət̪ ɑːkən̪ ɪɾʋɑːɦəkə leːləut̪s̪əɾd͡ʒən̪ə
ɑːd̪ ɪkəʋɪɾud̪d̪ʰə ʃɑːs̪t̪ ɾəmeːs̪əkʰt̪ əd̪ ɪʃɑːn̪ɪɾd̪ eːʃət͡ʃʰələ.
bɪɦɑːɾəkət͡ ʃʰəʈʰɪ pəɾʋəs̪uːɾjə puːd͡ ʒɑːkəs̪ə̃gə-s̪ə̃gə n̪əd̪iːkə
pɾət̪ɪ ɦəməɾə s̪əbəɦəkə ʃɾəd̪d̪ʰɑːkə ut̪kɾɨʂʈə ud̪ɑːɦəɾəɳə ət͡ʃʰɪ .
ɦəməɾə iː s̪əmɾɨd̪d̪ʰə d̪ʰəɾoː ɦəɾəkə eːgoːt͡ ʃʰoːʈə kəʈiːət͡ ʃʰɪ
ut̪t̪əɾə bɪɦɑːɾə, kɪʃən̪əgə̃d͡ʒə, puːɾɳɪjɑː ɑː kəʈɪɦɑːɾə kə puːɾʋiː
d͡ʒɪlɑːs̪ə̃ bəɦəjəʋɑːliː məɦɑːn̪ə̃d̪ ɑːn̪əd̪iː. məɦɑːbʰɑːɾət̪əmeː
kəuʃiki: (koːs̪iː) n̪əd̪iːkə s̪əmiːpə bəɦəɪt̪ə d̪uːʈɑː n̪əd̪iː n̪ən̪d̪ə
ɑː uːpəɾiː n̪ən̪d̪əkə ulleːkʰə ət͡ʃʰɪ, d͡ʒət̪əə⁄pɑːɳɖəʋə loːkən̪ɪ
n̪ɪɾʋɑːs̪ən̪ə kɑːləmeː əɪlə t͡ʃʰəlɑː .mɑːn̪ələ d͡ʒɑːɪeː d͡ʒeː
məɦɑːbʰɑːɾət̪ə kɑːləkə uːpəɾiː n̪ən̪d̪ə ʋəɾt̪əmɑːn̪əkə
məɦɑːn̪ən̪d̪ɑː ət͡ʃʰɪ .məɦɑːn̪ən̪d̪ɑːkə s̪əɦɑːjəkə n̪əd̪iː kə̃kɑːiːkə
ʋəɾɳən̪ə s̪eːɦoː məɦɑːbʰɑːɾət̪ əmeː əɪləət͡ ʃʰɪd͡ʒət̪əə⁄ eːkəɾɑː
kə̃kɑːn̪ən̪d̪ ə kəɦələ geːləət͡ʃʰɪ. s̪əbʰə s̪ɑːlə kəʈɪɦɑːɾə d͡ʒɪlɑːkə
d̪uɾgɑːpuɾə ɑː kəljɑːɳiːmeː mɑːgʰə puːɾɳɪmɑːkə d̪ɪn̪ə meːlɑː

ləgaː kəə/məɦaːn̪ən̪d̪aːkə prət̪ɪ ʃrəd̪d̪ʰaː ʋjəkt̪ə kəeːlə d͡ʒaːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .əɪ d̪ɪn̪ə əɪ ɪlaːkaːmeː kaːɽʰaː goːlaː ləgə gə̃gaːkə kaːt̪əmeː meːlaː s̪eːɦoː ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .

məɦaːn̪ən̪d aːn̪əd̪iː

məɦaːn̪ən̪d aːut̪t̪ ərə bɪɦaːrəkə eːkət̪aː mukʰjən̪əd̪ iːət͡ʃʰɪ. əɪ n̪əd̪ iːkəud̪ gəməpəʃt ʃɪməbə̃ gaːləkəd̪aːrd͡ʒɪlɪ̃ gəd͡ʒɪlaːkə kərəs̪eːõː gəs̪ə̃6 kɪmiːut̪t̪ ərəmeː ɦɪmaːləjəkət ʃɪməleː ət͡ʃʰɪ, d͡ʒət̪ə/ s̪ə̃iː 2062miː. ũːt͡ʃəs̪ə̃ gə̃gaː llə 376kɪmiː.kə jaːt̪ ɾaː praːrəmbʰəkərəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. kən̪əkaːiːkə s̪ə̃gəməkə baːd̪ə məɦaːn̪ən̪d̪aː baːgəd͡ʒʰoːrə ləgə bəɽəɦiː-guʋaːɦaːt̪iː raːʂʈriːjə raːd͡ ʒəmaːrgə31 (raːʂʈriːjə raːd͡ ʒəmaːrgə31) paːrəkə/ baːgəd̪oːbəpəɦũt ʃəɪeːd͡ʒət̪ə/ oːkərəd̪ ʰaːraːd̪ uː bʰaːgəmeː bə̃t̪əɪt̪ əət͡ʃʰɪ. bəgəd̪oːbəmeː ləgəbʰəgəs̪iːd̪ ʰaːd̪ əkʂɪn̪əd̪ɪs̪ə bəɦəjəbəlaːd̪ʰaːraːkẽ ːd͡ ʒʰəuaː ʃaːkʰaː kəɦələd͡ ʒaːɪt͡ʃʰəɪ aː məɦaːn̪ə̃d̪ aːkəəd̪ʰɪkã ːʃəd͡ʒələ prəʋaːɦə aːɪ- kaːlɦɪ əɪ d̪ʰaːraːs̪ə̃ gud͡ʒərəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. d͡ʒʰəuaː ʃaːkʰaː s̪ʋəjə̃aːguː bəɽʰəɪt̪ə pən̪aːrə n̪əd̪iːkə d̪əɦɪn̪aː kaːt̪ə eːkəraː s̪ə̃gə mɪləɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .iː ʃaːkʰaː aːguː d͡ʒʰəuaːkə paːs̪ə kəʈɪɦaːrə-bərəs̪oːiː reːlə laːɪn̪ə aː laːbʰaː ləgə kəʈɪɦaːrə-maːləd̪aː reːlə laːɪn̪əkẽ ː paːrə kərəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. məɦaːn̪ən̪d aːkəd͡ ʒʰəuaː ʃaːkʰaːkə eːkət̪aː aːrə s̪ əɦaːjəkən̪əd̪iː gʰaːs̪ ɪjaː eːkəraː laːbʰaːkən̪iːt͡ʃã ːd͡ʒoːɽəɪt̪ ə ət͡ʃʰɪ. eːt̪ə/s̪ə̃ məɦaːn̪ən̪d aːkəd͡ ʒʰəuaː ʃaːkʰaːpəʃt ʃɪmə bə̃gaːləkə maːləd̪ aːd͡ ʒɪlaːmeː prəʋeːʃəkərəɪt̪ əs̪urəməraː ləgəgə̃ gaːn̪əd̪ iːmeːmɪləɪt̪ əət͡ʃʰɪ. bəgəd̪oːbəmeː məɦaːn̪ən̪d aːkə eːgoː aːrə ʃaːkʰaːd͡ ʒeːd̪əkʂɪn̪ə- puːrʋə d̪ ɪʃaːmeː bəɦəɪt͡ʃʰəɪ, bərəs̪oːiː ləgə kəʈɪɦaːrə-bərəs̪oːiː reːlə laːɪn̪ə paːrə kərəɪeː .bərəs̪ oːiːkən̪iːt͡ʃã ː iːd̪ ʰaːrəs̪ eːɦoːd̪uː bʰaːgəmeːbə̃t̪əɪt̪ əət͡ʃʰɪ. əɪmeːs̪ə̃ puːrʋəd̪ɪs̪ ə bəɦəjəbəlaː d̪ʰaːraː beːs̪ iːs̪ əkrɪjəət͡ʃʰɪ, pəʃt͡ʃɪmə d̪ɪs̪ə bəɦəjə bəlaː d̪ʰaːraː un̪əʈaː-pun̪əʈaː bʰə/geːlə ət͡ʃʰɪ aː əɪ meː gaːd̪ə- baːluːkə d͡ ʒəmaːʋəət͡ʃʰɪ. iːd̪ ʰaːraːpun̪əhə̆ s̪ubərən̪ aːpurə ləgə mukʰjə d̪ ʰaːraːmeːd͡ʒuɽəɪeː. aːbə iːs̪ə̃jukt̪ əd̪ ʰaːraːbə̃glaːd̪eːʃəkə goːd̪ aːgɪriː gʰaːʈə ləgəgə̃ gaːs̪ə̃ gəmɪləɪt̪ əət͡ʃʰɪ.

məɦaːn̪ən̪d̪ aːkə kulədʒələgrəɦəɳə kʂeːt̪ ɾə24, 753ʋərgə kɪloːmiːʈərə tʃʰəɪ, dʒə_ɪmeː ʂə̃5293 ʋərgə kɪloːmiːʈərə n̪eːpaːləmeː, 6677ʋərgə kɪloːmiːʈərə pəʃtʃɪmə bə̃gaːlə meː, 7957ʋərgə kɪloːmiːʈərə bɪɦaːɾəmeː aː baːkiː bɑ̃ːglaːd̪eːʃəmeː pəɽəɪ tʃʰəɪ .ɖẽ ːgəɾaː gʰaːʈəkəut̪t̪ əɾəmeː əɪ n̪əɖiːkə t̪ələɦəʈiːkə ɖʰəlaːn̪ə əpeːkʂaːkrɨt̪ə əd̪ʰɪkə tʃʰəɪ, dʒeː d̪ʰən̪əgəɾaː gʰaːʈəkə n̪iːtʃɑ̃ː aːʂt̪eː-aːʂt̪eː kəmə ɦoːɪt̪ əd ʒaːɪ tʃʰəɪ, dʒə_ɪ kaːɾəɳə n̪əɖiːkə prəʋaːɦə kʂəmət̪aː d̪ʰiːɾeː-d̪ʰiːɾeː kəmə ɦoːɪt̪ə dʒaːɪ tʃʰəɪ, aːn̪əd̪ iːkə upəjoːgəəkʂ əɾə eːkəɾə kɪn̪ aːɾəpəɾə uməʈɾɪd ʒaːɪtʃʰəɪ. n̪ɪtʃəlaː bʰaːgəmeː dʒʰəuaː ʃaːkʰaːkə beːɖə ʂloːpə 0. 099miːʈərə prət̪ɪ kɪloːmiːʈərə ətʃʰɪ dʒəkʰən̪ə kɪ bəɾəʂoːiː ʃaːkʰaːkə beːɖə ʂloːpə 0. 146miːʈərə prət̪ɪ kɪloːmiːʈərə ətʃʰɪ .ʂ aːʈʰɪkəd̪ əʃəkə aː aːguːkəʂəɾəkaːɾiː

ɾɪpoːɾʈəkəən̪uʂaːɾə əɪ ɖʰəlaːn̪əkə əbʰaːʋəkə pəɾɪɳaːməʂʋəɾuːpə məɦaːn̪ən̪d̪ aːkən̪ɪtʃəlaː bʰaːgəmeː kəɾiːbə eːkəʂəpt̪ aːɦədʒələ- bʰəɾaːbə ɾəɦəɪtʃʰələ, dʒəkəɾə pəɾɪɳaːməʂʋəɾuːpə t̪ət̪kaːliːn̪ə puːɾɳɪjaː (n̪əʋəgəʈʰɪt̪ə kəʈɪɦaːɾə) kəd̪ əkʂɪɳiː bʰaːgəkəʋɪn̪aːʃə bʰeːlə. əɪʂəbʰə ɾɪpoːɾʈəkəən̪uʂ aːɾə kəʈɪɦaːɾəkə əɪd̪uɾd̪əʃaːmeː məɦaːn̪ə̃d̪ eː n̪ əɪʋəɾən̪ kaːɾiː koːʂ iː aːgə̃ gaːn̪əd̪ iːkəʂeːɦoː kaːpʰiː joːgəd̪aːn̪ ətʃʰələ. məɦaːn̪ən̪d̪ aːkəʂ əɦaːjəkən̪əd̪iːkə ʋɪʃeːʂət̪ aː ɾəɦələət ʃʰɪdʒeː oːkəɾə koːɾʂ əbəd̪ələɪt̪ əɾəɦəɪt̪ ə ətʃʰɪ, ʂə̃gəɦɪ oːkəɾə n̪aːmə ʂeːɦoː oːɦɪn̪aː bəd̪ələɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ətʃʰɪ .dʒeːn̪ aːpən̪ aːɾən̪əd̪ iːkəən̪ eːkən̪ aːməət ʃʰɪdʒeːn̪ aː pən̪aːɾə, pəɾəmaːn̪ə, pəɾəməun̪ə, kəɖəʋaː, ɾiːgaː, kə̃kəɾə, pʰu ləɦəɾə baːgə̃gaːdʒuɾiː. dʒeːn̪aː-dʒeːn̪aː dʒəgəɦə bəd̪ələɪt̪ə ətʃʰɪ, n̪əd̪iːkə n̪aːmə ʂeːɦoː bəd̪ələɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ətʃʰɪ .t̪əɦɪn̪aː

bəkəɾaːn̪əd̪ iːkən̪aːmə ələgə- ələgəʂt̪ʰaːn̪ə pəɾə bəkəɾaː, kəʈuaːd̪ ʰaːɾə ʋaːd̪eːʋən̪ iːbʰə∂ dʒaːɪt̪ əətʃʰɪ. eːkəɾə dʒələgrəɦəɳə kʂeːt̪ ɾəmeːkən̪ əkaːiːkəbəɦut̪ə ɾaːʂ ən̪əʋə- puɾaːn̪ əd̪ ʰaːɾaːt ʃʰɪʈɪaːjələətʃʰɪ. meːtʃiː, d̪aːukə, ɾəmədʒaːn̪ə, kulɪkə, ʂud̪ʰaːn̪iː aː n̪əgəɾə n̪əd̪iːkə ʂt̪ʰɪt̪ɪ ʂeːɦoː ləgəbʰəgə eːɦən̪eː ətʃʰɪ .əɪ n̪əd̪iː ʂəbʰəkə d̪ʰaːɾə bə̃ʈəɪt̪ə ɾəɦəɪt̪ə ətʃʰɪ, əɪ meːbəɦəɪt̪ə paːn̪ɪkə maːt̪ ɾaːmeːpəɾɪʋəɾt̪ən̪ə ɦoːɪt̪ əɾəɦəɪt̪ əət ʃʰɪ aːt̪əɦɪn̪ aː eːkəɾə

məɦət̪ ʋəs̪ eːɦoːbəɽʰəɪt̪ ə bɑːgʰət̪əɪt̪ əɾəɦəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. əɪ ks̪eːt̪ ɾəkə s̪ əɾʋeːks̪əɳə pəɦɪlə beːɾə1779 meː bɾɪʈɪʃə ʃɑːs̪ən̪ əkə s̪t̪ʰɑːpən̪ɑːkə bɑːd̪ əd͡ʒeːms̪ə ɾeːn̪ eːlən̪ ɑːməkəs̪əɪn̪ jəəbʰɪjə̃t̪ ɑː d̪ ʋɑːɾɑː kəeːlə geːlət͡ʃʰələ. oːɪs̪əməjəkə məɦɑːn̪ən̪d̪ɑːkə pɾəʋɑːɦə mɑːɾgəkə ɑːd̪ ʰɪkɑːɾɪkəʋəɾɳən̪ə ɾeːn̪ eːləkən̪əkʃɑːs̪ə̃ bʰeːʈəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. t̪əkəɾə bɑːd̪ə ɖɔ. pʰɾɑ̃ːs̪ɪs̪ə bukɑːn̪ən̪ə ɦəɪmɪlʈən̪ə (1809-10), ɾɔbəɾʈəmɔn̪ʈəgoːməɾiː mɑːɾʈɪn̪ə (1838), ɑː ɖɔ. ɖəbljuː.ɖəbljuː.ɦə̃ʈəɾə (1877) s̪eːɦoː əɪ n̪əd̪iːkə kɾəməkə ʋɪʋəɾəɳə d̪eːn̪eː t͡ʃʰət̪ʰɪ .məɦɑːn̪ən̪d̪ɑːkə ʋɪs̪əjəmeː iː kəɦələ d͡ʒɑːɪ t͡ʃʰəɪ d͡ʒeː iː ɑːɾjə pɾəbʰɑːʋəkə ə̃t̪ɪmə puːɾʋiː t͡ʃʰoːɾə t̪ə̃ t͡ʃʰəɦɪjeː, əɪ ks̪eːt̪ ɾəkəɪt̪ɪɦɑːs̪ əpəʃt͡ʃɪməs̪ə̃ ɑːbəɪbəlɑː ɑːkɾəməɳəkɑːɾiː ɑː muːlən̪ɪʋɑːs̪iːkə biːt͡ʃəkə s̪ə̃ gʰəɾs̪əkəs̪ eːɦoː ɾəɦələt͡ʃʰəɪ. ɪmpiːɾɪjələgəd͡ ʒeːʈɪjəɾə ɔpʰə ɪn̪ ɖɪjɑː)bʰɑːɾət̪iːjə ʃɑːɦiː) ɾɑːd͡ʒəpət̪ ɾəkə ən̪us̪ɑːɾə 'məɦɑːn̪ən̪d̪ɑː pəʃt͡ʃɪməkə ɦɪn̪d̪iː bʰɑːs̪iː ks̪eːt̪ɾə ɑː puːɾʋəkə bə̃gɑːliː bʰɑːs̪iː ks̪eːt̪ɾəkə biːt͡ʃəkə s̪iːmɑːkə kɑːd͡ʒə kəɾəɪ t͡ʃʰəɪ .d͡ʒən̪əs̪ə̃ kʰjɑːkəɑ̃ :kəʈɑːkəən̪us̪ ɑːɾəɦɪn̪d̪iː bʰɑːs̪iː ɑːbɑːd̪ iː94. 6pɾət̪ɪʃət̪ əd͡ʒəkʰən̪ə kɪ mɑːt̪ ɾə5 pɾət̪ɪʃət̪ə bə̃gɑːliː bʰɑːs̪iːt͡ʃʰəɪ. mud̪ɑː ɖɔ. gɾɪjəɾs̪ən̪əkə ən̪umɑːn̪ə t͡ʃʰələn̪ɦɪ d͡ʒeː ləgəbʰəgə eːkə t̪ɪɦɑːɪ loːkə bɑ̃ːglɑː bəd͡ʒəɪbəlɑː ɦeːt̪əɪ ɑː iː bɑːt̪ə s̪əɦiː ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .məɦɑːn̪ən̪d̪ɑː s̪iːmɑː ɾeːkʰɑːkə ɾuːpəmeː s̪eːɦoː kɑːd͡ʒə kəɾəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .puːɾn̪ɪjɑːd͡ ʒɪlɑːmeː puːbəmeː d̪uː t̪ɪɦɑːɪ ɑːbɑːd̪iː mus̪ələmɑːn̪ə t͡ʃʰələ, d͡ʒəkʰən̪ə kɪ pəʃt͡ʃɪməmeː eːkə t̪ɪɦɑː ɪs̪ə̃kəmə .mud̪ɑː məɦɑːn̪ən̪d̪ ɑːkə bɪn̪ɑː koːs̪ iːkəʋəɾɳən̪ əkə əpuːɾɳəɾəɦət̪ə. koːs̪ iːn̪eːpɑːlə ɑː bɪɦɑːɾəkə eːkəʈɑːbəɦut̪ əməɦət̪ ʋəpuːɾɳən̪əd̪ət͡ iːʃʰɪ, d͡ʒeː 5400miːʈəɾəkə ũːt͡ʃɑːɪpəɾə ɦɪmɑːləjə pəɾʋət̪əkə mukʰjə ʃɾɾɪ̃kʰəlɑːs̪ə̃ n̪ɪkələɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, t̪ɪbbət̪ə, n̪eːpɑːlə ɑː ut̪t̪əɾə bɪɦɑːɾə ɦoːɪt̪ə ləgəbʰəgə 725kɪmiː jɑːt̪ɾɑː keːlɑːkə bɑːd̪ə iː kuɾs̪eːlɑː (kəʈɪɦɑːɾə) ləgəgə̃ gɑːmeːmɪləɪt̪ əət͡ʃʰɪ. bɪɦɑːɾəmeː əɪn̪əd̪ iːkə ləmbɑːɪ254 kɪmiːət͡ ʃʰɪd͡ʒəkʰən̪ ə kɪməɪd̪ɑːn̪əmeː əɪn̪əd̪ iːkə kuləlɑ̃ bɑːiː307 kɪmiːət͡ʃʰɪ. t̪iːn̪ə d̪ʰɑːɾɑː əɾt̪ʰɑːt̪ə s̪uːɾjə koːs̪iː, t̪ɑːmɑː koːs̪iː ɑː əɾuɳə koːs̪iːkə s̪ə̃gəməs̪ə̃ bən̪ələ koːs̪iː n̪əd̪iːkə kulə d͡ʒələgɾəɦəɳə ks̪eːt̪ ɾə58, 594ʋəɾgə kɪloːmiːʈəɾə t͡ʃʰəɪ d͡ʒə_ɪmeː 5, 704ʋəɾgə kɪloːmiːʈəɾə gleːʃɪjəɾə

t͡ʃʰəɪ .pəuɾɑːɳɪkə leːkʰə, kĩʋəd̪ə̃t̪iː, loːkəkət̪ʰɑː ɑː loːkəgiːt̪əkə əlɑːbeː koːs̪ iːkə ʋɪʂəjəmeːlɪkʰɪt̪ əd͡ʒɑːn̪ əkɑːɾiːə̃gɾeːd͡ʒə loːkən̪ ɪd̪ ʋɑːɾɑːt̪ əɪjɑːɾə kəeːlə geːlət͡ʃʰələ. ɦun̪əkəɾə s̪əbəkə jɑːt̪ɾɑː-ʋɾɨt̪t̪ɑ̃ːt̪ə ɑː s̪əɾʋeːkʂəɳə ɾɪpoːɾʈəmeː əɪ n̪əd̪iː s̪əbʰəkə ʋɪʂəjəmeː bəɦut̪ə t͡ʃəɾt͡ʃɑː bʰeːlə, oːn̪ ɑːɦun̪ əkəɾə mukʰjə ud̪d̪ eːʃjət͡ʃʰələ əɪ kʂeːt̪ɾəkə pɾɑːkɾɨt̪ ɪkəs̪ə̃s̪ɑːd̪ʰən̪ əkəd̪oːɦən̪ ə kəə⁄ ɾɑːd͡ʒəs̪ʋə ʋəs̪uːliː kəeːlə d͡ʒɑːjə .pʰɾɑ̃ːs̪ɪs̪ə bukɑːn̪ən̪ə (1909-10) ɑː ɾɔbəɾʈəmɔn̪ʈəgoːməɾiː mɑːɾʈɪn̪ə (1838) kə jɑːt̪ɾɑː-ʋɾɨt̪t̪ɑ̃ːt̪ə ɑː ɦə̃ʈəɾəkə "s̪ʈəɪʈɪs̪ʈɪkələ əkɑːun̪ʈs̪ ə ɔpʰəbə̃gɑːlə" (1877) meː əɪn̪əd̪ iːkə ʋɪʂəjəmeː bəɦut̪ ə lɪkʰələ geːlət͡ʃʰəɪ. əɪɾɪkɔɾɖəs̪ə̃ pət̪ ɑːt͡ ʃələɪt͡ ʃʰəɪd͡ʒeː koːs̪ iːbəɦut̪ əd̪ɪn̪əs̪ə̃ t͡ʃəɪn̪ ələbəd̪ ələɪ leːləbəd̪ən̪ ɑːmə ət͡ʃʰɪ, d͡ʒəkəɾə kɑːɾəɳə t͡ʃʰəɪ eːkəɾə əd̪ʰɪkə gɑːd̪ə .1736 s̪ə̃1955 kə biːt͡ ʃəupələbd̪ʰə əbʰɪleːkʰəs̪ə̃ ən̪umɑːn̪ əət͡ ʃʰɪd͡ʒeː əɪ kɑːləkʰə̃ ɖəmeː iːn̪əd̪iː puːɾɳɪjɑːs̪ə̃ puːɾʋəbəɦəɪt̪ ət͡ʃʰələ, s̪eː ɑːbə 110kɪmiː pəʃt͡ʃɪmə d̪ɪs̪ə ʃɪpʰʈə bʰəə⁄geːlə ət͡ʃʰɪ ɑː s̪upəulə, məd̪ʰubən̪iː, s̪əɦəɾəs̪ɑː, kʰəgəɽɪjɑːd͡ʒɪlɑːs̪ə̃ gud͡ʒəɾəɪt̪ əət͡ ʃʰɪ ɑːgə̃gɑːs̪ə̃ mɪləɪt̪ əət͡ʃʰɪ. s̪t̪ʰɑːn̪iːjə loːkəkə kə ɦəbət͡ʃʰən̪ ɪd͡ʒeː koːs̪iː kəɦɪjoː mɑːləd̪ɑː (pəʃt͡ʃɪmə bə̃gɑːlə) ɦoːɪt̪ əbəɦəɪt̪ ət͡ʃʰələ ɑː bukɑːn̪ən̪ əɦəɪmɪlʈən̪ əkə ən̪us̪ ɑːɾə iːn̪əd̪iː mɑːləd̪ɑːs̪ə̃ puːbəs̪eːɦoː bəɦələ ɦəeːt̪ə. bukɑːn̪ən̪ ə lɪkʰəɪt͡ʃʰət̪ʰɪ- "koːs̪iːkə kɑːt̪ əmeːɾəɦən̪ ɪɦɑːɾə s̪t̪ʰɑːn̪ iːjəʋɪd̪ʋɑːn̪ ə bɑːpə̃ɖɪt̪ə loːkən̪ɪ eːt̪ eːd̪ ʰəɾɪ kəɦəɪt͡ʃʰət̪ ʰɪ d͡ʒeː pɾɑːt͡ʃiːn̪ə kɑːləmeː koːs̪ iːd̪ əkʂɪɳə puːɾʋəd̪ ɪʃɑːmeː t̪ɑːd͡ ʒəpuɾəd̪ ʰəɾɪ bəɦəɪt͡ʃʰələ. d͡ʒəkəɾə bɑːd̪ə iː puːbə d̪ɪs̪ə bəɦəɪ t͡ʃʰələ ɑː ə̃t̪ət̪əhə̆ bɾəɦməput̪ɾəs̪ə̃mɪləɪ t͡ʃ ʰələ ɑː eːkəɾə gə̃gɑːs̪ə̃ koːn̪ oːs̪ə̃bə̃d̪ ʰən̪ əɪt͡ʃʰələ. ɦəməɾɑːn̪ əɪbud͡ ʒʰələət͡ ʃʰɪ d͡ ʒeː əɪkət̪ʰən̪əkə ɑːd̪ ʰɑːɾə kiːət͡ʃʰɪ, loːkəkət̪ ʰɑː bɑːkĩʋəd̪ə̃t̪iː. d͡ʒə̃iː kĩʋəd̪ə̃t̪iː ət͡ʃʰɪ t̪ə̃iː kən̪iː beːs̪iː ʋɪʃʋɑːs̪ə kəɾəjə joːgjə d͡ bʰəə⁄ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, mud̪ɑː iː ɦəeːbə eːkəd̪əmə s̪ə̃bʰəʋə bud͡ʒʰɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .s̪ə̃ bʰəʋəət͡ ʃʰɪd͡ʒeː mɑːləd̪ ɑːkə puːɾʋə ɑː ut̪t̪ əɾəmeːəʋəs̪t̪ʰɪt̪ə pəɪgʰə- pəɪgʰəs̪əɾoːʋəɾə kəɦɪjoː koːs̪iː ɑː məɦɑːn̪ən̪d̪ ɑːkə əʋəʃeːʂət͡ʃʰələ. ... upəɾoːkt̪ əpəɾɪʋəɾt̪ən̪ əmeː koːs̪ iːmeːkəməs̪ə̃ kəməkə̃pən̪ iːkəs̪iːmɑːmeː koːn̪ oːn̪əd̪iː bɑːmə kɑːt̪ ən̪ əɪmɪləɪt̪ əət͡ʃʰɪ, mud̪ɑː əɪs̪ə̃kə_ɪeːkəʈɑː d̪ʰɑːɾə

d͡ʒən̪məɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .ut̪t̪ərəkə pəɦaːɽəs̪ə̃ aːbəjəbəlaːbəɦut̪ə ɾaːs̪ ə n̪əd̪iː aːbə məɦaːn̪ə̃d̪aːs̪ə̃ mɪləɪt̪ əət͡ʃʰɪ aː iː eːkəd̪ əməs̪ə̃ bʰəʋə ət͡ʃʰɪd͡ʒeː iːn̪əd̪ iːpəɦɪn̪eː koːs̪iːs̪ə̃ mɪləɪt̪ ət͡ʃʰələd͡ʒəkʰən̪ə kɪ eːkərəd̪ʰaːrə puːrʋoːt̪t̪ ərəd̪ɪs̪ ə t͡ʃʰələ....." ɦə̃ʈərə (1877) mud̪aː bukaːn̪ən̪əkə ʋɪt͡ʃaːrəs̪ə̃ s̪əɦəmət̪ə n̪əɪ t͡ʃʰəlaː aː kəɦələn̪ɪ d͡ʒeː "d̪ɔ. bukaːn̪ən̪ə ɦəɪmɪlʈən̪əkə iː s̪ud͡ʒʰaːʋə d͡ʒeː koːs̪iː brəɦməput̪rəs̪ə̃mɪləɪ ɦeːt̪əɪ, ɦun̪əkərə baːkiː s̪ɪd̪d̪ʰə̃ːt̪əkə t̪ulən̪aːmeː kən̪iː kəmə s̪ə̃bʰaːʋɪt̪ə ləgəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .ləgəɪt̪ əət͡ʃʰɪd͡ʒeː puːrʋəmeː brəɦməput̪rəkə maːrgə meːmən̪ əs̪ĩ ɦəkə puːbət͡ʃʰələ. koːs̪ iː əpən̪ ə puːbəd̪ɪs̪əkə maːrgəpərə, pəɦɪn̪eː kərət̪uaː s̪ə̃ mɪlət̪ə, d͡ʒeː s̪ʋəjə̃eːkəʈaː n̪əd̪iː ət͡ʃʰɪ, d͡ʒeː aːt̪reːjiː aː t̪iːs̪t̪aːkə paː n̪ɪs̪ə̃pus̪ʈə ət͡ʃʰɪ .ɦəmə əpən̪ə poːt̪ʰiː əkaːun̪ʈə ɔpʰə d̪ɪs̪ʈrɪkʈə boːgəraː)kʰən̪d̪ə VIII pri0 139, 142, 162) meːɦɪn̪d̪uː kaːləkə praːrəmbʰəs̪ə̃ əɪn̪əd̪ iːkə aːkaːrə aːməɦət̪ʋəkə aːd̪ʰaːrəpərəməɦət̪ʋəkẽː reːkʰə̃ːkɪt̪ə keːn̪ eːt͡ʃʰiː aːkəɦən̪ eː t͡ʃʰiːd͡ʒeː iːn̪əd̪ iːs̪pəs̪ʈə ruːpəs̪ə̃ maːn̪ əʋəprəd͡ʒaːt̪ ɪkəs̪iːmaː reːkʰaːkə kaːd͡ʒəkərəɪt̪ əət͡ʃʰɪd aːɪjoː ʒeːd̪ eːkʰəbaːmeːəbəɪt̪ ə ət͡ʃʰɪ. d͡ʒə̃iː maːn̪iː d͡ʒeː pəɦɪn̪eː kərət̪uaːmeː koːs̪iː aː məɦaːn̪ən̪d̪aːkə bʰẽːʈə ɦoːɪ t͡ʃʰələ t̪əkʰən̪ə puːrʋə kaːləmeː kərət̪uaːkə pəɪgʰə aːkaːrəkə kaːrəɳə bud͡ʒʰɪ s̪əkəɪ t͡ʃʰiː aː t̪əkʰən̪ə raːd͡ʒəʃaːɦiː d͡ʒɪlaːkə bərɪn̪d̪rəkə d͡ʒə̃gələ aː meːmən̪ə s̪ĩɦəkə məd̪ʰupurəkə biːt͡ʃəkə reːt̪əkə məɪd̪aːn̪əkə kaːrəɳaː s̪ɦoː bud͡ʒʰɪ s̪əkəɪ t͡ʃʰiː .əɪ ʃət̪aːbd̪iːkə praːrə̃bʰəmeː d͡ʒə_ɪ ks̪eːt̪rəmeː brəɦməput̪rə bəɦəɪ t͡ʃʰələ oːkərə t̪ərkə s̪eːɦoː s̪pəs̪ʈə bʰəə⁄ d͡ʒaːjət̪ə .əs̪ əlәmeː puːrn̪ɪjaː aːd̪ərəbʰə̃gaːkə biːt͡ʃə eːkəĩt͡ʃəd͡ʒəmiːn̪ə eːɦən̪ ən̪ əɪət͡ʃʰɪd͡ʒət̪ə⁄ koːs̪ iːkə d̪ʰaːrə kəɦɪjoːn̪əɪ bəɦələ ɦuəjə. eːkərəʋɪbʰɪn̪n̪ əd̪ʰaːraːkə ən̪ eːkən̪ aːmə t͡ʃʰəɪ- s̪əuraː, bərə̃d̪iː, kərɪkoːs̪iː, məraːkoːs̪iː, t̪ɪlaːʋeː d̪ʰaːrə, ɦəɪjaːd̪ʰərə, boːt͡ʃaːɦaːd̪ʰaːrə, məd͡ʒʰəriː d̪ʰaːrə, d̪ʰeːmuraː d̪ʰaːrə, mɪrt͡ʃəɪjaː d̪ʰaːrə, ləgun̪ɪjaː d̪ʰaːrə aːd̪ɪ-aːd̪ɪ. d͡ʒə_ɪ d̪ʰaːrəmeː koːs̪iːkə mukʰjə d̪ʰaːrə bəɦəɪ t͡ʃʰələ s̪eː koːs̪iː bən̪ɪ geːlə .əɪ t̪ərəɦẽː koːs̪iː aː məɦaːn̪ən̪d̪aːkə biːt͡ʃəkə ks̪eːt̪ rəs̪əd̪ɪkʰən̪ ə baːɽʰɪ aːd͡ʒələ kəʈaːʋəkə ks̪eːt̪rə

ɾəɦələət͡ʃʰɪ, d͡ʒəkəɾə bəɦut̪ə ʃɾeːjə koːs̪iːkẽː d͡ʒɑːɪ t͡ʃʰəɪ .mud̪ ɑː d͡ʒət̪əə̸ d̪ ʰəɾɪ bɑːɽʰɪkəpɾəʃn̪ əkə gəppəət͡ʃʰɪ, məɦɑːn̪ən̪d̪ɑːkə ʃoːɾə koːs̪ iːkə ʃoːɾəmeːkəkʰən̪oː- kɑːləs̪un̪əbəɪt̪ əbɑːmeːə ət͡ʃʰɪ." gʰən̪əgʰoːɾə d͡ʒə̃gələ, d̪uɾgəmə s̪əɽəkə ɑː kəmə d̪uːɾiːpəɾə n̪əd̪iːkə upəs̪t̪ʰɪt̪ɪ- s̪ə̃bʰəʋət̪əhə̆əɪ s̪əbʰə kɑː ɾəɳəs̪ə̃ pɑːɳɖəʋə loːkən̪ɪ əpən̪ə n̪ɪɾʋɑːs̪ən̪ə leːlə əɪ kʂeːt̪ɾəkẽː t͡ʃun̪ən̪eː ɦeːt̪ɑː d͡ʒeː pəuɾɑːɳɪkə kət̪ʰɑːmeː bəɦut̪əməɦət̪ ʋəpuːɾɳə s̪t̪ʰɑːn̪ə ɾəkʰəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .kəɦələ d͡ʒɑːɪt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː məɦɑːbʰɑːɾət̪ə kɑːləmeː iː kʂeːt̪ɾə kəɾɳəkə əd̪ʰiːn̪ə t͡ʃʰələ .kuɾs̪eːlɑː, d͡ʒət̪əə̸ koːs̪iː gə̃gɑːs̪ə̃ mɪləɪt̪ə ət͡ʃʰɪ, kəuɾəʋə ɾɑːd͡ ʒjəmeː pəɽələ ɑː t̪əkʰən̪ ə kuɾuʃɪlɑːkən̪ɑːməs̪ə̃ d͡ʒɑːn̪ələ d͡ʒɑːɪ t͡ʃʰələ .eːkə s̪əməjə mən̪ɪɦɑːɾiː (kəɽɪɦɑːɾə) kə muːlən̪ɑːmə məɳɪɦɑːɾən̪ ə t͡ ʃʰələd͡ʒət̪əə̸ bʰəgəʋɑːn̪ ə ʃɾiː kɾɨʂɳəkəəũ ʈʰiːkəɾət̪n̪ə ɦeːɾɑː geːlət͡ʃʰələ. s̪ɪmələ d͡ʒə̃gələ d͡ʒət̪əə̸ əɾd͡ʒun̪ə əd͡ʒɲɑːt̪ə n̪ɪʋɑːs̪əmeː əpən̪ə ɦət̪ʰɪj ɑːɾən̪ ukɑːd̪eːn̪ eːt͡ ʃʰəlɑː oː ʋəɾt̪əmɑːn̪ əs̪ eːmɑːpuɾəət͡ ʃʰɪd͡ʒeː kəɽɪɦɑːɾə-bəɾəun̪iː s̪əɽəkəpəɾə eːkəʈɑː ɾeːləʋeː s̪ʈeːʃən̪ə ət͡ʃʰɪ .t̪əɦɪn̪ ɑːkɪʃən̪əgə̃d͡ ʒə d͡ ʒɪlɑːkə ʈʰɑːkuɾəgə̃d͡ ʒə ʃəɦəɾəkə ʋɪʂəjəmeː eːkəʈɑːkĩʋəd̪ə̃t̪ iː ət͡ ʃʰɪd͡ʒeː iː ɾɑːd͡ʋɪɾɑːʈəkə ɾɑː ʒɑːd͡ ʒjəkəɦɪs̪s̪ ɑːt͡ʃʰələ ɑː eːt̪t̪əɪ bʰiːməəpən̪ ən̪ɪɾʋɑːs̪ən̪ əmeːbʰən̪əs̪ɪjɑː(ʈʰɑːkuɾə) kə ɾuːpəmeːbɪt̪eːn̪ eːt͡ʃʰəlɑː. əɪ ʈoːləmeːbʰəʈəd̪ ʰəlɑː ɑː s̪əgəd̪ ʰəlɑːn̪ ɑːməkəd̪ uː ʈɑː poːkʰəɾɪət͡ʃʰɪ, d͡ʒə_ɪmeː bʰiːmə t͡ʃɑːuɾə ɑː s̪ɑːgə ɾɑːkʰəɪt̪ ət͡ʃʰəlɑː. ʈʰɑːkuɾəgə̃d͡ʒəs̪ə̃ kən̪ eːkə d̪ uːɾə oːs̪t̪ʰɑːn̪ əət͡ ʃʰɪd͡ʒət̪əə̸ bʰiːmə kiːt͡ʃəkəkẽ : mɑːɾɪd̪eːn̪ eː t͡ʃʰəlɑː. əɪd͡ʒɪlɑːs̪ə̃ bɑːɦəɾən̪ ɪkələjəbəlɑːkət̪ulən̪ɑːmeː bɑːɦəɾəd͡ ʒeːbɑːkəpəɾə̃pəɾɑː ulleːkʰən̪ iːjəət͡ʃʰɪ. puːɾɳɪjɑːkə loːkə kʰeːt̪əmeː meːɦən̪ət̪ɪs̪ə̃ bət͡ ʃəɪt͡ʃʰət̪ʰɪ ɑː ɾoːd͡ʒiː- ɾoːʈiːkə t̪ əlɑːʃəmeːd͡ʒɪlɑːs̪ə̃ bɑːɦəɾəd͡ʒeːn̪ ɑːɪn̪ iːkən̪ əɪ ləgəɪt͡ʃʰən̪ɪ. kʂeːt̪ɾəpʰələkẽ :d̪eːkʰəɪt̪ əd͡ʒən̪əs̪ə̃ kʰjɑː kəməət͡ʃʰɪ, d͡ʒəmiːn̪ə ɑːs̪ɑːn̪iːs̪ə̃ upələbd̪ʰə ət͡ʃʰɪ ɑː ʃɾəmə kəmə .iː kɪt͡ʃʰu eːɦən̪ə bɑːt̪ə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː puːɾɳeːjɑːkə loːkəkẽː bɑːɦəɾə n̪ɪkələɪs̪ə̃ ɾoːkəɪt̪ə ət͡ʃʰɪ .eːt̪ə s̪ə̃kʰjɑːmeː loːkə kʰeːt̪iːkə məus̪əməmeː əs̪t̪ʰɑːjiː ɾuː pəs̪ə̃bɑː ɦəɾəs̪ə̃ɑːbəɪ t͡ʃʰət̪ʰɪ .iː bɑːt̪ə 1963meː kəɦələ geːlə .ʈɾeːn̪əkə t͡ʃʰət̪əpəɾ əbəɪs̪əlɑːs̪ə̃ eːɦən̪ ə d̪uɾgʰəʈən̪ɑː ɦoːɪt̪ əət͡ ʃʰɪd͡ʒə_ ɪmeː loːkəkəmɾɨt̪ jubʰəə̸ d͡ʒɑːɪt̪ ə

ət͡ ʃʰɪ ɑː əɪt̪ ərəɦəkəgʰət̪ən̪ɑːmeː koːs̪iː, məɦɑːn̪ən̪d̪ ɑː
d̪ oːɑːbəkə loːkəkəmrɨt̪ ju bʰeːləət͡ʃʰɪ. bʰəʋən̪ə d̪ʰəɦəlɑːs̪ə̃
s̪eːɦoː mərəlɑː ɑː kʰɑːʈəkus̪əkə ɦɑːt̪ʰəs̪ə̃ s̪eːɦoː .1963 s̪ə̃1993
kə biːt͡ʃəkɪt͡ʃʰu eːɦən̪ ən̪ɪʃt͡ʃɪt̪ə ɾuːpəs̪ə̃ bʰeːləd͡ʒeː puːɾɳɪjɑːkə
kʰeːt̪əmeː meːɦən̪ət̪ɪs̪ə̃ bət͡ʃəjəbəlɑː loːkə ɑː ɾoːd͡ʒiː- ɾoːʈiːkə
t̪ əlɑːʃəmeːd͡ʒɪlɑːs̪ə̃ bɑːɦəɾəd͡ʒeːn̪ ɑːɪpəs̪ɪn̪ ən̪əɪ kəɾəjə bəlɑː
loːkəd͡ʒɑːn̪əkə kiːmət̪ə t͡ʃukɑː bɑːɦəɾə d͡ʒɑː kəə̯ d̪oːs̪əɾɑːkə
kʰeːt̪əmeː meːɦən̪ət̪ə kəɾəbɑː leːlə məd͡ʒəbuːɾə bʰeːlɑː .
d͡ʒəkʰən̪ ə kɪ kəɦɪjoːs̪t̪ʰɪʈɪ eːɦən̪ ət͡ʃʰələd͡ʒeː kəʈɑːɪkəs̪əməjə
ɑːd͡ʒəkʰən̪ əəs̪ əməkət͡ʃɑːɦəkə bəgɑːn̪ əmeːməd͡ʒəd̪ uːɾəkə
d͡ʒəɾuːɾət̪pəʈəɪt̪ əə t͡ʃʰələ t̪ə̃kəʈɪɦɑːɾə ɑː oː ɪs̪ə̃ɑːguː d͡ʒɑːjəbəlɑː
ʈɾeːn̪əmeː ut̪t̪əɾə pɾəd̪eːʃə ɑː bɪɦɑːɾəkə ələgə- ələgəɦɪs̪s̪ ɑːkə
məd͡ʒəd̪ uːɾəkə bʰiːʈə ɾəɦəɪt͡ʃʰələ.. .əs̪ ələmeːd͡ʒə̃ eːɦən̪ ə
məd͡ʒəd̪ uːɾəkəʈən̪ iːkəs̪ əməjə puːɾɳɪjɑːn̪ əɪd͡ʒɑːɪt̪ ət̪əkʰən̪ ə
pʰəs̪ələ kʰɑːs̪ əkəə̯ d͡ʒuːʈəkə kəʈɑːɪ eːkəd̪ əməs̪ə̃ bʰəʋən̪əɪ
ɦoːɪt̪əɪ. s̪əmɾɨd̪d̪ʰɪs̪ə̃ d̪uɾd̪əʃɑː d̪ɪs̪əkə iː jɑːt̪ɾɑː pɪt͡ʃʰəlɑː t̪iːs̪ə
ʋəɾʂəmeː bʰeːlə .pət͡ʃʰɪlɑːt͡ ʃɑːɾɪd̪əʃəkəmeː ʋɪkɑːs̪əkə
pɾəbʰɑːʋə əɪt̪əɾəɦẽ ːs̪pəs̪ʈə ɾuːpəs̪ə̃ d̪ ɑːbɪ ɾəɦələ eːkʰəbɑːmeː
ət͡ʃʰɪ. koːs̪iː-məɦɑːn̪ən̪d̪ ɑːd̪oːɑːbəkə iː kʂeːt̪ ɾəət͡ʃɑːn̪ əkə
məd͡ʒəd̪ uːɾəkə mɑːməlɑːmeːs̪əɾəpləs̪ə keːn̪ ɑːbʰəə̯
geːlə? eːkəɾə eːgoː kɑːɾəɳət͡ʃʰəɪd͡ʒeː əɪ kʂeːt̪ɾəmeː bɑːɽʰɪkə
kɑːɾəɳəs̪ə̃ beːʃiːd͡ʒəmiːn̪ əbəɦut̪ əd̪ɪn̪ əd̪ʰəɾɪ pɑːn̪iːmeː
d̪uːmələ ɾəɦəɪt͡ʃʰəɪ ɑː kʰeːt̪iː- bɑːɾiːs̪ə̃ bʰəʋən̪ əɪt͡ʃʰəɪ. oːn̪ ɑː əɪ
s̪əbʰə leːlə kʰɑːliː bɑːɽʰɪ eːkəmɑːt̪ ɾə kɑːɾəɳən̪ əɪət͡ʃʰɪ, kɑːɾəɳə
ɑːɪd͡ʒə̃ ut̪t̪ əɾə bɪɦɑːɾəmeː bɑːɽʰɪ ɑːbɪ geːləət͡ʃʰɪt̪ə̃ d̪əkʂɪɳə
bɪɦɑːɾəmeːɾəud̪ iːət͡ʃʰɪ, mud̪ɑː oːt̪ukkɑː loːkəkẽː ʋɪkɑːs̪əkə
ləgəbʰəgə oːɦɪn̪ɑː kʰəɾɑːpə pəɾɪɳɑːmə bʰeːʈəɪt̪ ə ɾəɦələət͡ʃʰɪ
d͡ʒət̪ eːkəut̪t̪əɾə bɪɦɑːɾəkə loːkəkẽː. oːt̪əə̯ bɑːɽʰɪn̪ əɪət͡ʃʰɪ, t̪əɪjoː
iː kɪeː bʰəə̯ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ? oːt̪əə̯s̪ eːɦoːbət͡ʃt͡ʃɑːs̪ əbʰəs̪ kuːlən̪ əɪ
d͡ʒɑːɪt̪ əət͡ʃʰɪ, oːt̪əə̯ s̪ eːɦoː loːkəməd͡ʒəd̪uːɾiːkə kʰoːd͡ʒəmeː
n̪ɪkələɪt̪ əət͡ʃʰɪ.' mud̪ɑː s̪ə̃geː ɦəməɾɑː s̪əbʰə leːlə iː pət͡ʃɑːjəbə
muʃkɪlə ət͡ʃʰɪ d͡ʒeː iː s̪əbʰəʈɑː d͡ʒən̪əs̪ə̃kʰjɑː bəɽʰəlɑːkə kɑːɾəɳə
ət͡ʃʰɪ .kɾɨʂɪ eːɦən̪ə kʂeːt̪ɾə ət͡ʃʰɪ d͡ʒə_ɪmeː ɾoːd͡ʒəgɑːɾəkə
əd̪ʰɪkət̪əmə s̪ə̃bʰɑːʋən̪ɑː ət͡ʃʰɪ .t̪ẽ ːd͡ʒə̃ koːn̪ oːt̪əɾəɦẽː kʰeːt̪iː-
bɑːɽiː ʈʰiːkəbʰəə̯ d͡ʒɑːjət̪ə̃ kət̪ eːkoː loːkəd͡ʒəmiːn̪əs̪ə̃ d͡ʒuɽɪ

d͡ʒɑːjət̪ə ɑː ʈreːn̪ əkət͡ʃʰət̪ əpərə bʰiːɽəkən̪ eːkə kəməbʰə/ d͡ʒɑːjət̪ə. məɦɑːn̪ən̪d̪ ɑːn̪əɪ, mud̪ɑː koː s̪iːkə bɑːɽʰɪpərə t͡ʃərt͡ ʃɑːpət͡ ʃʰɪlɑːʃət̪ɑːbd̪ iːkəut̪t̪ərɑːɾd̪ʰəs̪ə̃ t͡ ʃəlɪ ɾəɦələət͡ʃʰɪ. bʰɑːɾət̪ əkəən̪jə bʰɑːgəmeː koːs̪ iːkəud̪ɑːɦərəɳə bɑːɽʰə ɑːn̪ əɪbəlɑːn̪əd̪ iːkəd̪ eːləd͡ʒɑːɪt̪ əət͡ ʃʰɪ ɑː iːn̪əd̪iː koːn̪oː bɑːɽʰɪkət͡ʃərt͡ ʃɑːkəkẽːd̪ ɾəmeːbən̪ ələɾəɦəɪt̪ əət͡ʃʰɪ. s̪ʊət̪ə̃t̪ɾət̪ɑːkə bɑːd̪ə əɪ n̪əd̪iːpərə n̪ɪjə̃t̪ɾəɳə kərəbɑːkə prəjɑːs̪ə bʰeːlə, ɑː əɪs̪ə̃ gə ləgəbʰəgə puːɾɑːgə̃ gɑː ɑːbrəɦməput̪ɾə gʰɑːʈiːmeːn̪əd̪ iːpərən̪ɪjə̃t̪ɾəɳə kərəbɑːkə prəjɑːs̪ə bʰeːlə ɑː əɪ krəməmeː məɦɑːn̪ən̪d̪ ɑːkəs̪eːɦoː ɑːbɪ geːlə.

(əgɪlɑː ə̃kəmeː d͡ʒɑːɾiː)

əpən̪ə mə̃t̪əʊjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

2.13.n̪ɪt̪ə n̪əʊələ s̪uʃiːlə (leːkʰəkə gəd͡ʒeːn̪d̪ɾə ʈʰɑːkurə)

s̪uʃiːləkə ɾət͡ʃən̪ɑː s̪ə̃s̪ɑːɾə :ɦun̪ əkərərət͡ʃən̪ ɑːs̪ə̃s̪ ɑːɾət͡ʃʰən̪ɦɪ-

gʰərɑːʈiː)upən̪jɑːs̪ə) (1973(, gɑːməbɑːliː)upən̪jɑːs̪ə) (1982(, bʰɑːmət̪ iː)n̪ɑːʈəkə) (pəɦɪlə mə̃t͡ʃən̪ə 1991, prəkɑːʃən̪ ə2013 (ɑː əs̪mɪt̪ɑː)ləgʰukət̪ ʰɑːs̪ə̃grəɦə( )2016(ɑː iːt͡ʃɑːruː poːt̪ ʰiː ɦun̪ əkərəən̪umət̪ɪs̪ə̃ ʋɪd̪ eːɦə peːʈɑːrəmeːupələbd̪ət ʰəʃʰɪ lĩkə www.videhĕa.co.in/pothti.h.tm pərə.

kəmələːn̪ən̪d əd͡ʒʰaːkə poːt̪ ʰiː"məɪt̪ʰɪliː upən̪jaːs̪ə :s̪ əməjə s̪əmaːd͡ ʒə aːs̪əvaːlə" (2021) meː lɪkʰəɪt͡ʃʰət̪ʰɪ- "məɪt̪ʰɪliː upən̪jaːs̪ə-jaːt̪raːkə ləgəbʰəgə s̪əjə vərʂəkə baːd̪ əməɪt̪ ʰɪlə ən̪t̪ərəd͡ʒaːt̪ iːjə vɪvaːɦəkəs̪əpən̪aː, s̪ə̃gʰərʂə aː vɪɖəmbən̪aː pərə gərɪmaːjukt̪ə upən̪jaːs̪ə lɪkʰəbaːkə ʃreːjə gəuriːn̪aːt̪ʰəkẽː d͡ʒaːɪt̪ə t͡ʃʰən̪ɪ ".t̪ə̃ kiː kəmələːn̪ən̪d əd͡ ʒʰaːs̪uʃiːləs̪ə̃ iː ʃreːjə t͡ʃʰiːn̪ɪ leːlən̪ɪ? t͡ʃəluː əɦə̃ːkẽː ləə/ t͡ʃəliː kəmələːn̪ən̪d̪ə d͡ʒʰaː keːrə s̪vaːrt̪ʰiː d̪un̪ɪjə̃ːs̪ə̃ d̪uːrə, t͡ʃʰələ-t͡ʃʰəd̪məs̪ə̃ d̪ uːrəs̪ uʃiːləkə d͡ʒaːd̪ uːbəlaːs̪aːɦɪt̪ jəkən̪ɪʃt ʃʰələd̪un̪ɪjə̃ːmeː.

gɑːməbɑːliː (upən̪jɑːs̪ə -(s̪ uʃiːlə)pət͡ʃʰɪlɑː ə̃kəs̪ə̃ɑːgə̃ː(

s̪əbʰəkə ɑ̃ːkʰɪkə kɑ̃ːʈə gɑːməbɑːliː ɑːɪ oː bəbuːrə s̪eːɦoː kəʈɪ geːlə!

oːkərɑːt͡ʃɑːɦəə/ bəlɑː, n̪əɪ t͡ʃɑː ɦəəbəlɑː ɑː kɑːt̪ə rəɦən̪ɪɦɑːrə, t̪iːn̪uː ʈərəɦəkə loːkə kʰuʃə ət͡ʃʰɪ .oːkərə ən̪t̪ɪmə s̪ə̃s̪kɑːrə keː kərət̪əɪ? d͡ʒɑːd̪əʋə s̪əmɑːd͡ʒə ɑːkɪ brɑːɦmən̪ə s̪əmɑːd͡ʒə . d͡ʒɑːd̪ əʋəs̪əmɑːd͡ ʒə ɑː brɑːɦmən̪əs̪əmɑːd͡ ʒəkə loːkəpəɦũt ʃəɪ t͡ʃʰət̪ʰɪ mɑːlɪkə mɑːn̪ eːs̪oːn̪əmən̪ ɪd͡ʒʰɑː ləgə, oːt͡ʃʰət̪ʰɪ pɑːu- pɑːukərəɪt̪ə, məs̪ələn̪əmeː oːɲəʈʰələ.

gɑːməbɑːliːkəs̪ə̃s̪ kɑːrəd͡ʒɑːd̪əʋə s̪əmɑːd͡ʒə mɪlɪ kəə/ kərət̪əɪ.

goːərə ʈoːliːkə loːkə oːkərɑː gɑːməbɑːliː kəɦəbə ʃuruː keːləkəɪ ɑː pʰeːrəbəbʰən̪əʈoːliː, kəɪt̪ʰəʈoːliː, d͡ʒoːləɦɑː ʈoːliːkə loːkə s̪eːɦoː oːkərɑː gɑːməbɑːliː kəɦəə/ləgələɪ.

gɑːməbɑːliːkə ʋərə buːʈʰə, oːt̪eːs̪t͡ ərə bəɦuʃʰəliː, pəɦɪləs̪ə̃ bət͡ʃt͡ʃɑː n̪əɪ bʰeːləɪ t̪ə̃ d̪oːs̪ərə bɪjɑːɦə ɑː pʰeːrə d̪oːs̪əroːmeː

bət͡ʃt͡ʃaː aː pəɦɪloːmeː .aː pʰeːɾə t̪eːs̪əɾə bɪjaːɦə s̪əukʰə leːlə . baːbuː pəɪɾukʰəkə gəpə t͡ʃʰəɪ, keːkət̪t̪ eː bəɦu ɖeːbɪs̪əkəɪeː.

d͡ʒɲaːn̪ət͡ʃən̪ə jaːd̪əʋə maːn̪eː d͡ʒɲən̪ət͡ʃən̪əmaːkẽː loːkə məɾəkʰaːɦə bən̪aː d̪eːləkəɪ, əpən̪eː bələd͡ʒoːɾiː oːkəɾaː gʰəɾoː kəə⁄ d̪əə⁄ d͡ʒaːɪ geːləɪ aː t̪əɦən̪ə laːɦeːbə mət͡ʃaː d̪ə_ɪ geːləɪ gaːməmeː.

 gaːməbaːliːd͡ʒiːʋɪʈə ɾəɦəlɪ, oːkəɾəd͡ʒɪd͡ ʒiːʋɪʂaː aːɾə pɾəbələ bʰəə⁄ geːləɪ baːd̪əmeː. bəɽeː ʃaːn̪əs̪ə̃ aːʋaːd͡ ʒaːɦiːkəɾəɪʈ̪ə ɾəɦəlɪ, koːn̪ oːəɾət͡ʃən̪ ən̪əɪ eːləɪ. aːmɪləpɪn̪ əɦaːɾəs̪əmaːɲə leːləd̪ʰən̪əs̪ən̪ə, kuləʈaːbud͡ʒʰɪn̪ ɪɦaːɾə leːləkət̪t̪ əukɪt͡ ʃʰun̪əɪ. d͡ʒeː oːkəɾaː s̪ə̃geː bʰəud͡ʒiːkə s̪əmbən̪d̪ʰeː ɦə̃s̪iː ʈʰəʈʈʰaː kə ɾəɪ t̪ əkəɾə oːd͡ ʒəʋaːbəd̪ əɪɦə̃s̪ ɪkəə⁄ .guəɾəʈoːliː s̪ə̃oːkəɾaː gaːməbaːliː kəɦəbaːkə pɾət͡ʃaːɾə bʰeːləɪ aː s̪əũs̪eː gaːmə pəs̪əɾɪ geːləɪ.

mud̪aː gaːməbaːliːkə koːn̪oː s̪əmbən̪d̪ʰə əpən̪ə əɪ gaːməkə əpən̪ə puɾaːn̪ə s̪aːs̪uɾəkə pəɾɪʋaːɾəs̪ə̃ n̪əɪ ɾəɦələɪ. mud̪aː kʰaːn̪ə-paːn̪ə, leːbəd̪ eːbəs̪əũs̪eː baːbʰən̪ə-gət͡ʃt͡ʃʰəs̪ə̃ t͡ʃʰuːʈələ ɾəɦələɪ.

 aːɪ oːkəɾəmɾɨʈ̪jukə baːd̪ ə oːkəɾəpɾəʃə̃s̪ əkə kəmən̪ əɪ t͡ʃʰəɪ, ʃaːn̪əs̪ə̃ aːjəlɪ aː ʃaːn̪əs̪ə̃ t͡ʃəlɪ geːlɪ.

d̪ʰən̪əkə əĩʈʰələ buːɽʰə s̪ə̃geː gaːməbaːliːkə bɪjaːɦə bʰeːlə ɾəɦəɪ, pət̪ɪkə t̪eːs̪əɾə pət̪n̪iː .s̪əkʰaː-paːt̪ ə leːlə buːɽʰəd̪oːs̪əɾə bɪjaːɦə keːlən̪ ɪ pʰeːɾəd̪oːs̪əɾoː aː pəɦɪloːs̪ə̃ bət͡ʃt͡ʃaː bʰeːlən̪ɪ. t̪eːs̪əɾə pət̪n̪iː s̪əkʰə leːlə, ləulə leːlə keːlən̪ɦɪ.

t͡ʃʰɪn̪əɾəbaː mən̪əs̪aː s̪əbʰə oːkəɾaː d̪uː ɾɪkəɾəə⁄t͡ ʃaːɦələkəɪ aː d͡ʒɲaːn̪ət͡ʃən̪əmaːkẽ : məɾəkʰaːɦəbən̪ aːd̪eːləkəɪ.

 aːupən̪jaːs̪ əkaːɾə ʃuɾuː kəɾəɪt͡ʃʰət̪ ʰɪd͡ʒɲaːn̪ət͡ʃən̪ə jaːd̪ əʋəkə kʰɪs̪s̪aː.

oːpəɪgʰəkẽː bɑːbɑː, kɑːkɑː, bʰɑːɪ ɑːt͡ʃʰoːʈəkẽː bəuɑː, bət͡ʃt͡ʃɑː ɑː n̪uːn̪uː kəɦəjəkoː .n̪ oːɑ̃ːgən̪ ən̪ əɪ ɾəɦəɪd͡ʒət̪ə⁄ oːkəɾə pɾəʋeːʃən̪əɪ ɾəɦəɪ. d̪ɑːɪ, kɑːkiː, bəɦɪn̪ə, bət͡ʃɪjɑː s̪ə̃oːkəɾə mũɦə ʈuːʈəɪ .mud̪ ɑːkən̪ɪjɑ̃ː-put̪əɾɑːkə ə̃gən̪ɑːmeː ɦəʈʰə d̪ə⁄ d͡ʒɑːɪt̪ə s̪ɑːɪt̪eː kɪjoː d̪eːkʰən̪eː ɦeːt̪əɪ .buːɽʰɪ-puɾəɪn̪ɪjɑ̃ːkə ɦəʈʰə keːl oːpəɾə bʰɑːʋəɦukəə̃gən̪ ɑː oːd̪ʰəkʰɑːɪt̪ eːd͡ ʒɑːɪt͡ʃʰələ. bɑːbiː, mɑːjə ɑːpɪus̪ ə ʃɾeːɳiːkəs̪t̪ ɾiːkəɦɪt̪ət̪ʰɪn̪ə- eːɦeːn̪ ə ləd͡ ʒəkoːʈəɾəbʰə⁄ kə⁄ bəɪd̪əgɪɾiː keːn̪ ɑː kəɾəɪt͡ʃʰəɦə.

(əgɪlɑːə̃ kəmeːd͡ʒɑːɾiː(

əpən̪ə mə̃t̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pəɾə pəʈʰɑːu.**

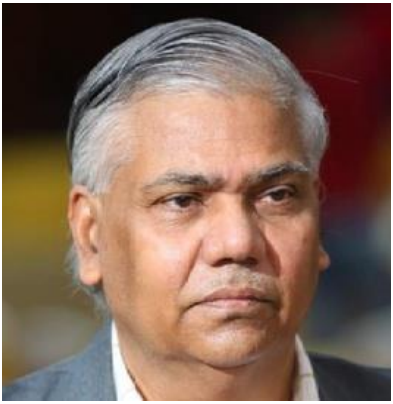
3.pəd̪jə kʰəɳɖə

3.1.ɾɑːd͡ʒə kɪʃoːɾə mɪʃɾə- t̪ʰɑːkələ t͡ʃʰiː mud̪ɑː t̪ʰəkələɦũ n̪əɦɪ

3.2.ɑːʃiːʂə ən̪ət͡ʃɪn̪ɦɑːɾə- 2 ʈɑː gəd͡ʒələ

3.3.ud̪əjə n̪ɑːɾɑːjəɳə s̪ĩɦə n̪ət͡ʃɪkeːt̪ɑː- 2 ʈɑː kəʊɪt̪ɑː

3.1.ɾɑːd͡ʒə kɪʃoːɾə mɪʃɾə- t̪ʰɑːkələ t͡ʃʰiː mud̪ɑː t̪ʰəkələɦũ n̪əɦɪ

ɾɑːd͡ʒə kɪʃoːɾə mɪʃɾə, ɾɪʈɑːjəɾɖə t͡ʃiːpʰə d͡ʒeːn̪əɾələ məɪn̪eːd͡ʒəɾə (iː), biː.eːs̪ə.eːn̪ə.eːlə.(mukʰjɑːləjə), d̪ɪlliː,gɑːmə- əɾeːɾə ɖiːɦə, poː. əɾeːɾə ɦɑːʈə, məd̪ʰubən̪iː

t̪ʰɑːkələ t͡ʃʰiː, mud̪ɑː t̪ʰəkələɦũ n̪əɦɪ

t̪ʰɑː kələ t͡ʃʰiː , mud̪ɑː t̪ʰəkələɦũ n̪əɦɪ ,
gʰɑː mə s̪ə̃ t̪iː t̪ələ, məɦəkələɦũ n̪əɦɪ .

pəɲt͡ʃəpɑː t̪ɾə s̪æ̃ d̪əə̸ ət͡ʃʰɪ n̪əd͡ʒələ,
d͡ʒɑː ɦɪ gɑː t͡ʃʰəkə keːləɦũ t̪ɪ ɾəpeːt͡ʃt͡ʃʰən̪ə,
s̪ukʰɑː ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ ʋɾɨkʂə oː,
əɾud̪ɑː keː, oːkəɾə keːləkə bʰəkʂəɳə?

ɦə̃, ɦəɾɪ əɾə ɖɑː ɾɪ s̪əbʰə s̪ukʰɑː ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ ,
pɾəd̪uːʂəɳə mɑː t̪ʰɑː bʰukɑː ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ .

ləkʂjə -pət̪ʰə keːæ̃ pɑː ʋən̪ə bud͡ʒʰɪ ,
kəɾt̪əʋjə s̪ə̃ kəɾəɪt̪ə ɾəɦələɦũ puːd͡ʒən̪ə,
əpən̪ɑː bʰəɾɪ t̪əə̸ t͡ʃəlɪ t̪eː ɾəɦələɦũ,
d̪un̪u pɑː eːɾə pʰulələ, oːɦɪ meː s̪uːd͡ʒən̪ə.

t͡ʃʰiː ʈʰɑː ɽʰə , d̪ʰjeːjə s̪ə̃ kɪ t͡ʃʰu pəɦɪ n̪eː,

t͡ʃələlə n̪eː ɦoː ɪt͡ʃʰə, t̪əə⁄t͡ʃʰiː æ̃ʈəkələ,
kũʈʰɑː , əʋəs̪ɑː d̪ə s̪əbʰə keːləkə prəɦɑː ɾə,
pəɾəɲt͡ʃə, kən̪eːkoː n̪əɦɪ t͡ʃʰiː bʰəʈəkələ.

s̪əməs̪jɑː ,əd͡ʒoː d̪ʰə -əd͡ʒoː d̪ʰə n̪ɑː gə
bən̪ɪ kə' pʰupʰəkɑː ɾɪ ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ ,
kɑː t̪ə-kəɾoː ʈə d̪əə⁄n̪ɪ kəlɪ n̪eː s̪əkəɪ t͡ʃʰiː ,
t̪ɑː kɪ -t̪ɑː kɪ , kʰeːɦɑː ɾɪ ɾəɦələ ət͡ʃʰɪ .

t͡ʃələlə d͡ʒəkʰən̪ə s̪ə̃ ɦəməɾə d͡ʒɪ n̪əgiː ,
ɑː, pəɦũt͡ʃələ eːkʰən̪ə d͡ʒɑː ɦɪ pəʈɑː bə,
s̪ə̃gʰəɾʂə -gʰɑː mə s̪ə̃ t̪iː t̪ələ, oːkəɾɑː ,
s̪əd̪ɪ kʰən̪ə,gʰeːɾən̪eː ɾəɦələɪkə kʰʋɑː bə.

lələkɑː ɾɑː s̪un̪əɪt̪ə ɾəɦələɦũ t͡ʃun̪əu t̪iː kə,
kʰoː liː , muɦə mun̪ələ s̪əpʰələt̪ɑː -pəu t̪iː kə.

d͡ʒɪ n̪əgiː -jud̪gʰəkə joː d̪gʰɑː bən̪ələɦũ,
t͡ʃəkɾəʋjuːɦə keː t̪oː ʈɪ t̪eː ɾəɦələɦũ.
ɦũ

gʰumɪ t̪eː ɾəɦələɦũ s̪ə̃gʰəɾʂə -pəɾɪ d̪ʰɪ meː,
ləgəəoːn̪eː ɑ̃ːkʰɪ ʋɪ d͡ʒəjə keː n̪ɪ d̪ʰɪ meː.

d͡ʒəjəkɑː ɾə kəkʰən̪oː ,

kəkʰən̪oː pʰəʈəkɑː ɾə,
koː ʃɪ ʃə s̪upʰələ ,
kəkʰən̪oː beːkɑː ɾə.

kəkʰən̪oː , puɾuʂɑː ɾt̪ʰəkə bʰəɾiː ɦũkɑː ɾə,
ʋɪ d̪ʰuɑːɪ kəkʰən̪oː , s̪un̪ɪ kə'ɦut̪əkɑː ɾə.

s̪un̪iː kəkʰən̪oː kə' moː n̪ə keː ʋɑː d̪ə ,
oːkəɾeː s̪ə̃, kəkʰən̪oː kəɾiː ʋɪ ʋɑː d̪ə.

bɑː ɦəɾoː juɖɖʰə ,əɳɖəɾoː juɖɖʰə,
ɾəɳə- joː ɖgʰɑː kəkʰəɳoː , kəkʰəɳoː buɖɖʰə.

bʰeːʈələ kɪ t͡ʃʰu , ɑː kɪ t͡ʃʰu t͡ʃʰuːʈələ,
bʰɑː gə, ɳiː kə, kəkʰəɳoː pʰuːʈələ.

ɪeːɦə ʂəbʰə kəɾəɪʈə -kəɾəɪʈə d͡ʒɪ ɳəgiː ʂə̃gə,
ɑːbɪ geːləɦũ eːɦɪ ʈʰɑː mə,
kəʈəɦu bɑː ʈə ʂoː d͡ʒʰəɾɑː eːlə bʰeːʈələ,
kəʈəɦu ʈə⁄ bʰeːʈələ ,d͡ʒɑː mə.

d͡ʒɪ ɳəgiː , kʰəeːləkə ʂəməjə keː,
ɑː kɪ , ʂəməjə kʰəeːləkə d͡ʒɪ ɳəgiː ,
ɾəɦəʂjə bəɳələ ət͡ʃʰɪ əpəɳeː meː,
oː, d͡ʒəʈɪ ʂə̃ lə⁄ kə⁄ pʰuɳəgiː .

ʈʰɑː kələ moː ɳə, ɑː'ʈʰɑː kələ ɖeːɦə,
muɖɑː , gʰəʈələ ɳeː ləkʂjə ʂə̃ eːkʰəɳoː ɳeːɦə.

ʈʰɑː kɪ geːləɦũ ʈə⁄ kiː bʰeːləɪ?
d͡ʒoː ɖgʰɑː t͡ʃʰiː buːʈʰə ,məgəɾə ləʈəɪʈə ɾəɦəbə,
d͡ʒiː ʈəbə kiː ɦɑː ɾəbə, d͡ʒɑː ɳɪ ɳeː,
muɖɑː , ʈʰɑː kɪ oːkə'ɦəmə bəʈʰəɪʈə ɾəɦəbə.

əpəɳə mə̃ʈəʊjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pəɾə pəʈʰɑːu.**

3.2.ɑːʃiːʂə ən̪ət͡ʃɪn̪ɦɑːɾə- 2 ʈɑː gəd͡ʒələ

ɑːʃiːʂə ən̪ət͡ʃɪn̪ɦɑːɾə

2 ʈɑː gəd͡ʒələ

1

kɪn̪əkoː bʰeːʈəɪ pʰuːləkə ɾə̃gə
kɪn̪əkoː bʰeːʈəɪ kɑ̃ːʈəkə ɾə̃gə

t͡ʃuppeː rəɦələɪ mə̃t͡ʃəkə pɑːt̪rə
bəd̪ələlə lɑːgələ n̪ɑːt͡ʃəkə rə̃gə

puːrɑː puːriː moːn̪əkə t͡ʃɑːɦə
ɑːd̪ʰeː rəɦələɪ ɑːd̪ʰəkə rə̃gə

əpən̪eː rəɦələɪ ɦərɪjərə gɑːt͡ʃʰə
piːjərə bʰeːləɪ pɑːt̪əkə rə̃gə

n̪iːpələ ʈʰəuʈələ bəɦut̪eː d͡ʒʰuːʈʰə
bʰəkʰərələ bʰəkʰərələ s̪ɑ̃ːt͡ʃəkə rə̃gə

s̪əbʰə pɑ̃ːt̪ɪmeː 22-22-22-21 mɑːt̪rɑːkrəmə ət͡ʃʰɪ.

2

beːpɑːriː t͡ʃʰəɪ t̪ɑːlə bəɪt̪ɑːlə
ɦɑːʈəkə bəʈəkɑː d͡ʒɑːlə bəɪt̪ɑːlə

kɑːriː kɑːriː kərməkə bələpərə
goːʈiː bʰeːləɪ lɑːlə bəɪt̪ɑːlə

ɪt͡ʃt͡ʃʰɑː bən̪ɪ geːləɪ bʰəs̪mɑːs̪urə
əpən̪eː bən̪ələɪ kɑːlə bəɪt̪ɑːlə

d͡ʒɑː d̪ʰərɪ d̪ɪjɑːd̪ə gəlɪ n̪əɪ geːləɪ
d̪əbən̪eː rəɦələɪ mɑːlə bəɪt̪ɑːlə

ɦun̪əkərə moːn̪əkə ɦun̪əkərə d̪eːɦəkə
ɦəmərоː kəɦələkə ɦɑːlə bəɪt̪ɑːlə

bɑ̃ːkiː n̪əɪ t͡ʃʰəɪ koːn̪oː gɑːt͡ʃʰiː
ɑːbəɪ s̪ɑːleː s̪ɑːlə bəɪt̪ɑːlə

s̪əbʰə pɑ̃ːt̪ɪmeː 22-22-22-22 mɑːt̪ɾɑːkɾəmə ət͡ʃʰɪ. d̪uː ʈɑː ələgə-ələgə ləgʰukẽː d̪iːɾgʰə mɑːn̪ələ geːlə ət͡ʃʰɪ. iː bəɦəɾeː miːɾə ət͡ʃʰɪ.

əpən̪ə mə̃t̪əʋjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pəɾə pəʈʰɑːu.**

3.3.ud̪əjə n̪ɑːɾɑːjəɳə s̪ĩɦə n̪ət͡ʃikeːt̪ɑː- 2 ʈɑː kəʋɪt̪ɑː

ud̪əjə n̪ɑːɾɑːjəɳə s̪ĩɦə n̪ət͡ʃɪkeːt̪ɑː

2 ʈɑː kəʋɪt̪ɑː

हम ओ नञि छी

— नचिकेता

हम आब कथी छी
ओ नइ जे हकरा अपना छथ
अपने पता छल — (छलौं ने,)
अहाँ लिखने [illegible] साहित्यिक मठोंका इतिहास मे
जे नचिकेता हैं छथि त ओ छथि
वड़ शिरफुलाले सँ कागज धौने छथि
जोरंगार हाथें कहि
कलमा योग्य छथि
कोन दिशि मुकल छथि
हिनका राजनीति छनि की, अथवा
हिनका मित्रे सब छथि की के — (हिनकर)
ई सब विदूषकों त चेहरा पर लिखल नञ छनि!
तखन ओ कोना ज' सकै छथि
यमलोक सँ भूलोक धरि व्याप्त
कोनो [illegible] प्रतिनिधि (लेखन-प्रश्नो केर)

विदूषक कोना?
हम ओ नञि छी
जे अहाँ बुझि रहल छी —
बुझि कए भरोस कड़ रहल छी, हमरे पर

कोना बताउ जे सुरियहुँ
मठोमा-याण्य छी नव हमि—
भीतरे भीतर करैत षड्यंत्र रचैत रहलौं हमि,
कते कें ठेलहुँ लोकिं दिशि
उठौने छी उपर करैको गोटे कें
जिनका डूबिये जैबाक चाही छलनि?

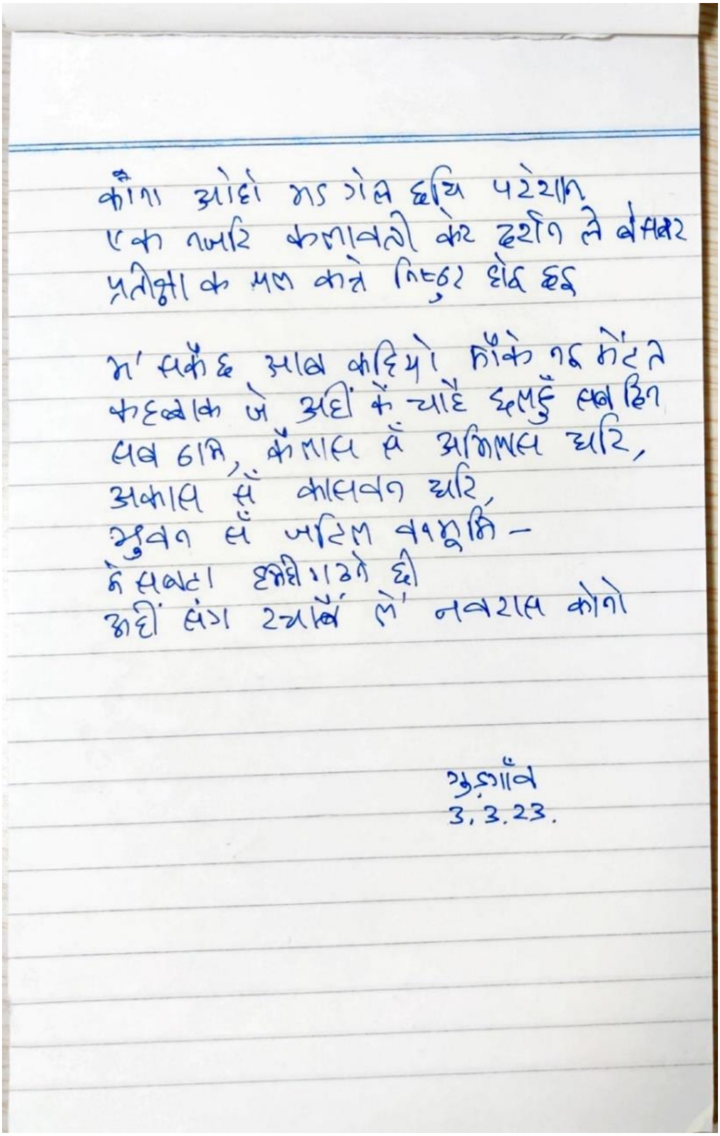
हम त कैह देली
जकरा कविता कथा कोश सँ साँ हाथ दूर
कोनो खिस्सी कथा तर देबाँ कए
राखि देबाक चाही छलनि—
छोट-बड़ करैको तरहक अपराध
आब करुणा-कारणक फंदा बनि कए
जिनकर हाथें कविताक पन्ना समटा
नव गाछ बनि कए रहैं अछि ठाढ़
आ' अहाँ दिग्भ्रान्त लोकनि जकाँ
ताकि रहल छी हमरे दिशि ई सोचैत
जे समाधान कोनो मनिसक पाओल जायत
एतहि सँ, (यदि लेतथि कियो पाछिका बाद केँ अगिला आगामी शतक मे कतहु)
ठेला हम त (आने कियो छी)
ओ नव!

रुकड़ागाँव

मौका नहि भेटत कहबाक

— ललिता

भ' सकै छइ आब कहियो मौका नहि भेटत
कहबाक
जे कहियो हमहूँ चाहै छलौं
खेत पर सँ लहराबैत हवा जकाँ
सांकेतिक स्वर के बाध करी अहाँ सँ
एकटा मौका बनि उड़ा दी अहाँक निर्वेणी
खसा' दी माथ पर सँ घुंघट केर अड़ढ़
आ' बजा दी हृदयक तार पर वासंती राग मोनो
मुदा से सब अग्रंथित सपने बनि कए रहि गेल
आब नै कहियो बदलत ऋतुचक्र
जे गढ़ि देत सबटा नव हिमालक, उष्णता
आ' उघाड़ि लेत सबटा रातुक माधुरी
किछु बरसातिक टपटप
किछु खसैत उल्काक मृगांकिता
संगी भेल कानैत विक्षुब्ध चुहिया
जकरा गणेश जी छोड़ि कए चलि गेल छथि पर्वत पर
ओ छुरियो कए ओता'
त भ' सकैछ छइ आब हमरो मौका नहि भेटतहि
कहबाक सबटा दुनियाक बोझ के ढोबैत

3.3.23.

əpəɳ̪ə mə̃t̪əʊjə editorial.staff.videhĕa@gmail.com **pərə pəʈʰɑːu.**

४.vid̪eːɦə peːʈɑːrə VIDEHA ARCHIVE

४.१.vid̪eːɦə iː-pət̪rikɑːkə səbʰəʈɑː purɑːnə əⁿkə Videha e journal's all old issues

४.२.maːit̪ʰiliː poːt̪ʰiː ɖɑːunəloːɖə Maithili Books Download

४.३.maːit̪ʰiliː viːɖijoːkə sⁿkələnə Maithili Videos

४.४.maːit̪ʰiliː ɕiɕu, bɑːlə ɑː kiɕoːrə sɑːɦit̪jə Maithili Children Literature

४.५.vid̪eːɦə st̪riː koːnɑː

४.६.vid̪eːɦə suːcənɑː sⁿpərkə ənveːʂəɳə

४.७.vid̪eːɦə iː-lərniŋgə

४.८.mit̪ʰilɑː rət̪nə

४.९.mit̪ʰilɑːkə kʰoːɟə

४.१०.१. maːit̪ʰiliːmeː cʰəd̪mə səmiːkʂɑː ɑː kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː (prəsⁿgə- coːrə leːkʰəkə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərəkə nuːt̪ənə sɑːɦit̪jə coːrikə kʰulɑːsɑːpərə pɑːʈʰəkiːjə ʈippəɳiː)

४.१०.२. prəsⁿgə- coːrə leːkʰəkə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərəkə purɑːnə sɑːɦit̪jikə coːrikə kʰulɑːsɑːpərə pɑːʈʰəkiːjə ʈippəɳiː ɑː kicʰu prəmɑːɳə

४.विदेह पेटार VIDEHA ARCHIVE

४.१.विदेह ई-पत्रिकाक सभटा पुरान अंक Videha e journal's all old issues

४.२.मैथिली पोथी डाउनलोड Maithili Books Download

४.१.विदेह ई-पत्रिकाक सभटा पुरान अंक Videha e journal's all old issues

वि दे ह विदेह Videha বিদেহ http://www.videha.co.in विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका Videha Ist Maithili Fortnightly ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका नव अंक देखबाक लेल पृष्ठ सभकेँ रिफ्रेश कए देखू। Always refresh the pages for viewing new issue of VIDEHA.

Search Books

powered by Google

Search above & below within more than 350 old issues of Videha eJournal विदेह

https://books.google.com/

Videha Archive of Old Issues विदेह पुरान अंकक आर्काइव (पूर्णतः अव्यवसायिक उद्देश्य आ मात्र एकेडमिक प्रयोग लेल) विदेह ई-पत्रिकाक सभटा पुरान अंक पी.डी.एफ. डाउनलोड लेल क्रमानुसार नीचाँक लिंकपर उपलब्ध अछि। All the old issues of Videha e journal are available for pdf download at the respective links below.
....

तिरहुता, नेवाडी आ कैथी फॉण्ट डाउनलोड Google's Noto Fonts project/ GitHub

तिरहुता नोटो फॉण्ट	कैथी ओटीएफ	कैथी टीटीएफ	नेवाड़ी ओ.टी.एफ.	नेवाड़ी टी.टी.एफ.

https://fonts.google.com/ (Google Open Fonts download)

Tirhuta Offline Keyboard download

Keyman Tirhuta/ Vedic Devanagari Keyboards Download

https://malarproject.gitlab.io/tirhuta (Tirhuta Keyboard Online)

....

१

गजेन्द्र ठाकुर (सम्पादन)

विदेह-सदेह १-२५ www.videha.co.in *विदेह ई-पत्रिकाक अंक १-३५० सँ- मैथिलीक सर्वश्रेष्ठ गद्य आ पद्यक एकटा समानान्तर संकलन*	
देवनागरी	मिथिलाक्षर
विदेह:सदेह १	विदेह: सदेह १ तिरहुता
विदेह:सदेह २ मैथिली प्रबन्ध-निबन्ध-समालोचना	विदेह: सदेह २ तिरहुता
विदेह:सदेह ३ मैथिली पद्य	विदेह: सदेह ३ तिरहुता
विदेह:सदेह ४ मैथिली कथा	विदेह: सदेह ४ तिरहुता
विदेह मैथिली विहनि कथा [विदेह सदेह ५]	विदेह: सदेह ५ तिरहुता
विदेह मैथिली विहनि कथा [विदेह सदेह ५]-संस्करण-२	विदेह: सदेह ५ संस्करण-२ तिरहुता
विदेह मैथिली लघुकथा [विदेह सदेह ६]	विदेह: सदेह ६ तिरहुता
विदेह मैथिली पद्य [विदेह सदेह ७]	विदेह: सदेह ७ तिरहुता

विदेह मैथिली नाट्य उत्सव [विदेह सदेह ८]	विदेह: सदेह ८ तिरहुता
विदेह मैथिली शिशु उत्सव [विदेह सदेह ९]	विदेह: सदेह ९ तिरहुता
विदेह मैथिली प्रबन्ध-निबन्ध-समालोचना [विदेह सदेह १०]	विदेह: सदेह १० तिरहुता

विदेह:सदेह ११	विदेह: सदेह ११ तिरहुता
विदेह:सदेह १२	विदेह: सदेह १२ तिरहुता
विदेह:सदेह १३	विदेह: सदेह १३ तिरहुता
विदेह:सदेह १४	विदेह: सदेह १४ तिरहुता
विदेह:सदेह १५	विदेह: सदेह १५ तिरहुता
विदेह:सदेह १६	विदेह: सदेह १६ तिरहुता
विदेह:सदेह १७	विदेह: सदेह १७ तिरहुता
विदेह:सदेह १८	विदेह: सदेह १८ तिरहुता
विदेह:सदेह १९	विदेह: सदेह १९ तिरहुता
विदेह:सदेह २०	विदेह: सदेह २० तिरहुता
विदेह:सदेह २१	विदेह: सदेह २१ तिरहुता
विदेह:सदेह २२	विदेह: सदेह २२ तिरहुता
विदेह:सदेह २३	विदेह: सदेह २३ तिरहुता
विदेह:सदेह २४	विदेह: सदेह २४ तिरहुता
विदेह:सदेह २५	विदेह: सदेह २५ तिरहुता
विदेह-सदेह २६-३६ www.videha.co.in *विदेह ई-पत्रिकाक अंक १-३५० सँ- थीम आधारित मैथिलीक सर्वश्रेष्ठ मूल आ अनूदित गद्य आ पद्यक एकटा समानान्तर संकलन*	
विदेह:सदेह २६ (डॉ शम्भु कुमार सिंह आ डॉ अरुण कुमार सिंह अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह २६ तिरहुता
विदेह:सदेह २७ (गजेन्द्र ठाकुर आ रवि भूषण पाठकक आन भाषासँ अनूदित गद्य आ पद्य- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह २७ तिरहुता
विदेह:सदेह २८ (अनूदित गद्य आ पद्य- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह २८ तिरहुता
विदेह:सदेह २९ (रवि भूषण पाठक आ डॉ. कैलाश कुमार मिश्र- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह २९ तिरहुता
विदेह:सदेह ३० (स्कूल-कॉलेजक विद्यार्थी लेल- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३० तिरहुता
विदेह:सदेह ३१ (डॉ. कामिनी कामायनी आ कुमार मनोज कश्यप- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३१ तिरहुता
विदेह:सदेह ३२ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-१- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३२ तिरहुता

विदेह:सदेह ३३ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-२- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३३ तिरहुता
विदेह:सदेह ३४ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-३- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३४ तिरहुता
विदेह:सदेह ३५ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-४- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३५ तिरहुता
विदेह:सदेह ३६ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-५- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३६ तिरहुता

....

यू.पी.एस.सी. आ आन प्रतियोगिता परीक्षा लेल देखू:

विदेह:सदेह १७	विदेह:सदेह २१	विदेह:सदेह २३	विदेह:सदेह २६	विदेह:सदेह २९
विदेह:सदेह ३०	विदेह:सदेह ३२	विदेह:सदेह ३३	विदेह:सदेह ३४	विदेह:सदेह ३५

....

२

विदेहक सभटा पुरान अंक (अंक १ सँ ३५४ आ आगाँ)

विदेहक अंक १-१४९ (देवनागरी, मिथिलाक्षर आ ब्रेलमे)

देवनागरी	मिथिलाक्षर	ब्रेल
Videha_01_01_08	Videha_01_01_08_Tirhuta	1
Videha_15_01_08	Videha_15_01_08_Tirhuta	2
Videha_01_02_08	Videha_01_02_08_Tirhuta	3
Videha_15_02_08	Videha_15_02_08_Tirhuta	4
Videha_01_03_08	Videha_01_03_08_Tirhuta	5
Videha_15_03_08	Videha_15_03_08_Tirhuta	6
Videha_01_04_2008	Videha_01_04_2008_Tirhuta	7

videha_15_01_2011	videha_15_01_2011_tirhuta	74
videha_01_02_2011	videha_01_02_2011_tirhuta	75
videha_15_02_2011	videha_15_02_2011_tirhuta	76
videha_01_03_2011	videha_01_03_2011_tirhuta	77
videha_15_03_2011	videha_15_03_2011_tirhuta	78
videha_01_04_2011	videha_01_04_2011_tirhuta	79
videha_15_04_2011	videha_15_04_2011_tirhuta	80
videha_01_05_2011	videha_01_05_2011_tirhuta	81
videha_15_05_2011	videha_15_05_2011_tirhuta	82
videha_01_06_2011	videha_01_06_2011_tirhuta	83
videha_15_06_2011	videha_15_06_2011_tirhuta	84
videha_01_07_2011	videha_01_07_2011_tirhuta	85
videha_15_07_2011	videha_15_07_2011_tirhuta	86
videha_01_08_2011	videha_01_08_2011_tirhuta	87
videha_15_08_2011	videha_15_08_2011_tirhuta	88
videha_01_09_2011	videha_01_09_2011_tirhuta	89
videha_15_09_2011	videha_15_09_2011_tirhuta	90
videha_01_10_2011	videha_01_10_2011_tirhuta	91
videha_15_10_2011	videha_15_10_2011_tirhuta	92
videha_01_11_2011	videha_01_11_2011_tirhuta	93
videha_15_11_2011	videha_15_11_2011_tirhuta	94
videha_01_12_2011	videha_01_12_2011_tirhuta	95

videha_15_12_2011	videha_15_12_2011_tirhuta	96
videha_01_01_2012	videha_01_01_2012_tirhuta	97
videha_15_01_2012	videha_15_01_2012_tirhuta	98
videha_01_02_2012	videha_01_02_2012_tirhuta	99
videha_15_02_2012	videha_15_02_2012_tirhuta	100
videha_01_03_2012	videha_01_03_2012_tirhuta	101
videha_15_03_2012	videha_15_03_2012_tirhuta	102
videha_01_04_2012	videha_01_04_2012_tirhuta	103
videha_15_04_2012	videha_15_04_2012_tirhuta	104
videha_01_05_2012	videha_01_05_2012_tirhuta	105
videha_15_05_2012	videha_15_05_2012_tirhuta	106
videha_01_06_2012	videha_01_06_2012_tirhuta	107
videha_15_06_2012	videha_15_06_2012_tirhuta	108
videha_01_07_2012	videha_01_07_2012_tirhuta	109
videha_15_07_2012	videha_15_07_2012_tirhuta	110
videha_01_08_2012	videha_01_08_2012_tirhuta	111
videha_15_08_2012	videha_15_08_2012_tirhuta	112
videha_01_09_2012	videha_01_09_2012_tirhuta	113
videha_15_09_2012	videha_15_09_2012_tirhuta	114
videha_01_10_2012	videha_01_10_2012_tirhuta	115
videha_15_10_2012	videha_15_10_2012_tirhuta	116
videha_01_11_2012	videha_01_11_2012_tirhuta	117

videha_15_11_2012	videha_15_11_2012_tirhuta	118
videha_01_12_2012	videha_01_12_2012_tirhuta	119
videha_15_12_2012	videha_15_12_2012_tirhuta	120
videha_01_01_2013	videha_01_01_2013_tirhuta	121
videha_15_01_2013	videha_15_01_2013_tirhuta	122
videha_01_02_2013	videha_01_02_2013_tirhuta	123
videha_15_02_2013	videha_15_02_2013_tirhuta	124
videha_01_03_2013	videha_01_03_2013_tirhuta	125
videha_15_03_2013	videha_15_03_2013_tirhuta	126
videha_01_04_2013	videha_01_04_2013_tirhuta	127
videha_15_04_2013	videha_15_04_2013_tirhuta	128
videha_01_05_2013	videha_01_05_2013_tirhuta	129
videha_15_05_2013	videha_15_05_2013_tirhuta	130
videha_01_06_2013	videha_01_06_2013_tirhuta	131
videha_15_06_2013	videha_15_06_2013_tirhuta	132
videha_01_07_2013	videha_01_07_2013_tirhuta	133
videha_15_07_2013	videha_15_07_2013_tirhuta	134
videha_01_08_2013	videha_01_08_2013_tirhuta	135
videha_15_08_2013	videha_15_08_2013_tirhuta	136
videha_01_09_2013	videha_01_09_2013_tirhuta	137
videha_15_09_2013	videha_15_09_2013_tirhuta	138
videha_01_10_2013	videha_01_10_2013_tirhuta	139

videha_15_10_2013	videha_15_10_2013_tirhuta	140
videha_01_11_2013	videha_01_11_2013_tirhuta	141
videha_15_11_2013	videha_15_11_2013_tirhuta	142
videha_01_12_2013	videha_01_12_2013_tirhuta	143
videha_15_12_2013	videha_15_12_2013_tirhuta	144
videha_01_01_2014	videha_01_01_2014_tirhuta	145
videha_15_01_2014	videha_15_01_2014_tirhuta	146
videha_01_02_2014	videha_01_02_2014_tirhuta	147
videha_15_02_2014	videha_15_02_2014_tirhuta	148
videha_01_03_2014	videha_01_03_2014_tirhuta	149

विदेहक अंक १५०-३४४

VIDEHA_150	VIDEHA_151	VIDEHA_152	VIDEHA_153	VIDEHA_154
VIDEHA_155	VIDEHA_156	VIDEHA_157	VIDEHA_158	VIDEHA_159
VIDEHA_160	VIDEHA_161	VIDEHA_162	VIDEHA_163	VIDEHA_164
VIDEHA_165	VIDEHA_166	VIDEHA_167	VIDEHA_168	VIDEHA_169
VIDEHA_170	VIDEHA_171	VIDEHA_172	VIDEHA_173	VIDEHA_174
VIDEHA_175	VIDEHA_176	VIDEHA_177	VIDEHA_178	VIDEHA_179
VIDEHA_180	VIDEHA_181	VIDEHA_182	VIDEHA_183	VIDEHA_184
VIDEHA_185	VIDEHA_186	VIDEHA_187	VIDEHA_188	VIDEHA_189
VIDEHA_190	VIDEHA_191	VIDEHA_192	VIDEHA_193	VIDEHA_194
VIDEHA_195	VIDEHA_196	VIDEHA_197	VIDEHA_198	VIDEHA_199
VIDEHA_200	VIDEHA_201	VIDEHA_202	VIDEHA_203	VIDEHA_204
VIDEHA_205	VIDEHA_206	VIDEHA_207	VIDEHA_208	VIDEHA_209
VIDEHA_210	VIDEHA_211	VIDEHA_212	VIDEHA_213	VIDEHA_214
VIDEHA_215	VIDEHA_216	VIDEHA_217	VIDEHA_218	VIDEHA_219
VIDEHA_220	VIDEHA_221	VIDEHA_222	VIDEHA_223	VIDEHA_224
VIDEHA_225	VIDEHA_226	VIDEHA_227	VIDEHA_228	VIDEHA_229
VIDEHA_230	VIDEHA_231	VIDEHA_232	VIDEHA_233	VIDEHA_234
VIDEHA_235	VIDEHA_236	VIDEHA_237	VIDEHA_238	VIDEHA_239
VIDEHA_240	VIDEHA_241	VIDEHA_242	VIDEHA_243	VIDEHA_244
VIDEHA_245	VIDEHA_246	VIDEHA_247	VIDEHA_248	VIDEHA_249
VIDEHA_250	VIDEHA_251	VIDEHA_252	VIDEHA_253	VIDEHA_254
VIDEHA_255	VIDEHA_256	VIDEHA_257	VIDEHA_258	VIDEHA_259
VIDEHA_260	VIDEHA_261	VIDEHA_262	VIDEHA_263	VIDEHA_264

VIDEHA_265	VIDEHA_266	VIDEHA_267	VIDEHA_268	VIDEHA_269
VIDEHA_270	VIDEHA_271	VIDEHA_272	VIDEHA_273	VIDEHA_274
VIDEHA_275	VIDEHA_276	VIDEHA_277	VIDEHA_278	VIDEHA_279
VIDEHA_280	VIDEHA_281	VIDEHA_282	VIDEHA_283	VIDEHA_284
VIDEHA_285	VIDEHA_286	VIDEHA_287	VIDEHA_288	VIDEHA_289
VIDEHA_290	VIDEHA_291	VIDEHA_292	VIDEHA_293	VIDEHA_294
VIDEHA_295	VIDEHA_296	VIDEHA_297	VIDEHA_298	VIDEHA_299
VIDEHA_300	VIDEHA_301	VIDEHA_302	VIDEHA_303	VIDEHA_304
VIDEHA_305	VIDEHA_306	VIDEHA_307	VIDEHA_308	VIDEHA_309
VIDEHA_310	VIDEHA_311	VIDEHA_312	VIDEHA_313	VIDEHA_314
VIDEHA_315	VIDEHA_316	VIDEHA_317	VIDEHA_318	VIDEHA_319
VIDEHA_320	VIDEHA_321	VIDEHA_322	VIDEHA_323	VIDEHA_324
VIDEHA_325	VIDEHA_326	VIDEHA_327	VIDEHA_328	VIDEHA_329
VIDEHA_330	VIDEHA_331	VIDEHA_332	VIDEHA_333	VIDEHA_334
VIDEHA_335	VIDEHA_336	VIDEHA_337	VIDEHA_338	VIDEHA_339
VIDEHA_340	VIDEHA_341	VIDEHA_342	VIDEHA_343	VIDEHA_344

विदेहक सभ अंक सम्बन्धी किछु आवश्यक पोथी/ जानकारी

Learn Maithili Sign Language- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

मैथिली (मैथिली संकेत भाषा सहित- मैथिलीमे पहिल बेर)

Learn Mithilakshar- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Learn IPA through Mithilakshar- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Learn Braille through Mithilakshar- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Tirhuta Offline Keyboard download

Keyman Tirhuta/ Vedic Devanagari Keyboards Download

Learn Kaithi- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

कैथी लिपि (मैथिली साहित्य संस्थान डाउनलोड लिंक)

Learn Newari- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Learn Calligraphic Newari (Ranjana)- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Learn Urdu Script- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Learn Tibetan Script- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Learn Japanese Script for Haiku- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Learn Brahmi- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

Learn Kharoshthi- Gajendra Thakur (2009/ 2023)

स्थायी स्तम्भ जेना मिथिला-रत्न, मिथिलाक खोज, विदेह पेटार आ सूचना-संपर्क-अन्वेषण सभ अंकमे समान अछि, तइ हेतु ई सभ स्तम्भ सभ अंकमे नै देल जाइत अछि, ई सभ स्तम्भ देखबा लेल क्लिक करू विदेहक ३४६ म, ३४७ म आ ३६५ म अंक। ऐ तीनू अंकमे सम्मिलित रूपेँ ई सभ स्तम्भ देल गेल अछि।

विदेहक ३४५म आ आगाँक अंक

देवनागरी	मिथिलाक्षर	आइ.पी.ए.	मैथिली ब्रेल
VIDEHA_345	VIDEHA_345_Tirhuta	VIDEHA_345_IPA	VIDEHA_345_Braille
VIDEHA_346	VIDEHA_346_Tirhuta	VIDEHA_346_IPA	VIDEHA_346_Braille
VIDEHA_347	VIDEHA_347_Tirhuta	VIDEHA_347_IPA	VIDEHA_347_Braille
VIDEHA_348	VIDEHA_348_Tirhuta	VIDEHA_348_IPA	VIDEHA_348_Braille

VIDEHA_349	VIDEHA_349_Tirhuta	VIDEHA_349_IPA	VIDEHA_349_Braille

देवनागरी	मिथिलाक्षर	आइ.पी.ए.	मैथिली ब्रेल	कैथी
VIDEHA_350	VIDEHA_350_Tirhuta	VIDEHA_350_IPA	VIDEHA_350_Braille	VIDEHA_350_KAITHI
VIDEHA_351	VIDEHA_351_Tirhuta	VIDEHA_351_IPA	VIDEHA_351_Braille	VIDEHA_351_KAITHI
VIDEHA_352	VIDEHA_352_Tirhuta	VIDEHA_352_IPA	VIDEHA_352_Braille	VIDEHA_352_KAITHI
VIDEHA_353	VIDEHA_353_Tirhuta	VIDEHA_353_IPA	VIDEHA_353_Braille	VIDEHA_353_KAITHI
VIDEHA_354	VIDEHA_354_Tirhuta	VIDEHA_354_IPA	VIDEHA_354_Braille	VIDEHA_354_KAITHI

नागरी	तिरहुता	आइपीए	ब्रेल	कैथी	रंजना	नेवाड़ी	खरोष्ठी	ब्राह्मी
355	Tirhu	IPA	Brail	KAI	Ran	Newa	Kharo	Brahmi

नागरी	तिरहुता	कैथी	रंजना	प्रचलित	ब्राह्मी	IPA	ब्रेल	खरोष्ठी	उर्दू	तिब्बती	तिब्बती-उमे
356	Tirhu	Kai	Ran	Newa	Brah	IPA	ब्रेल	खरोष्ठी	उर्दू	Tib	Ume
357	Tirhu	Kai	Ran	Newa	Brah	IPA	ब्रेल	खरोष्ठी	उर्दू	Tib	Ume

नागरी	तिरहुता	कैथी	रंजना	प्रचलित	ब्राह्मी	IPA	ब्रेल	तिब्बती	तिब्बती-उमे
358	Tirhu	Kai	Ran	Newa	Brah	IPA	ब्रेल	Tib	Ume
359	Tirhu	Kai	Ran	Newa	Brah	IPA	ब्रेल	Tib	Ume
360	Tirhu	Kai	Ran	Newa	Brah	IPA	ब्रेल	Tib	Ume

नागरी	तिरहुता	कैथी	नेवाड़ी	आइ.पी.ए.	ब्रेल
361	Tirhuta	Kaithi	Newari	IPA	Braille
362	Tirhuta	Kaithi	Newari	IPA	Braille

363	Tirhuta	Kaithi	Newari	IPA	Braille
364	Tirhuta	Kaithi	Newari	IPA	Braille
365	Tirhuta	Kaithi	Newari	IPA	Braille

....

३

विदेहक विशेषांक

१)हाइकू विशेषांक

Videha_15_06_2008	Videha_15_06_2008_Tirhuta	12

२)गजलविशेषांक

Videha_01_11_2008	Videha_01_11_2008_Tirhuta	21

३)विहनिकथाविशेषांक

videha_01_10_2010	videha_01_10_2010_tirhuta	67

४)बालसाहित्यविशेषांक

videha_15_11_2010	videha_15_11_2010_tirhuta	70

५)नाटकविशेषांक

videha_15_12_2010	videha_15_12_2010_tirhuta	72

६) समीक्षा विशेषांक

videha_15_01_2011	videha_15_01_2011_tirhuta	74

७)नारीविशेषांक

videha_01_03_2011	videha_01_03_2011_tirhuta	77

८)अनुवादविशेषांक(गद्यपद्यभारती)

videha_01_01_2012	videha_01_01_2012_tirhuta	97

९)बालगजलविशेषांक

videha_01_08_2012	videha_01_08_2012_tirhuta	111

१०)भक्तिगजलविशेषांक

videha_15_03_2013	videha_15_03_2013_tirhuta	126

११)गजलआलोचना-समालोचना-समीक्षाविशेषांक

videha_15_11_2013	videha_15_11_2013_tirhuta	142

१२) काशीकांत मिश्र मधुप विशेषांक

Videha_01_01_2015

१३) अरविन्द ठाकुर विशेषांक

Videha_01_11_2015

१४) जगदीश चन्द्र ठाकुर अनिल विशेषांक

Videha_01_12_2015

१५) विदेह सम्मान विशेषांक

विदेह सम्मान: सम्मान-सूची (समानान्तर साहित्य अकादेमी, समानान्तर ललित कला अकादेमी आ समानान्तर संगीत-नाटक अकादेमी सम्मान/ पुरस्कार नामसँ विख्यात)

साक्षात्कार/ समारोह

साक्षात्कार	videha_15_12_2011	videha_15_01_2012	videha_01_02_2012	videha_01_03_2012
videha_01_09_2012	videha_15_01_2013	videha_01_03_2013	Videha_15_04_2016	Videha_01_07_2016

१६) मैथिली सी.डी./ अल्बम गीत संगीत विशेषांक

Videha_01_01_2017

१७) मैथिली वेब पत्रकारिता विशेषांक

VIDEHA_313

१८) मैथिली बीहनि कथा विशेषांक-२

VIDEHA 317

१९) राम्लोचन ठाकुर विशेषांक

VIDEHA 319

२०) राम्लोचन ठाकुर श्रद्धांजलि विशेषांक

VIDEHA 320

२१) राजनन्दन लाल दास विशेषांक

VIDEHA 333

२२) रवीन्द्र नाथ ठाकुर विशेषांक

VIDEHA_348	VIDEHA_348_Tirhuta	VIDEHA_348_IPA	VIDEHA_348_Braille

२३) केदार नाथ चौधरी विशेषांक

VIDEHA_352	VIDEHA_352_Tirhuta	VIDEHA_352_IPA	VIDEHA_352_Braille	VIDEHA_352_KAITHI

२४)

प्रेमलता मिश्र 'प्रेम' विशेषांक

Videha_357	Videha_357_Tirhuta

२५)

शरदिन्दु चौधरी विशेषांक

Videha_358	Videha_358_Tirhuta

....

४

लेखकक आमंत्रित रचना आ ओइपर आमंत्रित समीक्षकक समीक्षा सीरीज

१.कामिनीक पांच टा कविता आ ओइपर मधुकान्त झाक टिप्पणी

Videha_01_09_2016

२.जगदानन्द झा "मनु"क "माटिक बासन"पर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

VIDEHA_353

३.मुन्नी कामतक एकांकी "जिन्दगीक मोल" आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

VIDEHA_354

४.कपिलेश्वर राउतक ५ टा कथा आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

VIDEHA_356

५.उमेश मण्डलक ५ टा कथा आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

Videha_357

६.राम विलास साहुक ५ टा कथा आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

Videha_358

७.नित नवल सुभाष चन्द्र यादव- सुभाष चन्द्र यादवक समस्त साहित्य आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

नित नवल सुभाष चन्द्र यादव

नित नवल सुभाष चन्द्र यादव (मिथिलाक्षर)

८.राजदेव मण्डलक साहित्यपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

Rajdeo Mandal- Maithili Writer

९.आचार्य रामदेव मण्डलक ५ टा कथा आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

Videha_360

१०.नन्द विलास रायक चारिटा कथा आ एकटा एकांकी आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

Videha_361

११.जगदीश प्रसाद मण्डलक साहित्यपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

Videha_362

१२.दुर्गानन्द मण्डलक पाँचटा कथा आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

Videha_363

१३.नारायण यादवक पाँचटा कथा आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

Videha_364

....

५

"पाठक हमर पोथी किए पढथि"- लेखक द्वारा अप्पन पोथी/ रचनाक समीक्षा सीरीज

१. आशीष अनचिन्हार ०१ अगस्त २०२१

१.(a) आशीष अनचिन्हार ०१ मार्च २०२३

२. गजेन्द्र ठाकुर ०१ सितम्बर २०२२

....

६

एडिटर्स चोइस सीरीज

एडिटर्स चोइस सीरीज-१

विदेहमे बलात्कारपर मैथिलीमे पहिल कविता प्रकाशित भेल छल। ई दिसम्बर २०१२ क दिल्लीक निर्भया बलात्कार काण्डक बादक समय छल। ओना ई अनूदित रचना छल, तेलुगुमे पसुपुलेटी गीताक कविताक हिन्दी अनुवाद केने छलीह आर. शांता सुन्दरी आ हिन्दीसँ मैथिली अनुवाद केने छलाह विनीत उत्पल। हमर जानकारीमे ऐसँ बेशी सिहराबैबला कविता ऐ विषयपर कोनो भाषामे नै रचल गेल अछि। कताक सालक बादो ई समस्या ओहने अछि। ई कविता सभकेँ पढ़बाक चाही, खास कऽ सभ बेटीक बापकेँ, सभ बहिनक भाएकेँ आ सभ पत्नीक पतिकेँ। आ विचारबाक चाही जे हम सभ अपना बच्चा सभ लेल केहन समाज बनेने छी।

एडिटर्स चोइस सीरीज-१ (डाउनलोड लिंक)

एडिटर्स चोइस सीरीज-२

विदेहमे ब्रेस्ट कैसरक समस्यापर विदेह मे मीना झा केर एकटा लघु कथा प्रकाशित भेल। ई मैथिलीक पहिल कथा छल जे ब्रेस्ट कैसर पर लिखल गेल। हिन्दीमे सेहो ताधरि ऐ विषयपर कथा नै लिखल गेल छल, कारण ऐ कथाक ई-प्रकाशित भेलाक १-२ सालक बाद हिन्दीमे दू गोटेमे घोंघाउज भऽ रहल छल कि पहिल हम आकि हम, मुदा दुनूक तिथि मैथिलीक कथाक परवर्ती छल। बादमे ई विदेह लघु कथामे सेहो संकलित भेल।

एडिटर्स चोइस सीरीज-२ (डाउनलोड लिंक)

एडिटर्स चोइस सीरीज-३

विदेहमे जगदीश चन्द्र ठाकुर अनिलक किछु बाल कविता प्रकाशित भेल। बादमे हुनकर ३ टा बाल कविता विदेह शिशु उत्सवमे संकलित भेल जइमे २ टा कविता बेबी चाइल्डपर छल। पढ़ू ई तीनू कविता, बादक दुनू बेबी चाइल्डपर लिखल कविता पढ़बे टा करू से आग्रह।

एडिटर्स चोइस सीरीज-३ (डाउनलोड लिंक)

एडिटर्स चोइस सीरीज-४

विदेहमे जगदानन्द झा "मनु"क एकटा दीर्घ बाल कथा कहि लिअ बा उपन्यास प्रकाशित भेल, नाम छल चोनहा। बादमे ई रचना विदेह शिशु उत्सवमे संकलित भेल, ई रचना बाल मनोविज्ञानपर आधारित मैथिलीक पहिल रचना छी, मैथिली बाल साहित्य कोना लिखी तकर ट्रेनिंग कोर्समे ऐ उपन्यासकेँ राखल जेबाक चाही। कोना मॉडर्न उपन्यास आगाँ बढ़ै छै, स्टेप बाइ स्टेप आ सेहो बाल उपन्यास। पढ़बे टा करू से आग्रह।

एडिटर्स चोइस सीरीज-४ (डाउनलोड लिंक)

एडिटर्स चोइस सीरीज-५

एडिटर्स चोइस ५ मे मैथिलीक "उसने कहा था" माने कुमार पवनक दीर्घकथा "पइठ" (साभार अंतिका) । हिन्दीक पाठक, जे "उसने कहा था" पढ़ने हेता, केँ बुझल छन्हि जे कोना अहि कथाकेँ रचि चन्द्रधर शर्मा "गुलेरी" अमर भऽ गेलाह। हम चर्चा कऽ रहल छी,

कुमार पवनक "पइठ" दीर्घकथाक। एकरा पढ़लाक बाद अहाँकेँ एकटा विचित्र, सुखद आ मोन हौल करैबला अनुभव भेटत, जे सेक्सपीरिअन ट्रेजेडी सँ मिलितो लागत आ फराको। मुदा ऐ रचनाकेँ पढ़लाक बाद तामस, घृणा सभपर नियंत्रणकेँ आ सामाजिक/ पारिवारिक दायित्वकेँ सेहो अहाँ आर गंभीरतासँ लेबै, से धरि पक्का अछि। मुदा एकर एकटा शर्त अछि जे एकरा समै निकालि कऽ एक्के उखड़ाहामे पढ़ि जाइ।

एडिटर्स चोइस सीरीज-५ (डाउनलोड लिंक)

एडिटर्स चोइस सीरीज-६

जगदीश प्रसाद मण्डलक लघुकथा "बिसाँढ़": १९४२-४३ क अकालमे बंगालमे १५ लाख लोक मुइला, मुदा अमर्त्य सेन लिखैत छथि जे हुनकर कोनो सर-सम्बन्धी ऐ अकालमे नै मरलन्हि। मिथिलोमे अकाल आएल १९६७ ई. मे आ इन्दिरा गाँधी जखन ऐ क्षेत्र अएली तँ हुनका देखाओल गेल जे कोना मुसहर जातिक लोक बिसाँढ़ खा कऽ ऐ अकालकेँ जीति लेलन्हि। मैथिलीमे लेखनक एकभगाह स्थिति विदेहक आगमनसँ पहिने छल। मैथिलीक लेखक लोकनि सेहो अमर्त्य सेन जेकाँ ओहि महाविभीषिकासँ प्रभावित नै छला आ तेँ बिसाँढ़पर कथा नै लिखि सकला। जगदीश प्रसाद मण्डल ऐपर कथा लिखलन्हि जे प्रकाशित भेल चेतना समितिक पत्रिकामे, मुदा कार्यकारी सम्पादक द्वारा वर्तनी परिवर्तनक कारण ओ मैथिलीमे नै वरण् अवहट्ठमे लिखल बुझा पड़ल, आ ओतेक प्रभावी नै भऽ सकल कारण विषय रहै खाँटी आ वर्तनी कृत्रिम। से एकर पुनः ई-प्रकाशन अपन असली रूपमे भेल विदेहमे आ ई संकलित भेल "गामक जिनगी" लघुकथा संग्रहमे। ऐ पोथीपर जगदीश प्रसाद मण्डलकेँ टैगोर लिटरेचर अवार्ड भेटलनि। जगदीश प्रसाद मण्डलक लेखनी मैथिली कथाधाराकेँ एकभगाह हेबासँ बचा लेलक, आ मैथिलीक समानान्तर इतिहासमे मैथिली साहित्यकेँ दू कालखण्डमे बाँटि कऽ पढ़ए जाए लागल- जगदीश प्रसाद मण्डलसँ पूर्व आ जगदीश प्रसाद मण्डल आगमनक बाद। तँ प्रस्तुत अछि लघुकथा बिसाँढ़- अपन सुच्चा स्वरूपमे।

एडिटर्स चोइस सीरीज-६ (डाउनलोड लिंक)

एडिटर्स चोइस सीरीज-७

मैथिलीक पहिल आ एकमात्र दलित आत्मकथा: सन्दीप कुमार साफी। सन्दीप कुमार साफीक दलित आत्मकथा जे अहाँकेँ अपन लघु आकाराक अछैत हिलोड़ि देत आ अहाँक ई स्थिति कऽ देत जे समानान्तर मैथिली साहित्य कतबो पढ़ू अहाँकेँ अछौं नै हएत। ई आत्मकथा विदेहमे ई-प्रकाशित भेलाक बाद लेखकक पोथी "बैशाखमे दलानपर"मे संकलित भेल आ ई मैथिलीक अखन धरिक एकमात्र दलित आत्मकथा थिक। तँ प्रस्तुत अछि मैथिलीक पहिल दलित आत्मकथा: सन्दीप कुमार साफीक कलमसँ।

एडिटर्स चोइस सीरीज-७ (डाउनलोड लिंक)

एडिटर्स चोइस सीरीज-८

नेना भुटकाकेँ रातिमे सुनेबा लेल किछु लोककथा (विदेह पेटारसँ)।

एडिटर्स चोइस सीरीज-८ (डाउनलोड लिंक)

एडिटर्स चोइस सीरीज-९

मैथिली गजलपर परिचर्चा (विदेह पेटारसँ)।

एडिटर्स चोइस सीरीज-९ (डाउनलोड लिंक)

....

विदेह सम्मान:सम्मान-सूची (समानान्तर साहित्य अकादेमी, समानान्तर ललित कला अकादेमी आ समानान्तर संगीत-नाटक अकादेमी सम्मान/ पुरस्कार नामसँ विख्यात)

....

मैथिलीक वर्तनी

१

मैथिलीक वर्तनी- विदेह मैथिली मानक भाषा आ मैथिली भाषा सम्पादन पाठ्यक्रम

भाषापाक

२

मैथिलीक वर्तनीमे पर्याप्त विविधता अछि। मुदा प्रश्नपत्र देखला उत्तर एकर वर्तनी इग्नू BMAF001 सँ प्रेरित बुझाइत अछि, से एकर एकरा एक उखड़ाहामे उनटा-पुनटा दियौ, ततबे धरि पर्याप्त अछि। यू.पी.एस.सी. क मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेल सेहो ई पर्याप्त अछि, से जे विद्यार्थी मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेने छथि से एकर एकटा आर फास्ट-रीडिंग दोसर-उखड़ाहामे करथि|

IGNOU इग्नू BMAF-001

These are print-on-demand books, send your queries to editorial.staff.videha@gmail.com. The eBooks of some of these are available for sale on Google Play.

४.२.मैथिली पोथी डाउनलोड Maithili Books Download

Search Books powered by Google

Search above & below within more than 350 old issues of Videha eJournal विदेह मैथिली साहित्य आन्दोलन: मानुषीमिह संस्कृताम् www.videha.co.in

https://books.google.com/

Videha Archive of Maithili Books विदेह मैथिली पोथीक आर्काइव (पूर्णतः अव्यवसायिक उद्देश्य आ मात्र एकेडमिक प्रयोग लेल) सभ पोथी पी.डी.एफ. डाउनलोड लेल क्रमानुसार नीचाँक लिंक सभपर उपलब्ध अछि। All the books are available for pdf download at the respective links below

....

तिरहुता, नेवाड़ी आ कैथी फॉण्ट डाउनलोड Google's Noto Fonts project/ GitHub

तिरहुता नोटो फॉण्ट	कैथी ओटीएफ	कैथी टीटीएफ	नेवाड़ी ओ.टी.एफ.	नेवाड़ी टी.टी.एफ.

https://fonts.google.com/ (Google Open Fonts download)
Tirhuta Offline Keyboard download

Keyman Tirhuta/ Vedic Devanagari Keyboards Download

https://malarproject.gitlab.io/tirhuta (Tirhuta Keyboard Online)

....

बौद्ध चर्यापद

चर्यापद

महाकवि डाक

डाकवचन

ज्योतिरीश्वर ठाकुर

मैथिली धूर्तसमागम

विद्यापति

व्याडीभक्ति तरङ्गिणी

गोरक्षविजयम्

शंकरदेव

पारिजातहरण

रामविजय

दैत्यारि ठाकुर

श्यामंत हरण यात्रा (अंकिया नाट)

लक्ष्मीदेव

कुमारहरण नाट शत स्कंध रावण वध (अंकिया नाट)

जगत्प्रकाशमल्ल

प्रभावतीहरण नाटक

सिद्ध नरसिंहमल्ल

गीतावली सिद्धि

जगत्ज्योतिर्मल्ल

हरगौरी विवाह नाटक कुञ्जविहार नाटक

हर्षनाथ झा

माधवानन्द नाटक
उषाहरण
हर्षनाथ काव्यग्रन्थावली (संकलन अमरनाथ झा १८९७-१९५५)
रत्नपाणि
उषाहरण नाटक
श्रीकांत
श्रीकृष्ण जन्म रहस्य
नन्दीपति
कृष्णकेलिमाला
गीतमाला
कान्हा रामदास
गौरीस्वयंवर
लाल
गौरीस्वयंवर नाटक
उमापति
पारिजात हरण
भानुनाथ
प्रभावती हरण
देवानन्द
उषाहरण
रमापति
रुक्मणी परिचय
उपाध्याय रामदास
आनन्द विजयाभिदान नाटिका
शिवदत्त
गौरीपरिणय सीतास्वयंवर दुर्गाविजय
पारिजात नाटक
....
कथा बौद्ध सिद्ध मेहथपा (बाल साहित्य केन्द्रित) मेंहथमे भेल ८२ म सगर राति दीप जरयमे पठित कथा सभक संकलन
कथा बौद्ध सिद्ध मेहथपा
सखुआवाली (नारी विमर्श केन्द्रित) भपटियाहीमे भेल ८३ म सगर राति दीप जरयमे पठित कथा सभक संकलन
सखुआवाली
मुंशी रघुनन्दन दास (१८६०-१९४५) (सौजन्य- राधाकृष्णन् दास)
सुभद्रा हरण
रासबिहारी लाल दास (१८७२-१९४०) (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
सुमति
हरिनन्दन दास (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
सुदामा चरित
पं रामजी चौधरी (१८७८-१९५२) (सौजन्य- श्री श्रीमोहन चौधरी)
विविध भजनावली
धनुषधारी दास (१८९५-१९६५) (सौजन्य- पञ्जीकार विद्यानन्द झा)
मैथिली में बिहारी
....
डॉ. रामभरोस कापड़ि "भ्रमर" (सौजन्य- रामभरोस कापड़ि भ्रमर)
महिषासुर मुर्दावाद एवं अन्य नाटक (१९९७)
लोक नाट्य: जट जटिन (२००७) (शोध)
हुगली ऊपर बहैत गंगा आ आन कथा (कथा संग्रह) (२००८)
भ्रमर मैथिली दीर्घ कविता (हिन्दी अनुवाद-अब बस नहीं) (२००९)
मैथिली लोक संस्कृति (नेपाली भाषामे) (२००९)
भैया अएलै अपन सोराज (नाटक संग्रह) (२०१०)
घरमुहाँ (उपन्यास) (२०१२)- ई बुक वर्जन

घरमुँहा (उपन्यास) (२०१२)- प्रिंट वर्जन
अनहरियाक चान (गजल संग्रह) (२०१३)
चीन जे हम देखल (यात्रा संस्मरण) (२०१४)
सूली पर इजोत एवं अन्य नाटक (२०१५)
सीमाके आर-पार (यात्रा संस्मरण) (२०१६)
युद्धभूमिक एसगर योद्धा (कविता संग्रह) (२०१७)
एंटीवायरस (कथा संग्रह) (२०१९)
कोरोनाक संत्रासमे ओझरायल जिनगी (लकडाउन डायरी) (२०२०)
मिथिलाक लोकजीवन लोकसन्दर्भ (२०२२)
सोन्हगर गन्धक अन्वेषी डा. प्रफुल्ल कुमार सिंह 'मौन'
मैथिली लोक संस्कृति संगोष्ठी
स्मारिका (२०१०)
आंगन अंक-४ (२०१२)
गामघर-३०-०८-२०१८
गामघर-०४-१०-२०१८
गामघर-१६-०५-२०१९
गामघर-२७-०६-२०१९
आँजुर (अंक वर्ष ३६, अंक ३)
रामभरोस कापड़ि "भ्रमर"क किछु नाटक
मुन्नाजी द्वारा साक्षात्कार पृ. ३२१-३२८
देसिल बयनाक बहन्ने रामलोचन ठाकुर प्रसंग पृ. ३४७-३५७
हमर ज्ञान-पिपाशाक स्त्रोत: शरदिन्दु चौधरी पृ. ३१-३४
जट जटिन पृ. ५६८-७०५
भैया, अएलै अपन सोराज पृ. ५६८-७०५
आलेख कथा-फ्लैशबैक पृ. ८४-८८
आलेख पृ. पृ. ११७-१२५
आलेख पृ. १२७६-१२९०
आलेख पृ. ९७-९८
रायपुर यात्रा प्रसंग पृ. १५०-१५४
सलहेस परिचर्चा रिपोर्ट पृ. ४१-४५
रिपोर्ट पृ. २३१-२४३
रिपोर्ट पृ. ४४५
रिपोर्ट पृ ५६८-६०५
रिपोर्ट पृ. ५८३-५८५
गंगा प्रसादक स्वायत्तता आ हुगलीपर बहैत गंगा पृ. २२३-२२६
गीत पृ. १४४९-१४५०
गजल गीत पृ. २११
अन्हारक विरुद्ध आ आजाद गजल पृ. ६१९-६२१)
बृषेश चन्द्र लाल (सौजन्य- बृषेश चन्द्र लाल)
आन्दोलन (कविता संग्रह)
ढोलक (बाल कविता संग्रह)
सुम्निमा (अनूदित उपन्यास)
मोदिआइन (बी.पी.कोइरालाक कथा)
माल्हो (कथा संग्रह)
गोलबा (कथा संग्रह)
परमेश्वर कापड़ि (सौजन्य- परमेश्वर कापड़ि)
धूआ-धजा
अंक ७
अंक १४
अंक १५
अंक १६

अंक १८
अंक १० जून २०१२
अंक २४ जून २०१२
२५ जुलाइ २०१२
०५ अगस्त २०१२
२३ फरबरी २०१६
आसिन २०७३
सुजीत कुमार झा (सौजन्य- सुजीत कुमार झा)
रिपोर्टर डायरी (रिपोर्ताज)
चिड़ै (लघुकथा-संग्रह)
जिद्दी (लघुकथा संग्रह)
कोइली घूरि आउ (बाल लघु-विहनि कथा संग्रह)
गन्ध (लघु कथा संग्रह)
खजुरीबाली (लघु कथा संग्रह)
बुलबुल (कथा संग्रह)
दूधमती- (नेपाली आ मैथिलीमे)
अंक ३१ अंक ३२ अंक ३३ अंक ३४ अंक 35 अंक 36 अंक 37 अंक 38 अंक 39 अंक 40 अंक 41
विन्देश्वर ठाकुर
नेपालक नोर मरुभूमिमे
विनीत ठाकुर (सौजन्य- विनीत ठाकुर)
बाँकी अछि हम्मर दूधक कर्ज
संतोष मिश्र (सौजन्य- संतोष मिश्र)
पोसपुत (लघुकथा-संग्रह)
उदास मोन (लघुकथा-संग्रह)
एना-किए (कविता-संग्रह)
अएना (संपादन- कविता-संग्रह)
कनकमणि दीक्षित (मूल नेपालीसँ मैथिली अनुवाद रूपा धीरू आ धीरेन्द्र प्रेमर्षि, बाल साहित्य) (सौजन्य- धीरेन्द्र प्रेमर्षि)
भगता बेङक देश-भ्रमण
...
डॉ शशिधर कुमर आ सुप्रिया बेबी कुमारी
भूकम्प (पृ. ६३८-६७४)
अणिमा सिंह (सौजन्य- नचिकेता)
शिशु गीत खेल
इलारानी सिंह (सौजन्य- नचिकेता)
प्रेम- एक कविता (अनूदित नाटक)
अरुन्धती देवी (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
मिथिलाक विदुषी महिला
कल्पना झा (सौजन्य- कल्पना झा)
गोसाउनिक गीत
नशामुक्ति हित गाबी गीत
निनियाँ
यायावरी- शेफालिका वर्मा (हिन्दी अनुवाद कल्पना झा)
मुन्नी कामत (सौजन्य- मुन्नी कामत)
सुखल मन तरसल आँखि (पद्य आ गद्य)
सुखल मन तरसल आँखि (कविता)
अंततः (कविता संग्रह)
चुक्का (बाल कथा संग्रह)
नीता झा (सौजन्य- नीता झा)
बिलाइ मौसी (बाल लघुकथा संग्रह)
शेफालिका वर्मा (सौजन्य- शेफालिका वर्मा)
यायावरी (यात्रावृत्तान्त)

यायावरी (हिन्दी अनुवाद- कल्पना झा)
अर्थयुग (लघुकथा संग्रह)
एकटा अकास (लघुकथा संग्रह)
भावांजलि (गद्य गीत)
किस्त-किस्त जीवन (आत्म कथा)
आखर-आखर प्रीत
नागफांस (उपन्यास)
Naagphans (In English)
विभा रानी
विभा रानीक दूटा नाटक (भाग रौ आ बलचन्दा)
पन्ना झा (सौजन्य- नरेन्द्र झा)
अनुभूति (लघुकथा संग्रह)
सुशीला झा (सौजन्य- प्रभा खेतान/ सुशीला झा)
छिन्नमस्ता- प्रभा खेतानक हिन्दी उपन्यासक मैथिली अनुवाद
डॉ. ललिता झा (सौजन्य- ललिता झा)
मैथिलीक भोजन सम्बन्धी शब्दावली
डॉ. कामिनी कामायनी
विदेह:सदेह ३१ (डॉ. कामिनी कामायनी आ कुमार मनोज कश्यप- अंक १-३५० सँ)
प्रीति ठाकुर
गोनू झा आ आन मैथिली चित्रकथा -पहिल मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)
मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)
मिथिलाक लोकदेवता (बाल साहित्य)
विद्यापतिक पुरुष परीक्षा (बाल साहित्य)
रेस (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
ए बी सी डी- प्रकृति अक्षर पोथी (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
सभ खाइत अछि (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
बो म्याउ बाह (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
रङ सभ (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
(०६) छोट आ पैघ (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
(०७) माल-जाल आ जानवर दिस देखू (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
(१७) हमर परिवार (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
जानवर (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
पोथी १३: १...२...३... (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
बाजाक अबाज (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
नीतू कुमारी
मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)
किरण चौधरी (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
पिसी संग हम
हमर बाल-वाड़ी
आर्या कॉकपिट मे
दीपा करमाकर- सही संतुलन मे
जंगल मे अहाँक स्वागत अछि
व्हेल छथि आकाश मे
भैया के मुस्कान के चोरौलक
बीज संचयक
अचंभित करय "फिबोनाची"
शौचालयक खिस्सा
लाल बरसाती
गुल्लीक जादुई पेटी
समीराक विकठ भोजन
विवाह मे जाई छी

प्रियंका झा (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
हमर माँछ! नै हमर माँछ!
रश्मि प्रिया (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
कैयो सकै छी, नहियो कऽ सकै छी
सुनीता ठाकुर (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
बण्टी आ बबली
नीलिमा चौधरी (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
हमर सभसँ नीक संगी
स्वास्तिका ठाकुर (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
गप्पू बुते नाचल नै होइ छै
तूलिका (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
हमरा ओ चाही!
मधूलिका मिश्र (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
ओँघाइत भीमा
लक्ष्मी ठाकुर
जानवर सभ संगे भेँट-घाँट
पूनम मण्डल
सुतै कालक खिस्सा
....
राधाकृष्ण चौधरी (सौजन्य- प्रभात कुमार चौधरी/ IGNCA)
मिथिलाक इतिहास
A Survey of Maithili Literature
The Political and Cultural Heritage of Mithila
Mithila in the Age of Vidyapati
सुभाष चन्द्र यादव (सौजन्य- सुभाष चन्द्र यादव)
राजकमल चौधरी: मोनोग्राफ (नित नवल राजकमल)
बनैत बिगड़ैत (लघुकथा संग्रह)
गुलो
रमता जोगी
मडर
भोट
गुलो: कला आ भाषा (सम्पादक तारानन्द वियोगी आ केदार कानन)
नित नवल सुभाष चन्द्र यादव (लेखक गजेन्द्र ठाकुर)
नित नवल सुभाष चन्द्र यादव (मिथिलाक्षर)
अशोक (सौजन्य- अशोक आ शिवशंकर श्रीनिवास)
चक्रव्यूह (कविता संग्रह) (१९८६)
त्रिकोण (कथा संग्रह) (१९८६)
ओहि रातिक भोर (कथा संग्रह) (१९९१)
मातबर (कथा संग्रह) (२००१)
संवाद (साक्षात्कार संग्रह) (२००७)
आँखिमे बसल (यात्रा कथा) (२०१३)
बात-विचार (आलोचना) (२०१५)
डैडीगाम (कथा संग्रह) (२०१७)
अशोक-सेलेक्शन्स (विविध)
अशोक-नव कविता
नीक दिनक बाइस्कोप (व्यंग्य संग्रह) (२०१८)
मुन्ना जी द्वारा साक्षात्कार (पृ. ३८२-३८५)
बनैत कम बिगड़ैत बेसी (पृ. २०२३-२०३१)
सम्पादक राजनन्दन लाल दास आ कर्णामृत (पृ. ११९-१२२)
रामलोचन ठाकुरक कविता पढ़ैत (पृ. ३२७-३४१)
केदार नाथ चौधरीक उपन्यास (पृ. १०१-१०६)

शरदिन्दुजी (पृ. ७०-७३)
सुधांशु शेखर चौधरी (सौजन्य- शरदिन्दु चौधरी)
शेखर रचित गजल ओ गीत
शरदिन्दु चौधरी (सौजन्य- शरदिन्दु चौधरी)
जँ हम जनितहुँ (२००२)
बड़ अजगुत देखल (२००५)
गोबरगणेश (२०११)
करिया कक्काक कोरामिन (२०१६)
बात-बातपर बात खण्ड-१ (२०१९)
मर्मान्तक-शब्दानुभूति (बात-बातपर बात खण्ड-२) (२०२०)
हमर अभाग: हुनक नहि दोष (बात-बातपर बात-३) (२०२१)
साक्षात् (बात-बातपर बात-४) (२०२१)
विदेह शरदिन्दु चौधरी विशेषांक
काशीकान्त मिश्र मधुप
विदेह काशीकांत मिश्र मधुप विशेषांक
राजनन्दन लाल दास
विदेह राजनन्दन लाल दास विशेषांक
प्रेमलता मिश्र प्रेम
विदेह प्रेमलता मिश्र प्रेम विशेषांक
रवीन्द्र नाथ ठाकुर
विदेह रवीन्द्र नाथ ठाकुर विशेषांक
कलानन्द भट्ट (सौजन्य- केदार कानन)
कान्ह पर लहास हमर मैथिली गजल संग्रह
अनुलग्नक-कोसी कॉलोनी सँ किशन कुटीर धरि
मायानन्द मिश्र (सौजन्य- केदार कानन)
अवांतर (गजल-गीतल)
केदार कानन (सौजन्य केदार कानन/ CIIL)
सृजन केर दीप पर्व- सं
किशुन समग्र-१ (सम्पादक केदार कानन आ रमण कुमार सिंह)
किशुन समग्र-२ (सम्पादक केदार कानन आ रमण कुमार सिंह)
महेन्द्र (CIIL)
जुआयल कनकनी
बाबा बैद्यनाथ (सौजन्य- बाबा बैद्यनाथ)
पहरा इमानपर (गजल संग्रह)
अरविन्द ठाकुर /अरविन्द ठाकुर -सौजन्य)CIIL)
परती टूटि रहल अछि (कविता संग्रह)
अन्हारक विरोध मे (लघु कथा संग्रह)
बहुरुपिया प्रदेश मे (गजल संग्रह)
सृजन केर दीप पर्वसं -
सबद मितारथ धाय्या
रोशनाइक लोकपक्ष कथेतर गद्)य(
जड़ताक प्रतिवाद मे (दीर्घ कविता -दीठक आरोहण गाथा-सोल्हकन)
विदेह अरविन्द ठाकुर विशेषांक
नरेन्द्र झा (सौजन्य- नरेन्द्र झा)
विकास ओ अर्थतंत्र
राजेश्वर झा (मैथिली साहित्य संस्थान आर्काइव)
मिथिलाक्षरक उद्भव ओ विकास
सुरेन्द्र झा सुमन (आर्काइव डॊट कॊम)
दत्त-वती (मूल)
गोविंद झा ((IGNCA Site आर्काइव)
Maithili-English Dictionary

रामदेव झा (सौजन्य- शंकरदेव झा)
सव्यसाची (अभिनन्दन ग्रन्थ)
मैथिली शब्द संचय
दत्त-वतीक वस्तु कौशल
डॉ शैलेन्द्र मोहन झा (आर्काइव डॉट कॉम/ CIIL)
परिचय निचय
मैथिली गद्य संग्रह- सं
रमानाथ झा (CIIL Site आर्काइव)
प्रबन्ध संग्रह
रमानाथ मिश्र "मिहिर" (आर्काइव डॉट कॉम)
मैथिली मुहावरा एवम् लोकोक्ति प्रकाश
आनन्द मिश्र (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
मिथिला भाषाक सुबोध व्याकरण
श्यामानन्द झा (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
मैथिली गीत चन्द्रिका
मैथिली संदेश (विभिन्न कविक कविता-सम्पादित)
भवप्रीतानन्द ओझा (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
पदावली
गणनाथ-विन्ध्यनाथ पदावली (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
गणनाथ-विन्ध्यनाथ पदावली
रूपनारायण झा "राकेश" (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
मनमोहन लड्डू
भोला लाल दास (आर्काइव डॉट कॉम)
मैथिली सुबोध व्याकरण
खड्ग वल्लभ दास 'स्वजन' (सौजन्य- हेमन्त दास "हिम")
सीता-शील
डॉ. मदनेश्वर मिश्र (सौजन्य- पञ्जीकार विद्यानन्द झा)
एक छलीह महारानी
यात्री (नागार्जुन) (सौजन्य- मिथिला सांस्कृतिक परिषद)
बलचनमा
कालीकान्त झा "बूच"
कलानिधि- कविता-संग्रह
उपेन्द्रनाथ झा "व्यास" (सौजन्य- मयंक झा)
रूबाइयात-ए-ओमर खैयाम (मैथिली पद्यानुवाद)
प्रतीक (कविता संग्रह)
संन्यासी (काव्य)
रमेश नारायण (सौजन्य- शेफालिका वर्मा)
पाथरक नाव (लघुकथा संग्रह)
गोपालजी झा "गोपेश" (सौजन्य- गोपालजी झा "गोपेश")
गुम्म भेल ठाढ़ छी
विजय नाथ झा (सौजन्य- विजय नाथ झा)
अहींक लेल (गीत-गजल संग्रह)
नगेन्द्र कुमर (सौजन्य- प्रसन्न कुमार झा)
ससरफानी
प्रबोध नारायण सिंह (सौजन्य- नचिकेता)
अन्हेर नगरी (अनुवाद)
चयनिका (सम्पादन)
वैजयन्ती (कविता)
हाथीक दाँत
टटका गप (सम्पादित कथा संकलन)
प्रेमक रोग (नाटक)

अमरनाथ (सौजन्य- अमरनाथ)
क्षणिका- विहनि कथा संग्रह
प्रफुल्ल कुमार सिंह 'मौन'
पंचदेवोपासक भूमि मिथिला पृ. १००१-१०८०
डॉ. गंगेश गुंजन (सौजन्य- गंगेश गुंजन)
राधा (१-३०) पृ. १३७३-१५८०
प्रथम-चौबटिया-नाटक *(बुधिबधिया)*
नाटक आइ भोर
कथा-संग्रह उचितवक्ता
गीत-गजल दुखक दुपहरिया
कमलधर दास (सौजन्य- कमलधर दास)
मैथिल कर्ण कायस्थक गोत्र, प्रवर, मूल आ वैवाहिक सम्बन्ध
कीर्तिनारायण मिश्र (सौजन्य- कीर्तिनारायण मिश्र)
ध्वस्त होइत शान्ति स्तूप
सीमान्त
आदमीकेँ जोहैत
अपन एकान्त मे
लल्लन प्रसाद ठाकुर (सौजन्य- कुसुम ठाकुर)
लौंगिया मिरचाइ
कुसुम ठाकुर
प्रत्यावर्तन (आत्मकथा)(पृ. ४५९-५७२)
राजनाथ मिश्र
Mithila_Painting-Modern Art-Photos
प्रेमशंकर सिंह
मैथिली भाषा साहित्य:बीसम शताब्दी (आलोचना)
डॉ. रमण झा (सौजन्य- रमण झा)
मैथिली काव्यमे अलङ्कार
अलङ्कार-भास्कर
मैथिली काव्यमे ज्योतिष
भिन्न-अभिन्न
अहिरावण-वध (खण्ड काव्य)
पारिजात-मञ्जरी
डॉ. रमानन्द झा 'रमण' (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण"/ CIIL Site आर्काइव)
हिआओल
सगर राति दीप जरय
राजू आ टाकाक गाछ (अनुवाद)
अखियासल
केदार नाथ चौधरी (सौजन्य- केदार नाथ चौधरी)
चमेलीरानी
माहुर
करार
अबारा नहितन
अयना
हीना
विदेह केदार नाथ चौधरी विशेषांक
योगेन्द्र पाठक "वियोगी" (सौजन्य- योगेन्द्र पाठक "वियोगी")
विज्ञानक बतकही
विज्ञानक बतकही भाग-२
नरक विजय (सम्पूर्ण)
नरक विजय (संशोधित)
हमर गाम (बाल उपन्यास)

पिरामिडक देशमे
अकटा मिसिया (कथा संग्रह)
रोबोट (अनूदित साइंस-फिक्शन नाटक)
किछु तीत मधुर (यात्रा वृत्तांत)
सुशील (सौजन्य- सुशील)
घराड़ी (उपन्यास) (१९७३)
गामबाली (उपन्यास) (१९८२)
भामती (नाटक) (पहिल मंचन १९९१, प्रकाशन २०१३)
अस्मिता (लघुकथा संग्रह) (२०१६)
कामेश्वर झा 'कमल' (सौजन्य- नबोनारायण मिश्र)
कमल-ताल (गीत संग्रह)
रामलोचन ठाकुर (सौजन्य- रामलोचन ठाकुर)
आँखि मुनने आँखि खोलने (संस्मरण)
स्मृतिक धोखरल रंग (संस्मरण)
अपूर्वा (कविता संग्रह)
इतिहासहन्ता (कविता संग्रह)
देशक नाम छलै सोन चिड़ैया (कविता संग्रह)
लाख प्रश्न अनुत्तरित (कविता संग्रह)
प्रतिध्वनि (विदेशी भाषाक कविताक मैथिली रूपान्तरण)
पद्मानदीक माझी (अनूदित उपन्यास)
मैथिली लोककथा
आजुक कविता (सम्पादित कविता संग्रह)
बेताल कथा (हास्य-व्यंग)
देसिल बयना (अखबार)
विदेह रामलोचन ठाकुर विशेषांक
डॉ. देवशंकर नवीन (सौजन्य- देवशंकर नवीन)
आधुनिक साहित्यक परिदृश्य
डॉ बचेश्वर झा
निवन्ध-निकुञ्ज
कीर्तिनाथ झा (सौजन्य- कीर्तिनाथ झा)
कुरल: मैथिली भावानुवाद
जगदीश चन्द्र ठाकुर "अनिल" (सौजन्य- जगदीश चन्द्र ठाकुर "अनिल")
आँखिमे चित्र हो मैथिली केर (आत्मकथा- जारी)
धारक ओइ पार (दीर्घ कविता)
गीत गंगा (गीत संग्रह)
गजल गंगा (गजल संग्रह)
तोरा अंगना मे (गीत संग्रह)
तोरा अंगना मे (गीत संग्रह)- मूल
विदेह जगदीश चन्द्र ठाकुर अनिल विशेषांक
राज किशोर मिश्र
चाननि (कविता संग्रह)
सप्तपर्ण (कविता संग्रह)
रबीन्द्र नारायण मिश्र (सौजन्य- रबीन्द्र नारायण मिश्र)
भोरसँ साँझ धरि (आत्म कथा)
प्रसंगवश (निवंध)
स्वर्ग एतहि अछि (यात्रा प्रसंग)
फसाद (कथा संग्रह)
नमस्तस्यै (उपन्यास)
विविध प्रसंग (निवंध)
महराज (उपन्यास)
लजकोटर (उपन्यास)

सीमाक ओहि पार (उपन्यास)
समाधान (निवंध संग्रह)
मातृभूमि (उपन्यास)
स्वप्नलोक (उपन्यास)
शंखनाद (उपन्यास)
इएह थिक जीवन (संस्मरण)
ढहैत देबाल (उपन्यास)
पाथेय (संस्मरण)
हम आबि रहल छी (उपन्यास)
प्रलयक परात (उपन्यास)
बीति गेल समय (उपन्यास)
प्रतिबिम्ब (उपन्यास)
बदलि रहल अछि सभ किछु (उपन्यास)
राष्ट्र मंदिर (उपन्यास)
संयोग (कथा संग्रह)
नाचि रहल छलि वसुधा (उपन्यास)
नन्द कुमार मिश्र 'नन्द' (सौजन्य- नन्द कुमार मिश्र 'नन्द')
गामघर (कथा संग्रह)
सुजाता (उपन्यास)
महारानी कैकेयी (प्रवचनात्मक निबन्ध)
गुदरीक लाल (उपन्यास)
अनठिया कुकुर (उपन्यास)
आडम्बर (कथा संग्रह)
दिल्लीक पार्क (शब्द चित्र)
सुकन्या (उपन्यास)
स्वर्ण कमल (बाल उपन्यास)
काव्य सरिता (मैथिली काव्य संग्रह)
परिवार (संस्मरणात्मक उपन्यास)
याचक के नञि (मैथिली शब्द-चित्र)
तारानन्द वियोगी (सौजन्य- तारानन्द वियोगी)
प्रलय रहस्य
सत्यानन्द पाठक (सौजन्य- सत्यानन्द पाठक)
हमर गाम
डॉ. उदय नारायण सिंह "नचिकेता" (सौजन्य- नचिकेता)
नो एण्ट्री : मा प्रविश
आन्दोलन
एक छल राजा
जनक आ' अन्यान्य एकांकी
नाटक क लेल
नायक क नाम जीवन
प्रत्यावर्त्तन
रामलीला
प्रियंवदा (एकांकी)
मैथिली कविता-त्रैमासिक (अप्रैल १९६९)
मैथिली कविता-त्रैमासिक (जुलाइ १९६९)
रवि भूषण पाठक
रिहर्सल (नाटक)
विदेह:सदेह २९ (रवि भूषण पाठक आ डॉ. कैलाश कुमार मिश्र- अंक १-३५० सँ)
विदेह:सदेह २७ (गजेन्द्र ठाकुर आ रवि भूषण पाठकक आन भाषासँ अनूदित गद्य आ पद्य- अंक १-३५० सँ)
डॉ. कैलाश कुमार मिश्र
विदेह:सदेह २९ (रवि भूषण पाठक आ डॉ. कैलाश कुमार मिश्र- अंक १-३५० सँ)

कुमार मनोज कश्यप
विदेह:सदेह ३१ (डॉ. कामिनी कामायनी आ कुमार मनोज कश्यप- अंक १-३५० सँ)
डॉ. शम्भु कुमार सिंह
(तुकाराम रामा शेटक कोंकणी उपन्यासक मैथिली अनुवाद डॉ शम्भु कुमार सिंह द्वारा) पाखलो
विदेह:सदेह २६ (डॉ शम्भु कुमार सिंह आ डॉ अरुण कुमार सिंह अंक १-३५० सँ)
डॉ. अरुण कुमार सिंह
विदेह:सदेह २६ (डॉ शम्भु कुमार सिंह आ डॉ अरुण कुमार सिंह अंक १-३५० सँ)
कुमार पवन (सौजन्य- अंतिका)
पइठ (मैथिलीक सर्वश्रेष्ठ कथा)
डायरीक खाली पन्ना
केशव भारद्वाज
अजगुत अफ्रीका (अफ्रीका डायरी) पृ. २१४-४६६
किछु पढ़ल आ किछु सुनल- ईदी अमीन पृ. ४८८-५४८
खेलौना पृ. ४६७-४८७
पैबन्द पृ. ५४९-७९८
किछु कथा ५०-४६३
गोपाल झा 'अभिषेक' (सौजन्य- गोपाल झा 'अभिषेक')
आउ स्वप्न साझी करी (कविता संग्रह)
आमोद कुमार झा (सौजन्य- आमोद कुमार झा)
बिम्बक पथार (कविता संग्रह)
आशीष अनचिन्हार
संदर्भ सहित (गजल-आलोचना)
कुमारि इच्छा (गजल संग्रह)
जंघाजोड़ी (गजल संग्रह)
अनचिन्हार आखर (गजल, रुबाइ आ कताक संग्रह)
मैथिली गजलक व्याकरण ओ इतिहास
मैथिली वेब पत्रकारिताक इतिहास (अनुलग्नक: अंतिका आलेख:अंतर्जाल आ मैथिली: गजेन्द्र ठाकुर)
मैथिली गजलक रेडी रेकोनर
शब्द-अर्थ-शक्ति
मुन्नाजी
मोकाम दिस (बीहनि कथा संग्रह)
प्रतीक (विहनि कथा संग्रह)
माँझ आंगनमे कतिआएल छी (मैथिली गजल संग्रह)
हम पुछैत छी (साक्षात्कार)
तीन टा बाल नाटक (मैथिली बाल साहित्य)
खुरलुच्ची (मैथिली बाल कविता- बाल साहित्य)
घाह (हाइकू-टंका संग्रह)
सन्दीप कुमार साफी
बैशाखमे दलानपर
ओम प्रकाश झा
कियो बूझि नै सकल हमरा (गजल, रुबाइ आ कता संग्रह)
अमित मिश्र
नव अंशु (गजल-हजल, रुबाइ संकलन)
चन्दन कुमार झा
मोनक बात (गजल, हजल,बाल गजल, रुबाइ आ कताक संकलन)
डॉ. अनमोल झा
समय साक्षी थिक (विहनि कथा संग्रह)
ई जे समय अछि (विहनि कथा संग्रह)
बिनय भूषण (सौजन्य- आशीष अनचिन्हार)
उजरा परवाक खोज (कविता संग्रह)
आनन्द कुमार झा

टाकाक मोल (नाटक)
कलह (नाटक)
बदलैत समाज (नाटक)
धधाइत नवकी कनियाँक लहास (नाटक)
हठात् परिवर्तन (नाटक)
मुक्ति यात्रा (नाटक)
शिव कुमार झा "टिल्लू"
क्षणप्रभा-कविता-संग्रह
अंशु-समालोचना
देवांशु वत्स
नताशा -मैथिली बाल चित्रशृंखला (कौमिक्स)
डॉ. विनीत उत्पल
हम पुछैत छी (कविता संग्रह)
रेहन पर रग्घू - काशीनाथ सिंहक हिन्दी उपन्यासक विनीत उत्पल द्वारा मैथिली अनुवाद
मन्त्रद्रष्टाऋष्यशृङ्ग- लेखक हरिशंकरश्रीवास्तव "शलभ" (हिन्दीसं मैथिली अनुवाद विनीत उत्पल द्वारा)
मोहनदास- उदय प्रकाशक हिन्दी उपन्यासक विनीत उत्पल द्वारा मैथिली अनुवाद
मोहनदास (मैथिली-देवनागरी) मोहनदास (मैथिली-मिथिलाक्षर) मोहनदास (मैथिली-ब्रेल)
जगदानन्द झा "मनु" (सौजन्य- जगदानन्द झा "मनु")
नढ़िया भुकैए हमर घराड़ीपर (गजल संग्रह)
तोहर कतेक रंग (विहनि कथा संग्रह)
चोनहा- (बाल उपन्यास)
व्यथा- (कविता-गीत संग्रह)
राजदेव मण्डल
अम्बरा-कविता-संग्रह
हमर टोल (उपन्यास)
बसुंधरा(कविता संग्रह)
जाल (पटकथा)
लाज (एकांकी)
जल भंवर (उपन्यास)
त्रिवेणीक रंग (विहनि आ लघु कथा संग्रह)
पंचैती (लघु पटकथा)
वापसी
Rajdeo Mandal- Maithili Writer by Gajendra Thakur
दुर्गानन्द मण्डल
संचयिका
कथा कुसुम (विहनि आ लघु कथा संग्रह)
चक्षु
राम विलास साहु
अंकुर- लघुकथा संग्रह
रथक चक्का उलटि चलै बाट (कविता/ टनका संग्रह)
कर्म बिनु जग सुन्ना (दोसर कविता/ टनका संग्रह)
स्कूलक खिचड़ी (विहनि/ लघु कथा संग्रह)
दूधबेचनी (लघु कथा संग्रह)
मनक मैल
नारायण यादव (सौजन्य- उमेश मण्डल)
खाली घर
रामदेव प्रसाद मण्डल "झारूदार"
हमरा बिनु जगत सूना छै
गीतांजलि झारू
कपिलेश्वर राउत
उलहन (विहनि - लघु कथा संग्रह)

नंद विलास राय
सखारी-पेटारी(लघुकथा संग्रह)
मदन अमर (दोसर लघु कथा संग्रह)
मरजादक भोज (तेसर लघुकथा संग्रह)
भरदुतिया
छठिक डाला
हमर चारूधाम
ललन कुमार कामत (सौजन्य- उमेश मण्डल)
किछु विहनि आ लघुकथा
उमेश पासवान
वर्णित रस
बेचन ठाकुर
बेटीक अपमान आ छीनरदेवी (नाटक)
बाप भेल पित्ती आ अधिकार (नाटक)
बिसवासघात (नाटक)
ऊँच-नीच (नाटक)
भोंट (नाटक)
डॉ. उमेश मण्डल
जगदीश प्रसाद मण्डलक काव्य संसार (अनुसन्धान विश्लेषण)
अभ्यन्तर (संकलन-सम्पादन)
हेन्डबुक सँ फेसबुक धरि (संकलन-सम्पादन)
जेतए ने जाए कवि ओतए जाए अनुभवी (संकलन-सम्पादन)
निर्विकल्प (संकलन-सम्पादन)
समस्या सँ समाधान धरि (संकलन-सम्पादन)
निश्तुकी- कविता संग्रह
मिथिलाक संस्कार गीत, विध-व्यवहार गीत आ गीतनाद (संकलन)
मिथिलाक वनस्पति स्लाइड शो मिथिलाक जीव-जन्तु स्लाइड शो मिथिलाक जिनगी स्लाइड शो
Mithila Painting-Modern Art-Photos
सगर राति दीप जरय- इतिहास
सगर राति दीप जरय- आरती कुमारी फाइल
दुध-पानि फराक-फराक (कथा एवं पाण्डुलिपि जगदीश प्रसाद मण्डल)-(छाया एवं सम्पादन- उमेश मण्डल)
हिन्दुस्तानी मुसलमान और हिन्दुस्तानियत - मूल हिन्दी लेख- गीतेश शर्मा, मैथिली अनुवाद- उमेश मण्डल
उमेश मण्डल द्वारा मैथिली लेखकक रचना संसारसँ बीछल विचारक पाम्फलेटक पोथी
जगदीश प्रसाद मण्डल राजदेव मण्डल डॊ. शिव कुमार प्रसाद रामदेव प्रसाद मण्डल "झारूदार" राम विलास साहु नन्दविलास राय कपिलेश्वर राउत प्रीतम कुमार निषाद
मिथिलाक सभ जाति आ धर्मक संस्कार, लोकगीत आ व्यवहार गीत (सौजन्य: उमेश मंडल)
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43
....
जगदीश प्रसाद मण्डल
गामक जिनगी (लघुकथा संग्रह)
मिथिलाक बेटी (नाटक)
मौलाइल गाछक फूल (उपन्यास)
जिनगीक जीत (उपन्यास)
उत्थान-पतन (उपन्यास)
जीबन-मरन (उपन्यास)
जीवन-संघर्ष (उपन्यास)
तरेगन (बाल प्रेरक विहनि कथा संग्रह)
पंचवटी (एकांकी-संचयन)
अर्द्धांगिनी..सरोजनी.. सुभद्रा.. भाइक सिनेह इत्यादि (लघुकथा संग्रह)
कम्प्रोमाइज (नाटक)

झमेलिया बिआह (नाटक)
इन्द्रधनुषी अकास (पद्य संग्रह)
शंभुदास (तीनटा दीर्घ कथा मइटुग्गर, शंभुदास आ फाँसी)
गीतांजलि (गीत संग्रह)
राति-दिन (कविता संग्रह)
सतभैंया पोखरि (लघु कथा संग्रह)
तीन जेठ एगारहम माघ (गीत संग्रह)
बजन्ता-बुझन्ता (विहनि कथा संग्रह)
रत्नाकर डकैत (नाटक)
बड़की बहिन (उपन्यास)
भकमोड (लघुकथा संग्रह)
उलबा चाउर (लघुकथा संग्रह)
सरिता (कविता संग्रह)
सुखाएल पोखरिक जाइठ (गीत संग्रह)
नै धाड़ैए (बाल उपन्यास)
स्वयंवर (नाटक)
पतझाड़ (लघु कथा संग्रह)
फलहार (लघु कथा संग्रह)
गामक शकल सूरत (लघु कथा संग्रह)
लजबिजी (लघु कथा संग्रह)
बटेसर काका (लघु कथा संग्रह)
आमक गाछी
अप्पन गाम
दिवालीक दीप
पंचदेव सीरीज
पंचदेव-१ पंचदेव-२ पंचदेव-३ पंचदेव-४ पंचदेव-५ पंचदेव-६ पंचदेव-७ पंचदेव-८ पंचदेव-९ पंचदेव-१० पंचदेव-२० पंचदेव-३० पंचदेव-४० पंचदेव-५० पंचदेव-६० पंचदेव-७० पंचदेव-८० पंचदेव-९० पंचदेव-१००
दुध-पानि फराक-फराक (कथा एवं पाण्डुलिपि जगदीश प्रसाद मण्डल)- (छाया एवं सम्पादन- उमेश मण्डल)
जगदीश प्रसाद मण्डल जीक ६५ टा पोथीक नव संस्करण विदेहक २३३ (Videha_01_09_2017) सँ २५० (Videha_15_05_2018) धरिक अंकमे धारावाहिक प्रकाशन नीचाँक लिंकपर पढ़ू:-

VIDEHA_233	VIDEHA_234	VIDEHA_235	VIDEHA_236	VIDEHA_237	VIDEHA_238
VIDEHA_239	VIDEHA_240	VIDEHA_241	VIDEHA_242	VIDEHA_243	VIDEHA_244
VIDEHA_245	VIDEHA_246	VIDEHA_247	VIDEHA_248	VIDEHA_249	VIDEHA_250

पंगु (उपन्यास)- साहित्य अकादेमी मूल पुरस्कार २०२१ सँ सम्मानित पोथी
पंगु (हिन्दी अनुवाद रामेश्वर प्रसाद मण्डल)
डॉ. शशिधर कुमर
उड़ि ने सकी पर चिड़ै छी हम (भाग १-२) (पृ. १०५४-१०९५)
खिस्सा अण्टार्कटिका केर (पृ. १०५४-१०९५)
बाल कविता (पृ. ९९३-१२१५)
बाल कविता (पृ. १००४-११७३)
सचित्र बाल कविता (पृ. ७४७-८३४)
सचित्र बाल कविता (पृ. १४६८-१८५०)
....
गजेन्द्र ठाकुर
तेलुगु कथा आ ओड़िया, तेलुगु, गुजराती, भोजपुरी आ कश्मीरी कविता
तेलुगु कथा आ ओड़िया, तेलुगु, गुजराती, भोजपुरी आ कश्मीरी कविता (मिथिलाक्षर)
मैथिली समीक्षाशास्त्र
मैथिली समीक्षाशास्त्र (तिरहुता)

मैथिली समीक्षाशास्त्र (भाग-२, अनुप्रयोग)
मैथिली प्रतियोगिता
प्रबन्ध-निबन्ध-समालोचना भाग-१
प्रबन्ध-निबन्ध-समालोचना भाग दू (कुरुक्षेत्रम अन्तर्मनक-२)
प्रबन्ध-निबन्ध-समालोचना (भाग-२, कुरुक्षेत्रम् अन्तर्मनक खण्ड-८) (संक्षिप्त)
नित नवल दिनेश कुमार मिश्र
नित नवल दिनेश कुमार मिश्र (मिथिलाक्षर)
नित नवल दिनेश कुमार मिश्र (कैथी)
नित नवल दिनेश कुमार मिश्र (नेवाड़ी)
नित नवल दिनेश कुमार मिश्र (IPA)
दूषण पञ्जी- The Black Book
दूषण पञ्जी- The Black Book (मिथिलाक्षर)
पर्वत ऊपर भमरा जे सूतल (बीहनि, लघु आ दीर्घ कथा संग्रह)
पर्वत ऊपर भमरा जे सूतल (मिथिलाक्षर)
पर्वत ऊपर भमरा जे सूतल (कैथी)
पर्वत ऊपर भमरा जे सूतल (नेवाड़ी)
पर्वत ऊपर भमरा जे सूतल (IPA)
The Science of Words
Rajdeo Mandal- Maithili Writer (Now with Supplement I & II)
नित नवल सुभाष चन्द्र यादव
नित नवल सुभाष चन्द्र यादव (मिथिलाक्षर)
जगदीश प्रसाद मण्डल- एकटा बायोग्राफी
गंगा ब्रिज (नाटक)
उल्कामुख (नाटक)
संकर्षण (नाटक)
धांगि बाट बनेबाक दाम अगूबार पेने छँ (रुबाइ, कता आ गजल संग्रह)
सहस्रजित् (पद्य संग्रह)
सहस्राब्दीक चौपड़पर (पद्य संग्रह)
त्वञ्चाहञ्च आ असञ्जाति मन (दूटा गीत प्रबन्ध)
सहस्रबाढ़नि (उपन्यास)
सहस्रबाढ़नि ब्रेल-मैथिली (मैथिलीक पहिल ब्रेल पोथी)
सहस्रशीर्षा (उपन्यास)
गल्प-गुच्छ (विहनि आ लघु कथा संग्रह)
शब्दशास्त्रम् (लघुकथा संग्रह)
बाल मण्डली/ किशोर जगत (बाल नाटक, लघुकथा, कविता आदि)
कुरुक्षेत्रम् अन्तर्मनक
देवनागरी वर्सन तिरहुता वर्सन ब्रेल वर्सन
Learn Maithili Sign Language
Learn Mithilakshar Script
Learn Braille through Mithilakshar Script
Learn International Phonetic Script through Mithilakshar Script
Learn Kaithi
Learn Newari
Learn Calligraphic Newari (Ranjana)
Learn Urdu Script
Learn Tibetan Script
Learn Japanese Script for Haiku
Learn Brahmi
Learn Kharoshthi
मिथिला रत्न/ मिथिला चित्रकला/ मिथिलाक पाबनि तिहार (कथा) आ मिथिलाक संगीत
जलोदीप (बाल-नाटक संग्रह)

अक्षरमुष्टिका (बाल-लघुकथा संग्रह)
बाङक बड़ौरा (बाल-पद्य संग्रह)
नाराशंसी (गीत-प्रबन्ध)
मचण्ड (नाटक)
बाल साहित्य (मूल)- गजेन्द्र ठाकुर
भऽ जाएब छू(*मैथिलीक २०१२ मे प्रकाशित पहिल क्लाइमेट-फिक्शन प्ले- Maithili's first climate-fiction play originally published in 2012)*
कमलाक भगता
तरहरिमे परीलोक
बेसी छुट्टी कम इसकूल
बड़द करैए दाउन ने यौ
बाल गजल
फिनिश लाइन
अनूदित साहित्य (आन भाषासँ)- गजेन्द्र ठाकुर
विदेह:सदेह २७ (गजेन्द्र ठाकुर आ रवि भूषण पाठकक आन भाषासँ अनूदित गद्य आ पद्य- अंक १-३५० सँ)
बाल साहित्य (अनुवाद- द्विभाषिक- मैथिली-अंग्रेजी)- गजेन्द्र ठाकुर
मसाई केर परिवर्तनकारी रेबेका
शेष ४० टा बाल चित्र-पोथी नीचाँक लिंकपर:-

सुनू	घर सभ	एकटा नीक दिन	चलू हम तँ ठीक छी ने!	की अहाँ ऐ चिड़ै सभकेँ देखने छी?
टोस्ट	बड़ीटा! कनियेटा!	एतऽ हम सभ रहै छी	भारतोल्लक राजकुमारी	भारतोल्लक राजकुमारी (बिनु शब्दक)
वुयो	कच-कच कचाक	चुन्नू-मुन्नूक नहेनाइ	नेना जे बैलूनसँ डेराइत छल	अद्भुत फिबोनाची अंक-शृंखला
हारू	अखन नै, अखन नै !	जन्मदिनक उत्सव भोज	मोट राजा पातर-दुब्बड़ कुकुड़	बचिया जे अपन हँसी नै रोकि सकैत छलि
अंग्रेजी	हम सूंघि सकै छी	छोट लाल-टुहटुह डोरी	करू नीक, भोगू नीक	ई सभटा बिलाड़िक दोख अछि!
चोभा आम!	हमर टोलक बाट	जखन इकडू स्कूल गेल	माछी फेर आउ टाटा!	अमाचीक जुलुम मशीन सभ
टिंग टोंग	पाउ-म्याऊ-वाह	कुकुड़क एकटा दिन	हमरा नीक लगैए	रीताक नव-स्कूलमे पहिल दिन
कनी हँसियौ ने !	लाल बरसाती	भूत-प्रेतक नाट्यशाला	आउ पएर गानी	कतऽ अछि ई अंक ५?

विदेह मैथिली-अंग्रेजी टॉकिंग रीड-अलाउड ऑडियो बुक
https://bloomlibrary.org/player/Wcf6zr5CoF (मसाई केर परिवर्तनकारी रेबेका)
https://bloomlibrary.org/player/p3sHdYBgiT (चलू हम तँ ठीक छी ने!)
https://bloomlibrary.org/player/f19pSdhGMo (एकटा नीक दिन)
https://bloomlibrary.org/player/b2l5wesxCp (घर सभ)
https://bloomlibrary.org/player/dAzC0Fubt7 (की अहाँ ऐ चिड़ै सभकेँ देखने छी?)
NTA-UGC/ UPSC/ BPSC Maithili Optional- गजेन्द्र ठाकुर
मैथिली समीक्षाशास्त्र
मैथिली समीक्षाशास्त्र (तिरहुता)
मैथिली समीक्षाशास्त्र (भाग-२, अनुप्रयोग)
मैथिली प्रतियोगिता
[Place of Maithili in Indo-European Language Family/ Origin and development of Maithili language (Sanskrit, Prakrit, Avhatt, Maithili) भारोपीय भाषा परिवार मध्य मैथिलीक स्थान/ मैथिली भाषाक उद्भव ओ विकास (संस्कृत, प्राकृत, अवहट्ठ, मैथिली)]
(Criticism- Different Literary Forms in Modern Era/ test of critical ability of the candidates)

(ज्योतिरीश्वर, विद्यापति आ गोविन्ददास सिलेबसमे छथि आ रसमय कवि चतुर चतुरभुज विद्यापति कालीन कवि छथि। एतय समीक्षा शृंखलाक प्रारम्भ करबासँ पूर्व चारू गोटेक शब्दावली नव शब्दक पर्याय संग देल जा रहल अछि। नव आ पुरान शब्दावलीक ज्ञानसँ ज्योतिरीश्वर, विद्यापति आ गोविन्ददासक प्रश्नोत्तरमे धार आओत, संगहि शब्दकोष बढ़लासँ खाँटी मैथिलीमे प्रश्नोत्तर लिखबामे धाख आस्ते-आस्ते खतम होयत, लेखनीमे प्रवाह आयत आ सुच्चा भावक अभिव्यक्ति भय सकत।)
(बद्रीनाथ झा शब्दावली आ मिथिलाक कृषि-मत्स्य शब्दावली)
(वैल्यू एडीशन- प्रथम पत्र- लोरिक गाथामे समाज ओ संस्कृति)
(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- विद्यापति)
(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- पद्य समीक्षा- बानगी)
(वैल्यू एडीशन- प्रथम पत्र- लोक गाथा नृत्य नाटक संगीत)
(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- यात्री)
(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- मैथिली रामायण)
(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- मैथिली उपन्यास)
(वैल्यू एडीशन- प्रथम पत्र- शब्द विचार)
(तिरहुता लिपिक उद्भव ओ विकास)
अनुलग्नक-१-२-३ अनुलग्नक- ४-५
(मैथिली आ दोसर पुबरिया भाषाक बीचमे सम्बन्ध (बांग्ला, असमिया आ ओड़िया) [यू.पी.एस.सी. सिलेबस, पत्र-१, भाग-"ए", क्रम-५])
[मैथिली आ हिन्दी/ बांग्ला/ भोजपुरी/ मगही/ संथाली- बिहार लोक सेवा आयोग (बी.पी.एस.सी.) केर सिविल सेवा परीक्षाक मैथिली (ऐच्छिक) विषय लेल]

मैथिली

बांग्ला

असमिया

ओड़िया

हिन्दी

उर्दू

नेपाली

संस्कृत

संथाली

NTA_UGC_NET_Maithili_01- गजेन्द्र ठाकुर
NTA_UGC_NET_Maithili_02- गजेन्द्र ठाकुर
Test_Series-1- गजेन्द्र ठाकुर
Test_Series-2- गजेन्द्र ठाकुर
GS (Pre)
Topic_1 - गजेन्द्र ठाकुर
गजेन्द्र ठाकुर (सम्पादन)

<table>
<tr><td colspan="2">विदेह-सदेह १-२५ www.videha.co.in
विदेह ई-पत्रिकाक अंक १-३५० सँ- मैथिलीक सर्वश्रेष्ठ गद्य आ पद्यक एकटा समानान्तर संकलन</td></tr>
<tr><td>देवनागरी</td><td>मिथिलाक्षर</td></tr>
<tr><td>विदेह:सदेह १</td><td>विदेह: सदेह १ तिरहुता</td></tr>
<tr><td>विदेह:सदेह २ मैथिली प्रबन्ध-निबन्ध-समालोचना</td><td>विदेह: सदेह २ तिरहुता</td></tr>
</table>

विदेह:सदेह ३ मैथिली पद्य	विदेह: सदेह ३ तिरहुता
विदेह:सदेह ४ मैथिली कथा	विदेह: सदेह ४ तिरहुता
विदेह मैथिली विहनि कथा [विदेह सदेह ५]	विदेह: सदेह ५ तिरहुता
विदेह मैथिली विहनि कथा [विदेह सदेह ५]-संस्करण-२	विदेह: सदेह ५ संस्करण-२ तिरहुता
विदेह मैथिली लघुकथा [विदेह सदेह ६]	विदेह: सदेह ६ तिरहुता
विदेह मैथिली पद्य [विदेह सदेह ७]	विदेह: सदेह ७ तिरहुता
विदेह मैथिली नाट्य उत्सव [विदेह सदेह ८]	विदेह: सदेह ८ तिरहुता
विदेह मैथिली शिशु उत्सव [विदेह सदेह ९]	विदेह: सदेह ९ तिरहुता
विदेह मैथिली प्रबन्ध-निबन्ध-समालोचना [विदेह सदेह १०]	विदेह: सदेह १० तिरहुता
विदेह:सदेह ११	विदेह: सदेह ११ तिरहुता
विदेह:सदेह १२	विदेह: सदेह १२ तिरहुता
विदेह:सदेह १३	विदेह: सदेह १३ तिरहुता
विदेह:सदेह १४	विदेह: सदेह १४ तिरहुता
विदेह:सदेह १५	विदेह: सदेह १५ तिरहुता
विदेह:सदेह १६	विदेह: सदेह १६ तिरहुता
विदेह:सदेह १७	विदेह: सदेह १७ तिरहुता
विदेह:सदेह १८	विदेह: सदेह १८ तिरहुता
विदेह:सदेह १९	विदेह: सदेह १९ तिरहुता
विदेह:सदेह २०	विदेह: सदेह २० तिरहुता
विदेह:सदेह २१	विदेह: सदेह २१ तिरहुता
विदेह:सदेह २२	विदेह: सदेह २२ तिरहुता
विदेह:सदेह २३	विदेह: सदेह २३ तिरहुता
विदेह:सदेह २४	विदेह: सदेह २४ तिरहुता
विदेह:सदेह २५	विदेह: सदेह २५ तिरहुता
विदेह-सदेह २६-३६ www.videha.co.in *विदेह ई-पत्रिकाक अंक १-३५० सँ- थीम आधारित मैथिलीक सर्वश्रेष्ठ मूल आ अनूदित गद्य आ पद्यक एकटा समानान्तर संकलन*	
विदेह:सदेह २६ (डॉ शम्भु कुमार सिंह आ डॉ अरुण कुमार सिंह अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह २६ तिरहुता
विदेह:सदेह २७ (गजेन्द्र ठाकुर आ रवि भूषण पाठकक आन भाषासँ अनूदित गद्य आ पद्य- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह २७ तिरहुता
विदेह:सदेह २८ (अनूदित गद्य आ पद्य- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह २८ तिरहुता
विदेह:सदेह २९ (रवि भूषण पाठक आ डॉ. कैलाश कुमार मिश्र- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह २९ तिरहुता
विदेह:सदेह ३० (स्कूल-कॉलेजक विद्यार्थी लेल- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३० तिरहुता
विदेह:सदेह ३१ (डॉ. कामिनी कामायनी आ कुमार मनोज कश्यप- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३१ तिरहुता
विदेह:सदेह ३२ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-१- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३२ तिरहुता
विदेह:सदेह ३३ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-२- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३३ तिरहुता
विदेह:सदेह ३४ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-३- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३४ तिरहुता

विदेह:सदेह ३५ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-४- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३५ तिरहुता
विदेह:सदेह ३६ (रचनात्मक गद्य-पद्य लेखन भाग-५- अंक १-३५० सँ)	विदेह: सदेह ३६ तिरहुता

....

यू.पी.एस.सी. आ आन प्रतियोगिता परीक्षा लेल देखू:

विदेह:सदेह १७	विदेह:सदेह २१	विदेह:सदेह २३	विदेह:सदेह २६	विदेह:सदेह २९
विदेह:सदेह ३०	विदेह:सदेह ३२	विदेह:सदेह ३३	विदेह:सदेह ३४	विदेह:सदेह ३५

....

Videha-Sadeha

भाषापाक -विदेह मैथिली मानक भाषा आ मैथिली भाषा सम्पादन पाठ्यक्रम

विदेह पुरान अंकक आर्काइव

Videha 1-50

Videha 51-100

Videha 101-149

Videha 150-250

Videha 251-Onwards

Audio Archive Folder

Mithila Painting-Modern Art-Photos

Videha Old Issues Folder

Videha Classical Sites Folder

पंजी (११००० मूल मिथिलाक्षर ताड़पत्र १७ टा पी.डी.एफ. फाइलमे)

दूषण पंजी

मोदानन्द झा शाखा पञ्जी

मंडार- मरड़े कश्यप-प्राचीन

प्राचीन पंजी (लेमीनेट कएल)

उतेढ़ पंजी

पनिचोभे बीरपुर

दरभंगा राज आदेश उतेढ आदि

छोटी झा पुस्तक निर्देशिका

पत्र पंजी

मूलग्राम पंजी

मूलग्राम परगना हिसाबे पंजी

मूल पंजी-२

मूल पंजी-३

मूल पंजी-४

मूल पंजी-५

मूल पंजी-६

मूल पंजी-७

....

गजेन्द्र ठाकुर आ आशीष अनचिन्हार (सम्पादन)

मैथिलीक प्रतिनिधि गजल

मैथिली गजल: आगमन ओ प्रस्थान बिंदु (गजलक आलोचना-समालोचना-समीक्षा)

....

गजेन्द्र ठाकुर, नागेन्द्र कुमार झा आ पञ्जीकार विद्यानन्द झा (सम्पादन)

जीनोम मैपिंग (४५० ए.डी.सँ २००९ ए.डी.)--मिथिलाक पञ्जी प्रबन्ध

जीनियोलोजिकल मैपिंग (४५० ए.डी.सँ २००९ ए.डी.)--मिथिलाक पञ्जी प्रबन्ध -भाग-२

MAITHILI-ENGLISH DICTIONARIES

Maithili-English Dictionary Vol.I

Maithili-English Dictionary Vol.II

ENGLISH-MAITHILI DICTIONARIES
Videha English Maithili Dictionary
English-Maithili Computer Dictionary
....
दिनेश कुमार मिश्र (सौजन्य दिनेश कुमार मिश्र)
बन्दिनी महानन्दा
बागमती की सद्गति!
दुइ पाटन के बीच में.. (कोसी नदी की कहानी)
न घाट न घर
बगावत पर मजबूर मिथिला की कमला नदी
भुतही नदी और तकनीकी झाड़-फूंक
The Kamla River and People On Collision Course
Bhutahi Balan- Story of a ghost river and engineering witchcraft
Refugees of the Kosi Embankments
....
पत्रिका-जर्नल-स्मारिका

मैथिली कविता-त्रैमासिक (सौजन्य- नचिकेता)
मैथिली कविता-त्रैमासिक (अप्रैल १९६९)
मैथिली कविता-त्रैमासिक (जुलाइ १९६९)
कौशिकी (सौजन्य- पञ्जीकार विद्यानन्द झा)
कौशिकी (१९७१-७२)
देसिल बयना (अख़बार) (सौजन्य- रामलोचन ठाकुर)
देसिल बयना (अख़बार)
Society Today (सौजन्य- सुमित आनन्द)
अंक ११
अंतिका (सौजन्य- गौरीनाथ)
जुलाइ-सितम्बर २००८ (हरिमोहन झा विशेषांक) अक्टूबर २०१०सँ मार्च २०११ अक्टूबर २०११ सँ मार्च २०१२
मिथिलांगन (सौजन्य मुकेश दत्त)
अप्रैल-सितम्बर २०२२
मैलोरंग (सौजन्य- प्रकाश झा)
अंक२-३
धूआ-धजा (सौजन्य- परमेश्वर कापड़ि)
अंक ७ अंक १४ अंक १५ अंक १६ अंक १८ अंक १० जून २०१२ अंक २४ जून २०१२ 23February2016 २५ जुलाइ २०१२ ०५ अगस्त २०१२ आसिन २०७३
स्मारिका (सौजन्य- रामभरोस कापड़ि भ्रमर)
स्मारिका (२०१०)
आंगन (सौजन्य- रामभरोस कापड़ि भ्रमर)
आंगन अंक-४ (२०१२)
गामघर (सौजन्य- रामभरोस कापड़ि "भ्रमर")
गामघर-३०-०८-२०१८
गामघर-०४-१०-२०१८
गामघर-१६-०५-२०१९
गामघर-२७-०६-२०१९
आँजुर (सौजन्य- रामभरोस कापड़ि भ्रमर)
आँजुर (अंक वर्ष ३६, अंक ३)
दूधमती- (नेपाली आ मैथिलीमे) (सौजन्य- सुजीत कुमार झा)
अंक ३१ अंक ३२ अंक ३३ अंक ३४ अंक 35 अंक 36 अंक 37 अंक 38 अंक 39 अंक 40 अंक 41
घर-बाहर (सौजन्य- चेतना समिति)
अप्रैल-जून २०११
रचना (सौजन्य- सुभाष चन्द्र यादव)

दिसम्बर "०५ मार्च "०६राजकमल चौधरी: मोनोग्राफ
पल्लव (सौजन्य- धीरेन्द्र प्रेमर्षि)
पल्लव- १ गजल अंक
पूर्वोत्तर मैथिल (सौजन्य- प्रेमकान्त चौधरी)
अप्रैल-जून 2010 जुलाइ-सितम्बर 2010 जनवरी सँ मार्च 2011 अप्रैल-जून २०११ जुलाइ-सितम्बर २०११
लालदास भावांजलि स्मारिका २०२२ (सौजन्य डॉ संजीव शमा)
....
किछु मैथिली पोथी डाउनलोड साइट (ओपन सोर्स)
NCERT BHASHA SANGAM
NCERT (Maithili-English-Hindi Conversations)
मैथिली (मैथिली संकेत भाषा सहित- मैथिलीमे पहिल बेर)
https://www.youtube.com/@videha_ejournal
https://youtu.be/TebuC-lrSs8
https://ncert.nic.in/bs-2021.php
Sahitya Akademi
प्रकाशन
डिजिटल-पोथी
CIIL
अखियासल (रमानन्द झा रमण)
जुआयल कनकनी- महेन्द्र
प्रबन्ध संग्रह- रमानाथ झा (बी.पी.एस.सी. सिलेबस)
सृजन केर दीप पर्व- सं केदार कानन आ अरविन्द ठाकुर
मैथिली गद्य संग्रह- सं शैलेन्द्र मोहन झा
Archive.Org (विजयदेव झा)
Videha Maithili eBooks/ eJournals/ Video Archive
IGNCA
Maithili English Dictionary
विज्ञान रत्नाकर
मिथिला दर्शन
तीरभुक्ति
OLE Nepal's e-Pustakalaya
पोथीक लिंक
IGNCA-ASI (search keyword Mithila)
History of Navya-Nyaya in Mithila
Studies in Jainism and Buddism in Mithila
Mithila in the Age of Vidyapati
Cultural Heritage of Mithila
Mithila under the Karnatas
Temple Survey Project ASI- English आ Hindi
मैथिली साहित्य संस्थान
दर्शनीय मिथिला (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)
Brochure 1 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)
Brochure 2 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)
Brochure 3 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)
ब्लूम लाइब्रेरी मैथिली
अरिपन फाउण्डेशन
Pratham Books Maithili Storyweaver
मैथिली ऑडियो बुक्स
Videha Read Aloud Talking Maithili Audio Books (including Maithili Sign Language- Ist time in Maithili)
पोथी डॉट कॉम

I Love Mithila (पोथी डाउनलोड लिंक)
online maithili journal
owner I Love Mithila
प्यारे मैथिल चैनल- किरण चौधरी आ संगीता आनन्द- मैथिलीक सभसँ लोकप्रिय यू ट्यूब चैनल
मिथिला चैप्टर
खिस्सा-पिहानी नेना भुटका लेल
जानकी एफ.एम समाचार
आकाशवाणी दरभंगा यू ट्यूब चैनल
....
JNU
मैथिली
मैथिली लेक्सिकन
....
Videha e-Learning YouTube Channel
....
विदेह सम्मान: सम्मान-सूची (समानान्तर साहित्य अकादेमी, समानान्तर ललित कला अकादेमी आ समानान्तर संगीत-नाटक अकादेमी सम्मान/ पुरस्कार नामसँ विख्यात)
....
मैथिलीक वर्तनी
१
मैथिलीक वर्तनी- विदेह मैथिली मानक भाषा आ मैथिली भाषा सम्पादन पाठ्यक्रम
भाषापाक
२
मैथिलीक वर्तनीमे पर्याप्त विविधता अछि। मुदा प्रश्नपत्र देखला उत्तर एकर वर्तनी इग्नू BMAF001 सँ प्रेरित बुझाइत अछि, से एकर एकरा एक उखड़ाहामे उनटा-पुनटा दियौ, ततबे धरि पर्याप्त अछि। यू.पी.एस.सी. क मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेल सेहो ई पर्याप्त अछि, से जे विद्यार्थी मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेने छथि से एकर एकटा आर फास्ट-रीडिंग दोसर-उखड़ाहामे करथि|
IGNOU इग्नू *BMAF-001*

These are print-on-demand books, send your queries to editorial.staff.videha@gmail.com. The eBooks of some of these are available for sale on Google Play.

४.३.मैथिली वीडियोक संकलन Maithili Videos

वि दे ह विदेह Videha बिदेह http://www.videha.co.in विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका Videha Ist Maithili Fortnightly ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका नव अंक देखबाक लेल पृष्ठ सभकेँ रिफ्रेश कए देखू। Always refresh the pages for viewing new issue of VIDEHA.

"Videha" Ist Maithili Fortnightly ejournal Archive of Videos 'विदेह' प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका वीडियो आर्काइव मैथिली वीडियोक संकलन (पूर्णतः अव्यवसायिक उद्देश्य आ मात्र एकेडमिक प्रयोग लेल) वीडियो देखबाक लेल सबधित लिककेँ क्लिक करू। For viewing videos click the respective links.
....

मिथिलाक सभ जाति आ धर्मक संस्कार, लोकगीत आ व्यवहार गीत (सौजन्य: उमेश मंडल)
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43

....

गुवाहाटी विद्यापति पर्व २०१०

पहिल भाग दोसर भाग तेसर भाग चारिम भाग पाँचम भाग

गुवाहाटी अन्तर्राष्ट्रीय मैथिली सम्मेलन आ विद्यापति पर्व २०११
01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46
....

चौबटिया (सौजन्य- धीरेन्द्र प्रेमर्षि)

चौबटिया

सौभाग्य मिथिला

ललका पाग भाग-१

ललका पाग भाग-२
....

मिनाप-१

बुधियार छौड़ा आ राक्षस

मिनाप-२
भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४

....
NCERT BHASHA SANGAM
NCERT (Maithili-English-Hindi Conversations)
मैथिली (मैथिली संकेत भाषा सहित- मैथिलीमे पहिल बेर)
https://www.youtube.com/@videha_ejournal
https://youtu.be/TebuC-lrSs8
https://ncert.nic.in/bs-2021.php

प्यारे मैथिल चैनल- किरण चौधरी आ संगीता आनन्द- मैथिलीक सभसँ लोकप्रिय यू ट्यूब चैनल
मिथिला चैप्टर

खिस्सा-पिहानी नेना भुटका लेल

ब्लूम लाइब्रेरी मैथिली

अरिपन फाउण्डेशन

Pratham Books Maithili Storyweaver

मैथिली ऑडियो बुक्स

Videha Read Aloud Talking Maithili Audio Books (including Maithili Sign Language- Ist time in Maithili)

https://bloomlibrary.org/player/Wcf6zr5CoF (मसाई केर परिवर्तनकारी रेबेका)
https://bloomlibrary.org/player/p3sHdYBgiT (चलू हम तँ ठीक छी ने!)
https://bloomlibrary.org/player/f19pSdhGMo (एकटा नीक दिन)
https://bloomlibrary.org/player/b2l5wesxCp (घर सभ)
https://bloomlibrary.org/player/dAzC0Fubt7 (की अहाँ ऐ चिड़ै सभकेँ देखने छी?)

जानकी एफ.एम समाचार

ममता गाबय गीत (सौजन्य- श्री केदारनाथ चौधरी)

गीत

आकाशवाणी दरभंगा यू ट्यूब चैनल

I Love Mithila

online maithili journal

owner I Love Mithila

....

बृखेश चन्द्र लाल, जनकपुरक सौजन्यसँ

झिझिया

ढोल-पिपही

पवनकान्त झा (काश्यप कमल), भटसिमरि, मधुबनीक सौजन्यसँ

रसनचौकी
....

विद्यापति गीत

तूलिका

गीत-गोविन्ददास (गायन दीक्षा भारती)

गोविन्ददास-१

गोविन्ददास-२

गोविन्ददास-३

गोविन्ददास-४

गोविन्ददास-५

गोविन्ददास-६

....

मैथिली गजल (गजल- गजेन्द्र ठाकुर, गायन दीक्षा भारती)

बहरे मुतकारिब

गजल-२

गजल-३

गजल-४
....

७१म सगर राति दीप जरए (०२ अक्टूबर २०१०), गाम बेरमा , जिला मधुबनी (संयोजक- जगदीश प्रसाद मंडल)

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५ भाग-६

82 म सगर राति दीप जरए, स्थान- गजेन्द्र ठाकुर जीक निज आवास, गाम- मेंहथ, जिला- मधुबनी। दिनांक- 31 मई 2014 (शनि दिन), समए- संध्या छह बजेसँ। गोष्ठीक नाओं- कथा बौद्ध सिद्ध मेहथपा सगर राति दीप जरए। आयोजनक खेप- ८२ म आयोजन, संयोजक- गजेन्द्र ठाकुर। विशेषता- बाल साहित्यपर केन्द्रित।
....

मैलोरंग-१ (सौजन्य- प्रकाश झा)

नचिकेताक एक छल राजा - भाग-1

नचिकेताक एक छल राजा - भाग- 2

काठक लोक- महेन्द्र मलंगिया भाग-1

काठक लोक- महेन्द्र मलंगिया भाग-2
मैलोरंग-२
कोसी सेमीनार 12 सितम्बर 2008 भाग-१
कोसी सेमीनार 12 सितम्बर 2008 भाग-२
....

मिथिलांगन

विदेह मैथिली नाट्य उत्सव

यू ट्यूब लिंक

विदेह मैथिली साहित्य/ नाट्य/ कविता/ परिचर्चा उत्सव

विदेह समानान्तर साहित्य अकादेमी सम्मान समारोह

जनकपुर- विद्यापति पर्व

जितेन्द्र झा, जनकपुर

रामभद्र

सामा चकेवा 1

सामा चकेवा 2

मैथिली कवि सम्मेलन (मिथिला कल्चरल ऑर्गेनाइजेशन, यू.के.)

रिपब्लिक डे 2009 (भारत)

सगर राति दीप जरए, कबिलपुर, जून २०१०

भाग-१ भाग-२

कृष्ण कुमार कश्यपसँ गजेन्द्र ठाकुर द्वारा लेल साक्षात्कार

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५

भाग-६ भाग-७

प्रबोध सम्मान: राजमोहन झा

(स्लाइडरकेँ बीचमे ल' जाउ, अदहाक बाद राजमोहन झासँ विनीत उत्पलक साक्षात्कार छन्हि।)

साहित्य अकादमी पुरस्कार: मन्त्रेश्वर झा

मिथिलाक खोज

1.गौरीशकर

भाग-१ भाग-२

2. बाइसी-बसैटी

वर्षकृत्य

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५

भाग-६ भाग-७ भाग-८ भाग-९ भाग-१०

समन्वय २-४ नवम्बर २०१२ इण्डिया हैबीटेट सेन्टर भारतीय भाषा महोत्सव

Samanvay 2-4 November 2012 IHC Indian Languages' Festival. Venue: India Habitat Centre, Lodhi Road, New Delhi -- 110 003.

3rd November 2012 Maithili- Love's Own Language/ Brahminism in Maithili/ Pre-Jyotirishwar Non-Brahmin Vidyapati

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५

भाग-६ भाग-७ भाग-८ भाग-९ भाग-१०

भाग-११ भाग-१२

2nd November 2012 Ugna Re- By Shovna Narayan (Pre-Jyotirishwar Non Brahmin Vidyapati's Life Episode)

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५

भाग-६ भाग-७ भाग-८

७५म सगर राति दीप जरए मे मुन्नाजीक पहिल विहनि कथा पोस्टर प्रदर्शनी

मिथिलाक मूडन- (रसनचौकीक स्वरक संग)

हृदयनारायण झा

भाग-१ भाग-२ भाग-३

रंजन चौधरी आ हनी मिश्र (तबला)

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५

भाग-६ भाग-७ भाग-८ भाग-९

ललित रंग आ हनी मिश्र (तबला)

भाग-१ भाग-२ भाग-३

दीक्षा भारती

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४

सुषमा

बटगमनी

नन्द कुमार मिश्रक गजल पाठ

नन्द कुमार मिश्र जीक कविता पाठ

भाग-१ भाग-२

मैथिली- भोजपुरी अकादमी, नई दिल्ली

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५

मैथिली- भोजपुरी अकादमी, नई दिल्ली सेमीनार 29 मार्च 2009

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५

भाग-६ भाग-७ भाग-८ भाग-९

मैथिली- भोजपुरी अकादमी, द्वारका, नई दिल्ली सेमीनार

भाग-१ भाग-२ भाग-३ भाग-४ भाग-५

भाग-६

....

विदेह सम्मान: सम्मान-सूची (समानान्तर साहित्य अकादेमी, समानान्तर ललित कला अकादेमी आ समानान्तर संगीत-नाटक अकादेमी सम्मान/ पुरस्कार नामसँ विख्यात)

....

मैथिलीक वर्तनी

१

मैथिलीक वर्तनी- विदेह मैथिली मानक भाषा आ मैथिली भाषा सम्पादन पाठ्यक्रम

भाषापाक

२

मैथिलीक वर्तनीमे पर्याप्त विविधता अछि। मुदा प्रश्नपत्र देखला उत्तर एकर वर्तनी इग्नू BMAF001 सँ प्रेरित बुझाइत अछि, से एकर एकरा एक उखड़ाहामे उनटा-पुनटा दियौ, ततबे धरि पर्याप्त अछि। यू.पी.एस.सी. क मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेल सेहो ई पर्याप्त अछि, से जे विद्यार्थी मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेने छथि से एकर एकटा आर फास्ट-रीडिंग दोसर-उखड़ाहामे करथि|

IGNOU इग्नू BMAF-001

अपन मंतव्य editorial.staff.videha@gmail.com पर पठाउ।

४.४.मैथिली शिशु, बाल आ किशोर साहित्य Maithili Children Literature

वि दे ह विदेह Videha বিদেহ http://www.videha.co.in विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका Videha Ist Maithili Fortnightly ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका नव अंक देखबाक लेल पृष्ठ सभकेँ रिफ्रेश कए देखू। Always refresh the pages for viewing new issue of VIDEHA.

powered by Google

Search Books

Search above & below within more than 350 old issues of Videha eJournal विदेह मैथिली साहित्य आन्दोलन: मानुषीमिह संस्कृताम् www.videha.co.in

https://books.google.com/

Videha Archive of Maithili Children Literature विदेह मैथिली शिशु, बाल आ किशोर साहित्यक आर्काइव (पूर्णतः अव्यवसायिक उद्देश्य आ मात्र एकेडमिक प्रयोग लेल) सभ पोथी पी.डी.एफ. डाउनलोड लेल क्रमानुसार नीचाँक लिंक सभपर उपलब्ध अछि। All the books are available for pdf download at the respective links below

....

NCERT BHASHA SANGAM
NCERT (Maithili-English-Hindi Conversations)
मैथिली (मैथिली संकेत भाषा सहित- मैथिलीमे पहिल बेर)
https://www.youtube.com/@videha_ejournal
https://youtu.be/TebuC-IrSs8
https://ncert.nic.in/bs-2021.php

विदेह मैथिली शिशु उत्सव
कथा बौद्ध सिद्ध मेहथपा (बाल साहित्य केन्द्रित) मेंहथमे भेल ८२ म सगर राति दीप जरयमे पठित कथा सभक संकलन
कथा बौद्ध सिद्ध मेहथपा
नेना भुटकाकेँ रातिमे सुनेबा लेल किछु लोककथा
भोला लाल दास (आर्काइव डॊट कॊम)
मैथिली सुबोध व्याकरण
डॉ. रमानन्द झा 'रमण' (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")
राजू आ टाकाक गाछ (अनुवाद)
योगेन्द्र पाठक "वियोगी" (सौजन्य- योगेन्द्र पाठक "वियोगी")
विज्ञानक बतकही
विज्ञानक बतकही भाग-२
नरक विजय (सम्पूर्ण)
नरक विजय (संशोधित)
हमर गाम (बाल उपन्यास)
पिरामिडक देशमे
रोबोट (अनूदित साइंस-फिक्शन नाटक)
रामलोचन ठाकुर (सौजन्य- रामलोचन ठाकुर)
मैथिली लोककथा
कीर्तिनाथ झा (सौजन्य- कीर्तिनाथ झा)
कुरल: मैथिली भावानुवाद
जगदीश चन्द्र ठाकुर "अनिल" (सौजन्य- जगदीश चन्द्र ठाकुर "अनिल")

बाल कविता
मुन्नाजी
तीन टा बाल नाटक (मैथिली बाल साहित्य)
खुरलुच्ची (मैथिली बाल कविता- बाल साहित्य)
देवांशु वत्स
नताशा -मैथिली बाल चित्रशृंखला (कौमिक्स)
जगदानन्द झा "मनु" (सौजन्य- जगदानन्द झा "मनु")
चोनहा (बाल उपन्यास)
जगदीश प्रसाद मण्डल
तरेगन (बाल प्रेरक विहनि कथा संग्रह)
नै धाड़ैए (बाल उपन्यास)
नन्द कुमार मिश्र 'नन्द' (सौजन्य- नन्द कुमार मिश्र 'नन्द')
स्वर्ण कमल (बाल उपन्यास)
बृषेश चन्द्र लाल (सौजन्य- बृषेश चन्द्र लाल)
ढोलक (बाल कविता संग्रह)
सुजीत कुमार झा (सौजन्य- सुजीत कुमार झा)
कोइली घूरि आउ (बाल लघु-विहनि कथा संग्रह)
डॉ. शशिधर कुमर
उड़ि ने सकी पर चिड़ै छी हम (भाग १-२) (पृ. १०५४-१०९५)
खिस्सा अण्टार्कटिका केर (पृ. १०५४-१०९५)
बाल कविता (पृ. ९९३-१२१५)
बाल कविता (पृ. १००४-११७३)
सचित्र बाल कविता (पृ. ७४७-८३४)
सचित्र बाल कविता (पृ. १४६८-१८५१)
डॉ शशिधर कुमर आ सुप्रिया बेबी कुमारी
भूकम्प (पृ. ६३८-६७४)
कनकमणि दीक्षित (मूल नेपालीसँ मैथिली अनुवाद रूपा धीरू आ धीरेन्द्र प्रेमर्षि, बाल साहित्य) (सौजन्य- धीरेन्द्र प्रेमर्षि)
भगता बेङक देश-भ्रमण
अणिमा सिंह (सौजन्य- नचिकेता)
शिशु गीत खेल
कल्पना झा (सौजन्य- कल्पना झा)
नशामुक्ति हित गाबी गीत
निनियाँ
मुन्नी कामत (सौजन्य- मुन्नी कामत)
चुक्का (बाल कथा संग्रह)
प्रीति ठाकुर
गोनू झा आ आन मैथिली चित्रकथा -पहिल मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)
मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)
मिथिलाक लोकदेवता (बाल साहित्य)
विद्यापतिक पुरुष परीक्षा (बाल साहित्य)
रेस (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
ए बी सी डी- प्रकृति अक्षर पोथी (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
सभ खाइत अछि (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
बो म्याउ बाह (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
रङ सभ (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
(०६) छोट आ पैघ (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
(०७) माल-जाल आ जानवर दिस देखू (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
(१७) हमर परिवार (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
जानवर (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
पोथी १३: १...२...३... (अनुवाद- बाल चित्रकथा)
बाजाक अबाज (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

नीतू कुमारी
मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)
नीता झा (सौजन्य- नीता झा)
बिलाइ मौसी (बाल लघुकथा संग्रह)
किरण चौधरी (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)
पिसी संग हम
हमर बाल-वाडी
आर्या कॉकपिट मे
दीपा करमाकर- सही संतुलन मे
जंगल मे अहाँक स्वागत अछि
व्हेल छथि आकाश मे
भैया के मुस्कान के चोरौलक
बीज संचयक
अचंभित करय "फिबोनाची"
शौचालयक खिस्सा
लाल बरसाती
गुल्लीक जादुई पेटी
समीराक विकठ भोजन
विवाह मे जाई छी

प्रियंका झा (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

हमर माँछ! नै हमर माँछ!

रश्मि प्रिया (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

कैयो सकै छी, नहियो कऽ सकै छी

सुनीता ठाकुर (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

बण्टी आ बबली

नीलिमा चौधरी (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

हमर सभसँ नीक संगी

स्वास्तिका ठाकुर (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

गप्पू बुते नाचल नै होइ छै

तूलिका (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

हमरा ओ चाही!

मधूलिका मिश्र (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

ओँघाइत भीमा

लक्ष्मी ठाकुर

जानवर सभ संगे भेँट-घाँट

पूनम मण्डल

सुतै कालक खिस्सा

गजेन्द्र ठाकुर
बाल साहित्य (मूल)- गजेन्द्र ठाकुर
बाल मण्डली/ किशोर जगत (बाल नाटक, लघुकथा, कविता आदि)
Learn Mithilakshar Script
जलोदीप (बाल-नाटक संग्रह)
अक्षरमुष्टिका (बाल-लघुकथा संग्रह)
बाङक बङौरा (बाल-पद्य संग्रह)
भऽ जाएब छू*(मैथिलीक २०१२ मे प्रकाशित पहिल क्लाइमेट-फिक्शन प्ले- Maithili's first climate-fiction play originally published in 2012)*
कमलाक भगता
तरहरिमे परीलोक
बेसी छुट्टी कम इसकूल
बड़द करैए दाउन ने यौ
बाल गजल
फिनिश लाइन
बाल साहित्य (अनुवाद- द्विभाषिक- मैथिली-अंग्रेजी)- गजेन्द्र ठाकुर
मसाई केर परिवर्तनकारी रेबेका
सुनू

घर सभ

एकटा नीक दिन

चलू हम तँ ठीक छी ने!

की अहाँ ऐ चिड़ै सभकेँ देखने छी?

टोस्ट

बड़ीटा! कनियेटा!

एतऽ हम सभ रहै छी

भारतोल्लक राजकुमारी

भारतोल्लक राजकुमारी (बिनु शब्दक)

वुयो

कच-कच कचाक

लाल बरसाती

भूत-प्रेतक नाट्यशाला

आउ पएर गानी

कतऽ अछि ई अंक ५?

विदेह मैथिली-अंग्रेजी टॉकिंग रीड-अलाउड ऑडियो बुक
https://bloomlibrary.org/player/Wcf6zr5CoF (मसाई केर परिवर्तनकारी रेबेका)
https://bloomlibrary.org/player/p3sHdYBgiT (चलू हम तँ ठीक छी ने!)
https://bloomlibrary.org/player/f19pSdhGMo (एकटा नीक दिन)
https://bloomlibrary.org/player/b2l5wesxCp (घर सभ)
https://bloomlibrary.org/player/dAzC0Fubt7 (की अहाँ ऐ चिड़ै सभकेँ देखने छी?)
गजेन्द्र ठाकुर (सम्पादन)

विदेह मैथिली शिशु उत्सव [विदेह सदेह ९]

विदेह: सदेह ९ तिरहुता

गजेन्द्र ठाकुर, नागेन्द्र कुमार झा आ पञ्जीकार विद्यानन्द झा (सम्पादन)
English-Maithili Computer Dictionary
डॉ. ललिता झा (सौजन्य- ललिता झा)
मैथिलीक भोजन सम्बन्धी शब्दावली
गोविंद झा ((IGNCA Site आर्काइव)
Maithili-English Dictionary
रामदेव झा (सौजन्य- शंकरदेव झा)
मैथिली शब्द संचय
....
किछु मैथिली पोथी डाउनलोड साइट (ओपन सोर्स)
Videha Maithili eBooks/ eJournals/ Video Archive

विज्ञान रत्नाकर

OLE Nepal's e-Pustakalaya

पोथीक लिंक

IGNCA-ASI (search keyword Mithila)

History of Navya-Nyaya in Mithila

Studies in Jainism and Buddism in Mithila

Mithila in the Age of Vidyapati

Cultural Heritage of Mithila

Mithila under the Karnatas

Temple Survey Project ASI- English आ Hindi

मैथिली साहित्य संस्थान

दर्शनीय मिथिला (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 1 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 2 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 3 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

ब्लूम लाइब्रेरी मैथिली

अरिपन फाउण्डेशन

Pratham Books Maithili Storyweaver

मैथिली ऑडियो बुक्स

Videha Read Aloud Talking Maithili Audio Books (including Maithili Sign Language- Ist time in Maithili)

पोथी डॉट कॉम

खिस्सा-पिहानी नेना भुटका लेल

जानकी एफ.एम समाचार

आकाशवाणी दरभंगा यू ट्यूब चैनल

....

विदेह सम्मान: सम्मान-सूची (समानान्तर साहित्य अकादेमी, समानान्तर ललित कला अकादेमी आ समानान्तर संगीत-नाटक अकादेमी सम्मान/ पुरस्कार नामसँ विख्यात)

....

मैथिलीक वर्तनी

१

मैथिलीक वर्तनी- विदेह मैथिली मानक भाषा आ मैथिली भाषा सम्पादन पाठ्यक्रम

भाषापाक

२

मैथिलीक वर्तनीमे पर्याप्त विविधता अछि। मुदा प्रश्नपत्र देखला उत्तर एकर वर्तनी इग्नू BMAF001 सँ प्रेरित बुझाइत अछि, से एकर एकरा एक उखड़ाहामे उनटा-पुनटा दियौ, ततबे धरि पर्याप्त अछि। यू.पी.एस.सी. क मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेल सेहो ई पर्याप्त अछि, से जे विद्यार्थी मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेने छथि से एकर एकटा आर फास्ट-रीडिंग दोसर-उखड़ाहामे करथि|

IGNOU इग्नू *BMAF-001*

These are print-on-demand books, send your queries to editorial.staff.videha@gmail.com. The eBooks of some of these are available for sale on Google Play.

४.५.विदेह स्त्री कोना

वि दे ह विदेह Videha ᱤᱫᱮᱦ http://www.videha.co.in विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका Videha Ist Maithili Fortnightly ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका नव अंक देखबाक लेल पृष्ठ सभकेँ रिफ्रेश कए देखू। Always refresh the pages for viewing new issue of VIDEHA.

Search Books powered by Google

Search above & below within more than 350 old issues of Videha eJournal विदेह मैथिली साहित्य आन्दोलन: मानुषीमिह संस्कृताम् www.videha.co.in

https://books.google.com/

(पूर्णतः अव्यवसायिक उद्देश्य आ मात्र एकेडमिक प्रयोग लेल) सभ पोथी पी.डी.एफ. डाउनलोड लेल क्रमानुसार नीचाँक लिंक सभपर उपलब्ध अछि। All the books are available for pdf download at the respective links below.

....

सखुआवाली (नारी विमर्श केन्द्रित) भपटियाहीमे भेल ८३ म सगर राति दीप जरयमे पठित कथा सभक संकलन

सखुआवाली

अणिमा सिंह (सौजन्य- नचिकेता)

शिशु गीत खेल

इलारानी सिंह (सौजन्य- नचिकेता)

प्रेम- एक कविता (अनूदित नाटक)

अरुन्धती देवी (सौजन्य- रमानन्द झा "रमण")

मिथिलाक विदुषी महिला

कल्पना झा (सौजन्य- कल्पना झा)

गोसाउनिक गीत

नशामुक्ति हित गाबी गीत

निनियाँ

यायावरी- शेफालिका वर्मा (हिन्दी अनुवाद कल्पना झा)

मुन्नी कामत (सौजन्य- मुन्नी कामत)

सुखल मन तरसल आँखि (पद्य आ गद्य)

सुखल मन तरसल आँखि (कविता)

अंततः (कविता संग्रह)

चुक्का (बाल कथा संग्रह)

नीता झा (सौजन्य- नीता झा)

बिलाइ मौसी (बाल लघुकथा संग्रह)

शेफालिका वर्मा (सौजन्य- शेफालिका वर्मा)

यायावरी (यात्रावृत्तान्त)

यायावरी (हिन्दी अनुवाद- कल्पना झा)

अर्थयुग (लघुकथा संग्रह)

एकटा अकास (लघुकथा संग्रह)

भावांजलि (गद्य गीत)

किस्त-किस्त जीवन (आत्म कथा)

आखर-आखर प्रीत

नागफांस (उपन्यास)

Naagphans (In English)

विभा रानी

विभा रानीक दूटा नाटक (भाग रौ आ बलचन्दा)

पन्ना झा (सौजन्य- नरेन्द्र झा)

अनुभूति (लघुकथा संग्रह)

सुशीला झा (सौजन्य- प्रभा खेतान/ सुशीला झा)

छिन्नमस्ता- प्रभा खेतानक हिन्दी उपन्यासक मैथिली अनुवाद

डॉ. ललिता झा (सौजन्य- ललिता झा)

मैथिलीक भोजन सम्बन्धी शब्दावली

डॉ. कामिनी कामायनी

विदेह:सदेह ३१ (डॉ. कामिनी कामायनी आ कुमार मनोज कश्यप- अंक १-३५० सँ)

प्रीति ठाकुर

गोनू झा आ आन मैथिली चित्रकथा -पहिल मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)

मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)

मिथिलाक लोकदेवता (बाल साहित्य)

विद्यापतिक पुरुष परीक्षा (बाल साहित्य)

रेस (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

ए बी सी डी- प्रकृति अक्षर पोथी (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

सभ खाइत अछि (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

बो म्याउ बाह (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

रङ सभ (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

(०६) छोट आ पैघ (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

(०७) माल-जाल आ जानवर दिस देखू (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

(१७) हमर परिवार (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

जानवर (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

पोथी १३: १...२...३... (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

बाजाक अबाज (अनुवाद- बाल चित्रकथा)

नीतू कुमारी

मैथिली चित्रकथा (बाल साहित्य)

किरण चौधरी (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

पिसी संग हम

हमर बाल-वाड़ी

आर्या कॉकपिट मे

दीपा करमाकर- सही संतुलन मे

जंगल मे अहाँक स्वागत अछि

व्हेल छथि आकाश मे

भैया के मुस्कान के चोरौलक

बीज संचयक

अचंभित करय "फिबोनाची"

शौचालयक खिस्सा

लाल बरसाती

गुल्लीक जादुई पेटी

समीराक विकठ भोजन

विवाह मे जाई छी

प्रियंका झा (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

हमर माँछ! नै हमर माँछ!

रश्मि प्रिया (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

कैयो सकै छी, नहियो कऽ सकै छी

सुनीता ठाकुर (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

बण्टी आ बबली

नीलिमा चौधरी (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

हमर सभसँ नीक संगी

स्वास्तिका ठाकुर (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

गप्पू बुते नाचल नै होइ छै

तूलिका (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

हमरा ओ चाही!

मधूलिका मिश्र (अनूदित सचित्र मैथिली बाल कथा)

ओँघाइत भीमा

लक्ष्मी ठाकुर

जानवर सभ संगे भेँट-घाँट

पूनम मण्डल

सुतै कालक खिस्सा

कनकमणि दीक्षित (मूल नेपालीसँ मैथिली अनुवाद रूपा धीरू आ धीरेन्द्र प्रेमर्षि, बाल साहित्य) (सौजन्य- धीरेन्द्र प्रेमर्षि)
भगता बेङक देश-भ्रमण
डॉ शशिधर कुमर आ सुप्रिया बेबी कुमारी
भूकम्प (पृ. ६३८-६७४)
....
लेखकक आमंत्रित रचना आ ओइपर आमंत्रित समीक्षकक समीक्षा सीरीज

१. कामिनीक पांच टा कविता आ ओइपर मधुकान्त झाक टिप्पणी

Videha_01_09_2016

३. मुन्नी कामतक एकांकी "जिन्दगीक मोल" आ ओइपर गजेन्द्र ठाकुरक टिप्पणी

VIDEHA_354

पसुपुलेटी गीता

एडिटर्स चोइस सीरीज-१

मीना झा

एडिटर्स चोइस सीरीज-२

जगदीश चन्द्र ठाकुर (३ टा बाल कविता जइमे २ टा कविता बेबी चाइल्डपर)

एडिटर्स चोइस सीरीज-३

....

विद्यापति गीत

तूलिका

गीत-गोविन्ददास (गायन दीक्षा भारती)

गोविन्ददास-१

गोविन्ददास-२

गोविन्ददास-३

गोविन्ददास-४

गोविन्ददास-५

गोविन्ददास-६

मैथिली गजल (गजल- गजेन्द्र ठाकुर, गायन दीक्षा भारती)

बहरे मुतकारिब

गजल-२

गजल-३

गजल-४

प्यारे मैथिल चैनल- किरण चौधरी आ संगीता आनन्द- मैथिलीक सभसँ लोकप्रिय यू ट्यूब चैनल

These are print-on-demand books, send your queries to editorial.staff.videha@gmail.com. The eBooks of some of these are available for sale on Google Play.

४.६.विदेह सूचना संपर्क अन्वेषण

वि दे ह विदेह Videha বিদেহ http://www.videha.co.in विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका Videha Ist Maithili Fortnightly ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका नव अंक देखबाक लेल पृष्ठ सभकेँ रिफ्रेश कए देखू। Always refresh the pages for viewing new issue of VIDEHA.

Search Books powered by Google

Search above & below within more than 350 old issues of Videha eJournal विदेह मैथिली साहित्य आन्दोलन: मानुषीमिह संस्कृताम् www.videha.co.in

https://books.google.com/

सूचना

Do not judge each day by the harvest you reap but by the seeds that you plant.

\- Robert Louis Stevenson

....

Videha: Maithili Literature Movement

Videha eJournal (link www.videha.co.in) is a multidisciplinary online journal dedicated to the promotion and preservation of the Maithili language, literature and culture. It is a platform for scholars, researchers, writers and poets to publish their works and share their knowledge about Maithili language, literature, and culture. The journal is published online to promote and preserve Maithili language and culture. The journal publishes articles, research papers, book reviews, and poetry in Maithili and English languages. It also features translations of literary works from other languages into Maithili. It is a peer-reviewed journal, which means that articles and papers are reviewed by experts in the field before they are accepted for publication.

१

"विदेहक जीवित साहित्यकार-सम्पादक आ रंगमंचकर्मी- रंगमंच-निर्देशक पर विशेषांक शृंखला"

विदेह अपन ३६९ म (०१ मई २०२३) अंकमे मैथिली लेखक अशोक पर आ ३७० म (१५ मई २०२३) अंकमे मैथिली लेखक राम भरोस कापड़ि 'भ्रमर' पर विशेषांक निकालत। विशेषांक लेल रचनाकार/ कलाकर्मीक काज, रचना-संपादन, संस्मरण आ अन्य रचनात्मक कार्यपर सभ प्रकारक रचना (संस्मरण, आलोचना, समालोचना, समीक्षा आदि) आमंत्रित अछि। अहाँ अपन रचना ३६९म अंकक विशेषांक लेल २४ अप्रैल २०२३ धरि आ ३७०म अंकक विशेषांक लेल ८ मई २०२३ धरि वर्ड फाइलमे ई-पत्र सङ्केत editorial.staff.videha@gmail.com पर पठा सकै छी।

विदेह अरविन्द ठाकुर विशेषांक

विदेह जगदीश चन्द्र ठाकुर अनिल विशेषांक

विदेह रामलोचन ठाकुर विशेषांक

विदेह राजनन्दन लाल दास विशेषांक

विदेह रवीन्द्र नाथ ठाकुर विशेषांक

विदेह केदार नाथ चौधरी विशेषांक

विदेह प्रेमलता मिश्र प्रेम विशेषांक

विदेह शरदिन्दु चौधरी विशेषांक

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

२

"विदेह द्वारा एक बेरमे कोनो एकटा संस्थाक समग्र मूल्याकंन शृंखला"

विदेह अपन ३७१ म (०१ जून २०२३) अंकमे "मिथिला स्टूडेंट यूनियन (एम.एस.यू.)" पर विशेषांक निकालत। मिथिला स्टूडेंट यूनियन (एम.एस.यू.) पर निच्चा लीखल बिंदुपर मैथिलीमे आलेख आमंत्रित अछि।
१) एम.एस.यू. केर गठनक प्रमाणिक इतिहास,
२) एम.एस.यू. आ मिथिला केर नव चेतना,
३) एम.एस.यू. आ विभिन्न जाति केर समन्वय,
४) एम.एस.यू. द्वारा भेल विभिन्न आंदोलन आ तकर लेखा-जोखा एवम् ओकर प्रभाव बा
५) एम.एस.यू. संदर्भित आन कोनो लेख।

३७१म अंकक विशेषांक लेल अहाँ अपन रचना २५ मई २०२३ धरि वर्ड फाइलमे ई-पत्र सङ्केत editorial.staff.videha@gmail.com पर पठा सकै छी।

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

३

"विदेह मोनोग्राफ" शृंखला

विदेह अपन जीवित रचनाकार/ कलाकर्मी पर विशेषांक शृंखलाक अन्तर्गत (१)अरविन्द ठाकुर, (२)जगदीश चन्द्र ठाकुर अनिल, (३)रामलोचन ठाकुर, (४) राजनन्दन लाल दास, (५)रवीन्द्र नाथ ठाकुर, (६) केदार नाथ चौधरी, (७) प्रेमलता मिश्र 'प्रेम' आ (८) शरदिन्दु चौधरी विशेषांक निकालने अछि।
अही सन्दर्भमे आठो साहित्यकार पर "विदेह मोनोग्राफ" शृंखला अन्तर्गत "मोनोग्राफ" आमंत्रित कयल जा रहल अछि।
"विदेह मोनोग्राफ" शृंखलाक विवरण निम्न प्रकार अछि:
(१) इच्छुक लेखक ऊपरमे कोनो एक रचनाकार पर अपन मोनोग्राफ लिखबाक इच्छा editorial.staff.videha@gmail.com पर पठा सकै छथि। मोनोग्राफ लिखबाक अवधि सामान्यः एक मास रहत।
(२) विदेह आठ रचनाकारपर आठ लेखकक नाम मोनोग्राफ लिखबाक लेल चयनित कऽ ओकर सार्वजनिक घोषणा करत।
"विदेह मोनोग्राफ" लिखबाक निअम:
(१) मोनोग्राफ पूर्ण रूपेँ रचनाकारपर केन्द्रित हुअय। साहित्य अकादेमी, एन.बी.टी. आ किछु व्यक्तिगत रूपेँ लिखल मोनोग्राफ/ बायोग्राफीमे लेखक संस्मरण आ व्यक्तिगत प्रसंग जोड़ि कय रचनाकारक बहन्ने अपन-आत्म-प्रशंसा लिखैत छथि। "विदेह मोनोग्राफ" फीफा वर्ल्ड कप फुटबाल सन रहत। फीफा वर्ल्ड कप फुटबाल एहेन एकमात्र टूर्नामेण्ट अछि जतय कोनो "ओपेनिंग" बा "क्लोजिंग" सेरीमनी नै होइत छै आ तकर कारण छै जे "ओपेनिंग" बा "क्लोजिंग" मे टूर्नामेण्टमे नै खेला रहल लोक मुख्य अतिथि/ अतिथि होइत छथि आ फोकस

खिलाड़ी सँ दूर चलि जाइत अछि। फीफा मात्र आ मात्र फुटबाल खिलाड़ीपर केन्द्रित रहैत अछि से ओकर टूर्नामेण्ट "ओपेनिंग सेरीमनी" नै वरन् सोझे "ओपेनिंग मैच" सँ आरम्भ होइत अछि आ ओकर समापन "क्लोजिंग सेरीमनी"सँ नै वरन् "फाइनल मैच आ ट्राफी"सँ खतम होइत अछि आ फोकस मात्र आ मात्र खिलाड़ी रहैत छथि। तहिना "विदेह मोनोग्राफ" मात्र आ मात्र ऐ "सातो रचनाकार"पर केन्द्रित रहत आ कोनो संस्मरण आदि जोड़ि कऽ फोकस रचनाकारसँ अपनापर केन्द्रित करबाक अनुमति नै रहत।
(२) मोनोग्राफ लेल "विदेह पेटार"मे उपलब्ध सामग्रीक सन्दर्भ सहित उपयोग कयल जा सकैए।
(३) विदेहमे ई-प्रकाशित रचना सभक कॉपीराइट लेखक/संग्रहकर्त्ता लोकनिक लगमे रहतन्हि। सम्पादक 'विदेह' ई-पत्रिकामे प्रकाशित रचनाक प्रिंट-वेब आर्काइवक/ आर्काइवक अनुवादक आ मूल आ अनूदित आर्काइवक ई-प्रकाशन/ प्रिंट-प्रकाशनक अधिकार रखैत छथि। ऐ ई-पत्रिकामे कोनो रॊयल्टीक/ पारिश्रमिकक प्रावधान नै छै।
(४) "विदेह मोनोग्राफ"क फॉर्मेट: रचनाकारक परिचय (रचनाकारक जन्म, निवास-स्थान आ कार्यस्थलक भौगोलिक-सांस्कृतिक विवेचना सहित) आ रचनावली (समीक्षा सहित)।

घोषणा: "विदेह मोनोग्राफ" शृंखला अन्तर्गत (१) राजनन्दन लाल दास जी पर मोनोग्राफ निर्मला कर्ण, (२) रवीन्द्र नाथ ठाकुर पर मुन्नी कामत आ (३) केदार नाथ चौधरी पर प्रेम मोहन मिश्र द्वारा लिखल जायत। मैथिली पुत्र प्रदीप पर "विदेह मोनोग्राफ" लिखताह प्रेमशंकर झा "पवन"।
शेष ५ गोटेपर निर्णय शीघ्र कएल जायत।

घोषणा २: ओना तँ मैथिली पुत्र प्रदीप पर विदेह विशेषांक नै निकालने अछि, मुदा हुनकर अवदान कें देखैत प्रेमशंकर झा "पवन"क हुनका ऊपर "विदेह मोनोग्राफ" लिखबाक विचार आयल तँ ओकरा स्वीकार कयल गेल।

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

४ (१)

विदेह द्वारा जे विशेषांक प्रकाशित होइ छै तकर संगे विदेह ओहन लेखक-साहित्यपर अपन धेआन सेहो केंद्रित करत जिनकापर विदेहक विशेषांक कोनो कारणवश नै प्रकाशित भऽ सकल। ऐ नव विचारक मुख्य बिंदु एना अछि-
१) हम एकटा कोनो लेखक वा कलाकारपर एकाग्र आलोचना करब जकर भाषा मैथिली अथवा अंग्रेजी रहत। ऐ पोथीक पहिल रूप ई-बुक केर रूपमे ऐत आ प्रयास रहत जे एकर प्रिंट सेहो आबए जे कि परिस्थितिपर निर्भर करत।
२) ऐ शृंखलामे सुभाष चंद्र यादवपर केंद्रित "नित नवल सुभाष चंद्र यादव" एवं राजदेव मंडलपर केंद्रित "Rajdeo Mandal- Maithili Writer" प्रकाशित भेल अछि। दुनू पोथीक लोकार्पण ३१ दिसम्बर २०२२ कें १११म सगर राति दीप जरय मे कएल गेल।
३)आगाँक घोषणा लेल http://videha.co.in/investigation.htm देखैत रही।

कमलानन्द झाक पोथी "मैथिली उपन्यास: समय समाज आ सवाल" (२०२१) क शीर्षक भ्रामक अछि। ई हुनकर किछु सवर्ण उपन्यासकारपर किछु सिण्डिकेटेड कथित समीक्षात्मक आलेखक संग्रह अछि, २६३ पन्नाक ई पोथी हार्डबाउण्डमे लाइब्रेरीकेँ मात्र बेचल जा सकत, जतऽ ई सड़ि जायत, अमेजनसँ हम ई चारि सय पाँच टाकामे किनलौं मुदा ऐमे पाँचो पाइक सामिग्री नै अछि।

एतऽ एकटा भूल सुधार अछि, एकटा गएर सवर्ण लेखक सुभाष चन्द्र यादवक उपन्यास 'गुलो'केँ बिनु पढ़ने ओ दू पाँति लिखलन्हि आ निपटा देलन्हि, ओ दुनू पाँति हम एतऽ अहाँक मनोरंजनार्थ प्रस्तुत कऽ रहल छी। अहाँ गुलो पढ़नहिये हएब, जँ नै पढ़ने छी तँ पहिने पढ़ि लिअ, कारण तखन बेशी मनोरंजक अनुभव हएत, गुलो सुभाष चन्द्र यादव जीक अनुमति सँ उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवपर ऐ http://videha.co.in/pothi.htm लिंकपर।

"उपन्यासक कमजोरी अछि लेखकक राजनीतिक पूर्वाग्रह। राजनीति विशेषक पक्षधरता रचनाक संग न्याय नहि कऽ पबैत अछि।"

जइ उपन्यासमे राजनीति दूर-दूर धरि नै छै ओतऽ 'राजनैतिक पूर्वाग्रह' आ 'राजनीति विशेषक पक्षधरता'क तँ प्रश्ने नै छै। राजनीतिक पूर्वाग्रह बा पक्षधरताक सोङर धूमकेतु आ यात्री प्रयुक्त केलन्हि। सुभाष चन्द्र यादव जीक 'भोट' जे २०२२मे आयल जे सुभाष चन्द्र यादव जीक अनुमति सँ उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवपर ऐ http://videha.co.in/pothi.htm लिंकपर, से राजनीतिपर अछि मुदा ओतहुओ सुभाषजीक भगता शैलीकेँ राजनीतिक पूर्वाग्रह बा पक्षधरताक सोङरक आवश्यकता नै पड़लै। पढ़ू हमर पोथी 'नित नवल सुभाष चन्द्र यादव' जे उपलब्ध अछि ऐ http://videha.co.in/pothi.htm लिंकपर।

कमलानन्द झाक बिनु पढ़ने सुभाष चन्द्र यादवक विरुद्ध ब्राह्मणवादी जातिगत पूर्वाग्रह एकटा खतराक घण्टी अछि। जइ हिसाबे ब्राह्मणवादकेँ आगाँ बढ़बैले कमलानन्द झा वामपंथक सोङर पकड़ै छथि आ सामाजिक न्यायक बलि चढ़बऽ चाहै छथि, तकर प्रति समानान्तर धारा सचेत अछि। ई अपन बायोडाटामे गएर सवर्णसँ छीनि कऽ, समानान्तर धाराक लोकक हककेँ मारि कऽ लेल साहित्य अकादेमीक मैथिल अनुवाद असाइनमेण्टक गर्वसँ चर्चा करैत छथि। आ ई असाइनमेण्ट हिनका मेरिटसँ नै जातिगत टाइटिलसँ भेटल छन्हि, अही सभ किरदानीक एवजमे भेटल छन्हि। हिनका सन लोक लेल मैथिली बायोडेटाक एकटा पाँति अछि, समानान्तर धारा लेल जीवन-मरणक प्रश्न।

आब अहाँ पुछब जे तकर प्रतिकार समानान्तर धारा केना केलक, ओ तँ कन्नारोहट नै करैए, तँ तकर उत्तर अछि हमर ३ टा पोथी जे १११म सगर राति दीप जरय मे लोकार्पित भेल ३१ दिसम्बर २०२२ केँ, वएह सगर राति दीप जरय जकरा साहित्य अकादेमी गत दस बर्खसँ गीड़ि लेबाक प्रयास कऽ रहल अछि। अहाँसँ ऐ तीनू पोथीपर टिप्पणी ई-पत्र सङ्केत editorial.staff.videha@gmail.com पर आमंत्रित अछि। पहिल दू पोथी मे राजदेव मण्डल आ सुभाष चन्द्र यादवक साहित्यक समीक्षा अछि जे हमर तेसर पोथी मैथिली समीक्षशास्त्रक सिद्धांतक आधारपर कएल गेल अछि।

तीनू पोथीक लिंक नीचाँ देल गेल अछि।

Rajdeo Mandal- Maithili Writer (Now with Supplement I & II)

नित नवल सुभाष चन्द्र यादव

नित नवल सुभाष चन्द्र यादव (मिथिलाक्षर)

मैथिली समीक्षाशास्त्र
मैथिली समीक्षाशास्त्र (तिरहुता)
संगमे पढ़ू कमलानन्द झा क ब्राह्मणवादपर प्रहार:
दूषण पञ्जी- The Black Book
दूषण पञ्जी- The Black Book (मिथिलाक्षर)
-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

४(२)

नित नवल दिनेश कुमार मिश्र

दिनेश कुमार मिश्रक 'दुइ पाटन के बीच मे' कोसी नदीक ऐतिहासिक आत्मकथा थीक, ओ मिथिलाक आन धार सभक ऐतिहासिक आत्मकथा सेहो लिखने छथि जेना बन्दिनी महानन्दा, बागमती की सद्‌गति!, दुइ पाटन के बीच में.. (कोसी नदी की कहानी), न घाट न घर, बगावत पर मजबूर मिथिला की कमला नदी, भुतही नदी और तकनीकी झाड़-फूंक, The Kamla River and People On Collision Course, Bhutahi Balan- Story of a ghost river and engineering witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments। साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य पंकज झा पराशर द्वारा हिनकर पोथी सभसँ पैराक पैरा मैथिली अनुवाद कऽ अपना नामे उपन्यास छपबाओल गेल अछि, जकरा छद्म समीक्षक कमलानन्द झा ऐ चोर लेखकक रिसर्च कहै छथि! एतऽ स्पष्ट कऽ दी जे ई चोर लेखक आ छद्म समीक्षक दुनू अलीगढ़ मुस्लिम विद्यालयक हिन्दी विभागमे छथि। ई रिसर्च दिनेश कुमार मिश्रक थीक, जे आइ.आइ.टी. खड़गपुरसँ सिविल इन्जीनियरिङ मे बी. टेक. १९६८मे आ स्ट्रक्चरल इन्जीनियरिङमे एम.टेक. १९७०मे केने छथि, आ ओइ रिसर्च लेल क्वालिफाइड छथि। जखन कोनो विषयमे नामांकन नै होइ छै तखन लोक हारि-थाकि हिन्दीमे नामांकन लइए, नै तँ कमलानन्द झा केँ बुझऽ मे आबि जइतन्हि जे ई रिसर्च कोनो सिविल इन्जीनियरेक भऽ सकैत अछि, भऽ सकैए बुझलो होइन्ह। हिन्दी मूल आ मैथिलीक स्क्रीनशॉट आँगा संलग्न अछि।

दिनेश कुमार मिश्र मिथिलाक नै छथि मुदा मिथिलाक सभ धारक कथा ओ लिखने छथि, हम सभ हुनका प्रति कृतज्ञ छी आ हुनकर ऋणसँ मिथिलावासी कहियो उऋण नै भऽ सकता, मुदा मूलधाराक पुरस्कार आ पाइ लोलुप लोकसँ कृतघ्नते भेटत से फेर सिद्ध भेल। ऐ लेखककेँ दस बारह बर्ख पहिने सेहो तारानन्द वियोगी उद्धारक भेटल छलखिन्ह जे लिखने रहथिन्ह जे ओ कवितामे प्रभावित भऽ अनायासे अपन रचनामे दोसरक सामिग्री चोरि कऽ लइ छथि, एहने सन। आब ऐ कमलानन्द झा क आश्रय तकलन्हि मुदा दुर्भाग्य! जइ हिसाबे ब्राह्मणवादकेँ आगाँ बढ़बैले कमलानन्द झा वामपंथक सोङर पकड़ै छथि आ सामाजिक न्यायक बलि चढ़बऽ चाहै छथि, तकर प्रति

समानान्तर धारा सचेत अछि। सीलिंगसँ बचबा लेल जमीन-जत्थाबला लोक कम्यूनिस्ट बनला आ आब ब्राह्मणवाद बचेबालेल वामपंथक शरण, एहेन लोक सभसँ कम्यूनिज्मकेँ बहुत नुकसान भेल छै।

दिनेश कुमार मिश्रक सभटा पोथी आब हुनकर अनुमतिसँ उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवमेः
http://videha.co.in/pothi.htm
एतऽ एकटा गप मोन पाड़ि दी जे जखन बिल गेट्सकेँ पूछल गेलन्हि जे की ओ एक्स बॉक्स भारतमे पाइरेशीक डरसँ देरीसँ आनि रहल छथि? तँ हुनकर उत्तर रहन्हि जे माइक्रोसॉफ्ट पाइरेशीक डरे कोनो उत्पाद देरीसँ नै उतारने अछि। से विदेह पेटारमे हम सभ ऐ तरहक रिस्क रहितो एकरा आर समृद्ध करैत रहब, कारण समानान्तर धारामे सड़ल माँछ द्वारे पोखरिक सभ माँछ नै सड़ैए, एतुक्का मलाह गोट-गोट कऽ सड़ल माँछ निकालैत रहल छथि, निकालैत रहता।

सिण्डीकेटेड समीक्षापर अन्तिम प्रहार।

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में... २००६): यह ध्यान देने की बात है कि 1923 से 1946 के बीच कोसी क्षेत्र में मलेरिया से 5,10,000, कालाजार से 2,10,000, हैजे से 60,000 तथा चेचक से 3,000 मौतें (कुल 7,83,000) हुईं।
चोर पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ. १०३)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में... २००६): भारतवर्ष में बिहार में कोसी नदी को बांधने का काम 12वीं शताब्दी में किसी राजा लक्ष्मण द्वितीय ने करवाया था और इस काम के लिए उसने प्रजा से 'बीर' की उपाधि पाई और नदी का तटबन्ध 'बीर बांध' कहलाया। इस तटबन्ध के अवशेष अभी भी सुपौल जिले में भीम नगर से कोई 5 किलोमीटर दक्षिण में दिखाई पड़ते हैं। डॉ. फ्रांसिस बुकानन (1810-11) का अनुमान था कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा के लिए बनी बाहरी दीवार रहा होगा क्योंकि यह बांध धौस नदी के पश्चिमी किनारे पर तिलयुगा से उसके संगम तक 32 किलोमीटर की दूरी में फैला हुआ था। डॉ. डब्लू.डब्लू. हन्टर (1877) बुकानन के इस तर्क के साथ सहमत नहीं थे कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा दीवार था। स्थानीय लोगों के हवाले से हन्टर का मानना था कि अधिकांश लोग इसे किले की दीवार नहीं मानते और उनके हिसाब से यह कुछ और ही चीज थी मगर वह निश्चित रूप से कुछ कहने की स्थिति में नहीं थे। फिर भी जो आम धारणा बनती है वह यह है कि यह कोसी नदी के किनारे बना कोई तटबन्ध रहा होगा जिससे नदी की धारा को पश्चिम की ओर खिसकने से रोका जा सके। लोगों का यह भी कहना था कि ऐसा लगता था कि इस तटबन्ध का निर्माण कार्य एकाएक रोक दिया गया होगा।

छद्म समीक्षक कमलानन्द झा द्वारा चोर उपन्यासकारक पीठ ठोकब, देखू छद्म समीक्षक कमलानन्द झा द्वारा उद्धृत चोर पंकज झा पराशर (मैथिली उपन्यास, समय, समाज आ सवाल पृ. २५७-२५८):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर'(2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

चोर पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ. ३१)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप कें आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा कें लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनें छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवत: कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन ? लोक कें बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका कें आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

जलप्रांतर / 31

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में... २००६): कोसी के प्रवाह कि भयावहता की एक झलकफिरोजशाह तुगलक की फौज के सन् 1354 में बंगाल से दिल्ली लौटने के समय मिलती है। बताया जाता है कि जब सुल्तान की फौजें कोसी के किनारे पहुँचीं तो देखा कि नदी के दूसरे किनारे पर हाजी शम्सुद्दीन इलियास की फौजें मुकाबले के लिए तैयार खड़ी हैं। यह वही हाजी शम्सुद्दीन थे जिन्होंने हाजीपुर तथा समस्तीपुर शहर बसाये थे। फिरोज की फौजें शायद कुरसेला के आस-पास किसी जगह पर कोसी के किनारे सोच में पड़ गईं। नदी की रफ्तार उन्हें आगे बढ़ने से रोक रही थी। आखिरकार फैसला हुआ कि नदी के साथ-साथ उत्तर की ओर बढ़ा जाय और जहाँ नदी पार करने लायक हो जाय वहाँ पानी की थाह ली जाये। सुल्तान की फौजें प्रायः सौ कोस ऊपर गईं और जियारन के पास, जो कि उसी स्थान पर अवस्थित था जहाँ नदी पहाड़ों से मैदानों में उतरती थी, नदी को पार किया। नदी की धारा तो यहाँ पतली जरूर थी पर प्रवाह इतना तेज था कि पाँच-पाँच सौ मन के भारी पत्थर नदी में तिनकों की तरह बह रहे थे। जहाँ नदी को पार करना मुमकिन लगा उसके दोनों ओर सुल्तान ने हाथियों की कतार खड़ी कर दी और नीचे वाली कतार में रस्से लटकाये गये जिससे कि यदि कोई आदमी बहता हुआ हो तो इस रस्सों की मदद से उसे बचाया जा सके। शम्सुद्दीन ने कभी सोचा भी न था कि सुल्तान की फौजें कोसी को पार कर लेंगी और जब उस को इस बात का पता लगा कि सुलतान की फौजों ने कोसी को पार करने में कामयाबी पा ली है तो वह भाग निकला।

चोर पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ. १०५)]:

'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनैं रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवत: कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना कैँ नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंतत: तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनैँ कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनैँ शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति कैँ जतय नदी पार करब कनैँ आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी कैँ ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहैँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनैं छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन कैँ पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

(... शीघ्र अही लिंकपर आर स्क्रीनशॉट अपडेट कएल जायत।)

विदेहक ३६३ म अंक दिनांक ०१ फरबरी २०२३ सँ प्रारम्भ... नित नवल दिनेश कुमार मिश्र

http://videha.co.in/ विदेह: प्रथम मैथिली पाक्षिक ई-पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004) पर।

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

४ (३)

नित नवल सुशील

कमलानन्द झाकेँ हम किए छद्म समीक्षक कहलियनि?

कारण ओ छद्म समीक्षक छथि।

ओ लिखै छथि- "मैथिली उपन्यास-यात्राक लगभग सय वर्षक बाद मैथिल अन्तरजातीय विवाहक सपना, संघर्ष आ विडम्बना पर गरिमायुक्त उपन्यास लिखबाक श्रेय गौरीनाथकेँ जाइत छनि।"

तँ की कमलानन्द झा सुशीलसँ ई श्रेय छीनि लेलनि? की ई हुनकर ब्राह्मणवादी संस्कारक अहंकार- जे हम ककरो चढ़ा सकै छिऐ आ ककरो उतारि सकै छिऐ- केर पराकाष्ठा थीक, आकि हुनकर अध्ययनक अभावक प्रमाण?

चलू अहाँकेँ लऽ चली कमलानन्द झा केर स्वार्थी दुनियाँसँ दूर, छल-छद्मसँ दूर सुशीलक जादूबला साहित्यक निश्छल दुनियाँमे।

अहाँक स्वागत अछि सुशीलक साहित्यक दुनियाँमे।

प्रस्तुत अछि सुशीलक 'गामबाली' (१९८२) जे आब उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवमे लिंक http://videha.co.in/pothi.htm पर।

पहिल पाँतीमे उपन्यास आरम्भसँ पहिनहिये 'गामबाली' उपन्यासक सम्बन्धमे सुशील लिखै छथि-

"विधवा विवाह आ अन्तर्जातीय विवाहक समर्थनमे।"

आ उपन्यास आरम्भ।

गामबालीक मृत्यु आ तखने झमेला, गामबालीक दाह संस्कार के करतै? ब्राह्मण समाज कि जादव समाज?

मैथिलीक सिण्डीकेटेड समीक्षापर अन्तिम प्रहार।

विदेहक ३६३ म अंक दिनांक ०१ फरबरी २०२३ सँ प्रारम्भ... नित नवल सुशील

http://videha.co.in/ विदेह: प्रथम मैथिली पाक्षिक ई-पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004) पर।

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

५

संजू दास जीक चित्रकलापर बहस चलि रहल अछि। किछु गोटे एकरा अश्लील मानि रहल छथि तँ किछु गोटे एकरा कलाक स्वतंत्र हेबाक परिचायक मानै छथि। विदेह दूनू पक्षसँ टाइप कएल आलेखक अपील कऽ रहल अछि, आलेख तथ्यपरक हेबाक चाही। व्यक्तिगत लगाव बा दुश्मनी बला आलेख नै हुअय। अपन आलेख editorial.staff.videha@gmail.com पर सेहो पठाउ।

६

विदेहक "साहित्यिक भ्रष्टाचार विशेषांक"

विदेह "साहित्यिक भ्रष्टाचार विशेषांक" लेल निम्नलिखित विषयपर आलेख ई-मेल editorial.staff.videha@gmail.com पर आमंत्रित अछि।
१. साहित्य, कला आ सरकारी अकादमी:-
(क) पुरस्कारक राजनीति
(ख) सरकारी अकादेमीमे पैसबाक गएर-लोकतांत्रिक विधान
(ग) सत्तागुट आ अकादमी केर काज करबाक तरीका
(घ) सरकारी सत्ताक छद्म विरोधमे उपजल तात्कालिक समानांतर सत्ताक कार्यपद्धति
(ङ) अकादेमी पुरस्कारमे पाइ फैक्टर: मिथक बा यथार्थ
२. व्यक्तिगत साहित्य संस्थान आ पुरस्कारक राजनीति
३. प्रकाशन जगतमे पसरल भ्रष्टाचार आ लेखक
४. मैथिलीक छद्म लेखक संगठन आ ओकर पदाधिकारी सबहक आचरण
५. स्कूल-कॉलेजक मैथिली विभागमे पसरल साहित्यिक भ्रष्टाचारक विविध रूप-
(क) पाठ्यक्रम
(ख) अध्ययन-अध्यापन
(ग) नियुक्ति

६. साहित्यिक पत्रकारिता, रिव्यू, मंच-माला-माइक आ लोकार्पणक खेल-तमाशा
७. लेखक सबहक जन्म-मरण शताब्दी केर चुनाव , कैलेंडरवाद आ तकरा पाछूक राजनीति
८. दलित एवं लेखिका सबहक संगे भेद-भाव आ ओकर शोषणक विविध तरीका
९. कोनो आन विषय।

७

विदेह ब्रॉडकास्ट लिस्ट

विदेह WWW.VIDEHA.CO.IN सम्बन्धी सूचना लेल अपन whatsapp नम्बर हमर whatsapp no +919560960721 पर पठाउ, ओकर प्रयोग मात्र विदेह सम्बन्धी समाचार देबाक लेल कएल जाएत।

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, whatsapp no +919560960721 HTTP://VIDEHA.CO.IN/ ISSN 2229-547X VIDEHA

....

मैथिली आ मिथिलासँ संबंधित किछु मुख्य साइट:- आन लिंकक विषयमे सूचना editorial.staff.videha@gmail.com कें ई मेलसँ पठाबी।

http://www.videha.co.in/ ("विदेह" प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका)

http://gajendrathakur.blogspot.com/2004/07/bhalsarik-gachh.html (इंटरनेटपर मैथिली भाषाक प्राचीनतम उपस्थिति/ मैथिलीक पहिल ब्लॉग- मैथिली भाषा ब्लॉगक एग्रीगेटर, ५ जुलाइ २००४)

http://videha.com/2004/07/bhalsarik-gachh.html (इंटरनेटपर मैथिली भाषाक प्राचीनतम उपस्थिति/ मैथिलीक पहिल ब्लॉग- मैथिली भाषा ब्लॉगक एग्रीगेटर, ५ जुलाइ २००४)

भालसरिक गाछ जे सन २००० सँ याहूसिटीजपर छल http://www.geocities.com/.../bhalsarik_gachh.html, http://www.geocities.com/ggajendra आदि लिंकपर आ अखनो ५ जुलाइ २००४ क पोस्ट http://gajendrathakur.blogspot.com/2004/07/bhalsarik-gachh.html *(किछु दिन लेल http://videha.com/2004/07/bhalsarik-gachh.html लिंकपर, स्रोत wayback machine of https://web.archive.org/web/*/videha 258 capture(s) from 2004 to 2016- http://videha.com/ भालसरिक गाछ-प्रथम मैथिली ब्लॉग / मैथिली ब्लॉगक एग्रीगेटर)* केर रूपमे इन्टरनेटपर मैथिलीक प्रचीनतम उपस्थितिक रूपमे विद्यमान अछि। ई मैथिलीक पहिल इंटरनेट पत्रिका थिक जकर नाम बादमे १ जनवरी २००८ सँ "विदेह" पड़लै।इंटरनेटपर मैथिलीक प्रथम उपस्थितिक यात्रा विदेह- प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका धरि पहुँचल अछि,जे http://www.videha.co.in/ पर ई प्रकाशित होइत अछि। आब "भालसरिक गाछ" जालवृत्त 'विदेह' ई-पत्रिकाक प्रवक्ताक संग मैथिली भाषाक जालवृत्तक एग्रीगेटरक रूपमे प्रयुक्त भऽ रहल अछि। विदेह ई-पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA पल्लवमिथिला (धीरेन्द्र प्रेमर्षि) २०५९ माघे संक्रान्ति- २००३ जनवरी मैथिलीक दोसर इंटरनेट पत्रिका अछि जे ऐ लिंक www.pallavmithila.mainpage.net पर छल मुदा आब ई उपलब्ध नै अछि। ई टिप्पणी मात्र इतिहास शुद्धता लेल अछि।

....

http://videha-aggregator.blogspot.com/ (मैथिली भाषा ब्लॉगक एग्रीगेटर)

http://www.videha.com/ (इंटरनेटपर मैथिली भाषाक सभसँ पुरान उपलब्ध उपस्थिति/ लोकप्रिय ब्लॉग- मैथिली भाषा ब्लॉगक एग्रीगेटर ५ जुलाइ २००४ www.gajendrathakur.blogspot.com)

http://esamaad.blogspot.com/ (पूनम मंडल आ प्रियंका झाक पहिल मैथिली न्यूज पोर्टल, ९ अगस्त २००४ सँ)

http://prakarantar.blogspot.com/ (प्रकारांतर मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग, फरबरी २००५)

http://vidyapati.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग, अगस्त २००५)

http://www.vidyapati.org/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग, अगस्त २००५)

http://hellomithila.blogspot.com/ (हेलो मिथिला- धीरेन्द्र प्रेमर्षि, सम्पादक-प्रकाशक, रूपा झा, सम्पादन सहयोग, पल्लव, मैथिली साहित्यिक, ३ मइ २००६)

http://pallav.blogsome.com/ (हेलो मिथिला- धीरेन्द्र प्रेमर्षि, सम्पादक-प्रकाशक, रूपा झा, सम्पादन सहयोग, पल्लव, मैथिली साहित्यिक, १७ मइ २००६)

http://hellomithilaa.blogspot.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल, सितम्बर २००७)

http://www.hellomithila.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल, सितम्बर २००७)

http://shampadak.wordpress.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल, जनवरी-फरबरी २००८)

http://www.esamaad.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल, जनवरी-फरबरी २००८)

http://hellomithilaa.wordpress.com/

http://premarshi.wordpress.com/ (धीरेन्द्र प्रेमर्षि)

....

http://anchinharakharkolkata.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय गजलक ब्लॉग)

....

https://vigyanprasar.gov.in/vigyan-ratnakar/ (विज्ञान रत्नाकर)

JNU

http://sanskrit.jnu.ac.in/maithili/index.jsp

http://sanskrit.jnu.ac.in/student_projects/lexicon.jsp?lexicon=maithili

....

ALL INDIA RADIO DOORDARSHAN आकाशवाणी दूरदर्शन

http://prasarbharati.gov.in/

http://newsonair.com/

https://doordarshan.gov.in/

आकाशवाणी मैथिली पोडकास्ट http://prasarbharati.gov.in/podcast.php?filterlang=Maithili&from=1947-08-15&fromwp=2020-08-29&to=2050-12-31&search=GO

आकाशवाणी पटना/ दरभंगा मैथिली रेजनल न्यूज टेक्स्ट डाउनलोड-1 http://newsonair.com/RNU-NSD-Audio-Archive-Search.aspx

आकाशवाणी पटना/ दरभंगा मैथिली रेजनल न्यूज टेक्स्ट डाउनलोड-2 http://newsonair.com/Regional-Text.aspx

आकाशवाणी दरभंगा http://prasarbharati.gov.in/playersource.php?channel=282

आकाशवाणी दरभंगा यू ट्यूब चैनल https://www.youtube.com/channel/UCGdNveEFmv4pPolWiTEMxVA

आकाशवाणी भागलपुर http://prasarbharati.gov.in/playersource.php?channel=359

आकाशवाणी पूर्णियाँ http://prasarbharati.gov.in/playersource.php?channel=256

आकाशवाणी पटना http://prasarbharati.gov.in/playersource.php?channel=122

ALL INDIA RADIO ENGLISH NEWS

ALL INDIA RADIO NEWS ARCHIVE

ALL INDIA RADIO TALKS AND CURRENT AFFAIRS

RAJYA SABHA TV NEWS DISCUSSIONS

SANSAD TV

VIDEHA e-LEARNING YOUTUBE CHANNEL

https://www.youtube.com/channel/UC4abVKqMj2pDWIAkXiOHp7A

....

http://bramhanews.blogspot.com/ (मैथिली समाचार)

http://www.mithilakhabar.com/ (नेपालक मैथिली ई पत्रिका)

http://mithilanews.com/

http://www.maithilinews.blogspot.com/ (मिथिला आ मैथिलीक समाचारक साइट)

http://www.hamargam.in/ (मैथिली न्यूज पोर्टल)

http://mithiladotcom.blogspot.com/ (मैथिली राष्ट्रीय दैनिक)

https://mppdainik.com/ (मैथिल पुनर्जागरण प्रकाश, मैथिली दैनिक)

http://mithilasamad.blogspot.com/ (मिथिला समाद, मैथिली दैनिक)

http://janakpurnews.blogspot.com/ (मिथिला आ मैथिलीक समाचारक साइट)

http://www.mithilalok.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल)

http://mithimedia.blogspot.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल)

http://www.mithimedia.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल)

https://mithiladharohar.blogspot.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल)

https://simanchal.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल)

https://maithilijindabaad.com/ (मैथिली न्यूज पोर्टल)

....

https://kirtinath.blogspot.com/ (कीर्तिनाथ झा ब्लॉग)

http://jct27novmaithili.blogspot.com/ (जगदीश चन्द्र ठाकुर "अनिल" क ब्लॉग)

http://brikhesh.blogspot.com/ (बृषेश चन्द्र लाल)

http://www.chetnasamiti.org/ (चेतना समिति, पटनाक वेबसाइट)

http://shiv-pustak-bhandar.blogspot.com/ (मैथिली पोथी कीनू)

https://mishrarn.blogspot.com/ (भोरसँ साँझ धरि)

https://rjanakpuri.blogspot.com/ (साहित्यपुरी)

http://bataahmaithil.in/

http://maithilpravahika.org/

http://ganeshbawra.blogspot.com/

http://maithilinews.com/

http://anandjhakavitakahani.blogspot.com/

http://chaaywala.blogspot.com/

http://maithilputr.blogspot.com/

http://maithilputramanu.blogspot.com/

http://mithilanchalpatrika.blogspot.com/

http://mithilakbat.blogspot.com/

http://maithilitimesonline.blogspot.com/

http://mithilavidehavajjitirhut.blogspot.com/

http://samadiya.blogspot.com/

http://jitumaithili.blogspot.com/

http://pratipadamaithili.blogspot.com/

http://bhatsimar.blogspot.com/

http://maithilirangmanch.blogspot.com/

http://www.mithilavaani.blogspot.com/

http://www.maithilisongsjagat.co.in/

http://mithilablog.com/

http://www.lahakchahak.com/

http://www.jaimithila.com/

http://www.dahejmuktmithila.org/

http://mithilavaani.blogspot.com/

http://www.chamundanagarpachahi.com/

http://kisunsankalplok.wordpress.com/

http://www.kisunsankalplok.co.nr/

http://maithilisongshub.blogspot.com/

http://www.rajnipallavi.com/

https://maithilinewsnetwork.com/

https://mithilamirror.com/

https://www.emithila.in/

http://csts.org.in/ (CSTS)

http://www.samaysaal.com/ (समय साल)

https://www.maithili.org.in/ (रोशन चौधरी)

https://doorvaksata.org/ (मिशन दूर्वाक्षत)

http://mithilaksharshikshaabhiyan.in.net/ (मिथिलाक्षर शिक्षा अभियान)

http://mithilakshar.in/ (मिथिलाक्षर शिक्षा अभियान)

https://missionmithilakshar.blogspot.com/ (सिद्धिरस्तु- मिशन मिथिलाक्षर लिपि)

https://mithilani.in/ (मिथिलानी)

https://www.maithilmanch.in/ (मैथिल मंच)

http://madhubani.co.in/

http://www.premkumarmallik.com

http://apandalan.wordpress.com/

http://www.mithilaworld.tk/

http://www.mithilachowk.com/

http://maithilisongsgeet.blogspot.com/

http://rayprabhatbhatt.blogspot.com/

http://amitmohanjha83.blogspot.com/

https://maithiliswasthyaparicharcha.blogspot.com/ (मैथिली स्वास्थ्य परिचर्चा- रमाकर चौधरीक ब्लॉग)

http://maithili-darpan.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://mithilatol.blogspot.com (मिथिलाटोल मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://maithilicinema.blogspot.com/ (मैथिली फिल्म्स)

http://maithilifilms.blogspot.com/ (मैथिली फिल्म्स)

http://maithili-drama.blogspot.com/ (विदेह मैथिली नाट्य उत्सव- बेचन ठाकुरक ब्लॉग)

http://mjnk.co.cc/ (ई जनकपुर न्यूज़, तराई मॉडल, मिथिला इन्फोर्मेशन)

http://www.TeraiNepal.co.cc/ (तराई नेपाल मिथिला जनकपुर मधेश हालचाल Anytime Anywhere see)

http://maithilaurmithila.blogspot.com/ (मैथिलक आ मिथिलाक लोकप्रिय ब्लॉग)

https://www.mithiladainik.in/ (मिथिला दैनिक)

http://www.mithilaamanch.blogspot.com (मिथिला मंच)

http://maithilisong.blogspot.com/ (मिथिला आ मैथिलीक समाचारक ब्लॉग)

http://maithilifoundation.blogspot.com/ (मैथिली फाउन्डेशन)

http://maithilibhasha.blogspot.com/ (काश्यप कमलक ब्लॉग)

http://rkjteoth.blogspot.com/ (रूपेश कुमार झा "त्योंथ"क ब्लॉग)

http://paraati.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://singarhaar.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://vaachik.wordpress.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://mithilainfo.blogspot.com (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://mithlasamachaar.blogspot.com (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://pilakhwar.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://desilbayna.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://maithilynjha.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://gaam-ghar.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://mithila-mihir.blogspot.com/ (मैथिलीक लोकप्रिय ब्लॉग)

http://www.maithililekhaksangh.blogspot.com/ (मैथिली लेखक संघक जालस्थल)

http://www.maithili.co.uk/ (मिथिला कल्चरल ऑर्गेनाइजेशन, यू.के.)

http://minapjanakpur.org/ (मिनाप, जनकपुर)

http://www.airdarbhanga.org/ (आकाशवाणी दरभंगाक साइट)

http://mithilangan.org/ (मिथिलांगनक साइट)

http://www.desilbayana.com/ (देसिल बयना, हैदराबाद)

http://www.vmym.in/ (विद्यपति मैथिल युवा मंच)

http://www.jaimithila.com/ (मिथिलाक सभ्यता, संस्कृति, विभूति, गीत-संगीत आ बहुत रास जानकारीक लेल)

http://sobhagyamithilatv.com/ (सौभाग्य मिथिला- पहिल मैथिली चैनल)

http://kashyap-mithila.blogspot.com/

http://mithilapaintingtraining.blogspot.com/

http://dularuababumaithilifilm.blogspot.com/

http://senuraklaajmaithilifilm.blogspot.com/

http://maithlivideosongs.blogspot.com/

http://kalikantjhabuch.org/ (काली कांत झा "बूच")

http://saketanands.blogspot.com/ (साकेतानन्दजीक जालवृत्त)

http://gunjang.blogspot.com/ (गुंजनजीक जालवृत्त)

http://darihare.blogspot.com/ (श्याम दरिहरेक जालवृत्त)

http://deoshankarnavin.blogspot.com/ (देवशंकर नवीनक जालवृत्त)

http://www.udayanarayana.com/ (नचिकेताक साइट)

http://www.indianembassy.org.np/ (भारतीय दूतावास नेपाल)

http://www.purvottarmaithilsamaj.com/ (पूर्वोत्तर मैथिल समाज)

http://www.purvottarmaithil.blogspot.com/ (मिथिला सांस्कृतिक समन्वय समितिक त्रैमासिक पत्रिका)

http://apanmithladhaam.blogspot.com/

http://maithilikavita.blogspot.com/

http://pankajjha23.blogspot.com/

http://maithili-haiku.blogspot.com/

http://manak-maithili.blogspot.com/

http://mithilauday.org/

http://dsal.uchicago.edu/lsi/ (Linguistic Survey of India, Gramophone recordings)

http://dsal.uchicago.edu/lsi/taxonomy/term/1718 (Linguistic Survey of India, Gramophone recordings, Maithili)

http://music2.cooltoad.com/music/category.php?id=10576

http://maithiliacademy.org/

https://maithiliacademybihar.org/ (मैथिली अकादमी, पटना)

मैथिली भोजपुरी अकादमी, दिल्ली

http://artandculture.delhigovt.nic.in/wps/wcm/connect/doit_art/Art+Culture+and+Language/Home/Maithili-Bhojpuri+Academy/

http://maithili.sourceforge.net/

http://ansiss.org/

http://fedoraproject.org/

https://fedorahosted.org/fuel/wiki/fuel-maithili

http://l10n.gnome.org/teams/mai

http://translate.fedoraproject.org/languages/mai

http://www.biharlokmanch.org/ (मिथिला-मैथिली पोथी ऑनलाइन कीनू)

http://www.biharlokmanch.org/mithila_products_online.php (Buy Mithila-Maithili books online)

http://mithila-haat.com/ (Buy Mithila-Maithili books/ other materials online)

http://www.antikaprakashan.com/ (अंतिका प्रकाशनक साइट- मैथिली प्रकाशक)

https://shashiprakashan.blogspot.com/ (शशि प्रकाशन- - मैथिली प्रकाशक)

https://pallavipublication.blogspot.com/ (पल्लवी प्रकाशन- - मैथिली प्रकाशक)

http://www.navarambh.com/ (नवारम्भ- - मैथिली प्रकाशक)

http://www.gorkhapatra.org.np/

http://www.sajha.org.np/

http://www.kantipuronline.com/

http://mithilahyd.org/

http://www.jyoticonsultant.com/ (मैथिलक नौकरी डॉट कॉम)

http://www.mithilamanthan.com/

http://www.brandbihar.com/

http://www.biharbrains.org/

http://maithilijokes.blogspot.com/

http://www.rdo91fm.blogspot.com/

http://www.kfm961.com/ (हेल्लो मिथिला कार्यक्रम प्रत्येक शनिकेँ नेपाली समयानुसार राति ९.३० बजेसँ ११ बजेधरि आ राजनीतिक विषयवस्तुपर केन्द्रित चौबटिया कार्यक्रम प्रत्येक सोमकेँ राति १० सँ ११ बजेधरि प्रसारण)

http://www.radiokantipur.com/ (हेल्लो मिथिला कार्यक्रम प्रत्येक शनिकेँ नेपाली समयानुसार राति ९.३० बजेसँ ११ बजेधरि आ राजनीतिक विषयवस्तुपर केन्द्रित चौबटिया कार्यक्रम प्रत्येक सोमकेँ राति १० सँ ११ बजेधरि प्रसारण)

http://www.jumptv.com/en/channel/nepal1/ (नेपाल1 टी.वी.-जम्प टी.वी. मैथिली कार्यक्रम सूचना)

http://janakifm.org.np/ (जानकी एफ.एम., मैथिली समाचार रेडियो)

http://www.mithilaradio.com/ (मैथिली रेडियो)

http://www.youtube.com/user/Janakifm (जानकी एफ.एम., मैथिली समाचार रेडियो Youtube channel)

http://www.radiomithila.org/ (मैथिली रेडियो)

http://www.appanmithila.org/ (रेडियो अप्पन मिथिला १४.४ MHZ)

http://www.janakpurtoday.com.np/

http://madanpuraskar.org/

http://www.madheshuk.org/ (एसोशिएशन ऑफ नेपाली मधेसीज इन यू.के.)

http://www.mithilaart.com/ (श्रीमति प्रभा झाक साइट)

http://www.mithilavihar.com/

http://www.sugatisopan.com/

http://www.maithilsamaj.org.in/

http://www.maithilsamaj.com/

http://www.janakpurcity.com/

http://www.janakpur.com.np/

http://home.att.net/~maithils/

http://shyamprakashjha.com/

http://ramanathjha.com/

http://www.ramajha.com/

http://sudhakar.co.in/maithili

http://www.maithils.net/

http://www.getpredictiononline.com/

http://www.bihartimes.com/

http://www.bihar.ws/

http://www.patnadaily.com/

http://www.krraman.blogspot.com/

http://www.adi-maithili-kavita.blogspot.com/

http://www.mithilasevasamiti.blogspot.com/

http://www.jankitoday.blogspot.com/

http://opjha.blogspot.com/

http://chitthajagat.in/ (देवनागरी लिपिक ब्लॉगक एग्रीगेटर)

http://mailorang.blogspot.com/ (मैलोरंग नाट्य संस्थाक ब्लॉग)

http://mailorang.in/ (मैलोरंग)

http://vandanasgeet.blogspot.com/

http://www.darbhangaraj.blogspot.com/

http://mithila_samachar.tripod.com/mithilasamachar/ (मिथिला आ मैथिलीक समाचारक साइट)

http://www.ciilcorpora.net/maisam.htm

http://www.ildc.in/Maithili/Mlindex.aspx (मैथिली अओजार आ फॉन्ट)

http://www.mithilaarts.com/

http://www.mithilapainting.org/

http://www.maithili.net/ (मिथिला-मैथिल-मैथिलीक लोकप्रिय साइट)

http://www.mithilaonline.com/ (मिथिला-मैथिल-मैथिलीक लोकप्रिय साइट)

http://www.onlinemithila.in/ (मिथिला-मैथिल-मैथिलीक लोकप्रिय साइट)

http://www.nnl.gov.np/

http://www.nepalacademy.org.np/

http://www.karnagoshthi.org/

http://surmasti.com/

http://www.maithiliworld.com/

http://www.mithila-museum.com/aboutMM/Eindex.html

http://www.tribhuvan-university.edu.np/

http://www.swastifoundation.com/ (स्वस्ति फाउन्डेशनक साइट)

http://foundationsaarcwriters.com/

http://www.opmcm.gov.np/

http://www.moe.gov.np/ (नेपाल सरकारक साइट)

http://lnmu.bih.nic.in/

http://gov.bih.nic.in/ (बिहार सरकारक साइट)

http://www.india.gov.in/

http://rajbhasha.nic.in/

http://www.hindinideshalaya.nic.in/

http://themithila.tripod.com/

http://www.mithilaconnect.com/

http://www.esabha.net/ (मैथिल विवाहक साइट)

http://www.maithilvivah.com/ (मैथिल विवाहक साइट)

http://www.kanyadan.net/ (मैथिल विवाहक साइट)

http://www.maithilbrahminvivahbandhan.org/ (मैथिल विवाहक साइट)

http://www.mithilashaadi.com/ (मैथिल विवाहक साइट)

http://www.kalyanifoundation.org/

http://www.madhubani.com/

http://www.janakpur.org/

http://www.darbhanga-friends.com/

http://www.hindisansthan.org/

http://www.biharassociation.net/

http://www.nationallibrary.gov.in/ (नेशनल लाइब्रेरी कोलकाता)

http://dpl.gov.in/ (दिल्ली पब्लिक लाइब्रेरी)

http://www.connemarapubliclibrarychennai.com/ (कोनेमारा पब्लिक लाइब्रेरी)

http://rrrlf.nic.in/ (राजा राम मोहन राय लाइब्रेरी फाउंडेशन)

http://www.sahitya-akademi.gov.in/(साहित्य अकादमीक साइट)

http://www.nbtindia.org.in/ (नेशनल बुक ट्रस्टक साइट)

http://www.csuchico.edu/anth/mithila/

http://web.mac.com/nadjagrimm/iWeb/JWDC/Mithila%20Art%20.html

http://www.southasianist.info/india/mithila/index.html

http://www.mithilalive.com/

http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=mai

http://linguistlist.org/forms/langs/LLDescription.cfm?code=mai

http://www.languageshome.com/English-Maithili.htm

http://www.rosettaproject.org/archive/mai

http://www.nepalgov.gov.np/

http://maithili-mp3-songs.folkmusicindia.com/

http://www.ciil.org/ (भारतीय भाषा संस्थानक साइट)

http://www.ciillibrary.org/

http://www.lisindia.net/Maithili/Maithili.html

http://www.ntm.org.in/languages/maithili/default_maithili.asp (राष्ट्रीय अनुवाद मिशन)

http://www.samsung.com/in/news/localnews/2012/tagore-literature-awards-bring-together-india-best-literary-talent (TAGORE LITERATURE AWARD)

http://www.samsung.com/in/news/localnews/2011/samsung-felicitates-the-winners-of-tagore-literature-awards-2010 (TAGORE LITERATURE AWARD)

http://www.samsung.com/in/Tagore-Awards/index.html (TAGORE LITERATURE AWARD)

http://jnanpith.net/ (भारतीय ज्ञानपीठक साइट)

http://bparishad.in/ (भारतीय भाषा परिषद, कोलकाताक साइट)

http://www.bharatiyabhashaparishad.com/ (भारतीय भाषा परिषद, कोलकाताक वागर्थ)

http://www.themanbookerprize.com/ (मैन-बुकर पुरस्कारक साइट)

http://www.commonwealthfoundation.com/ (कॉमनवेल्थ फाउन्डेशनक साइट)

http://www.crossword.in/ (वोडाफोन-क्रॉसवर्डक साइट)

http://www.pulitzer.org/ (पुलित्जर पुरस्कारक साइट)

http://nobelprize.org/ (नोबेल पुरस्कारक साइट)

http://www.goakonkaniakademi.org/akademi/aims.htm (गोवा कोंकणी अकादमीक साइट)

http://www.museindia.com/

http://www.asiawrites.org

http://indianorway.wordpress.com/

http://samanvayindianlanguagesfestival.org/

http://jaipurliteraturefestival.org/

http://dscprize.com/

http://www.hindu.com/lr/2011/04/03/stories/2011040350010100.htm

http://southasianlitfest.com/

http://www.varnamala.org/

http://india.poetryinternationalweb.org/

http://www.fortunecity.com/victorian/charcoal/49/

http://www.tarainews.com.np/

VIDEHA IST MAITHILI FORTNIGHTLY EJOURNAL ARCHIVE

http://videha-archive.blogspot.com/

विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका मैथिली पोथीक आर्काइव

http://videha-pothi.blogspot.com/

विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका ऑडियो आर्काइव

http://videha-audio.blogspot.com/

विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका वीडियो आर्काइव

http://videha-video.blogspot.com/

विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका मिथिला चित्रकला, आधुनिक कला आ चित्रकला

http://videha-paintings-photos.blogspot.com/

विदेह ई-पत्रिकाक सभटा पुरान अंक Videha e journal's all old issues

http://sites.google.com/a/videha.com/videha/

विदेह ई-पत्रिकाक पहिल ५० अंक

https://sites.google.com/a/videha.com/videha-archive-part-i/
विदेह ई-पत्रिकाक ५०म सँ १४९ म अंक

https://sites.google.com/a/videha.com/videha-archive-part-ii/
विदेह ई-पत्रिकाक १५०म आ आगाँक अंक

https://sites.google.com/a/videha.com/videha-archive-part-iii/

मैथिली पोथी डाउनलोड Maithili Books Download

http://sites.google.com/a/videha.com/videha-pothi

मैथिली ऑडियो संकलन Maithili Audio Downloads

http://sites.google.com/a/videha.com/videha-audio

मैथिली वीडियोक संकलन Maithili Videos

http://sites.google.com/a/videha.com/videha-video

मिथिला चित्रकला/ आधुनिक चित्रकला आ चित्र Mithila Painting/ Modern Art and Photos

http://sites.google.com/a/videha.com/videha-paintings-photos/

सगर राति दीप जरय

http://sagarraatideepjaray.blogspot.com/
http://sagarraatideepjaray.wordpress.com/

विदेह मैथिली क्विज :
http://videhaquiz.blogspot.com/

विदेह मैथिली जालवृत्त एग्रीगेटर :

http://videha-aggregator.blogspot.com/
विदेह मैथिली साहित्य अंग्रेजीमे अनूदित

http://madhubani-art.blogspot.com/
विदेहक पूर्व-रूप "भालसरिक गाछ" :

http://gajendrathakur.blogspot.com/
विदेह इंडेक्स :

http://videha123.blogspot.com/
विदेह फाइल :

http://videha123.wordpress.com/

Maithili Sign Language- पहिल मैथिली संकेत लिपि ब्लॉग

https://maithili-sign-language.blogspot.com/

विदेह ब्राह्मी- ब्राह्मी लिपिमे मैथिलीक पहिल ब्लॉग

https://maithili-brahmi.blogspot.com/

विदेह खरोष्ठी- खरोष्ठी लिपिमे मैथिलीक पहिल ब्लॉग

https://maithili-kharoshthi.blogspot.com/

विदेह कैथी लिपिमे- मैथिलीक कैथी लिपिमे पहिल ब्लॉग

https://maithili-kaithi.blogspot.com/

विदेह नेवाड़ी लिपिमे- मैथिलीक नेवाड़ी लिपिमे पहिल ब्लॉग

https://maithili-newari.blogspot.com/

विदेह आइ.पी.ए. लिपिमे- मैथिलीक आइ.पी.ए.मे पहिल ब्लॉग

https://maithili-ipa.blogspot.com/

विदेह- उर्दू नस्तालिक लिपिमे मैथिलीक पहिल ब्लॉग

https://maithili-urdu.blogspot.com/

विदेह- तिब्बती लिपिमे मैथिलीक पहिल ब्लॉग

https://maithili-tibetan.blogspot.com/

विदेह: सदेह : पहिल तिरहुता (मिथिलाक्षर) जालवृत्त (ब्लॉग)

http://videha-sadeha.blogspot.com/

विदेह:ब्रेल: मैथिली ब्रेलमे: पहिल बेर विदेह द्वारा

http://videha-braille.blogspot.com/

विदेह गूगल-ग्रुप

https://groups.google.com/g/videha

गजेन्द्र ठाकुर इडेक्स

http://gajendrathakur123.blogspot.com

नेना भुटका

http://mangan-khabas.blogspot.com/

Videha Radio विदेह रेडियो:मैथिली कथा-कविता आदिक पहिल पोडकास्ट साइट

http://videha123radio.wordpress.com/

http://videha.listen2myradio.com/

विदेह मैथिली नाट्य उत्सव

http://maithili-drama.blogspot.com/

समदिया

http://esamaad.blogspot.com/

मैथिली फिल्म्स

http://maithilifilms.blogspot.com/

मैथिली हाइकू

http://maithili-haiku.blogspot.com/

मानक मैथिली
http://manak-maithili.blogspot.com/

विहनि कथा

http://bihanikatha.blogspot.com/

मैथिली कविता

http://maithili-kavita.blogspot.com/

मैथिली कथा
http://maithili-katha.blogspot.com/

मैथिली समालोचना
http://maithili-samalochna.blogspot.com/
Maithili Literature in English

http://madhubani-art.blogspot.com/

तिरहुता- कैथी फॉण्ट/ मैथिल ब्राह्मणक पञ्जी आधारित इतिहास

https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/110341/pandey_1.pdf?sequence=1 (उत्तर-बिहारक मैथिल ब्राह्मणमे जाति)

https://www.unicode.org/L2/L2009/09329-maithili.pdf (यूनीकोड तिरहुता फॉण्ट लेल आवेदन ३० सितम्बर २००९- विदेहक सहयोग)

https://www.unicode.org/L2/L2011/11175r-tirhuta.pdf (यूनीकोड तिरहुता फॉण्ट लेल आवेदन ५ मई २०११- विदेहक सहयोग)

http://www.tirhutalipi.4t.com/ (देवनागरी-तिरहुता फॉण्ट- वेस्टर्न आधारित)

http://www.anujha.co.cc/ (देवनागरी यूनीकोड आधारित तिरहुता फॉन्ट-मिथिला)

"विकीपीडिया"मे मैथिली

http://translatewiki.net/wiki/Project:Translator

http://meta.wikimedia.org/wiki/Requests_for_new_languages/Wikipedia_Maithili

http://translatewiki.net/wiki/Special:Translate?task=untranslated&group=core-mostused&limit=2000&language=mai

http://incubator.wikimedia.org/wiki/Wp/mai

http://translatewiki.net/wiki/MediaWiki:Mainpage/mai

अंतिम पाँचू साइट विकी मैथिली प्रोजेक्टक अछि। एहि लिंक सभ पर जा कय प्रोजेक्टकेँ आगाँ बढ़ाऊ।

यूनीकोड तिरहुता फॉण्ट, "विकीपीडिया"मे मैथिली आ आब मैथिली "गूगल ट्रान्सलेट"मे सेहो। अगिला लक्ष्य "अमेजन अलेक्सा"
गूगल ट्रान्सलेट
गूगल ट्रान्सलेटक लिंक
https://translate.google.com/?sl=en&tl=mai&op=translate
गूगल ट्रान्सलेटकेँ आर पुष्ट करबाक खगता छै तइ लेल अगिला काज अढ़ा रहल छी:
https://translate.google.com/about/contribute/
Crowdsource Maithili Community
Please fill the form
Next Step
Download the Crowdsource app from android play store and start contributing
or go to web on the following link for contributing:
https://crowdsource.google.com/about/
Crowdsource by Google is a gamified platform that empowers users to directly train Google's artificial intelligence systems and make Google products work equally well for everyone, everywhere.

प्रारम्भ:
विकीपीडिया ०१ फरबरी २००८ लिंक
https://books.google.co.in/books?id=VC-BD5Ad6z4C&lpg=PA1&pg=PA1#v=onepage&q&f=false (मैथिली देवनागरी)
https://books.google.co.in/books?id=cTezCU59bJwC&lpg=PP1&pg=PP1#v=onepage&q&f=false (मैथिली तिरहुता)
https://books.google.co.in/books?id=3zKudz6wAO8C&lpg=PP1&pg=PP1#v=onepage&q&f=false (मैथिली ब्रेल)
गूगल ट्रन्सलेट २३ जून २०११क लिंक
https://www.facebook.com/groups/videha/permalink/138489416229195/
गूगल ट्रांसलेशन टूलमे
"बिहारी" भाषाक बदलामे मैथिली लेल अलग ट्रांसलेशन टूल बनेबाक आवेदन विदेहक सदस्यगण द्वारा देल गेल अछि। अपन योगदान गूगल ट्रांसलेट लेल करू,
आ कएल सम्पादन बदलबा काल कारण मे (अंग्रेजीमे) "बिहारी" नाम्ना कोनो भाषा नै हेबाक चर्चा करू। ऐ लिंकपर अनुवाद करू; गूगल एकाउंटसँ लॉग इन केलाक बाद ।
http://www.google.com/transconsole/giyl/chooseProject
http://www.google.com/transconsole/giyl/chooseActivity?project=gws&langcode=bh (link closed)

मिथिलाक्षर (तिरहुता) फॉण्ट लेल आवेदन ३० सितम्बर २००९ आ फेर संशोधित आवेदन ५ मई २०११ केँ श्री अंशुमन पाण्डेय द्वारा देल गेल आ दुनू बेर ऐमे विदेहक सहयोगक वर्णन भेल। ११ जूनकेँ श्री अंशुमन पाण्डेय एकर स्वीकृतिक सूचना विदेहक फेसबुक ग्रुपपर देलनि। आब ई फॉण्ट बनि कऽ तैयार अछि आ नीचाँक लिंकपर डाउनलोड लेल उपलब्ध अछि।

तिरहुता, नेवाड़ी आ कैथी फॉण्ट डाउनलोड Google's Noto Fonts project/ GitHub

तिरहुता नोटो फॉण्ट	कैथी ओटीएफ	कैथी टीटीएफ	नेवाड़ी ओ.टी.एफ.	नेवाड़ी टी.टी.एफ.

https://fonts.google.com/ (Google Open Fonts download)

Tirhuta Offline Keyboard download

Keyman Tirhuta/ Vedic Devanagari Keyboards Download

https://malarproject.gitlab.io/tirhuta (Tirhuta Keyboard Online)

https://keymanweb.com/?_ga=2.7155890.1818820209.1675749426-2042013574.1675749426#mai-tirh,Keyboard_tirhuta

https://keymanweb.com/?_ga=2.241635586.1818820209.1675749426-2042013574.1675749426#mai-tirh,Keyboard_malar_tirhuta

https://aksharamukha.appspot.com/converter (Script/ Website Convertor)

https://aksharamukha.appspot.com/keyboards [Input (IME]

https://github.com/virtualvinodh/aksharamukha-fonts (fonts- opensource)

https://www.cdac.in/ (Tirhuta/ Unicode Typing Tool)

अमेजन अलेक्सा मैथिली (शीघ्र....)

किछु मैथिली विकिपिडिया पेजक लिंक:

विदेह (पत्रिका) https://mai.wikipedia.org/s/kgv
इन्टरनेटक संसारमे मैथिली भाषा https://mai.wikipedia.org/s/s6h

भालसरिक गाछ https://mai.wikipedia.org/s/ipm

विदेह https://mai.wikipedia.org/s/ie1

विदेहक फेसबुक भर्सन https://mai.wikipedia.org/s/iu1

विदेह सम्मान https://mai.wikipedia.org/s/jc2

विदेह आर्काइभ https://mai.wikipedia.org/s/jc0

विदेह मिथिला रत्न https://mai.wikipedia.org/s/jc3

विदेह मिथिलाक खोज https://mai.wikipedia.org/s/jc4

विदेह सूचना संपर्क अन्वेषण https://mai.wikipedia.org/s/jc5

श्रुति प्रकाशन https://mai.wikipedia.org/s/iu7

अनचिन्हार आखर https://mai.wikipedia.org/s/ion

मैथिली गजल https://mai.wikipedia.org/s/idz

मैथिली बाल गजल https://mai.wikipedia.org/s/iex

मैथिली भक्ति गजल https://mai.wikipedia.org/s/if1

....

किछु मैथिल पोथी, ऑडियो-वीडियो, कलाकृति/ यू ट्यूब चैनल डाउनलोड साइट (ओपन सोर्स)
NCERT BHASHA SANGAM
NCERT (Maithili-English-Hindi Conversations)
मैथिली (मैथिली संकेत भाषा सहित- मैथिलीमे पहिल बेर)
https://www.youtube.com/@videha_ejournal
https://youtu.be/TebuC-IrSs8
https://ncert.nic.in/bs-2021.php
SAHITYA AKADEMI

http://sahitya-akademi.gov.in/publications/e-books.jsp

http://sahitya-akademi.gov.in/general/Digitalbooks.jsp

CIIL

http://corpora.ciil.org/maisam.htm

अखियासल (रमानन्द झा रमण)

http://corpora.ciil.org/pdf/maidhilipdf/MAI1.pdf

जुआयल कनकनी- महेन्द्र

http://corpora.ciil.org/pdf/maidhilipdf/MAI2.pdf

प्रबन्ध संग्रह- रमानाथ झा (बी.पी.एस.सी. सिलेबस)

http://corpora.ciil.org/pdf/maidhilipdf/MAI3.pdf

सृजन केर दीप पर्व- सं केदार कानन आ अरविन्द ठाकुर

http://corpora.ciil.org/pdf/maidhilipdf/MAI4.pdf

मैथिली गद्य संग्रह- सं शैलेन्द्र मोहन झा

http://corpora.ciil.org/pdf/maidhilipdf/MAI5.pdf

ARCHIVE.ORG (विजयदेव झा)

https://archive.org/details/%40vijay_deo_jha?&sort=-publicdate&page=2

Videha Maithili eBooks/ eJournals/ Video Archive

http://videha.co.in/archive.htm

IGNCA

http://ignca.nic.in/coilnet/mithila.htm

http://ignca.nic.in/coilnet/kalyani.htm (MAITHILI ENGLISH DICTIONARY)

मिथिला दर्शन

https://mithiladarshan.com/ (online pdf of Maithili journal)

तीरभुक्ति

https://archive.org/details/@teerbhukti_journal

OLE NEPAL's E-PUSTAKALAYA (https://pustakalaya.org/en/)

पोथीक लिंक

आइ.जी.एन.सी.ए.- ए.एस.आइ. https://ignca.gov.in/divisionss/asi-books/

https://ignca.gov.in/Asi_data/16612.pdf (History of Navya-Nyaya in Mithila)
https://ignca.gov.in/Asi_data/42365.pdf (Studies in Jainism and Buddism in Mithila)
https://ignca.gov.in/Asi_data/63227.pdf (Mithila in the Age of Vidyapati)
https://ignca.gov.in/Asi_data/64994.pdf (Cultural Heritage of Mithila)
https://ignca.gov.in/Asi_data/72754.pdf (Mithila under the Karnatas)

ए.एस.आइ.अंग्रेजी https://tspasibhopal.nic.in/assets/pdf/publication/temples_of_mithila_english.pdf

ए.एस.आइ.हिन्दी https://tspasibhopal.nic.in/assets/pdf/publication/temple_of_mithila_hindi.pdf

मैथिली साहित्य संस्थान https://www.maithilisahityasansthan.org/resources

दर्शनीय मिथिला (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 1 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 2 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 3 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

https://bloomlibrary.org/language:mai (ब्लूम लाइब्रेरी मैथिली)

अरिपन फाउण्डेशन (http://www.aripanafoundation.org/)

PRATHAM BOOKS MAITHILI STORYWEAVER

https://www.youtube.com/playlist?list=PLAT74nNc2fmYaW29mRVAIgzRq63_9zWbI (मैथिली ऑडियो बुक्स)

https://www.youtube.com/channel/UCE1HEUJEzc-NUbMsHzklHLw (विदेह मैथिली-अंग्रेजी टॉकिंग रीड-अलाउड ऑडियो बुक आ संगमे मैथिली संकेत भाषा- दुनू मैथिलीमे पहिल बेर)

https://bloomlibrary.org/player/Wcf6zr5CoF (मसाई केर परिवर्तनकारी रेबेका)
https://bloomlibrary.org/player/p3sHdYBgiT (चलू हम तँ ठीक छी ने!)
https://bloomlibrary.org/player/f19pSdhGMo (एकटा नीक दिन)

https://bloomlibrary.org/player/b2l5wesxCp (घर सभ)
https://bloomlibrary.org/player/dAzC0Fubt7 (की अहाँ ऐ चिड़ै सभकेँ देखने छी?)

पोथी डॉट कॉम

https://store.pothi.com/browse/free-ebooks/?language=Maithili

I LOVE MITHILA

https://www.ilovemithila.com/maithili-books-pdf-free-download/ (पोथी डाउनलोड लिंक)

https://www.ilovemithila.com/ *(online maithili journal)*

https://maithili.com.np/ *(owner I Love Mithila)*

प्यारे मैथिल

https://www.youtube.com/channel/UCq30Llck2tNw8BI4t8jjzQg (*प्यारे मैथिल चैनल- किरण चौधरी आ संगीता आनन्द- मैथिलीक सभसँ लोकप्रिय यू ट्यूब चैनल)*
https://www.youtube.com/MithilaChapter (मिथिला चैप्टर)

https://www.youtube.com/soumyajha (खिस्सा-पिहानी नेना भुटका लेल)

जानकी एफ.एम समाचार

https://www.youtube.com/user/Janakifm/videos (जानकी एफ.एम समाचार)

Videha e-Learning

https://www.youtube.com/channel/UC4abVKqMj2pDWIAkXiOHp7A

संघ लोक सेवा आयोग/ बिहार लोक सेवा आयोगक परीक्षा लेल मैथिली (अनिवार्य आ ऐच्छिक) आ आन ऐच्छिक विषय आ सामान्य ज्ञान (अंग्रेजी माध्यम) हेतु सामिग्री [एन.टी.ए.- यू.जी.सी.-नेट-मैथिली लेल सेहो]

....

http://www.youtube.com/user/ggajendra71(विदेह)

https://www.youtube.com/gunjanshree

http://www.youtube.com/user/Maithilinews
http://www.youtube.com/user/jitumaithil (जितेन्द्र झा, जनकपुर)
http://www.youtube.com/user/sobhagya8 (सौभाग्य मिथिला)
http://www.youtube.com/user/rajnipallavi (रजनी पल्लवी)
http://www.youtube.com/user/bhaskaranjha (भाष्कर झा)
http://www.youtube.com/user/mahakalijha
http://www.youtube.com/user/karia1885
http://www.youtube.com/user/omuniv
http://www.youtube.com/user/sumankumar137
http://www.youtube.com/user/gyansjha
http://www.youtube.com/user/bclalan
http://www.youtube.com/user/gareri1986
http://www.youtube.com/user/avinashjha84
http://www.youtube.com/user/chandankumarjha1

http://www.youtube.com/user/mailorang
http://www.youtube.com/user/chandanmishra2010

http://www.youtube.com/user/nirmaana

http://www.youtube.com/user/Janakifm1

http://www.youtube.com/watch?v=XpSuVHtbaQ8&feature=mfu_in_order&list=UL

http://www.youtube.com/user/gxcng

http://www.youtube.com/user/gautamkrishna85

http://youtu.be/3i3OG5Nf3y8

http://youtu.be/sJnxSe-ckmo

http://www.youtube.com/user/jitmohanjha

http://www.youtube.com/user/MiTJnPNN

http://www.youtube.com/watch?v=-9KaC8ji9t4

http://www.youtube.com/user/luvvivek2k7

http://www.youtube.com/user/bindassatyandra

http://www.youtube.com/user/rustymind1

http://www.youtube.com/user/MrDeveshKarna

http://www.youtube.com/user/rambabushah

http://www.youtube.com/user/mukeshjha84

http://www.youtube.com/user/Mauahi
www.youtube.com/user/MrBasantjha
http://www.youtube.com/user/themadan
http://www.youtube.com/user/sentukhu

http://www.youtube.com/user/yarowjha

http://www.youtube.com/user/mkoxp
http://www.youtube.com/user/luvvick21

http://www.youtube.com/user/njyclubashok

http://www.youtube.com/user/MrRamkisor

http://www.youtube.com/user/pratyushsangita/
http://www.youtube.com/user/hellomithilaa

http://www.youtube.com/user/mariyoshj

http://www.youtube.com/user/dearshantanu/

www.youtube.com/user/RajuPrasadRajbanshi

www.youtube.com/user/premarshi
http://www.youtube.com/user/Dhipre (धीरेन्द्र प्रेमर्षि)

http://www.youtube.com/user/TheShubhaprabhat

http://www.youtube.com/user/njyclubashok

http://www.youtube.com/user/mithilaconnect

http://www.youtube.com/user/NAYAKSAURABH80

http://www.youtube.com/user/Rabindra888

http://www.youtube.com/user/uday88mandal

http://www.youtube.com/user/nimesdeath

http://www.youtube.com/user/pawanks6102
http://www.youtube.com/user/sahayogee
http://www.youtube.com/user/sunilkumarpawan

http://www.youtube.com/user/videhuk

http://www.dailymotion.com/video/xjophq_documentary-kosi-katha_shortfilms#from=embed

http://blackbuddhas.com/

http://youtu.be/CPwpkn5YI1I

अपन मंतव्य editorial.staff.videha@gmail.com पर पठाउ।

४.७.विदेह ई-लर्निङ्ग

[संघ लोक सेवा आयोग/ बिहार लोक सेवा आयोगक परीक्षा लेल मैथिली (अनिवार्य आ ऐच्छिक) आ आन ऐच्छिक विषय आ सामान्य ज्ञान (अंग्रेजी माध्यम) हेतु सामिग्री] [एन.टी.ए.- यू.जी.सी.-नेट-मैथिली लेल सेहो]

....

मैथिलीक वर्तनी

१

मैथिलीक वर्तनी- विदेह मैथिली मानक भाषा आ मैथिली भाषा सम्पादन पाठ्यक्रम

भाषापाक

२

मैथिलीक वर्तनीमे पर्याप्त विविधता अछि। मुदा प्रश्नपत्र देखला उत्तर एकर वर्तनी इग्नू BMAF001 सँ प्रेरित बुझाइत अछि, से एकर एकरा एक उखड़ाहामे उनटा-पुनटा दियौ, ततबे धरि पर्याप्त अछि। यू.पी.एस.सी. क मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेल सेहो ई पर्याप्त अछि, से जे विद्यार्थी मैथिली (कम्पलसरी) पेपर लेने छथि से एकर एकटा आर फास्ट-रीडिंग दोसर-उखड़ाहामे करथि|

IGNOU इग्नू BMAF-001

....

Maithili (Compulsory & Optional)

UPSC Maithili Optional Syllabus

BPSC Maithili Optional Syllabus

मैथिली प्रश्नपत्र- यू.पी.एस.सी. (ऐच्छिक)

मैथिली प्रश्नपत्र- यू.पी.एस.सी. (अनिवार्य)

मैथिली प्रश्नपत्र- बी.पी.एस.सी.(ऐच्छिक)

....

यू. पी. एस. सी. (मेन्स) ऑप्शनल: मैथिलि साहित्य विषयक टेस्ट सीरीज

यू.पी.एस.सी. क प्रिलिमिनरी परीक्षा सम्पन्न भऽ गेल अछि। जे परीक्षार्थी एहि परीक्षामे उत्तीर्ण करताह आ जँ मेन्समे हुनकर ऑप्शनल विषय मैथिली साहित्य हेतन्हि तँ ओ एहि टेस्ट-सीरीजमे सम्मिलित भऽ सकैत छथि। टेस्ट सीरीजक प्रारम्भ प्रिलिम्सक रिजल्टक तत्काल बाद होयत। टेस्ट-सीरीजक उत्तर विद्यार्थी स्कैन कऽ editorial.staff.videha@gmail.com पर पठा सकैत छथि, जँ मेलसँ पठेबामे असोकर्ज होइन्हि तँ ओ हमर ह्वाट्सएप नम्बर 9560960721 पर सेहो प्रश्नोत्तर पठा सकैत छथि। संगमे ओ अपन प्रिलिम्सक एडमिट कार्डक स्कैन कएल कॉपी सेहो वेरीफिकेशन लेल पठाबथि। परीक्षामे सभ प्रश्नक उत्तर नहि देमय पड़ैत छैक मुदा जँ टेस्ट सीरीजमे विद्यार्थी सभ प्रश्नक उत्तर देताह तँ हुनका लेल श्रेयस्कर रहतन्हि। विदेहक सभ स्कीम जेकाँ ईहो पूर्णतः निःशुल्क अछि।- गजेन्द्र ठाकुर

संघ लोक सेवा आयोग द्वारा आयोजित सिविल सर्विसेज (मुख्य) परीक्षा, मैथिली (ऐच्छिक) लेल टेस्ट सीरीज/ प्रश्न-पत्र- १ आ २

Test Series-1- गजेन्द्र ठाकुर

Test Series-2- गजेन्द्र ठाकुर

....

NTA-UGC/ UPSC/ BPSC Maithili Optional- गजेन्द्र ठाकुर

मैथिली समीक्षाशास्त्र
मैथिली समीक्षाशास्त्र (तिरहुता)
मैथिली समीक्षाशास्त्र (भाग-२, अनुप्रयोग)
मैथिली प्रतियोगिता
[Place of Maithili in Indo-European Language Family/ Origin and development of Maithili language (Sanskrit, Prakrit, Avhatt, Maithili) भारोपीय भाषा परिवार मध्य मैथिलीक स्थान/ मैथिली भाषाक उद्भव ओ विकास (संस्कृत, प्राकृत, अवहट्ट, मैथिली)]

(Criticism- Different Literary Forms in Modern Era/ test of critical ability of the candidates)

(ज्योतिरीश्वर, विद्यापति आ गोविन्ददास सिलेबसमे छथि आ रसमय कवि चतुर चतुरभुज विद्यापति कालीन कवि छथि। एतय समीक्षा शृंखलाक प्रारम्भ करबासँ पूर्व चारू गोटेक शब्दावली नव शब्दक पर्याय संग देल जा रहल अछि। नव आ पुरान शब्दावलीक ज्ञानसँ ज्योतिरीश्वर, विद्यापति आ गोविन्ददासक प्रश्नोत्तरमे धार आओत, संगहि शब्दकोष बढ़लासँ खाँटी मैथिलीमे प्रश्नोत्तर लिखबामे धाख आस्ते-आस्ते खतम होयत, लेखनीमे प्रवाह आयत आ सुच्चा भावक अभिव्यक्ति भय सकत।)

(बद्रीनाथ झा शब्दावली आ मिथिलाक कृषि-मत्स्य शब्दावली)

(वैल्यू एडीशन- प्रथम पत्र- लोरिक गाथामे समाज ओ संस्कृति)

(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- विद्यापति)

(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- पद्य समीक्षा- बानगी)

(वैल्यू एडीशन- प्रथम पत्र- लोक गाथा नृत्य नाटक संगीत)

(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- यात्री)

(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- मैथिली रामायण)

(वैल्यू एडीशन- द्वितीय पत्र- मैथिली उपन्यास)

(वैल्यू एडीशन- प्रथम पत्र- शब्द विचार)

(तिरहुता लिपिक उद्भव ओ विकास)

अनुलग्नक-१-२-३ अनुलग्नक- ४-५

(मैथिली आ दोसर पुबरिया भाषाक बीचमे सम्बन्ध (बांग्ला, असमिया आ ओड़िया) [यू.पी.एस.सी. सिलेबस, पत्र-१, भाग-'ए', क्रम-५])

[मैथिली आ हिन्दी/ बांग्ला/ भोजपुरी/ मगही/ संथाली- बिहार लोक सेवा आयोग (बी.पी.एस.सी.) केर सिविल सेवा परीक्षाक मैथिली (ऐच्छिक) विषय लेल]

मैथिली

बांग्ला

असमिया

ओड़िया

हिन्दी

उर्दू

नेपाली

संस्कृत

संथाली

NTA_UGC_NET_Maithili_01

NTA_UGC_NET_Maithili_02

GS (Pre)

Topic 1

....
यू.पी.एस.सी. आ आन प्रतियोगिता परीक्षा लेल देखू:

विदेह:सदेह १७	विदेह:सदेह २१	विदेह:सदेह २३	विदेह:सदेह २६	विदेह:सदेह २९
विदेह:सदेह ३०	विदेह:सदेह ३२	विदेह:सदेह ३३	विदेह:सदेह ३४	विदेह:सदेह ३५

....

General Studies

NCERT-Environment Class XI-XII

NCERT PDF I-XII

Sansad TV

http://prasarbharati.gov.in/

http://newsonair.com/

....

Other Optionals

IGNOU eGyankosh

....

पेटार (रिसोर्स सेन्टर)

....

मैथिली मुहावरा एवम् लोकोक्ति प्रकाश- रमानाथ मिश्र मिहिर (खाँटी प्रवाहयुक्त मैथिली लिखबामे सहायक)

डॉ. ललिता झा- मैथिलीक भोजन सम्बन्धी शब्दावली (खाँटी प्रवाहयुक्त मैथिली लिखबामे सहायक)

मैथिली शब्द संचय- डॉ श्रीरामदेव झा (खाँटी प्रवाहयुक्त मैथिली लिखबामे सहायक)

दत्त-वतीक वस्तु कौशल- डॉ. श्रीरामदेवझा

परिचय निचय- डॉ शैलेन्द्र मोहन झा

English Maithili Computer Dictionary (Complete)- Gajendra Thakur

Maithili English Dictionary- गोविंद झा

अणिमा सिंह -शिशु गीत खेल

आनन्द मिश्र (सौजन्य श्री रमानन्द झा 'रमण')- मिथिला भाषाक सुबोध व्याकरण

मैथिली सुबोध व्याकरण- भोला लाल दास

राधाकृष्ण चौधरी- A Survey of Maithili Literature

राधाकृष्ण चौधरी- मिथिलाक इतिहास

राजेश्वर झा- मिथिलाक्षरक उद्भव ओ विकास (मैथिली साहित्य संस्थान आर्काइव) (यू.पी.एस.सी. सिलेबस)

दत्त-वती (मूल)- श्री सुरेन्द्र झा सुमन (यू.पी.एस.सी. सिलेबस)

प्रबन्ध संग्रह- रमानाथ झा (बी.पी.एस.सी. सिलेबस) CIIL Site

सुभाष चन्द्र यादव-राजकमल चौधरी: मोनोग्राफ

शिव कुमार झा 'टिल्लू' अंशु-समालोचना

डॉ बचेश्वर झा- निवन्ध-निकुञ्ज

डॉ. देवशंकर नवीन- आधुनिक साहित्यक परिदृश्य

प्रेमशंकर सिंह- मैथिली भाषा साहित्य:बीसम शताब्दी (आलोचना)

डॉ. रमानन्द झा 'रमण'

हिआओल

अखियासल CIIL Site

दुर्गानन्द मण्डल-चक्षु

फेर एहि मनलग्गू फाइल सभकेँ सेहो पढ़ू:-

रामलोचन ठाकुर- मैथिली लोककथा

कुमार पवन (साभार अंतिका)

पइठ (मैथिलीक सर्वश्रेष्ठ कथा)

डायरीक खाली पन्ना

केदारनाथ चौधरी

अबारा नहितन	चमेलीरानी	माहुर	करार	अयना	हीना

डॉ. रमण झा

भिन्न-अभिन्न	मैथिली काव्यमे अलङ्कार	अलङ्कार-भास्कर	मैथिली काव्यमे ज्योतिष	अहिरावण-वध	पारिजात-मञ्जरी

योगेन्द्र पाठक 'वियोगी'

विज्ञानक बतकही	विज्ञानक बतकही भाग-२	अकटा मिसिया (कथा संग्रह)
नरक विजय (सम्पूर्ण)	नरक विजय (संशोधित)	किछु तीत मधुर (यात्रा वृत्तांत)
हमर गाम	पिरामिडक देशमे	रोबोट (अनूदित साइंस-फिक्शन नाटक)

अनूदित साहित्य (आन भाषासँ)- गजेन्द्र ठाकुर

विदेह:सदेह २७ (गजेन्द्र ठाकुर आ रवि भूषण पाठकक आन भाषासँ अनूदित गद्य आ पद्य- अंक १-३५० सँ)

बाल साहित्य (अनुवाद- द्विभाषिक- मैथिली-अंग्रेजी)- गजेन्द्र ठाकुर

मसाई केर परिवर्तनकारी रेबेका

शेष ४० टा बाल चित्र-पोथी नीचाँक लिंकपर:-

सुनू	घर सभ	एकटा नीक दिन	चलू हम तँ ठीक छी	की अहाँ ऐ चिड़ै सभकेँ देखने

			ने!	छी?
टोस्ट	बड़ीटा! कनियेटा!	एतऽ हम सभ रहै छी	भारतोल्लक राजकुमारी	भारतोल्लक राजकुमारी (बिनु शब्दक)
वुयो	कच-कच कचाक	चुन्नू-मुन्नूक नहेनाइ	नेना जे बैलूनसँ डेराइत छल	अद्भुत फिबोनाची अंक-शृंखला
हारू	अखन नै, अखन नै !	जन्मदिनक उत्सव भोज	मोट राजा पातर-दुब्बड़ कुकुड़	बचिया जे अपन हँसी नै रोकि सकैत छलि
अंग्रेजी	हम सुंघि सकै छी	छोट लाल-टुहटुह डोरी	करू नीक, भोगू नीक	ई सभटा बिलाड़िक दोख अछि!
चोभा आम!	हमर टोलक बाट	जखन इकड़ू स्कूल गेल	माछी फेर आउ टाटा!	अमाचीक जुलुम मशीन सभ
टिंग टोंग	पाउ-म्याऊ-वाह	कुकुड़क एकटा दिन	हमरा नीक लगैए	रीताक नव-स्कूलमे पहिल दिन
कनी हँसियौ ने !	लाल बरसाती	भूत-प्रेतक नाट्यशाला	आउ पएर गानी	कतऽ अछि ई अंक ५?

विदेह मैथिली-अंग्रेजी टॉकिंग रीड-अलाउड ऑडियो बुक
https://bloomlibrary.org/player/Wcf6zr5CoF (मसाई केर परिवर्तनकारी रेबेका)
https://bloomlibrary.org/player/p3sHdYBgiT (चलू हम तँ ठीक छी ने!)
https://bloomlibrary.org/player/f19pSdhGMo (एकटा नीक दिन)
https://bloomlibrary.org/player/b2l5wesxCp (घर सभ)
https://bloomlibrary.org/player/dAzC0Fubt7 (की अहाँ ऐ चिड़ै सभकेँ देखने छी?)
....
किछु मैथिली पोथी डाउनलोड साइट (ओपन सोर्स)
NCERT BHASHA SANGAM
NCERT (Maithili-English-Hindi Conversations)
मैथिली (मैथिली संकेत भाषा सहित- मैथिलीमे पहिल बेर)
https://www.youtube.com/@videha_ejournal
https://youtu.be/TebuC-IrSs8
https://ncert.nic.in/bs-2021.php
Sahitya Akademi

प्रकाशन

डिजिटल-पोथी

CIIL

अखियासल (रमानन्द झा रमण)

जुआयल कनकनी- महेन्द्र

प्रबन्ध संग्रह- रमानाथ झा (बी.पी.एस.सी. सिलेबस)

सृजन केर दीप पर्व- सं केदार कानन आ अरविन्द ठाकुर

मैथिली गद्य संग्रह- सं शैलेन्द्र मोहन झा

Archive.Org (विजयदेव झा)

Videha Maithili eBooks/ eJournals/ Video Archive

IGNCA

Maithili English Dictionary

विज्ञान रत्नाकर

मिथिला दर्शन

तीरभुक्ति

OLE Nepal's e-Pustakalaya

पोथीक लिंक

IGNCA-ASI (search keyword Mithila)

History of Navya-Nyaya in Mithila

Studies in Jainism and Buddism in Mithila

Mithila in the Age of Vidyapati

Cultural Heritage of Mithila

Mithila under the Karnatas

Temple Survey Project ASI- English आ Hindi

मैथिली साहित्य संस्थान

दर्शनीय मिथिला (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 1 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 2 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

Brochure 3 (मैथिली साहित्य संस्थान लिंक)

ब्लूम लाइब्रेरी मैथिली

अरिपन फाउण्डेशन

Pratham Books Maithili Storyweaver

मैथिली ऑडियो बुक्स

Videha Read Aloud Talking Maithili Audio Books (including Maithili Sign Language- Ist time in Maithili)

पोथी डॉट कॉम

I Love Mithila (पोथी डाउनलोड लिंक)

online maithili journal

owner I Love Mithila

प्यारे मैथिल चैनल- किरण चौधरी आ संगीता आनन्द- मैथिलीक सभसँ लोकप्रिय यू ट्यूब चैनल

मिथिला चैप्टर

खिस्सा-पिहानी नेना भुटका लेल
जानकी एफ.एम समाचार

आकाशवाणी दरभंगा यू ट्यूब चैनल

....

JNU

मैथिली

मैथिली लेक्सिकन

....

Videha e-Learning YouTube Channel

....

विदेह सम्मान: सम्मान-सूची (समानान्तर साहित्य अकादेमी, समानान्तर ललित कला अकादेमी आ समानान्तर संगीत-नाटक अकादेमी सम्मान/ पुरस्कार नामसँ विख्यात)

....

Maithili eBooks/ eJournals/ Videos can be downloaded from: Maithili eBOOKS/ eJournals/ Videos

अपन मंतव्य editorial.staff.videha@gmail.com पर पठाउ।

४.८.मिथिला रत्न

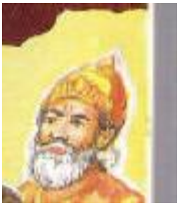
४.९.मिथिलाक खोज

४.८.मिथिला रत्न

वि दे ह विदेह *Videha*

বিদেহ [*http://www.videha.co.in*](http://www.videha.co.in) ***विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका*** *Videha Ist Maithili Fortnightly ejournal* ***विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका नव अंक देखबाक लेल पृष्ठ सभकेँ रिफ्रेश कए देखू।*** *Always refresh the pages for viewing new issue of VIDEHA.*

भारत आ नेपालक माटिमे पसरल मिथिलाक धरती प्राचीन कालेसँ महान पुरुष ओ महिला लोकनिक कर्मभूमि रहल अछि। प्रस्तुत अछि मिथिला रत्नक एकटा छोट संग्रह। ऐ संग्रहकेँ पूर्ण करबाक हेतु अपन बहुमूल्य संग्रहकेँ *editorial.staff.videha@gmail.com* ***केँ पठाउ। आर्काइवक सर्वाधिकार रचनाकार, सम्बन्धित फोटोग्राफर आ संग्रहकर्त्ताक लगमे छन्हि। फोटो सभ पठेबा लेल धन्यवाद पाठकगण। साभार। पूर्णतः अव्यवसायिक उद्देश्य आ मात्र एकेडमिक प्रयोग लेल। विशेष विवरण देखबा लेल क्लिक करू*** VIDEHA_346, VIDEHA_347, VIDEHA_365 *आ* **मिथिला रत्न/ मिथिला चित्रकला/ मिथिलाक पाबनि तिहार (कथा) आ मिथिलाक संगीत** ।

वैदिक जनक	वाल्मीकि	सीतापति राम
देह राजा' ऋगवेदिक कालक मी सप्याक नामसँ छलाह, यज्ञ रैत सदेह स्वर्ग लाह, ऋगवेदमे वर्णन अछि। ो इन्द्रक संग देलन्हि असुर मुचीक विरुद्ध आ ताहिमे इन्द्र नका बचओलन्हि। शतपथ ाह्मणक विदेघमाथव आ पुराणक िमि दुनू गोटेक पुरोहित गौतम थि से दुनू एके छथि आ तएसँ विदेह राज्यक प्रारम्भ। ाथवक पुरहित गौतम मित्रविन्द ज्ञक/ बलिक प्रारम्भ कएलन्हि ा पुनः एकर पुनःस्थापना भेल हाजनक-२ क समयमे ाज्ञवल्क्य द्वारा। निमि गौतमक ाश्रमक लग जयन्त आ मिथि - जनका मिथिला नामसँ सेहो सो एल जाइत		

न्हि, मिथिला नगरक निर्माण

एलन्हि। निमीक जयन्तपुर

र्तमान जनकपुरमे छल, मिथीक

थिलानगरीक स्थान एखन धरि

र्धारित नहि भए सकल

छि, अनुमानित अछि

नकपुरक लग । �सीरध्वज

नक� सीताक पिता छथि आ

तयसँ मिथिलाक राजाक सुदृढ़

रम्परा देखबामे अबैत

छि। �कृति

नक� सीरध्वजक बादक 18म

स्तमे भेल छलाह। कृति

रण्यनाभक पुत्र छलाह आ

नक बहुलाश्वक पुत्र छलाह।

ाज्ञवलक्य हिरण्याभक शिष्य

लाह, हुनकासँ योगक शिक्षा

ने छलाह। कराल जनक द्वार

कटा ब्राह्मण युवतीक शील-

पहरणक प्रयास भेल आ जनक

जवंश समाप्त भए गेल (संदर्भ

अश्वघोष-बुद्धचरित आ कौटिल्य-अर्थशास्त्र)।

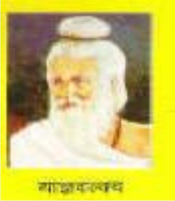
लव कुश

विदेघ माथव

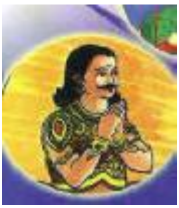
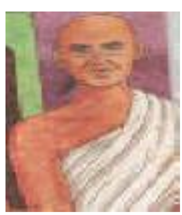
शतपथ ब्राह्मणक विदेघ माथवक विदेह आगमन, आगिक सदानीरासँ आगाँ नहि बढ़बाक चर्च।

शतपथ ब्राह्मणक विदेघमाथव आ पुराणक निमि दुनू गोटेक पुरोहित गौतम छथि से दुनू एके छथि आ एतएसँ विदेह राज्यक प्रारम्भ।

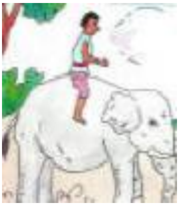
वाजसनेयी याज्ञवल्क्य

याज्ञवल्क्य मिथिलाक दार्शनिक राजा कृति जनकक दरबारमे छलाह। हुनकर माताक वा पिताक नाम सम्भवतः वाजसनी छलन्हि। ओना हुनकर पिता देवरातकँ मानल जाइत छन्हि। याज्ञवल्क्य १. शुक्ल यजुरवेद, २. शतपथ ब्राह्मण, ३.बृहदारण्यक

		उपनिषद आ ४.याज्ञवल्क्य स्मृतिक दृष्टा/लेखक छथि।
 अंगराज कर्ण	 **वैशेषिक दर्शन कणाद** वैशेषिक दर्शन कणाद	 **महावीर जैन** 599-527 महावीर विदेहमे छह टा बस्सावास बितेलन्हि।
 गौतम बुद्ध BC 563-483 ोना तँ महावीर विदेहमे छह ा बस्सावास बितेलन्हि मुदा	 **चाणक्य** BC 350-283 धर्म आ विधिक क्षेत्रमे कौटिल्यक अर्थशास्त्र आ याज्ञवल्क्य स्मृतिमे बड्ड समानता अछि जे चाणक्यक	 **चन्द्रगुप्त मौर्य चाणक्यक शिष्य** BC 340-293

ुद्ध एकोटा नै मुदा मिथिलामे ौद्ध धर्मक प्रभाव पछाति ढ़ल। बुद्ध वैशाली नगरीमे ाम्रपालीक उद्यानमे लिच्छवीगणकँ सन्देश देने छलाह।	मिथिलावासी होयबाक प्रमाण अछि। अर्थशास्त्रमे(१.६ विनयाधिकारिके प्रथमाधिकरणे षडोऽध्यायः इन्द्रियजये अरिषड्वर्गत्यागः) कराल जनकक पतनक सेहो चर्चा अछि। तद्विरुद्धवृत्तिरवश्येन्द्रियश्चातुरन्तोऽपि राजा सद्यो विनश्यति- यथा दाण्डक्यो नाम भोजः कामाद् ब्राह्मण कन्यायमभिमन्यमानः सबन्धराष्ट्रो विननाश करालश्च वैदेहः,...।	चाणक्यक शिष्य
		

आर्यभट्ट वैज्ञानिक 476-550	**सिद्ध सरहपाद** 700-780	**आदि शंकराचार्य** 788-820 **मंडन मिश्रसँ शास्त्रार्थ**
पञ्जीमे आर्यभट्टक विवरण- (२७) (३४/०८) महिपतिय: मंगरौनी माण्डैर सै पीताम्ब र सुत दामू दौ माण्ड्र सै वीजी त्रिनयनभट्ट: ए सुतो ***आर्यभट्ट:*** ए सुतो उदयभट्ट: ए सुतो विजयभट्ट ए सुतो सुलोचनभट (सुनयनभट्ट) ए सुतो भट्ट ए सुतो धर्मजटीमिश्र ए सुतो धाराजटी मिश्र ए सुतोब्रह्मजरी मिश्र ए सुतो त्रिपुरजटी मिश्र ए सुत विघुजटी मिश्र ए सुतो अजयसिंह: ए सुतो विजयसिंह: ए सुतो ए सुतो	**सरहपाद-�सिद्धिरत्थु मइ पढ़मे पढ़िअउ ,मण्ड पिबन्तौं बिसरउ एमइउ�**।मिथिलामे अक्षरारम्भ सिद्धिरस्तु जकर पूर्वमे सिद्धिरस्तु, गणेशजीक अंकुश आँजी, लिखल जाइत अछि। मिथिलामे ई धारणा जे माँड़ पिलासँ स्मरण शक्ति क्षीण होइत अछि; ई सरहपादक मिथिलावासी होएबाक प्रमाण अछि।	

<table>
<tr>
<td>आदिवराह: ए सुतो
महोवराह: ए सुतो दुर्योधन
सिंह: ए सुतो सोढ़र
जयसिंहर्काचार्यास्त्रस
महास्त्र विद्या पारङ्गत
महामहोपाध्या
य: नरसिंह:।।</td>
<td></td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>
म.म.गोनू झा 1050-1150
करमहे सोनकरियाम गोनू
झाक वर्णन पञ्जीमे
अछि- महामहोपाध्याय
धूर्तराज गोनू। पञ्जीक
अनुसार पीढ़ीक गणना
कएलासँ गोनूक</td>
<td>
कृष्णाराम आ हाथी सुबरन
मिथिलाक यादव (गुआर) जातिक
लोकदेवता कृष्णाराम अपन हाथी
सुबरनपर सवार।</td>
<td>
वंशीधर ब्राह्मण</td>
</tr>
</table>

जन्म (गोनूक सोनकरियाम करमहे-वत्समे २४म पीढ़ी चलि रहल अछि) *आर्यभट्टक बाद (आर्यभट्टक माण्डर-काश्यपमे ३९ म पीढ़ी चलि रहल अछि) आ विद्यापतिक पहिने (विद्यापतिक विषएवार बिस्फी-काश्यपमे १४म पीढ़ी चलि रहल अछि)* लगभग १०५० ई.मे सिद्ध होइत अछि। कारण एहि तरहेँ एक पीढ़ीकेँ ४० सँ गुणा केला सँ आर्यभट्टक जन्म लगभग ४७६ ई. आ विद्यापतिक जन्म लगभग १३५० ई. अबैत अछि जे इतिहाससम्मत अछि।		

छेछन महराज

मिथिलाक डोम जातिक लोकदेवता

दीना- भदरी

मिथिलाक मुसहर जातिक लोकदेवता

ज्योति पँजियार

राजा सलहेस

मिथिलाक दूधवंशी (दुसाध) जातिक लोकदेवता

दुलरा दयाल

गोनू झाक गाम भरौड़ाक राजकुमार, "बहुरा गोढिन नटुआ दयाल" लोककथाक मलाह कथानायक। भरौड़ामे एखनो हिनकर गहबर छन्हि।

कालिदास

ोधि कायस्थ

विद्यापतिक पुरुष-परीक्षामे

ृत्युकालमे गंगा नदीक आयव

ा बोधि-कायस्थकेँ अपनामे

मेबाक खिसा वर्णित अछि ज

ादमे विद्यापतिकेँ लs कs

ेहो प्रचलित भेल।

राधाकृष्ण आ करताराम मल्लिक

मिथिलाक अमता घरेनक प्रारम्भिक

गबैय्या

महाराज नान्यदेव

मिथिलाक कर्णाट

ंशक 1097 ई. मे

स्थापना। 1147 ई. मे मृत्यु।

ल्लदेव

मिथिलाक कर्णाट वंशक

ंस्थापक नान्यदेवक पुत्र।

मिथिलाक गंधवरिया राजपूत

महाराज हरसिंहदेव

मिथिलाक कर्णाट वंशक।

ज्योतिरीश्वर ठाकुरक वर्ण-

रत्नाकरमे हरसिंहदेव नायक

मंत्री गणेश्वर

मिथिलाक कर्णाट वंशक नरेश

हरसिंहदेवक

मंत्री। *सुगतिसोपानमे*

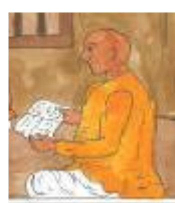
मल्लदेवकेँ अपन बीजीपुरुष मानैत छथि।	आकि राजा छलाह। 1294 ई. मे जन्म आ 1307 ई. मे राजसिंहासन। घियासुद्दीन तुगलकसँ 1324-25 ई. मे हारिक बाद नेपाल पलायन। मिथिलाक पञ्जी-प्रबन्धक ब्राह्मण, कायस्थ आ क्षत्रिय मध्य आधिकारिक स्थापक, मैथिल ब्राह्मणक हेतु गुणाकर झा, कर्ण कायस्थक लेल शंकरदत्त, आ क्षत्रियक हेतु विजयदत्त एहि हेतु प्रथमतया नियुक्त्त भेलाह। हरसिंहदेवक प्रेरणासँ- आ ई हरसिंहदेव नान्यदेवक वंशज छलाह, जे नान्यदेव कार्णाट वंशक १००९ शाकेमे स्थापना केने रहथि- नन्दैद शुन्यं शशि शाक वर्षे (१०१९ शाके)... मिथिलाक पण्डित लोकनि शाके १२४८ तदनुसार	मिथिलाक सांवैधानिक इतिहासक वर्णन।

१३२६ ई. मे पञ्जी-प्रबन्धक वर्तमान स्वरूपक प्रारम्भक निर्णय कएलन्हि। पुनः वर्तमान स्वरूपमे थोडे बुद्धि विलासी लोकनि मिथिलेश महाराज माधव सिंहसँ १७६० ई. मे आदेश करबाए पञ्जीकारसँ शाखा पुस्तकक प्रणयन करबओलन्हि। ओकर बाद पाँजिमे (कखनो काल वर्णित १६०० शाके माने १६७८ ई. वास्तवमे माधव सिंहक बादमे १८०० ई.क आसपास) *श्रोत्रिय* नामक एकटा नव ब्राह्मण उपजातिक मिथिलामे उत्पत्ति भेल।

मीरां साहेब	अमर बाबा	गरीबन बाबा
मिथिलाक मुस्लिम लोकनिक बीच प्रसिद्ध लोकगाथाक नायक।	मिथिलाक मलाह जातिक लोकदेवता।	मिथिलाक धोबि जातिक लोकदेवता।
		
लालबन बाबा	बंठा चमार	कारिख पजियार
मिथिलाक चर्मकार जातिक लोकदेवता।		
		
लोरिक	राय रणपाल	अयाची मिश्र

न्द्रहम शताब्दीक भवनाथ मिश्र बड पैघ नैय्यायिक छलाह आ कहियो ककरोसँ कोनो वस्तुक याचना नहि कएलन्हि, ताहि लेल सभ हुनका अयाची मिश्र कहए लगलन्हि।

ांकर मिश्र

बालोऽहं जगदानन्द न मे बाला रस्वती। अपूर्णे पंचमे वर्षे र्णयामि जगत्त्रयम् ॥" क क्ता। पन्द्रहम शताब्दीमे वनाथ मिश्रक घरमे मधुबनी जेलाक सरिसव ग्राममे शंकर मेश्रक जन्म भेल।शंकर मिश्र

पक्षधर मिश्र

विद्यापतिक समकालीन जयदेव मिश्र, जे अपन अकाट्य तर्कक कारण पक्षधर मिश्रक नामसँ जानल गेलाह।

मैथिलीक आदिक वि विद्यापति (ज्योतिरीश्वर पूर्व)

मैथिलीक आदिकवि विद्यापति (विद्यापतिक चित्र: विदेह चित्रकला सम्मानसँ पुरस्कृत पनकलाल मण्डल द्वारा)

हाराज भैरव सिंहक कनिष्ठ
त्र राजा पुरुषोत्तमदेवक आश्रित
लाह। एकर वर्णन रसार्णव
थमे भेटैत अछि। शंकर मिश्र
वि, नाटककार, धर्मशास्त्री आ
याय-वैशेषिकक व्याख्याकार
हथि।शंकर मिश्र
थावली- १.गौरी दिगम्बर प्रहसन
.कृष्ण विनोद नाटक
.मनोभवपराभव
ाटक४.रसार्णव५.दुर्गा-
ीका६.वादिविनोद७.वैशेषिक सूत्र
र उपस्कार८.कुसुमांजलि पर
ामोद९.खण्डनखण्ड-खाद्य टीका
०.छन्दोगाह्निकोद्धार ११.श्राद्ध
दीप १२.प्रायश्चित प्रदीप।

*कवीश्वर ज्योतिरीश्वर(लगभग १२७५-१३५०)सँ पूर्व (कारण ज्योतिरीश्वरक ग्रन्थमे हिनक चर्च अछि), मैथिलीक आदि कवि। संस्कृत आ अवहट्ठक विद्यापति ठक्कुरःसँ भिन्न। सम्भवतः बिस्फी गामक बार्बर कास्टक श्री महेश ठाकुरक पुत्र। समानान्तर परम्पराक बिदापत नाचमे विद्यापति पदावलीक (ज्योतिरीश्वरसँ पूर्वसँ) नृत्य-अभिनय होइत अछि।*ज्योतिरीश्वर पूर्व

विद्यापति:- कश्मीरक अभिनव गुप्त (दशम शताब्दीक अन्त आ एगारहम शताब्दीक प्रारम्भ)- ग्रन्थ �ईश्वर प्रत्याभिज्ञा- विभर्षिणी� मे

विद्यापतिक उल्लेख करै छथि। श्रीधर दासक सदुक्तिकर्णामृत, (रचना ११ फरबरी १२०६, मध्यकालीन मिथिला, वि.कु. ठाकुर)- श्रीधर दास विद्यापतिक पाँच टा पद उद्धृत केने छथि जे विद्यापतिक पदावलीक भाषा छी।

�जाव न मालतो कर परगास

तावे न ताहि मधुकर विलास।� आ

�मुन्दला मुकुल कतय मकरन्द�

ज्योतिरीश्वर (१२७५-१३५०) **षष्ठः कल्लोल**- ॥अथ विद्यावन्त वर्णना॥ **अष्टमः**

		कल्लोलः- ॥अथ राज्य वर्णना॥ मे उल्लेख।
 महाराज शिव सिंह **मिथिला नरेश विद्यापतिक आश्रयदाता ओइनवार वंशक महाराज शिव सिंह।**	 **उगना महादेव** **महादेव विद्यापतिक अहिठाम गीत सुनबा लेल उगना नोकर बनि रहैत छलाह।**	 **महाकवि विद्यापति ठाकुर** 1350-1435 (**मैथिलीक आदि कवि** ज्योतिरीश्वर- **पूर्व विद्यापतिसँ भिन्न**, **संस्कृत आ अवहट्टमे लेखन**) *महाकवि विद्यापति ठाकुर 1350-1435* *विद्यापति ठक्कुरः 1350-1435 विषएवार बिस्फी-*

		काश्यप (राजा शिवसिंहक दरबारी) आ संस्कृत आ अवहट्ठ लेखक। कीर्तिलता, कीर्तिपताका, पुरुष परीक्षा, गोरक्षविजय, लिखनावली आदि ग्रंथ समेत विपुल संख्यामे कालजयी रचना। ई मैथिलीक आदिकवि विद्यापति (ज्योतिरीश्वर पूर्व)सँ भिन्न छथि। *(चित्रक आधार मिथिला सांस्कृतिक परिषद, कोलकाता द्वारा कोनो कलाकारसँ बनबाओल , कलाकारक नाम ६०-७० सालसँ अज्ञात कारणसँ गुप्त राखल गेल अछि।)*

ंकरदेव 1449-

569

ारिजातहरण।

जगज्ज्योतिर्मल्ल १६१

३-३७

हरगौरी विवाह नाटक, कुञ्ज विहार

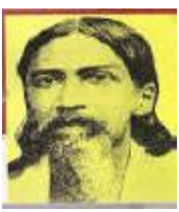
नाटक।

सुनीति कुमार चट

र्जी मैथिली प्रेमी

1890-1977

अरविन्द घोष मै

थिली प्रेमी 1872

-1950

विद्यापति गीतक

अंग्रेजीमे अनुवाद

डॉ. सर आशुतोष मुखर्जी

मैथिली प्रेमी 1864-

1924

सर जी. ए. ग्रियर्स

न मैथिली प्रेमी 1

851-1941

कवि चन्दा झा 1831-1907

मूलनाम चन्द्रनाथ झा, ग्राम- पिण्डारुछ, दरभंगा। कवीश्वर, कविचन्द्र नामसँ विभूषित। ग्रिएर्सनकँ मैथिलीक प्रसंगमे मुख्य सहायता केनिहार।

कृति- मिथिला भाषा रामायण, गीति-सुधा, महेशवाणी संग्रह, चन्द्र

महाकवि लालदास 1856-1921

हिनक जन्म खड़ौआ ग्राममे १८५६ ई. मे तथा मृत्यु १९२१ ई. मे भेलन्हि । हिनक अनेक रचना उपलब्ध होइत अछि, यथा�रमेश्वर चरित रामायाण,� स्त्री शिक्षा,� �सावित्री-सत्यवान,� �चण्डी चरित,� �विरुदावली,� �दुर्गा सप्तशती,� तन्त्रोक्त मिथिला माहात्म्य� आदि । मैथिलीक अतिरिक्त ई संस्कृत, हिन्दी तथा फारसीक ज्ञाता छलाह । कविताक अतिरिक्त गद्यमे सेहो ई रचना कएल । रमेश्वर चरित रामायण हिनक सभसँ विशिष्ट ग्रन्थ अछि । राम-कथाक

म. म. परमेश्वर झा 1856-1924

जन्म 1856 **ई. मे तरौनी ग्राम (दरभंगा) जिलामे भेल छलन्हि तथा निधन** 1924 **ई. मे । संस्कृत व्याकरणक ई दिग्गज विद्वान् छलाह तथा �वैयाकरण केशरी� क उपाधिसँ विभूषित छलाह । मैथिली साहित्यमे अपन कृति �मिथिलातत्त्व विमर्श� तथा �सीमंतिनी आख्यायिका�क कारणे महत्त्वपूर्ण स्थान रखैत**

पदावली, लक्ष्मीश्वर विलास, अहिल्याचरित आऽ विद्यापति रचित संस्कृत पुरुष-परीक्षाक गद्य-पद्यमय अनुवाद।	उल्लेखमे सीताक महिमाक महत्त्व दए मिथिला तथा मैथिलीक प्रति ई अपन श्रद्धा तथा भक्तिकेँ व्यक्त कएल अछि।	छथि। ई महाराज रमेश्वर सिंहक दरवारमे राज-पंडितक पदपर अनेको वर्ष धरि सुप्रतिष्ठित छलाह।
 अवध बिहारी प्रसाद शाही 1859-1929	 **सर्वतंत्र स्वतंत्र बच्चा झा** 1860-1921 मधुबनी जिलांतर्गत लवाणी(नवानी) गाममे हिनकर जन्म भेलन्हि।हिनक कृति सभ अछि। 1. सुलोचन-माधव चम्पू काव्य, 2.न्यायवार्त्तिक तात्पर्य व्याख्यान, 3.गूढ़ार्थ तत्त्वलोक(श्री मदभागवतगीता व्याख्याभूत मधुसूदनी टीका पर) 4.व्याप्तिपंचक	 **म. म. शशिनाथ झा** 1860-1930

टीका 5.अवच्छदकत्व निरुक्त्ति

विवेचन 6.सव्यभिचार

टिप्पण 7.सतप्रतिपक्ष

टिप्पण 8.व्याप्तनुगन

विवेचन 9.सिद्धांत लक्षण

विवेक 10.व्युत्पत्तिवाद गूढार्थ

तत्वालोक 11.शक्तिवाद

टिप्पण 12.खण्डन-ख़ण्ड खाद्य

टिप्पण 13. अद्वैत सिद्धि चन्द्रिका

टिप्पण 14.कुकुकाञ्जलि प्रकाश

टिप्पण।

मुंशी रघुनन्दन दास 1860-1945

गाम-सखबार, ज़िला-मधुबनी। "मिथिला

मधुसूदन ओझा 1866-1939

म.म. मुरलीधर झा १८६८-१९२९

जन्म- गाम- भराम (जिला मधुबनी), अपन मातृक

नाटक" आ "दूतांगद व्यायोग"क लेखक।		श्यामसीधपमे बसि गेलाह। काशीसँ १९०६ ई. मे ई "मिथिलामोद" नामक मासिक मैथिली पत्रिकाक प्रकाशन शुरु केलन्हि। हितोपदेश (अनुवाद), मैथिली व्याकरण, "अर्जुन तपस्या" (उपन्यास) प्रकाशित।
 मुकुन्द झा "बख्शी" 1869-1936 जन्म हरिपुर बख्शी टोल ग्राम (मधुबनी जिला) मे 1869 ई. मे भेल तथा हिनक निधन	 **डॉ. सर गंगानाथ झा** 1871-1941 जन्म मधुबनी जिलाक सरिसब-पाही ग्राममे 1871 ई. मे भेल तथा निधन प्रयागमे 1941 ई. मे । ई अपना समयक संस्कृतक प्रकाण्ड विद्वान म. म. चित्रधर मिश्र, म. म. जयदेव मिश्र	 **जनार्दन झा जनसीदन** 1872-1951

काशीमे 1937 ई. मे भेलन्हि। हिनक लिखल संस्कृत मे अनेक ग्रंथ अछि। मैथिलीमे हिनक महत्त्वपूर्ण कृति अछि �मिथिला भाषामय इतिहास�। एकर अतिरिक्त मैथिलीमे हिनक स्फुट निबन्ध सभ सेहो प्रकाशित भेल। मिथिलाक ऐतिहासिक वर्णन सभसँ पहिने हिनके प्रकाशित भेल। एहि इतिहासमे मिथिलाक सर्वतोमुखी परिचय प्रस्तुत कएल गेल अछि।	तथा म. म. शिवकुमार शास्त्नीसँ मीमांसा एवं दर्शनक अध्ययन कएलन्हि तथा दर्शनक विभित्र दुरूह ग्रंथक अङरेजीमे अनुवाद कए पाश्चात्य संसारक ध्यान आकृष्ट कएलन्हि। ई गवर्नमेन्ट संस्कृत कॉलेज बनारसमे 1917 सँ 1923 धरि प्रिंसिपल छलाह तथा एलाहाबाद विश्वविद्यालयक 1923 सँ 1932 पर्यन्त कुलपति रहलाह। मैथिलीमे हिनक सम्पादित चन्दा झाक �महेशवाणी संग्रह� तथा �गणनाथ-विन्ध्यनाथ पदावली� प्रकाशित अछि। मैथिली साहित्य परिषद् द्वारा प्रकाशित हिनक �वेदान्त दीपक� (दर्शन) विषयक अपूर्व ग्रंथ अछि। एहिसँ भिन्न हिनक निबंध सभ सामयिक मैथिली पत्न-पत्निकामे प्रकाशित अछि।	

रासबिहारी लाल दास 1872-1940

"मिथिला दर्पण" क लेखक।

रामचन्द्र मिश्र "चन्द्र" 1873-1937 **मैथिल प्रभा**

महावैय्याकरणाचार्य पं दीनबन्धु झा 1878-1955

भवनाथ मिश्र 1879-1933

मैथिली शब्दकोष "मिथिला शब्द प्रकाश"क लेखक।

कीर्त्यानन्द सिंह

टंकनाथ चौधरी 1884-1928

भवप्रीतानन्द ओझा 1886-1970

कपिलेश्वर मिश्र 1887-1987

गाम सलेमपुर, थाना-उजियारपुर, जिला समस्तीपुर। �सीतादाइ� पुस्तक भंडारसँ प्रकाशित।

बालकृष्ण मिश्र 1888-1948

बलदेव मिश्र 1890-1975

हिनक जन्म सहरसा जिलाक वनगाँव ग्राममे 1890 **ई. मे एवं**

आचार्य रामलोचन शरण 1889-1971

सीतामढ़ीमे जन्म आ दरभंगामे मृत्यु। "मैथिली रामचरित मानस" सहित तुलसीदासक समस्त

सीताराम झा 1891-1975

जन्म चौगामा ग्राममे १८९१ ई.मे तथा निधन १९७५ ई. मे भेलन्हि। संस्कृतमे ज्योतिष

निधन फरवरी, 1975मे भेलन्हि । प्रारम्भमे पं. गेनालाल चौधरीसँ ज्यौतिष पढ़ि ई काशीमे पं. सुधाकर द्विवेदीजीक शिष्य भेलाह । बहुत वर्ष धरि सरस्वती भवन (वाराणसी) मे हस्तलिखित विभागमे कार्य कएल । पश्चात् पटनाक काशीप्रसाद जयसवाल रिसर्च संस्थानमे अनेक प्राचीन तिब्बती हस्तलिपिकँ देवनारीमे लिप्यन्तरित कएल। �मिथिलामोद� प्र काशन एवं म.म. मुरलीधर झाक प्रोत्साहनसँ ज्यौतिषीजी १९१० ई.सँ �मोद�मे लिखए लगलाह। हिनक प्रकाशित रचना अछि��रामायण	रचनाक मैथिलीमे लेखन। मिथिलाक्षरमे मैथिलीक प्रकाशनक प्रारम्भ केनिहार। प्रकाशन संस्था "पुस्तक भण्डार", लहेरियासराय, पटनाक संस्थापक।	शास्त्रक अनेक रचनाक .अतिरिक्त मैथिलीमे हिनक �अम्ब चरित� (महाकाव्य), �सूक्ति सुधा,� लोक लक्षण,� �पढ़ुआचरित,� �पूर्वापर व्यवहार,� उनटा बसात,� �अलंकार दर्पण�, �भूकम्प वर्णन�, �काव्य षट-रस�, �मैथिली काव्योपवन�, आदि ग्रन्थ उपलब्ध अछि । हिनक गीताक मैथिली अनुवाद सेहो उपलब्ध अछि । मिथिला मोदक सम्पादन १९२० ई.सँ १९२७ ई. धरि ई कएल ।

शिक्षा�, �चन्दा झा�, �संस्कृति�, �भारत शिक्षा�, �गप्प-सप्प विवेक�, �समाज� आदि। पण्डितजी यावत् धरि पटना रहलाह बराबरि �मिहिर�मे लिखैत रहलाह।		
 ताराचरण झा 1892-1928	 **बद्रीनाथ झा** 1893-1973 जन्म मधुबनी जिलाक सरिसव ग्राममे १८९३ ई. मे भेलन्हि तथा १९१४ ई. मे ई काशी लाभ कएलिन्ह। बहुत दिन धरि ई	 **जीवनाथ राय** 1893-1964

मुजफ्फरपुरक धर्म्म समाज संस्कृत कॉलेजमे साहित्यक अध्यापक छलाह । मैथिलीक विख्यात कवि लोकनि यथा सुमनजी, मधुपजी, मोहनजी आदि हिनक शिष्य छथिन्ह । संस्कृत साहित्यमे हिनक अनेक रचना अछि । जाहिमे राधा परिणय� (महाकाव्य) क स्थान विशिष्ट अछि । मैथिलीमे हिनक �एकावली परिणय� (महाकाव्य) एक नवीन कीर्तिमान स्थापित कएलक। कोनो अलंकारक दृष्टान्त तकबाक हेतु �एकावली परिणय� पर्याप्त अछि ।

		
उमेश मिश्र 1895-1967	**बाबू धनुषधारी दास** 1895-1965	**अमरनाथ झा** 1897-1955
जन्म मधुबनी जिलाक गजहरा ग्राममे 1895 ई. मे भेल छलन्हि । ई एकहतरि वर्षक आयुमे १९६७ ई. मे प्रयागमे स्वर्गवासी भेलाह । ई अपन स्वनाम-धन्य पिता म. म. जयदेव मिश्र तथा म. म. डा. गंगानाथ झाक सान्निध्यमे विद्यार्जन कएल। १९२३ सँ १९५९ धरि मिश्रजी एलाहाबाद विश्वविद्यालयमे संस्कृतक प्राध्यापक छलाह । दरभंगा �मिथिला शोध संस्थान�क निदेशक पदपर	मैथिलीमे बिहारी कविक अनुवाद प्रकाशित।	सरिसब पाहीटोल ग्राममे १८९७ ई. मे भेल । हिनक निधन पटनामे जखन ई बिहार लोक सेवा आयोगक अध्यक्ष छलाह, १९५५ मे भेलन्हि । ई एलाहाबाद विश्वविद्यालयक नओ वर्ष धरि कुलपति रहि पश्चात् हिन्दू विश्वविद्यालयक सेहो कुलपतिक पदकेँ सुशोभित कएलन्हि । ई अंगरेजीक प्रकाण्ड विद्वान् छलाह, ताहि संग हिन्दी, उर्दू, फारसी, संस्कृत,

किछु समय कार्य कए १९६२ सँ
५ धरि कामेश्वर सिंह संस्कृत
विश्वविद्यालयक कुलपति
हलाह ।म. म. मुरलीधर झासँ
भावित
ए �मिथिलामोद�मे ई
लिखब प्रारम्भ कएलन्हि तथा
पन विविध प्रकारक रचनासँ
थिलीक गद्यकँ समृद्ध
कएलन्हि । मैथिलीमे हिनक
सिद्ध ग्रन्थ
छि��कमला�
शेक्सपीयरक �टेम्पेस्ट�क
ावानुवाद),
�नलोपाख्यान�,
�मैथिली-संस्कृति� तथा
नेक वर्णनात्मक एवं
ालोचनात्मक
निबन्ध; मनबोधक
कृष्णजन्मक
म्पादन, विद्यापतिक

बङ्ला एवं मैथिलीक सेहो
अद्भुत विद्वान् छलाह
।मैथिलीमे हिनका द्वारा
सम्पादित �हर्षनाथ काव्य
ग्रन्थावली� तथा �गोवि
न्ददासक
श्रृङ्गारभजन� महत्त्वपूर्ण
अछि । एहिसँ भिन्न हिनक
मैथिली साहित्य परिषदक
अध्यक्षीय भाषण तथा अन्य
लेख प्रकाशित अछि ।

कीर्तिलता, कीर्तिपताका, गोरक्ष विजय आदिक अनुवाद-सम्पादन सेहो कएल।		
		
भोलालाल दास 1897-1977	**कुमार गंगानन्द सिंह** 1898-1971	**ब्रजमोहन ठाकुर** 1899-1977
हिनक जन्म दरभंगा जिलाक कसरौर मे भेलन्हि । साहित्य सर्जनाक अतिरिक्त अपन संगठन क्षमता तथा मैथिली साहित्यक सर्वतोमुखी विकासक हेतु सतत तत्पर रहबाक कारणेँ भोला बाबू मैथिली संसारक एक स्तम्भक रूपमे रहलाह ।	जन्म�बनैली राजपरिवारमे 24-9-1898, मृत्यु:-श्रीनगर पूर्णिआ 17-1-1970 । भूतपूर्व शिक्षामंत्नी, बिहार एबं कुलपति, कामेश्वर सिंह दरभंगा संस्कृत विश्वविद्यालय ।रचना�अगिलही (अपूर्ण उपन्यास) तथा अनेक कथा एवं एकांकी । युगक अनुरूप सामाजिक कुरीति आदिकेँ आधार बनाए सुधारवादी दृष्टिएँ कथा सभहिक रचना ।	

हिनक निधन 1977 ई. मे भेल। मैथिलीक प्रचार-प्रसारमे ई अपन जीवन समपित कएने छलाह। पाठ्यक्रममे मैथिलीकेँ स्थान हो ताहि हेतु ई बीड़ा उठओलन्हि। विद्यालय स्तरक अनेक पोथीक निर्माण कएल। मैथिली साहित्य परिषदक ई संस्थापक मण्डलक सदस्य छलाह। 1931 सँ 1940 ई. पर्यन्त ओकर प्रधान मन्त्नी रहलाह। हिनक मन्त्निनत्वकालमे �भारती� नामक मासिक पत्नक प्रकाशन भेल। एहिसँ पूर्व (१९२९-३१) कुशेश्वर कुमरजीक संग संयुक्त सम्पादनमे �मिथिला� नामक पत्न चलाओल। ई		

नवीन एवं प्रगतिशील विचारक लोक छलाह । ननव लेखककेँ प्रोत्साहित करब, शैलीमे एकरूपता आनब, नव प्रकाशनसँ मैथिलीक साहित्य भंडारक पूर्त्ति करब हिनक कर्त्तव्य बनि गेल छल । हिनक लिखल �मैथिली व्याकरण� तथा हिनकहि द्वारा सम्पादित �गद्यकुसुमांजलि बहुत दिन धरि विद्यालयमे पढ़ाओल जाइत रहल । हिनक लिखल अनेक निबन्ध समालोचना, कविता, संस्मरण, जीवनी-साहित्य मैथिलीक पत्र-पत्निकामे छिड़िआएल अछि ।		

भुवनेश्वर प्रसाद

1902-

दरभंगा जिलाक बनौली गाम, निवास रायसाहेब पोखरि लहेरियासराय। सरस्वती स्कूल लहेरियासरायमे १९३०-१९६४ ई. धरि अध्यापन। मैथिलीमे "बाल रामायण� प्रकाशित।

जयनारायण झा 'विनीत' 1902-1991

नरेन्द्र नाथ दास विद्यालंकार १९०४-१९९३

सुधाकर झा "शास्त्री" 1904-1974	**दामोदर लाल दास विशारद** 1904-1981	**बबुआजी झा 'अज्ञात'** 1904-1996 २००१- बबुआजी झा �अज्ञात� (प्रतिज्ञा पाण्डव, महाकाव्य)लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार।
 श्रीवल्लभ झा हाटी 1905-1940	 **रमानाथ झा** 1906-1971 जन्म दरभंगा जिलाक उजान (धर्मपुर) ग्राममे 1906 ई. मे एवं हिनक निधन दरभंगामे १९७१ ई. मे भेलन्हि। 1930 ई. मे अङ्रेजीमे एम. ए. कएलाक बाद ई कतोक वर्ष धरि मधेपुर उच्च विद्यालयक प्रधानाध्यापक छलाह, तकरा बाद	 **काशीकान्त मिश्र "मधुप"** 1906-1987 १९७०- काशीकान्त मिश्र �मधुप� (राधा विरह, महाकाव्य) पर साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त मैथिलीक प्रशस्त कवि आ मैथिलीक प्रचार-प्रसारक

	दरभग्ङा-राज-लाइब्रेरीक पुस्तकालयाध्यक्षक रूपमे 1936 सँ अन्तिम समय धरि रहलाह। 1952 सँ 62 चन्द्रधारी मिथिला कॉलेजमे प्रो. झा अङरेजीक प्राध्यापक रूपेँ काजka पश्चात् ओही कॉलेजमे मैथिली विभागाध्यक्ष बनाओल गेलाह। 1965 मे रमानाथ बाबू साहित्य अकादमीक मैथिलीक प्रतिनिधि निर्वाचित भेलाह जाहि पद पर ओ जीवनक अन्त समय तक रहलाह। हिनक रचनाक क्षेत्न बहुत व्यापक छल। हिनक अनुसंधानात्मक निबंक दू गोट संग्रह �निबन्धमाला� तथा �प्रबंध संग्रह� प्रकाशित अछि। संकलित सम्पादित पुस्तक सभमे �मैथिली पद्य-संग्रह�, �मैथिली गद्य-संग्रह�, �प्राचीन गीत�, �कथा काव्य�, �नवीन गीत�,	समर्पित कार्यकर्ता �झंकार� कवि तासँ क्रान्ति गीतक आह्वान कएलनि। प्रकृति प्रेमक विलक्षण कवि। �घसल अठन्नी कविताक लेल कथ्य आ शिल्प-संवेदना�दुहू स्तर पर चरम लोकप्रियता भेटलनि।

	�कविता कुसुम�, �कथा संग्रह� आदि अछि । �कथासरित्सागर�क आधार पर प्राञ्जल गद्य शैलीमे हिनक �उदयन-कथा� तथा �बररुचि-कथा� बेश ख्याति पओलक । व्याकरणक �मिथिला भाषा प्रकाश�, �अलङ्कारप्रवेश� आदि अनेक ग्रन्थ प्रकाशित अछि । �मैथिली साहित्य पत्र� त्नैमासिक पत्रिकाक संपादक।	
 लक्ष्मीनाथ गोसा ई 1793-1872	 **मेही दास** धरहरा कोठी_बनमनखी_असली नाम_रामानुग्रहलाल	 **बुचन भगत, संत** 1928-1991

<table>
<tr><td></td><td>दास_आश्रम_मायामोहल्ला, कुप्पाघाट
, भागलपुर</td><td></td></tr>
<tr>
<td>

अभिराम दास

मिथिलाक प्रसिद्ध भागवत
ाचक।</td>
<td>

स्नेहलता 1909-1993

गाम- डरोड़ी, समस्तीपुर। पूर्ण
नाम- कपिलदेव ठाकुर "स्नेहलता"।
रामाश्रयी रसिक सम्प्रदायक संत।
हिनकर रचित वैदेही विवाह
संकीर्तन, विनय
पदावली, शिववाणी, चेतावनी, झूला-
संकीर्तन, सीतावतरण प्रबन्धकाव्य
आ स्नेहशतक- दोहावली-कवित्त
आदि मिथिलाक महिला वर्ग आ
संकीर्तनकार लोकनिक कंठमे
परिव्याप्त अछि आ लोकमंगलक
अनुष्ठानमे व्यापक रूपेँ व्यवहृत</td>
<td>

स्वतंत्रता सेनानी
स्व. रामफल
मण्डल</td>
</tr>
</table>

	अछि। हिनक "वैदेही विवाह" मिथिलाक कीर्तनिया नाट्य परम्पराकेँ लोकरुचिक अनुकूल बनौने अछि।	
		
सुन्दर झा "शास्त्री" 1930-1998	**कांञ्चीनाथ झा "किरण"** 1906-1988	**श्यामानन्द झा** 1906-1949
जनकपुर, नेपाल, युवावस्थाक तिलक दुर्लभ फोटो।नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानक मानद सदस्यता- स्व. सुन्दर झा शास्त्री।	जन्म स्थान-धर्मपुर,लोहना रोड, दरभंगा बिहार । मैथिली भाषा आंदोलनमे महत्वपूर्ण भूमिका। �पराशर� महाकाव्य लेल साहित्य अकादमी ओ �कथा किरण� लेल वैदेही पुरस्कारसँ सम्मानित । प्रकाशित कृति: चंद्रग्रहण (उपन्यास), वीर-प्रसून (बालकथा), जय जन्मभूमि	

	(एकांकी), विजेता विद्यापति (नाटक), कथा-किरण (कथा-संग्रह), किरण-कवितावली, कतेक दिनक बाद (कविता-संग्रह), पराशर (महाकाव्य) ओ किरण-निबंधावली (निबंध-संग्रह) आदि।१९८९- काञ्चीनाथ झा �किरण� (पराशर, महाकाव्य)पर मैथिली मे साहित्य अकादमी पुरस्कारसँ सम्मानित।	
 रमाकांत झा, नेपाल 1907-1971	 **ईशनाथ झा** 1907-1965	 **भुवनेश्वर सिंह 'भुवन'** 1907-1944

<table>
<tr>
<td></td>
<td>बहुमुखी प्रतिभाक कवि । प्राचीन आ नवीन पद्धतिक काव्य-रचनाक विलक्षण संयोग हिनकर कवितामे भेटैत अछि । दलित वर्ग, शोषणक समस्या, स्वदेश प्रेमक यथार्थवादी रचनाक संग संग व्यक्तिनिष्ठ कल्पनाक अनेक विशिष्ट कविता मैथिलीमे लिखलनि ।</td>
<td>अपन खाढ़ीक बहुमुखी प्रतिभाक कवि । प्राचीन आ नवीन रीतिक कविताक रचना विपुल संख्यामे कएलनि । �भुवन भारती� कविता संकलन प्रकाशनसँ मैथिली ओज आ नव चेतनाक शंख फुकलनि।</td>
</tr>
<tr>
<td>
हरिमोहन झा 1908-1984
हिनकर मैथिली कृति १९३३ मे �कन्यादान� (उपन्यास), १९४३</td>
<td>
कालीकान्त झा 1909-
मूल गाम ढंगा (हरिपुर), मधुबनी। फेर मातृक बरदबट्टा,पो. उरलाहा, भाया- मदनपुर, जिला- पूर्णियामे बसि गेलाह। सतघरा</td>
<td>
तंत्रनाथ झा 1909-1984
जन्म १९०९ ई मे दरभंगा जिलाक धर्मपुर ग्राममे भेलन्हि मुत्यु ४-५-</td>
</tr>
</table>

मे "द्विरागमन�(उपन्यास), १९४५ मे �प्रणम्य देवता� (कथा-संग्रह), १९४९ मे �रंगशाला�(कथा-संग्रह), १९६० मे �चर्चरी�(कथा-संग्रह) आऽ १९४८ ई. मे �खट्टर ककाक तरंग� (व्यंग्य) अछि। मृत्योपरांत १९८५मे (जीवन यात्रा, आत्मकथा)पर मैथिलीक साहित्य अकादमी पुरस्कारसँ सम्मानित।	(मधुबनी), मदनपुर आ काशीमे पाणिनी व्याकरणक अध्ययन। "हनुमान चरित"क लेखक।	�८४,चन्द्रधारी मिथिला कॉलेजमे अर्थशास्त्नक प्राध्यापक छलाह । अवकाश ग्रहण क काव्य साधनामे लागल रहलाह । महाकाव्य, मुक्तक, एकांकी सभ विधामे ई सिद्ध हस्त छलाह । हिनक �कीचक वंध� महाकाव्य अङरेजीक �ब्लैक्ङ भर्स� (अमित्नाक्षर छन्द) म लिखल अछि । मैथिलीमे �सौनेट� एवं ब्लैक्ङ भर्स�क ई प्रथम प्रयोक्ता थिकाह । संस्कृत परम्परामे काव्य रचना करितहुँ पाश्चात्य शैलीक नवीनता हिनका रचनामे भेल । हिनक �कीचक वधा� ओ �कृष्ण चरित� महाकाव्य��म

		ङ्गल- पञ्चाशिका� एवं �नम स्या� मैथिली साहित्यमे अपन विशिष्ट स्थान रखैछ । तकर अतिरिक्त मुक्तक काव्यमे विषय वस्तुक व्यापकता एवं शिल्प शैलिक प्रचुरता अबैत अछि। एक दिश यदि प्राचीन ढंगक ईश्बर वन्दनाक रचना कएलन्हि तँ दोसर दिस �सौनेट� (चतुर्दशपदी) �बैलेड� आ दि लिखबामे पूर्ण सफलता प्राप्त कएलन्हि।�कृष्ण चरित� महाकाव्य पर हिनका 1979 ई क साहित्यक अकादमी पुरस्कार भेटलन्हि । 1980 ई. मे हिनका

		अभिनन्दन ग्रन्थसमर्पित कएल गेलन्हि ।
 जीवनाथ झा 1910-1977	 **सुरेन्द्र झा 'सुमन'** 1910-2002 जन्म: ग्राम : बल्लीपुर, जिला-समस्तीपुर । प्रकाशित कृति: प्रतिपदा, अर्चना,साओन-भादव,अंकावली, अन्तर्नाद, पयस्विनी, उत्तरा आदि तीससँ अधिक मौलिक कविता-पुस्तक;पुरुष-परीक्षा, अनुगीतांजलि, ऋतु श्रृंगार तथा वर्णरत्नाकर, पारिजात-हरण, कृष्णजन्म, आनन्द-विजय आदि कतिपय ग्रन्थक अनुवाद-संपादन; �मैथिली काव्य पर	 **पं. रामचन्द्र झा** 1910- गाम तरौनी। काशी मिथिला ग्रन्थमालाक सम्पादक।

संस्कृतक प्रभाव� नामक समीक्षा-ग्रंथ। �पयस्विनी� लेल १९७१ मे साहित्य अकादेमी पुरस्कार तथा �उत्तरा� पर १९१८ मे मैथिली अकादेमीक विद्यापति पुरस्कार प्राप्त। मैथिलीक प्रथम दैनिक पत्र �स्वदेश�क लब्धप्रतिष्ठ सम्पादक।१९९५- सुरेन्द्र झा �सुमन� (रवीन्द्र नाटकावली- रवीन्द्रनाथ टैगोर, बांग्ला)लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार। २००० ई.- पं.सुरेन्द्र झा �सुमन�, दरभंगा;यात्री-चेतना पुरस्कार।

'नागार्जुन' वैद्‌य नाथ मिश्र 'यात्री' 1911-1998 **जन्म अपन मामागाम सतलखामे भेलन्हि, जे हुनकर गाम तरौनीक समीपहिमे अछि, जिला-दरभ्‍गा। मूल नाम: वैद्‌यनाथ मिश्र। हिन्दीमे नागार्जुन नामे प्रख्यात। प्रकाशित कृति: चित्रा, पत्रहीन नग्न गाछ (मैथिली कविता-संग्रह); पारो, बलचनमा, नवतुरिया (मैथिली उपन्यास); युगधारा, सतरंगे पंखोंवाली, प्यासी पथराई आंखें, खिचड़ी विप्लव देखा हमने, तुमने कहा था, हजार हजार बाहो वाली, पुरानी**	**आरसीप्रसाद सिंह** 1911 -1996 **जन्म: ग्राम-एरौत, जिला-समस्तीपुर। प्रकाशित कृति: माटिक दीप, पूजाक फूल, सूर्यमुखी (कविता-संग्रह), मेघदूत (अनुवाद), आरसी, नन्ददास, संजीवनी (हिन्दी काव्य संग्रह)। �सूर्यमुखी� लेल १९८४ मे साहित्य अकादेमी पुरस्कार प्राप्त।**	**गुरु जयदेव मिश्र** 1911-1991 **शिष्य गंगा नाथ झा**

जूतियो का कोरस, रत्नगर्भा, ऐसे भी हम क्या ! ऐसे भी तुम क्या ! (हिन्दी कविता-संग्रह); रतिनाथ की चाची, बलचनमा, नई पौध, बाबा बटेसरनाथ, वरुण के बेटे, दुखमोचन, कुम्भीपाक, अभिनन्दन, उग्रतारा, इमरतिया (हिन्दी उपन्यास); आसमान में चन्दा तैरे (कहानी संग्रह); भस्मांकुर (हिन्दी खण्ड काव्य); अन्नहीनम् क्रियाहीनम् (निबन्ध-संग्रह); गीत गोविन्द; मेघदूत; विद्यापति के गीत, विद्यापति की कहानियां (अनुवाद) । �पत्रहीन नग्न		

गाछ� लेल १९६८ मे साहित्य अकादेमी पुरस्कार प्राप्त । यायावरी जीवन । मैथिली प्रतिनिधिक रूपमे रूस भ्रमण । नागार्जुन (**स्व. श्री वैद्यनाथ मिश्र �यात्री�**), हिन्दी आ मैथिली कवि, १९९४ ई.मे **साहित्य अकादेमीक फेलो** (भारत देशक सर्वोच्च साहित्यक पुरस्कार)।

यशोधर झा

मिथिला वैभव, दर्शन मैथिली पोथीपर 1966 मे पहिल

वैद्यनाथ मल्लिक 'विधु' 1912-1987

भीम झा 1912-

पूर्णिया जिलाक मदनपुर गामक। जन्म ५ नवम्बर १९१२ ई.। बनैलीक श्री श्यामानन्द

ाहित्य अकादमी पुरस्कार ैथिली लेल प्राप्त।	१९७६- वैद्यनाथ मल्लिक �विधु� (सीतायन, महाकाव्य) लेल मैथिलीक साहित्य अकादमी पुरस्कार।	सिंहक अध्यक्षतामे �नारायण ंकीर्तन महामण्डली�क स्थापना।
 राधानाथ दास १९१२-	 **उपेन्द्र ठाकुर 'मोहन'** 1913-1980 जन्म १९१३ ई. मे दरभंगा जिलाक चतरिया ग्राममे भेलन्हि । मृत्यु २४-५-१९८० । संस्कृत शिक्षामे साहित्याचार्य ओ बड़ौदा राजक विद्वत्-परीक्षासँ �साहित्य-रत्न�क उपाधिसँ विभूषित भेलाह । दैनिक आर्यावर्तमे आदिअहिसँ, पश्चात् १९६० सँ मिथिला मिहिरक उप-सम्पादक एवं सह-सम्पादक रूपेँ कार्य करैत १९७७ मे सेवा निवृत भेलाह ।मोहनजी करीब	 **जयनाथ मिश्र** 1913-1985

पचास वर्ष साहित्य साधनामे लागल रहलाह ।

विजयानन्द, कुंजरंजन, सुदर्शन, पुण्ड रीक, शास्त्नी, बामन आदि छद्म नामसँ पत्न-पत्निकामे विविध विषयपर हिनक लेख सभ प्रकाशित भेल अछि ।मोहन जीक �बाजि उठल मुरली�मे १०१ गोट कविताक संकलन अछि जाहिमे हिनक सुदीर्घ काव्य-आराधनाक विभिन्न विचारधाराक ओ विभिन्न अनुभूतिक सामग्री उपलब्ध अछि । एहि पुस्तकपर मोहन�जीकेँ १९७८ मे साहित्य अकादम् पुरस्कार भेटलन्हि। एहिसँ बहुत पूर्व हिनक �फुलडाली� नामक कविता संग्रह सेहो प्रकाशित भेल छल ।

| **श्रीकांत ठाकुर "विद्यालंकार"** | **पञ्जीकार मोदानन्द झा** 1914-1998

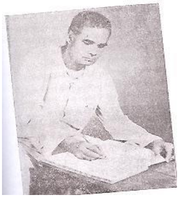
लब्ध धौत पञ्जीशास्त्र मार्त्तण्ड पञ्जीकार मोदानन्द झा, शिवनगर, अररिया, पूर्णिया। पिता-स्व. श्री भिखिया झा। गुरु- पञ्जीकार भिखिया झा। पूर्णिया जिलाक बनैली लगक शिवनगर गामक। जन्म २२ सितम्बर १९१४ ई.।सौराठमे अपन मौसा स्व. लूटनझा सँ पंजीशास्त्रक अध्ययन। १९४८-१९५१ ई. धरि दरभंगामे रहि आचार्य रमानाथ झाकेँ पाँजि पढ़ओलनि।शास्त्रार्थ परीक्षा- दरभंगा महाराज कुमार जीवेश्वर सिंहक यज्ञोपवीत संस्कारक अवसर पर महाराजाधिराज(दरभंगा) कामेश्वर सिंह द्वारा आयोजित परीक्षा- 1937 **ई. जाहिमे मौखिक परीक्षाक** | **आनन्द झा** 1914-1988 |

	मुख्य परीक्षक म.म. डॉ. सर गंगानाथ झा छलाह।	
 टोक्यो हासेगावा, निदेशक मिथिला म्यूजियम, निगाटा	 **माँगनि खबास** 1908-1943 **संगीतज्ञ** पचगछियामे जन्म आ अल्प बएसमे मृत्यु। पचगछियाक रायबहादुर लक्ष्मीनारायण सिंहक शिष्य।	 **रामाश्रय झा 'राम रंग' अभिनव भातखण्डे** 1928-2009 जन्म ११ अगस्त १९२८ ई. तदनुसारभाद्र कृष्णपक्ष एकादशी तिथिकेँ मधुबनी जिलान्तर्गत खजुरा नामक गाममे भेलन्हि। अभिनव गीतांजलि, हुनकर उच्चकोटिक शास्त्र रचना अछि।मिथिलावासी श्री रामरंग राग तीरभुक्ति, राग वैदेही भैरव, आऽ राग

		विद्यापति कल्याण केर रचना सेहो कएने छथि आऽ मैथिली भाषामे हिनकर खयाल �रंजयति इति रागः� केर अनुरूप अछि।
 रामचतुर मल्लिक ध्रुपद संगीत 1905-1990	 **अभयनारायण मल्लिक**	 **कुमार तारानन्द सिंह, संगीतज्ञ**
	 पंडित परमानन्द चौधरी, संगीतज्ञ	 **हृदयनारायण झा**

संगीताचार्य राय बहादुर लक्ष्मीनारायण सिंह		
 संगीत भास्कर राजकुमार श्यामानन्द सिंह १९१६-१९९४	 मिथिलेश कुमार झा, तबला वादन	 नागेश्वर लाल कर्ण, तबला वादक
 बाबू साहेब चौधरी 1916-1998	 लक्ष्मण (लखन) झा 1916-2000 मिथिला राज्य अभियानी।	 शुद्धदेव झा 'उत्पल' 1916-

दरभंगा जिलाक दुलारपुर गामक। १९४३ ई. मे जीविकार्थ कलकत्ता अएलाह। नवम कक्षामे स्वराज्य आन्दोलनमे बाझि कए शिक्षाक इतिश्री। कलकत्तामे स्थानीत मैथिल संघमे प्रवेश। कलककत्तामे मैथिली आर्ट प्रेस. ९/१, खिलात घोष लेन, कलकत्ता-७००००६ सँ मैथिली-मिथिला आन्दोलनमे सक्रिय। �कुहेस� आ �चाणक्य� दूटा नाटक। १९७१-७९ धरि �मिथिला दर्शन� आ �मैथिली दर्शन� मैथिली मासिकक सम्पादन।		गोड्डा जिलाक अलखदत्त-महेनपुरक निवासी। जन्म १६ अक्टूबर १९१६ ई.।

		
रामचरित्र पाण्डेय "अणु" १९१७-२०१०	**लक्ष्मीनाथ झा मिथिला चित्रकला** 1917-1990	**उपेन्द्र नाथ झा 'व्यास'** 1917-2002 **जन्म स्थान-हरिपुर वकशीटोल, मधुबनी, बिहार। १९६९- उपेन्द्रनाथ झा �व्यास� (दू पत्र, उपन्यास) लेल साहित्य अकादेमी पुरस्कारसँ सम्मानित। साहित्य अकादेमीक अनुवाद पुरस्कार प्राप्त। प्रकाशित कृति: कुमार, दू पत्र (उपन्यास), विडंबना, भजना भजले (कथा-संग्रह), पतन संन्यासी, प्रतीक**

(काव्य), महाभारत (पहिल दू पर्व) आदि।

मनमोहन झा 1918-2009

जन्म सरिसबमे, अश्रुकण, वीरभोग्या, मिथिलाक निशापुरमे।२००९- स्व.मन मोहन झा (गंगापुत्र, कथासंग्रह)पर मृत्योपरांत साहित्य अकादमी पुरस्कार।

ब्रजकिशोर वर्मा 'मणिपद्म' 1918-1986

जन्म स्थान-बहेड़ा, दरभंगा बिहार। १९७३- ब्रजकिशोर वर्मा �मणिपद्म� (नैका बनिजारा, उपन्यास) लेल साहित्य अकादेमी पुरस्कारसँ सम्मानित। उपन्यासकार, कथाकार ओ कवि। प्रकाशित कृति: कोब्रागर्ल, कनकी, अर्द्धनारीश्वर, लोरिक विजय, नैका-बनिजारा, लवहरि-कुशहरि, राय रणपाल, आदिम गुलाम आदि उपन्यास ओ कंठहार (नाटक) आदि।

पं. सहदेव झा १९१९-

"मिथिला की धरोहर" पोथी प्रकाशित।

बुद्धिधारी सिंह रमाकर 1919-1991

जन्म मधुबनीमे 1919 ई. मे भेल। अपन पिता स्व. क्षेमधारी सिंहसँ विभिन्न विषयक शिक्षा ग्रहण कएलन्हि। ई रामकृष्ण कॉलेज, मधुबनीक मैथिली विभागाध्यक्ष छलाह। जतएसँ अवकाश प्राप्त कएलन्हि। बाल्या-वस्थहिसँ ई कविकार्यमे लागल रहलाह अछि। संस्कृत तथा मैथिली दुनू भाषामे हिनक रचना

आद्याचरण झा 1920-

चन्द्र भानु सिंह 1922-

२००४- चन्द्रभानु सिंह (शकुन्तला, महाकाव्य) लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार।

प्रकाशित अछि। यथा�मैथिलीमे �प्रयास� (कथा-संग्रह), �मधुमती�, �अमरबापू� (कविता-संग्रह), �शरशय्या� (खंड-काव्य) �स्मृति साहस्री� (महाकाव्य) आदि।

सुधांशु शेखर चौधरी 1922-1990

जन्म दरभंगाक मिश्रटोलामे 1922 ई. मे भेलन्हि तथा मृत्यु 1990 ई. मे भेलन्हि।

गोविन्द झा 1923-

जन्मस्थान- इसहपुर, सरिसब पाही, मधुबनी, बिहार। सिद्ध कथाकार, उपन्यासकार, नाटककार, भाषा वैज्ञानिक ओ अनुवादक। साहित्य अकादेमी पुरस्कार, साहित्य

योगानन्द झा 1923-1986

हिनक जन्म मधुबनी जिलाक कोइलख ग्राममे 1923 ई. मे भेलन्हि। मृत्यु 1986 मे भेलनि।

किछु दिन विभिन्न जीविकामे रहि पश्चात् साहित्यकारक जीवन प्रारम्भ कएल। किछु दिन �बैदेही�क सम्पादन श्री सुमनजी एवं श्री कृष्णकान्त मिश्रजीक संग कएल तत्पश्चात् 1960 ई. सँ 1982 ई. धरि पटनामे �मिथिला मिहिर��क सफल सम्पादन कएल।हिनक दू गोट नाट्यकृति-�भफाइत चाहक जिनगी�, लेटाइत आँचर�, तथा �पहिल साँझ� हिनक नाटकक नीक व्यावहारिक अनुभवक परिचायक अछि।छद्मनामसँ हिनक दू गोट उपन्यास मिहिर� मे प्रकाशित भेल अछि।	अकादेमी अनुवाद पुरस्कारसँ सम्मानित। बिहार सरकारसँ कामिल बुल्के पुरस्कार, ग्रियर्सन पुरस्कार आदिसँ सम्मानित। प्रकाशित कृति: उपन्यास, नाटक, कथा, कविता, भाषा विज्ञान आदि विभिन्न विधामे अड़तीस टा पोथी प्रकाशित। प्रकाशन: सामाक पौती,नेपाली साहित्यक इतिहास (अनु) आदि। १९९३- गोविन्द झा (सामाक पौती, कथा)पुस्तक लेल सहित्य अकादेमी पुरस्कारसँ सम्मानित।१९९३- गोविन्द झा (नेपाली साहित्यक इतिहास- कुमार प्रधान, अंग्रेजी) लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार। प्रबोध सम्मान 2006 सँ सम्मानित। विदेह सम्पादकक समानान्तर साहित्य अकादेमी फेलो पुरस्कार २०१० (समग्र योगदान लेल)	अग्रेजीमे एम. ए. कएलाक पश्चात् ई किछु दिन चन्द्रधरी मिथिला कॉलेजमे प्राध्यापक रहलाह। बिहार प्रशासनिक सेवामे 1981 धरि विभिन्न पदपर कार्य कएल। तत्पश्चात्मैथिली अकादमीक निदेशक �84 धरि।योगानन्द झाजी मैथिली साहित्यमे अपन उपन्यास �भलमानुस� एवं �पवित्ना�क हेतु ख्यात छथि। हिनक नाटक �मुनिक मतिभ्रम� एवं कथा संग्रह �उड़ैत वंशी� यथेष्ट प्रतिष्ठा प्राप्त कएने अछि। एकर अतिरिक्त ई महात्मा गान्धीक आत्मकथाक

हिनक उपन्यास ई वतहा संसार� जे मैथिली अकादमी द्वारा प्रकाशित भेल आ जाहि पर 1980 क साहित्य अकादमीक पुरस्कार देल गेल ।

अनुवाद एवं �आमक जलखरी� नामक एक कथा संग्रहक सम्पादन सेहो कएने छथि ।

रामकृष्ण झा 'किसुन' 1923-1970

आधुनिक धाराक विशिष्ट कवि, कथाकार, चिन्तक । प्रकाशित कृति: आत्मनेपद (कविता संग्रह), मैथिली नवकविता (सम्पादन)।

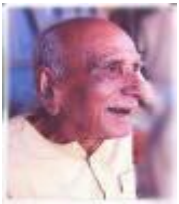

उमानाथ झा 1923-2009

जन्म:-01-01-1923, मृत्यु 07-12-2009 महरैल, मधुबनी ।भूतपूर्व अङरेजी विभागाध्यक्ष एवं प्रति-कुलपति मिथिला विश्वविद्यालय, दरभंगा । रचना:-रेखाचित्र, अतीत (कथा

ज़टाशंकर दास 1923-2006

	संग्रह); मैथिली नवीन साहित्य, इन्द्र धनुष, विद्यापति गीतशती (सम्पादन)।१९८७- उमानाथ झा (अतीत, कथा) पर मैथिलीक साहित्य अकादमी पुरस्कारसँ सम्मानित।	
 प्रबोध नारायण सिंह 1924-2005 **हिन्दी, संस्कृत, मैथिली, पाली एवं फारसीक विद्वान्। मिथिला, मैथिल एवं मैथिलीक ई अनन्य भक्त छथि । कलकत्ता रहि मिथिला दर्शन�, मैथिली**	 **मदनेश्वर मिश्र** 1924-2004 "एक छलीह महारानी" **प्रकाशित।**	 **अमोघ नारायण झा "अमोघ"** 1924-

कविता�, मैथिली रंगमंच� आदि पत्निकाक प्रकाशनक माध्यमसँ श्री प्रबोधजी मैथिलीक जे सेवा कएल अछि तकर वर्णन थोड़मे सम्भव नहि । अनेक बङ्ला कृतिक ई अनुवाद सेहो कएल अछि ।हिन्दीमे सेहो हिनक �कविता संग्रह� प्रकाशित अछि ।कलकत्ता विश्वविद्यालयमे हिन्दीक पूर्व अध्यक्ष। २००२- डॉ. प्रबोध नारायण सिंह (पतझड़क स्वर- कुर्तुल ऐन हैदर, उर्दू) लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।		

		
मुरलीधर सिंह, **ब्रजमोहन ठाकुर**, **शुभंकर झा**, **मदनेश्वर मिश्र** 1924-2004, **ललित नारायण मिश्र**, **देवनाथ राय**	**मतिनाथ मिश्र मतंग** 1924-	**आनन्द मिश्र** 1924-2007
		
डॉ. जयमन्त मिश्र १९२५-२०१०	**चन्द्रनाथ मिश्र अमर** 1925-	**मुक्तिनाथ झा** (1926-2009)

जन्म १५-१०-१९२५ मृत्यु ०७-०९-२०१०, गाम-ढंगा-हरिपुर-मजरही। १९९५- जयमन्त मिश्र (कविता कुसुमांजलि, पद्य) लेल साहित्य अकादेमी पुरस्कार- मैथिली।	जन्म: खोजपुर, मधुबनी। वरिष्ठ कवि, कथाकार-उपन्यासकार। हास्य-व्यंग्यक कवितामे बेजोड़। मैथिलीक लेल समर्पित व्यक्तित्व। पांच दर्जनसं बेसी कथा आ विदागरी, वीरकन्या (उपन्यास) जल समाधि (कथा संग्रह) प्रकाशित।१९८३- चन्द्रनाथ मिश्र �अमर� (मैथिली पत्रकारिताक इतिहास) लेल साहित्य अकादमी पुरस्कारसँ सम्मानित। एम. एल. एकेडमी, लहेरिरियासरायसं शिक्षकक रूपमे अवकाश प्राप्त। आशा दिशा, गुदगुदी, युगचक्र, उनटा पाल आदि कविता संग्रह प्रकाशित। १९९८- चन्द्रनाथ मिश्र �अमर� (परशुरामक बीछल बेरायल कथा- राजशेखर बसु, बांग्ला) लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार। चन्द्रनाथ मिश्र अमर २०१० मे मैथिली साहित्य लेल **साहित्य**	

	अकादेमीक फेलो (भारत देशक सर्वोच्च साहित्यक पुरस्कार)।	
		
शुभंकर झा 1926-	**दीनानाथ पाठक 'बन्धु'** 1928-1962	**अनंत बिहारी लाल दास "इन्दु"** 1928-2010 २००७- अनन्त बिहारी लाल दास �इन्दु� (युद्ध आ योद्धा-अगम सिंह गिरि, नेपाली)लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।

कृष्णकान्त मिश्र १९२८-२०००

जगदानन्द झा 1928-

दुर्गानाथ झा "श्रीश"

हिनकर जन्म मधुबनी जिलाक विट्ठो गाममे १९२९ ई. मे भेलन्हि। हिन्दी आ मैथिलीमे एम.ए. आ बी.एड. केलाक बाद किछु दिन स्कूलमे अध्यापन, फेर मिल्लत कॉलेज, लहेरियासरायमे मैथिली आ हिन्दी विभागक अध्यक्ष। मैथिली भाषामे पहिल पी.एच. डी.। "श्रीश" जीक मैथिलीमे प्रकाशित रचना अछि- "मैथिली साहित्यक इतिहास", "भुवन

		भारती" (सम्पादन), "महामत्स्य ओ मनु" (कविता), "नाट्य कथा सार"(सम्पादन), "पुरुषार्थ"(पद्य नाटक) आ अनेक कविता, एकांकी आ आलोचनात्मक निबन्ध।
 राजकमल चौधरी 1929-1967 **महिषी, सहरसा। रचना:- आदि कथा, आन्दोलन, पाथर फूल (उपन्यास), स्वरगंधा (कविता संग्रह), ललका पाग (कथा संग्रह), कथा**	 **विश्वनाथ झा "विषपायी"** 1929-2005 "राम सुयश सागर" (मैथिली रामायण) १९८० ई. मे प्रकाशित। २५ जनवरी २००५ कैं मृत्यु।	 **जयधारी सिंह** 1929-2007 **समीक्षक, कवि । प्रकाशन: बौद्धगानमे तांत्रिक सिद्धांत, समीक्षा शास्त्रा अदि । रामकृष्ण कॉलेज, मधुबनीमै मैथिली विभागक पूर्व अध्यक्ष ।**

पराग (कथा संग्रह सम्पादन)। हिन्दीमे अनेक उपन्यास, कविताक रचना, चौरङ्गी (बङ्ला उपन्यासक हिन्दी रूपान्तर) अत्यन्त प्रसिद्ध।		
 शैलेन्द्र मोहन झा 1929-1994 १९९२- शैलेन्द्र मोहन झा (शरतचन्द्र व्यक्ति आ कलाकार-सुबोधचन्द्र सेन, अंग्रेजी)लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।	 **विजयनाथ ठाकुर** 1929-2008	 **रमेशचन्द्र वर्मा** 1930-

गोपालजी झा 'गोपेश' 1931-2008

जन्म मधुबनी जिलाक मेहथ गाममे १९३१ ई.मे भेलन्हि।हिनकर रचित �सोन दाइक चिट्ठी�, �गुम भेल ठाढ़ छी�, �एलबम� �आब कहू मन केहन लगैए�, "मखानक पात" प्रकाशित भेल जाहिमे सोनदाइक चिट्ठी बेश लोकप्रिय भेल।२००६ ई.-श्री गोपालजी झा गोपेश, मेंहथ, मधुबनी;यात्री-चेतना पुरस्कार।

विवेकानन्द ठाकुर 1931 -

२००५- विवेकानन्द ठाकुर (चानन घन गछिया, पद्य)मैथिली लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार।

ताराकांत मिश्र 1931-

लित 1932-1983

न्म स्थान बसैठ चानपुरा

धुबनी, बिहार। प्रसिद्ध

कथाकार ओ उपन्यासकार।

काशित कृति: प्रतिनिधि,

कथा संग्रह), पृथ्वी-पुत्र

उपन्यास) आदि।

मुरारि मधुसूदन ठाकुर 1932-

ताराशंकर बंदोपाध्यायक बंगला

उपन्यास "आरोग्य निकेतन"क

मैथिली अनुवाद लेल साहित्य

अकादमीक अनुवाद

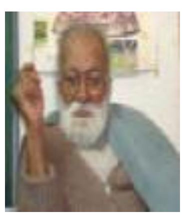
पुरस्कार 1999 भेटल छन्हि।

विद्यानारायण ठाकुर 1933-

धूमकेतु 1932-2000

राजमोहन झा 1934-

जन्म स्थान

कुमरबाजितपुर, वैशाली, बिहार।

डॉ. धीरेन्द्र 1934-2004

जन्म स्थान कोइलख, मधुबनी, बिहार । प्रसिद्ध कथाकार, उपन्यासकार ओ कवि । प्रकाशित कृति : दू टा कथा संग्रह ओ एक टा उपन्यास ।	प्रख्यात कथाकार ओ संपादक । आइ काल्हि परसू (कथा-संग्रह) लेल १९९६ मे साहित्य अकादेमीसँ सम्मानित । प्रकाशित कृति : एक आदि एकांत, झूठ साँच, एकटा तेसर, अनुलग्नक, आइ काल्हि परसू (कथा संग्रह), गलतीनामा, भनहि विद्यापति, टीप्पणीत्यादि (आलोचना) । �आरम्भ� पत्रिकाक संपादन।प्रबोध सम्मान 2009 सँ सम्मानित।	जन्म स्थान लोहना, मधुबनी, बिहार । प्रसिद्ध कथाकार,उपन्यासकार ओ कवि । प्रकाशित कृति: कुहेस आ किरण, पझाइत घूरक आगि, शतरूपा ओ मनु अपन मन्दिर (कथासंग्रह) हैंगरमे टाँगल कोट, काल्हि ओ आइ (कविता संग्रह) सहित कैक विधामे विभिन्न पोथी।
 रमेश नारायण १९३४- २०११ नाम- रमेश नारायण दास, जन्म १५ मार्च १९३४	 **बाबू श्री सत्यनारायण सिंह आ राघवाचार्य**	 **मायानन्द मिश्र 1934-** हिनक जन्म १७ अगस्त १९३४ ई. कें सुपौल जिलाक

कैँ मधुबनीक बहेरा गाममे। पिता-श्री हरिवल्लभ लाल दास। शिक्षा मधेपुर, मधुबनी आ पटनामे। १९६१ ई.सँ १९९४ ई. धरि ए.एन. कॉलेज, पटनामे हिन्दी विभागमे अध्यापन। पाथरक नाव (मैथिली कथा संग्रह, १९७२) प्रकाशित। मृत्यु १२ जनवरी २०११ कैँ पटनामे।

बनैनियाँ गाममे भेलनि।भाङ्क लोटा, आगि मोम आ� पाथर आओर चन्द्र-बिन्दु- हिनकर कथा संग्रह सभ छन्हि। बिहाड़ि पात पाथर , मंत्र-पुत्र ,खोता आ� चिडै आ� सूर्यास्त हिनकर उपन्यास सभ अछि॥ दिशांतर हिनकर कविता संग्रह अछि। एकर अतिरिक्त सोने की नैय्या माटी के लोग, प्रथमं शैल पुत्री च,मंत्रपुत्र, पुरोहित आ� स्त्री-धन हिनकर हिन्दीक कृति अछि।१९८८- मायानन्द मिश्र (मंत्रपुत्र, उपन्यास)पर मैथिलीक साहित्य अकादमी पुरस्कारसँ सम्मानित।

		प्रबोध सम्मान 2007सँ सम्मानित।
		
तारानन्द तरुण १९३५-२०११	**सोमदेव** 1934- उपन्यासकार ओ कवि । साहित्य अकादेमी पुरस्कारसँ सम्मानित । प्रकाशित कृति: चानोदाइ, होटल अनारकली (उपन्यास), काल ध्वनि (कविता संग्रह), चरैवेति (गीति नाट्य) सोम सतसइ (दोहा)।२००२- सोमदेव (सहस्रमुखी चौक पर, पद्य) लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार। २००१ ई. - श्री सोमदेव, दरभंगा;यात्री-चेतना पुरस्कार, प्रबोध साहित्य सम्मान २०११।	**राजनन्दन लाल दास** 1934- "कर्णामृतक"क सम्पादन। "चित्रा-विचित्रा" प्रकाशित।

रमानन्द रेणु 1934-2011

जन्म स्थान उसमामठ, दरभंगा, बिहार। वरिष्ठ कवि, कथाकार ओ उपन्यासकार। साहित्य अकादेमी पुरस्कारसँ सम्मानित। प्रकाशित कृति: कचोट, त्रिकोण, अंतहीन आकाश (कथा-संग्रह), दूधफूल (उपन्यास), अंततः, ओकरे नाम (कविता-संग्रह)। २०००- रमानन्द रेणु (कतेक रास बात, पद्य)लेल

कालीकांत झा "बूच" 1934-2009

हिनक जन्म, महान दार्शनिक उदयनाचार्यक कर्मभूमि समस्तीपुर जिलाक करियन ग्राममे 1934 ई. मे भेलनि । पिता स्व. पंडित राजकिशोर झा गामक मध्य विद्यालयक प्रथम प्रधानाध्यापक छलाह । माता स्व. कला देवी गृहिणी छलीह । अंतरस्नातक समस्तीपुर का ॅलेज, समस्तीपुरसँ कयलाक पश्चात् बिहार सरकारक प्रखंड कर्मचारीक रूपमे सेवा प्रारंभ कयलनि । बालहिं कालसँ कविता लेखनमे

श्याम चन्द्र 1934-

उपन्यास "रूपा दीदी" प्रकाशित। गाम मलंगिया, जिला- मधुबनी।

साहित्य अकादमी पुरस्कार। विदेह सम्पादकक समानान्तर साहित्य अकादेमी फेलो पुरस्कार २०११ (समग्र योगदान लेल)	विषेश रूचि छल । मैथिली पत्रिका - मिथिला मिहिर, माटि - पानि, भाखा तथा मैथिली अकादमी पटना द्वारा प्रकाशित पत्रिकामे समय - समय पर हिनक रचना प्रकाशित होइत रहलनि । जीवनक विविध विधाकँ अपन कविता एवं गीत प्रस्तुत कयलनि । साहित्य अकादमी दिल्ली द्वारा प्रकाशित मैथिली कथाक विकास (संपादक डाॅ बासुकीनाथ झा) मे हास्य कथा कारक सूची मे डाॅ विद्यापति झा हिनक रचना ��धर्म शास्त्राचार्यक उल्लेख कयलनि । मैथिली अकादमी पटना एवं मिथिला मिहिर द्वारा प्रशंसा पत्र भेजल जाइत छल ।श्रृंगाररस एवं हास्य रसक संग-संग विचार मूलक कविताक	

रचना सेहो कयलनि। डाॅ दुर्गानाथ झा श्रीश संकलित मैथिली साहित्यक इतिहासमे कविक रूपमे हिनक उल्लेख कएल गेल अछि। **प्रकाशित कृति (मृत्योपरांत)** : कलानिधि- कविता-संग्रह।

डोरीलाल शर्मा "श्रोत्रिय" १९३५-

"मिथिला की पाण्डित्य परम्परा" पोथी प्रकाशित।

रामभद्र, धनुषा, नेपाल १९३५-२०२०

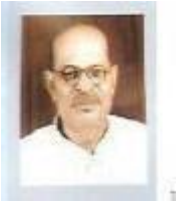
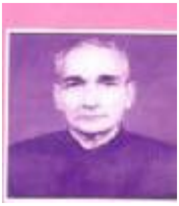
साहित्य तथा अन्यान्य क्षेत्रक कतोक सफल व्यक्तिसभ अपन प्रेरणास्रोत आ पथ-प्रदर्शक मानैत छथि। मैथिली साहित्य-क्षेत्रमे हिनक परिचयक मादे एतबाए कहब पर्याप्त होएत जे मैथिलीक मूर्द्धन्य साहित्यकार डा.

केदारनाथ चौधरी (१९३६-)

मैथिलीक पहिल फिल्म 'ममता गाबय गीत' केर निर्माता द्वयमेसँ एकटा निर्माता छथि केदारनाथ चौधरी आ दोसर मदनमोहन दास। बादमे आर्थिक मजबूरीवश तेसर

	धीरेन्द्र हिनका मैथिली साहित्यक सर्वश्रेष्ठ कथाकार मानैत छथि ।हिनक कथामे प्रतीकात्मकताक अदभुत प्रयोगहिटा नहि, अपितु एकटा आदर्श कथाक समस्त वैशिष्टसभविद्यमान रहैत अछि। कथाकारक अतिरिक्त ई उत्कृष्ट समालोचक, नाटककार आ कवि सेहो छथि। नेपालमे मैथिलीक पहिल मोनोड्रामा लिखबाक श्रेय सेहो हिनका जाइत छनि ।सामाजिक कुरीतिसभकँ कुशलतासँ चित्रण करबामे, चिन्तनीय बनएबामे आ मन-मस्तिष्कपर अमिट छाप छोड़बामे रामभद्र सिद्धहस्त छथि। धनुषा जिलाक कुर्था गाममे जनमल रामभद्रक पूर्ण नाम रामभद्र कर्ण छनि। अग्ङरेजी विषयक अवकाशप्राप्त शिक्षक रामभद्र व्याकरण, पाठयपुस्तक आ सहायक	सहनिर्माता भेलखिन उदयभानु सिंह। माता-स्व. कुसुमपरी देवी, पिता- स्व. किशोरी चौधरी, जन्म: ०३/०१/१९३६ ग्रा.+पत्रा. नेहरा (दरभंगा), अन्य पारिवारिक सदस्य- पत्नी-श्रीमती कुमुद चौधरी, संतान- प्रथम पुत्री-श्रीमती किरण झा, द्वितीय पुत्री-श्रीमती अर्चना चौधरी, शिक्षा- १९५८ ई.मे अर्थशास्त्रमे स्नातकोत्तर, १९५९ ई.मे लॉ। १९६९ ई.मे कैलिफोर्निया वि.वि.सँ अर्थस्थास्त्र मे स्नातकोत्तर, १९७१ ई.मे मार्केटिंग एंड डिस्ट्रीब्यूशन विषयमे गोल्डेन गेट यूनिवर्सिटी, सानफ्रांसिस्को, USA सँ एम.बी.ए., १९७८ मे भारत

	पुस्तकसभ लिखबाक काजमे निरन्तर सक्रिय छथि।	आगमन। १९८१-८६ क बीच तेहरान आ फ्रैंकफुर्तमे। फेर बम्बई, पुणे होइत रिटायरमेंटक बाद २००० सँ लहेरियासराय, दरभंगामे निवास।६ टा उपन्यास- चमेलीरानी २००४, करार २००६, माहुर २००८, अबारा नहितन २०१२, हीना २०१३, अयना २०१८. सम्मान- १) विदेह साहित्य सम्मान, बर्ख-२०१३ झारखंड मैथिली मंच, राँची द्वारा), २) प्रबोध साहित्य सम्मान, बर्ख-२०१६ आ ३) केदार सम्मान, बर्ख-२०१६,'अबारा नहितन' लेल।
		

जीवकांत 1936-	**देवकांत झा** 1936-	**डॉ अमरेश पाठक** 1936-
नाम- जीवकान्त झा,पिता- गुणानन्द झा, माता- महेश्वरी देवी, जन्म- २५.०७.१९३६ अभुआढ़, जिला-सुपौल। नौकरी-विज्ञान शिक्षक (उ.वि.खजौली १९५७-८१), हिन्दी शिक्षक (उ.वि.डेओढ़ एवं उ.वि.पोखराम १९८१-९८)।पहिल रचना-इजोड़िया आ टिटही (कविता, जनवरी १९६५ मिथिला मिहिर)।पहिल छपल पोथी- दू कुहेसक बाट (उपन्यास १९६८)।नूतन पोथी- खिखिरक बीअरि (२००७ बाल पद्य कथा), अठन्नी		हिनक जन्म सीतामढ़ी जिलाक अन्तर्गत सामारि ग्राममे १९३६ मे भेलन्हि । १९५७ मे पटना विश्वविद्यालयसँ मैथिलीक एम. ए. परीक्षामे प्रथम श्रेणीमे प्रथमस्थान पाओल । १९५७ सँ १९६० धरि रामकृष्ण महाविद्यालय, मधुबनीमे व्याख्याता रूपेँ तकरा बाद पटना विश्वविद्यालयमे व्याख्याता रूपमे कार्य करए लगलाह । पटना विश्वविद्यालयमे मैथिली विभागाध्यक्ष रूपेँ । मैथिली उपन्यासक आलोचनात्मक अध्ययन� शोध प्रबन्धपर

खसलइ वनमे (पद्य-कथा संग्रह) आ पंजरि प्रेम प्रकासिया (जीवन-वृत्तक अंश)।पुरस्कार-साहित्य अकादेमी 1998 तकै अछि चिड़ै, पद्य , किरण सम्मान (१९९८), वैदेही सम्मान (१९८५)।प्रकाशित पोथी-

कविता संग्रह:नाचू हे पृथ्वी (७१), धार नहि होइछ मुक्त (९१), तकैत अछि चिड़ै (९५), खाँड़ो (१९९६), पानिमे जोगने अछि बस्ती (९८), फुनगी नीलाकाशमे (२०००), गाछ झूल-झूल (२००४), छाह सोहाओन (२००६), खिखिरिक बीअरि (२००७)

हिनका बिहार विश्व-विद्यालय द्वारा डि. लिट्क उपाधि भेटलन्हि। ई शोध प्रबन्ध पुस्तकाकार रूपेँ सेहो प्रकाशित भेल अछि बिहार राष्ट्रभाषा परिषदक विद्यापति ग्रन्थावलीक सम्पादक मण्डलक सदस्य। हिनक अन्य प्रकाशित रचना अछि �निबन्ध संकलन�। एकरा छोड़ि विभिन्न पत्र-पत्रिकामे हिनक कतेको निबन्ध प्रकाशित छन्हि। मैथिली अकादमी द्वारा प्रकाशित कथा-संग्रहक इहो एक सम्पादक छथि। ई अधिकतर उच्च स्तरीय आलोचनात्मक निबन्ध लिखैत छथि।

२०००- डॉ. अमरेश पाठक, (तमस- भीष्म

कथा-संग्रह:एकसरि ठाढ़ि कदम तर रे (७२), सूर्य गलि रहल अछि (७५), वस्तु (८३), करमी झील (९८) **उपन्यास**:दू कुहेसक बाट(६८), पनिपत(७७), नहि, कतहु नहि (७६), पीयर गुलाब छल (७१), अगिनबान (८१) **हिन्दी अनुवाद**- निशान्त की चिड़िया (तकैत अछि चिड़ै, साहित्य अकादमी, दिल्ली २००३)। **प्रबोध सम्मान** 2010 सँ सम्मानित।		साहनी, हिन्दी)लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।

बलराम 1936-2008

जन्म स्थान

चही, मधुबनी, बिहार ।

विशिष्ट कथाकार । प्रकाशित कृति : दकचल देबाल (कथा-संग्रह)।

मैथिलीपुत्र प्रदीप 1936-

ग्राम- कथवार, दरभंगा। प्रशिक्षित एम.ए., साहित्य रत्न, नवीन शास्त्री, पंचाग्नि साधक। हिनकर रचित "जगदम्ब अहीं अवलम्ब हमर" आ "सभक सुधि अहाँ लए छी हे अम्बे, हमरा किए बिसरै छी यै" मिथिलामे लेजेंड भए गेल अछि।

रामदेव झा 1936-

कथाकार, समीक्षक, अनुवादक, ग्रंथ सम्पादक । साहित्य अकादेमीक मूल एवं अनुवाद पुरस्कार प्राप्त कर्त्ता ल. ना. मिथिला विश्वविद्यालय दरभंगाक मैथिली विभागक पूर्व प्राचार्य । प्रकाशन: पसिझैत पाथर, (अनु.) आदि । १९९१- रामदेव झा (पसिझैत पाथर, एकांकी)लेल साहित्य अकादमी पुरस्कारसँ सम्मानित ।१९९४- रामदेव झा (सगाइ- राजिन्दर सिंह बेदी, उर्दू) लेल साहित्य

		अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।
 रवीन्द्र नाथ ठाकुर 1936- जन्म पूर्णिआ जिलाक धमदाहा ग्राममे 1936 ई. मे भेलन्हि । नेने अवस्थासँ गीत गएबामे एवं कविता लिखबामे विशेष रुचि । कोनो मंच पर ठाढ़ भेला पर ई सहजहि श्रीताकेँ आह्लादित करैत छथि । हिनक सात गोट मैथिलीक गीत संग्रह, एक मिनी महाकाव्य, एक प्रयोगधर्मी	 **बिनोद बिहारी वर्मा** 1937-2003 मैथिल करण कायस्थक पाँजिक सर्वेक्षण, बलानक बोनिहार ओ पल्लवी तथा अन्य कथा (कथा संग्रह)	 **वीरेन्द्र मल्लिक** 1937- जन्म- 3 जनबरी 1937 ई. परसौनी, मधुबनीमे।कवि, सम्पादक, समीक्षक । आखर, अगनिपत्रक सम्पादन ।अग्नि-शिखा (कविता संग्रह)।

काव्य, एक उपन्यास, एक नाटक �एक राति� एवं एक हिन्दी नाटक, प्रकाशित भेल छन्हि ।		
 कीर्तिनारायण मिश्र 1937- जन्म १७ जुलाई १९३७ ई. कँ ग्राम शोकहारा (बरौनी), जिला बेगूसरायमे भेलन्हि। हुनकर प्रकाशित कृति अछि सीमान्त,महानगर (दीर्घ कविता), हम स्तवन नहि लिखब, ध्वस्त होइत शांति	 **गौरीकांत चौधरीकांत** 1937-2001	 **युगल किशोर मिश्र १९३८-२००७** मैथिली शब्दकोष।

स्तूप (एहि पोथीपर साहित्य अकादमी 1997 पुरस्कार), आदमीकेँ जोहैत (कविता संग्रह)। संस्मरण-अपन एकांतमे, स्मृति यात्रा, पत्रक दर्पणमे। सम्पादन- आखर मासिक पत्रिका, आधुनिक मैथिली साहित्य, '63, राजकमल जीवन आ साहित्य, '68, कथा-संकलन- काल कोठरी। आलोचना- अर्थांतर-2004		
		

प्रफुल्ल कुमार सिंह 'मौन' 1938-	महेश्वरनाथ मल्लिक 1938-	परशुराम झा १९३८-
ग्राम+पोस्ट- हसनपुर, जिला-समस्तीपुर।मैथिलीमे १.नेपालक मैथिली साहित्यक इतिहास(विराटनगर,१९७२ ई.), २.ब्रह्मग्राम(रिपोर्ताज दरभंगा १९७२ ई.), ३.�मैथिली� त्रैमासिकक सम्पादन (विराटनगर,नेपाल १९७०-७३ई.), ४.मैथिलीक नेनागीत (पटना, १९८८ ई.), ५.नेपालक आधुनिक मैथिली साहित्य (पटना, १९९८ ई.), ६. प्रेमचन्द चयनित		गाम- मेंहथ (मधुबनी), कृति- डाइमेन्शन्स ऑफ पीस इन इन्गलिश ड्रामा,क्रिश्चियन पोएटिक ड्रामा।

कथा, भाग- १ आऽ २ (अनुवाद), ७. वाल्मीकिक देशमे (महनार, २००५ ई.)।२००४- डॉ. प्रफुल्ल कुमार सिंह �मौन� (प्रेमचन्द की कहानी- प्रेमचन्द, हिन्दी) लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।		
 कुलानन्द मिश्र 1940-2000 जन्म पकड़ी कोठी, सीतामढ़ी, बिहार। सुविख्यात कवि,, संपादक, समालोचक	 **बिलट पासवान 'विहंगम'** 1940- जन्म मधुबनी जिलाक एकहत्था ग्राममे १९४० ई. मे भेलन्हि।	 **फजलुर रहमान हासमी** 1940-2011 जन्म-पटना जिलाक बराह गाममे। वृत्ति अध्यापक। हिन्दी कविता संग्रह "रश्मि

। प्रकाशित कृति- तावत एतबे, भोरक प्रतीक्षामे (कविता संग्रह), भारतक भाषा सर्वेक्षण, पारो, राजकमल चौधरी की ग्यारह कहानियाँ (अनुवाद)।

राशि" आ मैथिली कविता संग्रह "निर्मोही" प्रकाशित। १९९६मे अबुलकलाम आजाद- अब्दुलकवी देसनवी, उर्दूसँ मैथिली अनुवादपर साहित्य अकादमीक मैथिली अनुवाद पुरस्कार।

गुणनाथ झा

गुणनाथ झा "लोक मञ्च" मैथिली नाट्य पत्रिकाक सं चालन- सम्पादन केने छ थि। मैथिलीमे आधुनिक नाटकक प्रणयन। हुनकर नाटक सभ अछि:

प्रभास कुमार चौधरी 1941-1998

गाम- पिंडारुछ, जिला- दरभंगा ।प्रख्यात कथाकार ओ उपन्यासकार । प्रभासक प्रकाशित कृति : कथा- प्रभास, प्रभासक कथा, नव घर उठय पुरान घर खसय, दिदवल

साकेतानन्द 1940-

वरिष्ठ कथाकार, गणनायक (कथा-संग्रह) लेल साहित्य अकादेमी पुरस्कारसँ सम्मानित। प्रकाशित कृति: मैथिली कथा

मधुयामिनी: एकाङ्क नाट्य शैलीमे दूटा पात्र, पुरुष संयुक्त परिवारक पक्ष लेनिहार आ स्त्री तकर विरोधी। पाथेय: एकाङ्क नाट्य शैलीमे रचित, मुदा पूर्णाङ्कक सभ विशेषता ऐमे भेटत। मुख्य अभिनेता मिथिलाक अधोगतिसँ दुखी भऽ गामकेँ कर्मस्थली बनबैत छथि, स्वजन विरोध करै छथि। लाल-बुझक्कर: एकाङ्क नाट्य शैलीमे रचित। दाही रौदीसँ झमारल निम्न आ मध्य-निम्न वर्ग स्वतंत्रताक पहिनहियो आ बादो जीविकोपार्जन लेल	(कथासंग्रह), अभिशप्त, युगपुरुष, हम रा लग रहब, नवारम्भ, राजा पोखरिमे कतेक मछरी (उपन्यास) । विभिन्न महत्वपूर्ण पत्रिकाक सम्पादन । त्रैमासिक कथा गोष्ठी 'सगर राति दीप जरय' केर प्रारम्भ।१९९०- प्रभास कुमार चौधरी (प्रभासक कथा, कथा) लेल साहित्य अकादमी पुरस्कारसँ सम्मानित ।	साहित्यमे 1962 स� सक्रिय । गोडेक चालिस_पचास टा कथा, रिपोर्ताज. संस्मरण, यात्रा_विवरण मैथिलीमे प्रकाशित अधिकांश पत्र_पत्रिकामे छपल । पहिल मैथिली कथा �ग्लेसियर� 1962मे �मिथिलामिहिर� मे प्रकाशित । हिन्दियोमे दू दर्जन कथा आदि प्रकाशित । सन 99मे छपल पहिल कथा_संग्रह �गणनायक� के ओही वर्ष �साहित्य अकादमी पुरस्कार। पैघ बान्ध� स� अबैबला विपत्तिके रेखांकित करैत, पर्यावरण के कथा वस्तु बना क� राजकमल प्रकाशन स� प्रकाशित एवं अत्यंत चर्चित

प्रवास करबा लेल अभिशप्त छथि। सातम चरित्र: एकाङ्क नाट्य शैलीमे रचित। मैथिली रंगमंचपर महिला अभिनेत्रीक अभाव, सातम चरित्रक प्रतीक्षामे पूर्वाभ्यास खतम भऽ जाइत अछि। शेष नञि: आधुनिक सामाजिक पूर्णाङ्क नाटक। पिता-माताक मृत्युक बाद अग्रजक अनुजक प्रति पितृवत व्यवहार। आजुक लोक: पूर्णाङ्क नाटक। विषय निम्नमध्यवर्गीय बेरोजगारी आ बियाहक दायित्वक बोझ।		उपन्यास (�डौकूमेंट्री फिक्शन�) �सर्वस्वांत� ।आकाशवाणीक राष्ट्रीय कार्यक्रममे प्रसारित दू टा उल्लेखनीय वृत्त रूपक_ �महानन्दा अभयारण्य� पर आधारित �जंगल बोलता है� एवं झारखंड के ग्रामीण क्षेत्रक ज्वलंत डाइनक समस्या पर आधारित वृत्तरूपक � नैना जोगन � चर्चित एवं प्रसिद्ध ।

जय मैथिली: पूर्णाङ्क नाटक। मिथिलाक भाषिक-सांस्कृतिक समस्या एकर कथावस्तु अछि। महाकवि विद्यापति: विद्यापतिक नव विश्लेषण।		
 गंगेश गुंजन 1942- जन्म स्थान- पिलखबाड़, मधुबनी ।श्री गंगेश गुंजन मैथिलीक प्रथम चौबटिया नाटक बुधिबधियाक लेखक छथि आ हिनका	 **प्रेमशंकर सिंह** 1942- ग्राम+पोस्ट- जोगियारा, थाना- जाले, जिला- दरभंगा।मौलिक मैथिली: १.मैथिली नाटक ओ रंगमंच,मैथिली अकादमी, पटना, १९७८ २.मैथिली नाटक परिचय, मैथिली अकादमी, पटना, १९८१ ३.पुरुषार्थ ओ	 **मार्कण्डेय प्रवासी** 1942-2010 जन्म ग्राम: गरुआर, जिला: समस्तीपुर । प्रकाशित कृति: अगस्त्यायिनी (महाकाव्य); एतदर्थ (कविता संग्रह), अक्षर चेतना (काव्य संग्रह)। अभियान, हम

उचितवक्ता (कथा संग्रह) क लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार भेटल छन्हि। एकर अतिरिक्त मैथिलीमे हम एकटा मिथ्या परिचय, लोक सुनू (कविता संग्रह), अन्हार- इजोत (कथा संग्रह), पहिल लोक (उपन्यास), आइ भोर (नाटक)प्रकाशित। हिन्दीमे मिथिलांचल की लोक कथाएँ, मणिपद्मक नैका- बनिजाराक मैथिलीसँ हिन्दी अनुवाद आ शब्द तैयार है (कविता संग्रह)।१९९४- गंगेश गुंजन (उचितवक्ता, कथा) पुस्तक लेल सहित्य	विद्यापति, ऋचा प्रकाशन, भागलपुर, १९८६ ४.मिथिलाक विभूति जीवन झा, मैथिली अकादमी, पटना, १९८७५.नाट्यान्वाचय, शेखर प्रकाशन, पटना २००२ ६.आधुनिक मैथिली साहित्यमे हास्य-व्यंग्य, मैथिली अकादमी, पटना, २००४ ७.प्रपाणिका, कर्णगोष्ठी, कोलकाता २००५, ८.ईक्षण, ऋचा प्रकाशन भागलपुर २००८ ९.युगसंधिक प्रतिमान, ऋचा प्रकाशन, भागलपुर २००८ १०.चेतना समिति ओ नाट्यमंच, चेतना समिति, पटना २००८। २००९ ई.-श्री प्रेमशंकर सिंह, जोगियारा, दरभंगा यात्री-चेतना पुरस्कार।	कालिदास (उपन्यास)। �अगस्त्यायिनी� लेल १९८१मे साहित्य अकादेमी पुरस्कार प्राप्त।

अकादेमी पुरस्कारसँ सम्मानित ।		
 वेन्द्र झा १९४३- ाम- ानपुरा (मधुबनी), कृति- विद्यापतिक श्रृंगारिक पदक ाव्यशास्त्रीय ध्ययन, लालदास, सुधाकर ा "शास्त्री", अनुभव, बदलि ाइछ घरे टा।	 **डॉ. भीमनाथ झा** 1945- जन्म:कोइलख, मधुबनी, बिहार । प्रखर कवि, समालोचक, प्राध्यापक । �विविधा�निबन्ध पुस्तक लेल सन् १९९२मे सहित्य अकादेमी पुरस्कारसँ सम्मानित । प्रकाशित कृति: त्रिधारा, वीणा, की फुरैए की नहि, नाम तँ थिक ओएह (कविता संकलन), परिचायिका, सीताराम झा, कवि चूड़ामणिक काव्य साधना, विविधा (निबंध, आलोचना),टावर चौकसँ आदि ।	 **महेन्द्र मलंगिया** 1946- गाम- मलंगिया, जिला- मधु बनी । मैथिलीक सुपरिचित नाटककार, रंग निर्देशक एवं मैलोरंगक संस्थापक अध्यक्ष । लोक साहित्य पर गंभीर शोध आलेख । मैथिलीमे 13टा नाटक, 19टा एकांकी, 14टा नुक्कड़ आ 10टा रेडियो नाटक प्रकाशित आ आकाशवाणी सँ प्रसारित । सीनियर

| | | फेलोशिप (भारत सरकार), इंटरनेशनल थिएटर इंस्टिच्यूट (नेपाल), प्रबोध साहित्य सम्मान आदि सँ सम्मानित। संप्रति ज्योतिरीश्वर लिखित मैथिलीक प्रथम पुस्तक वर्णरत्नाकर पर शोध कार्य। श्री महेन्द्र मलगियाक जन्म २० जनबरी १९४६ मे मधुबनी जिलाक मलंगिया गाममे भेलन्हि। मलंगियाजी मैथिली हिन्दी, अंग्रेजी आ नेपाली भाषाक जानकार आ थियेटर शिक्षण, पटकथा लेखन आ तत्सम्बन्धी शोधक फ्रीलान्स शिक्षक छथि।२००२ ई.- श्री महेन्द्र मलंगिया, मलंगिया;यात्री-चेतना पुरस्कार। प्रबोध |

सम्मान 2005 सँ सम्मानित।

डॉ राम दयाल राकेश, सर्लाही, नेपाल 1942-

मैथिली मातृभाषा, हिन्दीक प्राध्यापक आ नेपालीक लेखक ई तीनू भाषा �राकेश�क व्यक्तित्वमे एना ने मिझराएल छैक जे कोनहुसँ हिनका भिन्न नहि कएल जा सकैत अछि । ई विशेषत: नेपालीमे लिखैत छथि, मुदा लेखनक विषय

उपेन्द्र दोषी 1943-2001

जन्म स्थान रामपुर-कोरिगामा, दरभंगा । कवि-कथाकार, गीत-गजलकार । प्रकाशित कृति: यंत्रणाक क्षणमे (कविता संग्रह)। हिन्दीमे अनेक पोथी प्रकाशित। ओड़ियासँ मैथिली अनुवाद हेतु मृत्युपरान्त साहित्य अकादेमीसँ पुरस्कृत। २००३- उपेन्द दोषी (कथा कहिनी- मनोज

उदयचन्द्र झा "विनोद" 1943-

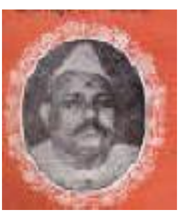
जन्म 5 अप्रैल 1943 ई.। गाम- रहिका, मधुबनी । जन्म-ग्राम- दुलहा, मधुबनी । प्रकाशित कृति: संक्रान्ति, मौसम अयला पर, एहना स्थितिमे, भरि देह गौरा, एहि जनपदमे, दोहा तीन सय दू, कहलनि पत्नी, सहरजमीन, अपक्ष, प्रश्नवाचक (कविता-संग्रह), धूरी (सहयोगी

मूलत: मैथिलीए संस्कृति रहैत छनि। ओना मैथिली, हिन्दी आ अग्ङरेजीमे सेहो ई अनेक रचना कएने छथि।नेपालक राजकीय-प्रज्ञा-प्रतिष्ठानक सदस्य �राकेश� दिल्ली विश्वविद्यालयसँ पीएचडी आ अमेरिकास्थित इण्डियाना यूनिभर्सिटीसँ पोस्ट डाक्टरल रिसर्च कएने छथि। डा. �राकेश�क जन्म २५ जुलाइ १९४२ ई. कऽ सर्लाही जिलाक सिसौटियामे भेल छनि। नेपाली, मैथिली, हिन्दी आ अग्ङरेजीमे मौलिक, सम्पादित आ अनूदित कऽ करीब दू दर्जन पोथी प्रकाशित , दर्जनभरि	दास, उड़िया) लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।	कविता संग्रह); जाँत (कथा संग्रह), उदास गाछक वसंत (नाटक)। �माटि पानि�क वरेण्य सम्पादक।२००५ ई.-श्री उदय चन्द्र झा �विनोद�, रहिका, मधुबनी;यात्री-चेतना पुरस्कार।

देशक भ्रमण सेहो कएने छथि । नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानक सदस्यता- श्री राम दयाल राकेश (1999)।		
 रेवती रमण लाल, जनकपुर 1943-	 **मंत्रेश्वर झा** 1944- जन्म ६ जनवरी १९४४ ई.ग्राम-लालगंज, जिला-मधुबनीमे। प्रकाशित कृति: खाधि, अन्चिनहार गाम, बहसल रातिक इजोत (कविता संग्रह); एक बटे दू (कथा संग्रह), ओझा लेखे गाम बताह (ललित निबन्ध)। मैथिली कथा संग्रहक हिन्दी अनुवाद �कुंडली� नामसँ	 **रत्नेश्वर मिश्र** 1945- अनुवादक, निबंधकार । प्रकाशन: तमिल साहित्यक इतिहास,भवभूति (दुनू अनुवाद)।

	प्रकाशित। दि फूल्स पैराडाइज (अंग्रेजीमे ललित निबन्ध)। २००८ ई.-श्री मंत्रेश्वर झा, लालगंज,मधुबनी यात्री-चेतना पुरस्कार। २००८- मंत्रेश्वर झा (कतेक डारि पर, आत्मकथा) पर साहित्य अकादमी पुरस्कार।	
 जगदीश प्रसाद मंडल गाम- बेरमा, तमुरिया, जिला- मधुबनी। एम.ए.।कथाकार (गामक जिनगी-कथा संग्रह आ तरेगण- बाल-प्रेरक	 **राज**	 **महाराजाधिराज लक्ष्मीश्वर सिंह** 1858-1898

लघुकथा संग्रह), नाटककार(मिथिलाक बेटी- नाटक), उपन्यासकार(मौलाइल गाछक फूल, जीवन संघर्ष, जीवन मरण, उत्थान- पतन, जिनगीक जीत- उपन्यास)। मार्क्सवादक गहन अध्ययन। हिनकर कथामे गामक लोकक जिजीविषाक वर्णन आ नव दृष्टिकोण दृष्टिगोचर होइत अछि। विदेह सम्पादकक समानान्तर साहित्य अकादेमी पुरस्कार २०११ मूल पुरस्कार- श्री जगदीश प्रसाद मण्डल (गामक जिनगी, कथा संग्रह)।मैथिली उपन्यास 'पंगु		

' लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार २०२१		
 महाराजाधिराज रमेश्वर सिंह 1860-1929	 **महाराजाधिराज कामेश्वर सिंह** 1907-1962	 **सर हरगोविन्द मिश्र, अलीगढ़ आ कामेश्वर सिंह**
 बिनोदानन्द झा 1895-1971	 **ललित नारायण मिश्र** 1922-1975	 **डॉ. रामबरन यादव, नेपाल राष्ट्रपति**

<table>
<tr>
<td>

स्वर्गीय विन्ध्येश्वरी प्रसाद मंडल, राजनेता 1919-1982</td>
<td>

भूपेन्द्र नारायण मण्डल</td>
<td>

कर्पूरी ठाकुर 1921-1988</td>
</tr>
<tr>
<td>

रामविलास पासवान १९४६-

जन्म ५ जुलाइ १९४६, गाम- शहरबन्नी, जिला खगड़िया। भारतीय राजनीतिज्ञ।</td>
<td>

राम लषण राम "रमण"</td>
<td>

भोगेन्द्र झा</td>
</tr>
</table>

चतुरानन मिश्र

रमाकांत मिश्र

रमानाथ मिश्र " मिहिर"

"मैथिली मुहावरा एवम् लोकोक्ति प्रकाश" **प्रकाशित।**

गजेन्द्र नारायण चौधरी, पत्रकार

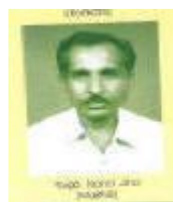
1929-2008

मोहन भारद्वाज 1943-

गाम- नवानी, जिला- मधुबनी।

मैथिलीक प्रखर समालोचक।२००७ ई.-श्री आनन्द मोहन झा, भारद्वाज, नवानी, मधुबनी;यात्री-

योगानन्द झा 1955-

२००५- डॉ. योगानन्द झा (बिहारक लोककथा- पी.सी.राय चौधरी, अंग्रेजी)लेल साहित्य

	चेतना पुरस्कार। प्रबोध सम्मान 2008 सँ सम्मानित।	अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार। **प्रकाशित कृति**: लोकजीवन ओ लोक साहित्य (निबन्ध) 1986, परिणीता (कथाकव्यांश) 1987, फकीर मोहन सेनापति (अनुवाद) 2000, आलेख सञ्चयन (निबन्ध) 2002, बिहारक लोककथा (अनुवाद) 2003, स्नेहलता (विनिबन्ध) 2006, मैथिली पत्रकारिताकँ सौ वर्ष (निबन्ध) 2006, गहबरगीत (निबन्ध) 2007, लोक-साहित्य ओ शब्द-सम्पदा (निबन्ध) 2007, मैथिलीक पारम्परिक जातीय व्यवसायक

		शब्दावली (शोघ-ग्रन्थ) 2009
 हीरानन्द झा "शास्त्री" ,पत्रकार	 **दीनानाथ झा, पत्रकार**	 **नरेन्द्र झा, अर्थशास्त्र-पत्रकार** "विकास ओ अर्थतंत्र" प्रकाशित।
 प्रेमशंकर झा, पत्रकार	 **शरदिन्दु चौधरी, पत्रकार**	 **राजेश्वर झा (१९२३-१९७७)**

		जन्म- सहरसा जिलाक रसुआर गाम (आब सुपौल जिला)। कृति- मिथिलाक्षरक उद्भव ओ विकास, अवहट्ठ: उद्भव ओ विकास, मैथिली साहित्यक आदिकाल, विद्यापतिक संगीतमे वर्णित नायक-नायिका भेद एवं राग-रागिनी वर्गीकरण। महाकवि विद्यापति नाटक, शास्त्रार्थ नाटक, कन्दर्पीघाट नाटक, एकादशी, विद्याधर-कथा, उर्वशी, धर्मव्याध- कथा, मेनका।

एस.एन.सत्यार्थी

मिथिलाक कला आ शिल्पकलापर लेखन।

राधाकृष्ण चौधरी, इतिहासकार 1921-1985

मिथिलाक इतिहास, A Survey of Maithili Literature, THE POLITICAL AND CULTURALHERITAGE OF MITHILA प्रकाशित।

प्रो. रामशरण शर्मा १९२०-२०११

विजयकान्त मिश्र इतिहासकार 1927-1994

द्विजेन्द्र नारायण झा, इतिहासकार

सुरेश्वर झा, राजनीति विज्ञान

२००१- सुरेश्वर झा (अन्तरिक्षमे

डॉ. विजयकांत मिश्रक जन्म १० अगस्त १९२७ मंगरौनी गाम - जे नव्य न्याय आ तांत्रिक साधनाक जन्म-स्थली अछि- (जिला मधुबनी) मे भेलन्हि। ओ 1948 मे प्राचीन भारतीय इतिहास आ संस्कृति विषयमे एलाहाबाद विश्वविद्यालयसँ सनात्तकोत्तर उपाधि कएलाक बाद कतेक बरख धरि बिहार सरकार आ पटना विश्वद्यालयसँ सम्बद्ध रहलाह आ 1957 ई. सँ भारतीय पुरात्तत्व विभागमे काज कएलन्हि आ ओकर शिशुपालगढ़, कौशाम्बी, वैशाली, हस्तिनापुर, कुम्हरार		विस्फोट- जयन्त विष्णु नार्लीकर, मराठी)लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।

, पाटलिपुत्र, करियन, सोनपुर, बिलावली, नालन्दा, राजगीर, चन्द्रवल्ली, आहम्पी खुदाइमे विभिना भूमिकामे भाग लेलन्हि।हिनकर लिखल-सम्पादित पोथी सभमे अछि: 1.वैशाली,1950 2.कुम्हरार एक्सकेवेशंस: 1950-1957 3.पुरातत्व की दृष्टिमे वैशाली 4.नागेश भट्टाज पारिभाषेन्दुशेखर 5.मिथिला आर्ट एण्ड आर्किटेक्चर (सम्पादित) 6.कल्चरल हेरिटेज ऑफ मिथिला 7.श्रृंगार भजनावली- एक अध्ययन 8.क्षेत्र		

पुरातत्वविज्ञान- 9.पुरातत्व शब्दावली।		
 भागीरथ लाल दास भारतक कएक देशमे राजदूत रहल छथि आ जी.ए.टी.टी. मे भारतक प्रतिनिधि सेहो छलाह	 **लक्ष्मीकान्त झा रिजर्व बैंक गवर्नर** 1913-1988	 **एन. एन. झा डिप्लोमेट**
 कामेन्द्रनाथ झा "अमल" 1938- जन्म- 4 जनवरी 1938, गाम	 **भाग्यनारायण झा** 1941-	 **रमाकांत राय "रमा"** 1947 जन्म- भादो पूर्णिमा सम्वत् 2003, प्रथम रचना-

कोइलख (मधुबनी)। ग्रिभांस (कथासंग्रह) प्रकाशित।			बटुक, बाल मासिक प्रयाग, कथा विशेषांक द्वितीय भागमे 1964ई., प्रकाशित कृति (क) तीनटा बाबाजी- (रूसीसँ मैथिलीमे मैथिलीमे टाल्स्टायक कथाक अनुवाद- 1967ई.मे, (ख) फूलपात, कविता संग्रह 1978, (ग) भांगक गोला (2004 ई.मे), (घ) कटैत पाँखि : हँसैत आँखि , कथा संग्रह- 2005, शीघ्र प्रकाश्य- कृष्णकान्त मिश्र (विनिबन्ध) साहित्य अकादेमी नई दिल्ली। प्राय: डेढ़ सए रचना (कथा-निबन्ध कविता) मैथिली हिन्दीक पत्र-पत्रिका, आकाशवाणी एवं दूरदर्शनसँ प्रकाशित/

प्रसारित। साहित्य अकादेमी द्वारा आयोजित कवि सम्मेलनक आयोजनक क्रममे रेलक चपेटमे पड़िदहिना पएर छाबा धरिगमा विकलांग। सेवा निवृत अध्यापक (उच्च विद्यालय) सम्पर्क- श्री रमानिवास, मानाराय टोल पो. नरहन (समस्तीपुर)।

प्रोफेसर महेन्द्र 1947-

जन्म: भेलाही, सुपौल, बिहार। प्रसिद्ध कवि, कथाकार, आलोचक।

महेन्द्र 1944-2009

जन्म मधुबनी जिलाक जमसम गाममे। प्रसिद्ध मैथिली गीतकार आ गायक।

सुभाषचन्द्र यादव 1948-

जन्म ०५ मार्च १९४८, मातृक दीवानगंज, सुपौलमे। पैतृक स्थान: बलबा-

वृत्ति: भू.ना. विश्वविद्यालयक स्नातकोत्तर केन्द्र, सहरसामे मैथिली विभागाध्यक्ष। प्रकाशित कृति साहित्य अकादेमीसँ प्राकाशित मोनोग्राफ शैलेन्द्र मोहन झा । सहयोगी संकलन-संकल्प । �राजकमल जयन्ती प्रसंगक संपादन।		मेनाही, सुपौल।घरदेखिया (मैथिली कथा-संग्रह), मैथिली अकादमी, पटना, १९८३, हाली (अंग्रेजीसँ मैथिली अनुवाद), साहित्य अकादमी, नई दिल्ली, १९८८, बीछल कथा (हरिमोहन झाक कथाक चयन एवं भूमिका), साहित्य अकादमी, नई दिल्ली, १९९९, बिहाड़ि आउ (बंगला सँ मैथिली अनुवाद), किसुन संकल्प लोक, सुपौल, १९९५, भारत-विभाजन और हिन्दी उपन्यास (हिन्दी आलोचना), बिहार राष्ट्रभाषा परिषद्, पटना, २००१, राजकमल चौधरी का सफर (हिन्दी जीवनी) सारांश प्रकाशन, नई

दिल्ली, २००१, बनैत-बिगड़ैत (कथा-संग्रह) २००९। मैथिलीमे करीब सत्तरि टा कथा, तीस टा समीक्षा आ हिन्दी, बंगला तथा अंग्रेजी मे अनेक अनुवाद प्रकाशित।

ुभद्र झा 1909-2000

फॉर्मेशन ऑफ मैथिली ंगुएज"क लेखक। ९८६- सुभद्र झा (नातिक पत्रक त्तर, निबन्ध)पर मैथिलीक ाहित्य अकादमी पुरस्कारसँ म्मानित।

रामावतार यादव, मैथिली भाषिकी, नेपाल 1942-

देश-विदेशक भाषाविज्ञान जर्नलमे पचासो आलेखक द्वारा मैथिलीक विशिष्टताकेँ उजागर केनिहार। *मैथिली ध्वनिशास्त्र* 1984 **ई. मे जर्मनीसँ आ *मैथिलीक सन्दर्भ***

योगेन्द्र प्रसाद यादव, भाषिकी,सिरहा, नेपाल 1946-

1998 ई. मे जर्मनीसँ प्रकाशित *इशुज इन मैथिली सिंटैक्स*आ *टॉपिक्स इन नेपालीज लिंग्विस्टिक्स, रीडिंग्स इन मैथिली लंगुएज- लिटरेचर एण्ड कल्चर* आ *लेक्सीग्राफी*

	व्याकरण 1996 ई. मे बर्लिन आ न्यूयार्कसँ प्रकाशित। 2000 ई..मे लंदनसँ प्रकाशित *भारतीय आर्यभाषा* पुस्तक मे संकलित हिनकर मैथिली भाषा संबंधी आलेख विशेष उल्लेखनीय। नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठानसँ पासाङ ल्हामु प्रज्ञा-पुरस्कारसँ सम्मानित।	*इन नेपाल* (सम्पादित) प्रकाशित। नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठानमे भाषा-विभागक प्राज्ञ रहि कतोक महत्वपूर्ण कार्यक सम्पादन। नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानक सदस्यता श्री योगेन्द्र प्रसाद यादव (1994)। नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान आजीवन सदस्यता श्री योगेन्द्र प्रसाद यादव।
 रमानन्द झा 'रमण' 1949- जन्म: 02 जनबरी 1949, शिक्षा-	 **रामलोचन ठाकुर** 1949- श्री रामलचन ठाकुर, जन्म १८ मार्च १९४९ ई.पलिमोहन, मधुबनीमे। वरिष्ठ कवि, रंगकर्मी, सम्पादक, समीक्षक।	 **गंगा प्रसाद मंडल "अकेला", नेपाल** 1944-

एम.ए., पीएच.डी., आजीविका-भारतीय रिजर्व बैंक, पटना (सेवा निवृत्त)। **प्रकाशन**: 1. नवीन मैथिली कविता,1982, 2. मैथिली नsव कविता,1993, 3. मैथिली साहित्य ओ राजनीति, 1994, 4. अखियासल, 1995, 5. बेसाहल,2003, 6. भजारल, 2005., 7. निर्यात कैसे शुरू करें? हिन्दी- रिजर्व बैंक, पटनाक प्रकाशन सम्पादित 8. मैथिलीक आरम्भिक कथा, 1978 समीक्षा, 9. श्यामानन्द रचनावली, 1981, 10. जनार्दन झा जनसीदन कृत निर्दयीसासु (1914) आ	भाषाई आन्दोलनमे सक्रिय भागीदारी। **प्रकाशित कृति**- इतिहासहन्ता, माटिपानिक गीत, देशक नाम छल सोन चिड़ैया, अपूर्वा (कविता संग्रह), बेताल कथा (व्यंग्य), मैथिली लोक कथा (लोककथा), प्रतिध्वनि (अनुदित कविता), *जा सकै छी, किन्तु किए जाउ*(अनुदित कविता), लाख प्रश्न अनुत्तरित (कविता), जादूगर (अनुवाद), स्मृतिक धोखरल रंग (संस्मरणात्मक निबन्ध), आंखि मुनने: आंखि खोलने (निबन्ध)। अनुवाद लेल **भाषा-भारती सम्मान** 2003-04 (सी.आइ.आइ.एल., मैसूर) *जा सकै छी, किन्तु किए जाउ*- शक्ति चट्टोपाध्यायक बांग्ला कविता-संग्रहक मैथिली अनुवाद लेल प्राप्त। विदेह सम्पादकक समानान्तर साहित्य अकादेमी पुरस्कार २०१२ अनुवाद	पं सुन्दर झा शास्त्री राष्ट्रिय प्रतिभा पुरस्कारसँ सम्मानित। मिथिलांचलक किछु लोक कथा (संकलन आ सम्पादन) आ शिरीषक फूल (अनुवाद) प्रकाशित।

पुनर्विवाह (1926), 1984, 11. चेतनाथझाकृत श्रीजगन्नाथपुरी यात्रा (1910), 1994, 12. तेजनाथ झाकृत सुरराजविजय नाटक (1919), 1994, 13. रासबिहारीलाल दासकृत सुमति (1918), 1996, 14. जीबछ मिश्रकृत रामेश्वर (1916), 1996, 15. भेटघाँट (भेटवार्ता), 1998, 16. रूचय तँ सत्य ने तँ फूसि, 1998, 17. पुण्यानन्द झाकृत मिथिला दर्पण (1925), 2003, 18. यदुवर रचनावली (1888-1934) 2003, 19. श्रीवल्लभ झा (1905-1940) कृत	पुरस्कार- श्री रामलोचन ठाकुर- (पद्मानदीक माझी, बांग्लासँ मैथिली अनुवाद, बांग्ला-उपन्यास - मानिक बंद्योपाध्याय)		

विद्यापति विवरण, 2005, 20. मैथिली उपन्यासमे चित्रित समाज, 2003। अनुवाद लेल **भाषा-भारती सम्मान** 2004-05 (सी.आइ.आइ.एल., मैसूर) छओ बिगहा आठ कट्ठा- फकीर मोहन सेनापतिक ओड़िया उपन्यासक मैथिली अनुवाद लेल प्राप्त।		
 महेन्द्रनारायण निधि, धनुषा, नेपाल	 **परमेश्वर कापड़ि, धनुषा, नेपाल**	 **जयनारायण झा "जिज्ञासु", नेपाल**

सुरेश झा, नेपाल 1920-1995

रोहिणी रमण झा 1950 -

डॉ. कमलाकान्त भण्डारी 1952-

कबीर (मैथिली) पर शोध।

विनोद बिहारी लाल 1953-

जन्म स्थान

पचही, मधुबनी, बिहार

।चर्चित कथाकार। सयसँ

ऊपर कथा प्रकाशित।

अरविन्द ठाकुर 1954-

परती टूटि रहल अछि (कविता संग्रह), अन्हारक विरोधमे (कथा संग्रह), बहुरुपिया प्रदेश मे (गजल संग्रह)।

श्याम दरिहरे 1954-

जन्म स्थान बरहा, बेनीपट्टी मधुबनी, बिहार।

कवि, कथाकार। प्रकाशित कृति : सरिसोमे भूत (कथा

		संग्रह) अनूदित कृति : कनिप्रिया (धर्मवीर भारती)
 दिनेश कुमार झा ैथिलीक इतिहासपर लेखन।	 **अशोक कुमार ठाकुर** जन्म 2 जनवरी 1944 ई.। गाम बड़ागाँव (पंडौल)। नागमंडल (नाटक-अनुवाद), निशांत, वसुधाक संसार (उपन्यास)	 **प्रतापनारायण झा, नेपाल**
 ीतल झा, नेपाल	 **उग्रनारायण मिश्र "कनक"**	 **डॉ. शम्भूनाथ चौधरी** 1920-2008

 इन्द्रकांत झा	 **पंचानन मिश्र**	 **प्रोफेसर गुरमैता** ज्योतिरीश्वरपर लेखन।
 महेन्द्र नारायण सिंह "मगन"	 **सूर्यकांत झा, जनकपुर**	 **रमण झा** (1957-) रचना: पश्चात्ताप (कथा-संग्रह)-1995, काव्य-वाटिका (कविता-संग्रह)-1999, अलंकार-भास्कर (पूर्व-खण्ड) - 2002, अलंकार-

		भास्कर (अलंकार शास्त्र)-2003, भिन्न-अभिन्न (समीक्षा)-2008, संग सम्पादन: मैथिली (मिथिला विश्वविद्यालय, मैथिली विभागक शोध-पत्रिका) -1996, सम्पादन: मैथिली (मिथिला विश्वविद्यालय, मैथिली विभागक शोध-पत्रिका)-2007,2008
 विजयनाथ झा — अहींक लेल" (गीत-गजल संग्रह प्रकाशित)।	 योगानन्द हीरा	 बाबा बैद्यनाथ — पहरा इमानपर (गजल संग्रह)

जगदीश चन्द्र ठाकुर "**अनिल**" **१९५०-**

मूल नाम जगदीश चन्द्र ठाकुर, जन्म: 27.11.1950,**शंभुआर, मधुबनी । सेवा निवृत बैंक अधिकारी। मैथिलीमे प्रकाशित पोथी**-1. **तोरा अडनामे -गीत संग्रह-** 1978; 2. **धारक ओइ पार-दीर्घ कविता-** 1999, गीत गंगा (गीत संग्रह), गजल गंगा (गजल संग्रह)।

विद्यानन्द झा 1965-

बुद्धपूर्णिमा, १९६५कें कैथिनियाँ, झंझारपुर मुधुबनीमे जन्म। पराती जकाँ, बिछड़ल कोनो पिरीत जकाँ, दनुफक फूल जकाँ (कविता संग्रह) प्रकाशित । मूलतः कवि, थोड़ कथा लिखलनि, जे अपन मार्मिक अभिव्यक्तिक कारण बेस चर्चित भेल । विडम्बनापूर्ण परिस्थितिक पाछू जिम्मेवार समाजार्थिक कारणक खोज हिनकर मूल सृजन प्रेरणा थिक ।

हरेकृष्ण झा 1950-

जन्म १० जुलाई १९५० ई. गाम- कोइलखमे। अभियंत्रणक अध्ययण छोड़ि मार्क्सवादी राजनीतिमे सक्रिय। अनेक कविता आ आलोचनात्मक निबन्ध प्रकाशित। अनुवाद एवं विकास विषयक शोध कार्यमे रुचि। स्वतंत्र लेखन। प्रकृति एवं जीवनक तादात्म्य बोधक अग्रणी कवि। "एना त� नहि जे" (कविता संग्रह)।२००८ ई. - श्री हरेकृष्ण झाकँ कविता संग्रह �एना त नहि जे�लेल

		कीर्तिनारायण मिश्र साहित्य सम्मान।
 उदय नारायण सिंह नचिकेता 1951- **जन्म-१९५१ ई. कलकत्तामे।पहिल काव्य संग्रह �कवयो वदन्ति�। १९७१ �अमृतस्य पुत्राः� (कविता संकलन) आऽ �नायकक नाम जीवन� (नाटक)| १९७४ मे �एक छल राजा�/ �नाटकक**	 **आशीष अनचिन्हार** **मूल लेखन**: कुमारि इच्छा (गजल संग्रह), जंघाजोड़ी (गजल संग्रह), अनचिन्हार आखर (गजल, रुबाइ आ कताक संग्रह), मैथिली गजलक व्याकरण ओ इतिहास, मैथिली वेब पत्रकारिताक इतिहास, मैथिली गजलक रेडी रेकोनर, शब्द-अर्थ-शक्ति। **गजेन्द्र ठाकुर आ आशीष अनचिन्हार (सम्पादन):** मैथिलीक प्रतिनिधि गजल, मैथिली गजल: आगमन ओ	 **कुमार पवन** 1958 **ग्राम मुरैठा। कथा संग्रह, कविता संग्रह आ व्यंग्य संग्रह शीघ्र प्रकाश्य। मैथिलीमे १९९० ई सँ विरल लेखन। २००८ ई. सँ दस सालक मौन भंगक बाद पुनः रचनाक दोसर पालीक प्रारम्भ।**

लेल� (नाटक)। १९७६-७७ �प्रत्यावर्त्तन�/ �रामलीला�(नाटक)। १९७८मे जनक आऽ अन्य एकांकी। १९८१ �अनुत्तरण�(कविता-संकलन)। १९८८ �प्रियंवदा�(नाटिका)। १९९७-�रवीन्द्रनाथक बाल-साहित्य�(अनुवाद)। १९९८ �अनुकृति�- आधुनिक मैथिली कविताक बंगलामे अनुवाद, संगहि बंगलामे दूटा कविता संकलन। १९९९ �अश्रु ओ परिहास�। २००२ �खाम खेयाली�। २००६मे �मध्यमपुरुष एकवचन�(कविता संग्रह। २००८ ई. मे नाटक "नो	प्रस्थान बिंदु (गजलक आलोचना-समालोचना-समीक्षा)		

एण्ट्री: मा प्रविश" सम्पूर्ण रूपेँ "विदेह" ई- पत्रिकामे धारावाहिक रूपेँ ई-प्रकाशित भए एकटा कीर्तिमान बनेलक।२००९ ई.-श्री उदय नारायण सिंह �नचिकेता�केँ नाटक नो एण्ट्री: मा प्रविश लेल कीर्तिनारायण मिश्र साहित्य सम्मान।		
 कीर्तिनाथ झा 1955- कुरल: मैथिली भावानुवाद	 **महेन्द्र हजारी**	 **स्व. चन्द्रकान्त मिश्र, आसी, दरभंगा**

स्व. महेन्द्र नारा यण झा, बेलौंजा, मधुबनी

स्व.राजकुमार मल्लिक, सोहराय (पोखरिभीड़ा), मधुबनी

लक्ष्मीपति सिंह

फूलचन्द्र मिश्र र मण

किशोरनाथ झा

गाम- विद्दो, पो. सरिसवपाही, मधुबनी।

"लोकवेद" पोथी प्रकाशित।

सूर्यनारायण झा " सरस"

पोथी "मैथिली श्री सीतारामचरितमानस" प्रकाशित।

कलानन्द भट्ट

कान्ह पर लहास हमर मैथिली गजल संग्रह

दयानाथ झा

गाम नागदह, मधुबनी। मैथिली रंगमंडल मिथि-यात्रिक, कोलकाता।

डॉ. सुधाकर चौधरी १९४६-

जन्म १५ मार्च १९४६ ई.। प्रकाशित पोथी: काजर, तीन रंग तेरह चित्र (कथा संग्रह), पंडी जी छत्ता (प्रहसन), विप्लवी सुभाष (नाटक)।

स्व. चुनचुन मिश्र, रहिका, मधुबनी।

सत्यनारायण लाल कर्ण

मिथिला चित्रकला

ले. कर्नल मायानाथ झा 1945-

मिथिला राज्यक आन्दोलन कर्मी।

जन्म 1 अप्रैल 1945 ई.। गाम- भराम (मधुबनी)। जकर नारि चतुर होइ (मैथिली लोक कथा संग्रह) प्रकाशित। विदेह सम्पादकक समानान्तर साहित्य अकादेमी पुरस्कार २०११ बाल साहित्य पुरस्कार- ले.क. मायानाथ झा (जकर नारी चतुर होइ, कथा संग्रह)

श्याम किशोर सिंह

सचिन्द्रनाथ झा

मिथिला लोक चित्रकला

कालीनाथ ठाकुर

ग्राम सर्वसीमा

राजेन्द्र विमल, जनकपुर, नेपाल 1949-

मैथिली, नेपाली आ हिन्दी भाषाक प्राज्ञ विमल शिक्षाक हकमे विद्यावारिधि (पी.एच.डी.) क उपाधि प्राप्त कएने छथि।कम्मो लिखिकs यथेष्ट यश अरजनिहार डा. विमलक लेखनीक प्रशंसा मैथिलीक सङ्गसङ्ग नेपाली आ हिन्दी साहित्यमे सेहो होइत रहलनि अछि। त्रिभुवन

नरेश कुमार विकल 1950-

जन्म २७ जुलाइ १९५० भगवानपुर देसुआ (समस्तीपुर)। काव्य- अरिपन, महुआ मदन रस टपकय, बिन बाती दीप जरय। कथा-संग्रह- भरि गेल दर्दक इनार। उपन्यास- टहकैत टीस। नाटक- चोखगर खौंच।

जनक किशोर लाल दास

विश्वविद्यालयअन्तर्गत रा.रा.ब. कैम्पस, जनकपुर धाममे प्राध्यापन कएनिहार डा. विमलक पूर्ण नाम राजेन्द्र लाभ छियनि। हिनक जन्म २६ जुलाई १९४९ ई. कऽ भेल अछि। साहित्यकारक नव पीढ़ीकेँ निरन्तर उत्प्रेरित करबाक कारणे ई डा.धीरेन्द्रक बाद जनकपुर-परिसरक साहित्यिक गुरुक रूपमे स्थापित भऽ गेल छथि।		
 कृष्णचन्द्र झा "मयंक"	 **लक्ष्मण झा "सागर"** 1953-	 **रघुवीर मोची**

	"उचरि बैसू कौआ" मैथिली कविता संग्रह प्रकाशित।	
 शारदानन्द दास "परिमल"	 **शशिबोध मिश्र "शशि"** 1946-	 **सुरेन्द्रनाथ**
 अमरनाथ **९७५ ई. मे "क्षणिका" लघुकथ संग्रह प्रकाशित। हास्य कथाकार।**	 **बच्चा ठाकुर**	 **बुद्धिनाथ मिश्र**

 राजाराम सिंह राठौर, धनुषा	 **वैद्यनाथ विमल** 1955-	 **डॉ वासुकीनाथ झा** 1940-
 जितेन्द्र मिश्र "जीवन"	 **वीरेन्द्र नारायण झा**	 **वीरेन्द्र झा** 1956- **गोनू झा पर लेखन।**
	 वैकुण्ठ झा	

वैकुण्ठ झा 1954 - पिता- स्वर्गीय रामचन्द्र झा, जन्म -२४ - ०७ - १९५४ (ग्राम- भरवाड़ा, जिला- दरभंगा), शिक्षा- स्नात्कोत्तर (अर्थशास्त्र), पेशा- शिक्षक। मैथिली, हिन्दी तथा अंग्रेजी भाषा मे लगभग २०० गीतक रचना। गोनू झा पर आधारित नाटक ''हास्यशिरोमणि गोनू झा तथा अन्य कहानी" क लेखन। एकर अलावा हिन्दीमे लगभग १५ उपन्यास तथा कथाक लेखन।		विद्यानन्द झा 'पञ्जीकार' 1957- जन्म- 09.04.1957,पण्डुआ, ततैल, ककरौड़(मधुबनी), रशाढ़य(पूर्णिया), शिवनगर (अररिया) आ सम्प्रति पूर्णिया। पिता लब्ध धौत पञ्जीशास्त्र मार्त्तण्ड पञ्जीकार मोदानन्द झा, शिवनगर, अररिया, पूर्णिया| पितामह-स्व. श्री भिखिया झा। पञ्जीशास्त्रक दस वर्ष धरि 1970 ई.सँ 1979 ई. धरि अध्ययन, 22 वर्षक बएससँ पञ्जी-प्रबंधक संवर्द्धन आ संरक्षणमे संलग्न। कृति- पञ्जी शाखा

		पुस्तकक लिप्यंतरण आ संवर्द्धन।
 महेन्द्र नारायण कर्ण	 **डॉ. विश्वेश्वर मिश्र**	 **अर्जुन नारायण चौधरी**
 नरेन्द्र गजलकार।	 **महेन्द्र मिश्र, नेपाल**	 **कमल कांत झा** 1943-

महाप्रकाश 1946-

न्म: बनगांव, सहरसा, बिहार

वरिष्ट कवि ओ कथाकार।

काशित कृति: कविता

ंभवा, संग समय के (कविता

ंग्रह)। कीर्तिनारायण मिश्र

ाहित्य सम्मान २०१० ई.- श्री

हाप्रकाश (कविता

ंग्रह �संग समय के�)।

छत्रानन्द सिंह झा 1946-

अयोध्यानाथ चौधरी, धनुषा, नेपाल 1947-

मूलत: कविक रूपमे परिचित छथि । नेपालक आधुनिक कविताक क्षेत्रमे हिनक नाम उल्लेखनीय अछि । श्री चौधरीक लेखनमे मानवीय संवेदनाक प्रतिबिम्ब पाओल जाइत अछि । कविताक संग कथा आ निबन्धमे सेहो ई कलम चलबैत छथि । फड़िछाएल लेखन हिनक विशेषता थिकनि ।धनुषा जिलाक दुहबी गामक रहनिहार श्री चौधरीक जन्म

६अक्टुबर १९४७कऽ भेल छनि। हिनक क्षितिजक ओहिपार नामसँ एक कविता-सङ्ग्रह प्रकाशित छनि।

विद्यानाथ झा 'विदित'

सियाराम झा "सरस" 1948-

जन्म स्थान मेंहथ, मधुबनी बिहार। प्रसिद्ध गीतकार, बादमे कथा लेखन प्रारम्भ केलनि। प्रकाशित कृति आंजुर भरि सिंगरहार, शोणिताएल उगैत सूर्यक धम्मक (कथा संग्रह)।

अग्निपुष्प 1948-

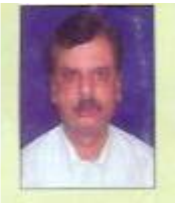
जन्म: तरौनी, दरभंगा। मूलनाम : महेन्द्र झा। मैथिलीमे सहस्त्रबाहु कविता संग्रह प्रकाशित। मुक्ति प्रसंगक अनुवाद प्रकाशित। वामपंथी आन्दोलनमे सक्रिय। शिक्षा, सम्वाद आदि पत्रिकाक सम्पादन। वामपंथी विचारधाराक सशक्त कवि।

मधुकांत झा 1949-

वीनू भाइ

सत्यानन्द पाठक

योगीराज

कुणाल 1951-

राम भरोस कापड़ि भ्रमर, धनुषा, नेपाल 1951-

जन्म-बघचौरा, जिला धनुषा (नेपाल)।बन्नकोठरी: औनाइत धुँआ (कविता संग्रह), नहि, आब नहि (दीर्घ कविता), तोरा संगे जएबौ रे कुजबा (कथा संग्रह, मैथिली

		अकादमी पटना, १९८४), मोमक पघलैत अधर (गीत, गजल संग्रह, १९८३), अप्पन अनचिन्हार (कविता संग्रह, १९९० ई.), रानी चन्द्रावती (नाटक), एकटा आओर बसन्त (नाटक), महिषासुर मुर्दाबाद एवं अन्य नाटक (नाटक संग्रह), अन्ततः (कथा-संग्रह), मैथिली संस्कृति बीच रमाउंदा (सांस्कृतिक निबन्ध सभक संग्रह), बिसरल-बिसरल सन (कविता-संग्रह), जनकपुर लोक चित्र (मिथिला पेंटिङ्गस), लोक नाट्य: जट-जटिन (अनुसन्धान)। नेपाल

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>प्रज्ञा प्रतिष्ठानक
सदस्यता- श्री राम भरोस
कापड़ि 'भ्रमर' (2010)।</td>
</tr>
<tr>
<td>

धीरेन्द्रनाथ मिश्र</td>
<td>

शिवेन्द्रलाल कर्ण, धनुषा, नेपाल 1951-

लेखकसँ अधिक शिक्षकक रूपमे परिचित आ प्रतिष्ठित छथि। त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गतरा. रा. ब. कैम्पस, जनकपुर-धामक सह-प्राध्यापक श्री कर्णक ऐतिहासिक विषय-वस्तुपर लिखल कतोक लेख मैथिली, हिन्दी आ अग्ङरेजी भाषामे प्रकाशित अछि। स्वान्त-सुखाय ई कहियो कालकऽ कविता-कथा सेहो लिखि लैत छथि। हिनक लेखन</td>
<td>

ब्रह्मदेव लाल दास</td>
</tr>
</table>

ज्ञानवर्द्धक, जानकारीमूलक एवं सोझारएल रहैत अछि । देखलापर बुझना जाइत अछि जे ई हिनक गम्भीर अध्ययनक परिणति थिक ।सामाजिक तथा साहित्यिक सङ्घ-संस्थासभमे सेहो सक्रिय प्राध्यापक कर्णक जन्म धनुषा जिलाक देवडीहा गाममे २ जनवरी १९५१ ई. कऽ भेल छनि ।

घण्डेश्वर खान

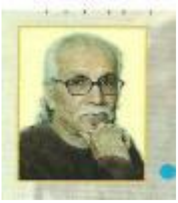
ग्राम- पट्टीटोल, जिला मधुबनी। लघुकथा लेल चर्चित प्रशंसित।

दयाकान्त झा

गजेन्द्र नारायण सिंह, नेपाल

 पद्मश्री श्री गजेन्द्र नारायण सिंह	 हरिकान्त झा	 इन्द्रनारायण झा
 प्रवासी साहित्यालंकार	 सीताराम सिंह	 तुलानन्द मिश्र
 शैलेन्द्र कुमार झा 1952-	 शिवशंकर श्रीनिवास 1953-	 अशोक 1953-

जन्म स्थान हरिपुर, वकशी टोल, मधुबनी बिहार। प्रकाशित कृति: आरोह अवरोह, दशम खुट्टी (कथा संग्रह), इकोनोमिक हिस्ट्री ऑफ मिथिला (अंग्रेजी) ।

जन्म स्थान लोहना मधुबनी, बिहार । चर्चित कथाकार ओ आलोचक । गीत ओ कविता सेहो कहियो काल लिखैत छथि । प्रकाशित कृति : त्रिकोण, अदहन, गाछ-पात, गामक लोक (कथा संग्रह)।

जन्म स्थान लोहना, मधुबनी, बिहार। चर्चित कथाकार, कवि ओ सम्पादक । प्रकाशित कृति चक्रव्यूह (कविता संग्रह) त्रिकोण (सहयोगी कथा संग्रह), ओहि रातिक भोर (कथा-संग्रह), मातवर (कथा संग्रह)।

विभूति आनन्द

1953-

जन्म: शिवनगर, मधुबनी, बिहार। चर्चित कवि, कथाकार, संपादक । प्रकाशित कृति टूटा

केदार कानन 1959-

जन्म स्थान सुपौल, बिहार। चर्चित कवि, कथाकार ओ संपादक। प्रकाशित कृति : आकार लैत शब्द (कविता संग्रह), अनूदित कृति राजा राम

डॉ. शशिनाथ झा

1954-

गाम-दीप, जिला- मधुबनी। मैथिली, बांग्ला, नेवारी आ देवनागरी पांडुलिपिक विशेषज्ञ। साहित्य

उपन्यास टूटा समीक्षा, तीन टा कथ संग्रह, टूटा गीत-गजल संग्रह ओ चारिटा कथा-संग्रह प्रकाशित।२००६- विभूति आनन्द (काठ, कथा)मैथिली लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार ।	मोहन राय, प्रायश्चित। सम्पादन संकल्प, भारती मंडन (पत्रिका)।	अकादमीक भाषा सम्मान 2007 क्लासिकल आ मध्यकालीन साहित्य लेल।
 धनुर्धर झा गाम- विशौल। "वाक्यार्थविवेचनम्" लेल श्रीवाणीयुवालंकरण पुरस्कार 2010 प्राप्त।	 **शिवकान्त पाठक**	 **डॉ. योगेन्द्र पाठक "वियोगी", वैज्ञानिक** "विज्ञानक बतकही" प्रकाशित ।

 राजनन्द झा ००६- राजनन्द झा (कालबेला- समरेश मजुमदार, बांग्ला)लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।	 आद्यानाथ झा "नवीन"	 अमलतास 1956-
 यंत्रनाथ मिश्र	 दिगम्बर ठाकुर	 गणेश झा 1950-

<table>
<tr>
<td>
कन्दर्पनारायण लाल कर्ण</td>
<td>
शैलेन्द्र आनन्द 1955-</td>
<td>
कमलाकांत झा
अध्यक्ष, मैथिली अकादमी, पटना</td>
</tr>
<tr>
<td>
लल्लन प्रसाद ठाकुर 1951-1995
जन्म ५ फरबरी १९५१ मुंगेर मे श्रीमती सुभद्रा देवी आ श्री हीरानंद ठाकुरक द्वितीय बालक। हिनक ग्राम- समौल,जिला- मधुबनी। सिविल</td>
<td>
डॉ. कमलानन्द झा</td>
<td>
लोकनाथ मिश्र</td>
</tr>
</table>

इंजीनियर, टाटा स्टीलमे चाकरी। प्रकाश झाक फ़िल्म "कथा माधोपुर की" मे मुख्य भुमिका। नाटककार आ मंच अभिनेता। हुनक लिखल किछु प्रसिद्ध मैथिली नाटक छन्हि :बडका साहेब,मिस्टर निलो काका, लौंगिया मिरचाई,बकलेल आदि वा अंत।

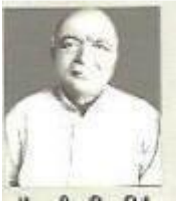
डॉ. रवीन्द्र कुमार चौधरी 1966-

जन्म:5 मार्च 1966 ई. गनपतगंज, सुपौल।

अशोक अविचल

जन्म- ५ जनवरी १९६७, गाम- रहुआ संग्राम, जिला मधुबनी। मैथिली प्राध्यापक। रचना: एक

डॉ. श्रीपति सिंह १९४४-

"उमंग-तरंग" कविता-संग्रह प्रकाशित।

मैथिलीक प्राध्यापक। रक्षामंत्रीक पदक आ बिहार आ झारखण्ड सरकार द्वारा पुरस्कृत। झारखण्डक मैथिली आन्दोलनमे अग्रणी।	बनू नेक बनू (लघु नाटक), मैथिली भाषा: सर्वेक्षण आ विश्लेषण, हमरा देशक भागमे (मैथिलीक प्रथम असंगत नाटक), सम्पादन: झारखण्डक सनेश, कचोट (नौ अंक), झारखण्ड वाणी (हिन्दी साप्ताहिक), सम्मान: अन्तर्राष्ट्रीय मैथिली सम्मेलनमे सम्मान (२०००), परमहंस लक्ष्मीनाथ गोस्वामी समिति सम्मान (२००८)	
 डॉ. उमाकान्त	 सुशील 1942-	 श्रीदेव

ैथिली व्यंग्य-आलेखक पोथी

अपन बात" प्रकाशित।

अस्मिता (लघुकथा संग्रह), भामती (

नाटक) प्रकाशित।

मूल नाम- वागेश्वर झा।

कथा-

सँग्रह "हिलकोर", नाटक "लो

हक कड्ना", गीत-

प्रबन्ध "पुलोमा" प्रकाशित।

ुकांत सोम 1950-

न्म दरभंगा जिलाक तरौनी

ाममे 1950 ई. मे भेलन्हि ।

ी. ए. पास कए ई पटनाक

ैनिक �जनशक्ति�क

हायक सम्पादक छलाह । फे

व भारत

ाइम्स, पटनामे।बाल्यवस्थासँ

पन पैतृक (पिता यात्नीजी)

ुण कविता करबाक तथा कथ

डॉ. देवकांत मिश्र 1952-

पिता कविचूड्क्षामणि पं. काशीकांत

मिश्र "मधुप", "बेनीपुर अनुमण्डलमे

मैथिली" पोथी प्रकाशित।

डॉ. नित्यानन्द लाल दास

पिता स्वर्गीय सूर्यनारायण

दास। फारबिसगंज

कॉलेज, फारबिसगंज सँ

अंग्रेजी विभागाध्यक्ष पदसँ

१९९८ मे अवकाशप्राप्त।

डॉ. सुरेन्द्र झा "सुमन"क

संयोजकत्वक

कार्यकालमे "मैथिली

लिखबामे सेहो यश अर्जन कएलन्हि अछि । वर्त्तमान राजनीति सामाजिक विषयसँ सम्बद्ध व्यंग्यात्मक, सरल भाषामे लिखल नव कविता हिनक विशेषता छन्हि । ग्रामघरक परिवेश तदनुकूल शब्द एवं बिम्ब रचनामे क्रमहि सिद्ध छथि ।

परामर्शदातृ समिति" (साहित्य अकादेमी, दिल्ली)क सदस्य। मैथिली पत्रिका सभ जेना बटुक, प्रयाग; मिथिला मिहिर, पटना; स्वदेश, दरभंगा; पहुँच, पटना आ परती पलार, अररियामे रचना प्रकाशित। १९६७ ई. सँ राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ मे सक्रिय। प्रांतीय प्रतिनिधि २००४ धरि जिला सरसंघचालक। जे.पी.आन्दोलनमे लोकतंत्र सेनानी। डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलामक अंग्रेजी पोथी "इग्नाइटेड माइण्ड्स"क मैथिलीमे "प्रज्वलित प्रज्ञा" नामसँ अनुवाद। साहित्य अकादेमी मैथिली

अनुवाद पुरस्कार २०१०- डॉ. नित्यानन्द लाल दास- (इग्नाइटेड माइण्ड्स- डॉ.ए.पी.जे. कलाम, अंग्रेजी) लेल।

राजनाथ मिश्र 1950-

"अ बड़्र्स आइ व्यू ऑन मिथिला" प्रकाशित।

पशुपतिनाथ झा, महोत्तरी, नेपाल 1954-

हिनक लेखन विवरणात्मक होइत अछि आ सम्बद्ध विषयमे नीकजकाँ जानकारी दैत अछि। विभिन्न पत्र-पत्रिकामे हिनक लेख-रचना बरोबरि देखबामे अबैत रहैछ।रा.रा.ब. कैम्पस, जनकपुरधाममे मैथिली विषयक प्राध्यापनमे संलग्न श्री झा मैथिलीसम्बन्धी सङ्गठनात्मक

अनिलचन्द्र ठाकुर 1954-2009

जन्म 13 सितम्बर 1954 ई. कँ कटिहार जिलाक समेली गाममे भेलन्हि। 1982 ई.मे हिन्दी साहित्यमे स्नातकोत्तर केलाक बाद नवम्बर '93 सँ नवम्बर '94 धरि "सुबह" हस्तलिखित पत्रिकाक

	गतिविधिसँ सेहो जुड़ल छथि । मैथिली भाषाक लोपोन्मुख अवस्थामे रहल अपन लिपि तिरहुतामे विशेषज्ञता रखनिहार श्री झा एकर संरक्षण-सम्बर्द्धनक दिशामे सेहो क्रियाशील छथि ।प्रध्यापक झा मैथिली महाकाव्यमे रस निरूपण विषयपर विद्यावारिधि कएने छथि आ शिक्षा तथा कानून विषयमे सेहो स्नातक छथि । महोत्तरी जिलाक एकरहिया रहनिहार श्री झाक जन्म ४ दिसम्बर १९५४ कs भेलछनि ।चेन्नैमे मिथिला रत्नसँ सम्मानित।	सम्पादन-प्रकाशन कएलन्हि आ कोशी क्षेत्रीय ग्रामीण बैंकमे अधिकारी रहथि। मैथिली, अंगिका, हिन्दी आ अंग्रेजीमे समानरूपेँ लेखन। मृत्युक पूर्व ब्रेन ट्यूमरसँ बीमार चलि रहल छलाह। **प्रकाशित कृति**: आब मानि जाउ(मैथिली उपन्यास)- पहिने भारती-मंडन पत्रिकामे प्रकाशित भेल, फेर मैलोरंग द्वारा पुस्तककार प्रकाशित भेल।; कच(अंगिकाक पहिल खण्ड काव्य,1975); एक और राम (हिन्दी नाटक,1981); एक घर सड़क पर (हिन्दी उपन्यास, 1982); द पपेट्स (अंग्रेजी उपन्यास, 1990); अनत कहाँ सुख पावै (हिन्दी

		कहानी संग्रह,2007)। आब मानि जाउ (मैथिली उपन्यास) - एहि उपन्यासमे एक एहन युवतीक संघर्ष-गाथा अंकित अछि जे अपन लगनसँ जीवन बदलैत अछि। असंख्य गामक ई कथा कुलीनताक अधःपतनक कथा, संस्कारविहीनताक उद्घाटन आ भविष्यक पीढ़ीकेँ बचएबाक चेतौनी छी।
 ृषेश चन्द्र लाल	 **नारायणजी** 1956-	 **डॉ. श्री श्रीशंकर झा** 1952-

न्म 29 मार्च 1955 ई. कँ लन्हि। पिताः व. उदितनारायण लाल,माता ीमती भुवनेश्वरी देव। हिनक ठिहारक नाम विश्वेश्वर न्हि। मूलतः राजनीतिककर्म नेपालमे लोकतन्त्रलेल िरन्तर संघर्षक क्रममे १७ बे िरफ्तार । लगभग ८ वर्ष जेल सम्प्रति तराई�मधेश ोकतान्त्रिक पार्टीक ाष्ट�ीय उपाध्यक्ष । ैथिलीमे किछु कथा विभिन्न त्रपत्रिकामे प्रकाशित । ान्दोलन कविता संग्रह आ ी.पीं कोइरालाक प्रसिद्ध लघु पन्यास मोदिआइनक मैथिल पान्तरण तथा नेपालीमे ंघीय शासनतिर नामक ुस्तक प्रकाशित । ओ िश्वेश्वर प्रसाद कोइरालाक	जन्म: घोघरडीहा (मधुबनी)। मैथिली भाषा-साहित्यमे एम. ए., पी-एच. डी. कामेश्वर लता संस्कृत विद्यालय, घोघरडीहामे अध्यापन । प्रकाशित कृति: �घरि घुरि रहल छी� (काव्य-संग्रह)।		

तिबद्ध राजनीति अनुयायी अ
पालक प्रजातांत्रिक
आन्दोलनक सक्रिय योद्धा
छथि। नेपाली राजनीतिपर
रोबरि लिखैत रहैत छथि।

जगदीपनारायण "दीपक"

राजदेव मंडल

शिक्षा- एम.ए.द्वय, एल एल बी.,पता- ग्राम- मुसहरनियाँ, रतनसारा (निर्मली, मधुबनी)। प्रकाशित कृति- अम्बरा-कविता-संग्रह, हमर टोल (उपन्यास), बसुंधरा(कविता संग्रह), जाल (पटकथा), लाज (एकांकी), जल भंवर (उपन्यास), त्रिवेणीक रंग (विहनि आ लघु कथा संग्रह), पंचैती (लघु पटकथा), वापसी।

शिवप्रसाद यादव

हीरेन्द्र कुमार झा 1958-

जन्म 30 अगस्त 1958,गाम- कोइलख (मधुबनी), पिता श्री कामेन्द्र नाथ झा। ट्रांसफर्मर (मैथिली कथा संग्रह) प्रकाशित।

मानेश्वर मनुज 1958-

जन्म

गम्हरिया (मानपौर, मधुबनी)मे, 1978सँ 1992 धरि नौसेनामे विभिन्न जहाजपर कार्यरत, फेर यात्री रेलमे। सम्बन्ध (कथा संग्रह) प्रकाशित।

नबोनाथ झा

महेन्द्र नारायण राम 1958-

तारानन्द वियोगी 1966 -

महिषी, सहरसामे जन्म। पहिल पोथी अपन युद्धक साक्ष्य (गजल

भालचन्द्र झा

ए.टी.डी., बी.ए., (अर्थशास्त्र), मुम्बईसँ थिएटर कलामे डिप्लोमा।

	संग्रह) १९९१ मे प्रकाशित। अन्य पुस्तक हस्तक्षेप, प्रलय रहस्य(कविता-संग्रह), अतिक्रमण (कथा-संग्रह), शिलालेख (लघुकथा संग्रह), कर्मधारय। राजकमल चौधरीक कथाकृति एकटा चंपाकली एकटा विषधर संकलन-सपादन। साहित्य अकादेमी मैथिली बाल साहित्य पुरस्कार २०१०-तारानन्द वियोगीकेँ पोथी "ई भेटल तँ की भेटल" लेल। यात्री-चेतना पुरस्कार २०१० ई.- डॉ. तारानन्द वियोगी।	मैथिलीक अतिरिक्त हिन्दी, मराठी, अग्रेजी आ गुजरातीमे निष्णात। १९७४ ई.सँ मराठी आ हिन्दी थिएटरमे निदेशक। महाराष्ट्र राज्य उपाधि १९८६ आ १९९९ मे। आइ.एन.टी. केर लेल नाटक �सीता� क निर्देशन। �वासुदेव संगति� आइ.एन.टी.क लोक कलाक शोध आ प्रदर्शनसँ जुड़ल छथि आ नाट्यशालासँ जुड़ल छथि विकलांग बाल लेल थिएटरसँ। निम्न टी.वी. मीडियामे रचनात्मक निदेशक रूपेँ कार्य।लेखन- बीछल बेरायल मराठी एकांकी(अनुवाद), सिंहावलो कन (मराठी साहित्यक १५० वर्ष), आकाश (जी.टी.वी.क

		धारावाहिकक ३० एपीसोड), जीवन सन्ध्या(मराठी साप्ताहिक, डी.डी, मुम्बई), धनाजी नाना चौधरी (मराठी), स्वयम्बर (मराठी), फिर नहीं कभी नहीं(हिन्दी), आहट (हिन्दी), यात्रा (मराठी सीरयल), मयूरपन्ख (मराठी बाल-धारावाहिक), हेल्थकेअर इन २०० ए.डी.) (डी.डी.)।२००९ मे- भालचन्द्र झा (बीछल बेरायल मराठी एकाँकी- सम्पादक सुधा जोशी आ रत्नाकर मतकरी, मराठी)लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।

मनमोहन झा

कुमार शैलेन्द्र

रमेश 1961-

जन्म स्थान

मेंहथ, मधुबनी, बिहार।

चर्चित कथाकार ओ कवि ।

प्रकाशित कृति:

समांग, समानांतर, दखल

(कथा संग्रह), नागफेनी

(गजल

संग्रह), संगोर, समवेत

स्वरक आगू, कोसी धारक

सभ्यता, पाथर पर दूभि

(काव्य

संग्रह), प्रतिक्रिया (आलोचना

त्मक निबंध)।

मेघन प्रसाद 1961-

प्रदीप बिहारी 1963-

जन्म स्थान कन्हौली मल्लिक टोल, खजौली, मधुबनी, बिहार। चर्चित कथाकार, उपन्यासकार ओ रंगकर्मी । प्रकाशित कृति: गुमकी ओ बिहाड़ि, विसूवियस (उपन्यास), औतीह कमला जयतीह कमला, खण्ड-खण्ड जिनगी, सरोकार (कथा संग्रह)। २००७- प्रदीप बिहारी (सरोकार, कथा)मैथिली लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार ।

चन्द्रमोहन झा पर्वा

 डॉ. सुरेन्द्र लाभ, नेपाल	 **रोशन जनकपुरी, नेपाल**	 **डॉ. अरविन्द अक्कू** 1957-
 फूलचन्द्र झा "प्रवीण" 1961- गाम तुमौल दरभंगा, आयल नवल प्रभात, पांगल गाछक छाहरि, हमरा मोनक खजन चिड़ैया, बसंतक बजनित्रा (कविता	 **देवशंकर नवीन** 1962- ओ ना मा सी (गद्य-पद्य मिश्रित हिन्दी-मैथिलीक प्रारम्भिक सर्जना), चानन-काजर (मैथिली कविता संग्रह), आधुनिक (मैथिली) साहित्यक परिदृश्य, गीतिकाव्य के रूप में विद्यापति पदावली, राजकमल चौधरी का	 **कुमार मनीष अरविन्द** 1964-

<table>
<tr>
<td>संग्रह), भूत होइत
भविष्य़ (कथा संग्रह)।</td>
<td>रचनाकर्म (आलोचना), जमाना बदल
गया, सोना बाबू का
यार, पहचान (हिन्दी
कहानी), अभिधा (हिन्दी कविता-
संग्रह), हाथी चलए बजार (कथा-
संग्रह)।</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>
बदरी नारायण बर्म</td>
<td>
राजेन्द्र किशोर, नेपाल</td>
<td>
श्याम सुन्दर श
शि, नेपाल

श्याम सुन्दर
शशि, जनकपुरधाम, नेपाल।
पेशा-पत्रकारिता।
शिक्षा: त्रिभुवन
विश्वविद्यालयसँ,एम.ए. मै
थिली, प्रथम श्रेणीमे प्रथम
स्थान। मैथिलीक प्रायः सभ</td>
</tr>
</table>

		विधामे रचनारत। बहुत रास रचना विभिन्न पत्र-पत्रिकामे प्रकाशित। हिन्दी, नेपाली आऽ अंग्रेजी भाषामे सेहो रचनारत आऽ बहुतरास रचना प्रकाशित। सम्प्रति- कान्तिपुर प्रवासक अरब ब्यूरोमे कार्यरत।
 हिमांशु चौधरी, नेपाल पिता : स्वर्गीय कामेश्वर चौधरी,माताः श्रीमती चन्द्रावती चौधरी,जन्मः वि स २०२०/६/५ लहान, सिरहा,शिक्षाः	 **सत्यनारायण मेहता**	 **भुवनेश्वर पाथेय**

स्नातकोत्तर(नेपाली),पेशाः पत्रकारिता (सम्प्रति : राष्ट्रिय समाचार समिति),कृति : की भार सांठू ? (मैथिली कविता संग्रह),विगत दू दशकसं नेपाली आ मैथिली लेखन तथा अभियानमे निरन्तर क्रियाशील आ विभिन्न संघ संस्थासं आबद्ध ।

राजेन्द्र झा, धनुषा

अशोक कुमार मेहता

धर्मेन्द्र विह्वल, सिरहा, नेपाल 1967-

रस्ता तकैत जिनगी, एक सृष्टि एक कविता, एक

		समयक बात, धुअनाएल आकृति सभ (मैथिली कविता संग्रह), भ्रमरका उत्कृष्ट नाटकहरु, गोनूझाका कथाहरु (मैथिलीसँ नेपाली अनुवाद), मैथिलीक कक्षा 1 सँ 5 आ बाल-साहित्य संदर्भक तीनटा पोथीक सह-लेखक। पत्रकारिताक मूल सिद्धांत (मैथिली, प्रेसमे), दलित रिपोर्टिंग मैनुअल (नेपाली, प्रेसमे)।
 धीरेन्द्र कुमार झा	 निमिष झा, नेपाल	

<table>
<tr><td></td><td></td><td>गौरीनाथ (अनल कान्त)
"अन्तिका"क सम्पादन।</td></tr>
<tr><td>
आनन्द कुमार झा 1977-
जन्म स्थान: मेंहथ, झंझारपुर; पिता स्व. अभयकांत झा, माता श्रीमती इन्द्रकाली देवी, प्रकाशन- "धधाइत नवकी कनियाँक लहास", "हठात् परिवर्तन", "बदलैत समाज", "टाकाक मोल", "कलह" (पाँचू मैथिली नाटक) प्रकाशित।</td><td>
वनदेवीपुत्र भवनाथ, नाटककार</td><td>
चन्द्रेश</td></tr>
</table>

विदेह सम्पादकक

समानान्तर साहित्य

अकादेमी पुरस्कार २०११

युवा पुरस्कार- आनन्द

कुमार झा (कलह, नाटक)

राम सेवक सिंह

शहीद दुर्गानन्द झा, नेपाल

उदयनाथ झा "अशोक"

कपिलेश्वर राउत

उलहन (विहनि - लघु कथा संग्रह) प्रकाशित।

कपिलेश्वर साहू

डॉ. शम्भु कुमार सिंह

		जन्म: 18 अप्रील 1965 सहरसा जिलाक महिषी प्रखंडक लहुआर गाममे। आरंभिक शिक्षा, गामहिसँ, आइ.ए., बी.ए. (मैथिली सम्मान) एम.ए. मैथिली (स्वर्णपदक प्राप्त) तिलका माँझी भागलपुर विश्वविद्यालय, भागलपुर, बिहार सँ। BET [बिहार पात्रता परीक्षा (NET क समतुल्य) व्याख्याता हेतु उत्तीर्ण, 1995] �मैथिली नाटकक सामाजिक विवर्त्तन� विषय पर पी-एच.डी. वर्ष 2008, तिलका माँ. भा.विश्वविद्यालय, भागलपुर, बिहार सँ। मैथिलीक कतोक प्रतिष्ठित पत्र-पत्रिका सभमे कविता, कथा, निबंध

<table>
<tr><td></td><td></td><td>आदि समय-समय पर प्रकाशित। वर्तमानमे शैक्षिक सलाहकार (मैथिली) राष्ट्रीय अनुवाद मिशन, केन्द्रीय भारतीय भाषा संस्थान, मैसूर-6 मे कार्यरत।</td></tr>
<tr><td>
कृष्णचन्द्र यादव , नेपाल</td><td>
शिवकान्त ठाकुर</td><td>
शोभाकान्त झा</td></tr>
<tr><td></td><td>
श्यामानन्द ठाकुर</td><td></td></tr>
</table>

उमाकान्त झा आ प्रियंका, मैथिली रंगमंच		हरिकांत लाल दास, नेपाल
 शशिनाथ ठाकुर, नेपाल	 दुर्गानन्द मंडल संचयिका, कथा कुसुम (विहनि आ लघु कथा संग्रह), चक्षु प्रकाशित।	 शिव कुमार झा 1973- शिव कुमार झा ��टिल्लू��,पिताक नामः स्व. काली कान्त झा ��बूच��, माताक नामः स्व. चन्द्रकला देवी,जन्म तिथिः 11-12-1973,शिक्षाः स्नातक (प्रतिष्ठा),जन्म स्थानः मातृक- मालीपुर मोड़तर, जि.

- बेगूसराय, मूलग्रामः ग्राम-पत्रालय - करियन, जिला - समस्तीपुर, पिन: 848101, संप्रतिः प्रबंधक, संग्रहण,जे. एम. ए. स्टोर्स लि.,मेन रोड, बिस्टुपुर जमशेदपुर - 831 001, अन्य गतिविधिः वर्ष 1996 सँ वर्ष 2002 धरि विद्यापति परिषद समस्तीपुरक सांस्कृतिक ,गतिवधि एवं मैथिलीक प्रचार-प्रसार हेतु डॉ. नरेश कुमार विकल आ श्री उदय नारायण चौधरी (राष्ट्रपति पुरस्कार प्राप्त शिक्षक) क नेतृत्वमे संलग्न।

प्रकाशित कृति: क्षणप्रभा-कविता-संग्रह, अंशु-समालोचना।

राम विलास साहु

मनक

मैल, अंकुर- लघुकथा संग्रह, रथक चक्का उलटि चलै बाट (कविता/ टनका संग्रह), कर्म बिनु जग सुन्ना (दोसर कविता/ टनका संग्रह), स्कूलक खिचड़ी (विहनि/ लघु कथा संग्रह), दूधबेचनी (लघु कथा संग्रह) **प्रकाशित।**

महाकान्त ठाकुर

बचेश्वर झा, निर्मली

"निबन्ध-निकुञ्ज" प्रकाशित।

नन्द विलास राय

<table>
<tr>
<td>धीरेन्द्र कुमार, निर्मली</td>
<td>चन्द्रशेखर कामति 1959-

मैथिली कवि। शिक्षा- एम.ए. (राजनीतिशास्त्र), पिता- स्व. योगेन्द्र कामति , गाम-पोस्ट- करियन, भाया- इलमास नगर, थाना- रोसड़ा, जिला- समस्तीपुर, बिहार। संप्रतिप्रखण्ड सहकारिता प्रसार पदाधिकारी (बेनीपट्टी)।</td>
<td>"भरदुतिया", "छठिक डाला", "हमर चारूधाम" प्रकाशित।</td>
</tr>
<tr>
<td>

बिनय भूषण

उजरा परवाक खोज (कविता संग्रह)</td>
<td>

सुधाकर झा, महोत्तरी , नेपाल

सएसँ बेशी सड़क नाटकमे मंचन।</td>
<td>

सदरे आलम "गौहर"

गाम-पुरसौलिया, भाया- जयनगर, जिला मधुबनी।</td>
</tr>
</table>

डॉ. भुवन किशोर मिश्र "भुवनेश"

मैथिली कथा संग्रह- गोबरछत्ता।

दिनकर कुमार

"पूर्वोत्तर मैथिल"क सम्पादन।

डॉ. विनय विश्वबन्धु

रामदेव प्रसाद मण्डल झारूदार

मैथिलीक भिखारी ठाकुरक नामसँ प्रसिद्ध मैथिलीक पहिल जनकवि रामदेव

उमेश पासवान

"वर्णित रस" **प्रकाशित।**

ओम प्रकाश झा

घोघरडीहा (मधुबनी)।

"कियो बूझि नै सकल हमरा" (गजल, रुबाइ आ कता संग्रह) प्रकाशित।

प्रसाद मण्डल �झारूदार�।

"हमरा बिनु जगत सूना छै" **आ** "गीताञ्जलि झाड़ू" **प्रकाशित।**

जगदानन्द झा मनु

नढ़िया भुकैए हमर घराड़ीपर (गजल संग्रह), तोहर कतेक रंग (विहनि कथा संग्रह), चोनहा- (बाल उपन्यास), व्यथा- (कविता-गीत संग्रह)।

अच्छेलाल शास्त्री

डॉ अमोल राय

नन्द कुमार मिश्र नन्द

डॉ. नन्द कुमार मिश्र

शिव कुमार प्रसाद

दिलीप कुमार झा

डॉ ताराकान्त झा

अमरकान्त, नेपाल

मुरलीधर झा

कमलधर दास

श्रीकान्त मण्डल, मैथिली रंगमंच

कबिलपुर, दरभंगा। बाल कथा संग्रह "पिलपिलहा गाछ" (2010) प्रकाशित।

"मैथिल कर्ण कायस्थक गोत्र, प्रवर, मूल आ वैवाहिक सम्बन्ध" पोथी प्रकाशित।

चन ठाकुर

ाम: चनौरागंज, मधुबनी। काशित कृति: बेटीक अपमान ा छीनरदेवी (नाटक), बाप ल पित्ती आ अधिकार नाटक), बिसवासघात नाटक), ऊँच-नीच नाटक), भोँट (नाटक); एक र्जनसँ बेशी नाटक प्रकाशनक तीक्षामे।

गंगा झा

मैथिली रंगमंडल कोकिल मंच, कोलकाता। कोलकाता आ गाम पजुआरिडीह टोलमे मैथिली रंगमंच निर्देशन।

नबोनारायण मिश्र

1955-

पिता-श्री गोबिन्द मिश्र, माता- श्रीमति अढ़ूला देवी।

गाम- कुशमौल,पो.नागदह-बलाइन, भाया-अरेड़हाट, जिला-मधुबनी।

मैथिली रंगमंचसँ सम्बद्ध "कोकिल मंच" संस्थाक माध्यमसँ।

कमलेश कुमार दास, रंगमंच कलाकार

किशोर केशव, मैथिली रंगमंच

कुमार गगन, मैथिली रंगमंच

अशोक दत्त, जनकपुर

मदन ठाकुर

चर्चित रंगकर्मी, जनकपुरक चर्चित संस्था मिथिला नाट्यकला परिषदक संस्थापक । तीन दशकसँ बेसी समयसँ रंगक्षेत्रमे सक्रिय। करीब ३०�४० गोट मंचीय नाटकक सयो प्रस्तुति , २०�२५ गोट

अभय कुमार यादव, मैथिली रंगमंच

सड़क नाटकक हजारसँ बेसी प्रदर्शनमे अभिनय ।२० गोट टेली-सीरियल आ आधा दर्जन मैथिली फीचर फिल्मे अभिनय । पुरस्कार: सप्तम अन्तर्राष्ट्रिय महोत्सवमे सर्वश्रेष्ठ अभिनेता २०४९ वि.स., क्षेत्रीय प्रतिभा पुरस्कार (नेपाल सरकार) २०६३ वि.स.।

आशुतोष यादव अभिज्ञ

कृष्ण कुमार कश्यप 1949-

जन्म १५ सितम्बर १९४९ ई.।

पिता- कवि-उपन्यासकार

स्व. इन्द्रनारायण लाल "सँवलिया"।

ललित कुमुद

	जनबरी १९६५ ई. मे नेना सभ लेल "नाइट स्कूल", १९८१ ई. मे "कला आधारित जीवन आ शिक्षण पद्धति"क प्रवर्तन आ तकर कार्यान्वयन लेल शिवा कश्यप आ शशिबालाक सहयोगसँ "भारती विकास संस्था"क स्थापना। रचना: शशिबालाक संग "मेघदूत" आ "गीत-गोविन्द"क मैथिली अनुवाद, माछ-भात, मिथिला चित्र-शिक्षा, भाग-१, मिथिला चित्र-कोर, भाग-३।	
 बटोही झा, मिथिला चित्रकला	 **प्रवीण कुमार ठाकुर** जन्म तिथि - 31 दिसम्बर 1977; जन्म स्थान - कन्हौली , सकरी , मधुबनी ; शिक्षा- सू	 **लाला पंडित, मिथिला मूर्तिकला**

	र्य नारायण हाई स्कूल - नरपतिनगर , बी . एस . सी - मेमोरिअल कॉलेज - दरभंगा , डिप्लोमा इन फैशन डिजाईन (नेशनल इंस्टिट्यूट ऑफ़ फैशन डिजाईन - नयी दिल्ली) , चित्रकला �आओर फैशन पूर्वानुमानमे विशेष योग्यता, निवास स्थान- दिल्ली , इंडिया; पिता- श्री सत्य नारायण ठाकुर , सकरी - कन्हौली� ; माता- श्री मती मालती ठाकुर , सकरी - कन्हौली । वर्तमानमे अपन एक्सपोर्ट बिज़नस एस्थेट) �क नामसँ शुरुआत , पूर्वमे प्रोडक्ट डेवेलोप्मेंट आओर मर्चंटक रूपमे कार्यरत।	
		

राजेन्द्र पंडित, मिथिला मूर्तिकला	गिरीश चन्द्र लाल	नवेन्दु कुमार झा, पत्रकार
		
चन्द्र किशोर लाल, पत्रकार, नेपाल	उपेन्द्र भगत नागवंशी, नेपाल सड़क नाटक।	रमेश रंजन, परवाहा, नेपाल 1966- परवाहा, नेपालमे जन्म । नेपालीय कथा-जगतक नवीन मुदा सम्मानित नाम । जनपक्षधर कथा-दृष्टि आ मोहक शिल्प । थोड़ लिखलनि, मुदा बेर-बेर चर्चित रहलाह ।

विनीत ठाकुर

"बाँकी अछि हम्मर दूधक कर्ज" प्रकाशित।

सुजीत कुमार झा, नेपाल

जिद्दी (लघुकथा संग्रह), चिड़ै (लघुकथा-संग्रह), रिपोर्टर डायरी (रिपोर्ताज), गन्ध (लघु कथा संग्रह), खजुरीबाली (लघु कथा संग्रह), कोइली घूरि आउ (बाल लघु-विहनि कथा संग्रह), दूधमती- (सम्पादन- नेपाली आ मैथिलीमे)।

सरोज खिलाड़ी

नेपालक पहिल मैथिली रेडियो नाटक संचालक

देवांशु वत्स

संतोष मिश्र, नेपाल

सुनील कुमार मल्लिक, गायक, ज

न्म- तुलापट्टी, सुपौल। मास

म्युनिकेशनमे

म.ए., हिन्दी, अंग्रेजी आ

थिलीक विभिन्न पत्र-

त्रिरकामे

था, लघुकथा, विज्ञान-

था, चित्र-कथा, कार्टून, चित्र-

हेलिका इत्यादिक प्रकाशन।

िशेष: गुजरात राज्य शाला

ाठ्य-पुस्तक मंडल द्वारा

ाठम कक्षाक लेल विज्ञान

था �जंग� प्रकाशित

2004 ई.), नताशा: मैथिलीक

हिल-चित्र-श्रृंखला

कॉमिक्स) प्रकाशित।

पोसपुत (लघुकथा-

संग्रह), उदास मोन (लघुकथा-

संग्रह), एना-किए (कविता-

संग्रह), अएना (संपादन- कविता-

संग्रह)।

नकपुर, नेपाल 19

68-

मैथिलीक गायक-

सङ्गीतकारक रूपमे प्रसिद्ध

छथि । मैथिली भाषाक

गीतसभमे मौलिक तथा

सार्थक सङ्गीतक सृजनमे

हिनक सक्रियता प्रशंसनीय

छनि । सुनीलक गायन तथा

सङ्गीतमे कैसेट एलबमसभ

सेहो बाहर भेल अछि

।लेखनदिस हिनक सक्रियता

परिमाणात्मक रूपमे कम

रहितहुँ गुणात्मक दृष्टिएँ

हृदयस्पर्शी मानल जाइत

अछि ।पेशासँ विज्ञान-

शिक्षक छथि ।

धीरेन्द्र प्रेमर्षि, सिरहा, नेपाल 1967-

वि.सं.२०२४ साल भादब १८ गते सिरहा जिलाक गोविन्दपुर-१, बस्तीपुर गाममे जन्म लेनिहार प्रेमर्षिक पूर्ण नाम धीरेन्द्र झा छियनि।कान्तिपुरसँ हेल्लो मिथिला कार्यक्रम प्रस्तुत कर्ता जोड़ी रूपा-धीरेन्द्रक धीरेन्द्रक अबाज गामक बच्चा-बच्चा चिन्हैत अछि। �पल्लव� मैथिली साहित्यिक पत्रिका

रबीन्द्र नारायण मिश्र

पिताक नामःस्वर्गीय सूर्य नारायण मिश्र, माताक नामःस्वर्गीया दयाकाशी देवी, पैतृक ग्रामःअडेर डीह, मातृकःसिन्घिआ ड्योढी। वृतिःयोजना आयोगक उप सचिव, दिल्लीमे स्पेशल मेट्रोपोलिटन मजिस्ट्रेट। आब सेवा निवृत्त। शिक्षा: चन्द्रधारी मिथिला महाविद्यालयसँ बी.एस-सी. भौतिकी विज्ञानमे प्रतिष्ठा; दिल्ली विश्वविद्यालयसँ विधि स्नातक। प्रकाशित कृति : मैथिली:-

१. �भोरसँ साँझ धरि� (आत्म कथा), २. �प्रसंगवश� (निवंध), ३. �स्वर्ग एतहि अछि� (यात्रा प्रसंग),

कुमार भास्कर

आ �समाज� मैथिली सामाजिक पत्रिकाक सम्पादन।	४. �फसाद� (कथा संग्रह) ५. `नमस्तस्यै� (उपन्यास) ६. विविध प्रसंग (निवंध) ७.महराज (मैथिली उपन्यास) ,८.लजकोटर (मैथिली उपन्यास) ,९.सीमाक ओहि पार (मैथिली उपन्यास) १०.समाधान(निवंध संग्रह) ११.मातृभूमि(उपन्यास) १२.स्वप्नलोक(उपन्यास) १३.शंखनाद(उपन्यास)।	
 अमरेन्द्र यादव, नेपाल	 रघुनाथ मुखिया	 प्रदीप पुष्प
		

संदीप कुमार साफी	उमेश मंडल	चन्द्रमणि
बैशाखमे दलानपर" **प्रकाशित।**	**निश्तुकी- कविता संग्रह, मिथिलाक सं स्कार गीत, विध- व्यवहार गीत आ गीतनाद (संकलन), "मिथिलाक वनस्पति स्लाइड शो मि थिलाक जीव- जन्तु स्लाइड शो मिथिलाक जिनगी स्लाइड शो", सगर राति दीप जरय- इ तिहास, दुध-पानि फराक- फराक (कथा एवं पाण्डुलिपि जगदीश प्रसाद मण्डल)- (छाया एवं सम्पादन- उमेश मण्डल), हिन्दुस्तानी मुसलमान और हिन्दुस्ता नियत - मूल हिन्दी लेख- गीतेश शर्मा , मैथिली अनुवाद- उमेश मण्डल।**	
		

स्व. हेमकान्त झा, गायक	मुरलीधर, मैथिली फिल्म निर्देशक	कुंज बिहारी, मैथिली गायक
		
रामबाबू झा, गायक	बि.पि.उदासी	जितेन्द्र सहयोगी
		
उदितनारायण फिल्म गायक	प्रकाश झा, फिल्म निर्देशक	कीर्ति आजाद क्रिकेट
		

श्रीराम झा शतरंज	अभिषेक झा गोल्फ	अशोक कुमार 1981- साधारण काष्ठकारक परिवारमे समस्तीपुर जिलाक मोखियारपुर सखलानी गाममे जनमल अशोक कुमार कहियो स्कूल नहि गेलाह। दिनमे पचास टाका कमेनिहार दिल्लीक एकटा गोल्फ क्लबक एहि कैडीकेँ 1994 ई. मे चोरिक मिथ्यारोप लगा कए गोल्फ कोर्ससँ बाहर कए देल गेल। वैह कैडी दस सालक भीतर भारतक नम्बर एक गोल्फर बनि गेल।

राजेश रंजन, मैथिली फेडोरा प्रोजेक्ट

संजय झा

सुल्तानगंज, भागलपुर।

मोटोरोलाक सी.ई.ओ.।

बिन्देश्वर पाठक

बिनोद मिश्र

ॉ. बिनोद मिश्र सम्प्रति आई
ाई टी रूडकी, उत्तराखंडमे
ंग्रेजी पढ़बैत छथि आ हिनक
चनाb अंग्रेजी आ हिंदी मे
ाकाशित भेल छन्हि। अहि वर्ष
ेनक कविता संग्रह Silent
teps and Other

राजकमल झा, अंग्रेजी लेखक, पत्रकार

हिनकर अंग्रेजी उपन्यास "द ब्लू बेडस्प्रेड" , "इफ यू आर अफरेड ऑफ हाइट्स" आ "फायरप्रूफ" प्रकाशित छन्हि। "द ब्लू बेडस्प्रेड" (१९९९)पर हुनका "कॉमनवेल्थ राइटर्स प्राइज फॉर बेस्ट फर्स्ट बुक- यूरेशिया" भेटल

मानस बिहारी वर्मा, वैज्ञानिक

Poems प्रकाशित भेल छन्हि। एकर अतिरिक्त ई अंग्रेजीमे आलोचनाक क्षेत्रमे आठ टा पोथी संपादित केने छथि। हिनक पोथी Communication Skills for Engineers and Scientists बहुतो इंजीनियरिंग संस्थानमे पाठ्य पुस्तक रूपमे पढ़ाओल जाइत अछि।	छन्हि। राजकमल झा श्री मुनीश्वर झा आ श्रीमती रंजना झाक पुत्र छथि, "आइ.आइ.टी.खड़गपुर"सँ बी.टेक.छथि, आ आइ काल्हि दिल्लीमे रहै छथि, जतए ओ "इण्डियन एक्सप्रेस" मे एडिटर छथि।	
		
फणीश्वर नाथ 'रेणु' मिथिला रत्न 1921-1977	**रामधारी सिंह 'दिनकर' मिथिला रत्न** 1908-1974	**रामवृक्ष बेनीपुरी** 1899-1967

डॉ. हरिवंश तरुण 1927-2009

जन्म 21 जून 1927 ई.। गाम- चकसलेम, पो.- पटोरी, जिला- समस्तीपुर। तीन दर्जन सँ बेशी हिन्दी पोथी जाहिमे काव्य-कथा-प्रबन्ध सम्मिलित अछि।

हरिशंकर श्रीवास्तव "शलभ" 1934-

स्व. जनार्दन प्रसाद झा 'द्विज'

हिन्दीक साहित्यकार।

रामेश्वर प्रेम

हिन्दीक नाटककार।

डॉ. नवल किशोर दास "नवल"

मोहनानन्द झा 1955-

रामाज्ञा शशिधर

गणेश चंचल १९३०-२०११

डॉ. अमरेन्द्र

गोरेलाल मनीषी

कुन्दन अमिताभ

शंभु अगेही

जन्म ८ जनवरी १९४१, प्रकाशित कृति:ओझराएल डीह (कथा-काव्य) १९९८, सतंजा (कथा संग्रह)१९९९, तेसरी बेरिआ (कथा काव्य)२००३, बज्जिका छंद विभास २००७

पोद्दार रामावतार अरुण १९२३-१९९९

मजहर इमाम १९३०-२०१२

अरुण प्रकाश १९४८-२०१२

अंशुमन पाण्डेय

तिरहुता यूनीकोडक आवेदनकर्ता।

दिनेश कुमार मिश्र

मिथिलाक बाढ़िक एक्स्पर्ट। मिथिलाक मोटा-मोटी सभ धारपर किताब प्रकाशित। उत्तर बिहार की व्यथा कथा (१९९०), कोसी- उम्र कैद से सजा-ए-मौत तक (१९९२) बंदिनी महानंदा

ओमप्रकाश भारती १९६८-

कोसी नदीक लोक सांस्कृतिक अध्ययन - नदियाँ गाती हैं, बिहार के पारम्परिक नाट्य आ मैथिलीक लोक नाट्य प्रकाशित

(१९९४), बोया पेड़ बबूल

का- बाढ़ नियंत्रण का

रहस्य (२०००), बगावत पर

मजबूर मिथिला की कमला

नदी (२००४), भुतही नदी और

तकनीकी झाड़- फूक (२००५), ,

दुई पाटन के बीच में- कोसी

नदी की कहानी (२००६) तथा

बागमती की सद्गति (२०१०)।

वैदेही सीता

याज्ञवल्क्य पत्नी मैत्रेयी

याज्ञवल्क्यक दू टा पत्नी छलथिन्ह

पहिल कात्यायनी आ दोसर मैत्रेयी।

मैत्रेयी ब्रह्मवादिनी छलीह।

कात्यायनीसँ हुनका तीनटा पुत्र

मोतीदाइ

मिथिलाक रजक (धोबि)

जातिक लोकदेवता

	छलन्हि- चन्द्रकान्ता, महामेघ आ विजय।	
 बिहुला म्पानगरक बिहुला।	 **गांगो देवी** मिथिलाक मलाह जातिक लोकदेवता। गांगोदेवीक भगता अखनो मिथिलाक मलाह लोकनिमे प्रचलित अछि।	 **रेशमा, कुसुमा, फुल्वा**
 मोरंगक मोतीसायर	 **विन्ध्यवासिनी देवी मैथिली लोकगीत** 1920-2006	 **कामेश्वरी देवी** 1922-

		मधुबनी जिलाक नवानी गामक। जन्म १९२२ ई. मे अपन मातृक नाहरमे भेलनि। पति पं मदनमोहन झा। बरौनीवासी प्रसिद्ध तान्त्रिक पण्डित केशव मिश्र हिनक पिता छलथिन। "मिथिला संस्कार गीत" पोथी।
 कुसुमलता कर्ण	 **अणिमा सिंह** 1924- समीक्षिका, अनुवादिका, सम्पादिका । प्रकाशन: मैथिली लोकगीत, वसवेश्वर (अनु.), शिशु खेल गीत आदि। लेडी ब्रेबोर्न	 **लिली रे** 1933- जन्म:२६ जनवरी, १९३३,पिता:भीमनाथ मिश्र,पति:डॉ. एच.एन्.रे, दुर्गागंज, मैथिलीक विशिष्ट

	कॉलेज, कलकत्तामे पूर्व प्राध्यापिका।	कथाकार एवं उपन्यासकार । मरीचिका उपन्यासपर साहित्य अकादेमीक १९८२ ई. मे पुरस्कार । मैथिलीमे लगभग दू सय कथा आ पाँच टा उपन्यास प्रकाशित । विपुल बाल साहित्यक सृजन। अनेक भारतीय भाषामे कथाक अनुवाद-प्रकाशित। पहिल प्रबोध सम्मान 2004 सँ सम्मानित।
 चित्रलेखा देवी 1935-	 **मोहिनी झा** 1937-	 **डॉ. सावित्री झा**

कविता देवी 1942-

प्रमिला झा

शान्ति सुमन 1942-

जन्म 15 सितम्बर 1942, कासिमपुर, सहरसा, बिहार, प्रकाशित कृति, �ओ प्रतीक्षित, परछाई टूटती, सुलगते पसीने, पसीने के रिश्त, मौसम हुआ कबीर, समय चेतावनी नहीं देता, तप रेहे कचनार, भीतर-भीतर आग, मेघ इन्द्रनील (मैथिली गीत संग्रह), शोध प्रबंध: मध्यवर्गीय चेतना और हिन्दी का आधुनिक काव्य, उपन्यास: जल झुका

		हिरन। सम्मान: साहित्य सेवा सम्मान, कवि रत्न सम्मान, महादेवी वर्मा सम्मान। अध्यापन कार्य।
 प्रभावती झा 1945-1999	 **स्व. इलारानी सिंह** 1945 -1993 इलारानी सिंह: जन्म 1 जुलाई, 1945, निधन : 13 जून, 1993, पिता : प्रो. प्रबोध नारायण सिंह सम्पादिका : मिथिला दर्शन, विशेष अध्ययन : मैथिली, हिन्दी, बंगला, अंग्रेजी, भाषा विज्ञान एवं लोक साहित्य । प्रकाशित कृति : सलोमा (आस्कर वाइल्डक फ्रेंच नाटकक अनुवाद 1965), प्रेम एक कविता (1968) बंगला नाटकक	 **उषाकिरण खान** 1945- जन्म:२४ अक्टूबर १९४५,कथा एवं उपन्यास लेखनमे प्रख्यात । मैथिली तथा हिन्दी दूनू भाषाक चर्चित लेखिका ।प्रकाशित कृति:अनुंत्तरित प्रश्न, दूर्वाक्षत, हसीना मंज़िल, भामती (उपन्यास) । २०१०-श्रीमति उषाकिरण

	अनुवाद, विषवृक्ष (1968) बंगला नाटकक अनुवाद, विन्दंती (1972), स्वरचित: मैथिली कविता संग्रह (1973), हिन्दी संग्रह।	खान (भामती, उपन्यास) ले ल साहित्य अकादेमी पुरस्कार- मैथिली।
 नीरजा रेणु 1945 - जन्म: ११ अक्टूबर १९४५,नाम: कामाख्या देवी,उपनाम:नीरजा रेणु,जन्म स्थान:नवटोल,सरिसबपाही ।शिक्षा: बी.ए. (आनर्स) एम.ए., पी-एच.डी.,गृहिणी ।प्रकाशित रचना : ओसकण (कविता	 **वीणा ठाकुर** 1954- जन्म- भवानीपुर, पण्डौल (मधुबनी)। पिता श्री श्रीमोहन ठाकुर। प्रकाशित कृति: मैथिली रामकाव्यक परम्परा, इतिहास-दर्पण (समीक्षा), विद्यापतिक उत्स (समालोचना), भारती (उपन्यास)	 **ज्ञानसुधा मिश्र** भारतक उच्चतम न्यायालयक पारिम महिला न्यायाधीश आ महिल मैथिलानी।

मि.मि., १९६०) लेखन पर पारिवारिक, सांस्कृतिक परिवेशक प्रभाव। मैथिली कथा धारा साहित्य अकादेमी नई दिल्लीसँ स्वातन्त्र्योत्तर मैथिली कथाक पन्द्रह टा प्रतिनिधि कथाक सम्पादन।सृजन धार पियासल कथा संग्रह,आगत क्षण ले कविता संग्रह,ऋतम्भरा कथा संग्रह,प्रतिच्छवि हिन्दी कथा संग्रह,१९६० सँ आइधरि सएसँ अधिक कथा, कविता, शोधनिबन्ध, ललितनिबन्ध,आदि अनेक पत्र-पत्रिका तथा अभिनन्दनग्रन्थमे प्रकाशित।मैथिलीक अतिरिक्त किछु रचना हिन्दी तथा अंग्रेजीमे		

सेहो।२००३- नीरजा रेणु (ऋतम्भरा, कथा)लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार।		
 जस्टिस मृदुला मिश्र	 **वीणा कर्ण** 1946- जन्म 3 नवम्बर 1946, गाम- पटोरी, पो.पंचगछिया, जिला- सहरसा। सदस्य, मैथिली साहित्य अकादेमी परामर्शदातृ समिति 1987-1993, सदस्य, भाषा परामर्शदातृ समिति (मैथिली), भारतीय ज्ञानपीठ। अवकाशप्राप्त विश्वविद्यालय आचार्य आ अध्यक्ष, मैथिली विभाग, पटना विश्वविद्यालय। **प्रकाशित कृति**- अर्गला, भावनाक	 **शेफालिका वर्मा** 1943- जन्म:९ अगस्त, १९४३,जन्म स्थान : बंगाली टोला, भागलपुर । शिक्षा:एम., पी-एच.डी. (पटना विश्वविद्यालय), ए. एन. कालेज, पटना मे हिन्दीक प्राध्यापिका पदसँ

	अस्थिपंजर (मैथिली काव्य संग्रह), शंखनाद, तुभ्यमेव समर्पये, अनुबन्ध (हिन्दी काव्य संग्रह)। प्रकाश्य: सप्तपदी (मैथिली निबन्ध संग्रह), चारित्रिक पृष्ठभूमिमे मैथिलीक प्रसिद्ध उपन्यास, मैथिली-उपन्यासक कथा किछु कहैत अछि (मैथिली आलोचना); जिन्दगीनामा (हिन्दी काव्य संग्रह), क्रमशः (हिन्दी आलोचना)।	**सेवानिवृत्त । नारी मनक ग्रन्थिकँ खोलि:करुण रससँ भरल अधिकतर रचना। प्रकाशित रचना:झहरैत नोर, बिजुकैत ठोर; विप्रलब्धा (कविता संग्रह), स्मृति रेखा (संस्मरण संग्रह), एकटा आकाश** (लघु**कथा संग्रह), यायावरी (यात्रा-वृत्तान्त), भावाञ्जलि (काव्य-प्रगीत) , किस्त-किस्त जीवन (आत्मकथा**पर साहित्य अकादेमी पुरस्कार)**।** अर्थयुग (लघुकथा संग्रह)आखर-आखर प्रीत**,** नागफांस (उपन्यास)। **२००४ ई.- डॉ. श्रीमती शेफालिका वर्मा, पटना;यात्री-चेतना पुरस्कार।**

ीता झा 1953-

न्म : २१-०१-

९५३,व्यवसाय:प्राध्यापिका।

ेखन पर समाजक परम्परा

था आधुनिकताक संस्कार सँ

ीइत विसंगतिक

भाव।प्रकाशित कृति :

रिच्छ, कथा संग्रह

९८४, कथानवनीत

९९०,सामाजिक असन्तोष अ

ैथिली साहित्य शोध समीक्षा

बिलाइ मौसी (बाल लघुकथा

ंग्रह)।

आशा मिश्र 1950-

जन्म:६-७-१९५० ई.,प्रकाशित

कथा मे मैथिकीक संग हिन्दी

मे सेहो। सभसँ पैघ विजय

मैथिली कथा संग्रह।

डॉ. सुनीति झा

प्रेमलता मिश्र 'प्रेम' 1948-

जन्मस्थान:रहिका,माता: श्रीमती वृन्दा देवी,पिता:पं. दीनानाथ झा,शिक्षा:एम.ए., बी.एड.,प्रसिद्ध अभिनेत्री दू सयसँ बेशी नाटकमे भाग लेलनि।भंगिमा (नाट्यमंच) क भूतपूर्व उपाध्यक्षा, पत्रिकाक सम्पादन, कथालेखन आदिमे कुशल। �अरिपन� आदि अनेक संस्था द्वारा पुरस्कृत-सम्मानित।

डॉ. इन्दिरा झा 1957

मेनका मल्लिक 1966-

 शारदा सिन्हा मैथिली लोकगीत 1953-	 **लालपरी देवी**	 **शकुंतला चौधरी**
 गोदावरी दत्ता, मिथिला चित्रकला	 **उषा वर्मा** 1948-	 **कमला चौधरी** 1953- कृति- मैथिलीक वेश-भूषा-प्रसाधन सम्बन्धी शब्दावली, प्रकाशनाधीन: बाटे बिलायल पानि (कथा संग्रह), पिया मधुमास (कविता संग्रह), आशापूर्णा

		देवीक बंगला लघु उपन्यास **मन मंजूषा**क मैथिली अनुवाद। मुजफ्फरपुरसँ प्रकाशित मैथिली साहित्यिक पत्रिका **स्वाती**क सम्पादन (१९८४-८५)।
 सीता देवी, मिथिला चित्रकला	 सरस्वती चौधरी, जनकपुर	 डॉ. अरुणा चौधरी
 विभा रानी 1959-		

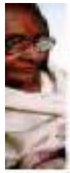
<table>
<tr>
<td>थिली क 3 साहित्य अकादमी
रस्कार विजेता
खकक 4 गोट
िताब "कन्यादान"
हरिमोहन झा), "राजा पोखरे
ं कितनी मछलियां" (प्रभास
ुमार चाऊधरी), "बिल टेलर
ी डायरी" व "पटाक्षेप" (लिली
) हिन्दीमे अनूदित
न्हि।2 गोट लोककथाक
ुस्तक "मिथिला की लोक
थाएं" व "गोनू झा के
िस्से"। मैथिली कथा
ंग्रह "खोहसँ निकसैत"।</td>
<td>ज्योत्सना चन्द्रम 1963
-

जन्मतिथि: १५
दिसम्बर, १९६३,जन्मस्थान
: मरूआरा, सिंधिया
खुर्द, समस्तीपुर,पिता : श्री मार्कण्डेय
प्रवासी,माता: श्रीमती सुशीला
झा,अध्यापन ।सुपरिचित
कवयित्री, कथाकार । प्रकाशित कृति:
बोनसाई (कविता संग्रह), झिझिरकोना
(कथासंग्रह)।</td>
<td>सुस्मिता पाठक 1
962-

जन्म: सुपौल, बिहार ।
परिचिति कविता संग्रह
प्रकाशित ।
कथावाचक, कथासंग्रह
प्रकाशनाधीन । राजनीति
शास्त्रमे एम.ए.।
संगीत, पेंटिंगमे रुचि ।
मैथिलीक पोथी पत्रिका पर
अनेक रेखाचित्र प्रकाशित ।
समकालीन
जीवन, समय, आ तकर
स्पंदनक कवयित्री । अनेक
भाषामे रचनाक अनुवाद
प्रकाशित।</td>
</tr>
</table>

उर्मिला देवी, मिथिला चित्रकला

यमुना देवी, मिथिला चित्रकला

यशोदा देवी, मिथिला चित्रकला

रमा झा, सम्पादक मिथिला दर्पण

पन्ना झा

अनुभूति (लघुकथा संग्रह)।

सुधा कर्ण

नूतन दास

राधिका झा, अंग्रेजी लेखिका

स्वयंप्रभा झा 1970-

सम्पादिका, मिथिलांगन	हुनकर अंग्रेजी उपन्यास "स्मेल" आ "लैन्टर्न्स ऑन देयर हॉर्न्स" आ अंग्रेजी लघु कथा संग्रह "द एलीफेन्ट एण्ड द मारुति" प्रकाशित अछि। उपन्यास "स्मेल" लेल हुनका "फ्रेन्च प्रिक्स गुएरलेन" पुरस्कार भेटल छन्हि आ ई पोथी सोलह भाषामे अनूदित भेल अछि। राधिका "एमहर्स्ट कॉलेज"सँ "एन्थ्रोपोलोजी" पढ़ने छथि आ "शिकागो विश्वविद्यालय"सँ राजनीति विज्ञानमे मास्टर्स डिग्री लेने छथि। ओ "हिन्दुस्तान टाइम्स" आ "बिजनेस वर्ल्ड"मे काज केने छथि आ संगमे "राजीव गांधी फाउन्डेशन, दिल्ली" मे सेहो, जतए ओ आतंकवादसँ पीड़ित बच्चा सभ लेल सम्पर्क कार्यक्रमक प्रारम्भ केने रहथि। आइ काल्हि ओ अपन पति आ बच्चीक संग टोक्योमे रहै छथि।		

रूपा धीरू 1973-

रूपा धीरू- जन्मस्थान- [illegible]यनाकडेरी, सप्तरी, श्रीमती [illegible]नम झा आ श्री अरूणकुमार [illegible]ाक पुत्री।स्थायी [illegible]ता- अञ्चल- [illegible]गरमाथा, जिल्ला- सिरहा। [illegible]थम प्रकाशित रचना-कोइली [illegible]ानए, माटिसँ [illegible]सिनेह (कविता),भगता बेङक [illegible]श-भ्रमण (कनक दीक्षितक [illegible]ुस्तकक धीरेन्द्र प्रेमर्षिसँग [illegible]ैथिलीमे [illegible]हअनुवाद,सङ्गीतसम्बन्धी [illegible]ृति- राष्ट्रियगान, भोर, नेहक [illegible]एन, चेतना, प्रियतम हमर

रंजना झा, विद्यापति संगीत गायिका

रश्मि दत्त, गायिका, जनकपुर

कमौआ (पहिल मैथिली सीडी), प्रेम भेल रघुस्कीमे, सुरक्षित मातृत्व गीतमाला, सुखक सनेस। सम्पादन-पल्लव, मैथिली साहित्यिक मासिक पत्रिका, सम्पादन-सहयोग,हमर मैथिली पोथी (कक्षा १, २, ३, ४ आ ५ आ कक्षा 9-10 क ऐच्छिक मैथिली विषय पाठ्यपुस्तकक भाषा सम्पादन)।		
		
कामिनी कामायनी	**मुन्नी झा युवा रचनाकार**	**कामिनी** 1978- **युवा कवियित्री**

रुक्साना सिद्दीकी

कल्पना मिश्र, मैथिली रंगमंच

ज्योति झा, मैथिली रंगमंच

किरण झा, मैथिली रंगमंच

प्रियंका झा, मैथिली रंगमंच

ऋतु कर्ण, मैथिली रंगमंच

ज्योति वत्स, रंगमंच

नेहा वर्मा, रंगमंच

सविता

		
अनुप्रिया	मृदुला प्रधान	अरुण मिश्र, महि ला बॉक्सिंग
		
राखी दास, मिथि ला चित्रकला	बनारसी पंडित,मिथिला चित्रकला, धनुषा, नेपाल	देवकला देवी कर्ण ,मिथिला चित्रक ला, नेपाल
		

मदनकला कर्ण, मिथिला चित्रकला, नेपाल	महासुन्दरी देवी,मिथिला चित्रकला	निर्जला झा, मिथिला चित्रकला, नेपाल
		
फुलो साह, मिथिला चित्रकला, महोत्तरी, नेपाल	रजनी पल्लवी	संगीता कुमारी, मैथिली फेडोरा प्रोजेक्ट
		
विन्देश्वरी दास	गौरी सेन	सीमा झा

वाणी मिश्र, कवियित्री १९५३-१९९६

कोइलख, मधुबनी।

जन्मस्थान

तिलाठी, नेपाल।

मौसमी बनर्जी, कवियित्री

शैल झा

शान्ति देवी

शशिबाला

पिता श्री उग्र नारायण लाल, पति श्री उमेश कुमार कण्ठ (बिसहथ)। शिवा कश्यप आ कृष्ण कुमार कश्यपक

मुन्नी कामत

सुखल मन तरसल आँखि (कविता संग्रह)।

सहयोगसँ "भारती विकास संस्था"क स्थापना। रचना: कृष्ण कुमार कश्यपक संग "मेघदूत" आ "गीत-गोविन्द"क मैथिली अनुवाद, माछ-भात, मिथिला चित्र-शिक्षा, भाग-१, मिथिला चित्र-कोर, भाग-३।

प्रेरणा झा

मिथिला लोक कला

अंशुमाला

मैथिली लोकगीत।

श्वेता झा चौधरी, चित्रकार

गाम सरिसव-पाही, ललित कला आ गृहविज्ञानमे स्नातक। मिथिला चित्रकलामे सर्टिफिकेट कोर्स।कला

		प्रदर्शिनी: एक्स.एल.आर.आइ., जमशेदपुरक सांस्कृतिक कार्यक्रम, ग्राम-श्री मेला जमशेदपुर, कला मन्दिर जमशेदपुर (एक्जीवीशन आ वर्कशॉप)।कला सम्बन्धी कार्य: एन.आइ.टी. जमशेदपुरमे कला प्रतियोगितामे निर्णायकक रूपमे सहभागिता, २००२-०७ धरि बसेरा, जमशेदपुरमे कला-शिक्षक (मिथिला चित्रकला), वूमेन कॉलेज पुस्तकालय आ हॉटेल बूलेवार्ड लेल वाल-पेंटिंग।प्रतिष्ठित स्पॉन्सर: कॉरपोरेट कम्युनिकेशन्स, टिस्को; टी.एस.आर.डी.एस, टिस्को; ए.आइ.ए.डी.ए., स्टेट बैंक ऑफ इण्डिया, जमशेदपुर; विभि

		न्न व्यक्ति, हॉटेल, संगठन आ व्यक्तिगत कला संग्राहक। हॉबी: मिथिला चित्रकला, ललित कला, संगीत आ भानस-भात।
 श्वेता झा मिथिला चित्रकला, सम्प्रति सिंगापुरमे निवास।	 **रानी झा**	 **मोती कर्ण** मिथिला चित्रकला
		

निक्की प्रियदर्शिनी

प्रज्ञा झा

डॉ. नलिनी चौधरी

नीलम चौधरी, कथक नृत्यांगना

इरा मल्लिक

पिता स्व. शिवनन्दन मल्लिक, गाम- महिसारि, दरभंगा। पति श्री कमलेश कुमार, भरहुल्ली, दरभंगा।

गुंजन कर्ण

राँटी मधुबनी, सम्प्रति यू.के.मे रहै छथि। www.madhubaniarts.co.uk पर हुनकर कलाकृति देखि सकै छी।

पूनम मंडल

प्रियंका झाक संग मैथिली न्यूज पोर्टल "समदिया"

प्रियंका झा

पूनम मंडलक संग मैथिली न्यूज पोर्टल "समदिया"

स्तुति नारायण

www.esamaad.blogspot.com क संचालन ।	*www.esamaad.blogspot.com क संचालन ।*	
 डॉ. ललिता झा १९५१ **जन्म** **पनिचोभ, दरभंगामे। "मैथिलीक भोजन सम्बन्धी शब्दावली" प्रकाशित"।**	 **आरती कुमारी १९६७-** "मैथिली मुक्तक काव्यमे नारी" प्रकाशित।	 **मीना झा** **ब्रेस्ट कैसरक समस्यापर विदेह मे मीना झा केर एकटा लघु कथा प्रकाशित भेल। ई मैथिलीक पहिल कथा छल जे ब्रेस्ट कैसर पर लिखल गेल। हिन्दीमे सेहो ताधरि एहि विषयपर कथा नहि लिखल गेल छल।**

		
अनुपमा प्रियदर्शिनी	**आराधना मल्लिक**	**शिखा**
पति डॉ. रतन कर्ण, गाम- उजान (बड़कागाम), पो. लोहना रोड, जिला दरभंगा। सम्प्रति लोजियाना (संयुक्त राज्य अमेरिकामे), शिक्षा- एम.एस.सी. (जंतु विज्ञान), ल.ना. मिथिला वि.वि., दरभंगा; बी.एस.सी. बी.आर. अम्बेडकर वि.वि. मुजफ्फरपुरसँ, हॉबी, मिथिला चित्रकला, कमप्यूटराइज्ड चित्रकला, ललित कला।	मैथिली रंगमंच।	मैथिली रंगमंच।

उपलब्धि: अखिल भारतीय कला आ दस्तकारी प्रतियोगिताक पुरस्कार 1995 मे; संस्कार भारती भाव नृत्य प्रतियोगिता 1989 मे सहभागी।

प्रीति ठाकुर

ग्राम- जगेली, भाया तारानगर, पूर्णियाँ। मैथिली बाल साहित्यमे "गोनू झा आ आन चित्र कथा २००८", मैथिली चित्रकथा २००९" आ "मिथिलाक लोकदेवता

अनुपमा झा

ट्रांसपेरेंसी इंटरनेशनल, भारत।

विनीता मल्लिक

०१०", विद्यापतिक पुरुष

रीक्षा (बाल

ाहित्य) २०१४ प्रकाशित।

वती मिश्र

अनामिका राज

आभा झा

प्रियंवदा तारा झा

डॉ अपर्णा

शान्ति लक्ष्मी चौधरी

ग्राम गोविन्दपुर, जिला सुपौल निवासी आ राजेन्द्र मिश्र महाविद्यालय, सहरसा मे कार्यरत पुस्तकालयाध्यक्ष

		श्री श्यामानन्द झाक जेष्ठ सुपुत्री, आओर ग्राम महिषी (पुनर्वास आरापट्टी), जिला सहरसा निवासी आ दिल्ली स्कूल ऑफ इकानोमिक्स सँ जुड़ल अन्वेषक आ समाजशास्त्री श्री अक्षय कुमार चौधरीक अर्धांगिनी छथि। प्राणीशास्त्र सँ स्नातकोत्तर रहितो शिक्षाशास्त्रक स्नातक शिक्षार्थी आ एकटा समाजशास्त्री सँ सानिध्यक चलिते आम जीवनक सामाजिक बिषय-बौस्तु आ खास कऽ महिलाजन्य सामाजिक समस्या आ प्रघटनामे हिनक विशेष अभिरूचि स्वभाविक।

अनुपम रैना

डॉ चित्रलेखा

डॉ कल्पना

मणिकान्त मिश्र

पिता डॉ शिव कुमार झा, गाम राटी, सासुर- गजहारा। मेडिकल शिक्षा जे. जे. हॉस्पीटल/ ग्रान्ट हॉस्पीटलसँ सम्पन्न कय स्त्री-रोग विशेषज्ञ। मुम्बइसँ १९८०-८२ मे प्रकाशित होइबला मैथिली पत्रिका "विदेह"क पति डॉ मणिकान्त मिश्र (निर्माता- मैथिली फिल्म- आउ पिया हमर नगरी) संग सम्पादन।

४.९.मिथिलाक खोज

***वि दे ह विदेह** Videha*

*বিদেহ http://www.videha.co.in **विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका** Videha Ist Maithili Fortnightly ejournal **विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका नव अंक देखबाक लेल पृष्ठ सभकेँ रिफ्रेश कए देखू।** Always refresh the pages for viewing new issue of VIDEHA.*

प्रस्तुत अछि विदेह, मिथिला, तीरभुक्ति आ तिरहुतक नामसँ विख्यात वर्त्तमान भारत आ नेपालमे पसरल माटिक प्राचीन आ नव स्थापत्य, चित्रांकित अभिलेख आ मूर्त्तिकलाक एकटा छोट संग्रह। ऐ संग्रहकेँ पूर्ण करबाक हेतु अपन बहुमूल्य संग्रह** editorial.staff.videha@gmail.com **केँ पठाउ। आर्काइवक सर्वाधिकार रचनाकार, सम्बन्धित फोटोग्राफर आ संग्रहकर्त्ताक लगमे छन्हि। फोटो सभ पठेबा लेल धन्यवाद पाठकगण। साभार। विशेष विवरण देखबा लेल क्लिक करू, दर्शनीय मिथिला**, Brochure 1, Brochure 2, Brochure 3 (**मैथिली साहित्य संस्थान लिंक**), IGNCA ASI (Cultural Heritage of Mithila- search keyword Mithila), Temple Survey Project ASI- English **आ** Hindi .**पूर्णतः अव्यवसायिक उद्देश्य आ मात्र एकेडमिक प्रयोग लेल।

भुवनेश्वरी भगवतीपुर (Madhubani, Bihar) **बौद्ध तारा सँ समानता नाकमे कुण्डल देखू**	**सूर्य भगवतीपुर** (Madhubani Bihar)	**विष्णु भगवतीपुर** (Madhubani, Bihar)
		
दुर्गा, पोखरिसँ भेटल, ओतहि बहेरी मन्दिर (बजारसँ दक्षिण)मे स्थापित	**हरद्वार मन्दिर घनश्यामपुर (दरभंगा)- चोरि भऽ गेल**	**गौरीशंकर, जमथरि, हैंठी बाली, मधुबनी**
		

गौरीशंकर, जमथरि, हैंठी बाली, मधुबनी	गौरीशंकर, जमथरि, हैंठी बाली, मधुबनी	गौरीशंकर, जमथरि, हैंठी बाली, मधुबनी
 गौरीशंकर, जमथरि, हैंठी बाली, मधुबनी	 गौरीशंकर, जमथरि, हैंठी बाली, मधुबनी	 बाइसी-बसैटी, अररिया मिथिलाक्षर ताम्रलेख
 बाइसी-बसैटी, अररिया मिथिलाक्षर ताम्रलेख	 बाइसी-बसैटी, अररिया मिथिलाक्षर ताम्रलेख	 बाइसी-बसैटी, अररिया मिथिलाक्षर ताम्रलेख

 धरहरा, बनमनखी, पूर्णियाँ, नरसिंह अवतार	 धरहरा, बनमनखी, पूर्णियाँ, नरसिंह अवतार	 पूरणदेवी, पूर्णियाँ
 बिदेश्वर स्थान अभिलेख, मधुबनी	 अन्धाराठाढी अभिलेख, मधुबनी	 बुद्ध अष्टधातु, सिसव बसंतपुर, बगहा
		

12 शताब्दी, कोइलख, मधुबनी	अग्नि बिदेश्वर स्थान, मधुबनी बुद्ध, मुंगेर	अहिल्या स्थान
 अन्धाठाढी, मधुबनी	 अशोक स्तंभ, बसाढ, वैशाली	 बुद्ध
 अवलोकितेश्वर तारा, भागलपुर	 बसाढ, वैशाली	 बुद्ध भूमिस्पर्श

बुद्ध, ताम्र

बुद्ध मस्तक, सुलतानगंज

वैशाली मूर्त्ति

चामुण्डा नाग-नागिनी, मुंगेर

मुकुटधारी बुद्ध, अंतीचक, भागलपुर

नाचैत गणेश, 10म शताब्दी, दरभंगा

दरभंगा म्युजियम

दरभंगा म्युजियम

दुर्गा, कार्त्तिकेय

10म शताब्दी, भीट भगवानपुर, अन्धा ठाढी

गणेश बुद्ध

गौतम बुद्ध, वैशाली

हरिहर बुद्ध

चिड़ैकेँ खुआबैत म हिला, राजमहल

लौरिया नन्दनगढ, अशोक स्तंभ

लोमश सुदामा गुफा

मुंगेर

नागराज तीर्थंकर

कुमारिल भटट फेके लाह, नालन्दा

विक्रमशिला विश्व विद्यालय, भागलपुर

ठाढ बुद्ध

पार्वती

रामायण

रामपुरवा वृषभ

रामपुरवा

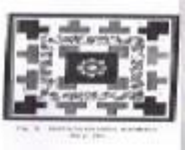
बुद्धक अवशेष

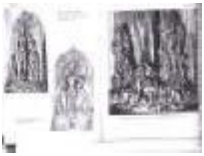
संकिसा

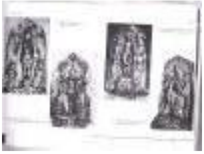
सप्तमातृका

सर्वतो भद्र मण्डल

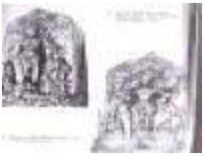
सूर्य

सूर्य

सूर्यक संगी

सूर्य, मधुबनी आ भागलपुर

मूर्त्ति

मूर्त्ति

मूर्त्ति, वैशाली

 उमा माहेश्वर, कल्याणसुन्दर	 वैशाली वृषभ शीर्ष	 वैशाली, शालभंजिका भागलपुर
 विष्णु बुद्धा	 पाँखियुक्त महिला	 अहिल्या
 अष्टयोगिनी मन्दिर, सहरसा	 बनगंगा	 दरभंगा

 दरभंगा नगर, 1934	 दरभंगा मेडिकल कॉलेज	 दुल्हदुल्हिन मन्दिर, जनकपुर
 गण्डीश्वर	 गंगासागर पोखरि, मधुबनी	 हनुमान मन्दिर, मधुबनी
 हरिहरस्थान	 मधुबनी हॉस्पीटल	 जनकपुर जानकी मन्दिर

जानकी मन्दिर

जानकी मन्दिर, सीतामढी

जानकी मन्दिर, सीतामढी

जिला स्वास्थ्य कार्यालय राजबिराज, नेपाल

कलनेश्वर बाबा

कपिलेश्वर

कोषलेखाकार्यालय, राजबिराज, नेपाल	**मिथिला विश्वविद्यालय, दरभंगा**	**लक्ष्मीश्वर पैलेस,** 1934
 माध्यमिकविद्यालय , जनकपुर	 **महेन्द्र चौक, जनकपुर**	 **जनकपुर मंडप**
 मिथिला, 1988 **भूकम्प**	 **पगलाबाबा धर्मशाला, जनकपुर, नेपाल**	 **पंडौल अहल्या**

मधुबनी बस स्टैंड

राज हेड ऑफिस, 1934

राज हॉस्पीटल, दरभंगा, 1934

सौराठ सभा

शिव मन्दिर, 1934

शिवशंकर सिनेमा, मधुबनी

श्यामा मन्दिर

विद्यापति मूर्त्ति, बिस्फी

उग्रतारा, तारास्थान, महिषी, सहरसा

 विद्यापति स्मारक, बिस्फी	 विस्फी, उदना महादेव	 बिस्फी, विश्वेश्वरी भगवती
 अहल्या मन्दिर, अहियारी	 अशोक स्तंभ, वैशाली	 स्तूप अशोक स्तंभ, वैशाली
 बलिराजपुर किला पूर्वी गेट	 बलिराजपुर किला मीनार	 चण्डी स्थान, बिराटपुर, सहरसा

 गाँधी पोखरि, ढाका, मोतिहारी	 गाँधी विद्यालय, ढाका, मोतिहारी	 गिरिजा स्थान, मधुबनी
 हरिहर मन्दिर, सोनपुर	 जैन मन्दिर, भागलपुर	 जैन मन्दिर, वैशाली
 कमलादित्य स्थान	 कपिलेश्वर शिव मन्दिर	 लौरिया नन्दनगढ

मदनेश्वर शिव मन्दिर

मन्दार पर्वत, बाँका

मोतिहारी सत्याग्रह स्मारक

परमेश्वरी मन्दिर, ठाढी, मधुबनी

रामजानकी मन्दिर, सीतामढी

सत्याग्रह स्मारक, सीतामढी

शांति स्तूप, वैशाली

उच्चैठ भगवती

उच्चैठ मन्दिर

सिंघेश्वर स्थान, मधेपुरा

सूर्यधाम, परसा

उग्रतारा मन्दिर, महिषी, सहरसा

वैशाली स्तूप

विक्रमशिला विश्वविद्यालय, भागलपुर

विराटपुर मन्दिर, मधेपुरा

वृषभ शीर्ष, रामपुरवा

शरभ, नेपाल

	सिंह शीर्ष, रामपुरवा	
 पाँखियुक्त देवी, वैशाली	 बाबा बडेश्वर, देवना, बनगाँव	 वट वृक्ष, बनगाँव
 भगवान विष्णु, देवना, बनगाँव	 शास्त्रार्थ स्थल,तारास्थान महिषी	 शास्त्रार्थ स्थल,तारास्थान महिषी
		

तारास्थान महिषी	माता तारा, तारा स्थान महिषी	उग्रतारा (खादर वाणी तारा) मूर्ति, महिषी
		
वशिष्ठ मुनि, तारा स्थान महिषी	आवर्धित काली उच्चैठ	बौद्धदेवी तारा वारी समस्तीपुर
		
भगवती देकुली	भगवती गिरिजा फुल्हर	भगवती मृणमूर्ति गन्धबारि

 भगवती वारी समस्तीपुर	 भुवनेश्वरी कोर्थ	 देवीकाली कोर्थ
 गंगामूर्ति नगरडीह दरभंगा	 गोसाउनि मन्दिर कोर्थ	 हैहट्ट देवी हाबीडीह
 काली उच्चैठ	 महिषासुरमर्दिनी बहेरी दरभंगा	 महिषासुरमर्दिनी हाबीडीह

महिषासुरमर्दिनी ना
हर-भगवतीपुर

उमा म्लेच्छमर्दिनी
मिर्जापुर दरभंगा

यमुना भैरव बलि
या मधुबनी

भैरव, भैरव-बलिया

नटराज, तारालाही

शिव-
पार्वती मन्दिर, क
पिलेश्वरस्थान

शिव-पार्वती मन्दिर, कपिलेश्वरस्थान	शिव मन्दिर, सिंगिया, विस्पी	उमामाहेश्वर, महादेवमठ
 उमामाहेश्वर, तिरहुत	 विष्णु, भवानीपुर	 विष्णु, भीठ भगवानपुर
 विष्णु, जयनगर	 विष्णु, लदहो	 विष्णु, साहो-परारी, हाबीडीह

शेषशायी विष्णु, सवास, मुजफ्फरपुर

वराह मूर्ति, तिलकेश्वरस्थान

मिथिलाक्षर अभिलेख, विष्णु बुद्ध मूर्ति

भगवती उच्चैठ, बेनीपट्टी

भगवती वाणेश्वरी, भंडारीसम

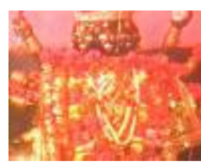

चामुण्डा मन्दिर, कटरा, मुजफ्फरपुर

अष्टभुज गणेश, हाबीडीह

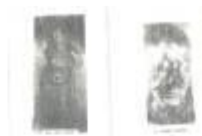
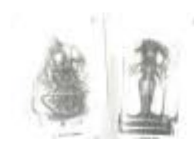

अष्टभुज गणेश, कोर्थ

गंगा, आन्धा-ठाढ़ी

 महिषासुरमर्दिनी, दुर्गा	 म्लेच्छमर्दिनी मन्दिर, मिर्जापुर, दरभंगा	 नटराज
 राममन्दिर, अहिल्यास्थान	 सेहनी, वैशाली, विष्णु तिलक-यज्ञोपवीतधारी	 रूपनगर शिव मन्दिर
		

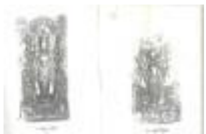
सूर्य, देकुली	सूर्य मूर्ति, डिलाही	सूर्य मूर्ति, विष्णु, बरुआर
		
उमामाहेश्वर	यमुना, आन्ध्रा-ठाढ़ी	सिमरौनागढ़ मूर्ति
		
आदि काली, चैनपुर सहरसा चैनपुर सहरसा- मिथिलाक एकमात्र नीलकंठ मन्दिर, संगमे आदिकालीन भव्य	त्योथागढ़क स्वामी माध्वानन्द कौलाचार्य काली मन्दिर त्योथा गढ़ लग। पुरान गढ़। एकर पूब मे ब्रह्मपुराक बाबा	त्योथागढ़क दसमुखी काली त्योथा गढ़ लग। पुरान गढ़। एकर पूब मे ब्रह्मपुराक बाबा हरिहरनाथ महादे

काली-मन्दिर सेहो एहि गाममे अछि। महाशिवरात्रि आ कालीपूजा बड़ धूमधामसँ चैनपुरमे होइत अछि।	हरिहरनाथ महादेव मन्दिर आ दक्षिणमे उच्चैठ भगवती छथि।	व मन्दिर आ दक्षिणमे उच्चैठ भगवती छथि।
 कोइलख (मधुबनी) देवीक मन्दिर	 अकौर, बेनीपट्टी, भगवती दुर्गा, भगवतीपीठ	 अकौर, बेनीपट्टी, भगवती दुर्गा, भगवतीपीठ
	 १. बौद्ध देवी तारा, वारी, समस्तीपुर २	

१.अष्टभुज गणेश, कोर्थ २.शिव मन्दिर, सिंघिया, बिस्फी	.उग्रतारा मन्दिर, महिषी, सहरसा	१.भगवती, वारी २. भगवती, देकुली
 १. भगवती गिरिजा, फुलहर २.काली, उच्चैठ	 १. भैरव, भैरव बलिया २. उमामाहेश्वर, महादेवमठ	 १. देवीकाली, कोर्थ २. गुसाउनि स्थल मन्दिर, कोर्थ
 १. गणेश, लहेरियासराय २.उमामाहेश्वर ३. नटराज, ४. विष्णु,	 १. गंगा मूर्ति, नगर डीह, दरभंगा २. भगवती मृण्मूर्ति, गन्धवारि	 १. हैहट्ट देवी, हाबी डीह २.भुवनेश्वरी, कोर्थ

तिलक, जनउ धारी, सेहान, वैशाली		
  १. कथित काली, उच्चैठ, २.अष्टभुज गणेश, कोर्थ	 १. महिषासुर मर्दिनी, हाबीडीह, २.उमा, म्लेच्छमर्दिनी, मिर्जापुर, दरभंगा	 १.महिषासुरमर्दिनी, भगवतीपुर, नाहर, महिषासुर मर्दिनी, बहेरी, दरभंगा
  १. म्लेच्छमर्दिनी भगवती, मिर्जापुर, दरभंगा २. राम मन्दिर, अहिल्यास्थान	 १. म्लेच्छमर्दिनी भगवती, मिर्जापुर, दरभंगा २.सिंहेश्वर स्थान, मधेपुरा	 १. नटराज, तारालाही २. उमामाहेश्वर

		
१_शेषसायी, सवास, मुजफ्फरपुर, २_नट राज_तारालाही ३_ भगवती ४_ उमा माहेश्वरी	१- शिव पार्वती मन्दिर, कपिलेश्वर स्थान २. सूर्य मूर्ति डिलाही	१_ सूर्यमूर्ति, विष्णु बरुआर २. गंगा, आन्धा ठाढ़ी
		
१_उच्चैठ भ्हगवती, बेनीपट्टी २_महिषासुरमर्दिनी, दुर्गा ३_ चामुण्डा मन्दिर, कटरा, मुजफ्फरपुर ४._भग	१. वराहमूर्ति, तिलकेश्वरस्थान, २.विष्णु, भवानीपुर	१. विष्णु, जयनगर २.विष्णु, भीठ भगवानपुर

वती वानेश्वरी, भण्डारिसम		
 १_विष्णु, लदहो, २.सूर्य, देकुली	 १_विष्णु_साहो परड़ी, स्थापित-हाभीडीह २.बुद्ध-विष्णु मूर्ति अभिलेख	 १_विष्णु, सेहान, २_वराह ३_गणेश ४.शिव मन्दिर_रूपनगर
 १_यमुना, आन्ध्रा ठाढ़ी, २.अष्टभुज गणेश, हाबीडीह	 १_यमुना, भैरव बलिया, २_शेषसायी, सवास, मुजफ्फरपुर, ३_नटराज_तारा	 कथित, काली, उच्चैठ, बेनीपट्टी

	लाही ४_ भगवती ५_ उमा माहेश्वरी	
 मूर्ति (मिथिला क्षेत्र)	 सम्भवतः सूर्य	 वेणुगोपाल, मिथिला
 विष्णु, जाले, दरभंगा	 विष्णु	 विष्णु, ओझौल, दरभंगा

मिथिलाक खोज

ई आलेख हमर दशकसँ ऊपरक मिथिलाक यात्राक उपरान्तक सूत्र-वृत्तान्त अछि आ ऐमे ऐ सभ स्थानक स्थानीय निवासी आ गाइड सभक अकथनीय योगदान छन्हि । कखनो कालतँ भाड़ाक गाड़ीक ड्राइवर लोकनि सेहो नीक गाइड सिद्ध भेला।-गजेन्द्र ठाकुर

"मिथिलायदयश्च मध्यंते रिपवो इति मिथिला नगरी" - मिथिला जतऽ शत्रुकेँ मथल जाइत अछि- पाणिनीक विवरण।

किला आ गढ़

बलिराजपुर किला- मधुबनी जिलाक बाबूबरही प्रखण्डसँ ५ किलोमीटर पूब बलिराजपुर गाम अछि। एकर दक्षिण दिशामे एकटा पुरान किलाक अवशेष अछि। किला चारि किलोमीटर नमगर आ एक किलोमीटर चाकर

अछि। दस फीटक मोट देबालसँ ई घेरल अछि।

असुरगढ़ किला- मिथिलाक दोसर किला मधुबनी जिलाक पूब आ उत्तर सीमा पर तिलयुगा धारक कातमे महादेव मठ लग ५० एकड़मे पसरल अछि।

जयनगर किला- मिथिलाक तेसर किला अछि भारत नेपाल सीमा पर प्राचीन जयपुर आ वर्त्तमान जयनगर लग। दरभंगा लग पंचोभ गामसँ प्राप्त ताम्र अभिलेख पर जयपुर केर वर्णन अछि।

नन्दनगढ़- बेतियासँ १२ मील पश्चिम-उत्तरमे ई किला अछि। तीन पंक्तिमे १५ टा ऊँच डीह अछि।

लौरिया-नन्दनगढ़- नन्दनगढ़सँ उत्तर स्थित

अछि, एतऽ अशोक स्तंभ आ बौद्ध स्तूप अछि।

देकुलीगढ़- शिवहर जिलासँ तीन किलोमीटर पूब हाइवे केर कातमे दू टा किलाक अवशेष अछि। चारू दिस खधाइ अछि।

कटरागढ़- मुजफ्फरपुरमे कटरा गाममे विशाल गढ़ अछि, देकुली गढ़ जकाँ चारू कात खधाइ खुनल अछि।

नौलागढ़-बेगुसरायसँ २५ किलोमीटर उत्तर ३५० एकड़मे पसरल ई गढ़ अछि।

जयमंगलगढ़- बेगूसरायमे बरियारपुर थानामे काबर झीलक मध्य एकटा ऊँच डीह अछि। एतऽ ई गढ़ अछि। नाओकोठी (मझौल) गाम लग ई गढ़ अछि।

मंगलगढ़- समस्तीपुर जिलामे हसनपुर ब्लॉकमे दुधपुरा बजार लग देओढ गाम लग। भगवान

बुद्धक उपदेश एतऽ भेल, स्थानीय राजा मंगलदेवक आग्रहपर बुद्ध किछु दिन एतऽ निवास सेहो केलन्हि।

अलौलीगढ़- खगड़ियासँ १५ किलोमीटर उत्तर अलौली गाम लग १०० एकड़मे पसरल ई गढ़ अछि।

कीचकगढ़- पूर्णिया जिलामे डेंगरघाटसँ १० किलोमीटर उत्तर महानन्दा नदीक पूबमे ई गढ़ अछि।

बेनूगढ़- टेढ़गाछ थानामे कवल धारक कातमे ई गढ़ अछि।

वरिजनगढ़- बहादुरगंजसँ छह किलोमीटर दक्षिणमे लोनसवरी धारक कातमे ई गढ़ अछि।

नेऊरी- दरभंगाक बिरौल प्रखण्डसँ १३ किलोमीटर पश्चिममे एकटा गढ़ अछि जे

लोरिकक मानल जाइत अछि।

बुद्ध

कुन्दग्राम- हाजीपुरसँ बत्तीस किलोमीटर उत्तर-पूर्वमे बसाढ़-वैशाली आ लगमे वासोकुण्ड लग गाम गढ़-टीलासँ २ कि.मी. उत्तर-पूर्व अछि कुन्दग्राम , जतऽ जैनक २४म तीर्थंकर महावीरक जन्म भेल छलन्हि। एतऽ बुद्धक छाउर, अभिषेक पुषकरणी (राजा अभिषेकसँ पूर्व एतऽ नहाइत रहथि), अशोक स्तम्भ आ संसद-भवन (राजा विशालक गढ़) अछि।

पजेबागढ़ वनही टोल- एतऽ एकटा बुद्ध मूर्त्ति भेटल छल, मुदा ओकर आब कोनो पता नै अछि। ई स्थल सेहो रखबारी गामक लगे अछि।

मंगलगढ़- समस्तीपुर जिलामे हसनपुर ब्लॉकमे

दुधपुरा बजार लग देओढ गाम लग। भगवान बुद्धक उपदेश एतऽ भेल, स्थानीय राजा मंगलदेवक आग्रहपर बुद्ध किछु दिन एतऽ निवास सेहो केलन्हि।

मुसहरनियां डीह- अंधरा ठाढ़ीसँ ३ किलोमीटर पश्चिम पस्टन गाम लग एकटा ऊँच डीह अछि। बुद्धकालीन एकजनियाँ कोठली, बौद्धकालीन मूर्त्ति, पाइ, बर्त्तनक टुकड़ी आ पजेबाक अवशेष एतऽ अछि।

अकौर- मधुबनीसँ २० किलोमीटर पश्चिम आ उत्तरमे अकौर गाममे एकटा ऊँच डीह अछि, जतऽ बौद्धकालक मूर्त्ति अछि।

लौरिया-नन्दनगढ़- नन्दनगढ़सँ उत्तर स्थित अछि, एतऽ अशोक स्तंभ आ बौद्ध स्तूप अछि।

विक्रमशिला- भागलपुरमे स्थित प्राचीन

विश्वविद्यालय। भागलपुर जिलाक अंतीचक गाममे राजा धर्मपालक बनाओल बुद्ध विश्वविद्यालय अछि। १०८ व्याख्याता लेल रहबाक स्थान आ बाहरसँ पढ़य बला लेल सेहो स्थान एतऽ निर्मित अछि।

चम्पानगर- भागलपुरक पश्चिममे, आब नगरसँ सटि गेल अछि। ई जैन लोकनिक एकटा पवित्रस्थल अछि, एतऽ महावीर तीनटा बस्सावास केने रहथि। दू टा जैन मन्दिर एतऽ अछि, जे जैनक बारहम तीर्थंकर वासुपूज्य नाथकेँ समर्पित अछि। महावीर विदेहमे छह टा बस्सावास बितेलन्हि। बर्खा ऋतुमे चारि मास एक ठाम निवासकेँ बस्सावास कहल जाइ छल। बुद्ध एकोटा बस्सावास विदेहमे नै बितेलन्हि, मुदा वैशाली नगरीमे आम्रपालीक उद्यानमे लिच्छवीगणकेँ सन्देश देने

छला। आम्रपालीसँ भिक्षा ग्रहण कऽ बुद्ध गेला वेणुमती करय चारि मासक बस्सावास।

अभिलेख

गौरी-शंकर स्थान, मधुबनी जिलाक जमथरि गाम आ हैंठी बाली गामक बीच ई स्थान गौरी आ शङ्करक सम्मिलित मूर्त्ति आ ऐपर मिथिलाक्षरमे लिखल पालवंशीय अभिलेख। बिदेश्वरस्थानसँ २-३ किलोमीटर उत्तर दिशामे ई स्थान अछि।

भीठ-भगवानपुर अभिलेख- राजा नान्यदेवक पुत्र मल्लदेवसँ संबंधित अभिलेख एतऽ अछि। मधुबनी जिलाक मधेपुर थानामे ई स्थल अछि।

भगीरथपुर- पण्डौल लग भगीरथपुर गाममे अभिलेख अछि जइसँ ओइनवार वंशक अंतिम दुनू शासक रामभद्रदेव आ लक्ष्मीनाथक

प्रशासनक विषयमे सूचना भेटैत अछि।

मंदार पर्वत- बांका स्थित स्थलमे मिथिलाक्षरक गुप्तवंशीय ७म् शताब्दीक अभिलेख अछि। समुद्र मंथनक हेतु मंदारक प्रयोग भेल छल। निकटमे बौंसीमे जैनक बारहम तीर्थंकर वासुपूज्य नाथक दूटा मूर्त्ति अछि, पैघ मूर्ति लाल पाथरक अछि तँ दोसर काँसाक जकर सोझाँ दूटा पदचिन्ह अछि। जैनक बारहम तीर्थंकर वासुपूज्य नाथक जन्म चम्पानगरमे आ निर्वाण एत्तै भेल छलन्हि।

बिदेश्वर- मधुबनी जिलामे लोहनारोड स्टेशन लग स्थित शिवधामक स्थापना महाराज माधवसिंह केलन्हि। तइ युगक मिथिलाक्षरक अभिलेख सेहो एतऽ अछि।

बसैटी (बाइसी-बसैटी), अररिया अभिलेख -

पूणियाँमे श्रीनगर लग मिथिलाक्षरक ई अभिलेख मिथिलाक पहिल महिला शासक रानी इद्रावतीक राज्यकालक वर्णन करैत अछि। रानी इन्द्रावती (१७८४-१८०२) जे अकालक समय फूड-फॉर-वर्क आ अन्य कल्याणकारी कार्यक प्रारम्भ केने रहथि।

जयनगर किला- मिथिलाक तेसर किला अछि भारत नेपाल सीमा पर प्राचीन जयपुर आ वर्त्तमान जयनगर लग। दरभंगा लग पंचोभ गामसँ प्राप्त ताम्र अभिलेख पर जयपुर केर वर्णन अछि।

विष्णु

हुलासपट्टी- मधुबनी जिलाक फुलपरास थानाक जागेश्वर स्थान लग हुलासपट्टी गाम अछि। कारी पाथरक विष्णु भगवानक मूर्त्ति एतऽ

अछि।

पिपराही- लौकहा थानाक पिपराही गाममे विष्णुक मूर्त्तिक चारू हाथ भग्न भऽ गेल अछि।

मधुबन- पिपराहीसँ १० किलोमीटर उत्तर नेपालक मधुबन गाममे चतुर्भुज विष्णुक मूर्त्ति अछि।

कमलादित्य स्थान- अंधरा ठाढ़ी लगमे कमलादित्य स्थानक विष्णु मंदिर कर्णाट राजा नान्यदेवक मंत्री श्रीधर दास द्वारा स्थापित भेल।

झंझारपुर अनुमण्डलक रखबारी गाममे वृक्षक नीचाँ राखल विष्णु मूर्त्ति, गांधारशैली मे बनाओल गेल अछि।

मटिहानी- विष्णु मन्दिर

जनकपुर- बृहद् विष्णुपुराणमे मिथिलामाहात्म्यमे जनकपुर क्षेत्रक वर्णन अछि। सत्रहम शताब्दीमे संत सूर किशोरकेँ अयोध्यामे सरयू धारमे राम आ जानकीक दू टा भव्य मूर्त्ति भेटलन्हि, जकरा ओ जानकी मन्दिर, जनकपुरमे स्थापित कऽ देलन्हि। वर्त्तमान मन्दिरक स्थापना टीकमगढ़क महारानी द्वारा १९११ ई. मे भेल। नगरक चारूकात यमुनी, गेरुखा आ दुग्धवती धार अछि। राम नवमी (चैत्र शुक्ल नवमी),जानकी नवमी (वैशाख शुक्ल नवमी) आ विवाह पंचमी (अगहन शुक्ल पंचमी) पर एतऽ मेला लगैए।

अंधरा-ठाढ़ीक स्थानीय वाचस्पति संग्रहालय- गौड़ गामक यक्षिणीक भव्य मूर्त्ति एतऽ राखल अछि।

गौतम तीर्थ- कमतौल स्टेशनसँ ६ किलोमीटर

पश्चिम ब्रह्मपुर गाम लग एकटा गौतम कुण्ड पुष्करणी अछि।

मुंगेरक पूब 'सीता-कुण्ड'गर्म कुण्ड अछि, सीता जी एत्तै पृथ्वीमे समाहित भेल छली। ठंढ़ा जलक कुण्ड 'रामकुण्ड', लक्ष्मण कुण्ड, भरत कुण्ड, आ शत्रुघ्न कुण्ड सेहो अछि, भैयारीमे बड्ड मिलान। से मिलान बाबू गढ़ नारिकेलमे सेहो छै, बेसी पढ़ल लिखल गाममे से आब कहाँ?

हलावर्त्त- जनकपुरसँ ३५ किलोमीटर दक्षिण पश्चिममे सीतामढ़ी नगरमे हलवेश्वर शिव मन्दिर आ जानकी मन्दिर अछि। एतसँ डेढ़ किलोमीटर पर पुण्डरीक क्षेत्रमे सीताकुण्ड अछि। हलावर्त्तमे जनक द्वार हर चलेबा काल सीता भेटलि छली। राम नवमी (चैत्र शुक्ल नवमी) आ जानकी नवमी (वैशाख शुक्ल नवमी)

पर एतऽ मेला लगैए।

फुलहर-मधुबनी जिलाक हरलाखी थानामे फुलहर गाममे जनकक पुष्पवाटिका छल जतऽ सीता फूल लोढ़ै छली।

धनुषा- जनकपुरसँ १५ किलोमीटर उत्तर धनुषा स्थानमे पीपरक गाछक नीचाँ एकटा धनुषाकार खण्ड पड़ल अछि। रामक तोड़ल ई धनुष अछि। ऐसँ पूब वाणगंगा धार बहैए जे लक्ष्मण द्वारा वाणसँ उद्घाटित भेल छल।

सुग्गा- जनकपुर लग जलेश्वर शिवधामक समीप सुग्गा ग्राममे शुकदेवजीक आश्रम अछि। शुकदेवजी जनकसँ शिक्षा लेबाक हेतु मिथिला ऐल छला- ऐ ठाम हुनका ठहरेबाक व्यवस्था भेल छल।

सिंहेश्वर- मधेपुरासँ ५ किलोमीटरपर गौरीपुर

गाम लग सिंहेश्वर शिवधाम अछि।

कपिलेश्वर- कपिल मुनि द्वार स्थापित महादेव मधुबनीसँ ६ किलोमीटर पश्चिममे अछि।

कुशेश्वर- समस्तीपुरसँ उत्तर-पूब, लहेरियासरायसँ ६० किलोमीटर दक्षिण-पूब आ सहरसासँ २५ किलोमीटर पश्चिम ई एकटा प्रसिद्ध शिवस्थान अछि। एतऽ चिड़ै-अभ्यारण्य सेहो अछि जतऽ उज्जर आ कारी गैबर, लालसर, दिघौछ, मैल, नकटा, गैरी, गगन, सिल्ली, अधानी, हरिअल, चाहा, करन, रतबा चिड़ै सभ नवम्बरसँ मार्च धरि देखबामे अबैए।

सिमरदह- थलवारा स्टेशन लग शिवसिंह द्वारा बसाओल शिवसिंहपुर गाम लग ई शिवमन्दिर अछि।

सोमनाथ- मधुबनी जिलाक सौराठ गाममे

सभागाछी लग सोमदेव महादेव छथि।

मदनेश्वर- मधुबनी जिलाक अंधरा ठाढ़ीसँ ४ किलोमीटर पूब मदनेश्वर शिव स्थान अछि।

चण्डेश्वर- झंझारपुरमे हरड़ी गाम लग चण्डेश्वर ठाकुर द्वारा स्थापित चण्डेश्वर शिवस्थान अछि।

शिलानाथ- जयनगर लग कमला धारक कातमे शिलानाथ महादेव छथि।

उग्रनाथ- मधुबनीसँ दक्षिण पण्डौल स्टेशन लग भवानीपुर गाममे उगना महादेवक शिवलिंग अछि। विद्यापतिकेँ प्यास लगलन्हि तँ उगनारूपी महादेव जटासँ गंगाजल निकालि जल पियेलखिन्ह। विद्यापतिक हठ केलापर ऐ स्थान पर उगना हुनका अपन असल शिवरूपक दर्शन देलखिन्ह।

उच्चैठ छिन्नमस्तिका भगवती- कमतौल स्टेशनसँ १६ किलोमीटर पूर्वोत्तर उच्चैठमे कालिदास भगवतीक पूजा करैत छला। भगवतीक मौलिक मूर्त्ति मस्तक विहीन अछि।

उग्रतारा- मण्डन मिश्रक जन्मभूमि महिषीमे मण्डनक गोसाउनि उग्रतारा छथि।

भद्रकालिका- मधुबनी जिलाक कोइलख गाममे भद्रकालिका मंदिर अछि।

चामुण्डा- मुजफ्फरपुर जिलामे कटरागढ़ लग लक्ष्मणा वा लखनदेइ धार लग दुर्गा द्वारा चण्ड-मुण्डक वध कएल गेल। ओइ स्थानपर ई मन्दिर अछि।

परसा सूर्य मन्दिर- झंझारपुरमे सग्रामसँ पाँच किलोमीटर पूर्व परसा गाममे साढ़े चारि फीटक भव्य सूर्य मूर्त्ति भेटल अछि।

चैनपुर सहरसा- मिथिलाक एकमात्र नीलकंठ मन्दिर, संगमे आदिकालीन भव्य काली-मन्दिर सेहो ऐ गाममे अछि। महाशिवरात्रि आ कालीपूजा बड़ धूमधामसँ चैनपुरमे होइत अछि।

धरहरा, बनमनखी, पूर्णियाँमे नरसिंह अवतारक स्थान अछि, एकटा खोह जकाँ पैघ पाया अछि जइमे जे किछु फेकबै तँ बड़ी काल धरि गों-गोँ अबाज होइत रहत। ई स्थान आब नरसिंह भगवानक मूर्ति आ मन्दिरक कारणसँ बेस विकसित भऽ गेल अछि। एत्तै नरसिंह पाया फाड़ि अवतरित भेल छला।

बिसफी- मधुबनी जिलाक बेनीपट्टी थानामे कमतौल रेलवे स्टेशनसँ ६ किलोमीटर पूब आ कपिलेश्वर स्थानसँ ४ किलोमीटर पश्चिम बिसफी गाम अछि। ज्योतिरीश्वर पूर्व महाकवि विद्यापतिक जन्म-स्थान ई गाम अछि।

मिथिलाक बीस टा सिद्ध पीठ- १.गिरिजास्थान (फुलहर, मधुबनी), २.दुर्गास्थान (उचैठ, मधुबनी), ३.रहेश्वरी (दोखर, मधुबनी), ४.भुवनेश्वरीस्थान (भगवतीपुर, मधुबनी), ५. भद्रकालिका (कोइलख, मधुबनी), ६.चमुण्डा स्थान (पचाही, मधुबनी), ७.सोनामाइ (जनकपुर, नेपाल), ८.योगनिद्रा (जनकपुर, नेपाल), ९.कालिका स्थान (जनकपुर स्थान), १०.राजेश्वरी देवी (जनकपुर, नेपाल), ११.छिनमस्ता देवी (उजान, मधुबनी), १२.बनदुर्गा (खररख, मधुबनी), १३.सिधेश्वरी देवी (सरिसव, मधुबनी), १४.देवी-स्थान (अंधरा ठाढ़ी, मधुबनी), १५.कंकाली देवी (भारत नेपाल सीमा आ रामबाग प्लेस, दरभंगा), १६.उग्रतारा (महिषी, सहरसा), १७.कात्यानी देवी (बदलाघाट, सहरसा), १८.पुरन देवी(पूर्णियाँ), १९.काली स्थान (दरभंगा),

२०.जैमंगलास्थान(मुंगेर), ५२. जनकपुर परिक्रमाक १५ स्थल आ ओतुक्का मुख्य देवता १. हनुमाननगर- हनुमानजी, २.कल्याणेश्वर- शिवलिंग, ३.गिरिजा-स्थान- शक्ति, ४.मटिहानी- विष्णु मन्दिर, ५.जालेश्वर- शिवलिंग, ६.मनाई- माण्डव ऋषि, ७. ध्रुव कुण्ड- ध्रुव मन्दिर, ८.कंचन वन- कोनो मन्दिर नै मात्र मनोरम दृश्य, ९.पर्वत- पाँच टा पर्वत, १०.धनुषा- शिव धनुषक टुकड़ी, ११.सतोखड़ी- सप्तर्षिक सात टा कुण्ड, १२.हरुषाहा- विमलागंगा, १३. करुणा- कोनो मन्दिर नै मात्र मनोरम दृश्य, १४. बिसौल- विश्वामित्र मन्दिर आ १५.जनकपुर।

दरभंगा कैथोलिक चर्च- १८९१मे स्थापित ई चर्च १८९७ केर भूकम्पमे क्षतिग्रस्त भऽ गेल। एकरा होली रोजेरी चर्च सेहो कहल जाइए।

सेंट फांसिस ऑसिसी चर्च मुजफ्फरपुरमे अछि।

भिखा सलामी मजार- गंगासागर पोखरि दरभंगाक महारपर ई मजार अछि। मकदूम बाबाक मजार:ललित नारायण मिथिला विश्वविद्यालय आ कामेश्वर सिंह संस्कृत विश्वविद्यालय दरभंगाक बीच स्थित ई मजार हिन्दू आ मुस्लिम मतावलम्बीक एकटा पावन स्थान अछि। दरभंगा टावर मस्जिद इस्लाम मतावलम्बीक एकटा भव्य मस्जिद आ धार्मिक स्थल अछि।

अनुलग्नक ४.१०. : ४.१०.१. मैथिलीमे छद्म समीक्षा आ कमलानन्द झा (प्रसंग- चोर लेखक पंकज झा पराशरक नूतन साहित्य चोरिक खुलासा-विदेह अंक ३६२-३६३-३६४ आ ओइपर पाठकीय टिप्पणी)/ **४.१०.२:** प्रसंग- चोर लेखक पंकज झा पराशरक पुरान साहित्यिक चोरिक खुलासापर पाठकीय टिप्पणी आ किछु प्रमाण

অনুলগ্নক ৪.১০. : ৪.১০.১. মৈথিলীমে ছদ্ম সমীক্ষা আ কমলানন্দ ঝা (প্রসংগ- চোৰ লেখক পংকজ ঝা পৰাশৰক নূতন সাহিত্য চোৰিক খুলাসা-বিদেহ অংক ৩৬২-৩৬৩-৩৬৪ আ ওইপৰ পাঠকীয় টিপ্পণী)/ ৪.১০.২: প্রসংগ- চোৰ লেখক পংকজ ঝা পৰাশৰক পুৰান সাহিত্যিক চোৰিক খুলাসাপৰ পাঠকীয় টিপ্পণী আ কিছু প্রমাণ

શ્નુઠગ્નક·૪.૧૦.·:·૪.૧૦.૧.·મૈથિઠીમે·છદ્મ·સમીક્ષા·શ્ના·કમઠાનન્દ·ઽ઼ા·(પ્રસંગ-
·ચોર·ઠેખક·પંકળ·ઽ઼ા·પરાશ્નરક·નૂતન·સાહિત્ય·ચોરિક·ખુઠાસા-વિદેહ·શ્નંક·૩૬૨-૩૬૩-
૩૬૪·શ્ના·શ્નોઇપર·પાઠકીય·ટિપ્પણી)/·૪.૧૦.૨:·પ્રસંગ-
·ચોર·ઠેખક·પંકળ·ઽ઼ા·પરાશ્નરક·પુરાન·સાહિત્યિક·ચોરિક·ખુઠાસાપર·પાઠકીય·ટિપ્પણી·શ્ના·કિછુ·પ્રમાણ

ən̪uləgn̪əkə 4.10. : 4.10.1. məɪt̪ʰɪliːmeː t͡ʃʰəd̪mə s̪əmiːkʂɑː ɑː kəmələɑːn̪ən̪d̪ə d͡ʒʰɑː (prəs̪ə̃gə- t͡ʃoːrə leːkʰəkə pə̃kəd͡ʒə d͡ʒʰɑː pərɑːʃərəkə n̪uːt̪ən̪ə s̪ɑːɦɪt̪jə t͡ʃoːrɪkə kʰulɑːs̪ɑː-ʋɪd̪eːɦə ə̃kə 362-363-364 ɑː oːɪpərə pɑːʈʰəkiːjə ʈɪppəɳiː)/ 4.10.2: prəs̪ə̃gə- t͡ʃoːrə leːkʰəkə pə̃kəd͡ʒə d͡ʒʰɑː pərɑːʃərəkə purɑːn̪ə s̪ɑːɦɪt̪jɪkə t͡ʃoːrɪkə kʰulɑːs̪ɑːpərə pɑːʈʰəkiːjə ʈɪppəɳiː ɑː kɪt͡ʃʰu prəmɑːɳə

ञ्नुलग्नक ४.२०. : ४.२०.२. मॆथलिीम छद्म समीक्षा ञ्ा कमलानन्द झा (प्नसंग- चान लखक पंकञ झा पनाशनक नूगन साह्ग्यि चानकि ख्लासा-वदिह् ञ्ंक ३६२-३६३-३६४ ञ्ा ओइपन पाठकीय टप्पिणी)/ ४.१०.२: प्नसंग- चान लखक पंकञ झा पनाशनक प्नान साह्ग्यिकि चानकि ख्लासापन पाठकीय टप्पिणी ञ्ा कछ्ि प्नमाण

⠁⠝⠥⠇⠛⠈⠝⠅ ४⠲१०⠲ : ४⠲१०⠲१⠲ ⠍⠌⠹⠊⠇⠔⠍⠑ ⠡⠙⠈⠍ ⠎⠍⠔⠟⠜ ⠜ ⠅⠍⠇⠜⠝⠝⠈⠙
⠴⠜ (⠏⠈⠗⠎⠰⠛- ⠉⠕⠗ ⠇⠑⠨⠅ ⠏⠰⠅⠚ ⠴⠜ ⠏⠗⠜⠩⠗⠅
⠝⠳⠞⠝ ⠎⠜⠓⠊⠞⠈⠽ ⠉⠕⠗⠊⠅ ⠨⠥⠇⠜⠎⠜-⠧⠊⠙⠑⠓ ⠁⠰⠅ ३६२-३६३-३६४ ⠜ ⠕⠊⠏⠗ ⠏⠜⠺⠅⠔⠽ ⠾⠊⠏⠈⠏⠼⠔)/ ४⠲१०⠲२:
⠏⠈⠗⠎⠰⠛- ⠉⠕⠗ ⠇⠑⠨⠅ ⠏⠰⠅⠚ ⠴⠜ ⠏⠗⠜⠩⠗⠅
⠏⠥⠗⠜⠝ ⠎⠜⠓⠊⠞⠈⠽⠊⠅ ⠉⠕⠗⠊⠅ ⠨⠥⠇⠜⠎⠜⠏⠗ ⠏⠜⠺⠅⠔⠽ ⠾⠊⠏⠈⠏⠼⠔ ⠜ ⠅⠊⠡⠥ ⠏⠈⠗⠍⠜⠼

ənuləgnəkə ४.१०. : ४.१०.१. maːit̪ʰiliːmeː cʰəd̪mə səmiːkʂɑː ɑː kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː (prəsⁿgə- coːrə leːkʰəkə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərəkə nuːt̪ənə sɑːɦit̪jə coːrikə kʰulɑːsɑː-vid̪eːɦə əⁿkə ३६२-३६३-३६४ ɑː oːipərə pɑːʈʰəkiːjə ʈippəɳiː)/ ४.१०.२: prəsⁿgə- coːrə leːkʰəkə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərəkə purɑːnə sɑːɦit̪jikə coːrikə kʰulɑːsɑːpərə pɑːʈʰəkiːjə ʈippəɳiː ɑː kicʰu prəmɑːɳə

ənuləgnəkə ४.१०.१.vid̪eːɦə: prət̪ʰəmə maːit̪ʰiliː paːkʂikə iː-pət̪rikaː ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004). http://videha.co.in/ əⁿkə ३६२-३६३-३६४ kə ripoːrʈə ɑː səmpaːd̪əkiːjə ɑː oːipərə paːʈʰəkə loːkənikə ʈippəɳiː

maːit̪ʰiliːmeː cʰəd̪mə səmiːkʂɑː ɑː kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː prəsəŋə

kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑːkə poːt̪ʰiː "maːit̪ʰiliː upənjɑːsə: səməjə səmɑːɟə ɑː səvɑːlə" (२०२१) kə ɕiːrʂəkə bʰrɑːməkə əcʰi। iː ɦunəkərə kicʰu səvərɳə upənjɑːsəkɑːrəpərə kicʰu siɳɖikeːʈeːɖə kət̪ʰit̪ə səmiːkʂɑːt̪məkə ɑːleːkʰəkə sⁿgrəɦə əcʰi, २६३ pənnɑːkə iː poːt̪ʰiː ɦɑːrɖəbɑːuɳɖəmeː lɑːibreːriːkeːⁿ mɑːt̪rə beːcələ ɟɑː səkət̪ə, ɟət̪əƨ iː səɽi ɟɑːjət̪ə, əmeːɟənəsⁿ ɦəmə iː cɑːri səjə pɑːⁿcə ʈɑːkɑːmeː kinəlaːuⁿ mud̪ɑː aːimeː pɑːⁿcoː pɑːikə sɑːmigriː naːi əcʰi।

eːt̪əƨ eːkəʈɑː bʰuːlə sud̪ʰɑːrə əcʰi, eːkəʈɑː gəeːrə səvərɳə leːkʰəkə subʰɑːʂə cənd̪rə jɑːd̪əvəkə upənjɑːsə 'guloː'keːⁿ binu pəɽʱəneː oː d̪uː pɑːⁿt̪i likʰələnɦi ɑː nipəʈɑː d̪eːlənɦi, oː d̪unuː pɑːⁿt̪i ɦəmə eːt̪əƨ əɦɑːⁿkə mənoːrⁿɟənɑːrt̪ʰə prəst̪ut̪ə kəƨ rəɦələ cʰiː। əɦɑːⁿ guloː pəɽʱənəɦijeː ɦəeːbə, ɟⁿ naːi pəɽʱəneː cʰiː t̪ⁿ pəɦineː

pəɽʱi liə, kɑːrəɳə t̪əkʰənə beːɕiː mənoːrⁿɟəkə ənubʰəvə ɦəeːt̪ə, guloː subʰɑːʂə cənd̪rə jɑːd̪əvə ɟiːkə ənumət̪i sⁿ upələbd̪ʰə əcʰi vid̪eːɦə ɑːrkɑːivəpərə aːi http://videha.co.in/pothi.htm liⁿkəpərəI

"upənjɑːsəkə kəməɟoːriː əcʰi leːkʰəkəkə rɑːɟəniːt̪ikə puːrvɑːgrəɦəI rɑːɟəniːt̪i viɕeːʂəkə pəkʂəd̪ʰərət̪ɑː rəcənɑːkə sⁿgə njɑːjə nəɦi kəꜱ pəbaːit̪ə əcʰiI"

ɟəi upənjɑːsəmeː rɑːɟəniːt̪i d̪uːrə-d̪uːrə d̪ʰəri naːi cʰaːi oːt̪əꜱ 'rɑːɟənaːit̪ikə puːrvɑːgrəɦə' ɑː 'rɑːɟəniːt̪i viɕeːʂəkə pəkʂəd̪ʰərət̪ɑː'kə t̪ⁿ prəɕneː naːi cʰaːiI rɑːɟəniːt̪ikə puːrvɑːgrəɦə bɑː pəkʂəd̪ʰərət̪ɑːkə soːŋərə d̪ʰuːməkeːt̪u ɑː jɑːt̪riː prəjukt̪ə keːlənɦiI subʰɑːʂə cənd̪rə jɑːd̪əvə ɟiːkə 'bʰoːʈə' ɟeː २०१२meː ɑːjələ ɟeː subʰɑːʂə cənd̪rə jɑːd̪əvə ɟiːkə ənumət̪i sⁿ upələbd̪ʰə əcʰi vid̪eːɦə ɑːrkɑːivəpərə aːi http://videha.co.in/pothi.htm liⁿkəpərə, seː rɑːɟəniːt̪ipərə əcʰi mud̪ɑː oːt̪əɦuoː subʰɑːʂəɟiːkə bʰəgət̪ɑː ɕaːiliːkeːⁿ rɑːɟəniːt̪ikə puːrvɑːgrəɦə bɑː pəkʂəd̪ʰərət̪ɑːkə soːŋərəkə ɑːvəɕjəkət̪ɑː naːi pəɽəlaːiI pəɽʱuː ɦəmərə poːt̪ʰiː 'nit̪ə nəvələ subʰɑːʂə cənd̪rə jɑːd̪əvə' ɟeː upələbd̪ʰə əcʰi aːi http://videha.co.in/pothi.htm liⁿkəpərəI

kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑːkə binu pəɽʱəneː subʰɑːʂə cənd̪rə jɑːd̪əvəkə virud̪d̪ʰə brɑːɦməɳəvɑːd̪iː ɟɑːt̪igət̪ə puːrvɑːgrəɦə eːkəʈɑː kʰət̪ərɑːkə gʰəɳʈiː əcʰiI ɟəi

ɦisaːbeː brɑːɦməɳəvɑːd̪əkeːⁿ ɑːgɑːⁿ bəɽⁿəbaːileː kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː vɑːməpⁿt̪ʰəkə soːŋərə pəkəɽaːi cʰət̪ʰi ɑː sɑːmɑːɟikə njɑːjəkə bəli cəɽʱəbəS cɑːɦaːi cʰət̪ʰi, t̪əkərə prət̪i səmɑːnɑːnt̪ərə d̪ʰɑːrɑː səceːt̪ə əcʰiǀ iː əpənə baːjoːɖɑːʈɑːmeː gəeːrə səvərɳəsⁿ cʰiːni kəS, səmɑːnɑːnt̪ərə d̪ʰɑːrɑːkə loːkəkə ɦəkəkeːⁿ mɑːri kəS leːlə sɑːɦit̪jə əkɑːd̪eːmiːkə maːit̪ʰilə ənuvɑːd̪ə əsɑːinəmeːɳʈəkə gərvəsⁿ cərcɑː kəraːit̪ə cʰət̪ʰiǀ ɑː iː əsɑːinəmeːɳʈə ɦinəkɑː meːriʈəsⁿ naːi ɟɑːt̪igət̪ə ʈɑːiʈiləsⁿ bʰeːʈələ cʰənɦi, əɦiː səbʰə kirəɖɑːniːkə eːvəɟəmeː bʰeːʈələ cʰənɦiǀ ɦinəkɑː sənə loːkə leːlə maːit̪ʰiliː baːjoːɖeːʈɑːkə eːkəʈɑː pɑːⁿt̪i əcʰi, səmɑːnɑːnt̪ərə d̪ʰɑːrɑː leːlə ɟiːvənə-mərəɳəkə prəɕnəǀ

kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑːkeːⁿ ɦəmə kieː cʰəd̪mə səmiːkʂəkə kəɦəlijəni? kɑːrəɳə oː cʰəd̪mə səmiːkʂəkə cʰət̪ʰiǀ oː likʰaːi cʰət̪ʰi- "maːit̪ʰiliː upənjɑːsə-jɑːt̪rɑːkə ləgəbʰəgə səjə vərʂəkə bɑːd̪ə maːit̪ʰilə ənt̪ərəɟɑːt̪iːjə vivɑːɦəkə səpənɑː, sⁿgʰərʂə ɑː viɖəmbənɑː pərə gərimɑːjukt̪ə upənjɑːsə likʰəbaːkə ɕreːjə gaːuriːnɑːt̪ʰəkeːⁿ ɟɑːit̪ə cʰəniǀ" t̪ⁿ kiː kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː suɕiːləsⁿ iː ɕreːjə cʰiːni leːləni? kiː iː ɦunəkərə brɑːɦməɳəvɑːd̪iː sⁿskɑːrəkə əɦⁿkɑːrə- ɟeː ɦəmə kəkəroː cəɽʱɑː səkaːi cʰiaːi ɑː kəkəroː ut̪ɑːri səkaːi cʰiaːi- keːrə pərɑːkɑːʂʈʰɑː t̪ʰiːkə, ɑːki ɦunəkərə əd̪ʰjəjənəkə əbʰɑːvəkə prəmɑːɳə? cəluː əɦɑːⁿkeːⁿ ləS cəliː kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː keːrə svɑːrt̪ʰiː d̪unijɑːⁿsⁿ d̪uːrə, cʰələ-cʰəd̪məsⁿ d̪uːrə suɕiːləkə ɟɑːd̪uːbəlɑː

sɑːɦit̪jəkə niɕcʰələ d̪unijɑːⁿmeː ləɦɑːⁿkə svɑːgət̪ə əcʰi suɕiːləkə sɑːɦit̪jəkə d̪unijɑːⁿmeː। prəst̪ut̪ə əcʰi suɕiːləkə 'gɑːməbɑːliː' (१९८२) ɟeː ɑːbə upələbd̪ʰə əcʰi vid̪eːɦə ɑːrkɑːivəmeː liⁿkə http://videha.co.in/pothi.htm pərə। pəɦilə pɑːⁿt̪iːmeː upənjɑːsə ɑːrəmbʰəsⁿ pəɦinəɦijeː 'gɑːməbɑːliː' upənjɑːsəkə səmbənd̪ʰəmeː suɕiːlə likʰaːi cʰət̪ʰi- "vid̪ʰəvɑː vivɑːɦə ɑː ənt̪ərɟɑːt̪iːjə vivɑːɦəkə səmərt̪ʰənəmeː।" ɑː upənjɑːsə ɑːrəmbʰə। gɑːməbɑːliːkə mɹ̩t̪ju ɑː t̪əkʰəneː ɟʰəmeːlɑː, gɑːməbɑːliːkə d̪ɑːɦə sⁿskɑːrə keː kərət̪ɑːi? brɑːɦməɳə səmɑːɟə ki ɟɑːd̪əvə səmɑːɟə?

kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː keːrə məst̪iʂkə ɑː d̪ɹ̩ʂʈi pʰəriccʰə kərəbɑː leːlə d̪uː ʈɑː poːt̪ʰiː ɦəmə rikoːmeːɳɖə kəꜱ rəɦələ cʰiː, oː pəɽʱət̪ʰu: pəɦilə əcʰi suɕiːləkə gɑːməbɑːliː (upənjɑːsə) (१९८२) ɑː d̪oːsərə əcʰi ɦəmərə d̪uːʂəɳə pəɲɟiː- The Black Book, d̪unuː upələbd̪ʰə əcʰi http://videha.co.in/pothi.htm pərə। suɕiːləpərə ɟəkʰənə ɦəmərə səmiːkʂɑː ɕuruː ɦəeːt̪ə t̪ⁿ kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː leːlə rɑːkʰələ eːkəʈɑː ɕikʂɑː oːt̪əꜱ ɦəmə d̪eːbə।

d̪ineːɕə kumɑːrə miɕrəkə 'd̪ui pɑːʈənə keː biːcə meː' koːsiː nəd̪iːkə aːit̪iɦɑːsikə ɑːt̪məkət̪ʰɑː t̪ʰiːkə, oː mit̪ʰilɑːkə ɑːnə d̪ʰɑːrə səbʰəkə aːit̪iɦɑːsikə ɑːt̪məkət̪ʰɑː seːɦoː likʰəneː cʰət̪ʰi ɟeːnɑː bənd̪iniː məɦɑːnənd̪ɑː, bɑːgəmət̪iː kiː səd̪gət̪i!, d̪ui pɑːʈənə keː biːcə meːⁿ.. (koːsiː nəd̪iː kiː kəɦɑːniː), nə gʰɑːʈə nə

gʰərə, bəgɑːvət̪ə pərə məɟəbuːrə mit̪ʰilɑː kiː kəməlɑː nəd̪iː, bʰut̪əɦiː nəd̪iː aːurə t̪əkəniːkiː ɟʰɑːɽə-pʰuːⁿkə, The Kamla River and People On Collision Course, Bhutahi Balan- Story of a ghost river and engineering witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments। sɑːɦit̪jə əkɑːd̪eːmiːkə maːit̪ʰiliː pərɑːmərɕəd̪ɑːt̪riː səmit̪ikə səd̪əsjə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə d̪vɑːrɑː ɦinəkərə poːt̪ʰiː səbʰəsⁿ paːirɑːkə paːirɑː maːit̪ʰiliː ənuvɑːd̪ə kəऽ əpənɑː nɑːmeː upənjɑːsə cʰəpəbɑːoːlə geːlə əcʰi, ɟəkərɑː cʰəd̪mə səmiːkʂəkə kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː aːi coːrə leːkʰəkəkə risərcə kəɦaːi cʰət̪ʰi! eːt̪əऽ spəʂʈə kəऽ d̪iː ɟeː iː coːrə leːkʰəkə ɑː cʰəd̪mə səmiːkʂəkə d̪unuː əliːgəɽʱə muslimə vid̪jɑːləjəkə ɦind̪iː vibʰɑːgəmeː cʰət̪ʰi। iː risərcə d̪ineːɕə kumɑːrə miɕrəkə t̪ʰiːkə, ɟeː ɑːi.ɑːi.ʈiː. kʰəɽəgəpurəsⁿ sivilə inɟiːnijəriŋə meː biː. ʈeːkə. १९६८meː ɑː sʈrəkcərələ inɟiːnijəriŋəme eːmə.ʈeːkə. १९७०meː keːneː cʰət̪ʰi, ɑː oːi risərcə leːlə kvɑːlipʰɑːiɖə cʰət̪ʰi। ɟəkʰənə koːnoː viʂəjəme nɑːmɑːⁿkənə naːi ɦoːi cʰaːi t̪əkʰənə loːkə ɦɑːri-t̪ʰɑːki ɦind̪iːmeː nɑːmɑːⁿkənə ləieː, naːi t̪ⁿ kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː keːⁿ buɟʰəऽ meː ɑːbi ɟəit̪ənɦi ɟeː iː risərcə koːnoː sivilə inɟiːnijəreːkə bʰəऽ səkaːit̪ə əcʰi, bʰəऽ səkaːieː buɟʰəloː ɦoːinɦə। ɦind̪iː muːlə ɑː maːit̪ʰiliːkə skriːnəɕəॅʈə ɑːⁿgɑː sⁿləgnə əcʰi।

(http://videha.co.in/investigation.htm liⁿkəpərə ɑːrə skriːnəɕəॅʈə əpəɖeːʈə kəeːlə ɟɑːjət̪ə।)

d̪ineːɕə kumɑːrə miɕrə mit̪ʰilɑːkə naːi cʰət̪ʰi mud̪ɑː mit̪ʰilɑːkə səbʰə d̪ʰɑːrəkə kət̪ʰɑː oː likʰəneː cʰət̪ʰi, ɦəmə səbʰə ɦunəkɑː prət̪i kɹ̩t̪əɟɲə cʰiː ɑː ɦunəkərə ɹ̩ɳəsⁿ mit̪ʰilɑːvɑːsiː kəɦijoː uɹ̩ɳə naːi bʰəʂ səkət̪ɑː, mud̪ɑː muːləd̪ʰɑːrɑːkə purəskɑːrə ɑː pɑːi loːlupə loːkəsⁿ kɹ̩t̪əgʰnət̪eː bʰeːʈət̪ə seː pʰeːrə sid̪d̪ʰə bʰeːləɪ aːi leːkʰəkəkeːⁿ d̪əsə bɑːrəɦə bərkʰə pəɦineː seːɦoː t̪ɑːrɑːnənd̪ə vijoːgiː ud̪d̪ʰɑːrəkə bʰeːʈələ cʰələkʰinɦə ɟeː likʰəneː rəɦət̪ʰinɦə ɟeː oː kəvit̪ɑːmeː prəbʰɑːvit̪ə bʰəʂ ənɑːjɑːseː əpənə rəcənɑːmeː d̪oːsərəkə sɑːmigriː coːri kəʂ ləi cʰət̪ʰi, eːɦəneː sənəɪ ɑːbə aːi kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː kə ɑːɕrəjə t̪əkələnɦi mud̪ɑː d̪urbʰɑːgjə! ɟəi ɦisɑːbeː brɑːɦməɳəvɑːd̪əkeːⁿ ɑːgɑːⁿ bəɽʱəbaːileː kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː vɑːməpⁿt̪ʰəkə soːŋərə pəkəɽaːi cʰət̪ʰi ɑː sɑːmɑːɟikə njɑːjəkə bəli cəɽʱəbəʂ cɑːɦaːi cʰət̪ʰi, t̪əkərə prət̪i səmɑːnɑːnt̪ərə d̪ʰɑːrɑː səceːt̪ə əcʰiɪ siːliⁿgəsⁿ bəcəbɑː leːlə ɟəmiːnə-ɟət̪t̪ʰɑːbəlɑː loːkə kəmjuːnisʈə bənəlɑː ɑː ɑːbə brɑːɦməɳəvɑːd̪ə bəceːbɑːleːlə vɑːməpⁿt̪ʰəkə ɕərəɳə, eːɦeːnə loːkə səbʰəsⁿ kəmjuːniɟməkeːⁿ bəɦut̪ə nukəsɑːnə bʰeːlə cʰaːiɪ

d̪ineːɕə kə◌̣◌̮mɑːrə miɕrəkə səbʰəʈɑː poːt̪ʰiː ɑːbə ɦunəkərə ənumət̪isⁿ upələbd̪ʰə əcʰi vid̪eːɦə ɑːrkɑːivəmeː◌:

http://videha.co.in/pothi.htm

eːt̪əS eːkət̪ɑː gəpə moːnə pɑːɽi d̪iː ɟeː ɟəkʰənə bilə geːt̪səkeːⁿ puːcʰələ geːlənɦi ɟeː kiː oː eːksə bə̆ksə bʰɑːrət̪əmeː pɑːireːɕiːkə ɖərəsⁿ d̪eːriːsⁿ ɑːni rəɦələ cʰət̪ʰi? t̪ⁿ ɦunəkərə ut̪t̪ərə rəɦənɦi ɟeː mɑːikroːsə̆pʰt̪ə pɑːireːɕiːkə ɖəreː koːnoː ut̪pɑːd̪ə d̪eːriːsⁿ naːi ut̪ɑːrəneː əcʰiꞮ seː vid̪eːɦə peːʈɑːrəmeː ɦəmə səbʰə aːi t̪ərəɦəkə riskə rəɦit̪oː eːkərɑː ɑːrə səmɹd̪d̪ʰə kəraːit̪ə rəɦəbə, kɑːrəɳə səmɑːnɑːnt̪ərə d̪ʰɑːrɑːmeː səɽələ mɑːⁿcʰə d̪vɑːreː poːkʰərikə səbʰə mɑːⁿcʰə naːi səɽaːieː, eːt̪ukkɑː məlɑːɦə goːʈə-goːʈə kəS səɽələ mɑːⁿcʰə nikɑːlaːit̪ə rəɦələ cʰət̪ʰi, nikɑːlaːit̪ə rəɦət̪ɑːꞮ

aːi cʰəd̪mə səmiːkʂəkə kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː pərə ɦəmərə nəɟəri rəɦət̪əꞮ

siɳɖiːkeːʈeːɖə səmiːkʂɑːpərə ənt̪imə prəɦɑːrəꞮ

muːlə d̪ineːɕə kumɑːrə miɕrə (d̪ui pɑːʈənə keː biːcə meːⁿ... २००६): jəɦə d̪ʰjɑːnə d̪eːneː kiː bɑːt̪ə ɦaːi ki 1923 seː 1946 keː biːcə koːsiː kʂeːt̪rə meːⁿ məleːrijɑː seː 5,10,000, kɑːlɑːɟɑːrə seː 2,10,000, ɦaːiɟeː seː 60,000 t̪ət̪ʰɑː ceːcəkə seː 3,000 maːut̪eːⁿ (kulə 7,83,000) ɦuiːⁿꞮ

coːrə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə (sɑːɦit̪jə əkɑːd̪eːmiːkə maːit̪ʰiliː pərɑːmərɕəd̪ɑːt̪riː səmit̪ikə səd̪əsjə) [ɟələprɑːⁿt̪ərə २०१७ (pɟ. १०३)]:

muːlə d̪ineːɕə kumɑːrə miɕrə (d̪ui pɑːʈənə keː biːcə meːⁿ... २००६): bʰɑːrət̪əvərʂə meːⁿ biɦɑːrə meːⁿ koːsiː nəd̪iː koː bɑːⁿd̪ʰəneː kɑː kɑːmə 12viːⁿ ɕət̪ɑːbd̪iː meːⁿ kisiː rɑːɟɑː ləkʂmənə d̪vit̪iːjə neː kərəvɑːjɑː t̪ʰɑː aːurə isə kɑːmə keː lieː usəneː prəɟɑː seː 'biːrə' kiː upɑːd̪ʰi pɑːiː aːurə nəd̪iː kɑː t̪əʈəbənd̪ʰə 'biːrə bɑːⁿd̪ʰə' kəɦəlɑːjɑː। isə t̪əʈəbənd̪ʰə keː əvəɕeːʂə əbʰiː bʰiː supaːulə ɟileː meːⁿ bʰiːmə nəgərə seː koːiː 5 kiloːmiːʈərə d̪əkʂiɳə meːⁿ d̪ikʰɑːiː pəɖəːt̪eː ɦaːiⁿ। ɖəːĭ. pʰrɑːⁿsisə bukɑːnənə (1810-11) kɑː ənumɑːnə t̪ʰɑː ki jəɦə bɑːⁿd̪ʰə kisiː kileː kiː surəkʂɑː keː lieː bəniː bɑːɦəriː d̪iːvɑːrə rəɦɑː ɦoːgɑː kjoːⁿki jəɦə bɑːⁿd̪ʰə d̪ʰaːusə nəd̪iː keː pəɕcimiː kinɑːreː pərə t̪iləjugɑː seː usəkeː sⁿgəmə t̪əkə 32 kiloːmiːʈərə kiː d̪uːriː meːⁿ pʰaːilɑː ɦuɑː t̪ʰɑː। ɖəːĭ. ɖəbluː.ɖəbluː. ɦənʈərə (1877) bukɑːnənə keː isə t̪ərkə keː sɑːt̪ʰə səɦəmət̪ə nəɦiːⁿ t̪ʰeː ki jəɦə bɑːⁿd̪ʰə kisiː kileː kiː surəkʂɑː d̪iːvɑːrə t̪ʰɑː। st̪ʰɑːniːjə loːgoːⁿ keː ɦəvɑːleː seː ɦənʈərə kɑː mɑːnənɑː t̪ʰɑː ki əd̪ʰikɑːⁿɕə loːgə iseː kileː kiː d̪iːvɑːrə nəɦiːⁿ mɑːnət̪eː aːurə unəkeː ɦisɑːbə seː jəɦə kucʰə aːurə ɦiː ciːɟə t̪ʰiː məgərə vəɦə niɕcit̪ə ruːpə seː kucʰə kəɦəneː kiː st̪ʰit̪i meːⁿ nəɦiːⁿ t̪ʰeː। pʰirə bʰiː ɟoː ɑːmə d̪ʰɑːrəɳɑː bənət̪iː ɦaːi vəɦə jəɦə ɦaːi ki jəɦə koːsiː nəd̪iː

keː kinɑːreː bənɑː koːiː t̪ət̪əbənd̪ʱə rəɦɑː ɦoːgɑː ɟisəseː nəd̪iː kiː d̪ʱɑːrɑː koː pəɕcimə kiː oːrə kʰisəkəneː seː roːkɑː ɟɑː səkeːˌ loːgoːⁿ kɑː jəɦə bʱiː kəɦənɑː t̪ʰɑː ki aːisɑː ləgət̪ɑː t̪ʰɑː ki isə t̪ət̪əbənd̪ʱə kɑː nirmɑːɳə kɑːrjə eːkɑːeːkə roːkə d̪ijɑː gəjɑː ɦoːgɑːˌ

cʰəd̪mə səmiːkʂəkə kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː d̪vɑːrɑː coːrə upənjɑːsəkɑːrəkə piːʈʰə ʈʰoːkəbə, d̪eːkʰuː cʰəd̪mə səmiːkʂəkə kəməlɑːnənd̪ə ɟʰɑː d̪vɑːrɑː ud̪d̪ʱɹt̪ə coːrə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə (maːit̪ʰiliː upənjɑːsə, səməjə, səmɑːɟə ɑː səvɑːlə pɹ. २५७-२५८):

coːrə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə (sɑːɦit̪jə əkɑːd̪eːmiːkə maːit̪ʰiliː pərɑːmərɕəd̪ɑːt̪riː səmit̪ikə səd̪əsjə) [ɟələprɑːⁿt̪ərə २०१७ (pɹ. ३१)]:

muːlə d̪ineːɕə kumɑːrə miɕrə (d̪ui pɑːʈənə keː biːcə meːⁿ... २००६): koːsiː keː prəvɑːɦə ki bʰəjɑːvəɦət̪ɑː kiː eːkə ɟʰələkəpʰiroːɟəɕɑːɦə t̪ugələkə kiː pʰaːuɟə keː sən 1354 meːⁿ bⁿgɑːlə seː d̪illiː laːuʈəneː keː səməjə milət̪iː ɦaːiI bət̪ɑːjɑː ɟɑːt̪ɑː ɦaːi ki ɟəbə sult̪ɑːnə kiː pʰaːuɟeːⁿ koːsiː keː kinɑːreː pəɦuⁿciːⁿ t̪oː d̪eːkʰɑː ki nəd̪iː keː d̪uːsəreː kinɑːreː pərə ɦɑːɟiː ɕəmsud̪d̪iːnə ilijɑːsə kiː pʰaːuɟeːⁿ mukɑːbəleː keː lieː t̪aːijɑːrə kʰəɖə़ीे ɦaːiⁿI jəɦə vəɦiː ɦɑːɟiː ɕəmsud̪d̪iːnə t̪ʰeː ɟinɦoːⁿneː ɦɑːɟiːpurə t̪ət̪ʰɑː səməst̪iːpurə ɕəɦərə bəsɑːjeː t̪ʰeːI pʰiroːɟə kiː pʰaːuɟeːⁿ ɕɑːjəd̪ə kurəseːlɑː keː ɑːsə-pɑːsə kisiː ɟəgəɦə pərə koːsiː keː kinɑːreː soːcə meːⁿ pəɖə़ gəiːⁿI nəd̪iː kiː rəpʰt̪ɑːrə unɦeːⁿ ɑːgeː bəɖʰə़neː seː roːkə rəɦiː t̪ʰiːI ɑːkʰirəkɑːrə pʰaːisəlɑː ɦuɑː ki nəd̪iː keː sɑːt̪ʰə-sɑːt̪ʰə ut̪t̪ərə kiː oːrə bəɖʰə़ाे ɟɑːjə aːurə ɟəɦɑːⁿ nəd̪iː pɑːrə kərəneː lɑːjəkə ɦoː ɟɑːjə vəɦɑːⁿ pɑːniː kiː t̪ʰɑːɦə liː ɟɑːjeːI sult̪ɑːnə kiː pʰaːuɟeːⁿ prɑːjh saːu koːsə uːpərə gəiːⁿ aːurə ɟijɑːrənə keː pɑːsə, ɟoː ki usiː st̪ʰɑːnə pərə əvəst̪ʰit̪ə t̪ʰɑː ɟəɦɑːⁿ nəd̪iː pəɦɑːɖə़ाेⁿ seː maːid̪ɑːnoːⁿ meːⁿ ut̪ərət̪iː t̪ʰiː, nəd̪iː koː pɑːrə kijɑːI nəd̪iː kiː d̪ʰɑːrɑː t̪oː jəɦɑːⁿ pət̪əliː ɟəruːrə t̪ʰiː pərə prəvɑːɦə it̪ənɑː t̪eːɟə t̪ʰɑː ki pɑːⁿcə-pɑːⁿcə saːu mənə keː bʰɑːriː pət̪t̪ʰərə nəd̪iː meːⁿ t̪inəkoːⁿ kiː t̪ərəɦə bəɦə rəɦeː t̪ʰeːI ɟəɦɑːⁿ nəd̪iː koː pɑːrə kərənɑː muməkinə ləgɑː usəkeː d̪oːnoːⁿ oːrə sult̪ɑːnə neː ɦɑːt̪ʰijoːⁿ kiː kət̪ɑːrə kʰəɖə़ीे kərə d̪iː aːurə niːceː vɑːliː kət̪ɑːrə meːⁿ rəsseː ləʈəkɑːjeː gəjeː

ɟisəseː ki jəd̪i koːiː ɑːd̪əmiː bəɦət̪ɑː ɦuɑː ɦoː t̪oː isə rəssoːⁿ kiː məd̪əd̪ə seː useː bəcɑːjɑː ɟɑː səkeːı ɕəmsud̪d̪iːnə neː kəbʰiː soːcɑː bʰiː nə t̪ʰɑː ki sult̪ɑːnə kiː pʰaːuɟeːⁿ koːsiː koː pɑːrə kərə leːⁿgiː aːurə ɟəbə usə koː isə bɑːt̪ə kɑː pət̪ɑː ləgɑː ki sulət̪ɑːnə kiː pʰaːuɟoːⁿ neː koːsiː koː pɑːrə kərəneː meːⁿ kɑːməjɑːbiː pɑː liː ɦaːi t̪oː vəɦə bʰɑːgə nikəlɑːı

coːrə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə (sɑːɦit̪jə əkɑːd̪eːmiːkə maːit̪ʰiliː pərɑːmərɕəd̪ɑːt̪riː səmit̪ikə səd̪əsjə) [ɟələprɑːⁿt̪ərə २०१७ (pɹ. १०५)]:

Parallel Literature in Maithili and Videha

Maithili Literature Movement

Pseudo-criticism in Maithili and the case of Kamalananda Jha

The title of Kamalanand Jha's book "Maithili Novel: Time, Society and Questions" (2021) is misleading. It is a collection of some syndicated so-called critical articles on some of his caste novelists. The 263-page book can only be sold in hardbound to libraries where it will rot. Here is a correction, a non-caste writer's work, i.e., Subhash Chandra Yadav's novel 'Gulo', has been dealt with by him in two lines, of course without reading it. I am presenting those two lines here for your entertainment. You must have read Gulo, if you haven't already, read it first because then you will have a more entertaining experience. Gulo is available on Videha Archive with the permission of Subhash Chandra Yadav at this link http://videha.co.in/pothi.htm.

"The weakness of the novel is the author's political bias. The partisanship towards a particular politics does not do justice to the work."

In a novel where politics is not remotely

involved, there is no question of 'political bias and partisanship of a particular politics'. Dhumketu and Yatri used political bias or partisanship. Subhash Chandra Yadav's 'Vote' which came out in 2022 and is available with permission of Subhash Chandra Yadav on Videha Archive at this link http://videha.co.in/pothi.htm, is on politics but even there Subhashji's enchanting style obviates the need of any political bias... Read my book 'Nit Naval Subhash Chandra Yadav' which is available at this link http://videha.co.in/pothi.htm. On the other hand, Mr Kamlanand Jha sounds like a spokesperson of some political party or a casteist organisation rather than a literary critic. Kamalananda Jha's Brahministic bias against Subhash Chandra Yadav is an alarm bell. The parallel stream is conscious of how Kamalananda Jha takes the leftist stance to promote Brahminism and wants to sacrifice social justice. In his biodata, he proudly mentions the Maithili translation assignment bestowed on him by the Sahitya Akademi, and this assignment was allotted to him not on account of merit but solely on the ground of his caste title and in lieu of these deeds. For people like him, Maithili-related work is merely a line in their curriculum vitae, but it is a question of life

and death for the people of the parallel stream. Why did I call Kamalananda Jha a pseudo-critic? Because he is a pseudo-critic. He writes: "After nearly a hundred years of journey, Gaurinath is credited with writing a dignified novel on the dreams, struggles and ironies of inter-caste marriage. So, did Kamalananda Jha take away this credit from Sushil? Is this the culmination of the arrogance of his Brahministic upbringing ("Through my whims and fancies I can place some literature on top and can downgrade some to the bottom") or is this the evidence of his lack of study? Let me take you away from the selfish world of Kamalananda Jha, away from deception and disguise to the sincere world of Sushil's magical literature. Welcome to the world of Sushil's literature. Here is Sushil's 'Gambali' (1982) which is now available in the Videha Archive at the link http://videha.co.in/pothi.htm. In the first line of this novel, even before the novel begins, Sushil writes about the novel 'Gambali': "In support of widow marriage and inter-caste marriage" and here begins the novel. The death of a village woman and then the trouble ensues, who will cremate this village woman? Brahmin community or Yadav community of the village? Dinesh Kumar Mishra's 'Dui Patan Ke Bich Me' is a historical biography of the Kosi River. He has also written historical biographies of other rivers of Mithila like 'Bandini Mahananda,'

'Bagmati Ki Sadgati!', 'Dui Patan Ke Bich Me... (Story of the Kosi River)', Na Ghat Na Ghar, Kamla River, 'Bhutahi River and Technical Herbalism', The Kamla River and People on Collision Course, Bhutahi Balan- Story of a Ghost River and Engineering Witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments. Pankaj Jha Parashar, a member of the Maithili Advisory Committee of the Sahitya Akademi, Delhi has plagiarised paragraph after paragraph from his books and has published a novel in Maithili in his name, which pseudo-critic Kamalananda Jha mentions as research of this thief author Pankaj Jha Parashar! Let me clarify here that both the thief writer and the pseudo-critic are in the Hindi department of Aligarh Muslim University. This research is done by Dinesh Kumar Mishra, who is a graduate of IIT, Kharagpur in Civil Engineering (in 1968) and M. Tech in Structural Engineering (in 1970) and is qualified for that research. In Hindi, the cut-off for admission is the lowest across universities, otherwise, Kamalananda Jha would have known that this research could be done by a civil engineer only. The Hindi original and Maithili screenshots are attached below. Dinesh Kumar Mishra is not from Mithila, but he has authored the story of all the streams of Mithila. We are grateful to him, and the people of Mithila will remain indebted to him for this.

This thief writer Pankaj Jha Parashar is a habitual offender. More than a decade ago he found a saviour in Mr Taranand Viyogi who wrote that he (thief writer Pankaj Jha Parashar) gets influenced involuntarily stole others' material in his works. Now he has found another saviour in Kamalananda Jha. The parallel stream is conscious of how Kamalananda Jha takes the leftist side to promote Brahminism and wants to sacrifice social justice. Communism has suffered a lot from people who became communists to escape the land ceiling.

All books by Dinesh Kumar Mishra are now available in the Videha Archive with his permission:

http://videha.co.in/pothi.htm

Let us recall here that when Bill Gates was asked whether he was delaying the introduction of the X-Box in India for fear of piracy. His answer was Microsoft never delays the launch of products for fear of piracy. We will continue enriching Videha Archive (http://www.videha.co.in/archive.htm), despite such risks because not all the fish in the pond rot by some rotten fish in parallel streams. The fishermen here have been and will continue to

remove such rotten fish.

The final blow to syndicated pseudo-literary criticism in Maithili.

Original Dinesh Kumar Mishra (Dui Patan Ke Beech Me... 2006): It is noteworthy that between 1923 and 1946, 5,10,000 people died of malaria, 2,10,000 from Kala Azar, 60,000 of Cholera and 3,000 of smallpox in the Kosi region (783,000 total deaths).

Thief Pankaj Jha Parashar (Member of Maithili Advisory Committee of Sahitya Akademi, Delhi) [Jalpranthar 2017 (p. 103)]:

Original Dinesh Kumar Mishra (Dui Patan Ke Beech Me... 2006): On the Kosi River in Bihar, India, a dam was built by King Laxman II in the 12th century and for this, he received the title of 'Bir' from the people and the embankment of the river was called 'Bir Dam' The remains of this embankment are still visible in Supaul district, about 5 km south of Bhim Nagar. Dr Francis

Buchanan (1810-11) speculated that the dam must have been an outer wall built to protect a fort as it stretched over a distance of 32 kilometres from Tilyuga to its confluence on the western bank of the Dhaus river. Dr W.W. Hunter (1877) did not agree with Buchanan's contention that the dam was the protective wall of a fort. Quoting locals, Hunter believed that most people did not consider it a fortress wall and according to him it was something else but he was not in a position to say anything. Yet the common impression is that it must have been an embankment built along the Kosi River to prevent the river's current from sliding westwards. People also said that it seemed that the construction of the embankment had suddenly stopped.

The pseudo-critic Kamalananda Jha's saviour of the habitual offender thief Pankaj Jha Parashar quoted the plagiarised work as follows: (Maithili Novel, Time, Society and Questions pp. 257-258):

Thief Pankaj Jha Parashar (Member of Maithili Advisory Committee of Sahitya Akademi, Delhi) [Jalpranthar 2017 (p. 31)]:

Original Dinesh Kumar Mishra (Dui Patan Ke Beech Me... 2006): A glimpse of the horrors of the Kosi River can be seen in the event when the army of Feroz Shah Tughlaq returned to Delhi from Bengal. It is said that when the troops of the Sultan reached the banks of the Kosi, they saw that on the other side of the river, the troops of Haji Shamsuddin Ilyas were waiting, ready for a battle. This was the same Haji Shamsuddin who founded the cities of Hajipur and Samastipur. Feroze's troops were stranded on the banks of the Kosi somewhere around Kursela. The speed of the river was preventing them from moving forward. It was finally decided to proceed northward along the river and to locate the water where it was navigable. The troops of the Sultan went up about a hundred kos and crossed the river near Ziaran, situated at the same place where the river

descended from the mountains into the plains. The river was thin, but the flow was so fast that heavy stones weighing five hundred manas were floating like straws in the river. On either side of the river where it was found possible to cross it the Sultan erected a row of elephants, and ropes were hung in the bottom row so that if a man loses control he could be rescued with the help of these ropes. Shamsuddin never thought that Sultan's troops would be able to cross the Kosi and when he came to know that Sultan's troops had managed to cross the Kosi, he fled.

Thief Pankaj Jha Parashar (Member of Maithili Advisory Committee of Sahitya Akademi, Delhi) [Jalpranthar 2017 (p. 105)]:

(More screenshots will be updated at this link http://www.videha.co.in/investigation.htm soon.)

pɑːʈʰəkiːjə ʈippəɳiː

………………………………..

upənjɑːsəkɑːrə keː cʰət̪ʰi, pⁿkəɟə pərɑːɕərə (ɟələ prɑːⁿt̪ərə upənjɑːsə)

d̪ukʰəd̪ə

RabindraChaudhary

………………………………………..

bəɖə d̪urbʰɑːgjəpuːrɳə, ɑːpət̪t̪iɟənəkə ɑː ɑːpərɑːd̪ʰikə kɹ̩t̪jə..

KumarManojKashyap

…………………………………………..

iːsəbʰə pəɖʰə़fि bəɦut̪ə ciⁿt̪it̪ə cʰiːl

R N Mishra

……………………………………..

d̪urbʰɑːgjəpuːrɳə

Kalpna JhaPatna

...

ɑːɦireːbɑː..! pʰeːrə iː keː cʰaːit̪ʰə?

pⁿkəɟə pərɑːɕərə (ɟələ prɑːⁿt̪ərə upənjɑːsə)

ɦeː bʰəgəvɑːnə..! iː ʈʰiːkeː coːreː cʰaːit̪ʰəı

Umesh Mandal

...

Gaurinath:

niːkəı eːɦənə coːrə keːrə d̪eːkʰɑːrə kərəbə ɟəruːriː

pⁿkəɟə pərɑːɕərə (ɟələ prɑːⁿt̪ərə upənjɑːsə)

oːkərə t̪ə leːkʰəkiːjə ɟiːvəneː coːriː pərə ʈikələ cʰaːi ɑː t̪əkərɑː prəɕrəjə d̪eːbə'vɑːlɑː seːɦoː maːit̪ʰiliː meː

kəmə nəɦi।

…………………………………….

eːɦəneː coːrə loːkə səbʰə maːit̪ʰiliː ɑːrə mit̪ʰilɑː keː əɦit̪ə kərəjə meː sədɑ̪ːivə ɑːguː rəɦaːit̪ə cʰət̪ʰi

JhaPrasanna

…………………………………..

eːkərɑː koːrʈə meː ləऽ ɟeːbɑːkə cɑːɦiː

य़ोgeːndɽə pɑːʈʰəkə vijoːgiː

+91 98310 37532

**……………………………………………………………
…….**

SubhashChandraYadav: I condemn it. The thief must be exposed.

……………………………………

əṯi d̪ukʰəd̪ə, nind̪əniːjə

ManojPathak

……………………………………….

sɑːd̪ərə ɑːbʰɑːrəɪ

koːʈə kərə səkaːiṯə ɦəṯənəɪ pərⁿṯu ɕroːṯə keː cərcɑː kərənɑːiː ɑːvəɕjəkə ɦəjəɪnə ṯə sɑːɦiʈjikə coːriː mɑːnələ ɟɑːjəṯəɪ

RamanandMandal

……………………………………..

d̪ʰənjəvɑːd̪əɪ

VidehaKeshavBhardwajDelhi

………………………………………………

Nabo Narayan Mishra

d̪urbʰɑːgjəpuːrɳə st̪ʰit̪i

…………………………………………..

Mukund Mayank

Oh

…………………………………………………

prəd̪iːpə puʂpə

bəɦut̪ə kʰərɑːpə bɑːt̪əl

…………………………………………….

Abhilash Thakur ·

gʰɹɳit̪ə kɑːrjə! ləɟɟɑː ɟoːgə

……………………………………..

Ajit Kumar Jha

pət̪ɑː nəɦi lɑːɟoː nəɦi ləgaːit̪ə cʰənɦi eːɦənə prəvɻ̩t̪i vɑːlɑː məɦɑːnubʰɑːvə səbə keːⁿ। eːɦənə loːgə səbə keːⁿ leːlə seːɦoː ələgə sⁿ purəskɑːrəkə gʰoːʂəɳɑː ɦoːjəbɑːkə cɑːɦiː। pərd̪ɑːpʰɑːɕə kərəbɑːkə leːlə əpəneː keːⁿ sɑːd̪ʰu vɑːd̪ə ।

…………………………………………………..

Ramesh Kumar Sharma

purəskɑːrə pɑːbaːi keː ɟəld̪əbɑːɟiː ɦeːt̪aːi

…………………………………………………

Kunal

upənjɑːsə ɑː t̪əkərə leːkʰəkəkə nɑːmə gʰoːʂit̪ə kəru

…………………………………………………..

Ashish Anchinhar

Kunal ɟiː, ɟⁿ koːnoː səmɑːnjə pɑːʈʰəkə iː prəɕnə

pucʰəneː rəɦit̪ət̪ʰi t̪əkʰənə ɦəmərɑː niːkə lɑːgaːit̪əɪ

prəbud̪d̪ʰə pɑːʈʰəkə oː leːkʰəkə vərgəsⁿ iː prəɕnə eːbɑːkə mət̪ələbə cʰaːi ɟeː st̪ʰit̪i gⁿbʰiːrə bʰəs geːlə cʰaːiɪ oːnɑː ɟəkʰənə pucʰijeː d̪eːləɦuⁿ əcʰi t̪əkʰənə eːkərə ut̪t̪ərə əcʰi- poːt̪ʰiː, ɟələprɑːⁿt̪ərə, pⁿkəɟə pərɑːɕərəɪ eːɦi poːt̪ʰiːkə gəd̪əgəd̪iː ɑːloːcəkə, kəməlɑːnⁿd̪ə ɟʰɑːɪ

..

Kunal

Ashish Anchinhar d̪ʰənjəvɑːd̪ə ɪ

eːnɑː sɑːrvəbʰaːumə ɟəkɑːⁿ cʰəi ɟeː beːsə gⁿbʰiːrə ɑːroːpə ləgɑːoːlə ɟɑːi cʰəi mud̪ɑː nɑːmə nəi leːlə ɟɑːi cʰəiɪleːnɑː ɦəmərɑː ɦɑːipoːkreːsiː kə cərəmə ləgəieːɪ iː ənəsoːɦɑːⁿt̪ə cʰiː ɪ.........

ɑːbə nɑːmə lə geːlə cʰəiɪ t̪ə ɦəmərɑː ləgəieː ɟeː pⁿkəɟə pərɑːsərə (upənjɑːsəkɑːrə) ɑː kəməlɑːnⁿd̪ə ɟʰɑː (ɑːloːcəkə) keː bɑːɟəkə cɑːɦiː ɪ

...

Lakshman Jha Sagar

eːɦeːnə coːrəkə sɑːmɑːɟikə bəɦiʂkɑːrə ɦeːbɑːkə cɑːɦiː lɑːgi pɑːni ɖʰə॒ːːIiʈʰə d̪eːbɑːkə cɑːɦiː Imuⁿɦə meː kɑːriː cunə leːpi keː gəd̪əɦɑː pərə səreːɑːmə gʰureːbɑːkə cɑːɦiː leːɦeːnə kud̪əɕɑː kəjə d̪eːbɑːkə cɑːɦiː ɟeː pʰeːrə kjoː eːɦeːnə gʰɻɳit̪ə kɑːɟə naːi kərəjəI

……………………………………………………………

Chitragupta Chitragupta

əʈɟənt̪ə d̪ukʰəd̪ə

…………………………………………………….

ɟəgəd̪ɑːnənd̪ə ɟʰɑː 'mənu' ·

mit̪ʰilɑː maːit̪ʰiliːmeː sɑːɦiʈɟəkə coːriː ɟəgəɟɑːɦirə əcʰiI mud̪ɑː ɑːbə sɑːɦiʈɟə əkɑːd̪əmiː ɑː oːkərə leːkəkə d̪vɑːrɑː.... bəɦut̪ə niⁿd̪əniːjə kɑːɟə, eːɦeːnə eːɦeːnə loːkəkeːⁿ əvəɕjə d̪eːkʰɑːrə kərəbɑː cɑːɦiː

…………………………………………………………….

ɕriːd̪ʰərəmə

iː pⁿkəɟə pərɑːsərə, ɦəmə t̪ə' pəɖʰə̣ bɑːkə ɑːvəɕjəkət̪ɑː nəɦi buɟʰələɦuⁿ। prət̪ibʰɑːkə nɑːmə pərə mɑːt̪rə ɟugɑːɖə̣ cʰəni ɦinəkɑː ləgə।

…………………………………………………………..

ɑːɕiːʂə ənəcinɦɑːrə

nit̪ə nəvələ d̪ineːɕə kumɑːrə miɕrə pəɖʰə̣ ləɦuⁿ ɑː eːɦi sⁿd̪ərbʰəmeː ɦəmə ət̪əbeː kəɦəbə ɟeː t̪ɑːrɑːnⁿd̪ə vijoːgiː vɑː kəməlɑːnⁿd̪ə ɟʰɑː sənə prəbud̪d̪ʰə loːkə ɑːguoː pⁿkəɟə pərɑːɕərə eːvⁿ oːɦəneː sɑːɦit̪jikə coːrəkə sⁿrəkʂəɳəmeː əbit̪eː rəɦət̪ɑːɦə। kɑːrəɳə iː ɟeː iː prəbud̪d̪ʰə loːkə səbʰə seːɦoː oːɦiː mɑːnəsikət̪ɑː keːrə cʰət̪ʰi।

……………………………………………………..

əpənə mⁿt̪əvjə editorial.staff.videha@gmail.com pərə pəʈʰɑːu।

ənuləgnəkə ४.१०.२: prəsⁿgə- coːrə leːkʰəkə pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərəkə purɑːnə sɑːɦit̪jikə coːrikə kʰulɑːsɑːpərə pɑːʈʰəkiːjə ʈippəɳiː ɑː kicʰu prəmɑːɳə

vid̪eːɦə: prət̪ʰəmə maːit̪ʰiliː pɑːkʂikə iː-pət̪rikɑː ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004). http://videha.co.in/ əⁿkə २६-५० kə ripoːrʈə pərə ʈippəɳiː (prəsⁿgə- coːrə leːkʰəkə pⁿkəɟə ɟʰɑː

pərɑːɕərəkə pəɦilukɑː sɑːɦitʝə coːri)

………………………

kellner@ucla.edu"

Dear Gajendra, thanks for the detective work. was there a response? best regards,

Douglas Kellner, Philosophy of Education Chair

Social Sciences and Comparative Education, University of California-Los Angeles, Box 951521, 3022B Moore Hall, Los Angeles, CA 90095-1521, Fax 310 206 6293, Phone 310 825 0977 http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

…………………………

dear Gajendraji, apnek mail milal. Pankajjik kritya janike bar dukh bhel. Ahi se maithilik nam kharab hoyat achhi. Apnek kadam ekdum uchit achhi.- Rajiv K Verma

…………………………….

These People are hellbent to bring down the literary discourse down to the gutter. Now you have been receiving mails like one. We are with you and i have forwarded your mails to Maithili speaking people all across the country. Sir I have sent the link of Parashar's duplicacy to several people along with Pranabh Bihari who had traslated that article. I had telephonic conversation with him also and he was quite upset over Parashar's duplicay. Pranav is my junior and a good friend of mine. since you have referred Pranav who had traslated that article it is unfortunate that he was misused by Parashar. But i must congratulate you for exposing scam run by Parashar and his team. Parashar, though must not be blamed if he lifted the article of Nom Chomskey . Now i must doubt the artistic sensibility of Parashar who is now a pseudo--intellectuals. I am amazed that how did he dare to publish the article of Nom Chomskey as his own. God bless him no more. - VIJAY DEO JHA

....

dhanyvad. muda ehne lok sabjagah aadar pabait achi. -shridharam

....

əɦɑːⁿ keːⁿ suːcənɑːrt̪ʰə pəʈʰeːneː cʰiː (kicʰu gʰɹ̣ɳit̪ə kɑːɟə pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə) ɟeː pⁿkəɟə pəɦineːɦoː i səbə kɑːɟə kəraːit̪ə rəɦəjə cʰəlaːieːɪ- aavinash

……………………………………………………..

Dear Gajendra g, You are doing very well in the field of collecting all the documents related to the Maithili. Videha. Com realy a adventureous collection. I will also find some time to learm the article published through the videha. Now your detective style theft the sleeping of many of the so called literary personnel. Go a head. jai Maithili jai Mithila- Sunil Mallick, President, MINAP, Janakpur

…………………………………………………..

your efforts are commendable. Anysuch ghost writer or fake identity holder must be boycotted from literature at once Thanks.- shyamanand choudhary

…………………………………………………..

Namaskar. Chetna samitik sachiv ken mailak copy hastgat kara del achi.- Dr. Ramanand Jha'

Raman'

……………………………………………………….

prijə gəɟeːnd̪rə ɟiː , ceːt̪ənɑː səmit̪i ɦinəkɑː səmmɑːnit̪ə kəeːləkə əcʰi seːɦoː ɦəmərɑː ɟɲɑːt̪ə nəɦiⁿ | jəd̪jəpi ɦəməɦuː ceːt̪ənɑː kə st̪ʰɑːiː səd̪əsjə | ɟeː ɦoː. mud̪ɑː niⁿd̪ɑːspəd̪ə gʰəʈənɑː t̪ⁿ iː t̪ʰikeː t̪eːⁿ d̪ukʰiː kəjələkə | kət̪ipəjə nəvə maːit̪ʰilə-prət̪ibʰɑːkə ɑːkələnə-muːljɑːnəkənəkə ɦəmərə əpənə sneːgrəɦiː svəbʰɑːvə, eːɦi d̪urgʰəʈənɑːkə bɑːd̪ə t̪ⁿ ɑːbə ciⁿt̪ɑː meː d̪ʰə' d̪eːləkəjə| d̪eːkʰiː, ɦəmə əpəneː vismit̪ə bʰeːləɦuⁿ| bəɦut̪ə d̪u:kʰəd̪ə d̪ɻɕjə | sɻɟənə viruːd̪d̪ʰə sɑːɦit̪jikə sənd̪ərbʰə meː iː gʰəʈənɑː ɑːd̪ʰunikə maːit̪ʰiliːkə bəɦut̪ə kuruːpə prəsⁿgə kə' kə' smərəɳə kaːilə ɟɑːjət̪ə- səsneːɦə,- gⁿgeːɕə guⁿɟənə.

……………………………………………………….

PRIYA MAITHILJAN, APPAN BHASHA- SANSKAR-SANSKRITI KE ASMARAN KARU AA EHAN VIVADAASAPAD LEKANI B KARANI KE VIRAM DIYA. ESWAR KE SAKCHI MANI - DIL PAR HATH RAKHI AA KULDEVI KE ASMARAN K-K YAD KARU KI SACHHAI KE KATEK KARIB CHHI.NIK BATAK LEL MANCH KE UPYOG KARI TA UTTAM.

DHANYABAD.SAPREM- PK CHOUDHARY

……………………………………………………………

Gajendra babu, pankaj puran chor achhi. Ham sab okar likhit ninda das sal pahine aarambh me kene rahi. Okra ban k kay ahan nik kayal. Chetna samiti ke seho samman wapas lebak chahi aa okar ninda karbak chahi.- subhash Chandra Yadav

…………………………………………………………….

prijə t̪ʰɑːkurəɟiː! (mɑːnəniːjə sⁿpɑːd̪əkə), “vid̪eːɦə iː-pət̪rikɑː” [maːit̪ʰiliː], eːkʰənə d̪ʰərikə upələbd̪ʰə sɑːkʂjəkə ɑːd̪ʰɑːrə pərə ɦəmə əpənəɦikə sⁿgə ɟɑːeːbə pəsinnə kərəbəɪ- ɕⁿbʰu kumɑːrə siⁿɦə

…………………………………………

Dear Gajendraji,

I fully agree with you that we must fight against blatant cases of wrongful appropriation.

ɦɑːⁿ əpənə meːlə meːⁿ likʰəneː cʰiː ɟeː vid̪eːɦə

ɑːrkɑːivə seː sⁿbⁿd̪ʰit̪ə leːkʰəkə'kə səbət̪ɑː rəcənɑː ɦət̪ɑː leːlə ɟɑːjət̪əǀ əɦi seː ɑːrkɑːivə sⁿ iː prəsⁿgə seːɦoː, eːkərə sɑːkʂjə seːɦoː meːt̪ɑː ɟɑːjət̪əǀ ɦəmərə mət̪ə iː ɟɑː sɑːkʂjəbə rəɦəbɑːkə cɑːɦiː nikə ɑː əd̪ʰəlɑːɦə d̪unu t̪ərəɦəkə kɑːɟə'kəǀ əɦɑːⁿ əppəsənə kɑːmeːⁿt̪ə ɑː rniɳəjə seːɦoː ɑːrkɑːivə meː ɟɑː keː sⁿbⁿd̪ʰit̪ə rəcənɑː keː poːst̪ɑː-skri◌ɪpt̪ərə keː rupə meː bʰəviʂjɑː'kə pɑːt̪ʰəkə'kə leːlə surəkʂit̪ə rɑːkʰi səkaːit̪ə cʰijənɦiǀ iː d̪oːɦəreːbɑːkə bəɦut̪ə aːucit̪jəkə nəɦi ɟeː vid̪eːɦə nikə lɑːgi rəɦələ əcʰi ɑː əɦɑːⁿkə pəriɕrəmə eːkəd̪əmə d̪eːkʰɑː rəɦələ əcʰiǀ iːt̪i,səd̪ənəǀ- Sadan Jha

…………………………………………….

Thank you.- Nishikant Thakur

………………………………………………..

Thanx Gajendraji, for your immediate response. I must congratulate you for the work you have done to save the sanctity of the literature world as a whole. I feel proud for the person like you who shows the courrage to bell the cat. If the so called writers like Parasharji are there to spoil the sea, on the other side it is very hopeful sight to have a person like you who is alert enough to take care of such filth & keep the sea clean.

Thanx for enlightening me on the subject. Regards- Bhalchandra Jha.

……………………………………..

pⁿkəɟə pərɑːɕərəkeːrə eːɦənə kɑːrjə pərə smərəɳə əbaːit̪ə əcʰi kəriːbə biːsə-pəciːsə sɑːlə pəɦilukə gʰəʈənɑː, ɟəɦijɑː ɑːkɑːɕəvɑːɳiː d̪ərəbʰⁿgɑːsⁿ mə,mə,ɖə̆̃, sərə gⁿgɑːnɑːt̪ʰə ɟʰɑːkə eːkəmɑːt̪rə maːit̪ʰiliːkə kɑːruɳikə pəd̪əkeːⁿ eːkə goːʈə kəvi d̪vɑːrɑː əpənə kəɦi prəsɑːrit̪ə kəeː d̪eːlə geːlə cʰələ, ɟeː bɑːd̪əmeː (səɟəgə ɕroːt̪ɑː d̪vɑːrɑː suːcənɑː d̪eːlɑːkə bɑːd̪ə) ɑːɟənmə baːinə kəeː d̪eːlə geːlɑːɦə ı kəɦəbɑːkə t̪ɑːt̪pərjə ɟeː ɟⁿ ɦəmə maːit̪ʰilə d̪ərəbʰaːigɑː-məd̪ʰubəniːmeː gⁿgɑːnɑːt̪ʰə bɑːbuːkə pəd̪əkeːⁿ əpənə kəɦi səkaːit̪ə cʰiː t̪ⁿ iː koːnə bəɖə̤kɑː gəpəı niɕcəjeː eːɦənə rəcənɑːkɑːrəkeːrə səŋgə kəɖə̤gərə ɖeːgə uʈʰɑːeːbə ɑːvəɕjəkə ı- ajit mishra

……………………………………….

Dear Gajendrajee, We should take strong step to prevent such intellectual cheats. My support is always with you.- K N Jha

……………………………………………………….

This seems to be a dangerous trend and we should also try and refrain from publishing anything from such authors. Regards,- Prof. Udaya Narayana Singh

……………………………………………………………..

prijəvərə t̪ʰɑːkurə ɟiː, maːit̪ʰilə sɑːɦit̪jəkɑːrə ɑːbə sɑːibərə krɑːimə seːɦoː kə rəɦələ cʰət̪ʰi, iː ɟɑːni əpɑːrə prəsənnət̪ɑː bʰeːlə | pⁿkəɟə pərɑːɕərə keː nəkɑːrɑːt̪məkə bud̪d̪ʰikə puːrɳə upəjoːgə kərəbɑːkə leːlə ɦəmə noːbeːlə prɑːiɟə sɑː səmmɑːnit̪ə kərɑːjə cɑːɦaːit̪ə cʰiː |- bud̪d̪ʰinɑːt̪ʰə miɕrə

……………………………………………………..

Sampadak Mahoday, Apne ehi prakarak durachar rokwak lel je prayash ka rahal chhee ohi lel dhanyabad.Ehen blackmailer sa maithili ken bachayab aawashyak achhi, Sadar- SHIV KUMAR JHA

……………………………………………………….

gəɟeːnd̪rə bʰɑːiː, nəməskɑːrə ! maːit̪ʰiliː meː eːɦi

t̪ərəɦəkə kaːɟə ləgaːt̪aːrə bʰə' rəɦələ əcʰi । kicʰu vjəkt̪i eːɦi d̪ʰⁿd̪ʰaː meː əgrəsərə cʰət̪ʰi । maːit̪ʰiliːkə səmpaːd̪əkə loːkənikə ənəbʰiɟɲət̪aːkə pʰaːjəd̪aː kət̪eːkoː əⁿgreːɟiː pəɽʱəniɦaːrə t̪ət̪ʰaːkət̪ʰit̪ə saːɦit̪jəkaːrə loːkəni uʈʰaː rəɦələ cʰət̪ʰi । pⁿkəɟə ɟiːkə pəɦələ meː cʰəpələ leːkʰə keː ɦəmə seːɦoː pəɽʱneː rɦiː aː kicʰueː d̪inəkə baːd̪ə ɦəmə neːʈə pərə muːlə leːkʰəkəkə aːleːkʰə keː seːɦoː pəɽʱələɦu । ɦəməraː t̪ə' aːɕcərjə laːgələ cʰələ ɟeː pⁿkəɟə ɟiː aːleːkʰəkə kəmə sə kəmə ɕiːrʂəkə t̪ə' bəd̪əli laːit̪ət̪ʰi mud̪aː ɦunəkaː eːt̪eːkə ɟɲaːnə rəɦit̪əni t̪əkʰənə kiː cʰələ । eːt̪əbeː nəɦi , ɦinəkə bəɦut̪ə raːsə kəvit̪oː əⁿgreːɟiː saːɦit̪jə sə' ɦeːrə-pʰeːrə kəjələ geːlə əcʰi । kʰaːirə ! ɟeː kərət̪ʰi ... । mud̪aː eːɦi beːrə kəɦaːbət̪ə ʈʰiːkə ɦoːbaːkə caːɦiː " saːu soːnaːrə keː t̪ə' eːkə loːɦaːrə keː " । prəkaːɕənə meː ɟeː bʰiː kijoː vjəkt̪i gələt̪iː kə' rəɦələ cʰət̪ʰi ɦunəkaː gⁿbʰiːrə kriminələ buɟʰəbaːkə caːɦiː । d̪ʰənjəvaːd̪ə eːɦi leːlə əɦaːⁿ keː ɟeː eːt̪eːkə ɟoːrəd̪aːrə t̪əriːkaː sə' eːɦi gəppə keː uʈʰaːiləɦu ।- əɦaːⁿkə-prəkaːɕə cənd̪rə (prəkaːɕə ɟʰaː, maːiloːrⁿgə)

…………………………………………………….

pankaj parashar vala prasang bar dukhad laagal. - kamini

…………………………………………….

Gajendr jee, maamailaa ke tool jatabe debainhi, sabhak oorjaa otabe svaahaa hetai. ɦəmərə mənət̪əbə eːt̪əbeː, ɟeː eːkə beːrə əɦɑːⁿ d̪eːkʰɑːrə kə d̪eːləɦuⁿ, ɑːbə cʰoːɖi d̪eːlə ɟɑːoː. ɦind̪iːjoː meː eːɦinɑː bʰə rəɦələ cʰaːi. beːrə beːrə ɑː kʰərɑːbə bʰɑːʂɑː meː likʰələ moːnə keː d̪ukʰiː kəraːit̪ə əcʰi. pʰeːrə lɑːgaːit̪ə əcʰi ɟeː əɦi meː səməjə kijaːikə nəʂʈə kəriː? ɦind̪ust̪ɑːnə meː ɟɑːt̪i ɑː seːɦoː maːit̪ʰiliː seː ɟɑːt̪i nəji ɟɑːeːt̪ə. ɦəmə eːkərɑː nəji mɑːnaːit̪ə cʰələɦuⁿ mud̪ɑː ɑːbə 30 bərəkʰə seː maːit̪ʰiliː meː likʰənɑːkə bɑːd̪ə ɑːbə d̪eːkʰələ ɟeː eːkə oːrə 1 maːit̪ʰiliː sɑːɦit̪jə meː liliː ɟiː, uʂɑː ɟiː ɑː ɕeːpʰəlikɑː ɟiː keː bɑːd̪ə jəd̪i kioː nɑːmə laːit̪ə əcʰi t̪ə ɦəmərə. 2 eːkʰənoː koːnoː pət̪rikɑː baːi cʰaːi t̪ə ɦəmərɑː leːlə rəcənɑːkə ɑːgrəɦə ɦoːit̪eː cʰaːi. 3 eːkʰənoː ɦəmə oːt̪əbeː səkrijə cʰiː ɑː nirⁿt̪ərə likʰi rəɦələ cʰiː. 4 d̪ukʰəd̪ə ɟeː ɦəmərɑː bɑːd̪ə (susmit̪ɑː pɑːʈʰəkə ɑː ɟjoːt̪snɑː milənə keː ɦəmə əpəneː t̪urijɑː buɟʰaːit̪ə cʰiː) keː bɑːd̪ə eːɦeːnə koːnoː səɕəkt̪ə koːnə, məɦilɑː leːkʰəneː nəji ɑːeːləeː. 5 iː st̪ʰit̪i rəɦəlɑːkə bɑːd̪oː, ɑːbə ɟəɦənə ɦəmə d̪eːkʰaːi cʰiː, t̪ə pɑːbaːi cʰiː ɟeː ɦəmərɑː pərə, ɦəmərə rəcənɑː jɑːt̪rɑː ət̪ʰəvə ɦəmərə rəcənɑː pərə kicʰu nəji likʰələ geːləeː, cɑːɦeː oː moːɦənə bʰɑːrəd̪vɑːɟə rəɦət̪ʰu ət̪ʰəvɑː ɑːnə kioː. ɟəɦənə ɦəmərə d̪əɕəkə keːrə cərcə ɦoːit̪ə cʰaːi, t̪iːnə cɑːriʈɑː nɑːmə pərə səvist̪ɑːrə cərcɑː ɦoːit̪ə cʰaːi, ɟɑːɦi meː ɦəmərə nɑːmə nəji rəɦaːit̪ə cʰaːi. ɦəmərə nɑːmə mɑːt̪rə sənd̪ərbʰə leːlə ɟoːɖi d̪eːlə ɟɑːit̪ə cʰaːi. 6 eːt̪eːkə d̪inə meː mɑːt̪rə rəməɳə ɟiː ɦəmərɑː pərə eːkə goːʈə

leːkʰə likʰələnɦi. ɦəmə oːkərɑː punə: ʈɑːipə kərəbɑː keː əɦɑːⁿ ləgə pəʈʰɑːjəbə. 7 ɟɑːt̪i pɑːt̪i d̪ʰərmə ɑː d̪veːʂə pərə kəɦijoː d̪ʰjɑːnə nəji d̪eːlɑːkə kɑːrəɳeː t̪ə kəɦiː ɦəmərə iː st̪ʰit̪i nəji cʰaːi, ɑːbə ɦəmərɑː iː soːcəbɑː meː ɑːbi rəɦələ əcʰi. 8 ɦəmərə ɕikʂəkə, ɟeː svəjⁿ ɦind̪iː keː kʰjɑːt̪iləbd̪ʰə kət̪ʰɑːkɑːrə cʰət̪ʰi, ɦəmərɑː buɟʰeːneː rəɦəlɑːɦə ɟeː ɦəmə maːit̪ʰiliː meː likʰəbə bənnə kə; d̪iː, kijaːikə t̪ə ɦəmə gaːirə maːit̪ʰilə (ɟɑːt̪i viɕeːʂə) seː nəji cʰiː, t̪ɑːiⁿ ɦəmərə leːkʰənə keː kəɦijoː maːit̪ʰilə səbʰə nəji noːʈisə kərət̪ɑːɦə, kəɦijoː kicʰu nəji kərət̪ɑː.. əpənə bʰɑːʂɑːkə prət̪i preːmə keː ɑːgərəɦə kɑːrəɳeː ɦəmə ɦunəkərə bɑːt̪ə nəji mɑːnəlijaːi, likʰaːit̪ə geːləɦuⁿ, mud̪ɑː ɑːbə lɑːgi rəɦələəeː ɟeː ɦunəkərə kəɦəbiː səɦiː cʰələnɦi kiː? 9 eːkʰənoː kiː ɦɑːlə cʰaːi maːit̪ʰiliː meː, d̪eːkʰijoː. oːkərɑː virud̪d̪ʰə kicʰu kəriju. maːit̪ʰiliː meː ɟeː paːigʰə paːigʰə sⁿst̪ʰɑː cɑːi, ceːt̪ənɑː səmit̪i sənəkə, səbʰə beːrə vid̪jɑːpət̪i pərvə mənəbaːit̪ə cʰət̪ʰi. lɑːkʰoː kʰərcə kəraːi cʰət̪ʰi, mud̪ɑː niːkə leːkʰəkə keːrə poːt̪ʰiː səbʰə beːrə 5-7 ʈɑː nikɑːlaːit̪ʰu, seː nəji ɦoːbaːit̪ə cʰənɦi. 10 ɦəmərɑː bʰeːʈələ ɟɑːnəkɑːriː keː moːt̪ɑːbikə vid̪jɑːpət̪i ɦə◌Ĭlə kirɑːjɑː pərə cəɖʰaːi cʰaːi. t̪əkərɑː meː koːnoː ɑːpət̪t̪i nəji, jəd̪oː oːkərɑː seː kicʰu ɑːjə ɦoːbaːi. mud̪ɑː oːkərɑː maːit̪ʰiliːkə kaːɟə ət̪ʰəvɑː nɑːʈəkə ɑːd̪i leːlə mɑːⁿgələ ɟɑːeːt̪ə, t̪ə; nəji bʰeːʈaːi cʰaːi. jəd̪i oːkərə ɕulkə cukɑː d̪iː, t̪əɦənə t̪ə kirɑːjɑːkeː ruːpə meː kiuː lə' səki cʰaːi. eːkərɑː səbʰə keː uɟɑːgərə kəriː. 11 vjəkt̪i seː sⁿst̪ʰɑː paːigʰə ɦoːit̪ə cʰaːi. ɟət̪eːkə sⁿst̪ʰɑː səbʰə cʰaːi, t̪əkərɑː pərə likʰiː, sɑːɦit̪jə əkɑːd̪əmiːkə maːit̪ʰiliː vibʰɑːgə səɦit̪ə. 12 liliː reːkə səbʰəʈɑː

rəcənaːkə ənuvaːd̪ə əd̪ʰikaːrə ɦəməraː d̪eːneː cʰət̪ʰi. ɦunəkə saːɦitʝə əkaːd̪əmiː purəskaːrə praːpt̪ə poːt̪ʰiː 'məriːcikaː' keːrə ɦind̪iː ənuvaːd̪ə leːlə picʰəlaː 2-3 saːlə seː ɦəmə likʰi rəɦələ cʰiː. saːɦitʝə əkaːd̪əmiːkə pət̪rikaː 'səməkaːliːnə bʰaːrət̪iːjə saːɦitʝə" meː ɦəmə picʰəlaː 25 saːlə seː ənuvaːd̪ə səɦit̪ə cʰəpi rəɦələ cʰiː. mud̪aː ɦəməraː seː ənuvaːd̪əkə nəmuːnaː maːⁿgələ geːlə. oːɦi kursiː pərə ɟeː svənaːmə d̪ʰənjə baːisələ cʰət̪ʰi, ɦunəkaː ɦəməraː maːd̪eː nəji buːɟʰələ t̪ə koːnoː maːit̪ʰilə saːɦitʝəkaːrə seː puːcʰi səkaːit̪ə cʰəlaːɦə. iː t̪əɦineː bʰeːlaːi, ɟeːnaː eːkə beːrə eːkə goːʈə caːinələ ɖʂikeːɕə mukʰərɟiː seː ɦunəkərə baːjoːɖaːʈaː mⁿgəneː cʰələ aː eːkʰəni pəɖʰələ səmaːcaːrəkə ənusaːreː aː. ɟaːnəkiː vəlləbʰə ɕɦəst̪riː seː ɦunəkərə baːjoːɖaːʈaː pəd̪məɕriː leːlə maːⁿəgələ geːlaːijə. 13 əpənə vinəmrət̪aː d̪ərɕaːbaːit̪ə ɦəmə liliː ɟiːkə d̪uː t̪iːnə ʈaː kət̪ʰaːkə ɦind̪iː ənuvaːd̪ə ɦəmə pəʈʰaː d̪eːlijənɦi. t̪aːijoː əiː pərə koːnoː vicaːrə nəji. likʰəlaː keː baːd̪ə ɦəməraː kəɦələ geːlə ɟeː ɦəmə liliː ɟiː seː saːɦitʝə əkaːd̪əmiː keː ənuvaːd̪əkə əd̪ʰikaːrə d̪ijaːbeː meː məd̪əd̪i kəriː. aːreː bʰaːiː, əɦaːⁿ keː ənuvaːd̪ə seː mət̪ələbə əcʰi neː, aː ɟəɦənə ɦəmə ənuvaːd̪ə kə; keː d̪eːbə' leːlə t̪aːijaːrə cʰiː t̪əɦənə əkaːd̪əmiː keː kiəjaːikə əd̪ʰikaːrə caːɦiː? əiː leːlə ɟeː əkaːd̪əmiː əpənə pəsiːnəkə aːd̪əmiː keː ənuvaːd̪ə leːlə d̪ə; səkəjə. eːkʰəni d̪ʰəri oːkəraː pərə nipəʈaːraː nəji bʰeːlaːijeː. əkaːd̪əmiː seː pʰeːrə koːnoː pət̪rə nəji aːeːlə əcʰeː. ənuvaːd̪ə t̪aːijaːrə raːkʰələ cʰaːi. liliː ɟiː aːbə bəɦut̪ə

buɟurgə bʰə; geːlə cʰət̪ʰi. ɦunəkə mɑːt̪rə ijaːiɦə iccʰɑː cʰaːi (ɑː bəɦut̪ə svɑːbʰɑːvikə) ɟeː ɦunəkərə poːt̪ʰiː səbʰə ɦunəkɑː soːɟʰɑː meː prəkɑːɕit̪ə bʰə; ɟɑːeː. 14 liliː ɟiː keː poːt̪ʰiː ɦind̪iː meː ɑːnəbɑːkə ɕreːjə ɦəməreː əcʰi, iː mənit̪əɦuⁿ oːkərɑː reːkəॅrɖə keːnɑːeː maːit̪ʰilə səmiːkʂəkə ɑːvəɕjəkə nəji buɟʰaːit̪ə cʰət̪ʰi. eːkərɑː pərə ləɖuː. 15 maːit̪ʰiliː keː bʰɑːrət̪iːjə ɟɲɑːnəpiːʈʰə seː pust̪əkə prəkɑːɕənə leːlə ɦəməɦiː ɑːgɑːⁿ eːləɦuⁿ ɑː prəbʰɑːsə ɟiː ɑː liliː ɟiː keː poːt̪ʰiː bəɦɑːrə bʰeːlaːi.bʰɑːrət̪iːjə ɟɲɑːnəpiːʈʰə seː maːit̪ʰiliː pust̪əkə prəkɑːɕənə keː ɕreːjə ɦəməreː cʰənɦi, iːɦoː mənaːit̪ə oːkərɑː reːkəॅrɖə keːnɑːeː maːit̪ʰilə səmiːkʂəkə ɑːvəɕjəkə nəji buɟʰaːit̪ə cʰət̪ʰi. eːkərɑː pərə ləɖuː. gəɟeːnd̪rə ɟiː, maːit̪ʰiliːkə iː səbʰə mɑːnəsikət̪ɑː pərə ɑːnd̪oːlənə kəriː ɟɑːɦi seː rəcənɑːkɑːrə ɑː vəriʂʈʰə rəcənɑːkɑːrə səbʰə keː əpəmɑːnit̪ə nəji ɦoːbə' pəɖaːi. əɦɑːⁿ cɑːɦiː t̪ə' eːkərɑː vid̪eːɦə pərə d̪ə' səkaːi cʰiː. ɦəmə d̪oːsərə bɑːt̪ə seːɦoː likʰi keː pəʈʰɑːjəbə. mud̪ɑː ɦəmə pʰeːrə kəɦəbə, ɟeː ɦəmə vjəkt̪i keː nəji sⁿst̪ʰɑː ɑː vjəkt̪i keː mɑːnəsikət̪ɑː keː d̪oːʂə d̪eːbənɦi. loːkə pəɖʰət̪ʰu ɑː puːcɑːt̪ʰu iː svənɑːməd̪ʰənjə səbʰə seː ɟeː ɟəkərɑː seː əɦɑːⁿ keː goːlaːuⁿsiː əcʰeː, t̪əkərɑː pərə əɦɑːⁿ likʰəbə ɑː ɟəkərɑː seː nəji əcʰeː, ɟeː maːunə bʰɑːveː likʰi rəɦələeː koːnoː viviɑːd̪ə meː pəɖələ bəgaːirə, ɦunəkɑː leːlə iː vjəvəɦɑːrə? -vibʰɑː rɑːniː.

…………………………………………….

Shri gajendraji, good work. Anha sa ehina neer

khshir vivekakak ummeed lagatar banal rahat. chor ke ehina dekhar kelak baad dandit seho karbak prayas karbaak chahi. anha bahut raas neek pahal ka rahal chhi. Saadhuvaad.- manoj pathak.

…………………………………………

We should be greatful to Pankaj Parashar that he did not lay claim on the magnum opus of Kavi Vidyapati. I know him very well and his group as well. They have no love for Maithili in fact they are the moles planted by vested Hindi writers to damage maithili. Parashar and likes are the distructive lots and they are the culprits for agonising senior writers of Maithili those who dedicated their life for Maithili language and literature. I have no sympathy for him. I cant say, even, God bless them. - Chitra Mishra

………………………………………..

t̪ɑːrɑːnənd̪ə vijoːgiː: (mit̪ʰilɑː sɹ̩ɟənə: ɟuːnə-ɟulɑːiː २०१०, vərʂə-१, əⁿkə-२): ɦunəkə (pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə) əneːkə rəcənɑː eːɦənoː cʰəni ɟəkərə ɟənmə d̪oːsərəkə kɑːvjə rəcənɑː pəɽʱəlɑːkə ənənt̪ərə bʰeːləni əcʰiɪ kəvit̪ɑː oː pəripuːrɳət̪h ɦunəkeː t̪ʰikəni mud̪ɑː kicʰu

goːʈeːkeːⁿ iː kəɦəbɑːkə əvəsərə bʰeːʈi geːləni ɟeː oː pⁿkəɟə coːrə-kəvi t̪ʰikɑːɦə। ɦəmə d̪eːkʰaːit̪ə cʰiː ɟeː coːrə səmiːkʂəkə bʰəneː oː ɦoːt̪ʰu, coːrə-kəvi oː kəd̪ɑːpi nəɦi cʰət̪ʰi। mud̪ɑː eːnɑː kieːkə bʰeːlə? eːɦi d̪uɑːreː bʰeːlə ɟeː ɑːnəkə rəcənɑː pəɽʱi kəs əpənə ənubʰuːt̪imeː ut̪əraːit̪ə kɑːlə oː ɑːnəkə ɑːbʰɑːmⁿɖələsⁿ t̪eːnɑː ɑːkrɑːnt̪ə cʰəlɑːɦə ɟeː t̪əkərə cʰɑːpə kəvit̪ɑːkə d̪ɹɕjəmeː d̪eːkʰɑːrə pəɽi geːlə। iː vəst̪ut̪ə sid̪d̪ʰət̪ɑːkə kəmiː t̪ʰikə, ɟəkərɑː kjoː rəcənɑːkɑːrə rəcit̪eː-rəcit̪eː sid̪d̪ʰə kəs səkaːit̪ə əcʰi।

……………………………………………………………..

gaːuriːnɑːt̪ʰə (ənələkaːnt̪ə)- səmpɑːd̪əkiːjə əⁿt̪ikɑː əkʈuːbərə-d̪isⁿbərə, 2009- ɟənəvəriː-mɑːrcə, 2010- pⁿkəɟə pərɑːɕərə prəsⁿgəmeː- ɦⁿ, d̪ⁿd̪ə-pʰⁿd̪ə kəraːivəlɑː kicʰu loːkə səbə ʈʰɑːmə pəɦuⁿci ɟɑːi cʰaːi ɑː t̪eːɦənə loːkə eːt̪əɦuⁿ əpənə d̪ʰuːrt̪ət̪ɑː ɑː coːri kəlɑː d̪eːkʰəbaːi cʰət̪ʰi। mud̪ɑː t̪əkəroː əsəlijət̪ə uɟɑːgərə kərəbə əsⁿbʰəvə nəiⁿ rəɦələ। "vid̪eːɦə"kə gəɟeːnd̪rə ʈʰɑːkurə eːɦənə eːkə "juvɑː" (pⁿkəɟə ɟʰɑː urpʰə pⁿkəɟə pərɑːɕərə) kə əsəliː ceːɦərɑː ɦɑːleː meː d̪eːkʰoːləni।

……………………………………………………..

iː pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə pəɦinəɦijeːsⁿ eːɦi səbʰəmeː sⁿləgnə əcʰi, ɦəreːkɹ̥ʂɳə ɟʰɑːkə kəvit̪ɑːkeːⁿ ɦind̪iːmeː, binɑː ənumət̪ikə, cʰəpəbaːi cʰət̪ʰi; iː gəpə ɑːrə puʂʈə

ɦoːit̪ə əcʰi kaːrəɳə vidjaːnənd̪ə ɟʰaː ɟiːkə kəvit̪aː seːɦoː iː pⁿkəɟə ɟʰaː pəraːɕərə eːkəʈaː ɦind̪iː pət̪rikaːmeː binaː ənumət̪ikə cʰəpəbəoːləkə (iː suːcənaː ɦəreːkɻʂɳə ɟʰaː ɟiː d̪vaːraː praːpt̪ə bʰeːlə, ɟeː vid̪eːɦəmeː cʰəpəlaːkə baːd̪ə pⁿkəɟə ɟʰaː pəraːɕərə ɦunəkaː pʰoːnə kəS kəjə ʈə◌ĭrcərə keːləkənɦi ɟəkʰənə oː biːmaːrə rəɦət̪ʰiI ɦəreːkɻʂɳə ɟʰaː ɟiː pʰoːnə d̪vaːraː seːɦoː suːcit̪ə keːlənɦi, ɦəmə kəɦəlijənɦi ɟeː kiː iː suːcənaː vid̪eːɦəsⁿ ɦəʈaː d̪iː? t̪ⁿ ɦəreːkɻʂɳə ɟʰaː ɟiː kəɦələnɦi, rəɦəS d̪ijaːu, sət̪jə ɟeː cʰaːi, seː iːeːɦə cʰiaːi-səmpaːd̪əkə)I iː pⁿkəɟə ɟʰaː pəraːɕərə kəeːkə beːrə, keːləkə mud̪aː aːi beːrə t̪ⁿ oː əpəneː naːmeː d̪oːsəraːkə rəcənaː cʰəpəbaː leːləkə, ənuvaːd̪əkə ruːpəmeː naːiI-səmpaːd̪əkə)

rəmeːɕəkə aːleːkʰə-bəɦəsə-pⁿkəɟə pəraːɕərəkə saːɦit̪jikə coːri maːit̪ʰiliː saːɦit̪jəkə kaːriː əd̪ʰjaːjə t̪ʰikə- pərə kicʰu paːʈʰəkəkə vicaːrə:

SHIV KUMAR JHA TILLOO JAMSHEDPUR said...

Ramesh jee ken dhanyavad,satya gapp bajwak saahas "MITHILA" me aabi rahal achhi neek laagal,chhadma lokpriyatak khatir lok kichu ka

sakait achhi..Pankaj Parasharak..aab charch karab seho nahi sohay laagi rahal..jatek ninda kayal jay kum parat.Muda RAMESH BABU HU APNE SABH NINDA KARAY CHHEE AA KICHU LOK KAHAIT CHHATHI PANKAJ JEE JUG-JUG JIWATHU,ONA HAMHU HUNAK DIRGHA JEEVANAK KAAMNA KARAIT CHHEE,PARANCH SABHAK JE JUG-JUG JIWAK KAAMNA KAYAL JAY MATRA PANKAJ PARASHARAK LEL NAHI.."SARBE BHAWANTU SUKHINAH", RAMESH BABU APAN LEKHANI KEN GATI NIRANTAR RAKHAL JAY...

Rama Jha said...

ehi vyakti pankaj parasharak ekta ehane ghrinit message ekta mahila je hamar mitra chathi, ke bhetal chhai, etek ghrinit je etay nai likhi sakai chhi, apan rachna ke dosar bhasha me mool kahi prakashit kaenai chori te nai bhelai, muda okara svayam dvara anoodit kahi prakashit karebak chahe, mool maithili se dosar bhasha (hindi aadi me), va dosar bhasha (hindi aadi se) maithili me.

ɑːɕiːʂə ənəcinɦɑːrə said...

ɟəɦɑːⁿ d̠ʰəri pərɑːɕərə- gʰəʈənɑː əcʰi oːɦi ɟət̠eːkə

kʰid̪ʰd̪ʰɑːɕⁿ kəeːlə ɟɑːeː t̪ət̪eːkə kəməl mud̪ɑː rəmeːɕə bʰɑːi vibʰɑːrɑːniːkə koːnə bʰɑːʂɑː meː səmiːkʂɑː kəeːlə ɟɑːeː ɦid̪iːⁿ meː kiː maːit̪ʰiliː meː l ɦəmərɑː ɦisɑːbeː eːkaːi rəcənɑː keː d̪uː- t̪iːnə bʰɑːʂɑː meː muːlə kəɦi prəkɑːɕit̪ə kərəbə seːɦoː coːri bʰeːləl eːɦuː pərə d̪ʰeːɑːnə d̪eːlə ɟɑːeːl

əpənə mⁿt̪əvjə editorial.staff.videha@gmail.com pərə pəʈʰɑːul

rəmeːɕə

bəɦəsə-pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə sɑːɦit̪jikə coːri maːit̪ʰiliː sɑːɦit̪jəkə kɑːriː əd̪ʰjɑːjə t̪ʰikə

vid̪eːɦə-səd̪eːɦə २ (२००९-१०) sⁿ pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə sɑːɦit̪jikə coːri ɑː sɑːibərə əpərɑːd̪ʰəkə pɑːpəkə gʰaːiləkə məɦɑː-vispʰoːʈə bʰeːlə əcʰil iː paːigʰə ɕreːjə pət̪rikɑːkə səmpɑːd̪əkə ɕriː gəɟeːnd̪rə ʈʰɑːkurəkeːⁿ ɟɑːit̪ə cʰənil ɦunəkərə əpərɑːd̪ʰə pəkəɽəbɑːkə ceːt̪ənɑː keːrə ɟət̪eːkə prəɛⁿsɑː kəjələ ɟɑːjə, kəmə ɦoːjət̪əl "vid̪eːɦə"kə maːit̪ʰiliː prəbənd̪ʰə-səmɑːloːcənɑː-əⁿkə, əi poːlə-kʰoːlə leːlə kəeːkə jugə d̪ʰəri viləmbit̪ə bʰəs kəs nibədd̪ʰə rəɦət̪ə, seː "səməjə keːⁿ əkɑːnaːit̪ə" kəɦəbə kəʈʰinə əcʰil

sɑːɦit̪jo:meː caːurjəkəlɑːkə ud̪ɑːɦərəɳə pəɦinəɦuⁿ əbaːit̪ə rəɦələ əcʰi goːʈəpəgərɑːI mud̪ɑː eːkə beːrəkə coːri pəkəɽɑː geːlɑːkə bɑːd̪ə prɑːjh coːrikə ɑːroːpiː sɑːɦit̪jəkɑːrə maːunə-vrət̪ə d̪ʰɑːrəɳə kəraːit̪ə rəɦəlɑːɦə əcʰi ɑː mɑːmilɑː ʈʰⁿɽʱɑːit̪ə rəɦələ əcʰiI

mud̪ɑː t̪ɑːɦi pərəmpərɑːkə vipəriːt̪ə əi beːrəkə coːrə ’sinɦɑː coːrə’ nikələlə əcʰi ɑː vigət̪ə eːkə d̪əɕəkəsⁿ nirənt̪ərə coːri kəraːit̪ə ɟɑː rəɦələ əcʰi- seːnɦə kɑːʈikəsI ɑː t̪eːɦeːnə məɦɑːcoːrəkeːⁿ maːit̪ʰiliːkə sɑːɦit̪jəkɑːrə ɑː sⁿst̪ʰɑː səbʰə t̪ərəɦət̪t̪ʰiːpərə uʈʰɑː-uʈʰɑː kəs purəskɹ̩t̪ə keːləkə əcʰi ɑː səmiːkʂɑːkə cɑːsəniːmeː coːrɑːjələ kəvit̪ɑː səbəkeːⁿ boːri d̪eːlə geːlə əcʰiI

vid̪eːɦə-səd̪eːɦə-२ prəmɑːɳə-purəssərə əbʰijoːgeː ʈɑː nəɦi ləgaːuləkə, əpit̪u eːɦeːnə məɦət̪vɑːkɑːⁿkʂiː əsɑːmɑːɟikə t̪ət̪vəkə virud̪d̪ʰə sɑːɦit̪jikə d̪əɳɖə ɑːroːpit̪ə kəs əpənə “boːlɖəneːsə” seːɦoː prəd̪ərɕit̪ə keːləkə əcʰiI eːkə d̪əɕəkəmeː t̪iːnə beːrə pəkəɽɑːjələ coːrə prɑːjh “ɖeːjərə ɖeːbʰilə” ɦoːit̪ə əcʰi ɑː əpənə ənucit̪əI siːmɑːɦiːnə məɦət̪vɑːkɑːⁿkʂɑːkə puːrt̪i leːlə əpənə vəriːjə sⁿvərgiːjə vjəkt̪ikeːⁿ siːɽʱiːkə ruːpəmeː upəjoːgə kəraːit̪ə əcʰi ɑː svɑːrt̪ʰə-sid̪d̪ʰikə upərɑːnt̪ə əpənə pəjərə sⁿ oːɦiː siːɽʱiːkeːⁿ nicɑːⁿ kʰəsɑː d̪aːit̪ə əcʰiI pʰeːrə oːkərɑː əpənə ʈviʈərə-pʰeːsəbukə-neːʈə vɑː pət̪rikɑːmeː gɑːrikə nikɹ̩ʂʈət̪əmə st̪ərəpərə ut̪ərəs meː kənijoːⁿ d̪eːriː nəɦi ɦoːit̪ə cʰaːiI oː nɑːmə bəd̪əli-bəd̪əli kəs gɑːri pəɽʱaːit̪ə əcʰi ɑː əpənə

prəɕⁿsɑːmeː ɟeː.eːnə.juː.kə cʰɑːt̪rə-cʰɑːt̪rɑːkə poːsʈəkɑːrɖə likʰeːbɑːmeː əpəsjɑːⁿt̪ə bʰəꞩ ɟɑːit̪ə əcʰiꞁ oː ɦindi̪ːkə koːnoː bəɽəkɑː sɑːɦit̪jəkɑːrəkə beːʈiːkə sⁿgə əpənə nɑːmə ɟoːɽi vivɑːɦəkə vɑː preːmə-prəsⁿgəkə kʰissɑː rəsə ləꞩ ləꞩ kəꞩ prəcɑːrit̪ə kərɑːit̪ə əcʰiꞁ eːɦeːnə prəvr̩t̪t̪i kəeːʈɑː ɑːoːrə t̪ikəɽəməbɑːɟəmeː d̪eːkʰələ geːlə əcʰi ɟeː ɦindi̪ːkə pɑːigʰə-pɑːigʰə nɑːməkə mɑːlɑː ɟəpi kəꞩ məʈʰoːmɑːʈʰə ɦoːəjə cɑːɦɑːit̪ə əcʰiꞁ vəst̪ut̪ʰ iː cint̪ɑːɟənəkə t̪ət̪ʰjə t̪ʰikə ɟeː mɑːit̪ʰiliːkə nəvə-t̪uːrəkeːⁿ ɦindi̪ːkə pɑːigʰə-pɑːigʰə nɑːməkə vɑːiɕɑːkʰiːkə eːt̪eːkə ɟərurət̪i kiɑːikə ɦoːit̪ə cʰəni?

“vid̪eːɦəkə” “inəkvɑːjəriːkə vivərəɳə” pəɽʱi kəꞩ roːijɑːⁿ ʈʰɑːɽʱə bʰəꞩ ɟɑːit̪ə əcʰiꞁ pəɦələ-८६ ɑː ɑːrəmbʰə-२३ meː ɟeː poːlə kʰuːɟələ cʰələ, əi t̪ət̪ʰɑːkət̪ʰit̪ə sɑːɦit̪jəkɑːrəkə, t̪əkərɑː bɑːd̪eː mɑːit̪ʰiliː sɑːɦit̪jəsⁿ bɑːri d̪eːlə ɟeːvɑːkə cɑːɦɑːit̪ə cʰələꞁ mud̪ɑː viɖəmbənɑː d̪eːkʰuː ɟeː ceːt̪ənɑː səmit̪i səmmɑːnit̪ə kəꞩ d̪eːləkəꞁ “mɑːit̪ʰilə brɑːɦməɳə səmɑːɟə”, rəɦikɑː (məd̪ʰubəniː) sənə əⁿkʰigərə sⁿst̪ʰɑːkeːⁿ cəkəcoːnɦiː lɑːgi geːlə, ɟəkʰənəki sⁿst̪ʰɑːmeː vikʰjɑːt̪ə sɑːɦit̪jəkɑːrə ud̪əjəcənd̪rə ɟʰɑː “vinoːd̪ə” ɑː pəɽʱɑːkuː proːpʰeːsərəgəɳə cʰət̪ʰiꞁ iː sⁿɕəjəviɦiːnə əcʰi ɟeː purəskr̩t̪ə kəreːbɑːmeː vinoːd̪əɟiːkə məɦət̪vəpuːrɳə bʰuːmikɑː rəɦələ ɦɑːit̪əꞁ “vid̪eːɦə” d̪vɑːrɑː rəɦəsjoːd̪gʰɑːʈənə keːlɑːkə bɑːvəɟuːd̪ə eːkʰənə d̪ʰəri ceːt̪ənɑː səmit̪i ət̪ʰəvɑː mɑːit̪ʰilə brɑːɦməɳə səmɑːɟə,

rəɦikɑːkeːⁿ əpənə purəskɑːrə ɑːpəsə kəreːvɑːkə vɑː ɑːneː koːnoːʈɑː kɑːrrəvɑːiː kərəvɑːkə beːgərət̪ɑː nəɦi buɟʰɑː rəɦələ cʰaːi ɑː sərd̪ə gummiː ləd̪ʰəneː əcʰi। eːɦeːnə "ɟəɽə-sⁿst̪ʰɑː" səbʰə maːit̪ʰiliː sɑːɦit̪jəkə upəkɑːrə kəraːit̪ə əcʰi vɑː əpəkɑːrə? iː keːnɑː mɑːnələ ɟɑːjə ɟeː pəɦələ-८६ vɑː ɑːrəmbʰə-२३ əi d̪unuː sⁿst̪ʰɑːkə koːnoː əd̪ʰikɑːriː vɑː sɑːɦit̪jəkɑːrəkeːⁿ pəɽʱələ nəɦi cʰələni?

iː ɑːɕcərjəɟənəkə sət̪jə t̪ʰikə ɟeː maːit̪ʰiliːkə kəeːʈɑː paːigʰə sɑːɦit̪jəkɑːrə pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə kɻt̪rimə kɑːvjə ɑː ɑːjɑːt̪it̪ə ɕəbd̪ɑːvəliːmeː pʰⁿsi geːlɑːɦə əcʰi। "viləmbit̪ə kəeːkə jugə meː nibəd̪d̪ʰə" kə bʰuːmikɑːmeː əneːroː vid̪eːɕiː sɑːɦit̪jəkɑːrəgəɳəkə t̪iːsə-cɑːlisə ʈɑː nɑːmə oːɦinɑː nəɦi gənɑːoːlə geːlə əcʰi, əpənə kəvit̪ɑː keːⁿ viɕvəst̪əriːjə prəmɑːɳit̪ə kərəbɑːkə leːlə ənkʰigərə coːreː eːnɑː kəऽ səkaːit̪ə əcʰi। səmbʰɑːvənɑː bənaːit̪ə əcʰi ɟeː ɖəgələsə keːlənərə ɟəkɑːⁿ oːɦuː səbʰə kəvikə rəcənɑːkə bʰɑːvəbʰuːmikə vɑː ɕəbd̪ɑːvəliːkə coːrikə prəmɑːɳə eːɦiː kɑːvjə-poːt̪ʰiːmeː bʰeːʈi ɟɑːjə। ənt̪ət̪h mi. ɦɑːiɖəkə koːnə ʈʰeːkɑːnə? maːit̪ʰiliːmeː t̪ⁿ loːkə viɕvə-sɑːɦit̪jə kəmə pəɽʱaːit̪ə əcʰi। t̪əkərə nɑːɟɑːjəɟə pʰɑːjəd̪ɑː koːnoː blaːikəmeːlərə kiaːikə nəɦi uʈʰɑːoːt̪ə? ɑːkʰirə ʈeːknoː-poːliʈiksə kiː t̪ʰikə- ʈeːkənikələ poːliʈiksə t̪ʰikə, saːiɦə kineː? eːkərɑː bəd̪ɑːulət̪ə ɟʰɑːⁿsɑː d̪əऽ kəऽ pɑːkist̪ɑːnoːkə jɑːt̪rɑː kəjələ ɟɑː səkaːit̪ə əcʰi। "ʈeːknoː-poːliʈiksəkə" bəd̪ɑːulət̪ə kirəɳə-jɑːt̪riː purəskɑːrə, vaːid̪eːɦiː-mɑːɦeːɕvəriː sinɦə "məɦeːɕə"

purəskɑːrə, eːt̪eːkə d̪ʱəri ɟeː vid̪it̪əɟiːkə əkɑːd̪əmiːjoːkə purəskɑːrə leːlə ɟɑː səkaːit̪ə əcʰiI prəd̪iːpə biɦɑːriːkə suput̪rəkə bʱɑːt̪iɟə-kəkɑː səmbənd̪ʱəkə mərjɑːd̪ɑːkə ət̪ikrəməɳə kəjələ ɟɑː səkaːit̪ə əcʰiI proː. əruɳə kəmələkə "nəjeː ilɑːkeː meːⁿ" seːⁿd̪ʱəmɑːriː kəꜱ kəꜱ "səməjə keːⁿ əkɑːnələ" ɟɑː səkaːit̪ə əcʰiI ɑːrə t̪ⁿ ɑːrə, əi ʈeːkənikələ pəॅlit̪iksəkə bəd̪ɑːulət̪ə ɟiːvəkɑːnt̪əɟiː sənə məɦɑːrət̪ʰiː sɑːɦit̪jəkɑːrəsⁿ "viləmbit̪ə kəeːkə jugə..." poːt̪ʰiːkə səmiːkʂɑː likʰəbɑː kəꜱ "mit̪ʰilɑː d̪ərɕənə" (५) sənə pət̪rikɑːmeː cʰəpəvɑː kəꜱ st̪ʰɑːpit̪ə ɑː əmərə bʱeːlə ɟɑː səkaːit̪ə cəcʰiI maːit̪ʰiliː sɑːɦit̪jəkə səbʱəsⁿ paːigʰə səpʰələ aːuɟɑːrə t̪ʰikə "ʈeːknoː poːlit̪iksə"!

iː mɑːnələ ɟɑː səkaːit̪ə əcʰi ɟeː mit̪ʰilɑː d̪ərɕənəkə səmpɑːd̪əkəkeːⁿ ɑːrəmbʱə-२३ ɑː pəɦələ-८६ koːləkɑːt̪ɑːmeː nəɦi bʱeːʈələ ɦoːinɦiI mud̪ɑː ɟiːvəkɑːnt̪əɟiː nəɦi pəɽʱəneː ɦeːt̪ɑːɦə seː mɑːnəbɑːmeː əsaːukərjə bʱəꜱ rəɦələ əcʰiI ɟiːvəkɑːnt̪ə ɟiː t̪ⁿ prəjɑːgə ɕukləkə "cənd̪rəbʱɑːgɑː meːⁿ suːrjoːd̪əjə" ɑː eːɦiː ɕiːrʂəkəkə nɑːrɑːjəɳəɟiːkə kəvit̪ɑː (cənd̪rəbʱɑːgɑːmeː suːrjoːd̪əjə) seːɦoː pəɽʱəneː ɦeːt̪ɑːɦə ɟeː cʰəpələ əcʰi maːit̪ʰiliːmeːI t̪əkʰənə pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə səmud̪rəsⁿ əsⁿkʰjə prəɕnə puːcʰəꜱvəlɑː kəvit̪ɑːkə bʱɑːvɑːrt̪ʰə kiaːikə nəɦi ləgələni ɟeː səmiːkʂɑːmeː kələmə t̪oːɽi prəɕⁿsɑː kərəꜱ pəɽələni vɑː kərɑː geːləni? eːkərɑː "prɑːjoːɟit̪ə səmiːkʂɑː" kiaːikə nəɦi mɑːnələ ɟɑːjə? kiː prəjɑːgə ɕuklə vɑː nɑːrɑːjəɳəɟiːkə səmud̪rə viʂəjəkə

kəviṯɑːsⁿ veːɕiː maːulikəṯɑː pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə kəviṯɑːmeː bʰeːʈələni ɟiːvəkɑːnṯəɟiːkeːⁿ? oːi səbʰə kəviṯɑːkə kənijoːⁿ “cʰɑːjɑː”kə ɕⁿkoː nəɦi bʰeːləni səmiːkʂəkəkeːⁿ? “səbʰjəṯɑːkə səbʰəʈɑː mərmɑːnṯəkə pukɑːrə”kə noːʈisə leːbəʃvəlɑː səmiːkʂəkəkeːⁿ sɑːɦiṯjikə coːri əsəbʰjə ɑː mərmɑːnṯəkə piːɽɑːḏɑːjəkə nəɦi ləgələni? ɑːbə ɟiːvəkɑːnṯəɟiː sənə səmiːkʂəkəkə “poːɟiːɕənə pʰə◌̆ĭlsə” bʰəʃ ɟeːṯəni seː ənḏɑːɟə ṯⁿ miṯʰilɑː ḏərɕənəkə səmpɑːḏəkəkeːⁿ nəɦijeːⁿ rəɦəni, uḏəjə cənḏrə ɟʰɑː “vinoːḏə” keːⁿ seːɦoː nəɦi rəɦəniI iː əbʰiɟɲɑːnə ṯⁿ pⁿkəɟeː pərɑːɕərə ʈɑːkeːⁿ rəɦələ ɦeːṯəni? beːcɑːreː “pərɑːɕərə” munikə ɑːṯmɑː svərgəmeː kənaːiṯə ɦeːṯəni ɑː pⁿkəsⁿ ɟənəmələ ɟəṯeːkə kəmələ əcʰi səbə əviɕvəsəniːjə jəṯʰɑːrṯʰəkə sɑːmənɑː kəraːiṯə ɦeːṯɑːɦəI pərɑːɕərə goːṯriː bʰəʃ kəʃ ṯiːnə beːrə coːri keːnɑːi “pərɑːɕərə” məɦɑːkɑːvjəkə rəcəjiṯɑː svə. kirəɳəɟiːkeːⁿ seːɦoː kənəbaːiṯə ɦeːṯəniI ɑːkʰirə ɟiːvəkɑːnṯəɟiː sɑːɦiṯjikə coːrikə noːʈisə kieː neː leːləni, ɟəkʰənəki ɦunəkɑː vicɑːreːⁿ “maːiṯʰiliːkə səmiːkʂəkə prɑːjh muːrkʰəṯɑː piːbikəʃ viʂəvəmənə kəraːiṯə əcʰi”(viḏeːɦə-səḏeːɦə-२-२००९-१०)/ viniːṯə uṯpələ-sɑːkʂɑːṯkɑːrə ɑː ɟiːvəkɑːnṯəɟiː svəjⁿ pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə coːrivəlɑː kəviṯɑː-poːṯʰiːkə səmiːkʂəkə cʰəṯʰi, əpiṯu caːurjəkəlɑː prəviːɳə kəvikə gʰoːrə prəɕⁿsəkə cʰəṯʰiI ṯəkʰənə əi səmiːkʂɑː-ɑːleːkʰəmeː ənṯərniɦiṯə əsiːmə-prəɕⁿsɑː sɑːkɑːⁿkʂə-pɑːʈʰəkəkeːⁿ “viʂə-vəmənə” koːnɑː neː ləgaːukə? ɦunəkɑː sənə “pəɽʱɑːkuː” səmiːkʂəkə-pɑːʈʰəkəkeːⁿ “pʰə◌̆ĭlsə poːɟiːɕənə”meː ənəniɦɑːrə “eːksəpərʈə ɑː ɦaːibicueːʈeːɖə” sɑːɦiṯjə-coːrəsⁿ prəɕⁿsɑː ɑː

puraskɑːrə d̪unuː pɑːbi ɟɑːjə t̪ⁿ maːit̪ʰiliː-kɑːvjəkə iː ut̪kərʂə t̪ʰikə vɑː d̪urbʰɑːgjə? əⁿt̪ət̪h vid̪eːɦə-səd̪eːɦə ʈɑː kiaːikə nind̪ɑː keːləkə eːɦi gʰəʈənɑːkə? ɑːnə koːnoː pət̪rikɑː kiaːikə nəɦi keːləkə? ɖə◌̆ɪ̆. rəmɑːnənd̪ə ɟʰɑː "rəməɳə" inʈərəneːʈəpərə nind̪ɑː kəraːit̪ə cʰət̪ʰi t̪ⁿ gʰərə-bɑːɦərə pət̪rikɑːmeː kiaːikə nəɦi ɟəkərə oː səmpɑːd̪əkə cʰət̪ʰi? ceːt̪ənɑː səmit̪i, pəʈənɑː səmmɑːnit̪ə kəraːit̪ə əcʰi eːɦəneː-eːɦəneː sɑːɦitj̪əkɑːrəkeːⁿ t̪əkʰənə əpəneː pət̪rikɑːmeː koːnɑː nind̪ɑː kərət̪ə, ɟəkʰənəki puraskɑːrə ɑːpəsoː nəɦi laːit̪ə əcʰi, ɟɑːnəkɑːriː bʰeːlɑːkə vɑː sɑːkɑːⁿkʂə sɑːɦitj̪əkɑːrəkə ənuroːd̪ʰə prɑːpt̪ə bʰeːlɑːkə bɑːd̪oː? nəcikeːt̪ɑːɟiː neːʈəpərə nind̪ɑː kərət̪ɑːɦə ɑː "vid̪eːɦə"meː cʰəpət̪ə t̪ⁿ "mit̪ʰilɑː d̪ərɕənə"meː kiaːikə nəɦi nind̪ɑː vɑː suːcənɑː cʰəpələ? kɑːrəɳə spəʂʈə əcʰi- ɟiːvəkɑːnt̪əkə səmiːkʂɑː pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə kɑːvjə-poːt̪ʰiːpərə cʰəpət̪ə, t̪əkʰənə oːɦiː poːt̪ʰiːkə coːri kəjələ kəvit̪ɑːkə nind̪ɑː koːnɑː cʰəpət̪ə? cɑːru bʰɑːgə sɑːɦitj̪ikə ɑːd̪ərɕə, mərjɑːd̪ɑː ɑː naːit̪ikət̪ɑːkə d̪ʰəɟɟiː uɽi rəɦələ əcʰi- pit̪ɑːməɦə ɑː ɑːcɑːrjəgəɳəkə səməkʂə ɑː (ənəɟɑːneː meː səɦiː) ɦunəkoː loːkənikə d̪vɑːrɑːI maːit̪ʰilə brɑːɦməɳə səmɑːɟə, rəɦikɑː; ceːt̪ənɑː səmit̪i, pəʈənɑː ɑː sɑːɦitj̪ə əkɑːd̪eːmiː, nəiː d̪illiːmeː ənt̪ət̪h koːnə ənt̪ərə əcʰi vɑː rəɦələ? eːɦeːnə nɑːmiː puraskɑːrəkə sⁿcɑːlənə ɑː cəjənəkərt̪ɑː məɦɑːrət̪ʰiː səbʰəkeːⁿ nəvə loːkəkeːⁿ pəɽʱəbɑːkə beːgərət̪ɑː kiaːikə nəɦi buɟʰɑːit̪ə cʰəni? binɑː pəɽʱəneː puraskɑːrəkə nirɳəjə vɑː səmiːkʂɑːkə

nirɳəjə kət̪eːkə ucit̪ə, ɟəkʰənə ki iː coːri t̪eːsərə beːrəkə coːri t̪ʰikə ɑː seː cʰəpi-kəƨ bʰəɳɖɑːpʰoːɽə bʰeːlə əcʰiǀ eːkərɑː vəreːɳjə ɑː vəriːjə sɑːɦit̪jəkɑːrəgəɳə d̪vɑːrɑː kɑːvjə-coːri, ɑːleːkʰə-coːrikeːⁿ prəɕrəjə d̪eːlə ɟɑːjəbə kiaːikə nəɦi mɑːnələ ɟɑːjə, ɟəkʰənəki ɑːrəmbʰə, maːit̪ʰilə-ɟənə, pəɦələ ɑː vid̪eːɦə-səd̪eːɦə pəɦinəɦi cʰɑːpi cukələ cʰələ? kiː sɑːɦit̪jikə coːrikeːⁿ prəɕrəjə d̪eːbə, d̪əlɑːlə vərgəkeːⁿ prəɕrəjə d̪eːbə nəɦi t̪ʰikə? eːɦeːnə səmbʰɑːvənɑːjukt̪ə nəvə kəvikeːⁿ prəɕrəjə d̪eːbə maːit̪ʰiliː sɑːɦit̪jə leːlə gʰɑːt̪əkə əcʰi vɑː kəljɑːɳəkɑːriː, ɟəkərɑː maːulikət̪ɑːpərə t̪iːnə beːrə prəɕnə ceːnɦə lɑːgələ ɦoːikə? kiː poːt̪ʰiːkə ɑːkərʂəkə gət̪t̪ɑː d̪eːkʰi vɑː vid̪eːɕiː kəvigəɳəkə nɑːmɑːvəliː (bʰuːmikɑːmeː) pəɽʱi kəƨ səmiːkʂɑː likʰələ ɟɑːit̪ə əcʰi vɑː purəskɑːrəkə nirɳəjə leːlə ɟɑːit̪ə əcʰi? ɟⁿ seː bʰeːlə ɦoː t̪ⁿ səbə kicʰu "ʈʰikkeː cʰaːi bʰɑːi"?

əi səbəsⁿ t̪ⁿ ɟiːvəkɑːnt̪əɟiːkə bɑːt̪ə sət̪jə buɟʰɑːit̪ə əcʰi ɟeː səmiːkʂəkəgəɳə d̪ɑːruː piːbi kəƨ vɑː paːisɑː piːbi kəƨ vɑː muːrkʰət̪ɑː piːbi kəƨ səmiːkʂɑː likʰaːit̪ə cʰət̪ʰiǀ ɖəgələsə keːlənərəkə "ʈeːknoːpoːliʈiksə" t̪ⁿ cʰəpi geːlə "pəɦələ"meː coːrɑː kəƨǀ ɑːbə ɟiːvəkɑːnt̪əɟiː, ɟɲɑːnə rⁿɟənəɟiː ət̪ʰəvɑː ɦind̪iː ɟəgət̪əkə ɑːnə sɑːɦit̪jəkɑːrə-səmpɑːd̪əkəsⁿ puːcʰət̪ʰu ɟeː noːmə coːmskiːvəlɑː rəcənɑː kət̪əjə geːlə, kiː bʰeːlə, koːnə nɑːmeːⁿ cʰəpələ? pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə nɑːmeːⁿ ki pəd̪iːpə biɦɑːriːɟiːkə suput̪rəkə nɑːmeːⁿ (ənuvɑːd̪ə ruːpəmeː)ǀ iː risərcə eːkʰənə nəɦi bʰeːlə t̪ⁿ

bʰəviʂjəmeː punh eːkəʈɑː sɑːɦitʝikə coːrikə poːlə kʰuːɟət̪ə? əⁿt̪ət̪h eːkəʈɑː mɑːⁿcʰəkeːⁿ kəeːʈɑː poːkʰərikeːⁿ prəd̪uːʂit̪ə kərəeː d̪eːlə ɟɑːjə ɑː seː kəeː beːrə? ud̪əjə-kɑːnt̪ə bəni kəꞩ gɑːri pəɽʱəvɑːkə ɑːd̪ət̪i t̪ⁿ purɑːnə cʰəni ɖə◌ĭ. məɦɑːcoːrə keːⁿ। kəkəroː “səriːsɹ̣pə” kəɦi səkaːit̪ə cʰət̪ʰi (maːit̪ʰilə-ɟənə) ɑː koːnoː pərivɑːrəmeː gʰoːⁿsijɑː kəꞩ viʂə vəmənə kəꞩ səkaːit̪ə cʰət̪ʰi। ॲkʈoːpəsəkə səbʰə guɳəsⁿ pəripuːrɳə ɖə◌ĭ. pə◌ĭlə bɑːbɑːkeːⁿ coːrikə bʰəviʂjəvɑːɳiː kərəvɑːkə bəɽəkɑː guɳə cʰəni t̪eːⁿ ɦinəkɑː nɑːmiː pʰuʈəbə◌ĭlə ʈiːmə d̪vɑːrɑː poːsələ ɟɑːit̪ə əcʰi, ɟɑːɦisⁿ “viɕvə-kəpə”keːⁿ d̪aːurɑːnə əi “əmoːgʰə əst̪rəkə” upəjoːgə əpənɑː ɦisɑːbeːⁿ kəjələ ɟɑː səkəjə।

səɦərəsɑː-kət̪ʰɑːgoːʂʈʰiːmeː pəʈʰit̪ə ɦinəkərə pəɦilə kət̪ʰɑːkə ɕiːrʂəkə cʰələ- ɦəmə pɑːgələ nəɦi cʰiː। iː ud̪gʰoːʂəɳɑː kərəvɑːkə kiː beːgərət̪ɑː rəɦaːikə- seː ɑːi loːkəkeːⁿ buɟʰɑː rəɦələ cʰaːikə। əvinɑːɕə ɑː pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə mɑːmɑːɟiː t̪əɦijɑː ɦinəkərə kət̪ʰɑːkeːⁿ “ʈippəɳiːkə”krəməmeː maːit̪ʰiliː-kət̪ʰɑːkə “ʈərniⁿgə pvɑːinʈə” mɑːnəneː cʰəlɑːɦə। ɑːi oː “ʈərniⁿgə pvɑːinʈə” ʈʰiːkeː eːkə ɦisɑːbeːⁿ “ʈərniⁿgə pvɑːinʈə” prəmɑːɳit̪ə bʰeːlə, kɑːrəɳə kət̪ʰɑːkə oːɦi ɕiːrʂəkəmeː sⁿ “nəɦi” ɦəʈi geːlə əcʰi, ɦinəkərə t̪eːbɑːrɑː coːrisⁿ। ɦinəkərə pəɦilə coːri (əruɳə kəmələkə kəvit̪ɑː- nəeː ilɑːkeː meːⁿ) kə nind̪ɑː prəst̪ɑːvəmeː “mɑːmɑːɟiː” ɑː ɖə◌ĭ. məɦeːnd̪rəkeːⁿ cʰoːɽi, səɦərəsɑːkə ɕeːʂə səbʰə sɑːɦit̪ʝəkɑːrə ɦəst̪ɑːkʂərə kəꞩ “ɑːrəmbʰə”keːⁿ

pəʈʰaːuneː cʰəlaːɦə। aːi oː ɦəst̪aːkʂərə nəɦi keːniɦaːrə səbʰə kəncʰiː kaːʈi kəऽ vaːmə-d̪əɦinə t̪aːkə-ɟʰaːⁿkə kərəvaːkə leːlə baːd̪ʰjə cʰət̪ʰi। d̪vaːid̪ʰə-cərit̪rə aː d̪oːɦəraː maːnəd̪əɳɖəkə pəriɳaːmə saːiɦə ɦoːit̪ə əcʰi। əvinaːɕə t̪əkʰənə t̪ⁿ d̪eːkʰaːrə bʰəऽ ɟaːit̪ə cʰət̪ʰi ɟəkʰənə oː vid̪eːɦə-səd̪eːɦə-२ meː likʰaːit̪ə cʰət̪ʰi ɟeː "eːkəraː saːrvəɟənikə nəɦi kərəbaːi"। nukaː kəऽ suːcənaː d̪eːvaːkə koːnə beːgərət̪aː? pⁿkəɟə pəraːɕərəsⁿ səmbənd̪ʰə kʰəraːbə ɦeːvaːkə ɖərə vaː koːnoː "ʈeːknoːpoːliʈiksə"(?) keːrə cint̪aː?

vid̪eːɦə-səd̪eːɦə-२ kə paːʈʰəkəkə sⁿd̪eːɕə t̪ⁿ kəeːʈaː saːɦit̪jəkaːrəkeːⁿ d̪eːkʰaːrə kəऽ d̪aːit̪ə əcʰi। ɟət̪əjə raːɟiːvə kumaːrə vərmaː, ɕriːd̪ʰərəmə, suniːlə məllikə, ɕjaːmaːnənd̪ə caːud̪ʰəriː, gⁿgeːɕə guⁿɟənə, piː.keː.caːud̪ʰəriː, subʰaːʂə cənd̪rə jaːd̪əvə, ɕəmbʰu kumaːrə siⁿɦə, viɟəjəd̪eːvə ɟʰaː, bʰaːləcənd̪ə ɟʰaː, əɟit̪ə miɕrə, keː.eːnə.ɟʰaː, proː.nəcikeːt̪aː, bud̪d̪ʰinaːt̪ʰə miɕrə, ɕivə kumaːrə ɟʰaː, prəkaːɕə cənd̪rə ɟʰaː, kaːminiː, mənoːɟə paːʈʰəkə aːd̪i əpənə mukʰərə bʰaːʂaːmeː prəkʰərət̪aːpuːrvəkə nind̪əniːjə gʰəʈənaːkə nind̪aː keːləni əcʰi, t̪ət̪əɦi əvinaːɕə, ɖə◌ĭ. rəmaːnənd̪ə ɟʰaː "rəməɳə", vibʰaːraːniːkə ɟʰaːⁿpələ-t̪oːpələ ɕəbd̪ə aːɕcərjə-bʰaːvəkə ud̪reːkə kəraːit̪ə əcʰi। mud̪aː sⁿt̪oːʂəkə baːt̪ə iː əcʰi ɟeː paːʈʰəkəkə "prəbələ bʰaːvə-bʰⁿgimaː" saːɦit̪jəkaːroːkə "meːⁿɦaːjələ aːvaːɟə"kə koːnoː cint̪aː nəɦi kəraːit̪ə əcʰi। vibʰaːraːniː t̪ⁿ kəmaːleː kəऽ d̪eːləni। eːɦi ʈʰaːmə maːit̪ʰiliː bʰaːʂaː-saːɦit̪jəkə eːkə səjə səməsjaː

gəneːvɑːkə ucit̪ə st̪ʰɑːnə nəɦi cʰələI iː oːnɑːʈʰə kɑːlə kʰoːnɑːʈʰə ɑː məɦɑːd̪eːvəkə vivɑːɦə kɑːləkə ləgəniː bʰəՏ geːləI koːnoː coːrə beːrə-beːrə əpənə ku-kɹ̩t̪jəkə pəricəjə d̪əՏ rəɦələ əcʰi ɑː ɦunəkɑː səməjə nəʂʈə kərəbə buɟʰɑː rəɦələ cʰəni ɑː coːrəkeːⁿ d̪eːkʰɑːrə keːlɑːsⁿ d̪uঃkʰə bʰəՏ rəɦələ cʰəni? oː əpənə prət̪ikrijɑːmeː kət̪eːkə ɑːt̪mə ɕlɑːgʰɑː ɑː ɦiːnə-bʰɑːvənɑː vjəkt̪ə keːləni əcʰi seː əpəneː pət̪rə əpəneː ʈʰⁿɽɦɑː bʰəՏ kəՏ pəɽɦi kəՏ buːɟʰi səkaːit̪ə cʰət̪ʰiI ɦind̪iːjoːmeː eːɦinɑː bʰəՏ rəɦələ əcʰi, t̪eːⁿ maːit̪ʰiliːmeː mɑːpʰə kəՏ d̪eːlə ɟɑːjə? ɑːbə ɦind̪iːsⁿ puːcʰi-puːcʰi kəՏ maːit̪ʰiliːmeː koːnoː kɑːɟə ɦoːjət̪ə? vibʰɑːrɑːniː ɟjoːt̪sənɑː cənd̪rəməkeːⁿ ɟjoːt̪sənɑː milənə keːnɑː kəɦaːit̪ə cʰət̪ʰi? ɦunəkərə upeːkʂɑː koːnɑː mɑːnələ ɟɑːjə? oː səbʰə sɑːɦit̪jikə kɑːrjəkrəməmeː noːt̪ələ ɟɑːit̪ə cʰət̪ʰi, səmmɑːnə ɑː purəskɑːrə pəbaːit̪ə cʰət̪ʰi, pɑːʈʰəkə d̪vɑːrɑː pəʈʰit̪ə ɑː cərcit̪ə ɦoːit̪ə cʰət̪ʰiI səmiːkʂɑːkə ɕikɑːit̪ə kiː uccəvərɳiːjə (?) sɑːɦit̪jəkɑːrəkeːⁿ maːit̪ʰiliːmeː nəɦi cʰəni? səmiːkʂɑːkə d̪uঃst̪ʰit̪i səbʰə ɟɑːt̪ikə maːit̪ʰiliː sɑːɦit̪jəkɑːrə leːlə eːkeː rⁿgə viʂəmə əcʰiI oːi meː ɟɑːt̪igət̪ə vibʰeːd̪ə eːnɑː bʰeːləeː ɟeː brɑːɦməɳə-səmiːkʂəkə, ɑːrəkʂəɳəkə d̪ɹ̩ʂʈikoːɳeːⁿ nimnə ɟɑːt̪i (?)kə sɑːɦit̪jəkɑːrəkə kicʰu beːɕiːeː səmiːkʂɑː (seːɦoː səkɑːrɑːt̪məkə ruːpeːⁿ) keːləni əcʰiI səmiːkʂɑː ɑː ɑːloːcənɑːkə viʂəmə st̪ʰit̪ikə kɑːrəɳeːⁿ ɟⁿ naːirɑːɕjəkə ɕikɑːrə bʰəՏ ɟɑːjə leːkʰəkə, t̪ⁿ leːkʰəkiːjə prət̪ibədd̪ʰət̪ɑːkə kiː ərt̪ʰə rəɦi ɟɑːjət̪ə? vibʰɑːɟiːkeːⁿ

buɟʰəleː nəɦi cʰəni ɟeː ɦunəkɑː loːkənikə bɑːd̪ə maːit̪ʰiliː məɦilɑː leːkʰənəmeː kɑːminiː, nuːt̪ənə cənd̪rə ɟʰɑː, vənd̪ənɑː ɟʰɑː, mɑːlɑː ɟʰɑː ɑːd̪i əpənə t̪eːvərəkə sⁿgə pəd̪ɑːrpəɳə kəƨ cukələ cʰət̪ʰi। ɦunəkɑː neː kɑːminiːkə kəvit̪ɑː sⁿgrəɦə pəɽʱələ cʰəni ɑː neː “iɟoːɽijɑːkə əŋaːiʈʰiː moːɽə”। ɦunəkɑː əpənə gurud̪eːvəkə bɑːt̪ə mɑːni ɦind̪iːmeː ɟɑːisⁿ keː kəɦijɑː roːkələkəni? oː geːloː cʰət̪ʰi ɦind̪iːmeː। mɑːt̪ɹbʰɑːʂɑːkə preːrəɳɑː əd̪vit̪iːjə ɦoːit̪ə cʰaːi। maːit̪ʰiliːkə ɟəɽə sⁿst̪ʰɑː ət̪ʰəvɑː səmiːkʂəkə səbʰəpərə prəɦɑːrə kərəbɑːmeː ɦəmərɑː koːnoː ɑːpət̪t̪i nəɦi, mud̪ɑː ərt̪ʰɑːlɑːbʰə t̪ⁿ eːt̪əjə nəgəɲjə əcʰieː। sɑːmɑːɟikə səmmɑːnə vibʰɑːɟiːkeːⁿ əvəɕjə bʰeːʈələni əcʰi। səmɑːɟəmeː “ɟəɽə”loːkə cʰaːi t̪ⁿ “ceːt̪ənə” loːkə seːɦoː cʰaːikə। ɦunəkɑːsⁿ maːit̪ʰiliː bʰɑːʂɑː-sɑːɦit̪jə ɑː mit̪ʰilɑː-səmɑːɟəkeːⁿ paːigʰə ɑːɕɑː cʰaːi, ɦiːnəbʰɑːvə vɑː ɑːt̪məɕlɑːgʰɑːsⁿ uːpərə uʈʰi kɑːɟə kərəvɑːkə beːgərət̪ɑː cʰaːikə। səkʂəmə cʰət̪ʰi oː। ɦunəkɑː ɕreːjə leːvɑːkə ɦoːɽəsⁿ bⁿcəvɑːkə cɑːɦiː। ənjət̪ʰɑː sɑːɦit̪jə əkɑːd̪eːmiː prət̪inid̪ʰi, d̪ivɑːlijɑːpənə keːrə ɕikɑːrə ɟuːriːgəɳə ɑː maːit̪ʰiliːkə səkʂəmə sɑːɦit̪jəkɑːrəmeː kiː kiː ənt̪ərə rəɦi ɟɑːjət̪ə? vibʰɑːrɑːniːkə vicələnəkə d̪iɕɑː ɦəmərɑː cint̪it̪ə ɑː vjət̪ʰit̪ə kəraːit̪ə əcʰi। oː d̪əməgərə leːkʰikɑː cʰət̪ʰi, səɕəkt̪ə rəcənɑː keːləni əcʰi, ɑːi neː kɑːlɦi səmiːkʂəkəgəɳə kələmə uʈʰeːbɑːpərə bɑːd̪ʰjə ɦeːbeː kərət̪ɑːɦə। səmiːkʂəkəkə kərt̪əvjəɦiːnət̪ɑːsⁿ kət̪ɑːu leːkʰəkə nirɑːɕə ɦoː?

pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə ɕrɹⁿkʰəlɑːbədd̪ʰə sɑːɦit̪jikə

coːripərə sɑːrt̪ʰəkə prət̪ikrijɑː d̪eːbə koːnoː sɑːɦit̪jəkɑːrə leːlə ənucit̪ə nəɦi əcʰi kət̪əɦusⁿ। sɑːɦit̪jəkɑːrə leːlə sɑːɦit̪jikə muːljəkə prət̪i oːkərə prət̪ibədd̪ʰət̪ɑː mukʰjə kɑːrəkə ɦoːit̪ə əcʰi ɑː ɦeːvɑːkoː cɑːɦiː ɑː t̪əkərɑː d̪eːkʰɑːrə kərəvɑːkə “boːlɖəneːsoː” ɦeːvɑːkə cɑːɦiː। “cɑːɦiː”vəlɑː pəkʂə sɑːɦit̪jəmeː beːɕiːeː ɦoːit̪ə əcʰi। eːɦeːnə-eːɦeːnə gəmbʰiːrə viʂəjəpərə sɑːɦit̪jə ɑː səmɑːɟəkə “cuppiː” eːɦeːnə gʰəʈənɑːkeːⁿ proːt̪sɑːɦit̪ə kərɑːit̪ə əcʰi ɑː ɟəbəd̪ɑːɦə ɟəɽət̪ɑːkeːⁿ bəɽʱəbaːit̪ə əcʰi, bʰɑːʂɑː-sɑːɦit̪jəkeːⁿ bəd̪ənɑːmə t̪ⁿ kərit̪eː əcʰi। ɟɑːd̪ʰəri pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə coːri-kɑːvjəkə səmiːkʂɑː likʰələ ɟɑːit̪ə rəɦət̪ə, vibʰɑːrɑːniːkə muːlə-rəcənɑːkə səmiːkʂɑː keː likʰət̪ə? kəkərɑː ɟəruːriː buɟʰeːt̪ɑːikə? vibʰɑːrɑːniː əpəneː t̪ⁿ səmiːkʂɑː prɑːjoːɟit̪ə nəɦi kərəoːt̪iː? səkʂəmə leːkʰəkəkə vjəvəɦɑːroːkə əpənə st̪ərə ɦoːit̪ə cʰaːi। t̪eːⁿ sⁿgəʈʰit̪ə bʰəs coːrikə bʰərt̪sənɑː ɦeːvɑːkə cɑːɦiː।

rɑːɟəkəmələ caːud̪ʰəriː ɑː ɑːnə leːkʰəkəkə rəcənɑːkə coːri pⁿkəɟə pərɑːɕərə prəsⁿgə

pⁿkəɟə pərɑːɕərə urpʰə əruɳə kəmələ urpʰə ɖəgələsə keːlənərə urpʰə ud̪əjəkɑːnt̪ə urpʰə ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 urpʰə.....

ParasharsIntellectualTheft

pɑːʈʰəkəkə suːcənɑːkə bɑːd̪ə iː pət̪ɑː cələlə əcʰi (ɑː oːkərə sət̪jɑːpənə kəeːlə geːlə) ɟeː eːɦi leːkʰəkəkə iː eːɦi t̪ərəɦəkə pəɦilə kɹ̩t̪jə nəɦi əcʰi। iː leːkʰəkə pəɦineː seːɦoː Douglas Kellner kə Technopolitics kə pⁿkt̪i̪ɕh ənuvɑːd̪ə muːlə leːkʰəkəkə ruːpəmeː nɑːməsⁿ ɟɲɑːnərⁿɟənəkə ɦind̪iː pət̪rikɑː "pəɦələ"meː d̪ʰoːkʰɑːsⁿ cʰəpəbəoːləkə। t̪əkərə pət̪ɑː cələlɑːkə bɑːd̪ə "pəɦələ"meː eːɦi leːkʰəkəkə rəcənɑːkə prəkɑːɕənə bənd̪ə bʰəऽ geːlə। eːɦi səmbənd̪ʰəmeː vist̪ɹ̩t̪ə ɑːleːkʰə vid̪eːɦəkə əgəlɑː əⁿkəkə səmpɑːd̪əkiːjəmeː d̪eːlə ɟɑːeːt̪ə।

२.eːɦi səbʰə gʰəʈənɑːkə bɑːd̪ə pⁿkəɟə pərɑːɕərəkeːⁿ vid̪eːɦəsⁿ baːinə kəeːlə ɟɑː rəɦələ əcʰi। vid̪eːɦə ɑːrkɑːivəsⁿ "viləmbit̪ə kəikə jugəmeː nibəd̪d̪ʰə" poːt̪ʰiːkeːⁿ ɦəʈɑːoːlə ɟɑː rəɦələ əcʰi ɑː eːkəʈɑː inəkvɑːjəriː d̪vɑːrɑː eːɦi poːt̪ʰiːkə (ɖəgələsə keːlənərə bəlɑː gʰəʈənɑːkrəməkə bɑːd̪ə) ɟɑːⁿcə kicʰu cunələ leːkʰəkə-pɑːʈʰəkə d̪vɑːrɑː kəeːlə ɟəeːbɑː d̪ʰəri rəɦət̪ə। prəkɑːɕəkəkeːⁿ seːɦoː ucit̪ə pulisijɑː kɑːrjəvɑːɦiː (jəd̪i ɑːvəɕjəkə ɦuəeː t̪ⁿ) leːlə eːɦi səməst̪ə gʰəʈənɑːkrəməkə suːcənɑː d̪əऽ d̪eːlə geːlə əcʰi।

३.pɑːʈʰəkə ɖəgələsə keːlənərəsⁿ iː-meːlə kellner@gseis.ucla.edu pərə "pəɦələ" pət̪rikɑː vɑː t̪əkərə səmpɑːd̪əkə ɕriː ɟɲɑːnərⁿɟənəsⁿ

editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in vɑː info@deshkaal.com pərə ɑː d̪a̪ːinikə ɟɑːgərəɳəsⁿ nishikant@jagran.com, response@jagran.com, mailbox@jagran.com, delhi@nda.jagran.com pərə səmpərkə kəeː vist̪ɹt̪ə ɟɑːnəkɑːriː ləꜱ səkaːit̪ə cʰət̪ʰi। ɖəgələsə keːlənərəkə ɑːrʈikələ guːgələ sərcəpərə technopolitics ʈɑːipə kəeː t̪ɑːki səkaːi cʰiː ɑː pəɽʱi səkaːi cʰiː। pəɦələ pət̪rikɑːkə veːbəsɑːiʈə www.deshkaal.com pərə seːɦoː pəɦələ pət̪rikɑːkə purɑːnə əⁿkə səbʰə ɑːst̪eː-ɑːst̪eː d̪eːbɑːkə prɑːrəmbʰə bʰeːlə əcʰi।

vist̪ɹt̪ə ɟɑːnəkɑːriːkə leːlə sud̪ʱiː pɑːʈʰəkəgəɳə əɦɑːⁿkə d̪ʱənjəvɑːd̪ə। bʰəviʂjəmeː seːɦoː eːɦi gʰəʈənɑːkə punərɑːvɹ̩t̪t̪i nəɦi ɦuəeː t̪ɑːɦi leːlə əɦɑːⁿkə pɑːrəkʰiː nəɟərikə ɑːsə ɑːgɑːⁿ seːɦoː rəɦət̪ə। eːɦi t̪ərəɦəkə koːnoː gʰəʈənɑːkə ɟɑːnəkɑːriː ɦəmərə iː-pət̪rə ggajendra@gmail.com pərə əvəɕjə pəʈʰɑːbiː।

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ənt̪ərɟɑːləpərə blaːikəmeːliⁿgə virud̪d̪ʱə guːgələ, ciʈʈʰɑːɟəgət̪ə ɑː bloːgəvɑːniːkeːⁿ suːcit̪ə kəruː, sɑːibərə krɑːimə ɑː blaːikəmeːliⁿgə roːkəbɑː leːlə seːɦoː ɖʰeːrə rɑːsə prɑːvəd̪ʱɑːnə cʰaːi, viɕeːʂə ɟɑːnəkɑːriː ggajendra@gmail.com pərə səmpərkə

kəruː। əɦɑːⁿsⁿ pət̪r̪əkɑːrə, njuːɟəpeːpərə, pət̪r̪ikɑː ɑː ɦind̪iːkə gəɳəmɑːnjə leːkʰəkəgəɳə/ proːpʰeːsərə/ viɕvəvid̪jɑːləjə ɑːd̪ikeːⁿ eːɦi gʰəʈənɑːsⁿ suːcit̪ə kəreːbɑːkə ənuroːd̪ʰə əcʰi। viɕeːʂə ɟɑːnəkɑːriː leːbɑːkə ɑː d̪eːbɑːkə leːlə ggajendra@gmail.com pərə suːcit̪ə kəruː।

Reply 01/26/2010 at 01:56 PM

2

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

you may also brought this episode before sanjay@jagran.com

Thanks readers.

Reply 01/26/2010 at 12:25 AM

3

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

But this time he has not used his name as maithil, mithila aa subodhkant but as Pankaj

Parashar pparasharjnu@gmail.com

Reply 01/25/2010 at 09:48 PM

4

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

The same blackmail letter has been sent by the blackmailer to my email address which has been spammed through ISP ISP address 220.227.163.105 , 164.100.8.3 aa 220.227.174.243 and has been forwarded for taking Police action immediately.

Reply 01/25/2010 at 09:45 PM

5

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

Professor Kellner has thanked me for this detective work, but it all your efforts dear reader.

Reply 01/25/2010 at 08:21 PM

6

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

pahal=- 86, aarambh -23 aa arunkamalak naye ilake me ka sambandhit prishtha pathebak lel dhanyavad pathakgan.

Reply 01/25/2010 at 08:16 PM

7

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

http://www.gseis.ucla.edu/courses/ed253a/newDK/intell.htm ehi link par douglas kellner ke lekhak anuvad pahal-86 ke page 125-131 par achhi- soochnak lel dhanyad pathakgan.

Reply 01/24/2010 at 08:16 PM

8

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehi ghatnakram me kono pathak lag je Arun Kamal jik kavita "Naye Ilake Me" hoinh aa Aarambh (ank 23, maithili magazine editor Sh. Rajmohan Jha (March 2000) me prakashist maithili kavita "Sanjh Hoit Gam Me" te kripya ggajendra@gmail.com par soochit karathi-Dhanyavad.

Reply 01/24/2010 at 08:02 PM

9

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehi ghatnakram me bahut ras aar jankari aa dher ras samarthan debak lel dhanyavad pathakgan.

Reply 01/23/2010 at 11:40 PM

10

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

vid̪eːɦəkə paːʈʰəkəkə suːcənaːkə baːd̪ə iː pət̪aː cələlə əcʰi (aː oːkərə sət̪jaːpənə kəeːlə geːlə) ɟeː eːɦi leːkʰəkəkə iː eːɦi t̪ərəɦəkə pəɦilə kɹ̩t̪jə nəɦi əcʰiI iː leːkʰəkə pəɦineː seːɦoː Douglas Kellner kə Technopolitics kə pⁿkt̪iɕh ənuvaːd̪ə muːlə leːkʰəkəkə ruːpəmeː naːməsⁿ ɟɲaːnərⁿɟənəkə ɦind̪iː pət̪rikaː "pəɦələ"meː d̪ʰoːkʰaːsⁿ cʰəpəbəoːləkə, prəd̪iːpə biɦaːriːkə beːʈaː prəɳəvə biɦaːriːsⁿ ənuvaːd̪ə kərəbeːləkə aː kəɦələkaːi ɟeː ənuvaːd̪ə cʰəpəbaː d̪eːbə mud̪aː əpənaː naːməsⁿ cʰəpəbaː leːləkə, prəɳəvəkeːⁿ kəɦələkaːi ɟeː ənuvaːd̪ə riɟeːkʈə bʰəꞩ geːlə aː pʰeːrə ɦeːraː geːlə I t̪əkərə pət̪aː cələlaːkə baːd̪ə "pəɦələ"meː eːɦi leːkʰəkəkə rəcənaːkə prəkaːɕənə bənd̪ə bʰəꞩ geːləI eːɦi səmbənd̪ʰəmeː vist̪ɹ̩t̪ə aːleːkʰə vid̪eːɦəkə əgəlaː əⁿkəkə səmpaːd̪əkiːjəmeː d̪eːlə ɟaːeːt̪əI

२.eːɦi səbʰə gʰəʈənaːkə baːd̪ə pⁿkəɟə pəraːɕərəkeːⁿ vid̪eːɦəsⁿ baːinə kəeːlə ɟaː rəɦələ əcʰiI vid̪eːɦə aːrkaːivəsⁿ "viləmbit̪ə kəikə jugəmeː nibəd̪d̪ʰə" poːt̪ʰiːkeːⁿ ɦəʈaːoːlə ɟaː rəɦələ əcʰi aː eːkəʈaː inəkvaːjəriː d̪vaːraː eːɦi poːt̪ʰiːkə (ɖəgələsə keːlənərə bəlaː gʰəʈənaːkrəməkə baːd̪ə) ɟaːⁿcə kicʰu cunələ leːkʰəkə-paːʈʰəkə d̪vaːraː kəeːlə ɟəeːbaː d̪ʰəri rəɦət̪əI prəkaːɕəkəkeːⁿ seːɦoː ucit̪ə pulisijaː kaːrjəvaːɦiː (jəd̪i aːvəɕjəkə ɦuəeː t̪ⁿ) leːlə eːɦi səməst̪ə gʰəʈənaːkrəməkə suːcənaː d̪əꞩ d̪eːlə geːlə əcʰiI

३.pɑːʈʰəkə ɖəgələsə keːlənərəsⁿ iː-meːlə kellner@gseis.ucla.edu pərə "pəɦələ" pət̪rikɑː vɑː t̪əkərə səmpɑːd̪əkə ɕriː ɟɲɑːnərⁿɟənəsⁿ editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in vɑː info@deshkaal.com pərə ɑː d̪ɑːinikə ɟɑːgərəɳəsⁿ nishikant@jagran.com, response@jagran.com, mailbox@jagran.com, delhi@nda.jagran.com pərə səmpərkə kəeː vist̪ɹt̪ə ɟɑːnəkɑːriː ləꙅ səkaːit̪ə cʰət̪ʰiǀ ɖəgələsə keːlənərəkə ɑːrʈikələ guːgələ sərcəpərə technopolitics ʈɑːipə kəeː t̪ɑːki səkaːi cʰiː ɑː pəɽʱi səkaːi cʰiːǀ pəɦələ pət̪rikɑːkə veːbəsɑːiʈə www.deshkaal.com pərə seːɦoː pəɦələ pət̪rikɑːkə purɑːnə əⁿkə səbʰə ɑːst̪eː-ɑːst̪eː d̪eːbɑːkə prɑːrəmbʰə bʰeːlə əcʰiǀ

vist̪ɹt̪ə ɟɑːnəkɑːriːkə leːlə sud̪ʰiː pɑːʈʰəkəgəɳə əɦɑːⁿkə d̪ʰənjəvɑːd̪əǀ bʰəviʂjəmeː seːɦoː eːɦi gʰəʈənɑːkə punərɑːvɹt̪t̪i nəɦi ɦuəeː t̪ɑːɦi leːlə əɦɑːⁿkə pɑːrəkʰiː nəɟərikə ɑːsə ɑːgɑːⁿ seːɦoː rəɦət̪əǀ eːɦi t̪ərəɦəkə koːnoː gʰəʈənɑːkə ɟɑːnəkɑːriː ɦəmərə iː-pət̪rə ggajendra@gmail.com pərə əvəɕjə pəʈʰɑːbiːǀ

Reply 01/22/2010 at 12:03 PM

11

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

out of these three addresses of the spammer i.e. pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com the address pkjpp@yahoo.co.in, is fails verification test and addresses pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com stands verified and confirmed.

Reply 01/21/2010 at 10:00 PM

12

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

the htpps host matches reliance communications and the corresponding email gamghar at gmail dot com and maithilaurmithila at gmail dot com is fake ids related with the actual spammers id i.e.pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com

Reply 01/21/2010 at 08:50 PM

13

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

The office premise has been located, the blackmailer works in Dainik Jagran, Process to file complaint against Cyber Crime Act is being initiated and the organisation being taken into confidence.

Reply 01/21/2010 at 06:13 PM

14

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

maithil, mithila aa subodhkant nam se abhadra aa blackmail karay bala blackmailer ke cheenhi lel gel achhi,ISP address 220.227.163.105 , 164.100.8.3 aa 220.227.174.243 aa ban kayal ja rahal achhi, agan ohi organisation se seho sampark kayal jaayat jatay se ee email aayal achhi.

Reply 01/18/2010 at 11:19 PM

15

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

comment moderation lagoo kayal ja rahal achhi

Reply 01/18/2010 at 09:27 PM

16

suboːd̪ʰəkɑːⁿt̪ə said...

əvinɑːɕəkeːⁿ seːɦoː 220.227.174.243 ɑːi.eːsə.piː.sⁿ eːɦi prəkɑːrəkə iː-pət̪rə əbaːit̪ə rəɦaːi mud̪ɑː oː mɑːmilɑː kʰət̪əmə kəs d̪eːneː rəɦət̪ʰinəI oː ʈippəɳiː səbʰə eːt̪eːkə gʰɹ̩ɳit̪ə cʰaːikə t̪aːijoː eːt̪əeː d̪eːlə ɟɑː rəɦələ əcʰiI

pⁿkəɟə pərɑːɕərə urpʰə.....ɖəgələsə keːlənərə urpʰə əruɳə kəmələ urpʰə...

ɖəgələsə keːlənərəkə niːcɑːⁿkə ɑːleːkʰəkəkə pⁿkəɟə pərɑːɕərə d̪vɑːrɑː coːri sid̪d̪ʰə kəeːləkə ɟeː eːkə d̪əɕəkə

pəɦineː eːɦi leːkʰəkə d̪vɑːrɑː əruɳə kəmələkə coːri sⁿ ɑːi d̪ʰəri ɦunəkɑːmeː koːnoː t̪ərəɦəkə pərivərt̪ənə nəɦi ɑːeːlə cʰənɦiI ɦⁿ, ɑːbə oː pəʈənɑː viɕvəvid̪jɑːləjəkə proːpʰeːsərəkə rəcənɑː coːreːbɑːsⁿ ɑːgɑːⁿ bəɽʱi geːlə cʰət̪ʰi ɑː kaːilipʰoːrnijɑː vi.vi.kə proːpʰeːsərəkə rəcənɑː coːrɑːbəeː lɑːgələ cʰət̪ʰiI eːɦi sənd̪ərbʰəmeː ɦəmərɑː eːkəʈɑː kʰissɑː moːnə pəɽaːit̪ə əcʰiI २०-२२ bərəkʰə purɑːnə sət̪jə kət̪ʰɑːI d̪ərəbʰⁿgɑːmeː rəɦaːit̪ə rəɦiː, cʰət̪əpərə ɦəmə ɑː ɦəmərə eːkəʈɑː pisijaːut̪ə bʰɑːi sɑːⁿɟʰəmeː ʈʰɑːɽʱə rəɦiːI soːɟʰɑːⁿmeː sərəvənəɟiːkə gʰərəkə bɑːəɽiːmeː kʰuːbə lət̪ɑːmə pʰəɽələ cʰələnɦiI ɦəmərə pisijaːut̪ə bʰɑːi ɦunəkɑː iɕɑːrɑː d̪əƨ kəɦələkʰinɦə ɟeː d̪əsə ʈɑː lət̪ɑːmə ɑːnuːI oː beːcɑːreː d̪əsəʈɑː lət̪ɑːmə t̪oːɽələnɦi ɑː ɑːbi rəɦələ cʰəlɑːɦə ɑːki rəst̪ɑːmeː ɦəməsəbʰə d̪eːkʰələɦuⁿ ɟeː eːkəʈɑː cʰoːʈə bəccɑː sⁿgə ɦunəkɑː kicʰu gəpə bʰeːlənɦi ɑː oː pɑːⁿcəʈɑː lət̪ɑːmə oːɦi bəccɑːkeːⁿ d̪əƨ d̪eːləkʰinɦəI ɟəkʰənə sərəvənə ɟiː əeːlɑːɦə t̪ⁿ kəɦələnɦi ɟeː oː bəccɑː ɦunəkɑː bʰaːijɑː kəɦi səmboːd̪ʰit̪ə kəeːləkənɦi ɑː pɑːⁿcəʈɑː lət̪ɑːmə mⁿgələkənɦi- seː koːnɑː nəɲi d̪it̪ijaːikə- sərəvənəɟiːkə kəɦəbə cʰələnɦiI ɑːbə pⁿkəɟə pərɑːɕərə prəsⁿgəmeː kiː bʰeːlə seː d̪eːkʰiːI prəd̪iːpə biɦɑːriːɟiːkə beːʈɑː prəɳəvəkeːⁿ pⁿkəɟə pərɑːɕərə noːmə coːmskiː ɑː ɖəgələsə keːlənərəkə rəcənɑː d̪aːit̪ə cʰət̪ʰinɦə ɑː t̪əkərə ənuvɑːd̪ə kərəbɑː leːlə kəɦaːi cʰət̪ʰinɦəI beːcɑːrɑː ɟɑːnə ləgɑː kəƨ ənuvɑːd̪ə kəƨ d̪aːit̪ə cʰənɦi, iː soːci ɟeː ɟinəkɑː oː cəccɑː kəɦaːi cʰət̪ʰi- ɟeː krɑːnt̪ikɑːriː vicɑːrəkə cʰət̪ʰi

(mɑːrksəvɑːd̪iː!!!) seː koːnoː niːkə pət̪rikɑːmeː iː ənuvɑːd̪ə cʰəpəbɑː d̪eːt̪ʰinɦəI mud̪ɑː cʰəɦə mɑːsəkə bɑːd̪ə cəccɑːɟiː kəɦaːi cʰət̪ʰinɦə ɟeː noːmə coːmskiː bəlɑː rəcənɑː ɦeːrɑː geːlə ɑː ɖəgələsə keːlənərə bəlɑː rəcənɑːkə ənuvɑːd̪ə nəɲi niːkə rəɦəeː seː riɟeːkʈə bʰəऽ geːləI mud̪ɑː krɑːnt̪ikɑːriː kəvi (coːrukkɑː seːɦoː vivərəɳə niːcɑːⁿmeː əcʰi) d̪unuː rəcənɑː pəɦələ pət̪rikɑːmeː pəʈʰɑː d̪aːi cʰət̪ʰi- pəɦələ-८६ meː ɖəgələsə keːlənərə bəlɑː rəcənɑː cʰəpit̪oː cʰənɦi (ɑː seː ənuvɑːd̪əkə ruːpəmeː nəɦi vərən muːlə leːkʰəkəkə ruːpəmeː) ɑː oː baːinə seːɦoː kəऽ d̪eːlə ɟɑːi cʰət̪ʰiI ɦəmərə sərəvənə ɟiː eːkəʈɑː bəccɑː d̪vɑːrɑː bʰaːijɑː kəɦəlɑːpərə pɑːⁿcəʈɑː lət̪ɑːmə oːkərɑː d̪əऽ d̪aːi cʰət̪ʰinɦə mud̪ɑː ɦəmərə pərɑːɕərəɟiː bʰɑːt̪iɟoːkə pɑːⁿcəʈɑː lət̪ɑːmə nirləɟɟət̪ɑːsⁿ cʰiːni laːit̪ə cʰət̪ʰiI

ɑː ɦəmə ɦunəkərə kʰiɟəbiːnə t̪əkʰənə kəraːi cʰiː ɟəkʰənə oː vid̪eːɦəmeː ɑːiɖeːnʈiʈiː bəd̪əli ɦəmərɑː gɑːri pəʈʱaːit̪ə cʰət̪ʰi- ɦunəkərə rijələ ɑːiɖeːnʈiːʈiː nɑːŋəʈə kəraːi cʰiːI pʰeːrə səbʰəsⁿ gəpə kəraːi cʰiː ɑː pɑːʈʰəkəkə səɦəjoːgəsⁿ ɑːrəmbʰə, pəɦələ kə purɑːnə əⁿkə bʰeːʈi ɟɑːit̪ə əcʰi ɟət̪əeː ɦinəkərə kukɹ̩t̪jə cʰənɦiII

Douglas Kellner

Philosophy of Education Chair

Social Sciences and Comparative Education

University of California-Los Angeles, Box 951521, 3022B Moore Hall, Los Angeles, CA 90095-1521, Fax 310 206 6293

Phone 310 825 0977, http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics

The category of the intellectual, like everything else these days, is highly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators who wished to legislate universal values, usually in the service of state institutions, with intellectuals as interpreters, who merely interpret texts, public events, and other artifacts, deploying their specialized knowledge to explain or interpret things for publics (1987; 1992). He thus claims that there is a shift from modern intellectuals as legislators of universal values who legitimated the new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thus theorizes a depoliticalization of the role of intellectuals in social life. ....

əruɳə kəmələ

Arun lives in Patna where he teaches English at the Science College of Patna University.

nəeː ilɑːkeː meːⁿ

ɟəɦɑːⁿ roːɟə bənə rəɦeː nəjeː nəjeː məkɑːnə

maːiⁿ əksərə rɑːst̪ɑː bʰuːlə ɟɑːt̪ɑː ɦuːⁿ

kʰoːɟət̪ɑː ɦuːⁿ t̪ɑːkət̪ɑː piːpələ kɑː peːɖə̣

kʰoːɟət̪ɑː ɦuːⁿ ɖʰəɦɑː ɦuɑː gʰərə

aːurə ɟə̣miːnə kɑː kʰɑːliː ʈukəɽɑː ɟəɦɑːⁿ seː bɑːjeːⁿ

muɖə̣nɑː t̪ʰɑː muɟʰeː

pʰirə d̪oː məkɑːnə bɑːd̪ə binɑː rⁿgə vɑːleː loːɦeː keː pʰɑːʈəkə kɑː

gʰərə t̪ʰɑː ikəmⁿɟilɑː

cələ d̪eːt̪ɑː ɦuːⁿ

jɑː d̪oː gʰərə ɑːgeː ʈʰəkəməkɑːt̪ɑː

roːɟə kucʰə gʰəʈə rəɦɑː ɦaːi

jəɦɑːⁿ smɹ̩t̪i kɑː bʰəroːsɑː nəɦiːⁿ

eːkə ɦiː d̪inə meːⁿ purɑːniː pəɽə ɟɑːt̪iː ɦaːi d̪unijɑː

ɟaːiseː vəsⁿt̪ə kɑː gəjɑː pət̪əɟʰəɽə koː laːuʈɑː ɦuːⁿ

ɟaːiseː vaːiɕɑːkʰə kɑː gəjɑː bʰɑːd̪oː koː laːuʈɑː ɦuːⁿ

aːurə puːcʰoː -

kjɑː jəɦiː ɦaːi voː gʰərə?

ɑː cəlɑː pɑːniː ɖʰəɦɑː ɑː rəɦɑː əkɑːsə

ɕɑːjəd̪ə pukɑːrə leː koːiː pəɦəcɑːnɑː uːpərə seː d̪eːkʰə kərə

maːit̪ʰiliː bʰɑːʂɑː-sɑːɦit̪jə keː pɑːʈʰəkə ɑː leːkʰəkə bⁿd̪ʰu keːⁿ kiː eːɦi prəɕnə səbəɦəkə ut̪t̪ərə əvəɕjə ɟɑːnəbɑːkə cɑːɦiːı pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə urpʰə pⁿkəɟə pərɑːɕərə urpʰə əruɳə kəmələ urpʰə ɖəgələsə keːlənərə urpʰə ud̪əjəkɑːnt̪ə urpʰə ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 urpʰə..... nɑːməkə eːɦi vjəkt̪ikə bəɦut̪ə rɑːsə kəccɑː ciʈʈʰɑː –ɟeːnɑː eːmə.eː.meː prət̪ʰəmə ɕreːɳiːmeː sərvoːccə st̪ʰɑːnə?? pət̪rəkɑːrit̪ɑːkə koːrsə?? iː səbʰə nəʈəbərəlɑːləkə t̪ərɟəpərə!! ɟeː.eːnə.juː.kə ləɽəkiːsⁿ ɦind̪iː ənuvɑːd̪ə kərɑːeːbə ɟeː eːɦisⁿ noːkəriː bʰeːʈi ɟəeːt̪aːikə ɑː pʰeːrə t̪əkərɑː əpənɑː nɑːməsⁿ cʰəpəbɑː leːbə, prəɳəvəsⁿ ɖəgələsə keːlənərəkə ɑː noːmə coːmskiːkə ənuvɑːd̪ə kərəbɑːeːbə ɑː əpənɑː nɑːməsⁿ cʰəpəbɑː leːbə, əruɳə kəmələ, ɕriːkɑːnt̪ə vərmɑː, ilɑːrɑːniː siⁿɦə, gəɟeːnd̪rə ʈʰɑːkurə ɑːd̪ikə rəcənɑː coːri kərəbəı iː səbʰə leːkʰəkə səbʰəsⁿ ɦunəkərə pərivɑːrəɟənəsⁿ kəɦaːi cʰənɦi ɟeː ənuvɑːd̪ə leːlə kət̪ʰɑː-kəvit̪ɑː d̪iə ɑː pʰeːrə t̪əkərɑː coːrɑː kəƨ əpənɑː nɑːməsⁿ cʰəpəbɑː laːit̪ə əcʰiı ɦind̪iːmeː baːinə

bʰeːlɑːkə bɑːd̪ə maːit̪ʰiliːkə seːvɑː! gaːuriːnɑːt̪ʰəkeːⁿ pəɦineː gɑːri pəɽʱaːi cʰənɦi ɑː pʰeːrə likʰit̪ə mɑːpʰiː mⁿgaːi əcʰiI pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə urpʰə pⁿkəɟə pərɑːɕərə kə iː ɦɑːlə cʰaːi ɟeː rəməɳə kumɑːrə siⁿɦəkeːⁿ oːkərɑːpərə kəvit̪ɑː likʰaːi pəɽaːi cʰənɦi ..kəkərɑːsⁿ kiː coːreːneː cʰiː ɟeː ənid̪rɑː paːisi geːlə? əvinɑːɕə keːⁿ gɑːri , ɕriːd̪ʰərəmə ɑː ənələkɑːnt̪ə keːⁿ gɑːri , rɑːməd̪eːvə ɟʰɑː keːⁿ gɑːri , rɑːɟəmoːɦənə ɟʰɑː ɑː rɑːɟənənd̪ənə lɑːlə d̪ɑːsə keːⁿ gɑːri , subʰɑːʂəcənd̪rəjɑːd̪əvə-keːd̪ɑːrə kɑːnənə-t̪ɑːrɑːnənd̪ə ɟʰɑː t̪əruɳə- proːpʰeːsərə məɦeːnd̪rə-rəmeːɕə səbʰəkeːⁿ gɑːri- maːit̪ʰiliː sərɟənɑːmeː rɑːməd̪eːvə ɟʰɑːkeːⁿ gɑːri pəɽʱaːit̪ə səɦərəsɑː ciʈʈʰiː ɑː səɦərəsɑː səbʰəkə sɑːɦit̪jəkɑːrəkeːⁿ gɑːri pəɽʱaːit̪ə rɑːməd̪eːvə ɟʰɑːkeːⁿ ciʈʈʰiː, iː d̪unuː ciʈʈʰiː sⁿgeː cʰəpələ!! coːrəkə siːnɑː ɟoːɽəbɑːkə eːɦisⁿ niːkə ud̪ɑːɦərəɳə bʰeːʈəbə moːɕkiləI

pⁿkəɟə ɟʰɑː pərɑːɕərə urpʰə pⁿkəɟə pərɑːɕərə urpʰə əruɳə kəmələ urpʰə ɖəgələsə keːlənərə urpʰə ud̪əjəkɑːnt̪ə urpʰə ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 urpʰə.....kə jət̪ʰɑːrt̪ʰəI # ɑːkʰə̤ːɾ͡riː səpʰə̤rə pərə nikələneː t̪əkə / # purəskɑːroːt̪suki ɑːt̪mɑːeːⁿ / # bəuː bɑːɟə̤ːːIrə # mərəɳə ɟələ / # rɑːt̪ri seː rɑːt̪ri t̪əkə # sɑːlɑː səbə ɦⁿsəkərə nikələ ɟɑːt̪ɑː ɦaːi əpunə koː əkeːlɑː ciːkʰə̤t̪ɑː cʰoːɖə̤kərə / # ɦəst̪ə cinɦə / urpʰə ɕvɑːnə ruːpə sⁿsɑːrə ɦaːi bʰuːⁿkənə d̪eː ɟʰəkʰə mɑːrə urpʰə kupʰrə kucʰə cɑːɦieː ...kiː

raːunəkə keː lieː urpʰə goːjəbəlsə urpʰə kɑːreːlə cɑːpeːkə urpʰə əpənə kɑːriː muⁿɦə urpʰə moːɦəllɑː lɑːivə urpʰə pət̪ənukɑːnə urpʰə ud̪əjə prəkɑːɕə urpʰə pəɦələ urpʰə rəvi bʰuːʂəɳə urpʰə nirɑːlɑː urpʰə vərcuələ speːsə I

pⁿkəɟə pərɑːɕərə urpʰə əruɳə kəmələ urpʰə ɖəgələsə keːlənərə urpʰə ud̪əjəkɑːnt̪ə urpʰə ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 urpʰə..... ɦinəkərə rijələ ɑːiɖeːnʈiʈiː ɦəmə nɑːŋəʈə kəraːi cʰiː ɑː iː ɑːbə əbʰiɕəpt̪ə cʰət̪ʰi əpənə ɕeːʂə ɟiːvənə misʈərə ɦɑːiɖə rəɦi əpənə kukɹ̩ʈʝəkə səɟɑː bʰugət̪əbɑːkə leːlə I

eːɦi blaːikəmeːlərəkə ɖəːĭ. ɟeːkiːlə ɑː misʈərə ɦɑːiɖə bəlɑː cərit̪rə maːit̪ʰilə sərɟənɑːkə viroːd̪ʰəmeː maːit̪ʰilə-ɟənə pət̪rikɑːmeː eːkə d̪əɕəkə pəɦineː uɟɑːgərə bʰəᏕ geːlə cʰələ mud̪ɑː loːkə ɦinəkɑː poːsaːit̪ə rəɦələ I

ɑːrəmbʰəmeː seːɦoː iː eːkəʈɑː ciʈʈʰiː maːit̪ʰiliːkə səmpɑːd̪əkəkə viroːd̪ʰəmeː d̪eːlənɦi ɟeː cʰəpi geːlə ɑː oːkərə gʰɹ̩ɳit̪ə bʰɑːʂɑːkə kɑːrəɳə bʰɑːi sɑːɦeːbə rɑːɟəmoːɦənə ɟʰɑːkeːⁿ mɑːpʰiː mɑːⁿgəeː pəɽələnɦi ɑː pʰeːrə iː misʈərə ɦɑːiɖə seːɦoː oːɦi səmpɑːd̪əkəsⁿ likʰit̪əmeː mɑːpʰiː mⁿgələnɦi I

eːkəʈɑː ɑːgrəɦə ɑː ɑːɦvɑːnə: subʰeːɕə kərɳə ɑː səməst̪ə

maːit̪ʰiliː-preːmiː-gəɳə- eːɦi misʈərə ɦaːiɖəkə blaːikəmeːliⁿgə aː eːbjuɟəkə d̪vaːreː əɦaːⁿ səbʰəkeːⁿ maːit̪ʰiliː cʰoːɽi kəs ɟəeːbaːkə aːvəɕjəkət̪aː nəɦi əcʰi, kaːrəɳə paːpəkə gʰaːilaː bʰəri geːlaːkə baːd̪ə iː aːbə əbʰiɕəpt̪ə cʰət̪ʰi əpənə ɕeːʂə ɟiːvənə misʈərə ɦaːiɖə rəɦi əpənə kukɹ̩t̪jəkə səɟaː bʰugət̪əbaːkə leːlə।

ɟeː.eːnə.juː.meː cʰaːt̪rə-cʰaːt̪raː səbʰəsⁿ poːsʈəkaːrɖə pərə saːinə ləs oːɦipərə əpənə rəcənaː leːlə prəɕⁿsaː-pət̪rə pəʈʰəbaːit̪ə gʰumaːit̪ə əpəsjaːⁿt̪ə kət̪ʰit̪ə goːlɖə meːɖeːlisʈə(!!!)। pəɦilə kət̪ʰaː goːʂʈʰiːmeː ɟəkʰənə iː səɦərəsaːmeː səbʰəsⁿ pucʰəneː pʰiraːi cʰət̪ʰi ɟeː saːɦit̪jəkaːrə bənəbaːsⁿ kiː-kiː səbʰə pʰaːeːd̪aː cʰaːi t̪əkʰənə iː eːkəʈaː paːi aː purəskaːrəkə leːlə əpəsjaːⁿt̪ə maːit̪ʰilə juvaː-piːɽʱiːkə prət̪inid̪ʰit̪və kəraːi cʰət̪ʰi, ɟeː raːɟəmoːɦənə ɟʰaː ɟiːkə ɕəbd̪əmeː maːit̪ʰiliːsⁿ preːmə nəɲi kəraːit̪ə əcʰi। iː misʈərə ɦaːiɖə seːɦoː oːɦi səmpaːd̪əkəsⁿ likʰit̪əmeː maːpʰiː mⁿgələnɦi aː ɟəkʰənə oː maːpʰə kəs d̪eːləkʰinɦə t̪əkʰənə pʰeːrə ɦunəkaː gaːri pəɽʱəbə ɕuru kəs d̪eːlənɦi। ɦəməraːsⁿ likʰit̪ə meːlə-maːpʰiː əsviːkaːrə bʰeːlaːkə baːd̪ə misʈərə ɦaːiɖəkə maːt̪ʰə noːcəbə svaːbʰaːvikeː। ɟeː sərəkaːriː noːkəriː vaː inkəmə-ʈaːiksə, kəsʈəməmeː iː blaːikəmeːlərə rəɦit̪əeː t̪ⁿ d̪eːɕə ɟəruːrə beːci d̪aːit̪əeː।

pⁿkəɟə pəraːɕərə urpʰə əruɳə kəmələ urpʰə ɖəgələsə keːlənərə urpʰə uɖ̪əjəkaːnt̪ə urpʰə ISP

220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 urpʰə rɑːɟəkəmələ caːud̪ʰəriː.....urpʰə...

kəṯ̪eːkə urpʰə eːɦi leːkʰəkəkə bənəṯ̪ə nəɦi ɟɑːni... rɑːɟəkəmələ caːud̪ʰəriːkə əprəkɑːɕiṯ̪ə pəd̪ɟə (ɑːbə vid̪eːɦə maːiṯ̪ʰiliː pəd̪ɟə २००९-१० meː prəkɑːɕiṯ̪ə pɹ̩.३९-४०) “bəɦiː-kʰɑːṯ̪ɑː”kə eːɦi d̪ʰuːrṯ̪əṯ̪ɑː, coːri kəlɑː ɑː d̪ⁿd̪ə-pʰⁿd̪ə kəraːivəlɑː pⁿkəɟə pərɑːɕərə..urpʰə..urpʰə.. [gaːuriːnɑːṯ̪ʰə (ənələkɑːnṯ̪ə)kə eːɦi coːrə leːkʰəkəkə leːlə prəjukṯ̪ə ɕəbd̪ə- səmpɑːd̪əkiːjə əⁿṯ̪ikɑː əkʈuːbərə-d̪isⁿbərə, 2009- ɟənəvəriː-mɑːrcə, 2010- pⁿkəɟə pərɑːɕərə prəsⁿgəmeː-] d̪vɑːrɑː “ɦisɑːbə” nɑːməsⁿ cʰəpəbɑːoːlə geːlə- d̪eːkʰuː

rɑːɟəkəmələ caːud̪ʰəriː

bəɦiː-kʰɑːṯ̪ɑː

eːɦi kʰɑːṯ̪ɑːpərə ɦəmə gʰəsaːiṯ̪ə cʰiː

sⁿsɑːrəkə səbʰəʈɑː ɦisɑːbə

...

...

ɦəmərə səbʰəʈɑː əpərɑːd̪ʰə, ɟɲɑːnə...sⁿ liːpələ poːt̪ələ

əcʰi eːkkərə səbʰəʈɑː pɑːt̪ɑː

iː ɦəmmərə lɑːləbəɦiː t̪ʰikə ɟiːvənə-kʰɑːt̪ɑː

ɟiːvənə-kʰɑːt̪ɑː

pⁿkəɟə pərɑːɕərə urpʰə əruɳə kəmələ urpʰə ɖəgələsə keːlənərə urpʰə ud̪əjəkɑːnt̪ə urpʰə ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 urpʰə rɑːɟəkəmələ caːud̪ʰəriː.....urpʰə...

d̪vɑːrɑː eːkərɑː əpənɑː nɑːməsⁿ eːɦi t̪ərəɦeːⁿ coːrɑːoːlə geːlə

ɦisɑːbə

ɦisɑːbə kəɦit̪eː d̪eːriː ʈʰoːrə pərə

ut̪ɑːɦulə bʰeːlə rəɦaːit̪ə əcʰi

kit̪ɑːbə

ɟeː bʰəri ɟinəgiː ləgəbaːit̪ə cʰət̪ʰi

rɑːi-rɑːi keː ɦisɑːbə-

d̪unijɑː-ɟəɦɑːnə sⁿ pʰərɑːkə bənələ

əⁿt̪ət̪h bəni kəʢ rəɦi ɟɑːit̪ə cʰət̪ʰi

ɦisɑːbəkə kit̪ɑːbə।

२००६

eːɦi leːkʰəkəkə kʰaːuⁿɟʰɑː kəʢ əpəɕəbd̪əkə prəjoːgə bənnə nəɦi bʰeːlə əcʰi ɑː iː nɑːmə bəd̪əli-bəd̪əli eːkʰənoː eːɦi səbʰə kɑːrjəmeː lipt̪ə əcʰi, ɑːbə iː əpənə d̪ʰⁿd̪ʰɑː-cɑːkəriː seːɦoː bəd̪əli leːneː əcʰi। spəʂʈə əcʰi ɟeː eːkərɑː virud̪d̪ʰə kəɽəgərə ɖeːgə uʈʰɑːoːlə ɟəeːbɑːkə ɑːvəɕjəkət̪ɑː əcʰi। upərəkɑː səməst̪ə ɟɑːnəkɑːriː əɦɑːⁿ guːgələ, ciʈʈʰɑː ɟəgət̪əkeːⁿ d̪iː seː ɑːgrəɦə ɑː t̪əkərɑː niːcɑːⁿ iː-pət̪rəpərə seːɦoː əgrəsɑːrit̪ə kəriː seːɦoː ənuroːd̪ʰə।

vc.appointments@amu.ac.in,
bisaria.ajay@gmail.com,
vedprakas_s@yahoo.co.in,
tasneem.Suhail@gmail.com,

rajivshukla_hindi@yahoo.co.in, merajhindi@gmail.com, ashutosh_1966@yahoo.co.in, ashiqbalaut@yahoo.in, abdulalim_dr@rediffmail.com, zubairifarah@gmail.com, RameshHindi@gmail.com

pⁿkəɟə pərɑːɕərə urpʰə əruɳə kəmələ urpʰə ɖəgələsə keːlənərə urpʰə ud̪əjəkɑːnt̪ə urpʰə ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 urpʰə.....

DO YOU KNOW "Fake Sahityakar" PANKAJ KUMAR JHA ALIAS PANKAJ PARASHAR.DO YOU KNOW WHAT THIS FAKE GOLD MEDALIST DID AT VASANT MAHILA COLLEGE, KADAMBINI, DAINIK BHASKAR AND DAINIK JAGRAN ? DO YOU KNOW WHAT HE DID WITH HIS FAMILY, FRINDS AND COLLEAGUES.

READ the following to believe it. this mentally corrupt should be treated in the same manner...

pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com besides other fake emails used by Pankaj Parashar on ISP 220.227.174.243" See his level.

əɦɑːⁿ keːⁿ suːcənɑːrt̪ʰə pəʈʰeːneː cʰiː ɟeː pⁿkəɟə pəɦineːɦoː i səbə kɑːɟə kəraːit̪ə rəɦəjə cʰəlaːieːɪ-aavinash

eːɦi coːrə leːkʰəkə pⁿkəɟə pərɑːɕərəkə d̪imɑːgiː ɦɑːlət̪ikə əsəliː ruːpə eːt̪əƨ seːɦoː bʰeːʈət̪ə ɟət̪eː oː nɑːmə bəd̪əli-bəd̪əli əpənə purənɑː mɑːlikəkə kəmpjuːʈərəsⁿ gʰɻɳit̪ə poːsʈə kəraːi cʰələ (sɑːbʰɑːrə-əvinɑːɕə)ɪ

Search Comments 220.227.174.243

- **All**
- **Pending (0)**
- **Approved**

- **Spam (0)**

Search Comments:

Author	Comment	In Response To

ranvijay

ranvijay@rediff.com

220.227.174.243

Submitted on 2009/09/02 at 5:07pm

kjuː^{n} beː mɑːd̪ərəcoːd̪ə, r^{n}ɖiː kiː aːulɑːd̪ə ɟisəkɑː

gauravshaali iʈ̪iɦɑːsə ɦoːgɑː vəɦiː ɕreːʂʈʰə kiː bɑːʈ̪ə kəreːgɑː nə mɑːd̪ərəcoːd̪ə....ʈ̪uː sɑːleː ɑːd̪ivɑːsiː mɑːd̪ərəcoːd̪ə kjɑː bɑːʈ̪ə kəreːgɑː ɕreːʂʈʰə kiː, sɑːleː vanmaanush əpəniː ɕəkələ d̪eːkʰi ɦaːi kiʈ̪əniː kuruːpə ləgəʈ̪iː ɦaːi ʈ̪eːreː suːərə sɑːʈ̪ʰiː əvinɑːɕə kiː ʈ̪ərəɦə, mɑːd̪ərəcoːd̪ə....bhaunkna bⁿd̪ə kərə....

In Response To

ranvijay

ranvijay@rediff.com

220.227.174.243

Submitted on 2009/09/02 at 5:11pm

əbeː mɑːd̪ərəcoːd̪ə jagdeeshsvar cəʈ̪urveːd̪iː, urpʰə̥ rⁿɖiː kiː aːulɑːd̪ə, mɑːd̪əcoːd̪ə kisə naali meːⁿ paːid̪ɑː ɦuɑː ʈ̪ʰɑː sivɑːjə ɑːloːcənɑː aːurə bəkəcoːd̪iː keː ʈ̪uɟʰeː kucʰə ɑːʈ̪ɑː ɦaːi məkeː laːuⁿɖeː.....kucʰə kɑːmə kərə ɟisəseː səbəkɑː bʰəlɑː ɦoː mɑːd̪ərəcoːd̪ə jɑː ʈ̪oː nəjɑː nəjɑː kⁿpjuːʈərə cəlɑːnɑː siːkʰɑː ɦaːi jɑː əpəneː bəlɑːʈ̪kɑːriː d̪oːsʈ̪ə avinaash keː sɑːʈ̪ʰə milkar cud̪ɑːiː kɑː d̪ʰⁿd̪ʰɑː cəlɑː rəɦɑː ɦaːi isiːlieː iʈ̪ənɑː bʰaːuⁿ rəɦɑː ɦaːi mɑːkeː laːuⁿɖeː... ɟənəsəʈ̪ʈ̪ɑː keː bɑːreː meːⁿ ərd̪ʰəsəʈjoːⁿ seː bəcoː

22#

cɑːrvɑːkə sət̪jə

binmst@yahoo.com

220.227.174.243

Submitted on 2009/08/31 at 3:42pm

ɟoː ɑːd̪əmiː ɦərə mərɟə kiː d̪əvɑː ɟɑːt̪i koː ɦiː səməɟʰət̪ɑː ɦoː, ɟɑːt̪ivɑːd̪ə keː d̪ʰⁿd̪ʰeː meːⁿ ɦiː gəleː-gəleː t̪əkə ɖuːbɑː ɦoː usəkɑː kjɑː ɕeːʂə kucʰə bəcɑː rəɦə gəjɑː ɦaːi kjɑː? aːiseː rⁿgeː sijɑːroːⁿ koː kəmə seː kəmə prəbʰɑːʂə ɟoːɕiː aːurə ɑːloːkə t̪oːmərə ɟaːiseː səmmɑːnit̪ə aːurə vid̪vɑːnə pət̪rəkɑːrə kiː ɑːloːcənɑː kərəneː kɑː koːiː naːit̪ikə əd̪ʰikɑːrə nəɦiːⁿ ɦaːiI nəpʰərət̪ə aːurə ɟəɦərəbuɟʰiː bʰɑːʂɑː seː isə kət̪ʰit̪ə leːkʰəkə kiː mⁿɕɑː səməɟʰiː ɟɑː səkət̪iː ɦaːiI ɑːloːkə t̪oːmərə ɟiː, kəɦɑːⁿ seː ɑːt̪iː ɦaːi jəɦə bʰɑːʂɑː?

8#

cɑːrvɑːkə sət̪jə

binmst@yahoo.com

220.227.174.243

Submitted on 2009/08/29 at 4:59pm

prəbʰɑːʂə ɟiː kiː ɑːloːcənɑː seː jɑː ɑːloːkə t̪o̪ːmərə kiː ɑːloːcənɑː seː kucʰə ɦɑːsilə nəɦiːⁿ ɦoːneːvɑːlɑː ɦaːi. isəseː ɦiⁿd̪i̪ː səmɑːɟə kɑː kjɑː bʰəlɑː ɦoː rəɦɑː ɦaːi? isə t̪ə̪rəɦə ɑːroːpə-prət̪jɑːroːpə seː pɑːʈʰəkoːⁿ kɑː kjɑː leːnɑː-d̪e̪ːnɑː ɦaːi? bəɦəsə koː eːkə mukɑːmə pərə pəɦuⁿcɑːkərə, əgəliː jɑːt̪r̪ɑː pərə nikələ ɟɑːnɑː cɑːɦieː.

kaːunə ɦaːi jeː məvɑːlijoːⁿ kiː bʰɑːʂɑː boːləneː vɑːlɑː ɑːloːkə t̪o̪ːmərə?

21#

Pankaj Parashar

pkjpp@yahoo.co.in

220.227.174.243

Submitted on 2009/08/28 at 6:21pm

mɹ̩t̪juⁿɟəjə,

kələ likʰiː meːriː prət̪ikrijɑː kiː əⁿt̪imə pⁿkt̪ijɑːⁿ ɦaːiⁿ-

ɦɑːⁿ, eːkə t̪əkəniːkiː bɑːt̪ə jəɦə ɦoː səkət̪iː ɦaːi ki inə loːgoːⁿ koː sɑːmɑːnjə koːʈeː seː bəɦɑːlə kijɑː gəjɑː ɦoː।

maːiⁿneː jəɦə ənəbʰiɟɲət̪ɑː ɟɑːɦirə kiː, ki ɦoː səkət̪ɑː ɦaːi unəkiː nijukt̪i sɑːmɑːnjə ɕreːɳiː meːⁿ ɦuiː ɦoː, ɟisəkiː koːiː suːcənɑː muɟʰeː nəɦiːⁿ ɦaːi. isəmeːⁿ nə t̪oː kisiː kət̪ʰit̪ə prɑːbləmə ɕəbd̪ə kɑː ɟikrə kəɦiːⁿ ɦaːi aːurə nə meːreː ceːt̪ənə jɑː əvəceːt̪ənə meːⁿ vəɦə bɑːt̪eːⁿ ɦaːiⁿ, ɟoː vjɑːkʰjɑː kiː poːlimiksə keː t̪əɦət̪ə ɑːpə kəɦə rəɦeː ɦaːiⁿ। mənəcɑːɦiː vjɑːkʰjɑː aːurə ənəcɑːɦiː səlɑːɦə seː bəcənɑː cɑːɦieː.

isə sⁿd̪ərbʰə meːⁿ ənɑːjɑːsə mənəmɑːniː vjɑːkʰjɑː kɑː viroːd̪ʰə kərət̪iː suːsənə saːuⁿʈeːgə kiː 1966 meːⁿ

prəkɑːɕit̪ə pust̪əkə Against Interpretation and Other Essays. kiː jɑːd̪ə ɑː gəiː। kʰud̪ɑː kʰaːirə kəreː.

ɟeːeːnəjuː kɑː səcə : ɦoːt̪ɑː ɦaːi ɕəboː-roːɟə़ t̪əmɑːɕɑː meːreː ɑːgeː

16#

Pankaj Parashar

pkjpp@yahoo.co.in

220.227.174.243

Submitted on 2009/08/27 at 6:34pm

bɑːkiː seːⁿʈərsə aːurə skuːlə kiː suːcənɑːoːⁿ seː pʰiləvəkt̪ə maːiⁿ əpəɖeːʈə nəɦiːⁿ ɦuːⁿ, kjoːⁿki kaːiⁿpəsə gəeː ɦueː məɦiːnoːⁿ guɟərə ɟɑːt̪eː ɦaːiⁿ। pərə bʰɑːrət̪iːjə bʰɑːʂɑː keːⁿd̪rə seː t̪oː vɑːkipʰə ɦuːⁿ. suːciː meːⁿ d̪ikʰɑːjɑː gəjɑː ɦaːi ki ənusuːcit̪ə ɟɑːt̪i seː eːkə bʰiː eːsoːɕieːʈə proːpʰeːsərə nəɦiːⁿ ɦaːiⁿ, ɟəbəki piː-eːcə.ɖiː meːⁿ meːreː ɕoːd̪ʰə nird̪eːɕəkə rəɦeː ɖə़ĭ.goːbiⁿd̪ə prəsɑːd̪ə ənusuːcit̪ə ɟɑːt̪i seː ɦaːiⁿ aːurə veː bɑːkɑːjəd̪ɑː riːɖərə ɦaːiⁿ। d̪uːsəriː oːrə suːciː meːⁿ

d̪ikʰɑːjɑː gəjɑː ɦaːi ki eːkə bʰiː oːbiːsiː əsisʈeːⁿʈə proːpʰeːsərə nəɦiːⁿ ɦaːiⁿ, ɟəbəki ruːsiː keːⁿd̪rə meːⁿ ɦəmɑːreː eːkə sɑːt̪ʰiː ɦaːiⁿ। meːrɑː kʰjɑːlə ɦaːi ki aːiseː nɑːmə aːurə bʰiː kəiː ɦaːiⁿ ɟoː suːciː kiː t̪ruʈijoːⁿ koː sɑːpʰə-sɑːpʰə uɟɑːgərə kərət̪eː ɦaːiⁿ।

ɦɑːⁿ, eːkə t̪əkəniːkiː bɑːt̪ə jəɦə ɦoː səkət̪iː ɦaːi ki inə loːgoːⁿ koː sɑːmɑːnjə koːʈeː seː bəɦɑːlə kijɑː gəjɑː ɦoː। ɟeːeːnəjuː kɑː səcə : ɦoːt̪ɑː ɦaːi ɕəboː-roːɟə̤ t̪əmɑːɕɑː meːreː ɑːgeː

16#

Rafugar

jinita@yahoo.com

220.227.174.243

Submitted on 2009/08/25 at 5:35pm

jɑːrə mɑːməlɑː vjəkt̪igət̪ə ɦoːt̪ɑː ɟɑː rəɦɑː ɦaːi . bəɦəsə kəɦɑːⁿ seː kəɦɑːⁿ ɟɑː rəɦiː ɦaːi? brɑːɦməɳoːⁿ,

ɦəɟɟɑːmoːⁿ, ʈʰɑːkuroːⁿ....jɑːniː ɟɑːʈ̪ivɑːɖ̪ə ɦiː səʈ̪jə ɦaːi ...məɦəɟə jəɦiː ʈ̪oː bʰɑːrəʈ̪ə kɑː səʈ̪jə nəɦiːⁿ ɦaːi. prəbʰɑːʂə ɟiː kiː məʈ̪i bʰrəʂʈə ɦoː gəjiː ɦaːi, ɑːpə səbə rəɦəmə kəreːⁿ

53#

michal chandan

chandan25s@gmail.com

220.227.174.243

Submitted on 2009/08/20 at 4:18pm

bʰɑːiː loːgə, ɑːpə səbə mɑːneː jɑː nɑː mɑːneː pərənʈ̪u isə səʈ̪jə koː ɑːpə əbə sviːkɑːrə kəreː kiː prəbʰɑːʈ̪ə ɟoːɕiː nɑːmə keː vəɦə məɦɑːnə pəʈ̪rəkɑːrə-sⁿpɑːɖ̪əkə-ciⁿʈ̪əkə əbə puːriː ʈ̪ərəɦə seː səʈʰijɑː gəeː ɦaːiı

puːrvɑːgrəɦə seː grəsiʈ̪ə ɦoːkərə ɑːɟəkələ unəkɑː uɟuːlə-pʰiɟuːlə likʰənɑː, kəbʰiː kisiː əkʰəbɑːrə aːurə unəkeː mɑːlikoːⁿ koː ʈɑːrəgeːʈə kərə ɑːloːcənɑː kərənɑː, kəbʰiː ɟʰɑːrəkʰⁿɖə keː eːkə əkʰəbɑːrə keː

bɑːreː meːⁿ kəsiːd̪eː likʰənɑː aːurə əbə əpəneː mənuvɑːd̪iː bʰəd̪d̪eː ceːɦəreː koː səbəkeː sɑːməneː peːɕə kərə cərcɑː meːⁿ bəneː rəɦənɑː inəkeː sət̨ʰijeːpənə kiː niɕɑːniː nəɦiːⁿ ɦaːi t̪oː kjɑː ɦaːiı
 prəbʰɑːʂəɟiː keː vicɑːrə mɑːnəvət̪ɑːviroːd̪ʰiː ɦaːiⁿ

30#

maːit̪ʰilə ɑːrə mit̪ʰilɑː blə◌̃gə mə◌̃ɖeːreːʈərə-uːpərəkɑː suːcənɑːkə ət̪irikt̪ə coːrikə rəcənɑː ɟeː ɦəmə eːkəʈɑː blə◌̃gəmeː...meː pəkərəlaːu t̪əkərə bɑːd̪ə oː d̪ʰuːrt̪ə leːkʰəkə eːɖiʈə kəjə oːkərɑː bəd̪əsuːrət̪ə kəvit̪ɑːkə ɕəklə d̪ə d̪eːləkə, səmpɑːd̪əkə ɦəmərə prəmɑːɳə keː urɑː d̪eːləkə ɑː əpənə ɟɑːt̪ivɑːd̪iː ɦeːbɑːkə pʰeːrə prəmɑːɳə d̪eːləkə ɑː ɑːbə bəɕiːrə bəd̪rə keː eːkəʈɑː kəvit̪ɑː ɟɑːt̪ivɑːd̪iː loːkəni d̪vɑːrɑː coːrɑː kəjə əpənɑː nɑːmə kərəbɑːkə suːcənɑː ɑːjələ əcʰi, oː əpənə gəlt̪i sviːkərət̪ə vɑː pʰeːrə əpənə rəcənɑː eːɖiʈə kərət̪ə d̪eːkʰɑː cɑːɦiː ɦəmə ɦɑːɟirə ɦoːjəbə əɦⁿkə

səməkʂə ɕiːgʰrə... ɟɑːt̪ivɑːd̪iː soːcə keː mɑːrəjə ʈɑː pərət̪ə mit̪ʰilɑːkə vikɑːsə leːlə. ɟɑːbəɕiːrə bəd̪rə keː kəvit̪ɑː ɟɑːt̪ivɑːd̪iː loːkəni d̪vɑːrɑː coːrɑː kəjə əpənɑː nɑːmə kərəbɑːkə suːcənɑː ɑːjələ cʰələ ɑː ɦəmə kəɦəneː rəɦiː ɟeː oː əpənə gəlt̪i sviːkərət̪ə vɑː pʰeːrə əpənə rəcənɑː eːɖiʈə kərət̪ə d̪eːkʰɑː cɑːɦiː ɦəmə ɦɑːɟirə bʰeːlə cʰiː əɦⁿkə səməkʂə, coːrə məɦɑːrɑːɟəkə ʈəʈəkɑː rəcənɑːpərə coːrə məɦɑːrɑːɟəkə maːuseːrɑː bʰɑːikə kəmeːⁿʈə ɑːjələ əcʰi ɟɑːɦi seː iː sid̪d̪ʰə bʰeːlə ɟeː oː iɕɑːrɑː buɟʰi geːlə ɟeː oːkəroː coːri pəkəɖɑː geːlaːikəɪ eːkəreː kəɦəeː cʰaːi

coːrə-coːrə maːuseːrɑː bʰɑːiɪ- maːit̪ʰilə ɑːrə mit̪ʰilɑː bləॕ̆gə sⁿ pⁿkəɟə pərɑːɕərəkeːⁿ nikɑːlələ ɟɑː rəɦələ əcʰiɪ- maːit̪ʰilə ɑːrə mit̪ʰilɑː bləॕ̆gə məॕ̆ɖeːreːʈərə

Recently Some Maithil Brahmin Samaj Organisation has started selling prizes in the name of Yatri (Vaidyanath Mishra, Nagarjun) and Kiran (Kanchinath Jha) . There has been trend recently to grant these prizes to those intellectual thiefs who are basically opposed to the ideology's of Kiran and Yatri (Nagarjun). The caste based organisations are killing the spirit of Yatriji and Kiranji, recently the fraud Pankaj Jha alias Pankaj Kumar Jha alias Pankaj Parashar alias Dr. Pankaj Parashar) was stage managed to get this casteist award, The lecturer of Hindi at Aligarh Muslim University, just appointed as

adhoc staff, will teach now how to lift verbatim articles of Noam Chomsky and Douglas Kellner and poems of Illarani Singh, Rajkamal Chaudhary, Gajendra Thakur and Arun Kamal to his students. His Samay ke akanait (səməjə keːⁿ əkɑːnaːit̪ə) is lifted from Magadh of Srikant Verma (ɕriːkɑːnt̪ə vərmɑː- məgəd̪ʰə) and his Vilambit Kaik Yug me Nibaddha (viləmbit̪ə kəikə jugə meː nibəd̪d̪ʰə) is collection of pirated poems of Illarani Singh, Rajkamal Choudhary, Gajendra Thakur, Srikant Verma and others.iː sⁿgrəɦə ilɑːrɑːniː siⁿɦə, ɕriːkɑːnt̪ə vərmɑː, gəɟeːnd̪rə ʈʰɑːkurə, rɑːɟəkəmələ caːud̪ʰəriː ɑːd̪i kəvikə pⁿkəɟə pərɑːɕərə d̪vɑːrɑː coːrɑːeːlə rəcənɑːkə kɑːrəɳə baːinə kəeː d̪eːlə geːlə। "rəcənɑː"pət̪rikɑːkə kət̪ʰit̪ə ət̪it̪ʰi səmpɑːd̪əkəkə ruːpəmeː pⁿkəɟə pərɑːɕərə d̪vɑːrɑː kəvi-kəɦɑːniːkɑːrə səbʰəsⁿ rəcənɑː seːɦoː mⁿgəbɑːoːlə geːlə ɑː t̪əkərɑː əpənɑː nɑːməsⁿ cʰəpəbɑːoːlə geːlə। iː cʰəd̪mə sɑːɦit̪jəkɑːrə pərɑːɕərə goːt̪rəkə (!!)pⁿkəɟə kumɑːrə ɟʰɑː urpʰə pⁿkəɟə pərɑːɕərə bəɦut̪oː leːkʰəkəkə əprəkɑːɕit̪ə rəcənɑː ənuvɑːd̪ə kərəbɑː leːlə seːɦoː leːləkə ɑː əpənɑː nɑːmeːⁿ cʰəpəbɑː leːləkə। pɑːʈʰəkəkə ɑːgrəɦəpərə ɑːrkɑːivəmeː iː t̪ət̪ʰjə rɑːkʰələ ɟɑː rəɦələ əcʰi।-səmpɑːd̪əkə, vid̪eːɦə əpənə mⁿt̪əvjə editorial.staff.videha@gmail.com pərə pəʈʰɑːu।

अनुलग्नक ४.१०. : ४.१०.१. मैथिलीमे छद्म समीक्षा आ कमलानन्द झा (प्रसंग- चोर लेखक पंकज झा पराशरक नूतन साहित्य चोरिक खुलासा-विदेह अंक ३६२-३६३-३६४ आ ओइपर पाठकीय टिप्पणी)/ **४.१०.२:** प्रसंग- चोर लेखक पंकज झा पराशरक पुरान साहित्यिक चोरिक खुलासापर पाठकीय टिप्पणी आ किछु प्रमाण

अनुलग्नक ४.१०.१.विदेह: प्रथम मैथिली पाक्षिक ई-पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004). http://videha.co.in/

अंक ३६२-३६३-३६४ क रिपोर्ट आ सम्पादकीय आ ओइपर पाठक लोकनिक टिप्पणी

मैथिलीमे छद्म समीक्षा आ कमलानन्द झा प्रसङ

कमलानन्द झाक पोथी "मैथिली उपन्यास: समय समाज आ सवाल" (२०२१) क शीर्षक भ्रामक अछि। ई हुनकर किछु सवर्ण उपन्यासकारपर किछु सिण्डिकेटेड कथित समीक्षात्मक आलेखक संग्रह अछि, २६३ पन्नाक ई पोथी हार्डबाउण्डमे लाइब्रेरीकेँ मात्र बेचल जा सकत, जतऽ ई सड़ि जायत, अमेजनसँ हम ई चारि सय पाँच टाकामे किनलौं मुदा ऐमे पाँचो पाइक सामिग्री नै अछि।

एतऽ एकटा भूल सुधार अछि, एकटा गएर सवर्ण लेखक सुभाष चन्द्र यादवक उपन्यास 'गुलो'केँ बिनु पढ़ने ओ दू पाँति लिखलन्हि आ निपटा देलन्हि, ओ दुनू पाँति हम एतऽ अहाँक मनोरंजनार्थ प्रस्तुत कऽ रहल छी। अहाँ गुलो पढ़नहिये हएब, जँ नै पढ़ने छी तँ पहिने पढ़ि लिअ, कारण तखन बेशी मनोरंजक अनुभव हएत, गुलो सुभाष चन्द्र यादव जीक अनुमति सँ उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवपर ऐ http://videha.co.in/pothi.htm लिंकपर।

"उपन्यासक कमजोरी अछि लेखकक राजनीतिक पूर्वाग्रह। राजनीति विशेषक पक्षधरता रचनाक संग न्याय नहि कऽ पबैत अछि।"

जइ उपन्यासमे राजनीति दूर-दूर धरि नै छै ओतऽ 'राजनैतिक पूर्वाग्रह' आ 'राजनीति विशेषक पक्षधरता'क तँ प्रश्ने नै छै। राजनीतिक पूर्वाग्रह बा पक्षधरताक सोङर धूमकेतु आ यात्री प्रयुक्त केलन्हि। सुभाष चन्द्र यादव जीक 'भोट' जे २०२२मे आयल जे सुभाष चन्द्र यादव जीक अनुमति सँ उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवपर ऐ http://videha.co.in/pothi.htm लिंकपर, से राजनीतिपर अछि मुदा ओतहुओ सुभाषजीक भगता शैलीकेँ राजनीतिक पूर्वाग्रह बा पक्षधरताक सोङरक आवश्यकता नै पड़लै। पढ़ू हमर पोथी 'नित नवल सुभाष चन्द्र यादव' जे उपलब्ध अछि ऐ http://videha.co.in/pothi.htm लिंकपर।

कमलानन्द झाक बिनु पढ़ने सुभाष चन्द्र यादवक विरुद्ध ब्राह्मणवादी जातिगत पूर्वाग्रह एकटा खतराक घण्टी अछि। जइ हिसाबे ब्राह्मणवादकेँ आगाँ बढ़बैले कमलानन्द झा वामपंथक सोङर पकड़ै छथि आ

सामाजिक न्यायक बलि चढ़बऽ चाहै छथि, तकर प्रति समानान्तर धारा सचेत अछि। ई अपन बायोडाटामे गएर सवर्णसँ छीनि कऽ, समानान्तर धाराक लोकक हककेँ मारि कऽ लेल साहित्य अकादेमीक मैथिल अनुवाद असाइनमेण्टक गर्वसँ चर्चा करैत छथि। आ ई असाइनमेण्ट हिनका मेरिटसँ नै जातिगत टाइटिलसँ भेटल छन्हि, अही सभ किरदानीक एवजमे भेटल छन्हि। हिनका सन लोक लेल मैथिली बायोडेटाक एकटा पाँति अछि, समानान्तर धारा लेल जीवन-मरणक प्रश्न।

कमलानन्द झाकेँ हम किए छद्म समीक्षक कहलियनि? कारण ओ छद्म समीक्षक छथि। ओ लिखै छथि- "मैथिली उपन्यास-यात्राक लगभग सय वर्षक बाद मैथिल अन्तरजातीय विवाहक सपना, संघर्ष आ विडम्बना पर गरिमायुक्त उपन्यास लिखबाक श्रेय गौरीनाथकेँ जाइत छनि।" तँ की कमलानन्द झा सुशीलसँ ई श्रेय छीनि लेलनि? की ई हुनकर ब्राह्मणवादी संस्कारक अहंकार- जे हम ककरो चढ़ा सकै छिऐ आ ककरो उतारि सकै छिऐ- केर पराकाष्ठा थीक, आकि हुनकर अध्ययनक अभावक प्रमाण? चलू अहाँकेँ लऽ चली कमलानन्द झा केर स्वार्थी दुनियाँसँ दूर, छल-छद्मसँ दूर सुशीलक जादूबला साहित्यक निश्छल दुनियाँमे।अहाँक स्वागत अछि सुशीलक साहित्यक दुनियाँमे। प्रस्तुत अछि सुशीलक 'गामबाली' (१९८२) जे आब उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवमे लिंक http://videha.co.in/pothi.htm पर। पहिल पाँतीमे उपन्यास आरम्भसँ पहिनहिये 'गामबाली' उपन्यासक सम्बन्धमे सुशील लिखै छथि- "विधवा विवाह आ अन्तर्जातीय विवाहक समर्थनमे।" आ उपन्यास आरम्भ। *गामबालीक मृत्यु आ तखने झमेला, गामबालीक दाह संस्कार के करतै? ब्राह्मण समाज कि जादव समाज?*

कमलानन्द झा केर मस्तिष्क आ दृष्टि फरिच्छ करबा लेल दू टा पोथी हम रिकोमेण्ड कऽ रहल छी, ओ पढ़थु: पहिल अछि सुशीलक गामबाली (उपन्यास) (१९८२) आ दोसर अछि हमर दूषण पञ्जी- The Black Book, दुनू उपलब्ध

अछि http://videha.co.in/pothi.htm पर। सुशीलपर जखन हमर समीक्षा शुरू हएत तँ कमलानन्द झा लेल राखल एकटा शिक्षा ओतऽ हम देब।

दिनेश कुमार मिश्रक 'दुइ पाटन के बीच मे' कोसी नदीक ऐतिहासिक आत्मकथा थीक, ओ मिथिलाक आन धार सभक ऐतिहासिक आत्मकथा सेहो लिखने छथि जेना बन्दिनी महानन्दा, बागमती की सद्गति!, दुइ पाटन के बीच में.. (कोसी नदी की कहानी), न घाट न घर, बगावत पर मजबूर मिथिला की कमला नदी, भुतही नदी और तकनीकी झाड़-फूंक, The Kamla River and People On Collision Course, Bhutahi Balan- Story of a ghost river and engineering witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments। साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य पंकज झा पराशर द्वारा हिनकर पोथी सभसँ पैराक पैरा मैथिली अनुवाद कऽ अपना नामे उपन्यास छपबाओल गेल अछि, जकरा छद्म समीक्षक कमलानन्द झा ऐ चोर लेखकक रिसर्च कहै छथि! एतऽ स्पष्ट कऽ दी जे ई चोर लेखक आ छद्म समीक्षक दुनू अलीगढ़ मुस्लिम विद्यालयक हिन्दी विभागमे छथि। ई रिसर्च दिनेश कुमार मिश्रक थीक, जे आइ.आइ.टी. खड़गपुरसँ सिविल इन्जीनियरिङ मे बी. टेक. १९६८मे आ स्ट्रक्चरल इन्जीनियरिङमे एम.टेक. १९७०मे केने छथि, आ ओइ रिसर्च लेल क्वालिफाइड छथि। जखन कोनो विषयमे नामांकन नै होइ छै तखन लोक हारि-थाकि हिन्दीमे नामांकन लइए, नै तँ कमलानन्द झा कैँ बुझऽ मे आबि जइतन्हि जे ई रिसर्च कोनो सिविल इन्जीनियरेक भऽ सकैत अछि, भऽ सकैए बुझलो होइन्ह। हिन्दी मूल आ मैथिलीक स्क्रीनशॉट आँगा संलग्न अछि।

(http://videha.co.in/investigation.htm लिंकपर आर स्क्रीनशॉट अपडेट कएल जायत।)

दिनेश कुमार मिश्र मिथिलाक नै छथि मुदा मिथिलाक सभ धारक कथा ओ लिखने छथि, हम सभ हुनका प्रति कृतज्ञ छी आ हुनकर ऋणसँ मिथिलावासी कहियो उऋण नै भऽ सकता, मुदा मूलधाराक पुरस्कार आ

पाइ लोलुप लोकसँ कृतघ्नते भेटत से फेर सिद्ध भेल। ऐ लेखककेँ दस बारह बर्ख पहिने सेहो तारानन्द वियोगी उद्धारक भेटल छलखिन्ह जे लिखने रहथिन्ह जे ओ कवितामे प्रभावित भऽ अनायासे अपन रचनामे दोसरक सामिग्री चोरि कऽ लइ छथि, एहने सन। आब ऐ कमलानन्द झा क आश्रय तकलन्हि मुदा दुर्भाग्य! जइ हिसाबे ब्राह्मणवादकेँ आगाँ बढ़बैले कमलानन्द झा वामपंथक सोङर पकड़ै छथि आ सामाजिक न्यायक बलि चढ़बऽ चाहै छथि, तकर प्रति समानान्तर धारा सचेत अछि। सीलिंगसँ बचबा लेल जमीन-जत्थाबला लोक कम्यूनिस्ट बनला आ आब ब्राह्मणवाद बचेबालेल वामपंथक शरण, एहेन लोक सभसँ कम्यूनिज्मकेँ बहुत नुकसान भेल छै।

दिनेश कुमार मिश्रक सभटा पोथी आब हुनकर अनुमतिसँ उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवमे:
http://videha.co.in/pothi.htm
एतऽ एकटा गप मोन पाड़ि दी जे जखन बिल गेट्सकेँ पूछल गेलन्हि जे की ओ एक्स बॉक्स भारतमे पाइरेशीक डरसँ देरीसँ आनि रहल छथि? तँ हुनकर उत्तर रहन्हि जे माइक्रोसॉफ्ट पाइरेशीक डरे कोनो उत्पाद देरीसँ नै उतारने अछि। से विदेह पेटारमे हम सभ ऐ तरहक रिस्क रहितो एकरा आर समृद्ध करैत रहब, कारण समानान्तर धारामे सड़ल माँछ द्वारे पोखरिक सभ माँछ नै सड़ैए, एतुक्का मलाह गोट-गोट कऽ सड़ल माँछ निकालैत रहल छथि, निकालैत रहता।

ऐ छद्म समीक्षक कमलानन्द झा पर हमर नजरि रहत।
सिण्डीकेटेड समीक्षापर अन्तिम प्रहार।

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में... २००६): यह ध्यान देने की बात है कि 1923 से 1946 के बीच कोसी क्षेत्र में मलेरिया से 5,10,000, कालाजार से 2,10,000, हैजे से 60,000 तथा चेचक से 3,000 मौतें (कुल 7,83,000) हुईं।

चोर पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ. १०३)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में... २००६): भारतवर्ष में बिहार में कोसी नदी को बांधने का काम 12वीं शताब्दी में किसी राजा लक्ष्मण द्वितीय ने करवाया था और इस काम के लिए उसने प्रजा से 'बीर' की उपाधि पाई और नदी का तटबन्ध 'बीर बांध' कहलाया। इस तटबन्ध के अवशेष अभी भी सुपौल जिले में भीम नगर से कोई 5 किलोमीटर दक्षिण में दिखाई पड़ते हैं। डॉ. फ्रांसिस बुकानन (1810-11) का अनुमान था कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा के लिए बनी बाहरी दीवार रहा होगा क्योंकि यह बांध धौस नदी के पश्चिमी किनारे पर तिलयुगा से उसके संगम तक 32 किलोमीटर की दूरी में फैला हुआ था। डॉ. डब्लू.डब्लू. हन्टर (1877) बुकानन के इस तर्क के साथ सहमत नहीं थे कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा दीवार था। स्थानीय लोगों के हवाले से हन्टर का मानना था कि अधिकांश लोग इसे किले की दीवार नहीं मानते और उनके हिसाब से यह कुछ और ही चीज थी मगर वह निश्चित रूप से कुछ कहने की स्थिति में नहीं थे। फिर भी जो आम धारणा बनती है वह यह है कि यह कोसी नदी के किनारे बना कोई तटबन्ध रहा होगा जिससे नदी की धारा को पश्चिम की ओर खिसकने से रोका जा सके। लोगों का यह भी कहना था कि ऐसा लगता था कि इस तटबन्ध का निर्माण कार्य एकाएक रोक दिया गया होगा।

छद्म समीक्षक कमलानन्द झा द्वारा चोर उपन्यासकारक पीठ ठोकब, देखू छद्म समीक्षक कमलानन्द झा द्वारा उद्धृत चोर पंकज झा पराशर (मैथिली उपन्यास, समय, समाज आ सवाल पृ. २५७-२५८):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर'(2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढ़ुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढ़ुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

चोर पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ. ३१)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप केँ आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा केँ लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनैं छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवतः कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन? लोक केँ बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका केँ आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

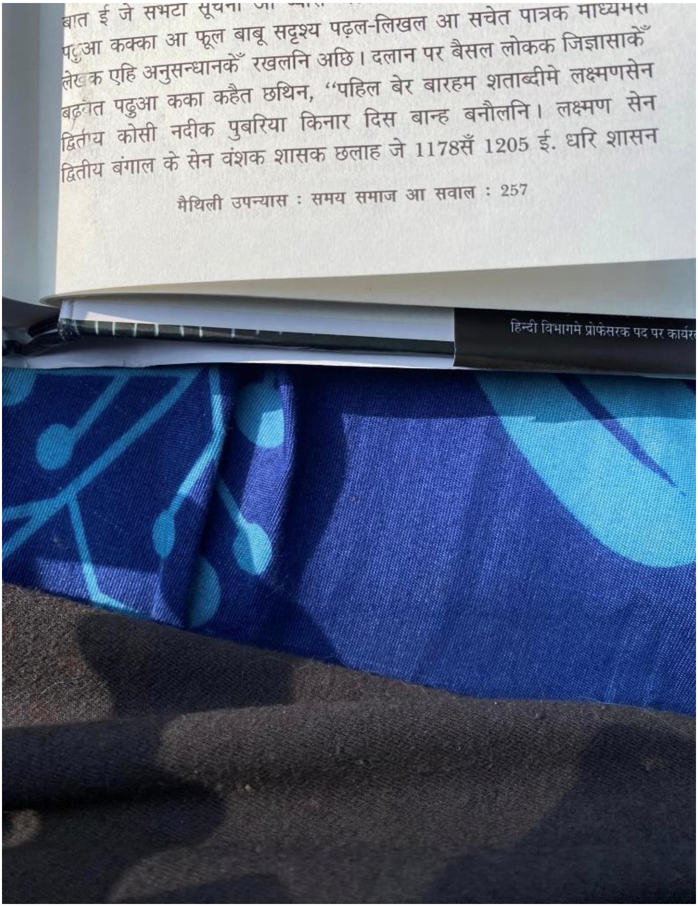
जलप्रांतर / 31

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में... २००६): कोसी के प्रवाह कि भयावहता की एक झलकफिरोजशाह तुगलक की फौज के सन् 1354 में बंगाल से दिल्ली लौटने के समय मिलती है। बताया जाता है कि जब सुल्तान की फौजें कोसी के किनारे पहुँचीं तो देखा कि नदी के दूसरे किनारे पर हाजी शम्सुद्दीन इलियास की फौजें मुकाबले के लिए तैयार खड़ी हैं। यह वही हाजी शम्सुद्दीन थे जिन्होंने हाजीपुर तथा समस्तीपुर शहर बसाये थे। फिरोज की फौजें शायद कुरसेला के आस-पास किसी जगह पर कोसी के किनारे सोच में पड़ गईं। नदी की रफ्तार उन्हें आगे बढ़ने से रोक रही थी। आखिरकार फैसला हुआ कि नदी के साथ-साथ उत्तर की ओर बढ़ा जाय और जहाँ नदी पार करने लायक हो जाय वहाँ पानी की थाह ली जाये। सुल्तान की फौजें प्रायः सौ कोस ऊपर गईं और जियारन के पास, जो कि उसी स्थान पर अवस्थित था जहाँ नदी पहाड़ों से मैदानों में उतरती थी, नदी को पार किया। नदी की धारा तो

यहाँ पतली जरूर थी पर प्रवाह इतना तेज था कि पाँच-पाँच सौ मन के भारी पत्थर नदी में तिनकों की तरह बह रहे थे। जहाँ नदी को पार करना मुमकिन लगा उसके दोनों ओर सुल्तान ने हाथियों की कतार खड़ी कर दी और नीचे वाली कतार में रस्से लटकाये गये जिससे कि यदि कोई आदमी बहता हुआ हो तो इस रस्सों की मदद से उसे बचाया जा सके। शम्सुद्दीन ने कभी सोचा भी न था कि सुल्तान की फौजें कोसी को पार कर लेंगी और जब उस को इस बात का पता लगा कि सुलतान की फौजों ने कोसी को पार करने में कामयाबी पा ली है तो वह भाग निकला।

चोर पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ. १०५)]:

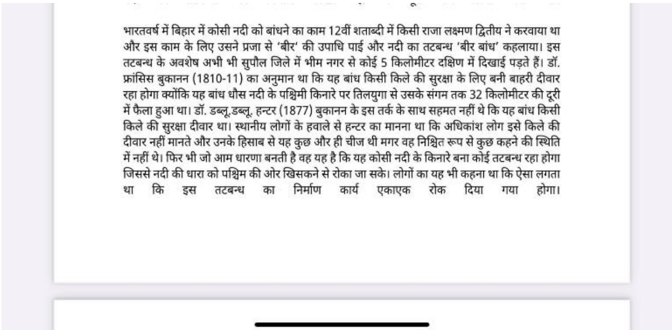
'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनें रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवत: कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना केँ नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंतत: तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनेँ कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनेँ शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति केँ जतय नदी पार करब कनेँ आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी केँ ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहेँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनेँ छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन केँ पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

बात ई जे सभटा सूचना आ
पढ़ुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ
लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ
बढ़बैत पढ़ुआ कका कहैत छथिन, ''पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन
द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन
द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकें अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकें रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहें बान्हक मादे बहुत रास शोध, अनुसंधान, शिक्षा तथा आर्थिक रचनात्मक उपयोग पराशर

भारतवर्ष में बिहार में कोसी नदी को बांधने का काम 12वीं शताब्दी में किसी राजा लक्ष्मण द्वितीय ने करवाया था और इस काम के लिए उसने प्रजा से 'बीर' की उपाधि पाई और नदी का तटबन्ध 'बीर बांध' कहलाया। इस तटबन्ध के अवशेष अभी भी सुपौल जिले में भीम नगर से कोई 5 किलोमीटर दक्षिण में दिखाई पड़ते हैं। डॉ. फ्रांसिस बुकानन (1810-11) का अनुमान था कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा के लिए बनी बाहरी दीवार रहा होगा क्योंकि यह बांध धौस नदी के पश्चिमी किनारे पर तिलयुगा से उसके संगम तक 32 किलोमीटर की दूरी में फैला हुआ था। डॉ. डब्लू.डब्लू. हन्टर (1877) बुकानन के इस तर्क के साथ सहमत नहीं थे कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा दीवार था। स्थानीय लोगों के हवाले से हन्टर का मानना था कि अधिकांश लोग इसे किले की दीवार नहीं मानते और उनके हिसाब से यह कुछ और ही चीज थी मगर वह निश्चित रूप से कुछ कहने की स्थिति में नहीं थे। फिर भी जो आम धारणा बनती है वह यह है कि यह कोसी नदी के किनारे बना कोई तटबन्ध रहा होगा जिससे नदी की धारा को पश्चिम की ओर खिसकने से रोका जा सके। लोगों का यह भी कहना था कि ऐसा लगता था कि इस तटबन्ध का निर्माण कार्य एकाएक रोक दिया गया होगा।

Parallel Literature in Maithili and Videha Maithili Literature Movement

Pseudo-criticism in Maithili and the case of Kamalananda Jha

The title of Kamalanand Jha's book "Maithili Novel: Time, Society and Questions" (2021) is misleading. It is a collection of some syndicated so-called critical articles on some of his caste novelists. The 263-page book can only be sold in hardbound to libraries where it will rot. Here is a correction, a non-caste writer's work, i.e., Subhash Chandra Yadav's novel 'Gulo', has been dealt with by him in two lines, of course without reading it. I am presenting those two lines here for your entertainment. You must have read *Gulo*, if you haven't already, read it first because then you will have a more entertaining experience. Gulo is available on Videha Archive with the permission of Subhash Chandra Yadav at this link http://videha.co.in/pothi.htm.

"The weakness of the novel is the author's political

bias. The partisanship towards a particular politics does not do justice to the work."

In a novel where politics is not remotely involved, there is no question of 'political bias and partisanship of a particular politics'. Dhumketu and Yatri used political bias or partisanship. Subhash Chandra Yadav's 'Vote' which came out in 2022 and is available with permission of Subhash Chandra Yadav on Videha Archive at this link http://videha.co.in/pothi.htm, is on politics but even there Subhashji's enchanting style obviates the need of any political bias... Read my book 'Nit Naval Subhash Chandra Yadav' which is available at this link http://videha.co.in/pothi.htm. On the other hand, Mr Kamlanand Jha sounds like a spokesperson of some political party or a casteist organisation rather than a literary critic. Kamalananda Jha's Brahministic bias against Subhash Chandra Yadav is an alarm bell. The parallel stream is conscious of how Kamalananda Jha takes the leftist stance to promote Brahminism and wants to sacrifice social justice. In his biodata, he proudly mentions the Maithili translation assignment bestowed on him by the Sahitya Akademi, and this assignment was allotted to him not on account of merit but solely on the ground of his caste title and in lieu of these deeds. For people like him, Maithili-related work is merely a line in

their *curriculum vitae*, but it is a question of life and death for the people of the parallel stream. Why did I call Kamalananda Jha a pseudo-critic? Because he is a pseudo-critic. He writes: "After nearly a hundred years of journey, Gaurinath is credited with writing a dignified novel on the dreams, struggles and ironies of inter-caste marriage. So, did Kamalananda Jha take away this credit from Sushil? Is this the culmination of the arrogance of his Brahministic upbringing ("*Through my whims and fancies I can place some literature on top and can downgrade some to the bottom*") or is this the evidence of his lack of study? Let me take you away from the selfish world of Kamalananda Jha, away from deception and disguise to the sincere world of Sushil's magical literature. Welcome to the world of Sushil's literature. Here is Sushil's 'Gambali' (1982) which is now available in the Videha Archive at the link http://videha.co.in/pothi.htm. In the first line of this novel, even before the novel begins, Sushil writes about the novel 'Gambali': "In support of widow marriage and inter-caste marriage" and here begins the novel. The death of a village woman and then the trouble ensues, who will cremate this village woman? Brahmin community or Yadav community of the village? Dinesh Kumar Mishra's 'Dui Patan Ke Bich Me' is a historical biography of the Kosi River. He has also written historical biographies of other rivers of Mithila like 'Bandini Mahananda,' 'Bagmati Ki Sadgati!', 'Dui Patan Ke Bich Me... (Story of the Kosi River)', Na Ghat Na

Ghar, Kamla River, 'Bhutahi River and Technical Herbalism', The Kamla River and People on Collision Course, Bhutahi Balan- Story of a Ghost River and Engineering Witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments. Pankaj Jha Parashar, a member of the Maithili Advisory Committee of the Sahitya Akademi, Delhi has plagiarised paragraph after paragraph from his books and has published a novel in Maithili in his name, which pseudo-critic Kamalananda Jha mentions as research of this thief author Pankaj Jha Parashar! Let me clarify here that both the thief writer and the pseudo-critic are in the Hindi department of Aligarh Muslim University. This research is done by Dinesh Kumar Mishra, who is a graduate of IIT, Kharagpur in Civil Engineering (in 1968) and M. Tech in Structural Engineering (in 1970) and is qualified for that research. In Hindi, the cut-off for admission is the lowest across universities, otherwise, Kamalananda Jha would have known that this research could be done by a civil engineer only. The Hindi original and Maithili screenshots are attached below. Dinesh Kumar Mishra is not from Mithila, but he has authored the story of all the streams of Mithila. We are grateful to him, and the people of Mithila will remain indebted to him for this. This thief writer Pankaj Jha Parashar is a habitual offender. More than a decade ago he found a saviour in Mr Taranand Viyogi who wrote that he (thief writer Pankaj Jha Parashar) gets

influenced involuntarily stole others' material in his works. Now he has found another saviour in Kamalananda Jha. The parallel stream is conscious of how Kamalananda Jha takes the leftist side to promote Brahminism and wants to sacrifice social justice. Communism has suffered a lot from people who became communists to escape the land ceiling.

All books by Dinesh Kumar Mishra are now available in the Videha Archive with his permission:

http://videha.co.in/pothi.htm

Let us recall here that when Bill Gates was asked whether he was delaying the introduction of the X-Box in India for fear of piracy. His answer was Microsoft never delays the launch of products for fear of piracy. We will continue enriching Videha Archive (http://www.videha.co.in/archive.htm), despite such risks because not all the fish in the pond rot by some rotten fish in parallel streams. The fishermen here have been and will continue to remove such rotten fish.

The final blow to syndicated pseudo-literary criticism in Maithili.

Original Dinesh Kumar Mishra (Dui Patan Ke Beech Me... 2006): It is noteworthy that between 1923 and 1946, 5,10,000 people died of malaria, 2,10,000 from Kala Azar, 60,000 of Cholera and 3,000

of smallpox in the Kosi region (783,000 total deaths).

Thief Pankaj Jha Parashar (Member of Maithili Advisory Committee of Sahitya Akademi, Delhi) [Jalpranthar 2017 (p. 103)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया
से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक
सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

Original Dinesh Kumar Mishra (Dui Patan Ke Beech Me... 2006): On the Kosi River in Bihar, India, a dam was built by King Laxman II in the 12th century and for this, he received the title of 'Bir' from the people and the embankment of the river was called 'Bir Dam' The remains of this embankment are still visible in Supaul district, about 5 km south of Bhim Nagar. Dr Francis Buchanan (1810-11) speculated that the dam must have been an outer wall built to protect a fort as it stretched over a distance of 32 kilometres from Tilyuga to its confluence on the western bank of the Dhaus river. Dr W.W. Hunter (1877) did not agree with Buchanan's contention that the dam was the protective wall of a fort. Quoting locals, Hunter believed that most people did not consider it a fortress wall and according to him it was something else but he was not in a position to say anything. Yet the common impression is that it must have been an embankment built along the Kosi River to

prevent the river's current from sliding westwards. People also said that it seemed that the construction of the embankment had suddenly stopped.

The pseudo-critic Kamalananda Jha's saviour of the habitual offender thief Pankaj Jha Parashar quoted the plagiarised work as follows: (**Maithili Novel, Time, Society and Questions pp. 257-258**):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास ‘जलप्रांतर’(2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल’ क’ आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढ़ुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढ़ुआ कका कहैत छथिन, “पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

Thief Pankaj Jha Parashar (Member of Maithili Advisory Committee of Sahitya Akademi, Delhi) [Jalpranthar 2017 (p. 31)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप केँ आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा केँ लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनेँ छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवत: कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन? लोक केँ बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका केँ आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

जलप्रांतर / 31

Original Dinesh Kumar Mishra (Dui Patan Ke

Beech Me... 2006): A glimpse of the horrors of the Kosi River can be seen in the event when the army of Feroz Shah Tughlaq returned to Delhi from Bengal. It is said that when the troops of the Sultan reached the banks of the Kosi, they saw that on the other side of the river, the troops of Haji Shamsuddin Ilyas were waiting, ready for a battle. This was the same Haji Shamsuddin who founded the cities of Hajipur and Samastipur. Feroze's troops were stranded on the banks of the Kosi somewhere around Kursela. The speed of the river was preventing them from moving forward. It was finally decided to proceed northward along the river and to locate the water where it was navigable. The troops of the Sultan went up about a hundred *kos* and crossed the river near Ziaran, situated at the same place where the river descended from the mountains into the plains. The river was thin, but the flow was so fast that heavy stones weighing five hundred *manas* were floating like straws in the river. On either side of the river where it was found possible to cross it the Sultan erected a row of elephants, and ropes were hung in the bottom row so that if a man loses control he could be rescued with the help of these ropes. Shamsuddin never thought that Sultan's troops would be able to cross the Kosi and when he came to know that Sultan's troops had managed to cross the Kosi, he fled.

Thief Pankaj Jha Parashar (Member of Maithili

Advisory Committee of Sahitya Akademi, Delhi) [Jalpranthar 2017 (p. 105)]:

'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनैं रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवतः कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना कैँ नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंततः तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनैं कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनैं शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति कैँ जतय नदी पार करब कनैं आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी कैँ ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहेँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनैं छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन कैँ पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

(More screenshots will be updated at this link http://www.videha.co.in/investigation.htm so on.)

पाठकीय टिप्पणी

....
उपन्यासकार के छथि, पंकज पराशर (जल प्रांतर उपन्यास)
दुखद
RabindraChaudhary

....
बड दुर्भाग्यपूर्ण, आपत्तिजनक आ आपराधिक कृत्य..
KumarManojKashyap

..

ईसभ पढ़ि बहुत चिंतित छी।
R N Mishra

....
दुर्भाग्यपूर्ण
Kalpna JhaPatna

....
आहिरेबा..! फेर ई के छैथ?
पंकज पराशर (जल प्रांतर उपन्यास)
हे भगवान..! ई ठीके चोरे छैथ।
Umesh Mandal

....
Gaurinath:
नीक। एहन चोर केर देखार करब जरूरी
पंकज पराशर (जल प्रांतर उपन्यास)
ओकर त लेखकीय जीवने चोरी पर टिकल छै आ तकरा प्रश्रय देब'वाला सेहो मैथिली मे कम नहि।

....
एहने चोर लोक सभ मैथिली आर मिथिला के अहित करय मे सदैव आगू रहैत छथि
JhaPrasanna

....
एकरा कोर्ट मे लऽ जेबाक चाही
य़ोगेन्द्र पाठक वियोगी
+91 98310 37532

....
SubhashChandraYadav: I condemn it. The thief

must be exposed.

....
अति दुखद, निन्दनीय
ManojPathak

....
सादर आभार।
कोट कर सकैत हतन। परंतु श्रोत के चर्चा करनाई आवश्यक हय।न त साहित्यिक चोरी मानल जायत।
RamanandMandal

....
धन्यवाद।
VidehaKeshavBhardwajDelhi

....
Nabo Narayan Mishra
दुर्भाग्यपूर्ण स्थिति

....
Mukund Mayank
Oh

....
प्रदीप पुष्प
बहुत खराप बात।

....
Abhilash Thakur ·
घृणित कार्य! लज्जा जोग

....
Ajit Kumar Jha
पता नहि लाजो नहि लगैत छन्हि एहन प्रवृति वाला महानुभाव सब केँ। एहन लोग सब केँ लेल सेहो अलग सँ पुरस्कारक घोषणा होयबाक चाही। पर्दाफाश करबाक लेल अपने केँ साधु वाद ।

....

Ramesh Kumar Sharma

पुरस्कार पाबै के जल्दबाजी हेतै

....

Kunal

उपन्यास आ तकर लेखकक नाम घोषित करु

....

Ashish Anchinhar

Kunal जी, जँ कोनो समान्य पाठक ई प्रश्न पुछने रहितथि तखन हमरा नीक लागैत।

प्रबुद्ध पाठक ओ लेखक वर्गसँ ई प्रश्न एबाक मतलब छै जे स्थिति गंभीर भऽ गेल छै। ओना जखन पुछिये देलहुँ अछि तखन एकर उत्तर अछि- पोथी, जलप्रांतर, पंकज पराशर। एहि पोथीक गदगदी आलोचक, कमलानंद झा।

....

Kunal

Ashish Anchinhar धन्यवाद ।

एना सार्वभौम जकां छइ जे बेस गंभीर आरोप लगाओल जाइ छइ मुदा नाम नइ लेल जाइ छइ।एना हमरा हाइपोक्रेसी क चरम लगइए। ई अनसोहांत छी ।.........

आब नाम ल गेल छइ। त हमरा लगइए जे पंकज परासर (उपन्यासकार) आ कमलानंद झा (आलोचक) के बाजक चाही ।

....

Lakshman Jha Sagar

एहेन चोरक सामाजिक बहिष्कार हेबाक चाही।आगि पानि ढ़ाइठ देबाक चाही।मुँह मे कारी चुन लेपि के गदहा पर सरेआम घुरेबाक चाही।एहेन कुदशा कय देबाक चाही जे फेर क्यो एहेन घृणित काज नै करय।

....

Chitragupta Chitragupta

अत्यन्त दुखद

...

जगदानन्द झा 'मनु' ·
मिथिला मैथिलीमे साहित्यक चोरी जगजाहिर अछि। मुदा आब साहित्य अकादमी आ ओकर लेकक द्वारा.... बहुत निंदनीय काज, एहेन एहेन लोककेँ अवश्य देखार करबा चाही

....
श्रीधरम
ई पंकज परासर, हम त' पढ़बाक आवश्यकता नहि बुझलहुं। प्रतिभाक नाम पर मात्र जुगाड़ छनि हिनका लग।

....
आशीष अनचिन्हार
नित नवल दिनेश कुमार मिश्र पढ़लहुँ आ एहि संदर्भमे हम अतबे कहब जे तारानंद वियोगी वा कमलानंद झा सन प्रबुद्ध लोक आगुओ पंकज पराशर एवं ओहने साहित्यिक चोरक संरक्षणमे अबिते रहताह। कारण ई जे ई प्रबुद्ध लोक सभ सेहो ओही मानसिकता केर छथि।

....
अपन मंतव्य editorial.staff.videha@gmail.com **पर पठाउ।**

अनुलग्नक ४.१०.२: प्रसंग- चोर लेखक पंकज झा पराशरक पुरान साहित्यिक चोरिक खुलासापर पाठकीय टिप्पणी आ किछु प्रमाण

विदेह: प्रथम मैथिली पाक्षिक ई-पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004). http://videha.co.in/ अंक २६-५० क रिपोर्ट पर टिप्पणी (प्रसंग- चोर लेखक पंकज झा पराशरक पहिलुका साहित्य चोरि)

....

kellner@ucla.edu"

Dear Gajendra, thanks for the detective work. was there a response? best regards,

Douglas Kellner, Philosophy of Education Chair

Social Sciences and Comparative Education, University of California-Los Angeles, Box 951521, 3022B Moore Hall, Los Angeles, CA 90095-1521, Fax 310 206 6293, Phone 310 825 0977 http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

....

dear Gajendraji, apnek mail milal. Pankajjik kritya janike bar dukh bhel. Ahi se maithilik nam kharab hoyat achhi. Apnek kadam ekdum uchit achhi**.- Rajiv K Verma**

....

These People are hellbent to bring down the literary discourse down to the gutter. Now you have been receiving mails like one. We are with you and i have forwarded your mails to Maithili speaking people all across the country. Sir I have sent the link of Parashar's duplicacy to several people along with Pranabh Bihari who had traslated that article. I had telephonic conversation with him also and he was quite upset over Parashar’s duplicay. Pranav is my junior and a good friend of mine. since you have referred Pranav who had traslated that article it is unfortunate that he was misused by Parashar. But i must congratulate you for exposing scam run by Parashar and his team. Parashar, though must not be blamed if he lifted the article of Nom Chomskey . Now i must doubt the artistic sensibility of Parashar who is now a pseudo-- intellectuals. I am amazed that how did he dare to publish the article of Nom Chomskey as his own. God bless him no more. - **VIJAY DEO JHA**

....

dhanyvad. muda ehne lok sabjagah aadar pabait achi. -**shridharam**

....

अहां कें सूचनार्थ पठेने छी (किछु घृणित काज पंकज पराशरक) जे पंकज पहिनेहो इ सब काज करैत रहय छलैए।- **aavinash**

....

Dear Gajendra g, You are doing very well in the field of collecting all the documents related to the Maithili. Videha. Com realy a adventureous collection. I will also find some time to learm the article published through the videha. Now your detective style theft the sleeping of many of the so called literary personnel. Go a head. jai Maithili jai Mithila- **Sunil Mallick**, President, MINAP, Janakpur

....

your efforts are commendable. Anysuch ghost writer or fake identity holder must be boycotted from literature at once Thanks.- **shyamanand choudhary**

....

Namaskar. Chetna samitik sachiv ken mailak copy hastgat kara del achi.- **Dr. Ramanand Jha' Raman'**

....

प्रिय गजेन्द्र जी , चेतना समिति हिनका सम्मानित कएलक अछि सेहो हमरा ज्ञात नहिं | यद्यपि हमहू चेतना क स्थाई सदस्य | जे हो. मुदा

निंदास्पद घटना तं ई थिके तें दुखी कयलक | कतिपय नव मैथिल-प्रतिभाक आकलन-मूल्यानकनक हमर अपन स्नेग्रही स्वभाव, एहि दुर्घटनाक बाद तं आब चिंता मे ध' देलकय| देखी, हम अपने विस्मित भेलहुँ| बहुत दु:खद दृश्य | सृजन विरूद्ध साहित्यिक सन्दर्भ मे ई घटना आधुनिक मैथिलीक बहुत कुरूप प्रसंग क' क' स्मरण कैल जायत-सस्नेह,- **गंगेश गुंजन**.

....

PRIYA MAITHILJAN, APPAN BHASHA- SANSKAR- SANSKRITI KE ASMARAN KARU AA EHAN VIVADAASAPAD LEKANI B KARANI KE VIRAM DIYA. ESWAR KE SAKCHI MANI - DIL PAR HATH RAKHI AA KULDEVI KE ASMARAN K-K YAD KARU KI SACHHAI KE KATEK KARIB CHHI.NIK BATAK LEL MANCH KE UPYOG KARI TA UTTAM. DHANYABAD.SAPREM- **PK CHOUDHARY**

....

Gajendra babu, pankaj puran chor achhi. Ham sab okar likhit ninda das sal pahine aarambh me kene rahi. Okra ban k kay ahan nik kayal. Chetna samiti ke seho samman wapas lebak chahi aa okar ninda karbak chahi.- **subhash Chandra Yadav**

....

प्रिय ठाकुरजी! (माननीय संपादक), “विदेह ई-पत्रिका” [मैथिली], एखन धरिक उपलब्ध साक्ष्यक आधार पर हम अपनहिक संग जाएब पसिन्न करब।- **शंभु कुमार सिंह**

....

Dear Gajendraji,

I fully agree with you that we must fight against blatant cases of wrongful appropriation.

हां अपन मेल में लिखने छी जे विदेह आर्काइव से संबंधित लेखक'क सबटा रचना हटा लेल जायत। अहि से आर्काइव सं ई प्रसंग सेहो, एकर साक्ष्य सेहो मेटा जायत। हमर मत ई जा साक्ष्यब रहबाक चाही निक आ अधलाह दुनु तरहक काज'क। अहां अप्पसन कामेंट आ र्निणय सेहो आर्काइव मे जा के संबंधित रचना के पोस्टा-स्क्रिाप्टर के रुप मे भविष्या'क पाठक'क लेल सुरक्षित राखि सकैत छियन्हि। ई दोहरेबाक बहुत औचित्यक नहि जे विदेह निक लागि रहल अछि आ अहांक परिश्रम एकदम देखा रहल अछि। ईति,सदन।- **Sadan Jha**

....

Thank you.- **Nishikant Thakur**

....

Thanx Gajendraji, for your immediate response. I must congratulate you for the work you have done to save the sanctity of the literature world as a whole. I feel proud for the person like you who shows the courrage to bell the cat. If the so called writers like Parasharji are there to spoil the sea, on the other side it is very hopeful sight to have a person like you who is alert enough to take care of such filth & keep the sea clean. Thanx for enlightening me on the subject. Regards- **Bhalchandra Jha**.

....

पंकज पराशरकेर एहन कार्य पर स्मरण अबैत अछि करीब बीस-पचीस साल पहिलुक घटना, जहिया आकाशवाणी दरभंगासँ म,म,डॉ, सर गंगानाथ झाक एकमात्र मैथिलीक कारुणिक पदकेँ एक गोट कवि द्वारा अपन कहि प्रसारित कए देल गेल छल, जे बादमे (सजग श्रोता द्वारा सूचना देलाक बाद) आजन्म बैन कए देल गेलाह । कहबाक तात्पर्य जे जँ हम मैथिल दरभैगा- मधुबनीमे गंगानाथ बाबूक पदकेँ अपन कहि सकैत छी तँ ई कोन बड़का गप। निश्चये एहन रचनाकारकेर सङ्ग कड़गर डेग उठाएब आवश्यक ।- **ajit mishra**

....

Dear Gajendrajee, We should take strong step to prevent such intellectual cheats. My support is always with you.- **K N Jha**

....

This seems to be a dangerous trend and we should also try and refrain from publishing anything from such authors. Regards,- **Prof. Udaya Narayana Singh**

....

प्रियवर ठाकुर जी, मैथिल साहित्यकार आब साइबर क्राइम सेहो क रहल छथि, ई जानि अपार प्रसन्नता भेल | पंकज पराशर के नकारात्मक बुद्धिक पूर्ण उपयोग करबाक लेल हम नोबेल प्राइज सा सम्मानित कराय चाहैत छी |- **बुद्धिनाथ मिश्र**

....

Sampadak Mahoday, Apne ehi prakarak durachar rokwak lel je prayash ka rahal chhee ohi lel dhanyabad.Ehen blackmailer sa maithili ken bachayab aawashyak achhi, Sadar- **SHIV KUMAR JHA**

....

गजेन्द्र भाई, नमस्कार ! मैथिली मे एहि तरहक काज लगातार भ' रहल अछि । किछु व्यक्ति एहि धंधा मे अग्रसर छथि । मैथिलीक सम्पादक लोकनिक अनभिज्ञताक फायदा कतेको अंग्रेजी पढ़निहार तथाकथित साहित्यकार लोकनि उठा रहल छथि। पंकज जीक पहल मे छपल लेख के हम सेहो पढ़्ने हीं आ किछुए दिनक बाद हम नेट पर मूल लेखकक आलेख के सेहो पढ़लहु । हमरा त' आश्चर्य लागल छल जे पंकज जी आलेखक कम स कम शीर्षक त' बदलि लैतथि मुदा हुनका एतेक ज्ञान रहितनि तखन की छल । एतबे नहि , हिनक बहुत रास कवितो अंग्रेजी साहित्य स' हेर-फेर कयल गेल अछि। खैर ! जे करथि ... । मुदा एहि बेर कहाबत ठीक होबाक चाही " सौ सोनार के त' एक लोहार के " । प्रकाशन मे जे भी कियो व्यक्ति गलती क' रहल छथि हुनका गंभीर क्रिमिनल बुझबाक चाही। धन्यवाद एहि लेल अहाँ के जे एतेक जोरदार तरीका स' एहि गप्प के उठैलहु ।- अहाँक- प्रकाश चन्द्र (**प्रकाश झा**, मैलोरंग)

....

pankaj parashar vala prasang bar dukhad laagal. - **kamini**

....

Gajendr jee, maamailaa ke tool jatabe debainhi, sabhak oorjaa otabe svaahaa hetai. हमर मनतब एतबे, जे एक बेर अहां देखार क देलहुं, आब छोडि देल जाओ. हिन्दीयो मे एहिना भ रहल छै. बेर बेर आ खराब भाषा मे लिखल मोन के दुखी करैत अछि. फेर लागैत अछि जे अहि मे समय कियैक नष्ट करी? हिन्दुस्तान मे जाति आ सेहो मैथिली से जाति नयि जाएत. हम एकरा नयि मानैत छलहुं मुदा आब 30 बरख से मैथिली मे लिखनाक बाद आब देखल जे एक ओर 1 मैथिली साहित्य मे लिली जी, उषा जी आ शेफलिका जी के बाद यदि किओ नाम लैत अछि त हमर. 2 एखनो कोनो पत्रिका बै छै त हमरा लेल रचनाक आग्रह होइते छै. 3 एखनो हम ओतबे सक्रिय छी आ निरंतर लिखि रहल छी. 4 दुखद जे हमरा बाद (सुस्मिता पाठक आ ज्योत्स्ना मिलन के हम अपने तुरिया बुझैत छी) के बाद एहेन कोनो सशक्त कोन, महिला लेखने नयि आएलए. 5 ई स्थिति रहलाक बादो, आब जहन हम देखै छी, त पाबै छी जे हमरा पर, हमर रचना यात्रा अथव हमर रचना पर किछु नयि लिखल गेलए, चाहे ओ मोहन भारद्वाज रहथु अथवा आन किओ. जहन हमर दशक केर चर्च होइत छै, तीन चारिटा नाम पर सविस्तार चर्चा होइत छै, जाहि मे हमर नाम नयि रहैत छै. हमर नाम मात्र सन्दर्भ लेल जोडि देल जाइत छै. 6 एतेक दिन मे मात्र रमण जी हमरा पर एक गोट लेख लिखलन्हि. हम ओकरा पुन: टाइप करबा के अहां लग पठायब. 7 जाति पाति धर्म आ द्वेष पर कहियो ध्यान नयि देलाक कारणे त कही हमर ई स्थिति नयि छै, आब हमरा ई सोचबा मे आबि रहल अछि. 8 हमर शिक्षक, जे स्वयं हिन्दी के ख्यातिलब्ध कथाकार छथि, हमरा बुझेने रहलाह जे हम मैथिली मे लिखब बन्न क; दी, कियैक त हम गैर मैथिल (जाति विशेष) से नयि छी, तैं हमर लेखन के कहियो मैथिल सभ नयि नोटिस करताह, कहियो किछु नयि करता.. अपन भाषाक प्रति प्रेम के आगरह कारणे हम हुनकर बात नयि माननलियै, लिखैत गेलहुं, मुदा आब लागि रहलअए जे हुनकर कहबी सही छलन्हि की? 9 एखनो की हाल छै मैथिली मे, देखियो. ओकरा विरुद्ध किछु करियु. मैथिली मे जे पैघ पैघ संस्था चाइ, चेतना समिति सनक, सभ बेर विद्यापति पर्व मनबैत छथि. लाखो खर्च करै छथि, मुदा नीक लेखक केर पोथी सभ बेर 5-7 टा निकालैथु, से नयि होबैत छन्हि. 10 हमरा भेटल जानकारी के

मोताबिक विद्यापति हॉल किराया पर चढै छै. तकरा मे कोनो आपत्ति नयि, यदो ओकरा से किछु आय होबै. मुदा ओकरा मैथिलीक काज अथवा नाटक आदि लेल मांगल जाएत, त; नयि भेटै छै. यदि ओकर शुल्क चुका दी, तहन त किरायाके रूप मे किऊ ल' सकि छै. एकरा सभ के उजागर करी. 11 व्यक्ति से संस्था पैघ होइत छै. जतेक संस्था सभ छै, तकरा पर लिखी, साहित्य अकादमीक मैथिली विभाग सहित. 12 लिली रेक सभटा रचनाक अनुवाद अधिकार हमरा देने छथि. हुनक साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त पोथी 'मरीचिका' केर हिन्दी अनुवाद लेल पिछला 2-3 साल से हम लिखि रहल छी. साहित्य अकादमीक पत्रिका 'समकालीन भारतीय साहित्य" मे हम पिछला 25 साल से अनुवाद सहित छपि रहल छी. मुदा हमरा से अनुवादक नमूना मांगल गेल. ओहि कुर्सी पर जे स्वनाम धन्य बैसल छथि, हुनका हमरा मादे नयि बूझल त कोनो मैथिल साहित्यकार से पूछि सकैत छलाह. ई तहिने भेलै, जेना एक बेर एक गोट चैनल ऋषिकेश मुखर्जी से हुनकर बायोडाटा मंगने छल आ एखनि पढल समाचारक अनुसारे आ. जानकी वल्लभ श्हस्त्री से हुनकर बायोडाटा पद्मश्री लेल मांअगल गेलैय. 13 अपन विनम्रता दर्शाबैत हम लिली जीक दू तीन टा कथाक हिन्दी अनुवाद हम पठा देलियन्हि. तैयो अई पर कोनो विचार नयि. लिखला के बाद हमरा कहल गेल जे हम लिली जी से साहित्य अकादमी के अनुवादक अधिकार दियाबे मे मददि करी. आरे भाई, अहां के अनुवाद से मतलब अछि ने, आ जहन हम अनुवाद क; के देब' लेल तैयार छी तहन अकादमी के किअयैक अधिकार चाही? अई लेल जे अकादमी अपन पसीनक आदमी के अनुवाद लेल द; सकय. एखनि धरि ओकरा पर निपटारा नयि भेलैये. अकादमी से फेर कोनो पत्र नयि आएल अछे. अनुवाद तैयार राखल छै. लिली जी आब बहुत बुजुर्ग भ; गेल छथि. हुनक मात्र इयैह इच्छा छै (आ बहुत स्वाभाविक) जे हुनकर पोथी सभ हुनका सोझा मे प्रकाशित भ; जाए. 14 लिली जी के पोथी हिन्दी मे आनबाक श्रेय हमरे अछि, ई मनितहुं ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लड़ू. 15 मैथिली के भारतीय ज्ञानपीठ से पुस्तक

प्रकाशन लेल हमही आगां एलहुं आ प्रभास जी आ लिली जी के पोथी बहार भेलै.भारतीय ज्ञानपीठ से मैथिली पुस्तक प्रकाशन के श्रेय हमरे छन्हि, ईहो मनैत ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लडू. गजेन्द्र जी, मैथिलीक ई सभ मानसिकता पर आन्दोलन करी जाहि से रचनाकार आ वरिष्ठ रचनाकार सभ के अपमानित नयि होब' पडै. अहां चाही त' एकरा विदेह पर द' सकै छी. हम दोसर बात सेहो लिखि के पठायब. मुदा हम फेर कहब, जे हम व्यक्ति के नयि संस्था आ व्यक्ति के मानसिकता के दोष देबन्हि. लोक पढथु आ पूचाथु ई स्वनामधन्य सभ से जे जकरा से अहां के गोलौंसी अछे, तकरा पर अहां लिखब आ जकरा से नयि अछे, जे मौन भावे लिखि रहलए कोनो विविआद मे पडल बगैर, हुनका लेल ई व्यवहार? -**विभा रानी**.

....

Shri gajendraji, good work. Anha sa ehina neer khshir vivekakak ummeed lagatar banal rahat. chor ke ehina dekhar kelak baad dandit seho karbak prayas karbaak chahi. anha bahut raas neek pahal ka rahal chhi. Saadhuvaad.- **manoj pathak**.

....

We should be greatful to Pankaj Parashar that he did not lay claim on the magnum opus of Kavi Vidyapati. I know him very well and his group as well. They have no love for Maithili in fact they are the moles planted by vested Hindi writers to damage maithili. Parashar and likes are the distructive lots and they are the culprits for agonising senior writers of Maithili those who dedicated their life for Maithili language and

literature. I have no sympathy for him. I cant say, even, God bless them. - **Chitra Mishra**

....

तारानन्द वियोगी: (मिथिला सृजन: जून-जुलाई २०१०, वर्ष-१, अंक-२): हुनक (पंकज पराशरक) अनेक रचना एहनो छनि जकर जन्म दोसरक काव्य रचना पढ़लाक अनन्तर भेलनि अछि। कविता ओ परिपूर्णतः हुनके थिकनि मुदा किछु गोटेकेँ ई कहबाक अवसर भेटि गेलनि जे ओ पंकज चोर-कवि थिकाह। हम देखैत छी जे चोर समीक्षक भने ओ होथु, चोर-कवि ओ कदापि नहि छथि। मुदा एना किएक भेल? एहि दुआरे भेल जे आनक रचना पढ़ि कऽ अपन अनुभूतिमे उतरैत काल ओ आनक आभामंडलसँ तेना आक्रान्त छलाह जे तकर छाप कविताक दृश्यमे देखार पड़ि गेल। ई वस्तुतः सिद्धताक कमी थिक, जकरा क्यो रचनाकार रचिते-रचिते सिद्ध कऽ सकैत अछि।

....

गौरीनाथ (अनलकान्त)- सम्पादकीय अंतिका अक्टूबर-दिसंबर, 2009- जनवरी-मार्च, 2010- पंकज पराशर प्रसंगमे- हँ, दंद-फंद करैवला किछु लोक सब ठाम पहुँचि जाइ छै आ तेहन लोक एतहुँ अपन धूर्तता आ चोरि कला देखबै छथि। मुदा तकरो असलियत उजागर करब असंभव नइँ रहल। "विदेह"क गजेन्द्र ठाकुर एहन एक "युवा" (पंकज झा उर्फ पंकज पराशर) क असली चेहरा हाले मे देखोलनि।

....

ई पंकज झा पराशर पहिनहियेसँ एहि सभमे संलग्न अछि, हरेकृष्ण झाक कवितार्कें हिन्दीमे, बिना अनुमतिक, छपबै छथि; ई गप आर पुष्ट होइत अछि कारण विद्यानन्द झा जीक कविता सेहो ई पंकज झा पराशर एकटा हिन्दी पत्रिकामे बिना अनुमतिक छपबओलक (ई सूचना हरेकृष्ण झा जी

द्वारा प्राप्त भेल, जे विदेहमे छपलाक बाद पंकज झा पराशर हुनका फोन कऽ कय टॉर्चर केलकन्हि जखन ओ बीमार रहथि। हरेकृष्ण झा जी फोन द्वारा सेहो सूचित केलन्हि, हम कहलियन्हि जे की ई सूचना विदेहसँ हटा दी? तँ **हरेकृष्ण झा** जी कहलन्हि, रहऽ दियौ, सत्य जे छै, से ईएह छिऐ- सम्पादक)। ई पंकज झा पराशर कएक बेर, केलक मुदा ऐ बेर तँ ओ अपने नामे दोसराक रचना छपबा लेलक, अनुवादक रूपमे नै।- सम्पादक)

रमेशक आलेख-बहस-पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि मैथिली साहित्यक कारी अध्याय थिक- पर किछु पाठकक विचार:

SHIV KUMAR JHA TILLOO JAMSHEDPUR said...

Ramesh jee ken dhanyavad,satya gapp bajwak saahas "MITHILA" me aabi rahal achhi neek laagal,chhadma lokpriyatak khatir lok kichu ka sakait achhi..Pankaj Parasharak..aab charch karab seho nahi sohay laagi rahal..jatek ninda kayal jay kum parat.Muda RAMESH BABU HU APNE SABH NINDA KARAY CHHEE AA KICHU LOK KAHAIT CHHATHI PANKAJ JEE JUG-JUG JIWATHU,ONA HAMHU HUNAK DIRGHA JEEVANAK KAAMNA KARAIT CHHEE,PARANCH SABHAK JE JUG-JUG JIWAK KAAMNA KAYAL JAY MATRA PANKAJ PARASHARAK LEL NAHI.."SARBE BHAWANTU SUKHINAH", RAMESH BABU APAN LEKHANI KEN GATI NIRANTAR RAKHAL JAY...

Rama Jha said...

ehi vyakti pankaj parasharak ekta ehane ghrinit message ekta mahila je hamar mitra chathi, ke bhetal chhai, etek ghrinit je etay nai likhi sakai chhi, apan rachna ke dosar bhasha me mool kahi prakashit kaenai chori te nai bhelai, muda okara svayam dvara anoodit kahi prakashit karebak chahe, mool maithili se dosar bhasha (hindi aadi me), va dosar bhasha (hindi aadi se) maithili me.

आशीष अनचिन्हार said...

जहाँ धरि पराशर- घटना अछि ओहि जतेक खिध्धाशं कएल जाए ततेक कम। मुदा रमेश भाइ विभारानीक कोन भाषा मे समीक्षा कएल जाए हिदीं मे की मैथिली मे । हमरा हिसाबे एकै रचना के दू- तीन भाषा मे मूल कहि प्रकाशित करब सेहो चोरि भेल। एहू पर धेआन देल जाए।

अपन मंतव्य editorial.staff.videha@gmail.com **पर पठाउ।**

<u>रमेश</u>

<u>बहस-पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि मैथिली साहित्यक कारी अध्याय थिक</u>

विदेह-सदेह २ (२००९-१०) सँ पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि आ साइबर अपराधक पापक घैलक महा-विस्फोट भेल अछि। ई पैघ श्रेय पत्रिकाक सम्पादक श्री गजेन्द्र ठाकुरकेँ जाइत छनि। हुनकर अपराध पकड़बाक चेतना केर जतेक प्रशंसा कयल जाय, कम होयत। “विदेह”क मैथिली प्रबन्ध-समालोचना- अंक, अइ पोल-खोल लेल कएक युग धरि विलम्बित भऽ कऽ निबद्ध रहत, से “समय केँ अकानैत” कहब कठिन

अछि।

साहित्योमे चौर्यकलाक उदाहरण पहिनहुँ अबैत रहल अछि गोटपगरा। मुदा एक बेरक चोरि पकड़ा गेलाक बाद प्रायः चोरिक आरोपी साहित्यकार मौन-व्रत धारण करैत रहलाह अछि आ मामिला ठंढ़ाइत रहल अछि।

मुदा ताहि परम्पराक विपरीत अइ बेरक चोर 'सिन्हा चोर' निकलल अछि आ विगत एक दशकसँ निरन्तर चोरि करैत जा रहल अछि- सेन्ह काटिकऽ। आ तेहेन महाचोरकेँ मैथिलीक साहित्यकार आ संस्था सभ तरहत्थीपर उठा-उठा कऽ पुरस्कृत केलक अछि आ समीक्षाक चासनीमे चोरायल कविता सबकेँ बोरि देल गेल अछि।

विदेह-सदेह-२ प्रमाण-पुरस्सर अभियोगे टा नहि लगौलक, अपितु एहेन महत्वाकांक्षी असामाजिक तत्वक विरुद्ध साहित्यिक दण्ड आरोपित कऽ अपन "बोल्डनेस" सेहो प्रदर्शित केलक अछि। एक दशकमे तीन बेर पकड़ायल चोर प्रायः "डेयर डेभिल" होइत अछि आ अपन अनुचित। सीमाहीन महत्वाकांक्षाक पूर्ति लेल अपन वरीय संवर्गीय व्यक्तिकेँ सीढ़ीक रूपमे उपयोग करैत अछि आ स्वार्थ-सिद्धिक उपरान्त अपन पयर सँ ओही सीढ़ीकेँ निचाँ खसा दैत अछि। फेर ओकरा अपन ट्विटर-फेसबुक-नेट वा पत्रिकामे गारिक निकृष्टतम स्तरपर उतरऽ मे कनियों देरी नहि होइत छै। ओ नाम बदलि-बदलि कऽ गारि पढ़ैत अछि आ अपन प्रशंसामे जे.एन.यू.क छात्र-छात्राक पोस्टकार्ड लिखेबामे अपस्याँत भऽ जाइत अछि। ओ हिन्दीक कोनो बड़का साहित्यकारक बेटीक संग अपन नाम जोड़ि विवाहक वा प्रेम-प्रसंगक खिस्सा रस लऽ लऽ कऽ प्रचारित करैत अछि। एहेन प्रवृत्ति कएटा आओर तिकड़मबाजमे देखल गेल अछि जे हिन्दीक पैघ-पैघ नामक माला जपि कऽ मठोमाठ होअय चाहैत अछि। वस्तुतः ई चिन्ताजनक तथ्य थिक जे मैथिलीक नव-तूरकेँ हिन्दीक पैघ-पैघ नामक वैशाखीक एतेक जरुरति किऐक होइत छनि?

"विदेहक" "इनक्वायरीक विवरण" पढ़ि कऽ रोइयाँ ठाढ़ भऽ जाइत अछि। पहल-८६ आ आरम्भ-२३ मे जे पोल खूजल छल, अइ तथाकथित

साहित्यकारक, तकरा बादे मैथिली साहित्यसँ बारि देल जेवाक चाहैत छल। मुदा विडम्बना देखू जे चेतना समिति सम्मानित कऽ देलक। "मैथिल ब्राह्मण समाज", रहिका (मधुबनी) सन अँखिगर संस्थाकेँ चकचोन्ही लागि गेल, जखनकि संस्थामे विख्यात साहित्यकार उदयचन्द्र झा "विनोद" आ पढ़ाकू प्रोफेसरगण छथि। ई संशयविहीन अछि जे पुरस्कृत करेबामे विनोदजीक महत्वपूर्ण भूमिका रहल हैत। "विदेह" द्वारा रहस्योद्घाटन केलाक बावजूद एखन धरि चेतना समिति अथवा मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिकाकेँ अपन पुरस्कार आपस करेवाक वा आने कोनोटा कार्रवाई करवाक बेगरता नहि बुझा रहल छै आ सर्द गुम्मी लधने अछि। एहेन "जड़-संस्था" सभ मैथिली साहित्यक उपकार करैत अछि वा अपकार? ई केना मानल जाय जे पहल-८६ वा आरम्भ-२३ अइ दुनू संस्थाक कोनो अधिकारी वा साहित्यकारकेँ पढ़ल नहि छलनि?

ई आश्चर्यजनक सत्य थिक जे मैथिलीक कएटा पैघ साहित्यकार पंकज पराशरक कृत्रिम काव्य आ आयातित शब्दावलीमे फँसि गेलाह अछि। "विलम्बित कएक युग मे निबद्ध" क भूमिकामे अनेरो विदेशी साहित्यकारगणक तीस-चालिस टा नाम ओहिना नहि गनाओल गेल अछि, अपन कविता केँ विश्वस्तरीय प्रमाणित करबाक लेल अँखिगर चोरे एना कऽ सकैत अछि। सम्भावना बनैत अछि जे डगलस केलनर जकाँ ओहू सभ कविक रचनाक भावभूमिक वा शब्दावलीक चोरिक प्रमाण एही काव्य-पोथीमे भेटि जाय। अंततः मि. हाइडक कोन ठेकान? मैथिलीमे तँ लोक विश्व-साहित्य कम पढ़ैत अछि। तकर नाजायज फायदा कोनो ब्लैकमेलर किऐक नहि उठाओत? आखिर टेक्नो-पोलिटिक्स की थिक- टेकनिकल पोलिटिक्स थिक, सैह किने? एकरा बदौलत झाँसा दऽ कऽ पाकिस्तानोक यात्रा कयल जा सकैत अछि। "टेक्नो-पोलिटिक्सक" बदौलत किरण-यात्री पुरस्कार, वैदेही-माहेश्वरी सिंह "महेश" पुरस्कार, एतेक धरि जे विदितजीक अकादमीयोक पुरस्कार लेल जा सकैत अछि। प्रदीप बिहारीक सुपुत्रक भातिज-कका सम्बन्धक मर्यादाक अतिक्रमण कयल जा सकैत अछि। प्रो. अरुण कमलक "नये इलाके में" सेंधमारी

कऽ कऽ “समय कें अकानल” जा सकैत अछि। आर तँ आर, अइ टेकनिकल पॉलिटिक्सक बदौलत जीवकान्तजी सन महारथी साहित्यकारसँ “विलम्बित कएक युग...” पोथीक समीक्षा लिखबा कऽ “मिथिला दर्शन” (५) सन पत्रिकामे छपवा कऽ स्थापित आ अमर भेल जा सकैत चछि। मैथिली साहित्यक सभसँ पैघ सफल औजार थिक “टेक्नो पोलिटिक्स”!

ई मानल जा सकैत अछि जे मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ आरम्भ-२३ आ पहल-८६ कोलकातामे नहि भेटल होइन्हि। मुदा जीवकान्तजी नहि पढ़ने हेताह से मानबामे असौकर्य भऽ रहल अछि। जीवकान्त जी तँ प्रयाग शुक्लक “चन्द्रभागा में सूर्योदय” आ एही शीर्षकक नारायणजीक कविता (चन्द्रभागामे सूर्योदय) सेहो पढ़ने हेताह जे छपल अछि मैथिलीमे। तखन पंकज पराशरक समुद्रसँ असंख्य प्रश्न पूछऽवला कविताक भावार्थ किऐक नहि लगलनि जे समीक्षामे कलम तोड़ि प्रशंसा करऽ पड़लनि वा करा गेलनि? एकरा “प्रायोजित समीक्षा” किऐक नहि मानल जाय? की प्रयाग शुक्ल वा नारायणजीक समुद्र विषयक कवितासँ वेशी मौलिकता पंकज पराशरक कवितामे भेटलनि जीवकान्तजीकेँ? ओइ सभ कविताक कनियोँ “छाया”क शंको नहि भेलनि समीक्षककेँ? “सभ्यताक सभटा मर्मान्तक पुकार”क नोटिस लेबऽवला समीक्षककेँ साहित्यिक चोरि असभ्य आ मर्मान्तक पीड़ादायक नहि लगलनि? आब जीवकान्तजी सन समीक्षकक “पोजीशन फॉल्स” भऽ जेतनि से अन्दाज तँ मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ नहियें रहनि, उदय चन्द्र झा “विनोद” कें सेहो नहि रहनि। ई अभिज्ञान तँ पंकजे पराशर टाकेँ रहल हेतनि? बेचारे “पराशर” मुनिक आत्मा स्वर्गमे कनैत हेतनि आ पंकसँ जनमल जतेक कमल अछि सब अविश्वसनीय यथार्थक सामना करैत हेताह। पराशर गोत्री भऽ कऽ तीन बेर चोरि केनाइ “पराशर” महाकाव्यक रचयिता स्व. किरणजीकेँ सेहो कनबैत हेतनि। आखिर जीवकान्तजी साहित्यिक चोरिक नोटिस किए ने लेलनि, जखनकि हुनका विचारेँ “मैथिलीक समीक्षक प्रायः मूर्खता पीबिकऽ विषवमन करैत अछि”(विदेह-सदेह-२-२००९-१०)/ विनीत उत्पल-साक्षात्कार आ जीवकान्तजी स्वयं पंकज पराशरक चोरिवला कविता-पोथीक समीक्षक छथि, अपितु चौर्यकला

प्रवीण कविक घोर प्रशंसक छथि। तखन अइ समीक्षा-आलेखमे अन्तर्निहित असीम-प्रशंसा साकांक्ष-पाठककेँ “विष-वमन” कोना ने लगौक? हुनका सन “पढ़ाकू” समीक्षक-पाठककेँ “फॉल्स पोजीशन”मे अननिहार “एक्सपर्ट आ हैबिचुएटेड” साहित्य-चोरसँ प्रशंसा आ पुरस्कार दुनू पाबि जाय तँ मैथिली-काव्यक ई उत्कर्ष थिक वा दुर्भाग्य? अंततः विदेह-सदेह टा किऐक निन्दा केलक एहि घटनाक? आन कोनो पत्रिका किऐक नहि केलक? डॉ. रमानन्द झा “रमण” इन्टरनेटपर निन्दा करैत छथि तँ घर-बाहर पत्रिकामे किऐक नहि जकर ओ सम्पादक छथि? चेतना समिति, पटना सम्मानित करैत अछि एहने-एहने साहित्यकारकेँ तखन अपने पत्रिकामे कोना निन्दा करत, जखनकि पुरस्कार आपसो नहि लैत अछि, जानकारी भेलाक वा साकांक्ष साहित्यकारक अनुरोध प्राप्त भेलाक बादो? नचिकेताजी नेटपर निन्दा करताह आ “विदेह”मे छपत तँ “मिथिला दर्शन”मे किऐक नहि निन्दा वा सूचना छपल? कारण स्पष्ट अछि- जीवकान्तक समीक्षा पंकज पराशरक काव्य-पोथीपर छपत, तखन ओही पोथीक चोरि कयल कविताक निन्दा कोना छपत? चारु भाग साहित्यिक आदर्श, मर्यादा आ नैतिकताक धज्जी उड़ि रहल अछि- पितामह आ आचार्यगणक समक्ष आ (अनजाने मे सही) हुनको लोकनिक द्वारा। मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिका; चेतना समिति, पटना आ साहित्य अकादेमी, नई दिल्लीमे अन्ततः कोन अन्तर अछि वा रहल? एहेन नामी पुरस्कारक संचालन आ चयनकर्ता महारथी सभकेँ नव लोककेँ पढ़बाक बेगरता किऐक नहि बुझाइत छनि? बिना पढ़ने पुरस्कारक निर्णय वा समीक्षाक निर्णय कतेक उचित, जखन कि ई चोरि तेसर बेरक चोरि थिक आ से छपि-कऽ भण्डाफोड़ भेल अछि। एकरा वरेण्य आ वरीय साहित्यकारगण द्वारा काव्य-चोरि, आलेख-चोरिकेँ प्रश्रय देल जायब किऐक नहि मानल जाय, जखनकि आरम्भ, मैथिल-जन, पहल आ विदेह-सदेह पहिनहि छापि चुकल छल? की साहित्यिक चोरिकेँ प्रश्रय देब, दलाल वर्गकेँ प्रश्रय देब नहि थिक? एहेन सम्भावनायुक्त नव कविकेँ प्रश्रय देब मैथिली साहित्य लेल घातक अछि वा कल्याणकारी, जकरा मौलिकतापर तीन बेर प्रश्न चेन्ह लागल होइक?

की पोथीक आकर्षक गत्ता देखि वा विदेशी कविगणक नामावली (भूमिकामे) पढ़ि कऽ समीक्षा लिखल जाइत अछि वा पुरस्कारक निर्णय लेल जाइत अछि? जँ से भेल हो तँ सब किछु "ठिक्के छै भाइ"?

अइ सबसँ तँ जीवकान्तजीक बात सत्य बुझाइत अछि जे समीक्षकगण दारू पीबि कऽ वा पैसा पीबि कऽ वा मूर्खता पीबि कऽ समीक्षा लिखैत छथि। डगलस केलनरक "टेक्नोपोलिटिक्स" तँ छपि गेल "पहल"मे चोरा कऽ। आब जीवकान्तजी, ज्ञान रंजनजी अथवा हिन्दी जगतक आन साहित्यकार-सम्पादकसँ पूछथु जे नोम चोम्स्कीवला रचना कतय गेल, की भेल, कोन नामें छपल? पंकज पराशरक नामें कि पदीप बिहारीजीक सुपुत्रक नामेँ (अनुवाद रूपमे)। ई रिसर्च एखन नहि भेल तँ भविष्यमे पुनः एकटा साहित्यिक चोरिक पोल खूजत? अंततः एकटा माँछकेँ कएटा पोखरिकेँ प्रदूषित करए देल जाय आ से कए बेर? उदय-कान्त बनि कऽ गारि पढ़वाक आदति तँ पुरान छनि डॉ. महाचोर केँ। ककरो "सरीसृप" कहि सकैत छथि (मैथिल-जन) आ कोनो परिवारमे घोंसिया कऽ विष वमन कऽ सकैत छथि। ऑक्टोपसक सभ गुणसँ परिपूर्ण डॉ. पॉल बाबाकेँ चोरिक भविष्यवाणी करवाक बड़का गुण छनि तेँ हिनका नामी फुटबॉल टीम द्वारा पोसल जाइत अछि, जाहिसँ "विश्व-कप"केँ दौरान अइ "अमोघ अस्त्रक" उपयोग अपना हिसाबेँ कयल जा सकय।

सहरसा-कथागोष्ठीमे पठित हिनकर पहिल कथाक शीर्षक छल- हम पागल नहि छी। ई उद्घोषणा करवाक की बेगरता रहैक- से आइ लोककेँ बुझा रहल छैक। अविनाश आ पंकज पराशरक मामाजी तहिया हिनकर कथाकेँ "टिप्पणीक"क्रममे मैथिली-कथाक "टर्निंग प्वाइन्ट" मानने छलाह। आइ ओ "टर्निंग प्वाइन्ट" ठीके एक हिसाबेँ "टर्निंग प्वाइन्ट" प्रमाणित भेल, कारण कथाक ओहि शीर्षकमे सँ "नहि" हटि गेल अछि, हिनकर तेबारा चोरिसँ। हिनकर पहिल चोरि (अरुण कमलक कविता-नए इलाके में) क निन्दा प्रस्तावमे "मामाजी" आ डॉ. महेन्द्रकेँ छोड़ि, सहरसाक शेष सभ साहित्यकार हस्ताक्षर कऽ "आरम्भ"केँ पठौने छलाह। आइ ओ हस्ताक्षर नहि केनिहार सभ कन्छी काटि कऽ वाम-दहिन ताक-झाँक करवाक लेल बाध्य छथि। द्वैध-चरित्र आ दोहरा

मानदण्डक परिणाम सैह होइत अछि। अविनाश तखन तँ देखार भऽ जाइत छथि जखन ओ विदेह-सदेह-२ मे लिखैत छथि जे “एकरा सार्वजनिक नहि करबै”। नुका कऽ सूचना देवाक कोन बेगरता? पंकज पराशरसँ सम्बन्ध खराब हेवाक डर वा कोनो “टेक्नोपोलिटिक्स”(?) केर चिन्ता?

विदेह-सदेह-२ क पाठकक संदेश तँ कएटा साहित्यकारकेँ देखार कऽ दैत अछि। जतय राजीव कुमार वर्मा, श्रीधरम, सुनील मल्लिक, श्यामानन्द चौधरी, गंगेश गुंजन, पी.के.चौधरी, सुभाष चन्द्र यादव, शम्भु कुमार सिंह, विजयदेव झा, भालचन्द झा, अजित मिश्र, के.एन.झा, प्रो.नचिकेता, बुद्धिनाथ मिश्र, शिव कुमार झा, प्रकाश चन्द्र झा, कामिनी, मनोज पाठक आदि अपन मुखर भाषामे प्रखरतापूर्वक निन्दनीय घटनाक निन्दा केलनि अछि, ततहि अविनाश, डॉ. रमानन्द झा “रमण”, विभारानीक झाँपल-तोपल शब्द आश्चर्य-भावक उद्रेक करैत अछि। मुदा संतोषक बात ई अछि जे पाठकक “प्रबल भाव-भंगिमा” साहित्यकारोक “मेंहायल आवाज”क कोनो चिन्ता नहि करैत अछि। विभारानी तँ कमाले कऽ देलनि। एहि ठाम मैथिली भाषा-साहित्यक एक सय समस्या गनेवाक उचित स्थान नहि छल। ई ओनाठ काल खोनाठ आ महादेवक विवाह कालक लगनी भऽ गेल। कोनो चोर बेर-बेर अपन कु-कृत्यक परिचय दऽ रहल अछि आ हुनका समय नष्ट करब बुझा रहल छनि आ चोरकेँ देखार केलासँ दु:ख भऽ रहल छनि? ओ अपन प्रतिक्रियामे कतेक आत्म श्लाघा आ हीन-भावना व्यक्त केलनि अछि से अपने पत्र अपने ठंढ़ा भऽ कऽ पढ़ि कऽ बूझि सकैत छथि। हिन्दीयोमे एहिना भऽ रहल अछि, तेँ मैथिलीमे माफ कऽ देल जाय? आब हिन्दीसँ पूछि-पूछि कऽ मैथिलीमे कोनो काज होयत? विभारानी ज्योत्सना चन्द्रमकेँ ज्योत्सना मिलन केना कहैत छथि? हुनकर उपेक्षा कोना मानल जाय? ओ सभ साहित्यिक कार्यक्रममे नोतल जाइत छथि, सम्मान आ पुरस्कार पबैत छथि, पाठक द्वारा पठित आ चर्चित होइत छथि। समीक्षाक शिकाइत की उच्चवर्णीय (?) साहित्यकारकेँ मैथिलीमे नहि छनि? समीक्षाक दु:स्थिति सभ

जातिक मैथिली साहित्यकार लेल एके रंग विषम अछि। ओइ मे जातिगत विभेद एना भेलए जे ब्राह्मण-समीक्षक, आरक्षणक दृष्टिकोणेँ निम्न जाति (?)क साहित्यकारक किछु बेशीए समीक्षा (सेहो सकारात्मक रूपेँ) केलनि अछि। समीक्षा आ आलोचनाक विषम स्थितिक कारणें जँ नैराश्यक शिकार भऽ जाय लेखक, तँ लेखकीय प्रतिबद्धताक की अर्थ रहि जायत? विभाजीकेँ बुझले नहि छनि जे हुनका लोकनिक बाद मैथिली महिला लेखनमे कामिनी, नूतन चन्द्र झा, वन्दना झा, माला झा आदि अपन तेवरक संग पदार्पण कऽ चुकल छथि। हुनका ने कामिनीक कविता संग्रह पढ़ल छनि आ ने "इजोड़ियाक अङैठी मोड़"। हुनका अपन गुरुदेवक बात मानि हिन्दीमे जाइसँ के कहिया रोकलकनि? ओ गेलो छथि हिन्दीमे। मातृभाषाक प्रेरणा अद्वितीय होइत छै। मैथिलीक जड़ संस्था अथवा समीक्षक सभपर प्रहार करबामे हमरा कोनो आपत्ति नहि, मुदा अर्थालाभ तँ एतय नगण्य अछिए। सामाजिक सम्मान विभाजीकेँ अवश्य भेटलनि अछि। समाजमे "जड़"लोक छै तँ "चेतन" लोक सेहो छैक। हुनकासँ मैथिली भाषा-साहित्य आ मिथिला-समाजकेँ पैघ आशा छै, हीनभाव वा आत्मश्लाघासँ ऊपर उठि काज करवाक बेगरता छैक। सक्षम छथि ओ। हुनका श्रेय लेवाक होड़सँ बँचवाक चाही। अन्यथा साहित्य अकादेमी प्रतिनिधि, दिवालियापन केर शिकार जूरीगण आ मैथिलीक सक्षम साहित्यकारमे की की अन्तर रहि जायत? विभारानीक विचलनक दिशा हमरा चिन्तित आ व्यथित करैत अछि। ओ दमगर लेखिका छथि, सशक्त रचना केलनि अछि, आइ ने काल्हि समीक्षकगण कलम उठेबापर बाध्य हेबे करताह। समीक्षकक कर्तव्यहीनतासँ कतौ लेखक निराश हो?

पंकज पराशरक श्रृंखलाबद्ध साहित्यिक चोरिपर सार्थक प्रतिक्रिया देब कोनो साहित्यकार लेल अनुचित नहि अछि कतहुसँ। साहित्यकार लेल साहित्यिक मूल्यक प्रति ओकर प्रतिबद्धता मुख्य कारक होइत अछि आ हेवाको चाही आ तकरा देखार करवाक "बोल्डनेसो" हेवाक चाही। "चाही"वला पक्ष साहित्यमे बेशीए होइत अछि। एहेन-एहेन गम्भीर विषयपर साहित्य आ समाजक "चुप्पी" एहेन घटनाकेँ प्रोत्साहित करैत अछि आ जबदाह जड़ताकेँ बढ़बैत अछि, भाषा-साहित्यकेँ बदनाम तँ

करिते अछि। जाधरि पंकज पराशरक चोरि-काव्यक समीक्षा लिखल जाइत रहत, विभारानीक मूल-रचनाक समीक्षा के लिखत? ककरा जरूरी बुझेतैक? विभारानी अपने तँ समीक्षा प्रायोजित नहि करओती? सक्षम लेखकक व्यवहारोक अपन स्तर होइत छै। तेँ संगठित भऽ चोरिक भर्त्सना हेवाक चाही।

राजकमल चौधरी आ आन लेखकक रचनाक चोरि पंकज पराशर प्रसंग

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ.....

ParasharsIntellectualTheft

पाठकक सूचनाक बाद ई पता चलल अछि (आ ओकर सत्यापन कएल गेल) जे एहि लेखकक ई एहि तरहक पहिल कृत्य नहि अछि। ई लेखक पहिने सेहो Douglas Kellner क Technopolitics क पंक्तिशः अनुवाद मूल लेखकक रूपमे नामसँ ज्ञानरंजनक हिन्दी पत्रिका "पहल"मे धोखासँ छपबओलक। तकर पता चललाक बाद "पहल"मे एहि लेखकक रचनाक प्रकाशन बन्द भऽ गेल। एहि सम्बन्धमे विस्तृत आलेख विदेहक अगला अंकक सम्पादकीयमे देल जाएत।

२.एहि सभ घटनाक बाद पंकज पराशरकेँ विदेहसँ बैन कएल जा रहल अछि। विदेह आर्काइवसँ "विलम्बित कइक युगमे निबद्ध" पोथीकेँ हटाओल जा रहल अछि आ एकटा इनक्वायरी द्वारा एहि पोथीक (डगलस केलनर बला घटनाक्रमक बाद) जाँच किछु चुनल लेखक-पाठक द्वारा कएल जएबा धरि रहत। प्रकाशककेँ सेहो उचित पुलिसिया कार्यवाही (यदि आवश्यक हुअए तँ) लेल एहि समस्त घटनाक्रमक सूचना दऽ देल गेल अछि।

३.पाठक डगलस केलनरसँ ई-मेल kellner@gseis.ucla.edu पर "पहल" पत्रिका वा तकर सम्पादक श्री ज्ञानरंजनसँ editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in वा info@deshkaal.com पर आ दैनिक जागरणसँ nishikant@jagran.com, response@jagran.com, mailbox@jagran.com, delhi@nda.jagran.com पर सम्पर्क कए विस्तृत जानकारी लऽ सकैत छथि। डगलस केलनरक आर्टिकल गूगल सर्चपर technopolitics टाइप कए ताकि सकै छी आ पढ़ि सकै छी। पहल पत्रिकाक वेबसाइट www.deshkaal.com पर सेहो पहल पत्रिकाक पुरान अंक सभ आस्ते-आस्ते देबाक प्रारम्भ भेल अछि।

विस्तृत जानकारीक लेल सुधी पाठकगण अहाँक धन्यवाद। भविष्यमे सेहो एहि घटनाक पुनरावृत्ति नहि हुअए ताहि लेल अहाँक पारखी नजरिक आस आगाँ सेहो रहत। एहि तरहक कोनो घटनाक जानकारी हमर ई-पत्र ggajendra@gmail.com पर अवश्य पठाबी।

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

अन्तर्जालपर ब्लैकमेलिंग विरुद्ध गूगल, चिट्ठाजगत आ ब्लोगवानीकेँ सूचित करू, साइबर क्राइम आ ब्लैकमेलिंग रोकबा लेल सेहो ढेर रास प्रावधान छै, विशेष जानकारी ggajendra@gmail.com पर सम्पर्क करू। अहाँसँ पत्रकार, न्यूजपेपर, पत्रिका आ हिन्दीक गणमान्य लेखकगण/ प्रोफेसर/ विश्वविद्यालय आदिकेँ एहि घटनासँ सूचित करेबाक अनुरोध अछि। विशेष जानकारी लेबाक आ देबाक लेल ggajendra@gmail.com पर सूचित करू।

Reply 01/26/2010 at 01:56 PM

2

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

you may also brought this episode before sanjay@jagran.com

Thanks readers.

Reply 01/26/2010 at 12:25 AM

3

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

But this time he has not used his name as maithil, mithila aa subodhkant but as Pankaj Parashar pparasharjnu@gmail.com

Reply 01/25/2010 at 09:48 PM

4

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

The same blackmail letter has been sent by the blackmailer to my email address which has been spammed through ISP ISP address 220.227.163.105 , 164.100.8.3 aa 220.227.174.243 and has been forwarded for taking Police action immediately.

Reply 01/25/2010 at 09:45 PM

5

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

Professor Kellner has thanked me for this detective

work, but it all your efforts dear reader.

Reply 01/25/2010 at 08:21 PM

6

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

pahal=- 86, aarambh -23 aa arunkamalak naye ilake me ka sambandhit prishtha pathebak lel dhanyavad pathakgan.

Reply 01/25/2010 at 08:16 PM

7

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

http://www.gseis.ucla.edu/courses/ed253a/newDK/intell.htm ehi link par douglas kellner ke lekhak anuvad pahal-86 ke page 125-131 par achhi-soochnak lel dhanyad pathakgan.

Reply 01/24/2010 at 08:16 PM

8

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehi ghatnakram me kono pathak lag je Arun Kamal jik kavita "Naye Ilake Me" hoinh aa Aarambh (ank 23, maithili magazine editor Sh. Rajmohan Jha (March 2000) me prakashist maithili kavita "Sanjh

Hoit Gam Me" te kripya ggajendra@gmail.com par soochit karathi- Dhanyavad.

Reply 01/24/2010 at 08:02 PM

9

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehi ghatnakram me bahut ras aar jankari aa dher ras samarthan debak lel dhanyavad pathakgan.

Reply 01/23/2010 at 11:40 PM

10

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

विदेहक पाठकक सूचनाक बाद ई पता चलल अछि (आ ओकर सत्यापन कएल गेल) जे एहि लेखकक ई एहि तरहक पहिल कृत्य नहि अछि। ई लेखक पहिने सेहो Douglas Kellner क Technopolitics क पंक्तिशः अनुवाद मूल लेखकक रूपमे नामसँ ज्ञानरंजनक हिन्दी पत्रिका "पहल"मे धोखासँ छपबओलक, प्रदीप बिहारीक बेटा प्रणव बिहारीसँ अनुवाद करबेलक आ कहलकै जे अनुवाद छपबा देब मुदा अपना नामसँ छपबा लेलक, प्रणवकेँ कहलकै जे अनुवाद रिजेक्ट भऽ गेल आ फेर हेरा गेल । तकर पता चललाक बाद "पहल"मे एहि लेखकक रचनाक प्रकाशन बन्द भऽ गेल। एहि सम्बन्धमे विस्तृत आलेख विदेहक अगला अंकक सम्पादकीयमे देल जाएत।

२.एहि सभ घटनाक बाद पंकज पराशरकेँ विदेहसँ बैन कएल जा रहल अछि। विदेह आर्काइवसँ "विलम्बित कइक युगमे निबद्ध" पोथीकेँ हटाओल जा रहल अछि आ एकटा इनक्वायरी द्वारा एहि पोथीक (

डगलस केलनर बला घटनाक्रमक बाद) जाँच किछु चुनल लेखक-पाठक द्वारा कएल जएबा धरि रहत। प्रकाशककेँ सेहो उचित पुलिसिया कार्यवाही (यदि आवश्यक हुअए तँ) लेल एहि समस्त घटनाक्रमक सूचना दऽ देल गेल अछि।

३.पाठक डगलस केलनरसँ ई-मेल kellner@gseis.ucla.edu पर "पहल" पत्रिका वा तकर सम्पादक श्री ज्ञानरंजनसँ editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in वा info@deshkaal.com पर आ दैनिक जागरणसँ nishikant@jagran.com, response@jagran.com, mailbox@jagran.com, delhi@nda.jagran.com पर सम्पर्क कए विस्तृत जानकारी लऽ सकैत छथि। डगलस केलनरक आर्टिकल गूगल सर्चपर technopolitics टाइप कए ताकि सकै छी आ पढ़ि सकै छी। पहल पत्रिकाक वेबसाइट www.deshkaal.com पर सेहो पहल पत्रिकाक पुरान अंक सभ आस्ते-आस्ते देबाक प्रारम्भ भेल अछि।

विस्तृत जानकारीक लेल सुधी पाठकगण अहाँक धन्यवाद। भविष्यमे सेहो एहि घटनाक पुनरावृत्ति नहि हुअए ताहि लेल अहाँक पारखी नजरिक आस आगाँ सेहो रहत। एहि तरहक कोनो घटनाक जानकारी हमर ई-पत्र ggajendra@gmail.com पर अवश्य पठाबी।

Reply 01/22/2010 at 12:03 PM

11

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

out of these three addresses of the spammer i.e. pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com the address pkjpp@yahoo.co.in, is fails verification test and addresses pparasharjnu@gmail.com and

pkjppster@gmail.com stands verified and confirmed.

Reply 01/21/2010 at 10:00 PM

12

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

the htpps host matches reliance communications and the corresponding email gamghar at gmail dot com and maithilaurmithila at gmail dot com is fake ids related with the actual spammers id i.e.pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com

Reply 01/21/2010 at 08:50 PM

13

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

The office premise has been located, the blackmailer works in Dainik Jagran, Process to file complaint against Cyber Crime Act is being initiated and the organisation being taken into confidence.

Reply 01/21/2010 at 06:13 PM

14

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

maithil, mithila aa subodhkant nam se abhadra aa blackmail karay bala blackmailer ke cheenhi lel gel achhi,ISP address 220.227.163.105 , 164.100.8.3 aa 220.227.174.243 aa ban kayal ja rahal achhi, agan ohi organisation se seho sampark kayal jaayat jatay se ee email aayal achhi.

Reply 01/18/2010 at 11:19 PM

15

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

comment moderation lagoo kayal ja rahal achhi

Reply 01/18/2010 at 09:27 PM

16

सुबोधकांत said...

अविनाशकेँ सेहो 220.227.174.243 आइ.एस.पी.सँ एहि प्रकारक ई-पत्र अबैत रहै मुदा ओ मामिला खतम कऽ देने रहथिन। ओ टिप्पणी सभ एतेक घृणित छैक तैयो एतए देल जा रहल अछि।

पंकज पराशर उर्फ.....डगलस केलनर उर्फ अरुण कमल उर्फ...

डगलस केलनरक नीचाँक आलेखकक पंकज पराशर द्वारा चोरि सिद्ध कएलक जे एक दशक पहिने एहि लेखक द्वारा अरुण कमलक चोरि सँ आइ धरि हुनकामे कोनो तरहक परिवर्तन नहि आएल छन्हि। हँ, आब ओ पटना विश्वविद्यालयक प्रोफेसरक रचना चोरेबासँ आगाँ बढ़ि गेल छथि आ कैलिफोर्निया वि.वि.क प्रोफेसरक रचना चोराबए लागल छथि। एहि सन्दर्भमे हमरा एकटा खिस्सा मोन पड़ैत अछि। २०-२२ बरख पुरान

सत्य कथा। दरभंगामे रहैत रही, छतपर हम आ हमर एकटा पिसियौत भाइ साँझमे ठाढ़ रही। सोझाँमे सरवनजीक घरक बाअड़ीमे खूब लताम फड़ल छलन्हि। हमर पिसियौत भाइ हुनका इशारा दऽ कहलखिन्ह जे दस टा लताम आनू। ओ बेचारे दसटा लताम तोड़लन्हि आ आबि रहल छलाह आकि रस्तामे हमसभ देखलहुँ जे एकटा छोट बच्चा संग हुनका किछु गप भेलन्हि आ ओ पाँचटा लताम ओहि बच्चाकेँ दऽ देलखिन्ह। जखन सरवन जी अएलाह तँ कहलन्हि जे ओ बच्चा हुनका भैया कहि सम्बोधित कएलकन्हि आ पाँचटा लताम मँगलकन्हि- से कोना नञि दितियैक- सरवनजीक कहब छलन्हि। आब पंकज पराशर प्रसंगमे की भेल से देखी। प्रदीप बिहारीजीक बेटा प्रणवकेँ पंकज पराशर नोम चोम्स्की आ डगलस केलनरक रचना दैत छथिन्ह आ तकर अनुवाद करबा लेल कहै छथिन्ह। बेचारा जान लगा कऽ अनुवाद कऽ दैत छन्हि, ई सोचि जे जिनका ओ चच्चा कहै छथि- जे क्रान्तिकारी विचारक छथि (मार्क्सवादी!!!) से कोनो नीक पत्रिकामे ई अनुवाद छपबा देथिन्ह। मुदा छह मासक बाद चच्चाजी कहै छथिन्ह जे नोम चोम्स्की बला रचना हेरा गेल आ डगलस केलनर बला रचनाक अनुवाद नञि नीक रहए से रिजेक्ट भऽ गेल। मुदा क्रान्तिकारी कवि (चोरुक्का सेहो विवरण नीचाँमे अछि) दुनू रचना पहल पत्रिकामे पठा दै छथि- पहल-८६ मे डगलस केलनर बला रचना छपितो छन्हि (आ से अनुवादक रूपमे नहि वरन् मूल लेखकक रूपमे) आ ओ बैन सेहो कऽ देल जाइ छथि। हमर सरवन जी एकटा बच्चा द्वारा भैया कहलापर पाँचटा लताम ओकरा दऽ दै छथिन्ह मुदा हमर पराशरजी भातिजोक पाँचटा लताम निर्लज्जतासँ छीनि लैत छथि।

आ हम हुनकर खिजबीन तखन करै छी जखन ओ विदेहमे आइडेन्टिटी बदलि हमरा गारि पढ़ैत छथि- हुनकर रियल आइडेन्टीटी नाङट करै छी। फेर सभसँ गप करै छी आ पाठकक सहयोगसँ आरम्भ, पहल क पुरान अंक भेटि जाइत अछि जतए हिनकर कुकृत्य छन्हि।।

Douglas Kellner

Philosophy of Education Chair

Social Sciences and Comparative Education

University of California-Los Angeles, Box 951521, 3022B Moore Hall, Los Angeles, CA 90095-1521, Fax 310 206 6293

Phone 310 825 0977, http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics

The category of the intellectual, like everything else these days, is highly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators who wished to legislate universal values, usually in the service of state institutions, with intellectuals as interpreters, who merely interpret texts, public events, and other artifacts, deploying their specialized knowledge to explain or interpret things for publics (1987; 1992). He thus claims that there is a shift from modern intellectuals as legislators of universal values who legitimated the new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thus theorizes a depoliticalization of the role of intellectuals in social life. ....

अरुण कमल

Arun lives in Patna where he teaches English at the Science College of Patna University.

नए इलाके में

जहाँ रोज बन रहे नये नये मकान

मैं अक्सर रास्ता भूल जाता हूँ

खोजता हूँ ताकता पीपल का पेड़

खोजता हूँ ढहा हुआ घर

और ज़मीन का खाली टुकड़ा जहाँ से बायें

मुड़ना था मुझे

फिर दो मकान बाद बिना रंग वाले लोहे के फाटक का

घर था इकमंजिला

चल देता हूँ

या दो घर आगे ठकमकाता

रोज कुछ घट रहा है

यहाँ स्मृति का भरोसा नहीं

एक ही दिन में पुरानी पड़ जाती है दुनिया

जैसे वसंत का गया पतझड़ को लौटा हूँ

जैसे वैशाख का गया भादो को लौटा हूँ

और पूछो -

क्या यही है वो घर?

आ चला पानी ढहा आ रहा अकास

शायद पुकार ले कोई पहचाना ऊपर से देख कर

मैथिली भाषा-साहित्य के पाठक आ लेखक बंधु कैँ की एहि प्रश्न सबहक उत्तर अवश्य जानबाक चाही। पंकज झा पराशर उर्फ पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ..... नामक एहि व्यक्तिक बहुत रास कच्चा चिट्ठा –जेना एम.ए.मे प्रथम श्रेणीमे सर्वोच्च स्थान?? पत्रकारिताक कोर्स?? ई सभ नटबरलालक तर्जपर!! जे.एन.यू.क लड़कीसँ हिन्दी अनुवाद कराएब जे एहिसँ नोकरी भेटि जएतैक आ फेर तकरा अपना नामसँ छपबा लेब, प्रणवसँ डगलस केलनरक आ नोम चोम्स्कीक अनुवाद करबाएब आ अपना नामसँ छपबा लेब, अरुण कमल, श्रीकान्त वर्मा, इलारानी सिंह, गजेन्द्र ठाकुर आदिक रचना चोरि करब। ई सभ लेखक सभसँ हुनकर परिवारजनसँ कहै छन्हि जे अनुवाद लेल कथा-कविता दिअ आ फेर तकरा चोरा कऽ अपना नामसँ छपबा लैत अछि। हिन्दीमे बैन भेलाक बाद मैथिलीक सेवा! गौरीनाथकेँ पहिने गारि पढ़ै छन्हि आ फेर लिखित माफी मँगै अछि। पंकज झा पराशर उर्फ पंकज पराशर क ई हाल छै जे रमण कुमार सिंहकेँ ओकरापर कविता लिखै पड़ै छन्हि ..ककरासँ की चोरेने छी जे अनिद्रा पैसि गेल? अविनाश कैँ गारि , श्रीधरम आ

अनलकान्त केँ गारि , रामदेव झा केँ गारि , राजमोहन झा आ राजनन्दन लाल दास केँ गारि , सुभाषचन्द्रयादव-केदार कानन- तारानन्द झा तरुण-प्रोफेसर महेन्द्र- रमेश सभकेँ गारि- मैथिली सर्जनामे रामदेव झाकेँ गारि पढ़ैत सहरसा चिट्ठी आ सहरसा सभक साहित्यकारकेँ गारि पढ़ैत रामदेव झाकेँ चिट्ठी, ई दुनू चिट्ठी संगे छपल!! चोरक सीना जोड़बाक एहिसँ नीक उदाहरण भेटब मोश्किल।

पंकज झा पराशर उर्फ पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ.....क यथार्थ। # आख़िरी सफ़र पर निकलने तक / # पुरस्कारोत्सुकी आत्माएँ / # बऊ बाज़ार # मरण जल / # रात्रि से रात्रि तक # साला सब हँसकर निकल जाता है अपुन को अकेला चीख़ता छोड़कर / # हस्त चिन्ह / उर्फ श्वान रूप संसार है भूंकन दे झख मार उर्फ कुफ्र कुछ चाहिए ...की रौनक के लिए उर्फ गोयबल्स उर्फ कारेल चापेक उर्फ अपन कारी मुँह उर्फ मोहल्ला लाइव उर्फ पतनुकान उर्फ उदय प्रकाश उर्फ पहल उर्फ रवि भूषण उर्फ निराला उर्फ वर्चुअल स्पेस।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ..... हिनकर रियल आइडेन्टिटी हम नाङट करै छी आ ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

एहि ब्लैकमेलरक डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइड बला चरित्र मैथिल सर्जनाक विरोधमे मैथिल-जन पत्रिकामे एक दशक पहिने उजागर भऽ गेल छल मुदा लोक हिनका पोसैत रहल।

आरम्भमे सेहो ई एकटा चिट्ठी मैथिलीक सम्पादकक विरोधमे देलन्हि जे छपि गेल आ ओकर घृणित भाषाक कारण भाइ साहेब राजमोहन झाकेँ माफी माँगए पड़लन्हि आ फेर ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ

लिखितमे माफी मँगलन्हि।

एकटा आग्रह आ आह्वान: सुभेश कर्ण आ समस्त मैथिली-प्रेमी-गण- एहि मिस्टर हाइडक ब्लैकमेलिंग आ एब्युजक द्वारे अहाँ सभकेँ मैथिली छोड़ि कऽ जएबाक आवश्यकता नहि अछि, कारण पापक घैला भरि गेलाक बाद ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

जे.एन.यू.मे छात्र-छात्रा सभसँ पोस्टकार्ड पर साइन लऽ ओहिपर अपन रचना लेल प्रशंसा-पत्र पठबैत घुमैत अपस्याँत कथित गोल्ड मेडेलिस्ट(!!!)। पहिल कथा गोष्ठीमे जखन ई सहरसामे सभसँ पुछने फिरै छथि जे साहित्यकार बनबासँ की-की सभ फाएदा छै तखन ई एकटा पाइ आ पुरस्कारक लेल अपस्याँत मैथिल युवा-पीढ़ीक प्रतिनिधित्व करै छथि, जे राजमोहन झा जीक शब्दमे मैथिलीसँ प्रेम नञि करैत अछि। ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी मँगलन्हि आ जखन ओ माफ कऽ देलखिन्ह तखन फेर हुनका गारि पढ़ब शुरु कऽ देलन्हि। हमरासँ लिखित मेल-माफी अस्वीकार भेलाक बाद मिस्टर हाइडक माथ नोचब स्वाभाविके। जे सरकारी नोकरी वा इन्कम-टैक्स, कस्टममे ई ब्लैकमेलर रहितए तँ देश जरूर बेचि दैतए।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ राजकमल चौधरी.....उर्फ...

कतेक उर्फ एहि लेखकक बनत नहि जानि... राजकमल चौधरीक अप्रकाशित पद्य (आब विदेह मैथिली पद्य २००९-१० मे प्रकाशित पृ.३९-४०) “बही-खाता”क एहि धूर्तता, चोरि कला आ दंद-फंद करैवला पंकज पराशर..उर्फ..उर्फ.. [गौरीनाथ (अनलकान्त)क एहि चोर लेखकक लेल प्रयुक्त शब्द- सम्पादकीय अंतिका अक्टूबर-दिसंबर, 2009- जनवरी-मार्च, 2010- पंकज पराशर प्रसंगमे-] द्वारा “हिसाब” नामसँ छपबाओल गेल- देखू

राजकमल चौधरी

बही-खाता

एहि खातापर हम घसैत छी

संसारक सभटा हिसाब

...

...

हमर सभटा अपराध, ज्ञान...सँ लीपल पोतल

अछि एक्कर सभटा पाता

ई हम्मर लालबही थिक जीवन-खाता

जीवन-खाता

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ राजकमल चौधरी.....उर्फ...

द्वारा एकरा अपना नामसँ एहि तरहेँ चोराओल गेल

हिसाब

हिसाब कहिते देरी ठोर पर

उताहुल भेल रहैत अछि

किताब

जे भरि जिनगी लगबैत छथि

राइ-राइ के हिसाब-

दुनिया-जहान सँ फराक बनल

अंततः बनि कऽ रहि जाइत छथि

हिसाबक किताब।

२००६

एहि लेखकक खौँझा कऽ अपशब्दक प्रयोग बन्न नहि भेल अछि आ ई नाम बदलि-बदलि एखनो एहि सभ कार्यमे लिप्त अछि, आब ई अपन धंधा-चाकरी सेहो बदलि लेने अछि। स्पष्ट अछि जे एकरा विरुद्ध कड़गर डेग उठाओल जएबाक आवश्यकता अछि। उपरका समस्त जानकारी अहाँ गूगल, चिट्ठा जगतकेँ दी से आग्रह आ तकरा नीचाँ ई-पत्रपर सेहो अग्रसारित करी सेहो अनुरोध।

vc.appointments@amu.ac.in, bisaria.ajay@gmail.com, vedprakas_s@yahoo.co.in, tasneem.Suhail@gmail.com, rajivshukla_hindi@yahoo.co.in, merajhindi@gmail.com, ashutosh_1966@yahoo.co.in, ashiqbalaut@yahoo.in, abdulalim_dr@rediffmail.com, zubairifarah@gmail.com, RameshHindi@gmail.com

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ.....

DO YOU KNOW "Fake Sahityakar" PANKAJ KUMAR

JHA ALIAS PANKAJ PARASHAR.DO YOU KNOW WHAT THIS FAKE GOLD MEDALIST DID AT VASANT MAHILA COLLEGE, KADAMBINI, DAINIK BHASKAR AND DAINIK JAGRAN ? DO YOU KNOW WHAT HE DID WITH HIS FAMILY, FRINDS AND COLLEAGUES.
READ the following to believe it. this mentally corrupt should be treated in the same manner...

pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com besides other fake emails used by Pankaj Parashar on ISP ***220.227.174.243" See his level.***

अहां कें सूचनार्थ पठेने छी जे पंकज पहिनेहो इ सब काज करैत रहय छलैए।- **aavinash**

एहि चोर लेखक पंकज पराशरक दिमागी हालतिक असली रूप एतऽ सेहो भेटत जतए ओ नाम बदलि-बदलि अपन पुरना मालिकक कम्प्यूटरसँ घृणित पोस्ट करै छल (साभार-अविनाश)।

Search Comments ***220.227.174.243***

- **All**
- Pending (0)
- Approved
- Spam (0)

Search Comments: 220.227.174.243 Search Comments

Apply

Filter

Author	Comment	In Response To
ranvijay ranvijay@rediff.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/09/02 at 5:07pm क्यूँ बे मादरचोद, रंडी की औलाद जिसका gauravshaali इतिहास होगा वही श्रेष्ठ की बात करेगा न मादरचोद....तू साले आदिवासी मादरचोद क्या बात करेगा श्रेष्ठ की, साले vanmaanush अपनी शकल देखि है कितनी कुरूप लगती है तेरे सूअर साथी अविनाश की तरह, मादरचोद....bhaunkna बंद कर....	In Response To
ranvijay ranvijay@rediff.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/09/02 at 5:11pm अबे मादरचोद jagdeeshsvar चतुर्वेदी, उर्फ़ रंडी की औलाद, मादचोद किस naali में पैदा हुआ था सिवाय आलोचना और बकचोदी के तुझे कुछ आता है मके लौंडे.....कुछ काम कर जिससे सबका भला हो मादरचोद या तो नया नया कंप्यूटर चलाना सीखा है या अपने बलात्कारी दोस्त avinaash के साथ milkar चुदाई का धंधा चला रहा है इसीलिए इतना भौं रहा है माके लौंडे...	जनसत्ता के बारे में अर्धसत्यों से बचो 22#
चार्वाक सत्य binmst@yahoo.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/31 at 3:42pm जो आदमी हर मर्ज की दवा जाति को ही समझता हो, जातिवाद के धंधे में ही गले-गले तक डूबा हो उसका क्या शेष कुछ बचा रह गया है क्या? ऐसे रंगे सियारों को कम से कम प्रभाष जोशी और आलोक तोमर जैसे सम्मानित और विद्वान पत्रकार की आलोचना करने का कोई नैतिक अधिकार नहीं है। नफरत और जहरबुझी भाषा से इस कथित लेखक की मंशा समझी जा सकती है।	आलोक तोमर जी, कहां से आती है यह भाषा? 8#
चार्वाक सत्य binmst@yahoo.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/29 at 4:59pm प्रभाष जी की आलोचना से या आलोक तोमर की आलोचना से कुछ हासिल नहीं होनेवाला है. इससे हिंदी समाज का क्या भला हो रहा है? इस तरह आरोप-प्रत्यारोप से पाठकों का क्या लेना-देना है? बहस को एक मुकाम पर पहुंचाकर, अगली यात्रा पर निकल जाना चाहिए.	कौन है ये मवालियों की भाषा बोलने वाला आलोक तोमर? 21#

	Author	Comment	In Response To
	Pankaj Parashar pkjpp@yahoo.co.in 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/28 at 6:21pm मृत्युंजय, कल लिखी मेरी प्रतिक्रिया की अंतिम पंक्तियां हैं- हां, एक तकनीकी बात यह हो सकती है कि इन लोगों को सामान्य कोटे से बहाल किया गया हो। मैंने यह अनभिज्ञता जाहिर की, कि हो सकता है उनकी नियुक्ति सामान्य श्रेणी में हुई हो, जिसकी कोई सूचना मुझे नहीं है. इसमें न तो किसी कथित प्राब्लम शब्द का जिक्र कहीं है और न मेरे चेतन या अवचेतन में वह बातें हैं, जो व्याख्या की पोलिमिक्स के तहत आप कह रहे हैं। मनचाही व्याख्या और अनचाही सलाह से बचना चाहिए. इस संदर्भ में अनायास मनमानी व्याख्या का विरोध करती सूसन सौंटेग की 1966 में प्रकाशित पुस्तक Against Interpretation and Other Essays. की याद आ गई। खुदा खैर करे.	जेएनयू का सच : होता है शबो-रोज़ तमाशा मेरे आगे **16**#
	Pankaj Parashar pkjpp@yahoo.co.in 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/27 at 6:34pm बाकी सेंटर्स और स्कूल की सूचनाओं से फिलवक्त मैं अपडेट नहीं हूं, क्योंकि कैंपस गए हुए महीनों गुजर जाते हैं। पर भारतीय भाषा केंद्र से तो वाकिफ हूं. सूची में दिखाया गया है कि अनुसूचित जाति से एक भी एसोशिएट प्रोफेसर नहीं हैं, जबकि पी-एच.डी में मेरे शोध निर्देशक रहे डॉ.गोबिंद प्रसाद अनुसूचित जाति से हैं और वे बाकायदा रीडर हैं। दूसरी ओर सूची में दिखाया गया है कि एक भी ओबीसी असिस्टेंट प्रोफेसर नहीं हैं, जबकि रूसी केंद्र में हमारे एक साथी हैं। मेरा ख्याल है कि ऐसे नाम और भी कई हैं जो सूची की त्रुटियों को साफ-साफ उजागर करते हैं। हां, एक तकनीकी बात यह हो सकती है कि इन लोगों को सामान्य कोटे से बहाल किया गया हो।	जेएनयू का सच : होता है शबो-रोज़ तमाशा मेरे आगे **16**#
	Rafugar jinita@yahoo.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/25 at 5:35pm यार मामला व्यक्तिगत होता जा रहा है . बहस कहाँ से कहाँ जा रही है? ब्राह्मणों, हज्जामों, ठाकुरों....यानी जातिवाद ही सत्य है ...महज यही तो भारत का सत्य नहीं है.	प्रभाष जी की मति भ्रष्ट हो गयी है, आप सब रहम करें **53**#
	michal chandan chandan25s@gmail.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/08/20 at 4:18pm भाई लोग, आप सब माने या ना माने परन्तु इस सत्य को आप अब स्वीकार करे की प्रभात जोशी नाम के वह महान पत्रकार-संपादक-चिंतक अब पूरी तरह से सठिया गए है। पूर्वाग्रह से ग्रसित होकर आजकल उनका उजूल-फिजूल लिखना, कभी किसी अखबार और उनके मालिकों को टारगेट कर आलोचना करना, कभी झारखंड के एक अखबार के बारे में कसीदे लिखना और अब अपने मनुवादी भद्दे चेहरे को सबके सामने पेश कर चर्चा में बने रहना इनके सठियेपन की निशानी नहीं है तो क्या है।	प्रभाषजी के विचार मानवताविरोधी हैं **30**#

Apply

मैथिल आर मिथिला ब्लॉग मॉडेरेटर- ऊपरका सूचनाक अतिरिक्त चोरिक रचना जे हम एकटा ब्लॉगमे...मे पकरलौ तकर बाद ओ धूर्त लेखक एडिट कय ओकरा बदसूरत कविताक शक्ल द देलक, सम्पादक हमर प्रमाण के उरा देलक आ अपन जातिवादी हेबाक फेर प्रमाण देलक आ आब बशीर बद्र के एकटा कविता जातिवादी लोकनि द्वारा चोरा कय अपना नाम करबाक सूचना आयल अछि, ओ अपन गल्ति स्वीकरत वा फेर अपन रचना एडिट करत देखा चाही हम हाजिर होयब अहंक समक्ष शीघ्र... जातिवादी सोच के मारय टा परत मिथिलाक विकास लेल. जाबशीर बद्र के कविता जातिवादी लोकनि द्वारा चोरा कय अपना नाम करबाक सूचना आयल छल आ हम कहने रही जे ओ अपन गल्ति स्वीकरत वा फेर अपन रचना एडिट करत देखा चाही हम हाजिर भेल छी अहंक समक्ष, चोर महाराजक टटका रचनापर चोर महाराजक मौसेरा भाइक कमेंट आयल अछि जाहि से ई सिद्ध भेल जे ओ इशारा बुझि गेल जे ओकरो चोरि पकडा गेलैक। एकरे कहए छै

चोर-चोर मौसेरा भाइ।- मैथिल आर मिथिला ब्लॉग सँ पंकज पराशरकेँ निकालल जा रहल अछि।- मैथिल आर मिथिला ब्लॉग मॉडेरेटर

Recently Some Maithil Brahmin Samaj Organisation has started selling prizes in the name of Yatri (Vaidyanath Mishra, Nagarjun) and Kiran (Kanchinath Jha) . There has been trend recently to grant these prizes to those intellectual thiefs who are basically opposed to the ideology's of Kiran and Yatri (Nagarjun). The caste based organisations are killing the spirit of Yatriji and Kiranji, recently the fraud Pankaj Jha alias Pankaj Kumar Jha alias Pankaj Parashar alias Dr. Pankaj Parashar) was stage managed to get this casteist award, The lecturer of Hindi at Aligarh Muslim University, just appointed

as adhoc staff, will teach now how to lift verbatim articles of Noam Chomsky and Douglas Kellner and poems of Illarani Singh, Rajkamal Chaudhary, Gajendra Thakur and Arun Kamal to his students. His Samay ke akanait (समय कैँ अकानैत) is lifted from Magadh of Srikant Verma (श्रीकान्त वर्मा- मगध) and his Vilambit Kaik Yug me Nibaddha (विलम्बित कइक युग मे निबद्ध) is collection of pirated poems of Illarani Singh, Rajkamal Choudhary, Gajendra Thakur, Srikant Verma and others.ई संग्रह इलारानी सिंह, श्रीकान्त वर्मा, गजेन्द्र ठाकुर, राजकमल चौधरी आदि कविक पंकज पराशर द्वारा चोराएल रचनाक कारण बैन कए देल गेल। "रचना"पत्रिकाक कथित अतिथि सम्पादकक रूपमे पंकज पराशर द्वारा कवि-कहानीकार सभसँ रचना सेहो मँगबाओल गेल आ तकरा अपना नामसँ छपबाओल गेल। ई छद्म साहित्यकार पराशर गोत्रक (!!)पंकज कुमार झा उर्फ पंकज पराशर बहुतो लेखकक अप्रकाशित रचना अनुवाद करबा लेल सेहो लेलक आ अपना नामेँ छपबा लेलक। पाठकक आग्रहपर आर्काइवमे ई तथ्य राखल जा रहल अछि।**– सम्पादक, विदेह अपन मंतव्य** editorial.staff.videha@gmail.com **पर पठाउ।**

Read the original Article by Douglas Kellner and then blatant copying in hindi version in his own name by Pankaj Parashar published in Pahal-86

After that read blatant intellectual theft/ copying of Maithili Poem by Pankaj Parashar Published in Aarambh-23 (March 2000) and then Shri Arun Kamal's original Hindi Poem "Naye Ilake Me" Ist published by Vani Prakashan in 1996.

Thanks Readers for coming out with so much information.

Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics

By

Douglas Kellner

The category of the intellectual, like everything else these days, is highly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators who wished to legislate universal values, usually in the service of state institutions, with intellectuals as interpreters, who merely interpret texts, public events, and other artifacts, deploying their specialized knowledge to explain or interpret things for publics (1987; 1992). He thus claims that there is a shift from modern intellectuals as legislators of universal values who legitimated the new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thus theorizes a depoliticalization of the role of intellectuals in social life.

I, however, want to make another distinction between functional intellectuals who serve to reproduce and legitimate the values of existing societies contrasted to critical-oppositional intellectuals who oppose the existing order. Sometimes oppositional intellectuals voice their criticisms in the name of existing values which they claim are being violated (i.e. truth, rights, rule by law, justice, etc.) and sometimes in the name of values or ideas which are said to be higher potentialities of the existing order (i.e. participatory democracy, socialism, genuine equality for women and blacks, ecological restoration, etc.). Functional intellectuals were earlier the classical ideologues, whereas today they tend to be functionaries of parties or interest groups, or mere technicians who devise more efficient means to obtain certain ends, or who apply their skills to increase technical knowledge in various specialized domains (medicine, physics, history, etc.) without questioning the ends, goals, or values that they are serving, or the social utility or disutility of their activities.

Functional intellectuals are thus servants of existing societies who are specialists in legitimation and technical knowledge, while oppositional intellectuals are critics who struggle to create a better society. Critical intellectuals were traditionally those who utilized their skills of speaking and writing to denounce injustices and abuses of power, and to fight for truth, justice, progress, and other universal values. In the words of Jean-Paul Sartre (1974: 285), "the duty of the intellectual is to denounce injustice wherever it occurs." For Sartre, the domain of the critical intellectual is to write and speak within the public sphere, denouncing oppression and fighting for human freedom and emancipation. On this model, a critical intellectual's task is to bear witness, to analyze, to expose, and to criticize a wide range of social evils. The sphere and arena of the critical/oppositional intellectual is the word, and his or her function is to describe and denounce injustice wherever it may occur.

The modern critical intellectual's field of action was what Habermas (1989) called the public sphere of democratic debate, political dialogue, and the writing and discussion of newspapers, journals, pamphlets, and books. Of course, not all intellectuals were critical or by any means progressive. With the rise of modern societies, there was a division between physical and mental labor, and intellectuals became those who specialized in mental labor, producing and distributing ideas and culture, with some opposing and some legitimating the established forms of society.

Thus, intellectuals were split into those critical and oppositional individuals who opposed injustice and oppression, as contrasted to functional intellectuals who produced technical knowledge that served the existing society and those producers of ideology who legitimated the forms of class, race, and gender domination and inequality in modern societies. In the following reflections, I want to discuss some challenges from postmodern theory to the classical conceptions of the critical-oppositional intellectual and some of the ways that new technologies and new public spheres offer new possibilities for democratic discussion and intervention, which call for a redefinition of the critical intellectual. Consequently, I will discuss some changes in the concept of the public sphere and how new technologies and new spheres of public debate and conflict suggest some new possibilities for redefining intellectuals in the present era.

The Public Sphere and the Intellectual

Democracy involves a separation of powers and popular participation in governmental affairs. During the era of the Enlightenment and 18th century democratic revolutions, public spheres emerged where individuals could discuss and debate issues of common concern (see Habermas 1989). The public was also a site where criticism of the state and existing society could circulate. The institutions and spaces of the 18th century democratic public sphere included newspapers, journals,

and a press independent from state ownership and control, coffee houses where individuals read newspapers and engaged in political discussion, literary salons where ideas and criticism were produced, and public assemblies which were the sites of public oratory and debate.

Bourgeois societies split, of course, across class lines and different class factions produced different political parties, organizations, and ideologies with each party attracting specialists in words and writing known as intellectuals. Oppressed groups also developed their own insurgent intellectuals, ranging from representatives of working class organizations, to women like Mary Wollstonecraft fighting for women's rights, to leaders of oppressed groups of color, ethnicity, sexual preference, and so on. Insurgent intellectuals attacked oppression and promoted action that would address the causes of oppression, linking thought to action, theory to practice. Thus, during the 19th century, the working class developed its own oppositional public spheres in union halls, party cells and meeting places, saloons, and institutions of working class culture. With the rise of Social Democracy and other working class movements in Europe and the United States, an alternative press, radical cultural organizations, and the spaces of the strike, sit-in, and political insurrection emerged as sites of an oppositional public sphere.

Intellectuals in modern societies were thus conflicted beings with contradictory social functions. The classical critical intellectual -- represented by figures like the French Enlightenment ideologues, Thomas Paine, Mary Wollstonecraft, and later figures like Heine, Marx, Hugo, Dreyfus, Du Bois, Sartre, and Marcuse -- was to speak out against injustice and oppression and to fight for justice, equality, and the other values of the Enlightenment. Indeed, the Enlightenment itself represents one of the most successful discourses of the critical individual, a discourse and movement which assigns intellectuals key social functions. And yet conservative intellectuals attacked the Enlightenment and its prodigy the French Revolution and produced discourses that legitimated every conceivable form of oppression from class to race, gender, and ethnic domination.

Against the EN and Sartre's model of the committed intellectual who is engaged for freedom (engagé), Michel Foucault complained that Sartre represented an ideal of the universal intellectual who fought for universal values such as truth and freedom, and assumed the task of speaking for humanity (1977). Against such an exalted and in his view exaggerated conception, Foucault militated for a conception of the specific intellectual who intervened on the side of the oppressed in specific issues, not claiming to speak for the oppressed, but to intervene as an intellectual in specific issues and debates.

Foucault's conception of the specific intellectual has been accompanied within a new postmodern politics with a turn toward new social movements as the domain of contemporary politics (Laclau and Mouffe 1985), replacing the state and the national realm of party politics. For a postmodern politics, power is diffuse and local and not merely to be found in macroinstitutions like the workplace, the state, or patriarchy. Macropolitics that goes after big institutions like the state or capital is to be replaced by micropolitics, with specific intellectuals intervening in spheres like the university, the prison, the hospital, or for the rights of specific oppressed groups like sexual or ethnic minorities. Global and national politics and theories are rejected in favor of more local micro politics, and the discourse and function of the intellectuals is seen as more specific, provisional, and modest than in modern theory and politics, subordinate to local struggles rather than more ambitious projects of emancipation and social transformation.

In my view, such a binary distinction between macro and micro theory and politics is problematical, as are absolutist commitments to either modern or postmodern theory tout court (Best and Kellner 1991 and 1997). Using the example of the events of 1989 that saw the collapse of communism, for instance, it is clear that the popular offensives against oppressive communist power combined micro and macropolitics, moving from local and specific struggles rooted in union halls, universities, churches, and small groups to mass demonstrations forcing democratic reforms and even classical mass insurrection aiming at an overthrow of the existing order, as in Romania. In these struggles, intellectuals played a variety of roles and deployed a diversity of discourses, ranging from the local and specific to the national and general.

Thus, whereas I would argue that postmodern theory contains important criticism of some of the illusions and ideologies of the traditional modern intellectual, it goes too far in rejecting the classical role of the critical intellectual. Moreover, I shall suggest that some of the modern conception of the critical and oppositional intellectual remains useful. I would, in fact, reject the particular/universal intellectual dichotomy in favor of developing a normative concept of the critical public intellectual. The public intellectual -- on this conception -- intervenes in the public sphere, fights against lies, oppression, and injustice and fights for rights, freedom, and democracy à la Sartre's committed intellectual. But a democratic public intellectual on my conception does not speak for others, does not abrogate or monopolize the function of speaking the truth, but simply participates in discussion and debate, defending specific ideas, values, or norms or principle that may be particular or universal. But if universal, like human rights, they are contextual, provisional, normative and general and not valid for all time. Indeed, rights are products of social struggles and are thus social constructs and not innate or natural

entities -- as the classical natural rights theorists would have it. But rights can be generalized, extended, and can take universal forms -- as with, for instance, a UN charter of human rights that holds that certain rights are valid for all individuals -- at least in this world at this point in time.

Consequently, one does not need all of the baggage of the universal intellectual to maintain a conception of a public or democratic intellectual in the present era. Intellectuals may well seek to occupy a higher ground than particularistic interests, a common ground seeking public interests and goods. But intellectuals should not abrogate the right to speak for all and should be aware that they are speaking from a determinate position with its own biases and limitations. Moreover, intellectuals should learn to get out of their particular frame of reference for more general ones, as well as to be able to take the position of the other, to empathize with more marginal and oppressed groups, to learn from them, and to support their struggles. To perpetually criticize oneself, to develop the capacity for self-reflection and critique -- as well as self-expression -- is thus part of the duty of the democratic intellectual.

New Technologies, New Public Spheres, and New Intellectuals

In the following discussion, I will argue that although the public intellectual should assume new functions and activities today, the critical capacities and vision of the classical critical intellectual are still relevant, thus I suggest building on models of the past, rather than simply throwing them over, as in some types of postmodern theory. I want to suggest that rethinking the intellectual and the public sphere today requires rethinking the relationship between intellectuals and technology.

In a certain sense, there was no important connection between the classical intellectual and technology. To be sure, intellectuals -- especially scientific scholars like Leonardo de Vinci, Galileo, or Darwin -- deployed technologies and entire groups like the British Royal Society were concerned with technologies and were indeed often inventors themselves. Some intellectuals used printing presses and were themselves printers and many, though not all, of the major intellectuals of the 20th century probably used a typewriter, though I personally know of no major studies of the relationship between the typewriter and intellectuals. Yet a classical intellectual did not have to intrinsically deploy any specific technology and there was thus no intimate connection between intellectuals and technology.

I now want to argue that in the contemporary high-tech societies there is emerging a significant expansion and redefinition of the public sphere and that these developments, connected primarily with media and computer technologies, require a reformulation and expansion of the concept of critical or committed intellectual,

as well as a redefinition of the public intellectual. Earlier in the century, John Dewey envisaged developing a newspaper that would convey "thought news," bringing all the latest ideas in science, technology, and the intellectual world to a general public, which would also promote democracy (see the discussion of this project in Czitrom 1982: 104ff). In addition, Bertolt Brecht and Walter Benjamin (1969) saw the revolutionary potential of new technologies like film and radio and urged radical intellectuals to seize these new forces of production, to "refunction" them, and to turn them into instruments to democratize and revolutionize society. Sartre too worked on radio and television series and insisted that "committed writers must get into these relay station arts of the movies and radio" (1974: 177; for discussion of his Les temps modernes radio series, see 177-180).

Previously, radio, television, and the other electronic media of communication tended to be closed to critical and oppositional voices both in systems controlled by the state and in private corporations. Public access and low power television, and community and guerilla radio, however, open these technologies to intervention and use by critical intellectuals. For some years now, I have been urging progressives to make use of new communications broadcast media (Kellner 1979; 1985; 1990; 1992) and have in fact been involved in a public access television program in Austin, Texas since 1978 which has produced over 600 programs and won the George Stoney Award for public affairs television. My argument was that radio, television, and other electronic modes of communication were creating new public spheres of debate, discussion, and information and that intellectuals who wanted to engage the public, to be where the people were at, and who thus wanted to intervene in the public affairs of their society should make use of these new media technologies and institutions, and develop new communication politics and new media projects.

In fact, one can argue that the victory of Reagan and the Right in the United States in 1980 was related to the Right's effective mobilization of conservative intellectuals and their use of television, radio, fax and computer communication, direct mailings, telephones, and other sophisticated political uses of new technologies, as well as more traditional print media. Furthermore, one could argue that Clinton's victory over Bush in 1992, and the surprising success of the Perot campaign, were related to effective uses of communication technologies. And more recently in the U.S., the Republican and rightwing success in the 1994 elections can be related to their use of talk radio, computer bulletin boards, and other technologies. Indeed, Newt Grinrich, William Bennett, and other conservatives have made very effective use of public access television, radio, computer networks, book promotion tours with high media exposure, and other technologies to promote their ideas. Yet it is generally acknowledged that the Clinton administration deployed much more effective communications politics in the 1996 election than the Dole

campaign. Effective CU politics are thus now essential to political success in national and local conflicts and often which side has the most effective politics of CU wins the struggle in question.

Consequently, I would argue that effective use of technology is essential in contemporary politics and that intellectuals who wish to intervene in the new public spheres need to deploy new communications media to participate in democratic debate and to shape the future of contemporary societies and culture. My argument is that first broadcast media like radio and television, and now computers have produced new public spheres and spaces for information, debate, and participation that contain both the potential to invigorate democracy and to increase the dissemination of critical and progressive ideas -- as well as new possibilities for manipulation, social control, and the promotion of conservative positions. But participation in these new public spheres -- computer bulletin boards and discussion groups, talk radio and television, and the emerging sphere of what I call cyberspace democracy require critical intellectuals to gain new technical skills and to master new technologies.

I am thus suggesting that intellectuals in the present moment must master new technologies and that there is thus a more intimate relationship between intellectuals and technology than in previous social configurations. To be an intellectual today involves use of the most advanced forces of production to develop and circulate ideas, to do research and involve oneself in political debate and discussion, and to intervene in the new public spheres produced by broadcasting and computing technologies. New public intellectuals should attempt to develop strategies that will use these technologies to attack domination and to promote education, democracy, and political struggle -- or whatever goals are normatively posited as desirable to attain. There is thus an intrinsic connection in this argument between the fate of intellectuals and the forces of production which, as always, can be used for conservative or progressive ends.

Toward a Radical Democratic Techno-Politics

A revitalization of democracy in capitalist societies will therefore require a democratic media politics. Such a politics could involve a two-fold strategy of, first, attempting to democratize existing media to make them more responsive to the "public interest, convenience, and necessity." In the United States, the media watchdog group FAIR (Fairness and Accuracy in Media) has developed this alternative, criticizing mainstream media for failing to assume their democratic and journalistic responsibilities and calling for an expansion of voices and ideas within the media system. Another strategy involves the development of oppositional media, alternatives to the mainstream, developed outside of the established media

system. On my view, both strategies are necessary for the development of a democratic media politics and it is a mistake to pursue one at the neglect of the other.

Developing a radical democratic media politics thus involves continued relentless criticism of the existing media system, attempts to democratize and reform it, and the production of alternative progressive media. On my account, democratizing our media system will require expansion of the alternative press, a revitalization of public television, an increased role for public access television, the eventual development of a public satellite system, democratized computer networks, and oppositional cultural politics within every sphere of culture, ranging from music to visual to print culture.

Community and Low-Power Radio

Community radio has long provided an alternative set of voices to the highly commercialized mainstream radio. Citizen-band (CB) and short-wave radio allows individuals to directly communicate with each other. Many countries have also experimented with low-power community radio, which enables groups to actually bring individuals out of their homes to public places to engage in discussion or communal activity. Low-power radio enables individuals to directly communicate with their neighbors through call-in telephone connections, or through discussions in nearby studios, and thus provide democratic and participatory institutions (see Box 3).

Low-power radio, however, is subject to quick suppression by the state, as happened in Japan which had an extensive low-power radio culture in play that was shut-down almost overnight when the state outlawed low-power broadcasting. In the U.S., there have been some low-power radio experiments, but the government too has cracked down on these local attempts to democratize radio. A democratic media politics should thus struggle for low-power radio and to increase the possibilities of direct communication through radio technology.

Ironically, despite the higher costs of television technology, there are probably more immediate possibilities for democratic alternative television than in radio. As mentioned, while low-power radio technologies are relatively inexpensive, they are easily suppressed by a state which opposes democratic and free-wheeling communication. Community radio has been curtailed by saturation of FM and AM frequencies and in most places there is simply not room for legal community radio stations. During the early 1990s in Austin, Texas, for instance, a vicious battle took place between the University of Texas and a local community-based co-op radio group for the remaining FM frequency band. Hence, it has been difficult to develop

new radio outlets for public communication with the previous limited spectrum allotment, although fiber-optic community cable system and the Internet also make possible a dramatic expansion of community and alternative road which could make possible Brecht's vision of a radio system with every individual a sender.

Public Access Television

Public access television has been for some decades now an established venue for alternative democratic communication. The rapid expansion of public access television in the 1970s in the U.S. provided new possibilities for progressive individuals and groups to produce video programming that cuts against the conservative programming which dominates mainstream television in the United States. Progressive access programming is now being cablecast regularly in such places as New York, Los Angeles, Boston, Chicago, Atlanta, Madison, Urbana, New Orleans, Austin, and perhaps as many as 2,000 other towns or regions of the country. Public access television, in most cases, provides free equipment and airtime to individuals and groups who want to make their own programming. Usually, one must take a course to actually use studio and editing equipment and a few systems lease the equipment and airtime, but, for the most part, where there are public access channels, the cable systems make them available for public use and they are usually managed by an independent body, answerable to the community, and often financed by the cable system.

When cable television began to be widely introduced in the early 1970s, the Federal Communications Commission mandated in 1972 that "beginning in 1972, new cable systems {and after 1977, all cable systems} in the 100 largest television markets be required to provide channels for government, for educational purposes, and most importantly, for public access." This mandate suggested that cable systems should make available three public access channels to be used for state and local government, education, and community public access use. "Public access" was construed to mean that the cable company should make available equipment and air time so that literally anybody could make noncommercial use of the access channel, and say and do anything that they wished on a first-come, first-served basis, subject only to obscenity and libel laws and prohibitions against advertising and pitches for money. Creating an access system required, in many cases, setting up a local organization to manage the access channels, though in other systems the cable company itself managed the access center.

In the beginning, however, few, if any, cable systems made as many as three channels available, but some systems began offering one or two access channels in the early to mid 1970s. The availability of access channels depended, for the most part, on the political clout of local governments and committed, and often unpaid,

local groups to convince the cable companies, almost all privately owned, to make available an access channel. Here in Austin, for example, a small group of video activists formed Austin Community Television in 1973 and began broadcasting with their own equipment through the cable system that year. Eventually, they received foundation and CentertainmentA government grants to support their activities, buy equipment, and pay regular employees salaries. A new cable contract signed in the early 1980s called for the cable company to provide $500,000 a year for access and after a difficult political struggle, which I shall mention later, were able to get at least $300,000-$400,000 a year to support Austin Community Television activities.

A 1979 Supreme Court decision, however, struck down the 1972 FCC ruling on the grounds that the FCC did not have the authority to mandate access, an authority which supposedly belongs to the U.S. Congress. Nonetheless, cable was expanding so rapidly and becoming such a high-growth competitive industry that city governments considering cable systems were besieged by companies making lucrative offers (20 to 80 channel cable systems) and were able to negotiate access channels and financial support for a public access system. Consequently, public access grew significantly during the early 1980s.

Where there are operative public access systems, individuals have promising, though not sufficiently explored, possibilities to produce and broadcast their own television programs. In Austin, Texas, for example, there have been weekly anti-nuclear programs, black and chicano series, gay programs, countercultural and anarchist programs, an atheist program, feminist and women's programs, labor programming, and a weekly progressive news magazine, Alternative Views, with which I am involved, that has produced over 470 hour-long programs from 1978 to the present on a wide variety of topics. We combine news reports from alternative sources with discussion, documentaries, and video-footage from alternative sources. Paper Tiger Television in New York combines critique of corporate media by media critics with imaginative sets, visuals, editing, and so on. A labor-oriented program, The Mill Hunk News, in Pittsburgh used to combine news reports of labor issues with documentary interviews with workers, music-videos, and other creative visuals, while Labor Beat in Chicago also uses documentary footage, music, drama, and collages of images, as well as interview and talking head formats, to present alternative information (see Box 4).

There have been some experiments with national progressive satellite networks, although they have suffered from inadequate funding and the failure of often conservative-owned cable systems to carry progressive programming. While public access television is still in a relatively early stage of development in the U.S. and Europe, it contains the promise of providing a different type of alternative television.

Despite obstacles to its use, public access provides the one institution in the commercial and state broadcasting systems that is at least potentially open to progressive intervention. It is self-defeating simply to dismiss broadcast media as tools of manipulation and to think that print media are the only tools of communication and political education open to progressives. Surveys have shown that people take more seriously individuals, groups, and politics that appear on TV; thus the use of television could help progressive movements and struggles gain legitimacy and force in the shifting and contradictory field of U.S. politics. The Right has been making effective use of new technologies and media of communication, and for progressives to remain aloof is a luxury that they can no longer afford.

Of course, many will claim that democratic politics involves face-to-face conversation, discussion, and producing consensus. But for intelligent debate and consensus to be reached, individuals must be informed and radio, television, and computers are important sources of information in the present age. Thus I am not proposing that media politics supplement all political activity and organizing, but am suggesting that a media politics should be developed to help activist groups and individuals obtain and disseminate information. In Austin, Texas, for instance, a group, Council for Public Media, has been working to inform activist groups how they can get information through the new computer technologies and how they can use the press, broadcast media, and other methods of communication to get their messages out. Activist groups are coming to see that media politics is a key element of political organization and struggle and thus more work on developing institutions and strategies for media politics is necessary.

Indeed, if progressive groups and movements are to produce a genuine alternative to the Right, they must increase their mass base and circulate their struggles to more segments of the population. After all, most people get their news and information from television, and the broadcast media arguably play a decisive role in defining political realities, shaping public opinion, and determining what is or what is not to be taken seriously. If progressives want to play a role in local and national political life, they must come to terms with the realities of electronic communication and computer technologies in order to develop strategies to make use of new technologies and possibilities for intervention.

The Democratization of Computers and Information

Other possibilities for expanding a system of democratic techno-politics reside in new computer and information technologies. It appears that there will be a merger of entertainment and information centers in the homes of the future with all possible print media information accessible by computer and all visual media entertainment and information resources available for home

computer/entertainment center access. But the threat--and likelihood if alternative concepts are not developed and disseminated--is that this information and entertainment material will be thoroughly commodified, available only to those who can afford to pay. Consequently, it is necessary to begin devising public alternatives to these private/corporate information and entertainment systems of the future.

Given the growing importance of computers and information in the new techno-capitalist society, producing new information networks and systems must therefore be an essential ingredient of a progressive media and information politics. The computerization of the world is well underway and possibilities are growing for new information networks and computer communication systems. To avoid corporate and government monopolization and control of information, new public information networks and centers are also necessary so that citizens of the future can have access to the information needed to intelligently participate in a democratic society. For computers, like broadcasting, can be used for or against democracy.

Indeed, computers are a potentially democratic technology. While broadcast communication tends to be one-way and unidirectional, computer communication is potentially bi-, or even omni-, directional. Individuals can use computers to do word-processing to communicate with other individuals, or can directly communicate with others via modems which use the telephone to link individuals with each other. Modems can tap into community bulletin boards, web sites, or computer conference programs, that make possible a new type of public communication and progressives should intervene in these information modes as well as participating in public debate and discussion. For instance, many computer bulletin boards and web sites have a political debate conference where individuals can type in their opinions and other individuals can read them and if they wish respond. This constitutes a new form of public dialogue and interaction.

Computer data bases and web sites provide essential sources of information and new technologies that tremendously facilitates information-searching and research. Mainstream data bases include Lexis/Nexis and Dialogue which contain a tremendous array of newspapers, magazines, journals, transcripts of TV programs, news conferences, congressional hearings, and newsletters, reproduced in full. Alternative data bases include Peacenet which has over 600 conferences on topics of ecology, war and peace, feminism, and hundreds of other topics. Here progressives put in alternative information and some of the conferences have lively debates. Between the mainstream and alternative computer data bases, individuals and groups can access a tremendous amount of information in a relatively short time.

I was able to research my book on the media and the Gulf war, for instance, because I was able to access information on various topics from a variety of sources

simply by punching in code words which enabled me to discern the conflicting media versions of the Gulf war and to put in question the version being promoted by the Bush administration and Pentagon. Eventually, the lies and disinformation promoted by the U.S. government in the war were thoroughly exposed by a variety of sources, accessible to computer data base searches. Corporations, government institutions, the major political parties, and other groups are taking advantage of these computer data bases and progressive must learn to access and use them to produce the information necessary to prevail in the public debates of the future.

But the politics of information in the future must struggle to see that alternative information is accessible in mainstream computer data bases, as well as alternative ones. Many data bases and information services omit leftist, feminist, environmentalist, and other alternative information sources from their listings, thus in effect shutting out radical alternatives in information sources, much as the broadcasting networks exclude dissident voices from broadcast communication. Progressive groups and alternative publications should struggle to make sure that their information sources and services are listed in data base bibliographies and source material.

Yet the proliferation of the World Wide Web enables independent and alternative groups and individuals to creat their own web sites, to make their information available to people through the globe, often free of charge. In the next section, I will give some examples of how computer techno-politics have deployed web sites, bulletin-boards, mailing lists, and email campaigns to promote a variety of political struggles. First, however, I want to conclude this section by noting that a synergy is emerging between the new sources of information, new media and technologies, and political organization and struggle. Print and broadcast media organs can obtain information from computers and disseminate it to the public. Political groups can obtain information from these sources and disseminate it back through print, broadcast, and computer technologies. Information critical of, say, transnational corporate policies can be disseminated through a multiplicity of sites, so political groups need to be aware of the potential for the transmission of information through a variety of media in the contemporary era.

Moreover, the Internet may be a vehicle for new forms of alternative radio, television, film, art, and every form of culture as well as information and print material. New multimedia technologies are already visible on web sites and Internet radio and television is now in its infancy. This would truly make possible Brecht's dream of a communications system where everyone was a sender and receiver and would greatly proliferate the range and diversity of voices and texts and would also no doubt give a new dimension of the concept of information/cultural overload.

Indeed, we must obviously gain a whole set of new literacies to use and deploy the new technologies (see Kellner, forthcoming). But in conclusion, I want to limit my focus on new technologies and techno-politics of the present day.

Techno-Politics and Political Struggle

Since new technologies are in any case dramatically transforming every sphere of life, the key challenge is how to theorize this great transformation and how to devise strategies to make productive use of the new technologies. Obviously, radical critique of dehumanizing, exploitative, and oppressive uses of new technologies in the workplace, schooling, public sphere, and everyday life are more necessary than ever, but so are strategies that use new technologies to rebuild our cities, schools, economy, and society. I want to focus, therefore, in the remainder of this section on how new technologies can be used for increasing democratization and empowering individuals.

Given the extent to which capital and its logic of commodification have colonized ever more areas of everyday life in recent years, it is somewhat astonishing that cyberspace is by and large decommodified for large numbers of people -- at least in the overdeveloped countries like the United States. In the U.S., government and educational institutions, and some businesses, provide free Internet access and in some cases free computers, or at least workplace access. With flat-rate monthly phone bills (which I know do not exist in much of the world), one can thus have access to a cornucopia of information and entertainment on the Internet for free, one of the few decommodified spaces in the ultracommodified world of technocapitalism.

Obviously, much of the world does not even have telephone service, much less computers, and there are vast inequalities in terms of who has access to computers and who participates in the technological revolution and cyberdemocracy today. Critics of new technologies and cyberspace repeat incessantly that it is by and large young, white, middle or upper class males who are the dominant players in the cyberspaces of the present, and while this is true, statistics and surveys indicate that many more women, people of color, seniors, and other minority categories are becoming increasingly active. Moreover, it appears that computers are becoming part of the standard household consumer package and will perhaps be as common as television sets by the beginning of the next century, and certainly more important for work, social life, and education than the TV set. Moreover, there are plans afoot to wire the entire world with satellites that would make the Internet and communication revolution accessible to people who do not now even have telephones, televisions, or even electricity.

However widespread and common -- or not -- computers and new technologies become, it is clear that they are of essential importance for labor, politics, education, and social life, and that people who want to participate in the public and cultural life of the future will need to have computer access and literacy. Moreover, although there is the threat and real danger that the computerization of society will increase the current inequalities and inequities in the configurations of class, race, and gender power, there is the possibility that a democratized and computerized public sphere might provide opportunities to overcome these inequities. I will accordingly address below some of the ways that oppressed and disempowered groups are using the new technologies to advance their interests and progressive political agendas. But first I want to dispose of another frequent criticism of the Internet and computer activism.

Critics of the Internet and cyberdemocracy frequently point to the military origins of the technology and its central role in the processes of dominant corporate and state powers. Yet it is amazing that the Internet for large numbers is decommodified and is becoming more and more decentralized, becoming open to more and more voices and groups. Thus, cyberdemocracy and the Internet should be seen as a site of struggle, as a contested terrain, and progressives should look to its possibilities for resistance and circulation of struggle. Dominant corporate and state powers, as well as conservative and rightist groups, have been making serious use of new technologies to advance their agendas and if progressives want to become players in the political battles of the future they must devise ways to use new technologies to advance a progressive agenda and the interests of the oppressed and forces of resistance and struggle.

There are by now copious examples of how the Internet and cyberdemocracy have been used in progressive political struggles. A large number of insurgent intellectuals are already making use of these new technologies and public spheres in their political projects. The peasants and guerilla armies struggling in Chiapas, Mexico from the beginning used computer data bases, guerrilla radio, and other forms of media to circulate their struggles and ideas. Every manifesto, text, and bulletin produced by the Zapatista Army of National Liberation who occupied land in the southern Mexican state of Chiapas in 1994 was immediately circulated through the world via computer networks. In January 1995, the Mexican government moved against the movement and computer networks were used to inform and mobilize individuals and groups throughout the world to support the Zapatistas struggles against repressive Mexican government action. There were many demonstrations in support of the rebels throughout the world, prominent journalists, human rights observers, and delegations travelled to Chiapas in solidarity and to report on the uprising, and the Mexican and U.S. governments were bombarded with messages

arguing for negotiations rather than repression; the Mexican government accordingly backed off their repression of the insurgents and as of this writing in August 1997, they have continued to negotiate with them.

Earlier, audiotapes were used to promote the revolution in Iran and to promote alternative information by political movements throughout the world (see Downing 1984). The Tianenaman Square democracy movement in China and various groups struggling against the remanents of Stalinism in the former communist bloc and Soviet Union used computer bulletin boards and networks, as well as a variety of forms of communications, to circulate their struggles. Opponents involved in anti-nafta struggles made extensive use of the new communication technology (see Brenner 1994 and Fredericks 1994). Such multinational networking and circulation of information failed to stop nafta, but created alliances useful for the struggles of the future. As Witheford (forthcoming) notes: "The anti-nafta coalitions, while mobilizing a depth of opposition entirely unexpected by capital, failed in their immediate objectives. But the transcontinental dialogues which emerged checked --though by no means eliminated--the chauvinist element in North American opposition to free trade. The movement created a powerful pedagogical crucible for cross-sectoral and cross-border organizing. And it opened pathways for future connections, including electronic ones, which were later effectively mobilized by the Zapatista uprising and in continuing initiatives against maquilladora exploitation."

Thus, using new technologies to link information and practice, to circulate struggles, is neither extraneous to political battles nor merely utopian. Even if material gains are not won, often the information circulated or alliances formed can be of use. For example, two British activists were sued by the fastfood chain McDonald's for distributing leaflets denouncing the corporation's low wages, advertising practices, involvement in deforestization, harvesting of animals, and promotion of junk food and an unhealthy diet. The activists counterattacked, organized a McLibel campaign, assembled a website with a tremendous amount of information criticizing the corporation, and assembled experts to testify and confirm their criticisms. The five-year civil trial, ending ambiguously in July 1997, created unprecedented bad publicity for McDonald's and was circulated throughout the world via Internet websites, mailing lists, and discussion groups. The McLibel group claims that their website was accessed over twelve million times and the Guardian reported that the site "claimed to be the most comprehensive source of information on a multinational corporation ever assembled" and was indeed one of the more successful anticorporate campaigns (February 22, 1996; visit http://www.envirolink.org/mcspotlight/home.html).

Many labor organizations are also beginning to make use of the new technologies. Mike Cooley (1987) has written of how computer systems can reskill rather than deskill workers, while Shosana Zuboff (1988) has discussed the ways in which high-tech can be used to "informate" workplaces rather than automate them, expanding workers knowledge and control over operations rather than reducing and eliminating it. The Clean Clothes Campaign, a movement started by Dutch women in 1990 in support of Filipino garment workers has supported strikes throughout the world, exposing exploitative working conditions (see their website at http://www.cleanclothes.org/1/index.html). In 1997, activists involved in Korean workers strikes and Merseyside dock strike in England used websites to gain international solidarity (for the latter see http://www.gn.apc.org/lbournet/docks/).

Most labor organizations, such as the North South Dignity of Labor group, note that computer networks are useful for coordinating and distributing information, but cannot replace print media that is more accessible to more of its members, face-to-face meetings, and traditional forms of political struggle. Thus, the trick is to articulate one's communications politics with actual political movements and struggles so that cyberstruggle is an arm of political battle rather than its replacement or substitute. The most efficacious Internet struggles have indeed intersected with real struggles ranging from campaigns to free political prisoners, to boycotts of corporate projects, to actual political struggles, as noted above.

Hence, to capital's globalization from above, cyberactivists have been attempting to carry out globalization from below, developing networks of solidarity and circulating struggle throughout the globe. To the capitalist international of transnational corporate globalization, a Fifth International of computer-mediated activism is emerging, to use Waterman's phrase (1992), that is qualitatively different from the party-based socialist and communist Internationals. Such networking links labor, feminist, ecological, peace, and other progressive groups providing the basis for a new politics of alliance and solidarity to overcome the limitations of postmodern identity politics (on the latter, see Best and Kellner 1991, 1997, and forthcoming).

Moreover, a series of struggles around gender and race are also mediated by new communications technologies. After the 1991 Clarence Thomas Hearings in the United States on his fitness to be Supreme Court Justice, Thomas's assault on claims of sexual harassment by Anita Hill and others, and the failure of the almost all male US Senate to disqualify the obviously unqualified Thomas, prompted women to use computer and other technologies to attack male privilege in the political system in the United States and to rally women to support women candidates. The result in

the 1992 election was the election of more women candidates than in any previous election and a general rejection of conservative rule.

Many feminists have now established websites, mailing lists, and other forms of cybercommunication to circulate their struggles. Likewise, African-American insurgent intellectuals have made use of broadcast and computer technologies to advance their struggles. John Fiske (1994) has described some African-American radio projects in the "techostruggles" of the present age and the central role of the media in recent struggles around race and gender. African-American "knowledge warriors" are using radio, computer networks, and other media to circulate their ideas and counter-knowledge on a variety of issues, contesting the mainstream and offering alternative views and politics. Likewise, activists in communities of color -- like Oakland, Harlem, and Los Angeles -- are setting up community computer and media centers to teach the skills necessary to survive the onslaught of the mediazation of culture and computerization of society to people in their communities.

Obviously, rightwing and reactionary groups can and have used the Internet to promote their political agendas. In a short time, one can easily access an exotic witch's brew of ultraright websites maintained by the Ku Klux Klan, myriad neo-Nazi groups including Aryan Nations and various Patriot militia groups. Internet discussion lists also promote these views and the ultraright is extremely active on many computer forums, as well as their radio programs and stations, public access television programs, fax campaigns, video and even rock music production. These groups are hardly harmless, having promoted terrorism of various sorts ranging from church burnings to the bombings of public buildings. Adopting quasi-Leninist discourse and tactics for ultraright causes, these groups have been successful in recruiting working class members devastated by the developments of global capitalism which have resulted in widespread unemployment for traditional forms of industrial, agricultural, and unskilled labor.

The Internet is thus a contested terrain, used by Left, Right, and Center to promote their own agendas and interests. The political battles of the future may well be fought in the streets, factories, parliaments, and other sites of past struggle, but all political struggle is already mediated by media, computer, and information technologies and will increasingly be so in the future. Those interested in the politics and culture of the future should therefore be clear on the important role of the new public spheres and intervene accordingly.

पंकज पराशर

बुद्धिजीवी, लोक वृत्त और टेक्नो पॉलिटिक्स

बौद्धिक जगत में इन दिनों बुद्धिजीवियों का वर्गीकरण भी विवाद का विषय बनता जा रहा है। जिगमेंट बोमन बुद्धिजीवियों को समाज की एक ऐसी इकाई के रूप में देखते हैं जो सामाजिक संस्थाओं की सेवा करने के लिए वैश्विक मूल्यों का विधेयन करते हैं। इस वर्ग के बुद्धिजीवियों के बारे में ऐसा माना जाता है कि ये बुद्धिजीवी अपनी योग्यता के आधार पर आम जनमानस के लिए मानवाकृतियों, लोक में घटित घटनाओं आदि की बेहतर व्याख्या प्रस्तुत करते हैं। अमेरिकी बौद्धिक जगत में इन दिनों बुद्धिजीवियों की भूमिका को लेकर जो गरमा-गरम बहस छिड़ी हुई है उनमें से एक धड़े का मानना है कि फिलवक्त जो सामाजिक और वैश्विक हालात हैं उसमें बुद्धिजीवियों की स्थिति में आधुनिक बुद्धिजीवियों से लेकर उत्तर आधुनिक बुद्धिजीवियों तक में बदलाव आया है। दिलचस्प यह है कि पश्चिम के बुद्धिजीवियों में जैसे ही यह बदलाव आया उसका त्वरित असर हिंदी के उन उत्तर-आधुनिक बुद्धिजीवियों पर भी पड़ा, जो कुछ साल पहले तक उत्तर-आधुनिकता के भारतीय प्रवक्ता होने का दावा करते नहीं अघाते थे। जहाँ एक ओर आधुनिक बुद्धिजीवी वैश्विक मूल्यों के कार्यकारी इकाई के तौर पर नई आधुनिक समाज-व्यवस्था का विधेयन करते हैं वहीं दूसरी ओर इस प्रकार सामाजिक जीवन में बुद्धिजीवियों की भूमिका के राजनीतिक विकेन्द्रीकरण के सिद्धांत का भी प्रतिपादन करते हैं।

नोम चोम्स्की के बाद की पीढ़ी में वामपंथी रुझान के कवियों/विचारकों और बुद्धिजीवियों की संख्या में निरंतर बढ़ोत्तरी जारी है। बुश प्रशासन अपनी तमाम नीतियों को लेकर पनप रहे असंतोष और मुखर होते प्रतिरोधी स्वर को लेकर भी हैरान-परेशान है। गौरतलब है कि 2003 में इराक हमले की पीठिका बनते समय भी वहां के बुद्धिजीवियों ने बुश प्रशासन की आलोचना की थी और आज आम जनता वहाँ से अमेरिकी सैनिकों की अविलंब वापसी की मांग कर रही है। मगर राष्ट्रपति जार्ज डब्ल्यू. बुश के सिपहसालारों ने इन विरोधों की न तब परवाह की और न अब ऐसा लगता है कि उन पर कोई खास असर पड़ा है। अमेरिका स्थित कोलंबिया यूनिवर्सिटी में दर्शनशास्त्र के प्रोफेसर डगलस कैलनर ने कुछ वर्ष पूर्व, 2005 के आखिर में छपी अपनी किताब 'मीडिया स्पेक्टैकल्स एंड द क्राइसिस ऑफ डेमोक्रेसी' में इन मुद्दे पर जोरदार बहस की है कि इन दिनों मीडिया में जिन मुद्दों को जनहित के नाम पर उठाया जा रहा है वह असल में जनहित के वास्तविक मुद्दों से लोगों का ध्यान हटाने की एक शातिर चाल है। 9/11 के बाद मीडिया ने जिस तरह से अपना चेहरा और चाल दोनों को बदला है – कैलनर खास तौर पर इससे चिंतित होते हैं और बुद्धिजीवियों के बीच खास-

खास बिन्दुओं पर चिंतन का आह्वान करते हैं। इसी तरह 'द वार फॉर द व्हाइट हाउस' किताब में वे अमेरिकी विदेश, रक्षा और आर्थिक नीतियों की गंभीरता से नये-नये तथ्यों की रोशनी में न सिर्फ आलोचना करते हैं बल्कि खासी मज़म्मत भी करते हैं।

अभी हाल ही में छपी वाशिंगटन डी.सी. के बाशिंदे मिखाइल मैकडोनाल्ड की 'द अमेरिकन इंटरेस्ट' नामक छपी किताब में खास तौर पर अमरीकी हितों और वैश्विक परिदृश्य की पड़ताल की गई है। उन्होंने एक और बेहद दिलचस्प किताब 'द स्ट्रेंजर इन क्राउफोर्ड' में जार्ज बुश और कालजयी फ्रेंच उपन्यासकार अल्बेयर कामू के बीच तुलना करते हुए एक किताब ही लिख मारी है। बहरहाल, असली मुद्दा यह है कि मीडिया की बदली प्राथमिकता और चाल की बेहतर समीक्षा प्रस्तुत करते हुए डगलस कैलनर ने 'टेक्नो पॉलिटिक्स' जैसी शब्दावली के सहारे बुद्धिजीवियों की भूमिका और नई-नई आने वाली चुनौतियों को रेखांकित किया है। बुद्धिजीवियों को दो वर्गों में वर्गीकृत करते हुए कैलनर कार्यकारी बुद्धिजीवी (फंक्शनल इंटेलेक्चुअल) के बारे में कहते हैं, ये स्थापित सामाजिक मूल्यों का उत्पादन और विधेयन करते हैं। जबकि इसके ठीक विपरीत विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी (क्रिटिकल-अपोजीशनल इंटेलेक्चुअल) स्थापित सामाजिक व्यवस्था का विरोध करते हैं। कभी-कभी विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी समाज में मौजूद मूल्यों के खिलाफ ही अपनी आवाज बुलंद करते हैं और ऐसा मानकर चलते हैं कि इन मूल्यों का समाज में दबदबा बढ़ रहा है। मसलन कानून, न्याय, सत्य और अधिकार आदि। ऐसे बुद्धिजीवी कई बार और भी गंभीर मुद्दों का विरोध करते हैं - जैसे लोकतंत्र, समाजवाद, अश्वेत लोग और स्त्रियों की समानता आदि।

कार्यकारी बुद्धिजीवी पहले रूढ़ और काफी हद तक आदर्शवादी थे, जबकि आज उन वर्गों और तकनीकविदों के हितों के संरक्षक बने हुए हैं जो परिणामों तक पहुँचने के लिए समर्थ साधनों का इस्तेमाल करते हैं। ये बुद्धिजीवी अपनी क्षमताओं को विभिन्न क्षेत्रों, जैसे दवा, भौतिक विज्ञान और अतीत में मौजूद तकनीकी ज्ञान को बढ़ाने के लिए करते हैं। बिना नतीजे की ओर उँगली उठाये और किसी चीज की परवाह किये बगैर वे जिन मूल्यों की स्थापना और वापसी के लिए प्रयत्नशील रहते हैं - उसकी उपयोगिता और अनुपयोगिता पर आज विमर्श करना बहुत आवश्यक है।

कार्यकारी बुद्धिजीवी समाज को बेहतर बनाने (अपने तरीके से) के लिए तकनीकी जानकारियों में दक्षता हासिल करते हैं, वहीं विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी आलोचक सामाजिक बेहतरी के लिए संघर्षरत हैं। देश-विदेश में ऐसे बुद्धिजीवियों की एक लंबी फेहरिस्त है जिन्होंने आंदोलनों में न सिर्फ शिरकत की, बल्कि ता-उम्र के लिए उससे जुड़ ही गए। तेलुगू में वरवर राव, अंग्रेजी में अरुंधति राय, बांग्ला में महाश्वेता देवी आदि लेखकों-बुद्धिजीवियों को भारतीय परिप्रेक्ष्य में देखा जा सकता है। विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी परंपरागत तौर पर अपने ज्ञान और लेखन का प्रयोग अन्याय, शक्ति के दुरुपयोग, सत्य के लिए संघर्ष और अन्य वैश्विक मूल्यों के खिलाफ आवाज उठाने के लिए करते हैं। ज्याँ पॉल सार्त्र के शब्दों में कहें तो, ''विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का कार्यक्षेत्र आम जनता तक सीमित है।'' सार्त्र के इस कथन के आधार पर एक विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का काम समाज की विभिन्न कुरीतियों का विश्लेषण करना तथा उनको और अधिक मुखरता प्रदान करना है। यह बुद्धिजीवी के शाब्दिक हथियार हैं जिनके जरिये उन्हें समाज में कहीं भी हो रहे अन्याय का विरोध करना है। हेबरमास (1989) के कथन की रोशनी में अगर देखें तो ''आधुनिक समय में विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का कार्यक्षेत्र आम जनता से जुड़े मुद्दे, राजनीतिक वाद-विवाद और विभिन्न किताबों, पत्र-पत्रिकाओं में छपी चीजों पर लिखना और विमर्श करना है।'' हालांकि सभी विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी वैचारिक रूप से प्रगतिशील नहीं हैं, बावजूद इसके समाज के आधुनिक होने से बुद्धिजीवियों की भौतिक और मानसिक दशाओं में तब्दीलियाँ आई हैं। इन दिनों बुद्धिजीवी वे लोग हैं जो नये विचारों और नये

संस्कारों को पैदा करने में माहिर होते हैं। इनमें से भी कुछ बुद्धिजीवी वर्तमान समाज का समर्थन करते हैं तो कुछ उसका विरोध करते हैं। शायद इन वजहों से भी बुद्धिजीवी, कार्यकारी और विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी के रूप में बँट गए। कार्यकारी बुद्धिजीवी जहाँ एक तरफ समाज की सेवा तकनीकी जानकारियों से करते हैं वहीं नये आदर्श पैदा करके वर्ग, रंग और लिंग को वैधता प्रदान करते हैं। कहना न होगा कि अपने देश में भी सांप्रदायिक शक्तियों के सत्तासीन होते ही ऐसे-ऐसे तुर्रम खाँ, 'बुद्धिजीवी' का बिल्ला लगाये हुए कभी 'वाजपेयी क्लब' बना रहे थे, तो कभी उनकी कविताओं को नये-नये 'रागों' में गाकर सत्ता की आराधना में तन्मयता दिखा रहे थे – अभूतपूर्व समाजवादियों के समर्थन पर टिकी भाजपा राज के समय।

विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी अन्यायी और शोषकों के खिलाफ आवाज बुलंद करते हैं। जबकि विरोधी खेमे के परंपरागत बुद्धिजीवी उत्तर आधुनिक सिद्धांतों द्वारा पैदा की गई चुनौतियों के साथ-साथ नई तकनीकों द्वारा तलाशी गई लोकतांत्रिक बहसों की संभावनाओं पर चर्चा करना मुफीद समझते हैं। यह सारी बातें विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी और उनकी भूमिका को ठीक से पुनर्परिभाषित करने की माँग करता है।

लोकक्षेत्र (पब्लिक स्फीयर) और बुद्धिजीवी

अगर मूल परिभाषा पर नजर दौड़ाएं तो लोकतंत्र मूलतः सत्ता के विकेन्द्रीकरण के साथ-साथ सरकारी मामलों में जनता की भागीदारी का नाम है। पुनर्जागरण और 18 वीं शताब्दी की राजनीतिक क्रांति के काल में एक ऐसा लोकक्षेत्र उभरकर सामने आया जहाँ आम आदमी अपने से जुड़े मुद्दों पर बहसें कर सकता था। दिलचस्प यह है कि उस काल में सरकार की आलोचना खास तौर पर आम जनता तक पहुँचाई जाती थी। खुद को अभिव्यक्त करने का साधन बना अखबार और पत्र-पत्रिकाएं। उस वक्त तत्कालीन प्रेस की आजादी आम जन को काफी कुछ सही रूप से चीजों को जानने-समझने का रास्ता फराहम कराती थी। वैचारिक आदान-प्रदान के लिए लोग कॉफी हाउस, पान की दुकान, नाई की दुकान आदि जगहों पर बैठा करते थे और वहीं विभिन्न मुद्दों पर चर्चाएं छिड़ जाती थीं। दुखद यह है कि बूर्ज्वा समाज के टूटने के बाद तमाम लोगों ने अपनी-अपनी पार्टियाँ बना लीं, संस्थाएं बना लीं और विचारधाराएं विकसित कर लीं। बकौल डगलस कैलनर, "आम जनता को रिझाने के लिए विभिन्न पार्टी और संस्था के लोग लिखने लगे और खुद को खुद के ही द्वारा बुद्धिजीवी का दर्जा दे दिया। देखते-देखते शोषित वर्गों ने भी अपने बुद्धिजीवी पैदा कर लिए। हालांकि ये बुद्धिजीवी विद्रोही विचारधारा के थे और शोषकों के मुकाबले शोषितों के बुद्धिजीवियों में खास बात यह थी, वे समाज के सारे तबके का प्रतिनिधित्व करते थे।" ध्यान रहे कि मेरी वोलेस्टोनक्राफ्ट जैसी महिलाओं ने महिला अधिकारों के लिए आवाज बुलंद की थी। शोषित वर्ग के विद्रोही विचारधारा वाले इन बुद्धिजीवियों ने दमन और उनके कारणों के खिलाफ तो आवाज बुलंद की ही साथ ही इसके हल के लिए इनके समाधानों को सिद्धांत से उठाकर वास्तविकता के धरातल पर प्रयोग करने की बात कही। इसलिए 19 वीं शताब्दी में कर्मचारी वर्ग के लोगों ने शोषकों के खिलाफ अपना एक अलग ही लोकक्षेत्र विकसित किया। यूनियन हॉलों, दफ्तरों, सार्वजनिक स्थानों में इनकी सभाएं, चर्चाएं होने लगीं। इसी दौर में बकौल जुरगेन हेबरमास, "अमेरिका और यूरोप में पनप रहे लोकतंत्र और श्रमिक आंदोलनों ने एक वैकल्पिक प्रेस को जन्म दिया। इसके साथ ही हड़ताल और बैठकों जैसी चीज ने शोषक-विरोधी लोकक्षेत्र को एक नया मंच प्रदान किया।"

आधुनिक समाज के बुद्धिजीवियों में विरोधाभासी रूप से सामाजिक कार्यों को लेकर हमेशा एक मतभेद बना रहा। पारंपरिक रूप से विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों जैसे टॉमस पेन, मेरी वोलेस्टोनक्राफ्ट और बाद में मार्क्स, ह्यूगो, सार्त्र और मार्क्वेज जैसे लोगों ने पुनर्जागरण के दरम्यान अन्याय और शोषण के खिलाफ अपनी आवाज बुलंद की। इसके बावजूद संकीर्ण विचारों के बुद्धिजीवियों ने पुनर्जागरण और

फ्रांसीसी क्रांति की कामयाबियों पर हमला करते हुए कुछ इस तरह का इजहार-ए-खयाल किया जिसके तहत वर्ग, लिंग और रंग के नाम पर दमन और उत्पीड़न को जायज ठहराया गया।

इन बुद्धिजीवियों के विरोध में मिशेल फूको ने शिकायत की थी, ''सार्त्र ने एक आदर्शवादी नमूना प्रस्तुत किया है, जो बुद्धिजीवियों को वैश्विक मूल्यों, मसलन, सत्य, अहिंसा, आजादी और मानवता आदि के लिए लड़ने की सलाह देता है।'' फूको ने इसके विरोध में विशेष बुद्धिजीवी का प्रस्ताव किया जो बिलकुल तटस्थ होकर शोषितों-उत्पीड़ितों के सवालों से जुड़े खास मुद्दों के लिए अपनी आवाज बुलंद करे। फूको का यह विचार उत्तर-आधुनिक राजनीति में प्रासंगिक हो गया और राजनीति को पार्टी की राजनीति से हटाकर सामाजिक आंदोलनों की तरफ मोड़ दिया गया। उत्तर-आधुनिक राजनीति के लिए शक्ति का विकेन्द्रीकरण जरूरी है।

डगलस कैलनर कहते हैं, ''मैं यह मानता हूँ कि आलोचक बुद्धिजीवी या कहें विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों के कुछ विचार उपयोगी हैं। आम बुद्धिजीवी वैश्विक मूल्यों के हनन के खिलाफ आवाज उठाते हैं, जबकि आम लोकतांत्रिक बुद्धिजीवी दूसरों के लिए आवाज उठाने के बदले व्यक्तिगत या वैश्विक मुद्दों से जुड़े खास मुद्दों पर ही अपनी राय जाहिर करते हैं।'' नतीजा यह होता है कि वर्तमान परिवेश में लोकतांत्रिक बुद्धिजीवी कहलाने के लिए वैश्विक बुद्धिजीवी के पूरे गुण होने की आवश्यकता नहीं है। कहना न होगा कि बुद्धिजीवियों को व्यक्तिगत इच्छाओं/अनिच्छाओं से ऊपर उठकर सोचना चाहिए। बिना किसी पक्षपात के अपनी बात कहनी चाहिए - तमाम पूर्वग्रहों को छोड़कर। इसके साथ-साथ अपनी सीमाएं जानते हुए खुद को दूसरे की जगह रखकर सोचना चाहिए।

नई तकनीक, लोकक्षेत्र और नये बुद्धिजीवी

कुछ मामलों में बुद्धिजीवियों और तकनीक में कोई खास संबंध नहीं होता। आज के उच्च तकनीक से संपन्न समाज में कंप्यूटर और त्वरित मीडिया युग में प्रतिबद्ध आम बुद्धिजीवियों को परिभाषित करने की जरूरत है। बीसवीं सदी की शुरुआत में जॉन डिवे ने 'थॉट न्यूज' नामक एक ऐसे अख़बार की परिकल्पना की थी जिसमें विज्ञान की नवीनतम खोजों और विचारों को जगह दी जाए। इसके अलावा बर्टोल्ट ब्रेख़्त और वाल्टर बेंजामिन ने सिनेमा और रेडियो के क्रांतिकारी परिणामों को देखा था और दूसरे बुद्धिजीवियों से यह अपील की, कि वे इन साधनों का इस्तेमाल समाज को और अधिक लोकतांत्रिक बनाने और उसे बदलने में करें। ज्यॉ पॉल सार्त्र ने भी रेडियो धारावाहिकों का अध्ययन किया और इस बात पर बल दिया कि प्रतिबद्ध लेखकों को भी रेडियो और सिनेमा का इस्तेमाल करना चाहिए। इससे भागना ठीक नहीं है।

पहले रेडियो, टेलीविजन और दूसरी इलैक्ट्रानिक मीडिया पर तमाम तरह की बंदिशें आयद थीं। रेडियो और टेलीविजन का विवाद, बहसें, जानकारियां आदि एक नये लोक वृत्त का निर्माण करते दिखाई दे रहे हैं। डगलस कैलनर जोर देकर कहते हैं कि, ''बुद्धिजीवियों को चाहिए कि वे इन माध्यमों का उपयोग करके जन मामलों में सीधे जनता की भागीदारियों को सुनिश्चित करें और एक नयी संचार राजनीति और मीडिया-परियोजनाओं का निर्माण करें।''

यह तथ्य अब धीरे-धीरे असलियत को काफी हद तक स्पष्ट करता जा रहा है कि आज की राजनीति में यदि कोई बुद्धिजीवी लोकवृत्त (पब्लिक स्फीयर) में अपनी पैठ बनाना चाहता है, समाज को नई दिशा देना चाहता है - तो नई तकनीकों का उन्हें अधिक से अधिक इस्तेमाल करना चाहिए। पहले रेडियो और टेलीविजन ने एक लोकक्षेत्र का या कहें लोकवृत्त का निर्माण किया था लेकिन अब कंप्यूटर और इंटरनेट ने अपने अलग लोकवृत्त बनाये हैं। जानकारियां, बहसें, लोकतांत्रिक सहभागिता और विचारों को पहुँचाने के

लिए नई संभावनाओं को भी पैदा किया है।...और यह कहना शायद गैर-जरूरी है कि इस्तेमाल में लाने से पूर्व इन तकनीकों का बारीकी से अध्ययन जरूरी है।

आज के समय में बुद्धिजीवी होने का मतलब है नई तकनीकों का उपयोग करके विचारों के क्षेत्र में नई और ऊर्जस्वी विचारों की खोज, उसका संपूर्ण वितरण और इससे तैयार हुए लोकवृत्त में अपनी पूरी भागीदारी। डगलस कैलनर इस मुद्दे पर अपनी राय साफ-साफ जाहिर करते हैं, कुछ इस तरह, ''आज के नये बुद्धिजीवियों को चाहिए कि वह अपनी नीतियां इस तरह से बनाएं कि शिक्षा, लोकतांत्रिक विकास के साथ ही अपनी नीतियों को बेहतर ढंग से प्रसारित करने के लिए नई तकनीक का बेहतर इस्तेमाल करें। भविष्य में जो वक्त आएगा उसमें बुद्धिजीवियों और नई तकनीक के बीच नाभिनालबद्ध रिश्ता बनाना अनिवार्य हो जाएगा।'' इसके बगैर नई तकनीक से भागने वाले लोग अपनी मेधा का सही इस्तेमाल कर ही नहीं पाएँगे और तब वे कैसा लोकवृत्त बनाएँगे और किस तरह के बुद्धिजीवी रह जाएंगे, यह मुद्दा बहसतलब है।

नव पूँजीवादी समाज में लोकतंत्र की मजबूती के लिए यह और भी आवश्यक है कि लोकतांत्रिक मीडिया राजनीति (डेमोक्रेटिक मीडिया पॉलिटिक्स) नई रणनीति के तहत की जाए। मीडिया की लोकतांत्रिक राजनीति में दो तरह की नीतियां होती हैं - पहली कार्यरत मीडिया को लोकतांत्रिक बनाना और दूसरी आम जनता की सुविधाओं, इच्छाओं और जरूरतों के प्रति मीडिया को जिम्मेवार बनाना।

मुख्य धारा की मीडिया के विकल्प के तौर पर एक विपक्षी मीडिया को तैयार करना भी आने वाली 'टैक्नो पॉलिटिक्स' का मुकाबला करने के लिए आवश्यक है। लोकतांत्रिक मीडिया राजनीति के लिए मुख्य धारा की पूँजीवादी मीडिया समर्थित नीतियों की तीखी आलोचना, उसमें सुधार और वैकल्पिक मीडिया का विकास, इसकी जरूरी शर्तें हैं। मीडिया को लोकतांत्रिक बनाने का प्रयास तभी संभव है जब एक वैकल्पिक प्रेस का निर्माण हो। आम जनता की पहुँच में टेलीविजन हो और एक सकारात्मक विपक्षी राजनीति के साथ-साथ ऐसी वैचारिक दृढ़ता से सम्पन्न नीतियां हों जो मुख्यधारा की मीडिया को प्रभावित करें। उसकी नीतियों की परत-दर-परत पड़ताल करके उपयुक्त भाषा-शैली और अंदाज में बेनकाब करने का बेहतर एजेंडा हो।

पिछले कुछ दशकों में टेलीविजन संचार माध्यम के एक बेहतर विकल्प के रूप में देखा जाने लगा है। 1970 में अमेरिका में हुए टेलीविजन के विकास में प्रगतिशील बुद्धिजीवियों के लिए नई संभावनाएं पैदा की थीं। उसने इस तरह के कार्यक्रमों को बढ़ावा दिया जो तत्कालीन संकीर्ण समाज की कठोर आलोचनाएं करता था - उन दिनों मुख्यधारा की मीडिया में इसकी भरमार थी। 1970 में जब टेलीविजनों की संख्या में इजाफा होने लगा तब वहाँ 'फेडरल कम्युनिकेशन कमीशन' का एक आदेश आया जिसके अंतर्गत 1972 के बाद के नए 'केबल सिस्टम' को कम-अज़-कम एक चैनल सरकार को शिक्षा और आम आदमी को नई जानकारियां मुहैया कराने के लिए देने होंगे। शुरुआती दौर में कुछ कंपनियों ने एक चैनल मुहैया कराई तो कुछेक ने दो या तीन।

कई लोग ऐसा मानते हैं कि लोकतांत्रिक राजनीति में आम सहमति बनाने के लिए आमने-सामने बैठकर बातचीत करना जरूरी है लेकिन एक चतुराई पूर्ण सहमति के लिए जनता का जागरूक और जानकार दोनों होना बेहद आवश्यक है। कहना न होगा कि वर्तमान संदर्भ में यह रेडियो और टेलीविजन के द्वारा ही मुमकिन है। यह जरूरी नहीं है कि मीडिया वर्तमान राजनीति की पूरक बने लेकिन मीडिया राजनीति को बढ़ावा अवश्य दिया जाना चाहिए ताकि इसके माध्यम से जागरूक और जानकार लोग सूचनाओं को

अधिक-से-अधिक लोगों तक प्रसारित कर सकें। अमेरिका के टेक्सास राज्य में 'काउंसिल फॉर पब्लिक मीडिया' अपने कार्यकर्ताओं और आमजनों को यह बताता है कि नई तकनीक और कम्प्यूटर वगैरह का इस्तेमाल अपने विचारों को ज्यादा-से-ज्यादा लोगों तक पहुंचाने के लिए कैसे करें? मीडिया राजनीति में ज़्यादा लोगों की भागीदारी, राजनैतिक संरचना की इसकी आवश्यकताओं को दर्शाती है। इसलिए आज नव पूँजीवाद और भूमंडलीकृत शोषण के हथियारों को मात देने के लिए मीडिया राजनीति को और अधिक विकसित करने की जरूरत है - साथ ही इसके लिए और अधिक मेहनत करने की जरूरत भी है।

अगर कोई विकासशील समूह या आंदोलन से जुड़े आंदोलनकर्मी वर्तमान राजनीतिक माहौल में 'अधिकारों' का कोई विकल्प तलाश करना चाहते हैं तो हर हाल में उन्हें अपनी बात अधिक-से-अधिक लोगों तक पहुँचानी होगी और खुद से ज़्यादा-से-ज़्यादा लोगों को जोड़ना होगा। आखिर ज्यादातर लोग समाचार और अन्य अनेक सूचनाएं टेलीविजन से ही प्राप्त करते हैं। प्रसार माध्यम ही आम जनता के विचारों को बनाने में एक अहम भूमिका निभाता है और यह तय करता है कि किस चीज को गंभीरता से लें और किसको गंभीरता से नहीं लें। अगर वैकल्पिक विकास के यूटोपिया से लैस लोग राष्ट्रीय राजनीति में अपनी पैठ बनाना चाहते हैं तो उन्हें नई तकनीकों को ध्यान में रखकर ही अपनी नीतियों का निर्माण करना पड़ेगा।

लोकतांत्रिक समाज के निर्माण और विकास में 'टैक्नो पॉलिटिक्स' को बढ़ावा देने के लिए कंप्यूटर और सूचना प्रौद्योगिकी नई-नई संभावनाएं पैदा करता जा रहा है। ऐसा लगता है कि आने वाले समय में घर-घर में मनोरंजन और जानकारियों का भंडार होगा - मगर वे भारतीय नागरिक हर चीज की तरह इससे भी अंततः वंचित रह जाएंगे जो आज भी दो वक़्त की रोटी के लिए संघर्षरत हैं और कल भी संघर्ष से शायद नहीं उबर पाएंगे। यह सारा ताम-झाम अंततः इन मध्यवर्गीय नागरिकों को फायदा पहुँचाएगा जिन्हें मूलभूत आवश्यकताओं के लिए कुछ करने की जरूरत नहीं है। दूसरी चिंता इसके साथ यह जुड़ी हुई है कि अगर वैकल्पिक विचारों वाले मीडिया का विकास नहीं हुआ तो इसका उपयोग वही कर पाएंगे जो आर्थिक रूप से बेहद मजबूत स्थितियों में होंगे। नतीजा यह होगा कि गरीब मुल्कों के लोग किसी भी तरह इसका लाभ नहीं उठा पाएंगे। नाइजीरिया, कांगो गणराज्य और दक्षिण अफ्रीकी मूल के लोगों की इस तक पहुंच हो ही नहीं सकेगी। भारत के 'हिंदी पट्टी' के लोग तो आज भी छोटी-से-छोटी जानकारियां नहीं पा सकते हैं। फलस्वरूप, इन निजी मनोरंजन माध्यमों का विकल्प ढूँढ़ना जरूरी होता जा रहा है।

आज के इस टैक्नो पूँजीवादी समाज में कंप्यूटर और प्रौद्योगिकी की बढ़ती महत्ता विकासशील मीडिया की जरूरत के रूप में उभरा है। पूरी दुनिया कंप्यूटरीकृत होने जा रही है और आने वाले वक्त में जिस देश के नागरिक की इस दुनिया तक पहुँच और दखल नहीं होगी वे हर तरीके से दुनिया में रहकर भी किसी और दुनिया के वासी में तब्दील होते चले जाएंगे। गरीब मुल्कों की सरकारें जिस तरीके से बहुराष्ट्रीय पूँजी के आकाओं और पूंजीवादी मीडिया के सेठों को अपने यहाँ बुलाकर मनचाहे तरीके से काम करने के लिए सारी सुविधाएं उपलब्ध करवा रही हैं उसके कारण भी जनता अपनी मूलभूत जरूरत की चिंताओं में ही गर्क है। उन्हें यह सोचने और जानने का मौका ही उपलब्ध नहीं करवाया जा रहा है कि हमारा आनेवाला वक्त कैसा होगा और हमारी सरकारें किस तरह की दुनिया बनाने वालों के साथ हैं, सहयोगी हैं? इसलिए निजी कंपनियों और सरकारों के एकाधिकार से बचने के लिए यह जरूरी हो जाता है कि नये-नये जानकारी केन्द्रों की स्थापना की जाए ताकि लोकतांत्रिक समाज में अपनी सहभागिता को सुनिश्चित किया जा सके।

कंप्यूटर अपनी क्षमताओं के कारण अंततः एक लोकतांत्रिक तकनीक है, जहां प्रसारण के माध्यम मात्र 'वन वे ट्रैफिक' हैं वहीं कंप्यूटर और इंटरनेट द्विपक्षीय माध्यम है। कंप्यूटर, इंटरनेट, चैटिंग आदि का उपयोग आम जनता एक दूसरे से बातचीत करने के लिए कर सकती है। मोडेम और टेलीफोन लाइनों की

सहायता से तमाम लोग – जो इससे जुड़े हैं, जुड़ सकते हैं – वे लोग तमाम मुद्दों पर विमर्श कर सकते हैं। इस तरह यह एक नये संसार और प्रतिक्रियाओं को जन्म देता है। वर्तमान समय में जन सरोकारों से जुड़े लोगों के लिए यह और भी जरूरी हो जाता है कि वे ऐसे कार्यक्रमों से जुड़कर, इस दुनिया में प्रवेश करके गरीब मुल्कों की व्याख्या प्रस्तुत करें, जिससे उन दमित और शोषित तबकों तक भी इसका लाभ पहुंच सके – जो आज तक तो वंचित हैं ही और सरकार की जैसी नीतियाँ हैं, राजनीतिज्ञों की जो कार्य शैली और प्रतिबद्धताएं हैं उससे आगे भी दुनिया में हो रही हलचलों से वे वंचित रहेंगे। 'टेक्नो पॉलिटिक्स' में शामिल विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों पर ही अंतत: यह जिम्मेदारी आयद होती है कि वे एक वास्तविक लोकवृत्त के निर्माण के लिए जन–जन तक सूचनाएं अपने–अपने तरीके से पहुँचाएं।

सहायक ग्रंथ

1. फ्रेडरिक जेमसन : ए क्रिटिकल रीडर, सं. डगलस कैलनर एंड सीन होमर, 2004
2. मीडिया स्पेक्टेकल्स एंड द क्राइसिस ऑफ डेमोक्रेसी : डगलस कैलनर, 2005
3. मीडिया कल्चर : कल्चरल स्टडीज, आइडेंटिटी एंड पॉलिटिक्स बिटवीन द मॉडर्न एंड द पोस्ट मॉडर्न : डगलस कैलनर (1995)
4. द रोल ऑफ पब्लिक इंटेलेक्चुअल : एलन लाइटमैन।
5. द स्ट्रक्चरल ट्रांसफॉरमेशन ऑफ द पब्लिक स्फीयर : एन इनइक्विटी इंटू ए कैटेगरी ऑफ बूर्ज्वाजी सोसाइटी, जुरगेन हेबरमास, 1991, अनुवाद : थॉमस बर्जर, एम.आई.टी. प्रेस।
6. मासेज, क्लासेज, एंड द पब्लिक स्फीयर : माइक हिल, वारेन मोन्टाग, वर्सो, 2001
7. पावर एंड पॉलिटिक्स इन ग्लोबलाइजेशन : द इंडिस्पेंसबल स्टेट : होवार्ड एच. लैन्टर, 2004
8. रूल ऑफ एक्सपर्ट्स : इजिप्ट, टैक्नो पॉलिटिक्स, मॉडर्निटी : टिमोथी मिथेल, यूनिवर्सिटी ऑफ कैलिफोर्निया प्रेस, 2002

पंकज पराशर प्राय:, महत्वपूर्ण किताबों को लेकर 'पहल' में लिख रहे हैं। नोम चोम्स्की के बाद पूंजीवादी दुनिया में वामपंथी रूझान बढ़ने के दृश्य पर वे विस्तृत काम कर रहे हैं। नोम चोम्स्की की ताज़ा किताब 'फेल्ड स्टेट्स' पर अगले अंक में संपादकीय टिप्पणी पाठक पढ़ सकेंगे।

सांझ होइत गाममे

भारतक नक्शापर
जकर कोनो टा जिक्र
कतहु देखार नहि होइत अछि
से एकटा कोनो गाम
आ ओहि गामक एकटा साँझमे हम
ठाढ़ छी चुपचाप
बहुत दिनपर घुरल
कोनो बटोही जकाँ

जे तकैत अछि अपन घर
घरक आगूमे रोपल सिंगरहार
आ सिंगरहारकेँ नहि देखि

घुरि अबैए बेर-बेर
हिया हारिकें
भ' जाइए ठाढ़
चुपचाप

चुपचाप ठाढ़ ओ बटोही
तकैत रहैए
ठकनबैत रहैए
सोचैत रहैए
किनसाइत ...
किनसाइत ...
किनसाइत ...

चिन्हबाक प्रक्रियामे
बेर-बेर असफल होइत ओ
बेर-बेर तकैए किछु परिचित निशान
बेर-बेर तकैए किछु पहिचान
अपन स्मृतिक दरिद्रतापर कानि
बैसि जाइत अछि थसथसाक'
चुपचाप कोनो ठाम

ओ तकैत अछि
अपन हृदयमे बसल गाम
गाममे अपन घर
घरक आगूमे रोपल सिंगरहार
ओ तकैत अछि बेर-बेर

मोन पड़ैत छैक
बेर-बेर पड़ैत छैक मोन
'ने ओ नगरी, ने ओ ठाम ...
फकड़ा सुनबैत ओ बुढ़िया

बुढ़ियाक तमाकुल माँगब
मोन पड़ैत छैक
एक-एक क' सबटा

मोन नहि पड़ैत छैक घर ?

घर नहि मोन पड़ैत अछि
वा घरे नहि मोन पाड़ैत अछि
घर ओ नहि चिन्हि पबैए
वा घरे ओकरा नहि चिन्हैए
घरसँ ओ गेल छल
कि घरे ओत'सँ गेल छल
ई एकटा भयंकर समस्या अछि उपस्थित

एहि मुन्हारि साँझमे
जे निरन्तर गाढ़ भेल जा रहल-ए
तेज आँचपर खौलैत दूध जकाँ
ओ ठाढ़ अछि
निरन्तर अस्पष्ट होइत जा रहल
साँझक गाछ तर
ओ ठाढ़ अछि
ठकमकाएल
साँझ क' घुरल सुग्गा जकाँ
घर केँ तकैत

साँझक गाछमे
गाछक झाँखुड़ सबहक दोगमे
निरन्तर अस्पष्ट होइत गाम

आ गाममे ठाढ़ ओ
निरन्तर अस्पष्ट भेल जा रहल-ए
निरन्तर
बाढ़िमे आस्ते-आस्ते डुबैत
आ अंततः चक्कडुम होइत
घर जकाँ
ओ अस्पष्ट भेल जा रहल-ए
साँझ खन गाममे
गाममे साँझे खन
ओ विलीन भेल जा रहल-ए
आस्ते-आस्ते--
आस्ते-आस्ते--
आस्ते आस्ते--

□

नये इलाके में

इन नये बसते इलाकों में
जहाँ रोज बन रहे हैं नये नये मकान
मैं अक्सर रास्ता भूल जाता हूँ

धोखा दे जाते हैं पुराने निशान
खोजता हूँ ताकता पीपल का पेड़
खोजता हूँ ढहा हुआ घर
और ज़मीन का खाली टुकड़ा जहाँ से बायें
मुड़ना था मुझे
फिर दो मकान बाद बिना रंग वाले लोहे के फाटक का
घर था इकमंजिला

और मैं हर बार एक घर पीछे
चल देता हूँ
या दो घर आगे ठकमकाता

यहाँ रोज कुछ बन रहा है
रोज कुछ घट रहा है
यहाँ स्मृति का भरोसा नहीं
एक ही दिन में पुरानी पड़ जाती है दुनिया
जैसे वसन्त का गया पतझड़ को लौटा हूँ

जैसे बैशाख का गया भादों को लौटा हूँ

अब यही है उपाय कि हर दरवाजा खटखटाओ
और पूछो—
क्या यही है वो घर ?

समय बहुत कम है तुम्हारे पास
आ चला पानी ढहा आ रहा अकास
शायद पुकार ले कोई पहचाना ऊपर से देख कर

1

coːrə pⁿkəɟə pərɑːɕərə əɦiː ɑːrʈikələkə ənuvɑːd̪ə əpənɑː nɑːmeː cʰəpəbɑː leːləkə, d̪ʰoːkʰɑːsⁿ prəd̪iːpə biɦɑːriːkə beːʈɑːsⁿ ənuvɑːd̪ə kərəbeːləkə ɑː əpənɑː nɑːmeː ənuvɑːd̪əkə naːi muːlə leːkʰəkə ruːpəmeː pəɦələ ८६ meː cʰəpəbɑː leːləkə|

Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics Douglas Kellner (http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/) The category of the intellectual, like everything else these days, is highly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators who wished to legislate universal values, usually in the service of state institutions, with intellectuals as interpreters, who merely interpret texts, public events, and other artifacts, deploying their specialized knowledge to explain or interpret things for publics (1987; 1992). He thus claims that there is a shift from modern intellectuals as legislators of universal values who legitimated the new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thus theorizes a depoliticalization of the role of intellectuals in social life. I, however, want to make another distinction between functional intellectuals who serve to reproduce and legitimate the values of existing societies contrasted to critical-oppositional intellectuals who oppose the existing order. Sometimes oppositional intellectuals voice their criticisms in the name of existing values which they claim are being violated (i.e. truth, rights, rule by law, justice, etc.) and sometimes in the name of values or ideas which are said to be higher potentialities of the existing order (i.e. participatory democracy, socialism, genuine equality for women and blacks, ecological restoration, etc.). Functional intellectuals were earlier the classical ideologues, whereas today they tend to be functionaries of parties or interest groups, or mere technicians who devise more efficient

means to obtain certain ends, or who apply their skills to increase technical knowledge in various specialized domains (medicine, physics, history, etc.) without questioning the ends, goals, or values that they are serving, or the social utility or disutility of their activities. Functional intellectuals are thus servants of existing societies who are specialists in legitimation and technical knowledge, while oppositional intellectuals are critics who struggle to create a better society. Critical intellectuals were traditionally those who utilized their skills of speaking and writing to denounce injustices and abuses of power, and to fight for truth, justice, progress, and other universal values. In the words of Jean-Paul Sartre (1974: 285), "the duty of the intellectual is to denounce injustice wherever it occurs." For Sartre, the domain of the critical intellectual is to write and speak within the public sphere, denouncing oppression and fighting for human freedom and emancipation. On this model, a critical intellectual's task is to bear witness, to analyze, to expose, and to criticize a wide range of social evils. The sphere and arena of the critical/oppositional intellectual is the word, and his or her function is to describe and denounce injustice wherever it may occur. The modern critical intellectual's field of action was what Habermas (1989) called the public sphere of democratic debate, political dialogue, and the writing and discussion of newspapers, journals, pamphlets, and books. Of course, not all intellectuals were critical or by any means progressive. With the rise of modern societies, there was a division between physical and mental labor, and intellectuals became those who specialized in mental labor, producing and distributing ideas and culture, with some opposing and some legitimating the established forms of society. Thus, intellectuals were split into those critical and oppositional individuals who opposed injustice and oppression, as contrasted to functional intellectuals who

produced technical knowledge that served the existing society and those producers of ideology who legitimated the forms of class, race, and gender domination and inequality in modern societies. In the following reflections, I want to discuss some challenges from postmodern theory to the classical conceptions of the critical-oppositional intellectual and some of the ways that new technologies and new public spheres offer new possibilities for democratic discussion and intervention, which call for a redefinition of the critical intellectual. Consequently, I will discuss some changes in the concept of the public sphere and how new technologies and new spheres of public debate and conflict suggest some new possibilities for redefining intellectuals in the present era. The Public Sphere and the Intellectual Democracy involves a separation of powers and popular participation in governmental affairs. During the era of the Enlightenment and 18th century democratic revolutions, public spheres emerged where individuals could discuss and debate issues of common concern (see Habermas 1989). The public was also a site where criticism of the state and existing society could circulate. The institutions and spaces of the 18th century democratic public sphere included newspapers, journals, and a press independent from state ownership and control, coffee houses where individuals read newspapers and engaged in political discussion, literary salons where ideas and criticism were produced, and public assemblies which were the sites of public oratory and debate. Bourgeois societies split, of course, across class lines and different class factions produced different political parties, organizations, and ideologies with each party attracting specialists in words and writing known as intellectuals. Oppressed groups also developed their own insurgent intellectuals, ranging from representatives of working class organizations, to women like Mary Wollstonecraft fighting for women's rights, to

leaders of oppressed groups of color, ethnicity, sexual preference, and so on. Insurgent intellectuals attacked oppression and promoted action that would address the causes of oppression, linking thought to action, theory to practice. Thus, during the 19th century, the working class developed its own oppositional public spheres in union halls, party cells and meeting places, saloons, and institutions of working class culture. With the rise of Social Democracy and other working class movements in Europe and the United States, an alternative press, radical cultural organizations, and the spaces of the strike, sit-in, and political insurrection emerged as sites of an oppositional public sphere. Intellectuals in modern societies were thus conflicted beings with contradictory social functions. The classical critical intellectual -- represented by figures like the French Enlightenment ideologues, Thomas Paine, Mary Wollstonecraft, and later figures like Heine, Marx, Hugo, Dreyfus, Du Bois, Sartre, and Marcuse -- was to speak out against injustice and oppression and to fight for justice, equality, and the other values of the Enlightenment. Indeed, the Enlightenment itself represents one of the most successful discourses of the critical individual, a discourse and movement which assigns intellectuals key social functions. And yet conservative intellectuals attacked the Enlightenment and its prodigy the French Revolution and produced discourses that legitimated every conceivable form of oppression from class to race, gender, and ethnic domination. Against the EN and Sartre's model of the committed intellectual who is engaged for freedom (engagé), Michel Foucault complained that Sartre represented an ideal of the universal intellectual who fought for universal values such as truth and freedom, and assumed the task of speaking for humanity (1977). Against such an exalted and in his view exaggerated conception, Foucault militated for a conception

of the specific intellectual who intervened on the side of the oppressed in specific issues, not claiming to speak for the oppressed, but to intervene as an intellectual in specific issues and debates. Foucault's conception of the specific intellectual has been accompanied within a new postmodern politics with a turn toward new social movements as the domain of contemporary politics (Laclau and Mouffe 1985), replacing the state and the national realm of party politics. For a postmodern politics, power is diffuse and local and not merely to be found in macroinstitutions like the workplace, the state, or patriarchy. Macropolitics that goes after big institutions like the state or capital is to be replaced by micropolitics, with specific intellectuals intervening in spheres like the university, the prison, the hospital, or for the rights of specific oppressed groups like sexual or ethnic minorities. Global and national politics and theories are rejected in favor of more local micro politics, and the discourse and function of the intellectuals is seen as more specific, provisional, and modest than in modern theory and politics, subordinate to local struggles rather than more ambitious projects of emancipation and social transformation. In my view, such a binary distinction between macro and micro theory and politics is problematical, as are absolutist commitments to either modern or postmodern theory tout court (Best and Kellner 1991 and 1997). Using the example of the events of 1989 that saw the collapse of communism, for instance, it is clear that the popular offensives against oppressive communist power combined micro and macropolitics, moving from local and specific struggles rooted in union halls, universities, churches, and small groups to mass demonstrations forcing democratic reforms and even classical mass insurrection aiming at an overthrow of the existing order, as in Romania. In these struggles,

intellectuals played a variety of roles and deployed a diversity of discourses, ranging from the local and specific to the national and general. Thus, whereas I would argue that postmodern theory contains important criticism of some of the illusions and ideologies of the traditional modern intellectual, it goes too far in rejecting the classical role of the critical intellectual. Moreover, I shall suggest that some of the modern conception of the critical and oppositional intellectual remains useful. I would, in fact, reject the particular/universal intellectual dichotomy in favor of developing a normative concept of the critical public intellectual. The public intellectual -- on this conception -- intervenes in the public sphere, fights against lies, oppression, and injustice and fights for rights, freedom, and democracy à la Sartre's committed intellectual. But a democratic public intellectual on my conception does not speak for others, does not abrogate or monopolize the function of speaking the truth, but simply participates in discussion and debate, defending specific ideas, values, or norms or principle that may be particular or universal. But if universal, like human rights, they are contextual, provisional, normative and general and not valid for all time. Indeed, rights are products of social struggles and are thus social constructs and not innate or natural entities -- as the classical natural rights theorists would have it. But rights can be generalized, extended, and can take universal forms -- as with, for instance, a UN charter of human rights that holds that certain rights are valid for all individuals -- at least in this world at this point in time. Consequently, one does not need all of the baggage of the universal intellectual to maintain a conception of a public or democratic intellectual in the present era. Intellectuals may well seek to occupy a higher ground than particularistic interests, a common ground seeking public interests and goods. But intellectuals

should not abrogate the right to speak for all and should be aware that they are speaking from a determinate position with its own biases and limitations. Moreover, intellectuals should learn to get out of their particular frame of reference for more general ones, as well as to be able to take the position of the other, to empathize with more marginal and oppressed groups, to learn from them, and to support their struggles. To perpetually criticize oneself, to develop the capacity for self-reflection and critique -- as well as selfexpression -- is thus part of the duty of the democratic intellectual. New Technologies, New Public Spheres, and New Intellectuals In the following discussion, I will argue that although the public intellectual should assume new functions and activities today, the critical capacities and vision of the classical critical intellectual are still relevant, thus I suggest building on models of the past, rather than simply throwing them over, as in some types of postmodern theory. I want to suggest that rethinking the intellectual and the public sphere today requires rethinking the relationship between intellectuals and technology. In a certain sense, there was no important connection between the classical intellectual and technology. To be sure, intellectuals -- especially scientific scholars like Leonardo de Vinci, Galileo, or Darwin -- deployed technologies and entire groups like the British Royal Society were concerned with technologies and were indeed often inventors themselves. Some intellectuals used printing presses and were themselves printers and many, though not all, of the major intellectuals of the 20th century probably used a typewriter, though I personally know of no major studies of the relationship between the typewriter and intellectuals. Yet a classical intellectual did not have to intrinsically deploy any specific technology and there was thus no intimate connection between intellectuals and technology. I now want

to argue that in the contemporary high-tech societies there is emerging a significant expansion and redefinition of the public sphere and that these developments, connected primarily with media and computer technologies, require a reformulation and expansion of the concept of critical or committed intellectual, as well as a redefinition of the public intellectual. Earlier in the century, John Dewey envisaged developing a newspaper that would convey "thought news," bringing all the latest ideas in science, technology, and the intellectual world to a general public, which would also promote democracy (see the discussion of this project in Czitrom 1982: 104ff). In addition, Bertolt Brecht and Walter Benjamin (1969) saw the revolutionary potential of new technologies like film and radio and urged radical intellectuals to seize these new forces of production, to "refunction" them, and to turn them into instruments to democratize and revolutionize society. Sartre too worked on radio and television series and insisted that "committed writers must get into these relay station arts of the movies and radio" (1974: 177; for discussion of his Les temps modernes radio series, see 177-180). Previously, radio, television, and the other electronic media of communication tended to be closed to critical and oppositional voices both in systems controlled by the state and in private corporations. Public access and low power television, and community and guerilla radio, however, open these technologies to intervention and use by critical intellectuals. For some years now, I have been urging progressives to make use of new communications broadcast media (Kellner 1979; 1985; 1990; 1992) and have in fact been involved in a public access television program in Austin, Texas since 1978 which has produced over 600 programs and won the George Stoney Award for public affairs television. My argument was that radio, television, and other electronic modes of

communication were creating new public spheres of debate, discussion, and information and that intellectuals who wanted to engage the public, to be where the people were at, and who thus wanted to intervene in the public affairs of their society should make use of these new media technologies and institutions, and develop new communication politics and new media projects. In fact, one can argue that the victory of Reagan and the Right in the United States in 1980 was related to the Right's effective mobilization of conservative intellectuals and their use of television, radio, fax and computer communication, direct mailings, telephones, and other sophisticated political uses of new technologies, as well as more traditional print media. Furthermore, one could argue that Clinton's victory over Bush in 1992, and the surprising success of the Perot campaign, were related to effective uses of communication technologies. And more recently in the U.S., the Republican and rightwing success in the 1994 elections can be related to their use of talk radio, computer bulletin boards, and other technologies. Indeed, Newt Grinrich, William Bennett, and other conservatives have made very effective use of public access television, radio, computer networks, book promotion tours with high media exposure, and other technologies to promote their ideas. Yet it is generally acknowledged that the Clinton administration deployed much more effective communications politics in the 1996 election than the Dole campaign. Effective CU politics are thus now essential to political success in national and local conflicts and often which side has the most effective politics of CU wins the struggle in question. Consequently, I would argue that effective use of technology is essential in contemporary politics and that intellectuals who wish to intervene in the new public spheres need to deploy new communications media to participate in democratic debate and to shape the

future of contemporary societies and culture. My argument is that first broadcast media like radio and television, and now computers have produced new public spheres and spaces for information, debate, and participation that contain both the potential to invigorate democracy and to increase the dissemination of critical and progressive ideas -- as well as new possibilities for manipulation, social control, and the promotion of conservative positions. But participation in these new public spheres -- computer bulletin boards and discussion groups, talk radio and television, and the emerging sphere of what I call cyberspace democracy require critical intellectuals to gain new technical skills and to master new technologies. I am thus suggesting that intellectuals in the present moment must master new technologies and that there is thus a more intimate relationship between intellectuals and technology than in previous social configurations. To be an intellectual today involves use of the most advanced forces of production to develop and circulate ideas, to do research and involve oneself in political debate and discussion, and to intervene in the new public spheres produced by broadcasting and computing technologies. New public intellectuals should attempt to develop strategies that will use these technologies to attack domination and to promote education, democracy, and political struggle -- or whatever goals are normatively posited as desirable to attain. There is thus an intrinsic connection in this argument between the fate of intellectuals and the forces of production which, as always, can be used for conservative or progressive ends. Toward a Radical Democratic Techno-Politics A revitalization of democracy in capitalist societies will therefore require a democratic media politics. Such a politics could involve a two-fold strategy of, first, attempting to democratize existing media to make them more responsive to the "public interest, convenience, and

necessity." In the United States, the media watchdog group FAIR (Fairness and Accuracy in Media) has developed this alternative, criticizing mainstream media for failing to assume their democratic and journalistic responsibilities and calling for an expansion of voices and ideas within the media system. Another strategy involves the development of oppositional media, alternatives to the mainstream, developed outside of the established media system. On my view, both strategies are necessary for the development of a democratic media politics and it is a mistake to pursue one at the neglect of the other. Developing a radical democratic media politics thus involves continued relentless criticism of the existing media system, attempts to democratize and reform it, and the production of alternative progressive media. On my account, democratizing our media system will require expansion of the alternative press, a revitalization of public television, an increased role for public access television, the eventual development of a public satellite system, democratized computer networks, and oppositional cultural politics within every sphere of culture, ranging from music to visual to print culture. Community and Low-Power Radio Community radio has long provided an alternative set of voices to the highly commercialized mainstream radio. Citizen-band (CB) and short-wave radio allows individuals to directly communicate with each other. Many countries have also experimented with low-power community radio, which enables groups to actually bring individuals out of their homes to public places to engage in discussion or communal activity. Low-power radio enables individuals to directly communicate with their neighbors through call-in telephone connections, or through discussions in nearby studios, and thus provide democratic and participatory institutions (see Box 3). Low-power radio, however, is subject to quick suppression by the state, as happened in

Japan which had an extensive low-power radio culture in play that was shut-down almost overnight when the state outlawed low-power broadcasting. In the U.S., there have been some low-power radio experiments, but the government too has cracked down on these local attempts to democratize radio. A democratic media politics should thus struggle for low-power radio and to increase the possibilities of direct communication through radio technology. Ironically, despite the higher costs of television technology, there are probably more immediate possibilities for democratic alternative television than in radio. As mentioned, while low-power radio technologies are relatively inexpensive, they are easily suppressed by a state which opposes democratic and free-wheeling communication. Community radio has been curtailed by saturation of FM and AM frequencies and in most places there is simply not room for legal community radio stations. During the early 1990s in Austin, Texas, for instance, a vicious battle took place between the University of Texas and a local community-based co-op radio group for the remaining FM frequency band. Hence, it has been difficult to develop new radio outlets for public communication with the previous limited spectrum allotment, although fiber-optic community cable system and the Internet also make possible a dramatic expansion of community and alternative road which could make possible Brecht's vision of a radio system with every individual a sender. Public Access Television Public access television has been for some decades now an established venue for alternative democratic communication. The rapid expansion of public access television in the 1970s in the U.S. provided new possibilities for progressive individuals and groups to produce video programming that cuts against the conservative programming which dominates mainstream television in the

United States. Progressive access programming is now being cablecast regularly in such places as New York, Los Angeles, Boston, Chicago, Atlanta, Madison, Urbana, New Orleans, Austin, and perhaps as many as 2,000 other towns or regions of the country. Public access television, in most cases, provides free equipment and airtime to individuals and groups who want to make their own programming. Usually, one must take a course to actually use studio and editing equipment and a few systems lease the equipment and airtime, but, for the most part, where there are public access channels, the cable systems make them available for public use and they are usually managed by an independent body, answerable to the community, and often financed by the cable system. When cable television began to be widely introduced in the early 1970s, the Federal Communications Commission mandated in 1972 that "beginning in 1972, new cable systems {and after 1977, all cable systems} in the 100 largest television markets be required to provide channels for government, for educational purposes, and most importantly, for public access." This mandate suggested that cable systems should make available three public access channels to be used for state and local government, education, and community public access use. "Public access" was construed to mean that the cable company should make available equipment and air time so that literally anybody could make noncommercial use of the access channel, and say and do anything that they wished on a first-come, first-served basis, subject only to obscenity and libel laws and prohibitions against advertising and pitches for money. Creating an access system required, in many cases, setting up a local organization to manage the access channels, though in other systems the cable company itself managed the access center. In the beginning, however, few, if any, cable systems made as many as three channels available, but some systems began

offering one or two access channels in the early to mid 1970s. The availability of access channels depended, for the most part, on the political clout of local governments and committed, and often unpaid, local groups to convince the cable companies, almost all privately owned, to make available an access channel. Here in Austin, for example, a small group of video activists formed Austin Community Television in 1973 and began broadcasting with their own equipment through the cable system that year. Eventually, they received foundation and CentertainmentA government grants to support their activities, buy equipment, and pay regular employees salaries. A new cable contract signed in the early 1980s called for the cable company to provide $500,000 a year for access and after a difficult political struggle, which I shall mention later, were able to get at least $300,000-$400,000 a year to support Austin Community Television activities. A 1979 Supreme Court decision, however, struck down the 1972 FCC ruling on the grounds that the FCC did not have the authority to mandate access, an authority which supposedly belongs to the U.S. Congress. Nonetheless, cable was expanding so rapidly and becoming such a high-growth competitive industry that city governments considering cable systems were besieged by companies making lucrative offers (20 to 80 channel cable systems) and were able to negotiate access channels and financial support for a public access system. Consequently, public access grew significantly during the early 1980s. Where there are operative public access systems, individuals have promising, though not sufficiently explored, possibilities to produce and broadcast their own television programs. In Austin, Texas, for example, there have been weekly anti-nuclear programs, black and chicano series, gay programs, countercultural and anarchist programs, an atheist program, feminist and women's programs, labor

programming, and a weekly progressive news magazine, Alternative Views, with which I am involved, that has produced over 470 hour-long programs from 1978 to the present on a wide variety of topics. We combine news reports from alternative sources with discussion, documentaries, and video-footage from alternative sources. Paper Tiger Television in New York combines critique of corporate media by media critics with imaginative sets, visuals, editing, and so on. A labor-oriented program, The Mill Hunk News, in Pittsburgh used to combine news reports of labor issues with documentary interviews with workers, music-videos, and other creative visuals, while Labor Beat in Chicago also uses documentary footage, music, drama, and collages of images, as well as interview and talking head formats, to present alternative information (see Box 4). There have been some experiments with national progressive satellite networks, although they have suffered from inadequate funding and the failure of often conservative-owned cable systems to carry progressive programming. While public access television is still in a relatively early stage of development in the U.S. and Europe, it contains the promise of providing a different type of alternative television. Despite obstacles to its use, public access provides the one institution in the commercial and state broadcasting systems that is at least potentially open to progressive intervention. It is self-defeating simply to dismiss broadcast media as tools of manipulation and to think that print media are the only tools of communication and political education open to progressives. Surveys have shown that people take more seriously individuals, groups, and politics that appear on TV; thus the use of television could help progressive movements and struggles gain legitimacy and force in the shifting and contradictory field of U.S. politics. The Right has been making effective use of

new technologies and media of communication, and for progressives to remain aloof is a luxury that they can no longer afford. Of course, many will claim that democratic politics involves face-to-face conversation, discussion, and producing consensus. But for intelligent debate and consensus to be reached, individuals must be informed and radio, television, and computers are important sources of information in the present age. Thus I am not proposing that media politics supplement all political activity and organizing, but am suggesting that a media politics should be developed to help activist groups and individuals obtain and disseminate information. In Austin, Texas, for instance, a group, Council for Public Media, has been working to inform activist groups how they can get information through the new computer technologies and how they can use the press, broadcast media, and other methods of communication to get their messages out. Activist groups are coming to see that media politics is a key element of political organization and struggle and thus more work on developing institutions and strategies for media politics is necessary. Indeed, if progressive groups and movements are to produce a genuine alternative to the Right, they must increase their mass base and circulate their struggles to more segments of the population. After all, most people get their news and information from television, and the broadcast media arguably play a decisive role in defining political realities, shaping public opinion, and determining what is or what is not to be taken seriously. If progressives want to play a role in local and national political life, they must come to terms with the realities of electronic communication and computer technologies in order to develop strategies to make use of new technologies and possibilities for intervention. The Democratization of Computers and Information Other possibilities for expanding a system of democratic techno-

politics reside in new computer and information technologies. It appears that there will be a merger of entertainment and information centers in the homes of the future with all possible print media information accessible by computer and all visual media entertainment and information resources available for home computer/entertainment center access. But the threat--and likelihood if alternative concepts are not developed and disseminated--is that this information and entertainment material will be thoroughly commodified, available only to those who can afford to pay. Consequently, it is necessary to begin devising public alternatives to these private/corporate information and entertainment systems of the future. Given the growing importance of computers and information in the new techno-capitalist society, producing new information networks and systems must therefore be an essential ingredient of a progressive media and information politics. The computerization of the world is well underway and possibilities are growing for new information networks and computer communication systems. To avoid corporate and government monopolization and control of information, new public information networks and centers are also necessary so that citizens of the future can have access to the information needed to intelligently participate in a democratic society. For computers, like broadcasting, can be used for or against democracy. Indeed, computers are a potentially democratic technology. While broadcast communication tends to be one-way and unidirectional, computer communication is potentially bi-, or even omni-, directional. Individuals can use computers to do word-processing to communicate with other individuals, or can directly communicate with others via modems which use the telephone to link individuals with each other. Modems can tap into community bulletin boards, web sites, or computer

conference programs, that make possible a new type of public communication and progressives should intervene in these information modes as well as participating in public debate and discussion. For instance, many computer bulletin boards and web sites have a political debate conference where individuals can type in their opinions and other individuals can read them and if they wish respond. This constitutes a new form of public dialogue and interaction. Computer data bases and web sites provide essential sources of information and new technologies that tremendously facilitates information-searching and research. Mainstream data bases include Lexis/Nexis and Dialogue which contain a tremendous array of newspapers, magazines, journals, transcripts of TV programs, news conferences, congressional hearings, and newsletters, reproduced in full. Alternative data bases include Peacenet which has over 600 conferences on topics of ecology, war and peace, feminism, and hundreds of other topics. Here progressives put in alternative information and some of the conferences have lively debates. Between the mainstream and alternative computer data bases, individuals and groups can access a tremendous amount of information in a relatively short time. I was able to research my book on the media and the Gulf war, for instance, because I was able to access information on various topics from a variety of sources simply by punching in code words which enabled me to discern the conflicting media versions of the Gulf war and to put in question the version being promoted by the Bush administration and Pentagon. Eventually, the lies and disinformation promoted by the U.S. government in the war were thoroughly exposed by a variety of sources, accessible to computer data base searches. Corporations, government institutions, the major political parties, and other groups are taking advantage of these computer data bases and

progressive must learn to access and use them to produce the information necessary to prevail in the public debates of the future. But the politics of information in the future must struggle to see that alternative information is accessible in mainstream computer data bases, as well as alternative ones. Many data bases and information services omit leftist, feminist, environmentalist, and other alternative information sources from their listings, thus in effect shutting out radical alternatives in information sources, much as the broadcasting networks exclude dissident voices from broadcast communication. Progressive groups and alternative publications should struggle to make sure that their information sources and services are listed in data base bibliographies and source material. Yet the proliferation of the World Wide Web enables independent and alternative groups and individuals to creat their own web sites, to make their information available to people through the globe, often free of charge. In the next section, I will give some examples of how computer techno-politics have deployed web sites, bulletin boards, mailing lists, and email campaigns to promote a variety of political struggles. First, however, I want to conclude this section by noting that a synergy is emerging between the new sources of information, new media and technologies, and political organization and struggle. Print and broadcast media organs can obtain information from computers and disseminate it to the public. Political groups can obtain information from these sources and disseminate it back through print, broadcast, and computer technologies. Information critical of, say, transnational corporate policies can be disseminated through a multiplicity of sites, so political groups need to be aware of the potential for the transmission of information through a variety of media in the contemporary era. Moreover, the Internet may be a vehicle for new forms of alternative radio,

television, film, art, and every form of culture as well as information and print material. New multimedia technologies are already visible on web sites and Internet radio and television is now in its infancy. This would truly make possible Brecht's dream of a communications system where everyone was a sender and receiver and would greatly proliferate the range and diversity of voices and texts and would also no doubt give a new dimension of the concept of information/cultural overload. Indeed, we must obviously gain a whole set of new literacies to use and deploy the new technologies (see Kellner, forthcoming). But in conclusion, I want to limit my focus on new technologies and techno-politics of the present day. Techno-Politics and Political Struggle Since new technologies are in any case dramatically transforming every sphere of life, the key challenge is how to theorize this great transformation and how to devise strategies to make productive use of the new technologies. Obviously, radical critique of dehumanizing, exploitative, and oppressive uses of new technologies in the workplace, schooling, public sphere, and everyday life are more necessary than ever, but so are strategies that use new technologies to rebuild our cities, schools, economy, and society. I want to focus, therefore, in the remainder of this section on how new technologies can be used for increasing democratization and empowering individuals. Given the extent to which capital and its logic of commodification have colonized ever more areas of everyday life in recent years, it is somewhat astonishing that cyberspace is by and large decommodified for large numbers of people -- at least in the overdeveloped countries like the United States. In the U.S., government and educational institutions, and some businesses, provide free Internet access and in some cases free computers, or at least workplace access. With flat-rate monthly phone bills (which I know do not exist in much of

the world), one can thus have access to a cornucopia of information and entertainment on the Internet for free, one of the few decommodified spaces in the ultracommodified world of technocapitalism. Obviously, much of the world does not even have telephone service, much less computers, and there are vast inequalities in terms of who has access to computers and who participates in the technological revolution and cyberdemocracy today. Critics of new technologies and cyberspace repeat incessantly that it is by and large young, white, middle or upper class males who are the dominant players in the cyberspaces of the present, and while this is true, statistics and surveys indicate that many more women, people of color, seniors, and other minority categories are becoming increasingly active. Moreover, it appears that computers are becoming part of the standard household consumer package and will perhaps be as common as television sets by the beginning of the next century, and certainly more important for work, social life, and education than the TV set. Moreover, there are plans afoot to wire the entire world with satellites that would make the Internet and communication revolution accessible to people who do not now even have telephones, televisions, or even electricity. However widespread and common -- or not -- computers and new technologies become, it is clear that they are of essential importance for labor, politics, education, and social life, and that people who want to participate in the public and cultural life of the future will need to have computer access and literacy. Moreover, although there is the threat and real danger that the computerization of society will increase the current inequalities and inequities in the configurations of class, race, and gender power, there is the possibility that a democratized and computerized public sphere might provide opportunities to overcome these inequities. I will accordingly address below some of the

ways that oppressed and disempowered groups are using the new technologies to advance their interests and progressive political agendas. But first I want to dispose of another frequent criticism of the Internet and computer activism. Critics of the Internet and cyberdemocracy frequently point to the military origins of the technology and its central role in the processes of dominant corporate and state powers. Yet it is amazing that the Internet for large numbers is decommodified and is becoming more and more decentralized, becoming open to more and more voices and groups. Thus, cyberdemocracy and the Internet should be seen as a site of struggle, as a contested terrain, and progressives should look to its possibilities for resistance and circulation of struggle. Dominant corporate and state powers, as well as conservative and rightist groups, have been making serious use of new technologies to advance their agendas and if progressives want to become players in the political battles of the future they must devise ways to use new technologies to advance a progressive agenda and the interests of the oppressed and forces of resistance and struggle. There are by now copious examples of how the Internet and cyberdemocracy have been used in progressive political struggles. A large number of insurgent intellectuals are already making use of these new technologies and public spheres in their political projects. The peasants and guerilla armies struggling in Chiapas, Mexico from the beginning used computer data bases, guerrilla radio, and other forms of media to circulate their struggles and ideas. Every manifesto, text, and bulletin produced by the Zapatista Army of National Liberation who occupied land in the southern Mexican state of Chiapas in 1994 was immediately circulated through the world via computer networks. In January 1995, the Mexican government moved against the movement and computer networks were used to inform and

mobilize individuals and groups throughout the world to support the Zapatistas struggles against repressive Mexican government action. There were many demonstrations in support of the rebels throughout the world, prominent journalists, human rights observers, and delegations travelled to Chiapas in solidarity and to report on the uprising, and the Mexican and U.S. governments were bombarded with messages arguing for negotiations rather than repression; the Mexican government accordingly backed off their repression of the insurgents and as of this writing in August 1997, they have continued to negotiate with them. Earlier, audiotapes were used to promote the revolution in Iran and to promote alternative information by political movements throughout the world (see Downing 1984). The Tianenaman Square democracy movement in China and various groups struggling against the remanents of Stalinism in the former communist bloc and Soviet Union used computer bulletin boards and networks, as well as a variety of forms of communications, to circulate their struggles. Opponents involved in anti-nafta struggles made extensive use of the new communication technology (see Brenner 1994 and Fredericks 1994). Such multinational networking and circulation of information failed to stop nafta, but created alliances useful for the struggles of the future. As Witheford (forthcoming) notes: "The anti-nafta coalitions, while mobilizing a depth of opposition entirely unexpected by capital, failed in their immediate objectives. But the transcontinental dialogues which emerged checked -- though by no means eliminated--the chauvinist element in North American opposition to free trade. The movement created a powerful pedagogical crucible for cross-sectoral and cross-border organizing. And it opened pathways for future connections, including electronic ones, which were later effectively mobilized by the Zapatista uprising and in

continuing initiatives against maquilladora exploitation." Thus, using new technologies to link information and practice, to circulate struggles, is neither extraneous to political battles nor merely utopian. Even if material gains are not won, often the information circulated or alliances formed can be of use. For example, two British activists were sued by the fastfood chain McDonald's for distributing leaflets denouncing the corporation's low wages, advertising practices, involvement in deforestization, harvesting of animals, and promotion of junk food and an unhealthy diet. The activists counterattacked, organized a McLibel campaign, assembled a website with a tremendous amount of information criticizing the corporation, and assembled experts to testify and confirm their criticisms. The five-year civil trial, ending ambiguously in July 1997, created unprecedented bad publicity for McDonald's and was circulated throughout the world via Internet websites, mailing lists, and discussion groups. The McLibel group claims that their website was accessed over twelve million times and the Guardian reported that the site "claimed to be the most comprehensive source of information on a multinational corporation ever assembled" and was indeed one of the more successful anticorporate campaigns (February 22, 1996; visit http://www. envirolink.org/mcspotlight/home.html). Many labor organizations are also beginning to make use of the new technologies. Mike Cooley (1987) has written of how computer systems can reskill rather than deskill workers, while Shosana Zuboff (1988) has discussed the ways in which high-tech can be used to "informate" workplaces rather than automate them, expanding workers knowledge and control over operations rather than reducing and eliminating it. The Clean Clothes Campaign, a movement started by Dutch women in 1990 in support of Filipino

garment workers has supported strikes throughout the world, exposing exploitative working conditions (see their website at http://www. cleanclothes.org/1/index.html). In 1997, activists involved in Korean workers strikes and Merseyside dock strike in England used websites to gain international solidarity (for the latter see http://www.gn.apc.org/lbournet/docks/). Most labor organizations, such as the North South Dignity of Labor group, note that computer networks are useful for coordinating and distributing information, but cannot replace print media that is more accessible to more of its members, face-to-face meetings, and traditional forms of political struggle. Thus, the trick is to articulate one's communications politics with actual political movements and struggles so that cyberstruggle is an arm of political battle rather than its replacement or substitute. The most efficacious Internet struggles have indeed intersected with real struggles ranging from campaigns to free political prisoners, to boycotts of corporate projects, to actual political struggles, as noted above. Hence, to capital's globalization from above, cyberactivists have been attempting to carry out globalization from below, developing networks of solidarity and circulating struggle throughout the globe. To the capitalist international of transnational corporate globalization, a Fifth International of computer-mediated activism is emerging, to use Waterman's phrase (1992), that is qualitatively different from the party-based socialist and communist Internationals. Such networking links labor, feminist, ecological, peace, and other progressive groups providing the basis for a new politics of alliance and solidarity to overcome the limitations of postmodern identity politics (on the latter, see Best and Kellner 1991, 1997, and forthcoming). Moreover, a series of struggles around gender and race are also mediated by new

communications technologies. After the 1991 Clarence Thomas Hearings in the United States on his fitness to be Supreme Court Justice, Thomas's assault on claims of sexual harassment by Anita Hill and others, and the failure of the almost all male US Senate to disqualify the obviously unqualified Thomas, prompted women to use computer and other technologies to attack male privilege in the political system in the United States and to rally women to support women candidates. The result in the 1992 election was the election of more women candidates than in any previous election and a general rejection of conservative rule. Many feminists have now established websites, mailing lists, and other forms of cybercommunication to circulate their struggles. Likewise, African-American insurgent intellectuals have made use of broadcast and computer technologies to advance their struggles. John Fiske (1994) has described some African-American radio projects in the "techostruggles" of the present age and the central role of the media in recent struggles around race and gender. African-American "knowledge warriors" are using radio, computer networks, and other media to circulate their ideas and counter-knowledge on a variety of issues, contesting the mainstream and offering alternative views and politics. Likewise, activists in communities of color -- like Oakland, Harlem, and Los Angeles -- are setting up community computer and media centers to teach the skills necessary to survive the onslaught of the mediazation of culture and computerization of society to people in their communities. Obviously, rightwing and reactionary groups can and have used the Internet to promote their political agendas. In a short time, one can easily access an exotic witch's brew of ultraright websites maintained by the Ku Klux Klan, myriad neo-Nazi groups including Aryan Nations and various Patriot militia groups. Internet discussion lists also promote

these views and the ultraright is extremely active on many computer forums, as well as their radio programs and stations, public access television programs, fax campaigns, video and even rock music production. These groups are hardly harmless, having promoted terrorism of various sorts ranging from church burnings to the bombings of public buildings. Adopting quasi-Leninist discourse and tactics for ultraright causes, these groups have been successful in recruiting working class members devastated by the developments of global capitalism which have resulted in widespread unemployment for traditional forms of industrial, agricultural, and unskilled labor. The Internet is thus a contested terrain, used by Left, Right, and Center to promote their own agendas and interests. The political battles of the future may well be fought in the streets, factories, parliaments, and other sites of past struggle, but all political struggle is already mediated by media, computer, and information technologies and will increasingly be so in the future. Those interested in the politics and culture of the future should therefore be clear on the important role of the new public spheres and intervene accordingly

घरबाली आ बगिया। संगहि सड़क नाटक अछि : चिन्हियौ नेपाल, लेहुआयल आँचर, नै आब नै, ककर लाल, कोंटा सिंगार आदि।

द्वितीय : रूपम श्री (सहरसा)

सुश्री रूपम श्रीक जन्म सहरसामेँ भेलन्हि। अहाँ स्नातकमे पढ़ैत छी संगहि संगीतसँ सेहो प्रभाकर कऽ रहल छी। रंगमंचसँ लगाव अहाँकेँ सुजीक प्रयाससँ १९९५ सँ भेल। रूपम श्री विभिन्न संस्था संग रंगमंच कऽ रहल छथि। जाहिमे प्रमुख अछि इप्टा, पंच कोसी। हिनका द्वारा कएल गेल महत्वपूर्ण नाट्य प्रस्तुति अछि : मधुश्रावणी, कनियाँ पुतरा, पाँच पत्र। रूपम श्रीक प्रिय नाटककार छथि महेन्द्र मलंगिया आ प्रिय निर्देशक छथिन उत्पल झा। मैथिली रंगमंचमेँ काज क'र' मे नीक लगैत अछि। २००३ मे खगौल, पटनामे अहाँकेँ सर्वश्रेष्ठ अभिनेत्रीसँ सम्मानित कएल गेल, तरंग महोत्सवमे उत्कृष्ठ नृत्यक लेल द्वितीय पुरस्कार राष्ट्रपति श्रीमती प्रतिभा सिंहदेवी पाटीलसँ अहाँ ग्रहण केलहुँ।

तृतीय : कल्पना मिश्रा (दिल्ली)

सुश्री कल्पना मिश्राक जन्म मिथिलाक नागदह गाममे भेलन्हि। बच्चेसँ कल्पना जीक लगाव संगीतसँ भऽ गेलन्हि। अहाँ शास्त्रीय संगीतक प्रशिक्षण प्रयाग विद्यापीठ संगीत समिति, इलाहाबादसँ प्राप्त केलहुँ। अहाँक शिक्षा दिक्षा बेगूसरायमे भेल। पहिने हिनक झुकाव मैथिली संगीत दिस भेल, तत्पचात ई अभिनय दिस सेहो आकर्षित भेलीह। अहाँ दिल्ली स्थित मिथिलांगन संस्थासँ रंगकर्म कऽ रहल छी। मैथिलीक संग भोजपुरी, हिन्दीमे सेहो अहाँ लगातार अपन पहचान बनेबामे सफल भेलहुँ अछि। रंगमंचक संग अहाँ लगातार फिल्म, टेलीविजनक लेल काज कऽ रहल छी। कल्पना जी कतेको मैथिली नाट्य प्रस्तुतिमे अपन अभिनय प्रतिभा देखा चुकल छथि। जाहिमे प्रमुख अछि : जट जटिन, उगना हॉल्ट, सामा चकेबा आदि। हिनक इच्छा छनि जे महिला कलाकारक प्रति मिथिला समाजक नजरियामे बदलाव अएबाक चाही। कल्पना जीक प्रिय निर्देशक छथि संजय चौधरी आ प्रिय नाटककार महेन्द्र मलंगिया।

सूचना: पंकज पराशरकेँ डगलस केलनर आ अरुण कमलक रचनाक चोरिक पुष्टिक बाद (http://www.box.net/shared/७५xgdy३७dr)बैन कए विदेह मैथिली साहित्य आन्दोलनसँ निकालि देल गेल अछि।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP २२०.२२७.१६३.१०५, १६४.१००.८.३, २२०.२२७.१७४.२४३ उर्फ.....**पंकज पराशरकेँ बैन कए विदेह साहित्य आन्दोलनसँ। निकालल जा रहल अछि।**

सम्पूर्ण दस्तावेज मूल आ पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ , २२०.२२७.१७४.२४३ उर्फ.....क चोरुक्का *नीचाँक लिंकपर सेहो अछि।*

http://www.box.net/shared/७५xgdy३७dr

विदेहमे किछु अनोनिमस ई-मेल अएलाक बाद ओकर इन्क्वायरीक बाद चेतना समिति द्वारा पंकज पराशरकेँ देल सम्मानकेँ वापस लेबा लेल आ एहि लेखककेँ बैन करबा लेल ई हमर (चेतना समितिक आजीवन मेम्बरक हैसियतसँ) आधिकारिक अनुरोध अछि आ इन्क्वायरीक विस्तृत विविचन नीचा देल जा रहल अछि। कृपया चेतना समिति एहि विषयपर अपन आपात बैसकी करए आ उचित निर्णय लए से अनुरोध।- गजेन्द्र ठाकुर

इन्क्वायरीक विवरण:

पाठकक सूचनाक बाद ई पता चलल अछि (आ ओकर सत्यापन कएल गेल) जे एहि लेखकक ई एहि तरहक पहिल कृत्य नहि अछि। ई लेखक पहिने सेहो Douglas Kellner क Technopolitics क पंक्तिशः अनुवाद मूल लेखकक रूपमे नामसँ ज्ञानरंजनक हिन्दी पत्रिका "पहल"मे धोखासँ छपबओलक। तकर पता चललाक बाद "पहल"मे एहि लेखकक रचनाक प्रकाशन बन्द भऽ गेल। एहि सम्बन्धमे विस्तृत आलेख विदेहक अगला अंकक सम्पादकीयमे देल जाएत।

२. एहि सभ घटनाक बाद पंकज पराशरकेँ विदेहसँ बैन कएल जा रहल अछि। विदेह आर्काइवसँ "विलम्बित कइक युगमे निबद्ध" पोथीकेँ हटाओल जा रहल अछि। प्रकाशककेँ सेहो उचित पुलिसिया कार्यवाही (यदि आवश्यक हुअए तँ) आ आन कार्रवाही लेल एहि समस्त घटनाक्रमक सूचना दऽ देल गेल अछि। ३.पाठक डगलस केलनरसँ ई-मेल kellner@gseis.ucla.edu पर "पहल" पत्रिका वा तकर सम्पादक श्री ज्ञानरंजनसँ editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in वा info@deshkaal.com पर आ दैनिक जागरणसँ nishikant@jagran.com, sanjay@jagran.com पर सम्पर्क कए विस्तृत जानकारी लऽ सकैत छथि। डगलस केलनरक आर्टिकल गूगल सर्चपर technopolitics टाइप कए ताकि सकै छी आ पढ़ि सकै छी। पहल पत्रिकाक वेबसाइट www.deshkaal.com पर सेहो पहल पत्रिकाक पुरान अंक सभ आस्ते-आस्ते देबाक प्रारम्भ भेल अछि।

विस्तृत जानकारीक लेल सुधी पाठकगण अहाँक धन्यवाद। भविष्यमे सेहो एहि घटनाक पुनरावृत्ति नहि हुअए ताहि लेल अहाँक पारखी नजरिक आस आगाँ सेहो रहत। एहि तरहक कोनो घटनाक जानकारी हमर ई-पत्र ggajendra@gmail.com पर अवश्य पठाबी।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ.....

डगलस केलनरक नीचाँक आलेखकक पंकज पराशर द्वारा चोरि सिद्ध कएलक जे एक दशक पहिने एहि लेखक द्वारा अरुण कमलक चोरि सँ आइ

धरि हुनकामे कोनो तरहक परिवर्तन नहि आएल छन्हि। हँ, आब ओ पटना विश्वविद्यालयक प्रोफेसरक रचना चोरेबासँ आगाँ बढ़ि गेल छथि आ कैलिफोर्निया वि.वि.क प्रोफेसरक रचना चोराबए लागल छथि। एहि सन्दर्भमे हमरा एकटा खिस्सा मोन पड़ैत अछि। २०-२२ बरख पुरान सत्य कथा। दरभंगामे रहैत रही, छतपर हम आ हमर एकटा पिसियौत भाइ साँझमे ठाढ़ रही। सोझाँमे सरवनजीक घरक बाअड़ीमे खूब लताम फड़ल छलन्हि। हमर पिसियौत भाइ हुनका इशारा दऽ कहलखिन्ह जे दस टा लताम आनू। ओ बेचारे दसटा लताम तोड़लन्हि आ आबि रहल छलाह आकि रस्तामे हमसभ देखलहुँ जे एकटा छोट बच्चा संग हुनका किछु गप भेलन्हि आ ओ पाँचटा लताम ओहि बच्चाकेँ दऽ देलखिन्ह। जखन सरवन जी अएलाह तँ कहलन्हि जे ओ बच्चा हुनका भैया कहि सम्बोधित कएलकन्हि आ पाँचटा लताम मँगलकन्हि- से कोना नञि दितियैक- सरवनजीक कहब छलन्हि। आब पंकज पराशर प्रसंगमे की भेल से देखी। प्रदीप बिहारीजीक बेटा प्रणवकेँ पंकज पराशर नोम चोम्स्की आ डगलस केलनरक रचना दैत छथिन्ह आ तकर अनुवाद करबा लेल कहै छथिन्ह। बेचारा जान लगा कऽ अनुवाद कऽ दैत छन्हि, ई सोचि जे जिनका ओ चच्चा कहै छथि- जे क्रान्तिकारी विचारक छथि (मार्क्सवादी!!!) से कोनो नीक पत्रिकामे ई अनुवाद छपबा देथिन्ह। मुदा छह मासक बाद चच्चाजी कहै छथिन्ह जे नोम चोम्स्की बला रचना हेरा गेल आ डगलस केलनर बला रचनाक अनुवाद नञि नीक रहए से रिजेक्ट भऽ गेल। मुदा क्रान्तिकारी कवि (चोरुक्का सेहो विवरण नीचाँमे अछि) दुनू रचना पहल पत्रिकामे पठा दै छथि- पहल-८६ मे डगलस केलनर बला रचना छपितो छन्हि (आ से अनुवादक रूपमे नहि वरन् मूल लेखकक रूपमे) आ ओ बैन सेहो कऽ देल जाइ छथि। हमर सरवन जी एकटा बच्चा द्वारा भैया कहलापर पाँचटा लताम ओकरा दऽ दै छथिन्ह मुदा हमर पराशरजी भातिजोक पाँचटा लताम निर्लज्जतासँ छीनि लैत छथि।

आ हम हुनकर खोजबीन तखन करै छी जखन ओ विदेहंमे आइडेन्टिटी बदलि हमरा गारि पढ़ैत छथि- हुनकर रियल आइडेन्टीटी नाङट करै छी। फेर सभसँ गप करै छी आ पाठकक सहयोगसँ *आरम्भ*, *पहल* क पुरान अंक भेटि जाइत अछि जतए हिनकर कुकृत्य छन्हि।

डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइडक कथा अंग्रेजी विषएमे स्कूलमे पढ़ने रही। एकटा वैज्ञानिक रहथि डॉ. जेकील हृदएसँ कलुषित। मोन करन्हि जे चोरि-उच्चक्कागिरी करी। से एकटा द्रवक खोज कएलन्हि जकरा पीबि कऽ ओ मिस्टर हाइड बनि जाथि आ रातिमे चोरि-उच्चक्कागिरी करथि। एक रातुक गप अछि जे मिस्टर हाइड ककरो हत्या कऽ भागि रहल रहथि मुदा भोर भऽ गेल रहै से लोक सभ हुनका खेहारए लगलन्हि। ओ डॉ.जेकीलक घरमे पैसि गेलाह (कारण डॉ.जेकील तँ ओ स्वयं छलाह) आ केबार भीतरसँ लगा लेलन्हि। लोक सभ चिन्तित जे डॉ. जेकीलकेँ ई बदमाश मारि देतन्हि से ओ सभ केबार पीटए लगलाह। मिस्टर हाइड द्रव पीअब शुरु केलन्हि मुदा ओहि दिन दवाइमे रिएक्शन

नहि भेलैक आ हुनकर रूप डॉ. जेकीलमे नहि बदलि सकलन्हि। आब एहि कथाक अन्तमे मिस्टर हाइड माथ नोचि रहल छथि जे हुनका अपन समस्त पापक प्रायश्चित मिस्टर हाइड बनि करए पड़तन्हि।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ..... हिनकर रियल आइडेन्टिटी हम नाङट करै छी आ ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

मैथिलमे ई एकटा तथ्य छै जे चुपचाप जे गारि सुनै अछि तकरा कहल जाइ छै जे ओ बड़ड नीक लोक छथि। मुदा समए आबि गेल अछि मिस्टर हाइड सभकेँ देखार करबाक आ ओकरा कठोर सजा देबाक। मुदा ई तँ मात्र प्रारम्भ अछि। मैथिलीमे बहुत गोटे छथि जे हिन्दीमे बैन भेल लेखककेँ पोसै छथि (मैथिली सेवाक लेल) जे जखन ककरो गारि पढ़बाक होए तँ ओ तकर प्रयोग कऽ सकथि।

एहि ब्लैकमेलरक डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइड बला चरित्र मैथिल सर्जनाक विरोधमे मैथिल-जन पत्रिकामे एक दशक पहिने उजागर भऽ गेल छल मुदा लोक हिनका पोसैत रहल।

आरम्भमे सेहो ई एकटा चिट्ठी मैथिलीक सम्पादकक विरोधमे देलन्हि जे छपि गेल आ ओकर घृणित भाषाक कारण भाइ साहेब राजमोहन झाकेँ माफी माँगए पड़लन्हि आ फेर ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी मँगलन्हि।

एकटा आग्रह आ आह्वान: सुभेश कर्ण आ समस्त मैथिली-प्रेमी-गण- एहि मिस्टर हाइडक ब्लैकमेलिंग आ एब्युजक द्वारे अहाँ सभकेँ मैथिली छोड़ि कऽ जएबाक आवश्यकता नहि अछि, कारण पापक घैला भरि गेलाक बाद ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

जे.एन.यू.मे छात्र-छात्रा सभसँ पोस्टकार्ड पर साइन लऽ ओहिपर अपन रचना लेल प्रशंसा-पत्र पठबैत घुमैत अपस्याँत कथित गोल्ड मेडेलिस्ट(!!!) मिस्टर हाइडकेँ चिड़ैक खोता तोड़बाक सख शुरुहेसँ छन्हि। पहिल कथा गोष्ठीमे जखन ई सहरसामे सभसँ पुछने फिरै छथि जे साहित्यकार बनबासँ की-की सभ फाएदा छै तखन ई एकटा पाइ आ पुरस्कारक लेल अपस्याँत मैथिल युवा-पीढ़ीक प्रतिनिधित्व करै छथि, जे राजमोहन झा जीक शब्दमे मैथिलीसँ प्रेम नञि करैत अछि। ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी मँगलन्हि आ जखन ओ माफ कऽ देलखिन्ह तखन फेर हुनका गारि पढ़ब शुरु कऽ देलन्हि। हमरासँ लिखित मेल-माफी अस्वीकार भेलाक बाद मिस्टर हाइडक माथ नोचब स्वाभाविके। मिस्टर हाइड ककरो इनकम टैक्स, कस्टम वा सरकारी नोकरीमे देखै छथि, सुनै छथि तँ पाइक मारल जेकाँ हिनका मोनमे ब्लैकमेलिंग कुलुबुलाए लगै छन्हि, प्रायः आनन्द फिल्मक एक गोट कलाकार जेकाँ- जे एहने मिस्टर

हाइड लेल कहै अछि- जे ई डॉक्टर रहितए तँ किडनी बेचितए, से ओ जतए छथि ओतहु ब्लैकमेलिंगक धन्धा शुरू कैये देने छथि। मुदा चिड़ैक खोता उजाड़ैत-उजाड़ैत मधुमाखीक छत्ता उजाड़बाक गल्ती एहेन ब्लैकमेलर कैये दैत अछि। जे सरकारी नोकरी वा इन्कम-टैक्स, कस्टममे ई ब्लैकमेलर रहितए तँ देश जरूर बेचि दैतए।

जे कियो सूचनाक स्वतंत्रताक नाम पर, अन्तर्जालपर स्वतंत्रताक नामपर वा साहित्यिक समालोचनाक नामपर गारि पढ़ैत अछि तँ सर्वदा मोन राखू जे ई सभ स्वतंत्रता अहूँकेँ प्राप्त अछि। एहि घटनाक विषएमे अहाँसँ पत्रकार, न्यूजपेपर, पत्रिका आ हिन्दीक गणमान्य लेखकगण/ प्रोफेसर/ विश्वविद्यालय आदिकेँ एहि घटनासँ सूचित करेबाक अनुरोध अछि। विशेष जानकारी लेबाक आ देबाक लेल ggajendra@gmail.com पर सूचित करू।

कोना पकड़ाएल ई चोर:-स्टेप बाइ स्टेप:-

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
But this time he has not used his name as maithil, mithila aa subodhkant but as Pankaj Parashar pparasharjnu@gmail.com
Reply ०१/२५/२०१० at ०९:४८ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
The same blackmail letter has been sent by the blackmailer to my email address which has been spammed through ISP address २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ aa २२०.२२७.१७४.२४३.
Reply ०१/२५/२०१० at ०९:४५ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
pahal=- ८६, aarambh -२३ aa arunkamalak naye ilake me ka sambandhit prishtha pathebak lel dhanyavad pathakgan.
Reply ०१/२५/२०१० at ०८:१६ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
http://www.gseis.ucla.edu/courses/ed२५३a/newDK/intell.htm ehi link par douglas kellner ke lekhak anuvad pahal-८६ ke page १२५-१३१ par achhi-soochnak lel dhanyad pathakgan.
Reply ०१/२४/२०१० at ०८:१६ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
ehi ghatnakram me kono pathak lag je Arun Kamal jik kavita "Naye Ilake

Me" hoinh aa Aarambh (ank २३, maithili magazine editor Sh. Rajmohan Jha (March २०००) me prakashist maithili kavita "Sanjh Hoit Gam Me" te kripya ggajendra@gmail.com par soochit karathi- Dhanyavad.
Reply ०१/२४/२०१० at ०८:०२ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
ehi ghatnakram me bahut ras aar jankari aa dher ras samarthan debak lel dhanyavad pathakgan.
Reply ०१/२३/२०१० at ११:४० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
out of these three addresses of the spammer i.e. pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com the address pkjpp@yahoo.co.in, is fails verification test and addresses parasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com stands verified and confirmed.
Reply ०१/२१/२०१० at १०:०० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
the htpps host matches reliance communications and the corresponding email gamghar at gmail dot com and maithilaurmithila at gmail dot com is fake ids related with the actual spammers id i.e.pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com
Reply ०१/२१/२०१० at ०८:५० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
The office premise has been located, the blackmailer works in Dainik Jagran, the organisation being taken into confidence.
Reply ०१/२१/२०१० at ०६:१३ PM
१४

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
maithil, mithila aa subodhkant nam se abhadra aa blackmail karay bala blackmailer ke cheenhi lel gel achhi,ISP address २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ aa २२०.२२७.१७४.२४३ aa ban kayal ja rahal achhi, agan ohi organisation se seho sampark kayal jaayat jatay se ee email aayal achhi.
Reply ०१/१८/२०१० at ११:१९ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
comment moderation lagoo kayal ja rahal achhi
Reply ०१/१८/२०१० at ०९:२७ PM
from ISP २२०.२२७.१७४.२४३ of Dainik Jagran he abused many times earlier too to others. अविनाशकें सेहो २२०.२२७.१७४.२४३ आइ.एस.पी.सँ एहि प्रकारक ई-पत्र अबैत रहै मुदा ओ मामिला खतम कs देने रहथिन। ओ टिप्पणी सभ एतेक घृणित छैक जे एतए नहि देल जा रहल अछि।

पाठकक संदेश: एहि घटनाक्रमपर

kellner@ucla.edu" <kellner@ucla.edu
Dear Gajendra
thanks for the detective work. was there a response?
best regards,
Douglas Kellner
Philosophy of Education Chair
Social Sciences and Comparative Education
University of California-Los Angeles
Box 951521, 3022B Moore Hall
Los Angeles, CA 90095-1521

Fax 310 206 6293
Phone 310 825 0977
http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

dear Gajendraji,
apnek mail milal. Pankajjik kritya janike bar dukh bhel. Ahi se maithilik nam kharab hoyat achhi. Apnek kadam ekdum uchit achhi.
Rajiv K Verma

dhanyvad. muda ehne lok sabjagah aadar pabait achi
shridharam

ओकरा सार्वजनिक नहि करबै।अहां कें सूचनार्थ पठेने छी जे पंकज पहिनेहो इ सब काज करैत रहय छलैए।
avinash

ठीक छै--_-सम्पादक।

Dear Gajendra g

You are doing very well in the field of collecting all the documents related to the Maithili. Videha. Com realy a adventureous collection. I will also find some time to learm the article published through the videha.

Now your detective style theft the sleeping of many of the so called literary personnel. Go a head jai Maithili jai Mithila

Sunil Mallick

President

MINAP, Janakpur

your efforts are commendable. Anysuch ghost writer or fake identity holder must be boycotted from literature at once Thanks.

shyamanand choudhary

Namaskar.

Chetna samitik sachiv ken mailak copy hastgat kara del achi.

Dr. Ramanand Jha' Raman'

गजेन्द्र जी ,

चेतना समिति हिनका सम्मानित कएलक अछि सेहो हमरा ज्ञात नहिं | यद्यपि हमहू चेतना क स्थाई सदस्य | जे हो. मुदा निंदास्पद घटना तं ई थिके तें दुखी कयलक | कतिपय नव मैथिल-प्रतिभाक आकलन-मूल्यानकनक हमर अपन स्नेग्रही स्वभाव, एहि दुर्घटनाक बाद तं आब चिंता मे ध' देलकय|

देखी,

हम अपने विस्मित भेलहुँ| बहुत दु:खद दृश्य | सृजन विरूद्ध साहित्यिक सन्दर्भ मे ई घटना आधुनिक मैथिलीक बहुत कुरूप प्रसंग क' क' स्मरण कैल जायत

सस्नेह,

गंगेश गुंजन.

PRIYA MAITHILJAN

APPAN BHASHA- SANSKAR-SANSKRITI KE ASMARAN KARU AA EHAN VIVADAASAPAD LEKANI B KARANI KE VIRAM DIYA. DHANYABAD.

SAPREM,

PK CHOUDHARY

Gajendra babu

pankaj puran chor achhi. Ham sab okar likhit ninda das sal pahine aarambh me kene rahi. Okra ban k kay ahan nik kayal. Chetna samiti ke

seho samman wapas lebak chahi aa okar ninda karbak chahi.
subhash Chandra yadav

प्रिय ठाकुरजी!
(माननीय संपादक)
"विदेह ई-पत्रिका" [मैथिली]
एखन धरिक उपलब्ध साक्ष्यक आधार पर हम अपनहिक संग जाएब पसिन्न करब।
शंभु कुमार सिंह
Sir I have sent the link of Parashar's duplicacy to several people along with Pranabh Bihari who had traslated that article. I had telephonic conversation with him also and he was quite upset over Parashar;s duplicay
Pranav is my junior and a good friend of mine. since you have referred Pranav who had traslated that article it is unfortunate that he was misused by Parashar. But i must congratulate you for exposing scam run by Parashar and his team. Parashar, though must not be blamed if he lifted the article of Nom Chomskey . Now i must doubt the artistic sensibility of Parashar who is now a pseudo-- intellectuals. I am amazed that how did he dare to publish the article of Nom Chomskey as his own. God bless him no more
In the past Pankaj Parasar was accused for lifting the senses and emotions from poems of doyens of Hindi and Maithili poets. What Pankaj did should be condemned. I regret for him.

These People are hellbent to bring down the literary discourse down to the gutter. Now you have been receiving mails like one. We are with you and i have forwarded your mails to Maithili speaking people all across the country .–

VIJAY DEO JHA
Dear Gajendraji,
I fully agree with you that we must fight against blatant cases of wrongful appropriation.
हां अपन मेल में लिखने छी जे विदेह आर्काइव से संबंधित लेखक'क सबटा रचना हटा लेल जायत। अहि से आर्काइव सं ई प्रसंग सेहो, एकर साक्ष्य सेहो मेटा जायत। हमर मत ई जा साक्ष्यब रहबाक चाही निक आ अधलाह दुनु तरहक काज'क। अहां अप्पसन कामेंट आ र्निणय सेहो आर्काइव मे जा के संबंधित रचना के पोस्टा-स्क्रिाप्टर के रुप मे भविष्या'क पाठक'क लेल सुरक्षित राखि सकैत छियन्हि।

ई दोहरेबाक बहुत औचित्यक नहि जे विदेह निक लागि रहल अछि आ अहांक परिश्रम एकदम देखा रहल अछि।
ईति,
सदन।

Thanx Gajendraji, for your immediate response. I must congratulate you for the work you have done to save the sanctity of the literature world as a whole.
I feel proud for the person like you who shows the courrage to bell the cat. If the so called writers like Parasharji are there to spoil the sea, on the other side it is very hopeful sight to have a person like you who is alert enough to take care of such filth & keep the sea clean.

Thanx for enlightening me on the subject.

Regards,
Bhalchandra Jha.

पंकज पराशरकेर एहन कार्य पर स्मरण अबैत अछि करीब बीस-पचीस साल पहिलुक घटना, जहिया आकाशवाणी दरभंगासँ म,म,डॉ, सर गंगानाथ झाक एकमात्र मैथिलीक कारुणिक पदकेँ एक गोट कवि द्वारा अपन कहि प्रसारित कए देल गेल छल, जे बादमे (सजग श्रोता द्वारा सूचना देलाक बाद) आजन्म बैन कए देल गेलाह । कहबाक तात्पर्य जे जँ हम मैथिल दरभैगा- मधुबनीमे गंगानाथ बाबूक पदकेँ अपन कहि सकैत छी तँ ई कोन बड़का गप । निश्चये एहन रचनाकारकेर सङ्ग कड़गर डेग उठाएब आवश्यक ।
ajit mishra

Dear Gajendrajee,
We should take strong step to prevent such intellectual cheats.
My support is always with you.
K N Jha
This seems to be a dangerous trend and we should also try and refrain from publishing anything from such authors. Regards,
Prof. Udaya Narayana Singh
प्रियवर ठाकुर जी,
मैथिल साहित्यकार आब साइबर क्राइम सेहो क रहल छथि, ई जानि अपार प्रसन्नता भेल |
पंकज पराशर के नकारात्मक बुद्धिक पूर्ण उपयोग करबाक लेल हम नोबेल प्राइज सा सम्मानित कराय चाहैत छी |
बुद्धिनाथ मिश्र

Sampadak Mahoday
Apne ehi prakarak durachar rokwak lel je prayash ka rahal chhee
ohi lel dhanyabad.Ehen blackmailer sa maithili ken bachayab aawashyak achhi
Sadar
SHIV KUMAR JHA

गजेन्द्र भाई,
नमस्कार ! मैथिली मे एहि तरहक काज लगातार भ' रहल अछि । किछु व्यक्ति एहि धंधा मे अग्रसर छथि । मैथिलीक सम्पादक लोकनिक अनभिज्ञताक फायदा कतेको अंग्रेजी पढ़निहार तथाकथित साहित्यकार लोकनि उठा रहल छथि। पंकज जीक पहल मे छपल लेख के हम सेहो पढ़ने हीं आ किछुए दिनक बाद हम नेट पर मूल लेखकक आलेख के सेहो पढ़लहु । हमरा त' आश्चर्य लागल छल जे पंकज जी आलेखक कम स कम शीर्षक त' बदलि लैतथि मुदा हुनका एतेक ज्ञान रहितनि तखन की छल।

एतबे नहि , हिनक बहुत रास कवितो अंग्रेजी साहित्य स' हेर-फेर कयल गेल अछि । खैर ! जे करथि ... । मुदा एहि बेर कहाबत ठीक होबाक चाही " सौ सोनार के त' एक लोहार के "। प्रकाशन मे जे भी कियो व्यक्ति गलती क' रहल छथि हुनका गंभीर क्रिमिनल बुझबाक चाही। धन्यवाद एहि लेल अहाँ के जे एतेक जोरदार तरीका स' एहि गप्प के उठैलहु।
अहाँक
प्रकाश चन्द्र ।
pankaj parashar vala prasang bar dukhad laagal
kamini

Gajendr jee,
maamailaa ke tool jatabe debainhi, sabhak oorjaa otabe svaahaa hetai.
हमर मनतब एतबे, जे एक बेर अहां देखार क देलहुं, आब छोडि देल जाओ. हिन्दीयो मे एहिना भ रहल छै. बेर बेर आ खराब भाषा मे लिखल मोन के दुखी करैत अछि. फेर लागैत अछि जे अहि मे समय कियैक नष्ट करी?
हिन्दुस्तान मे जाति आ सेहो मैथिली से जाति नयि जाएत. हम एकरा नयि मानैत छलहुं मुदा आब 30 बरख से मैथिली मे लिखनाक बाद आब देखल जे एक ओर
1 मैथिली साहित्य मे लिली जी, उषा जी आ शेफलिका जी के बाद यदि किओ नाम लैत अछि त हमर.
2 एखनो कोनो पत्रिका बै छै त हमरा लेल रचनाक आग्रह होइते छै.
3 एखनो हम ओतबे सक्रिय छी आ निरंतर लिखि रहल छी.
4 दुखद जे हमरा बाद (सुस्मिता पाठक आ ज्योत्स्ना मिलन के हम अपने तुरिया बुझैत छी) के बाद एहेन कोनो सशक्त कोन, महिला लेखने नयि आएलए.

5 ई स्थिति रहलाक बादो, आब जहन हम देखै छी, त पाबै छी जे हमरा पर, हमर रचना यात्रा अथव हमर रचना पर किछु नयि लिखल गेलए, चाहे ओ मोहन भारद्वाज रहथु अथवा आन किओ. जहन हमर दशक केर चर्च होइत छै, तीन चारिटा नाम पर सविस्तार चर्चा होइत छै, जाहि मे हमर नाम नयि रहैत छै. हमर नाम मात्र सन्दर्भ लेल जोडि देल जाइत छै.

6 एतेक दिन मे मात्र रमण जी हमरा पर एक गोट लेख लिखलन्हि. हम ओकरा पुन: टाइप करबा के अहां लग पठायब.

7 जाति पाति धर्म आ द्वेष पर कहियो ध्यान नयि देलाक कारणे त कही हमर ई स्थिति नयि छै, आब हमरा ई सोचबा मे आबि रहल अछि.

8 हमर शिक्षक, जे स्वयं हिन्दी के ख्यातिलब्ध कथाकार छथि, हमरा बुझेने रहलाह जे हम मैथिली मे लिखब बन्न क; दी, कियैक त हम गैर मैथिल (जाति विशेष) से नयि छी, तैं हमर लेखन के कहियो मैथिल सभ नयि नोटिस करताह, कहियो किछु नयि करता.. अपन भाषाक प्रति प्रेम के आगरह कारणे हम हुनकर बात नयि माननियै, लिखैत गेलहुं, मुदा आब लागि रहलअए जे हुनकर कहबी सही छलन्हि की?

9 एखनो की हाल छै मैथिली मे, देखियो. ओकरा विरुद्ध किछु करियु. मैथिली मे जे पैघ पैघ संस्था चाइ, चेतना समिति सनक, सभ बेर विद्यापति पर्व मनबैत छथि. लाखो खर्च करै छथि, मुदा नीक लेखक केर पोथी सभ बेर 5-7 टा निकालैथु, से नयि होबैत छन्हि.

10 हमरा भेटल जानकारी के मोताबिक विद्यापति हॉल किराया पर चढै छै. तकरा मे कोनो आपत्ति नयि, यदो ओकरा से किछु आय होबै. मुदा ओकरा मैथिलीक काज अथवा नाटक आदि लेल मांगल जाएत, त; नयि भेटै छै. यदि ओकर शुल्क चुका दी, तहन त किरायाके रूप मे किऊ ल' सकि छै. एकरा सभ के उजागर करी.

11 व्यक्ति से संस्था पैघ होइत छै. जतेक संस्था सभ छै, तकरा पर लिखी, साहित्य अकादमीक मैथिली विभाग सहित.

12 लिली रेक सभटा रचनाक अनुवाद अधिकार हमरा देने छथि. हुनक साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त पोथी 'मरीचिका' केर हिन्दी अनुवाद लेल पिछला 2-3 साल से हम लिखि रहल छी. साहित्य अकादमीक पत्रिका 'समकालीन भारतीय साहित्य" मे हम पिछला 25 साल से अनुवाद सहित छपि रहल छी. मुदा हमरा से अनुवादक नमूना मांगल गेल. ओहि कुर्सी पर जे स्वनाम धन्य बैसल छथि, हुनका हमरा मादे नयि बूझल त कोनो मैथिल साहित्यकार से पूछि सकैत छलाह. ई तहिने भेलै, जेना एक बेर एक गोट चैनल ऋषिकेश मुखर्जी से हुनकर बायोडाटा मंगने छल आ एखनि पढल समाचारक अनुसारे आ. जानकी वल्लभ श्हस्त्री से हुनकर बायोडाटा पद्मश्री लेल मांअगल गेलैय.

13 अपन विनम्रता दर्शाबैत हम लिली जीक दू तीन टा कथाक हिन्दी अनुवाद हम पठा देलियन्हि. तैयो अई पर कोनो विचार नयि. लिखला के बाद हमरा कहल गेल जे हम लिली जी से साहित्य अकादमी के अनुवादक अधिकार दियाबे मे मददि करी. आरे भाई, अहां के अनुवाद से मतलब अछि ने, आ जहन हम अनुवाद क; के देब' लेल तैयार छी तहन अकादमी के किअयैक अधिकार चाही? अई लेल जे अकादमी अपन पसीनक आदमी के अनुवाद लेल द; सकय. एखनि धरि ओकरा पर निपटारा नयि भेलैये. अकादमी से फेर कोनो पत्र नयि आएल अछे. अनुवाद तैयार राखल छै. लिली जी आब बहुत बुजुर्ग भ; गेल छथि. हुनक मात्र इयैह इच्छा छै (आ बहुत स्वाभाविक) जे हुनकर पोथी सभ हुनका सोझा मे प्रकाशित भ; जाए.

14 लिली जी के पोथी हिन्दी मे आनबाक श्रेय हमरे अछि, ई मनितहुं ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल

समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लड़ू.
15 मैथिली के भारतीय ज्ञानपीठ से पुस्तक प्रकाशन लेल हमही आगां एलहुं आ प्रभास जी आ लिली जी के पोथी बहार भेलै.भारतीय ज्ञानपीठ से मैथिली पुस्तक प्रकाशन के श्रेय हमरे छन्हि, ईहो मनैत ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लड़ू.
गजेन्द्र जी, मैथिलीक ई सभ मानसिकता पर आन्दोलन करी जाहि से रचनाकार आ वरिष्ठ रचनाकार सभ के अपमानित नयि होब' पडै. अहां चाही त' एकरा विदेह पर द' सकै छी.
हम दोसर बात सेहो लिखि के पठायब. मुदा हम फेर कहब, जे हम व्यक्ति के नयि संस्था आ व्यक्ति के मानसिकता के दोष देबन्हि. लोक पढथु आ पूचाथु ई स्वनामधन्य सभ से जे जकरा से अहां के गोलौंसी अछे, तकरा पर अहां लिखब आ जकरा से नयि अछे, जे मौन भावे लिखि रहलए कोनो विविआद मे पडल बगैर, हुनका लेल ई व्यवहार?
-विभा रानी.
Shri gajendraji
good work.
Anha sa ehina neer khshir vivekakak ummeed lagatar banal rahat.
chor ke ehina dekhar kelak baad dandit seho karbak prayas karbaak chahi. anha bahut raas neek pahal ka rahal chhi.
Saadhuvaad.
manoj pathak.

संगहि "विदेह" केँ एखन धरि (१ जनवरी २००८ सँ १४ जनबरी २०१०) ९३ देशक १,०४२ ठामसँ ३६,७१७ गोटे द्वारा विभिन्न आइ.एस.पी.सँ २,११,८९१ बेर देखल गेल अछि (गूगल एनेलेटिक्स डाटा)- धन्यवाद पाठकगण।- गजेन्द्र ठाकुर

संदेश-

[विदेह ई-पत्रिका, विदेह:सदेह मिथिलाक्षर आ देवनागरी आ गजेन्द्र ठाकुरक सात खण्डक- निबन्ध-प्रबन्ध-समीक्षा, उपन्यास (सहस्रबाढ़नि) , पद्य-संग्रह (सहस्राब्दीक चौपड़पर), कथा-गल्प (गल्प गुच्छ), नाटक (संकर्षण), महाकाव्य (त्वञ्चाहञ्च आ असञ्जाति मन) आ बाल-मंडली-किशोर जगत- संग्रह कुरुक्षेत्रम् अंतर्मनक मादेँ।]

१. श्री गोविन्द झा- विदेहकेँ तरंगजालपर उतारि विश्वभरिमे मातृभाषा मैथिलीक लहरि जगाओल, खेद जे अपनेक एहि महाभियानमे हम एखन धरि संग नहि दए सकलहुँ। सुनैत छी अपनेकेँ सुझाओ आ रचनात्मक आलोचना प्रिय लगैत अछि तेँ किछु लिखक मोन भेल। हमर सहायता आ सहयोग अपनेकेँ सदा उपलब्ध रहत।

२. श्री रमानन्द रेणु- मैथिलीमे ई-पत्रिका पाक्षिक रूपेँ चला कऽ जे अपन मातृभाषाक प्रचार कऽ रहल छी, से धन्यवाद। आगाँ अपनेक समस्त मैथिलीक कार्यक हेतु हम हृदयसँ शुभकामना दऽ रहल छी।

रमेश

बहस- पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि मैथिली साहित्यक कारी अध्याय थिक

विदेह-सदेह २ (२००९-१०) सँ पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि आ साइबर अपराधक पापक घैलक महा-विस्फोट भेल अछि। ई पैघ श्रेय पत्रिकाक सम्पादक श्री गजेन्द्र ठाकुरकेँ जाइत छनि। हुनकर अपराध पकड़बाक चेतना केर जतेक प्रशंसा कयल जाय, कम होयत। ''विदेह''क मैथिली प्रबन्ध-समालोचना- अंक, अइ पोल-खोल लेल कएक युग धरि विलम्बित भऽ कऽ निबद्ध रहत, से ''समय कें अकानैत'' कहब कठिन अछि।

साहित्योमे चौर्यकलाक उदाहरण पहिनहुँ अबैत रहल अछि गोटपगरा। मुदा एक बेरक चोरि पकड़ा गेलाक बाद प्रायः चोरिक आरोपी साहित्यकार मौन-व्रत धारण करैत रहलाह अछि आ मामिला ठंढ़ाइत रहल अछि।

मुदा ताहि परम्पराक विपरीत अइ बेरक चोर 'सिन्हा चोर' निकलल अछि आ विगत एक दशकसँ निरन्तर चोरि करैत जा रहल अछि- सेन्ह काटिकऽ। आ तेहेन महाचोरकेँ मैथिलीक साहित्यकार आ संस्था सभ तरहत्थीपर उठा-उठा कऽ पुरस्कृत केलक अछि आ समीक्षाक

चासनीमे चोरायल कविता सबकेँ बोरि देल गेल अछि।
विदेह-सदेह-२ प्रमाण-पुरस्सर अभियोगे टा नहि लगौलक, अपितु एहेन महत्वाकांक्षी असामाजिक तत्वक विरुद्ध साहित्यिक दण्ड आरोपित कऽ अपन ‘‘बोल्डनेस’’ सेहो प्रदर्शित केलक अछि। एक दशकमे तीन बेर पकड़ायल चोर प्रायः ‘‘डेयर डेभिल’’ होइत अछि आ अपन अनुचित। सीमाहीन महत्वाकांक्षाक पूर्ति लेल अपन वरीय संवर्गीय व्यक्तिकेँ सीढ़ीक रूपमे उपयोग करैत अछि आ स्वार्थ-सिद्धिक उपरान्त अपन पयर सँ ओही सीढ़ीकेँ निचाँ खसा दैत अछि। फेर ओकरा अपन ट्विटर-फेसबुक-नेट वा पत्रिकामे गारिक निकृष्टतम स्तरपर उतरऽ मे कनियों देरी नहि होइत छै। ओ नाम बदलि-बदलि कऽ गारि पढ़ैत अछि आ अपन प्रशंसामे जे.एन.यू.क छात्र-छात्राक पोस्टकार्ड लिखेबामे अपस्याँत भऽ जाइत अछि। ओ हिन्दीक कोनो बड़का साहित्यकारक बेटीक संग अपन नाम जोड़ि विवाहक वा प्रेम-प्रसंगक खिस्सा रस लऽ लऽ कऽ प्रचारित करैत अछि। एहेन प्रवृत्ति कएटा आओर तिकड़मबाजमे देखल गेल अछि जे हिन्दीक पैघ-पैघ नामक माला जपि कऽ मठोमाठ होअय चाहैत अछि। वस्तुतः ई चिन्ताजनक तथ्य थिक जे मैथिलीक नव-तूरकेँ हिन्दीक पैघ-पैघ नामक वैशाखीक एतेक जरुरति किऐक होइत छनि?
‘‘विदेहक’’ ‘‘इनक्वायरीक विवरण’’ पढ़ि कऽ रोइयाँ ठाढ़ भऽ जाइत अछि। पहल-८६ आ आरम्भ-२३ मे जे पोल खूजल छल, अइ तथाकथित साहित्यकारक, तकरा बादे मैथिली साहित्यसँ बारि देल जेवाक चाहैत छल। मुदा विडम्बना देखू जे चेतना समिति सम्मानित कऽ देलक। ‘‘मैथिल ब्राह्मण समाज’’, रहिका (मधुबनी) सन अँखिगर संस्थाकेँ चकचोन्ही लागि गेल, जखनकि संस्थामे विख्यात साहित्यकार उदयचन्द्र झा ‘‘विनोद’’ आ पढ़ाकू प्रोफेसरगण छथि। ई संशयविहीन

अछि जे पुरस्कृत करेबामे विनोदजीक महत्वपूर्ण भूमिका रहल हैत। ''विदेह'' द्वारा रहस्योद्घाटन केलाक बावजूद एखन धरि चेतना समिति अथवा मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिकाकँ अपन पुरस्कार आपस करेवाक वा आने कोनोटा कार्रवाई करवाक बेगरता नहि बुझा रहल छै आ सर्द गुम्मी लधने अछि। एहेन ''जड़-संस्था'' सभ मैथिली साहित्यक उपकार करैत अछि वा अपकार? ई केना मानल जाय जे पहल-८६ वा आरम्भ-२३ अइ दुनू संस्थाक कोनो अधिकारी वा साहित्यकारकँ पढ़ल नहि छलनि?

ई आश्चर्यजनक सत्य थिक जे मैथिलीक कएटा पैघ साहित्यकार पंकज पराशरक कृत्रिम काव्य आ आयातित शब्दावलीमे फँसि गेलाह अछि। ''विलम्बित कएक युग मे निबद्ध'' क भूमिकामे अनेरो विदेशी साहित्यकारगणक तीस-चालिस टा नाम ओहिना नहि गनाओल गेल अछि, अपन कविता कँ विश्वस्तरीय प्रमाणित करबाक लेल अँखिगर चोरे एना कऽ सकैत अछि। सम्भावना बनैत अछि जे डगलस केलनर जकाँ ओहू सभ कविक रचनाक भावभूमिक वा शब्दावलीक चोरिक प्रमाण एही काव्य-पोथीमे भेटि जाय। अंततः मि. हाइडक कोन ठेकान? मैथिलीमे तँ लोक विश्व-साहित्य कम पढ़ैत अछि। तकर नाजायज फायदा कोनो ब्लैकमेलर किऐक नहि उठाओत? आखिर टेक्नो-पोलिटिक्स की थिक- टेकनिकल पोलिटिक्स थिक, सैह किने? एकरा बदौलत झाँसा दऽ कऽ पाकिस्तानोक यात्रा कयल जा सकैत अछि। ''टेक्नो-पोलिटिक्सक'' बदौलत किरण-यात्री पुरस्कार, वैदेही-माहेश्वरी सिंह ''महेश'' पुरस्कार, एतेक धरि जे विदितजीक अकादमीयोक पुरस्कार लेल जा सकैत अछि। प्रदीप बिहारीक सुपुत्रक भातिज-कका सम्बन्धक मर्यादाक अतिक्रमण कयल जा सकैत अछि। प्रो. अरुण कमलक ''नये इलाके में'' सेंधमारी कऽ कऽ ''समय कँ

अकानल'' जा सकैत अछि। आर तँ आर, अइ टेकनिकल पॉलिटिक्सक बदौलत जीवकान्तजी सन महारथी साहित्यकारसँ ''विलम्बित कएक युग...'' पोथीक समीक्षा लिखबा कऽ ''मिथिला दर्शन'' (५) सन पत्रिकामे छपवा कऽ स्थापित आ अमर भेल जा सकैत चछि। मैथिली साहित्यक सभसँ पैघ सफल औजार थिक ''टेक्नो पोलिटिक्स''!

ई मानल जा सकैत अछि जे मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ आरम्भ-२३ आ पहल-८६ कोलकातामे नहि भेटल होइन्हि। मुदा जीवकान्तजी नहि पढ़ने हेताह से मानबामे असौकर्य भऽ रहल अछि। जीवकान्त जी तँ प्रयाग शुक्लक ''चन्द्रभागा में सूर्योदय'' आ एही शीर्षकक नारायणजीक कविता (चन्द्रभागामे सूर्योदय) सेहो पढ़ने हेताह जे छपल अछि मैथिलीमे। तखन पंकज पराशरक समुद्रसँ असंख्य प्रश्न पूछऽवला कविताक भावार्थ किऐक नहि लगलनि जे समीक्षामे कलम तोड़ि प्रशंसा करऽ पड़लनि वा करा गेलनि? एकरा ''प्रायोजित समीक्षा'' किऐक नहि मानल जाय? की प्रयाग शुक्ल वा नारायणजीक समुद्र विषयक कवितासँ वेशी मौलिकता पंकज पराशरक कवितामे भेटलनि जीवकान्तजीकेँ? ओइ सभ कविताक कनियोँ ''छाया''क शंको नहि भेलनि समीक्षककेँ? ''सभ्यताक सभटा मर्मान्तक पुकार''क नोटिस लेबऽवला समीक्षककेँ साहित्यिक चोरि असभ्य आ मर्मान्तक पीड़ादायक नहि लगलनि? आब जीवकान्तजी सन समीक्षकक ''पोजीशन फॉल्स'' भऽ जेतनि से अन्दाज तँ मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ नहियें रहनि, उदय चन्द्र झा ''विनोद'' केँ सेहो नहि रहनि। ई अभिज्ञान तँ पंकजे पराशर टाकेँ रहल हेतनि? बेचारे ''पराशर'' मुनिक आत्मा स्वर्गमे कनैत हेतनि आ पंकसँ जनमल जतेक कमल अछि सब अविश्वसनीय यथार्थक सामना करैत हेताह। पराशर गोत्री भऽ कऽ तीन बेर चोरि

केनाइ ‘‘पराशर’’ महाकाव्यक रचयिता स्व. किरणजीकेँ सेहो कनबैत हेतनि। आखिर जीवकान्तजी साहित्यिक चोरिक नोटिस किए ने लेलनि, जखनकि हुनका विचारेँ ‘‘मैथिलीक समीक्षक प्रायः मूर्खता पीबिकऽ विषवमन करैत अछि’’(विदेह-सदेह-२-२००९-१०)/ विनीत उत्पल-साक्षात्कार आ जीवकान्तजी स्वयं पंकज पराशरक चोरिवला कविता-पोथीक समीक्षक छथि, अपितु चौर्यकला प्रवीण कविक घोर प्रशंसक छथि। तखन अइ समीक्षा-आलेखमे अन्तर्निहित असीम-प्रशंसा साकांक्ष-पाठककेँ ‘‘विष-वमन’’ कोना ने लगौक? हुनका सन ‘‘पढ़ाकू’’ समीक्षक-पाठककेँ ‘‘फॉल्स पोजीशन’’मे अननिहार ‘‘एक्सपर्ट आ हैबिचुएटेड’’ साहित्य-चोरसँ प्रशंसा आ पुरस्कार दुनू पाबि जाय तँ मैथिली-काव्यक ई उत्कर्ष थिक वा दुर्भाग्य? अंततः विदेह-सदेह टा किऐक निन्दा केलक एहि घटनाक? आन कोनो पत्रिका किऐक नहि केलक? डॉ. रमानन्द झा ‘‘रमण’’ इन्टरनेटपर निन्दा करैत छथि तँ घर-बाहर पत्रिकामे किऐक नहि जकर ओ सम्पादक छथि? चेतना समिति, पटना सम्मानित करैत अछि एहने-एहने साहित्यकारकेँ तखन अपने पत्रिकामे कोना निन्दा करत, जखनकि पुरस्कार आपसो नहि लैत अछि, जानकारी भेलाक वा साकांक्ष साहित्यकारक अनुरोध प्राप्त भेलाक बादो? नचिकेताजी नेटपर निन्दा करताह आ ‘‘विदेह’’मे छपत तँ ‘‘मिथिला दर्शन’’मे किऐक नहि निन्दा वा सूचना छपल? कारण स्पष्ट अछि- जीवकान्तक समीक्षा पंकज पराशरक काव्य-पोथीपर छपत, तखन ओही पोथीक चोरि कयल कविताक निन्दा कोना छपत? चारु भाग साहित्यिक आदर्श, मर्यादा आ नैतिकताक धज्जी उड़ि रहल अछि- पितामह आ आचार्यगणक समक्ष आ (अनजाने मे सही) हुनको लोकनिक द्वारा। मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिका; चेतना समिति, पटना आ साहित्य अकादेमी, नई दिल्लीमे अन्ततः कोन अन्तर अछि वा

रहल? एहेन नामी पुरस्कारक संचालन आ चयनकर्ता महारथी सभकेँ नव लोककेँ पढ़बाक बेगरता किऐक नहि बुझाइत छनि? बिना पढ़ने पुरस्कारक निर्णय वा समीक्षाक निर्णय कतेक उचित, जखन कि ई चोरि तेसर बेरक चोरि थिक आ से छपि-कऽ भण्डाफोड़ भेल अछि। एकरा वरेण्य आ वरीय साहित्यकारगण द्वारा काव्य-चोरि, आलेख-चोरिकेँ प्रश्रय देल जायब किऐक नहि मानल जाय, जखनकि आरम्भ, मैथिल-जन, पहल आ विदेह-सदेह पहिनहि छापि चुकल छल? की साहित्यिक चोरिकेँ प्रश्रय देब, दलाल वर्गकेँ प्रश्रय देब नहि थिक? एहेन सम्भावनायुक्त नव कविकेँ प्रश्रय देब मैथिली साहित्य लेल घातक अछि वा कल्याणकारी, जकरा मौलिकतापर तीन बेर प्रश्न चेन्ह लागल होइक? की पोथीक आकर्षक गत्ता देखि वा विदेशी कविगणक नामावली (भूमिकामे) पढ़ि कऽ समीक्षा लिखल जाइत अछि वा पुरस्कारक निर्णय लेल जाइत अछि? जँ से भेल हो तँ सब किछु ‘‘ठिक्के छै भाइ’’? अइ सबसँ तँ जीवकान्तजीक बात सत्य बुझाइत अछि जे समीक्षकगण दारू पीबि कऽ वा पैसा पीबि कऽ वा मूर्खता पीबि कऽ समीक्षा लिखैत छथि। डगलस केलनरक ‘‘टेक्नोपोलिटिक्स’’ तँ छपि गेल ‘‘पहल’’मे चोरा कऽ। आब जीवकान्तजी, ज्ञान रंजनजी अथवा हिन्दी जगतक आन साहित्यकार-सम्पादकसँ पूछथु जे नोम चोम्स्कीवला रचना कतय गेल, की भेल, कोन नामें छपल? पंकज पराशरक नामें कि पदीप बिहारीजीक सुपुत्रक नामेँ (अनुवाद रूपमे)। ई रिसर्च एखन नहि भेल तँ भविष्यमे पुनः एकटा साहित्यिक चोरिक पोल खूजत? अंततः एकटा माँछकेँ कएटा पोखरिकेँ प्रदूषित करए देल जाय आ से कए बेर? उदय-कान्त बनि कऽ गारि पढ़वाक आदति तँ पुरान छनि डॉ. महाचोर केँ। ककरो ‘‘सरीसृप’’ कहि सकैत छथि (मैथिल-जन) आ कोनो परिवारमे घोंसिया कऽ विष वमन कऽ सकैत छथि। ऑक्टोपसक

सभ गुणसँ परिपूर्ण डॉ. पॉल बाबाकेँ चोरिक भविष्यवाणी करवाक बड़का गुण छनि तेँ हिनका नामी फुटबॉल टीम द्वारा पोसल जाइत अछि, जाहिसँ ‘‘विश्व-कप’’केँ दौरान अइ ‘‘अमोघ अस्त्रक’’ उपयोग अपना हिसाबेँ कयल जा सकय।

सहरसा-कथागोष्ठीमे पठित हिनकर पहिल कथाक शीर्षक छल- हम पागल नहि छी। ई उद्घोषणा करवाक की बेगरता रहैक- से आइ लोककेँ बुझा रहल छैक। अविनाश आ पंकज पराशरक मामाजी तहिया हिनकर कथाकेँ ‘‘टिप्पणीक’’क्रममे मैथिली-कथाक ‘‘टर्निंग प्वाइन्ट’’ मानने छलाह। आइ ओ ‘‘टर्निंग प्वाइन्ट’’ ठीके एक हिसाबेँ ‘‘टर्निंग प्वाइन्ट’’ प्रमाणित भेल, कारण कथाक ओहि शीर्षकमे सँ ‘‘नहि’’ हटि गेल अछि, हिनकर तेबारा चोरिसँ। हिनकर पहिल चोरि (अरुण कमलक कविता- नए इलाके में) क निन्दा प्रस्तावमे ‘‘मामाजी’’ आ डॉ. महेन्द्रकेँ छोड़ि, सहरसाक शेष सभ साहित्यकार हस्ताक्षर कऽ ‘‘आरम्भ’’केँ पठौने छलाह। आइ ओ हस्ताक्षर नहि केनिहार सभ कन्छी काटि कऽ वाम-दहिन ताक-झाँक करवाक लेल बाध्य छथि। द्वैध-चरित्र आ दोहरा मानदण्डक परिणाम सैह होइत अछि। अविनाश तखन तँ देखार भऽ जाइत छथि जखन ओ विदेह-सदेह-२ मे लिखैत छथि जे ‘‘एकरा सार्वजनिक नहि करबै’’। नुका कऽ सूचना देवाक कोन बेगरता? पंकज पराशरसँ सम्बन्ध खराब हेवाक डर वा कोनो ‘‘टेक्नोपोलिटिक्स’’(?) केर चिन्ता?

विदेह-सदेह-२ क पाठकक संदेश तँ कएटा साहित्यकारकेँ देखार कऽ दैत अछि। जतय राजीव कुमार वर्मा, श्रीधरम, सुनील मल्लिक, श्यामानन्द चौधरी, गंगेश गुंजन, पी.के.चौधरी, सुभाष चन्द्र यादव, शम्भु कुमार सिंह, विजयदेव झा, भालचन्द झा, अजित मिश्र, के.एन.झा, प्रो.नचिकेता, बुद्धिनाथ मिश्र, शिव कुमार झा, प्रकाश चन्द्र

झा, कामिनी, मनोज पाठक आदि अपन मुखर भाषामे प्रखरतापूर्वक निन्दनीय घटनाक निन्दा केलनि अछि, ततहि अविनाश, डॉ. रमानन्द झा “रमण”, विभारानीक झाँपल-तोपल शब्द आश्चर्य-भावक उद्रेक करैत अछि। मुदा संतोषक बात ई अछि जे पाठकक “प्रबल भाव-भंगिमा” साहित्यकारोक “मेंहायल आवाज”क कोनो चिन्ता नहि करैत अछि। विभारानी तँ कमाले कऽ देलनि। एहि ठाम मैथिली भाषा-साहित्यक एक सय समस्या गनेवाक उचित स्थान नहि छल। ई ओनाठ काल खोनाठ आ महादेवक विवाह कालक लगनी भऽ गेल। कोनो चोर बेर-बेर अपन कु-कृत्यक परिचय दऽ रहल अछि आ हुनका समय नष्ट करब बुझा रहल छनि आ चोरकेँ देखार केलासँ दुःख भऽ रहल छनि? ओ अपन प्रतिक्रियामे कतेक आत्म श्लाघा आ हीन-भावना व्यक्त केलनि अछि से अपने पत्र अपने ठंढ़ा भऽ कऽ पढ़ि कऽ बूझि सकैत छथि। हिन्दीयोमे एहिना भऽ रहल अछि, तँ मैथिलीमे माफ कऽ देल जाय? आब हिन्दीसँ पूछि-पूछि कऽ मैथिलीमे कोनो काज होयत? विभारानी ज्योत्सना चन्द्रमकेँ ज्योत्सना मिलन केना कहैत छथि? हुनकर उपेक्षा कोना मानल जाय? ओ सभ साहित्यिक कार्यक्रममे नोतल जाइत छथि, सम्मान आ पुरस्कार पबैत छथि, पाठक द्वारा पठित आ चर्चित होइत छथि। समीक्षाक शिकाइत की उच्चवर्णीय (?) साहित्यकारकेँ मैथिलीमे नहि छनि? समीक्षाक दुःस्थिति सभ जातिक मैथिली साहित्यकार लेल एके रंग विषम अछि। ओइ मे जातिगत विभेद एना भेलए जे ब्राह्मण-समीक्षक, आरक्षणक दृष्टिकोणेँ निम्न जाति (?)क साहित्यकारक किछु बेशीए समीक्षा (सेहो सकारात्मक रूपेँ) केलनि अछि। समीक्षा आ आलोचनाक विषम स्थितिक कारणें जँ नैराश्यक शिकार भऽ जाय लेखक, तँ लेखकीय प्रतिबद्धताक की अर्थ रहि जायत? विभाजीकेँ बुझले नहि छनि जे हुनका लोकनिक

बाद मैथिली महिला लेखनमे कामिनी, नूतन चन्द्र झा, वन्दना झा, माला झा आदि अपन तेवरक संग पदार्पण कS चुकल छथि। हुनका ने कामिनीक कविता संग्रह पढ़ल छनि आ ने ''इजोड़ियाक अङैठी मोड़''। हुनका अपन गुरुदेवक बात मानि हिन्दीमे जाइसँ के कहिया रोकलकनि? ओ गेलो छथि हिन्दीमे। मातृभाषाक प्रेरणा अद्वितीय होइत छै। मैथिलीक जड़ संस्था अथवा समीक्षक सभपर प्रहार करबामे हमरा कोनो आपत्ति नहि, मुदा अर्थालाभ तँ एतय नगण्य अछिए। सामाजिक सम्मान विभाजीकेँ अवश्य भेटलनि अछि। समाजमे ''जड़''लोक छै तँ ''चेतन'' लोक सेहो छैक। हुनकासँ मैथिली भाषा-साहित्य आ मिथिला-समाजकेँ पैघ आशा छै, हीनभाव वा आत्मश्लाघासँ ऊपर उठि काज करवाक बेगरता छैक। सक्षम छथि ओ। हुनका श्रेय लेवाक होड़सँ बँचवाक चाही। अन्यथा साहित्य अकादेमी प्रतिनिधि, दिवालियापन केर शिकार जूरीगण आ मैथिलीक सक्षम साहित्यकारमे की की अन्तर रहि जायत? विभारानीक विचलनक दिशा हमरा चिन्तित आ व्यथित करैत अछि। ओ दमगर लेखिका छथि, सशक्त रचना केलनि अछि, आइ ने काल्हि समीक्षकगण कलम उठेबापर बाध्य हेबे करताह। समीक्षकक कर्तव्यहीनतासँ कतौ लेखक निराश हो?

पंकज पराशरक श्रृंखलाबद्ध साहित्यिक चोरिपर सार्थक प्रतिक्रिया देब कोनो साहित्यकार लेल अनुचित नहि अछि कतहुसँ। साहित्यकार लेल साहित्यिक मूल्यक प्रति ओकर प्रतिबद्धता मुख्य कारक होइत अछि आ हेवाको चाही आ तकरा देखार करवाक ''बोल्डनेसो'' हेवाक चाही। ''चाही''वला पक्ष साहित्यमे बेशीए होइत अछि। एहेन-एहेन गम्भीर विषयपर साहित्य आ समाजक ''चुप्पी'' एहेन घटनाकेँ प्रोत्साहित करैत अछि आ जबदाह जड़ताकेँ बढ़बैत अछि, भाषा-साहित्यकेँ बदनाम

तँ करिते अछि। जाधरि पंकज पराशरक चोरि-काव्यक समीक्षा लिखल जाइत रहत, विभारानीक मूल-रचनाक समीक्षा के लिखत? ककरा जरूरी बुझेतैक? विभारानी अपने तँ समीक्षा प्रायोजित नहि करओती? सक्षम लेखकक व्यवहारोक अपन स्तर होइत छै। तँ संगठित भऽ चोरिक भर्त्सना हेवाक चाही।

